73 Numaralı Mühimme Defterinin

Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (434-590)

Ferdi Sönmez

Yüksek Lisans Tezi

(Cilt I)

Tarih Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mehmet Demirtaş

T.C.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TARİH ANABİLİM DALI

73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (434-590)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

(CİLT I)

FERDİ SÖNMEZ

DANIŞMAN

PROF. DR. MEHMET DEMİRTAŞ

HAZİRAN 2019

BİTLİS

T.C.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisiyim. Hazırlamış olduğum "73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (434-590)" başlıklı tezde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 21/06/2019

Ferdi SÖNMEZ

İLETİŞİM BİLGİLERİ:

Adres: Pınarbaşı Caddesi/Yeni Mah. No:39 Daire:12 Tatvan/BİTLİS

E-posta: ferdisonmez_13@hotmail.com

Telefon: -

T.C.

BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

"73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (434-590)" başlıklı yüksek lisans tezi Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır. 21/06/2019

Tezi Hazırlayan:

Ferdi SÖNMEZ

Danışman:

Prof. Dr. Mehmet DEMİRTAŞ

Tarih Anabilim Dalı Başkanı:

Prof. Dr. M. Salih MERCAN

T.C.
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

TEZ ONAY SAYFASI

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı öğrencisi Ferdi SÖNMEZ tarafından hazırlanan '' **73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (434-590)** '' adlı Yüksek Lisans tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 21/06/ 2019 tarihinde, saat 14:00'da yapılmış ve tezin oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmesine karar verilmiştir.

İMZA

JÜRİ:
Danışman ve Başkan: Prof.Dr. Mehmet DEMİRTAŞ
Bitlis Eren Üniversitesi / Tarih
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak YL Tezi olduğunu onaylıyorum. .....

Üye :Dr.Öğr.Üyesi Zülfiye KOÇAK
Bitlis Eren Üniversitesi / Tarih
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak YL Tezi olduğunu onaylıyorum. .....

Üye : Dr.Öğr.Üyesi Murat ALANOĞLU
Muş Alparslan Üniversitesi / Tarih
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak YL Tezi olduğunu onaylıyorum. .....

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla jüri tarafından kabul edilmiş bu çalışmanın yüksek lisans / doktora tezi olarak kabulü onaylanmıştır.

…. / ….. / 20....

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZDEMİR
Enstitü Müdürü

T.C.

Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2019

Danışman: Prof. Dr. Mehmet DEMİRTAŞ

Ferdi SÖNMEZ

73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ (SAYFA 434-590)

ÖZET

Mühimme Defterleri, Osmanlı Devleti'nin her türlü iç ve dış siyaseti ile ilgili konuların, Divân-ı Hümâyûn'da görüşülüp neticeye varılan kararların kaydedildiği defterlerdir. Bu defterler, içerdikleri yıllara ait siyasî, askerî, iktisadî, içtimaî ve sosyal olayları aydınlatmakta birinci elden kaynak niteliğindedir.

Transkripsiyon ve değerlendirmesini yaptığımız 73 Numaralı Mühimme Defteri, III. Murad saltanatının son yılları (1574-1595) ile III. Mehmed saltanatının (1595-1603) ilk yılını kapsamaktadır. Defterin geneli 1594-1595 yıllarını ihtiva etmekle birlikte devrin eşkıyâlık olayları, sefer lojistikleri ve seferler için asker ihtiyacının karşılanması, yol-cami-köprü gibi yerlerin inşa ve tamiri, mukaddes beldeler ile ilgili bilgiler, İstanbul için zahire temini ve kasaplık mesleği ile ilgili bilgiler içermektedir.

Bu tez çalışmasında, 73 Numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyon ve değerlendirmesi yapıldıktan sonra, hükümlerin özetlerine yer verilmiş ve defterin muhtevasına dair bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mühimme Defterleri, Mühimme, Eşkıyalık, Zahire, Divân-ı Hümâyûn

Republic of Turkey

Bitlis Eren University Institute of Social Sciences

Department of History

Master Thesis, June 2019

Supervisor: Prof. Dr. Mehmet DEMİRTAŞ

Ferdi SÖNMEZ

TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF MUHIMME REGISTER NUMBER 73 (434-590 PAGES)

ABSTRACT

Muhimme Registers are the registers in which all kinds of the domestic and foreign policies of the Ottoman Empire discussed and decided in the Divan-ı Hümâyûn are recorded. These registers are the first hand sources to illuminate the political, military, economic, social and social events of the period in which it was written.

Muhimme Register numbered 73, which we have transcribed and evaluated, contains the last years of the reign of Murad III (1574-1595) and the first year of the reign of Mehmed III (1595-1603). Generally, the register contains information about the years 1594-1595, the bandit events of the time, the logistics of the expedition and the supply of soldiers for the expeditions, the construction and repair of places such as the road-mosque-the bridge, the provision of sacred towns for Istanbul and the profession of butcher.

In this thesis, after the transcription and evaluation of the Muhimme 73, the summary of the provisions and the information about the contents of the register are given.

Keywords: Muhimme Registers, Muhimme, Banditry, Purveyance, Divan-ı Humayun

İÇİNDEKİLER

ÖZET II

ABSTRACT III

İÇİNDEKİLER V

TABLOLAR LİSTESİ VI

SİMGELER VE KISALTMALAR VII

ÖNSÖZ VIII

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜHİMME DEFTERLERİ

1.1. Mühimme Defterleri 6

1.2. Mühimme Defterlerinin Muhteva Özellikleri 7

1.3. Mühimme Defterlerinin Tasnifi 8

1.4. Mühimme Defterlerinin Bürokratik ve Diplomatik Fonksiyonları 9

İKİNCİ BÖLÜM

73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

2.1. 73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN ÖZELLİKLERİ 13

2.1.1. Defterin Fiziki Durumu 13

2.1.2. Defterin Diplomatik ve Teknik Özellikleri 14

2.1.3. Defterin Dil Özellikleri 16

2.1.4. Defterdeki Tarihler 16

2.2. DEFTERİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ 17

2.2.1. Eşkıyalık ile İlgili Hükümler 18

2.2.2. Zahire ve Erzak Temini ile İlgili Hükümler 20

2.2.3. Sefer ile İlgili Hükümler 22
2.2.4. Halkın Can ve Mal Emniyeti ile İlgili Hükümler 24
2.2.5. Diğer Hükümler 26

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKİRİPSİYONU VE HÜKÜM ÖZETLERİ

3.1. 73 Numaralı Mühimme Defterinin (434-590) Transkripsiyonu 32
3.2. 73 Numaralı Mühimme Defterinin (434-590) Hüküm Özetleri 213
SONUÇ 279
KAYNAKLAR 282
İNDEKS 285
EKLER 294
EK 1.73 Numaralı Mühimme Defteri'nin Orijinal Metni (434-590) 295
EK 2.Yayınlanmış, Tez Olarak Hazırlanmış Veya Hazırlanmakta Olan Mühimme Defterleri 374
ÖZGEÇMİŞ 387

TABLO LİSTESİ

1-Tablo A. 1- 73 Numaralı Mühimme Defteri'nin (434-590) Hükümlerindeki Olaylar 30

2-Tablo A. 2- 73 Numaralı Mühimme Defteri'nde (434-590) Geçen Yer Adları 269

3-Tablo A. 3- 73 Numaralı Mühimme Defteri'nde (434-590) Geçen Müslüman Adları..... 272

4-Tablo A. 4- 73 Numaralı Mühimme Defteri'nde (434-590) Geçen Gayr-i Müslim Adları..... 275

5-Tablo A. 5- 73 Numaralı Mühimme Defteri (434-590) Hükümlerinin Gönderildiği Kişi ve Makamlar..... 276

SİMGELER VE KISALTMALAR

(?) :	Okunması muhtemel kelimeler
(…) :	Okunamayan kelimeler
(silik) :	Silik olan kelimeler
(yırtık):	Defterin yırtık olan bölümleri
BOA :	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C. :	Cilt
DİA :	Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
Ed. :	Editör
H. :	Hicri
Haz:	Hazırlayan
M. :	Miladi
MHM:	Mühimme
s. :	Sayfa
S. :	Sayı
TTK :	Türk Tarih Kurumu
vd:	Ve diğerleri
vs. :	Vesaire

ÖNSÖZ

Mühimme Defterleri, Osmanlı tarihinin en önemli kaynaklarından biridir. Divân-ı Hümâyûn toplantılarında devlet siyâsetinin görüşüldüğü her türlü siyasî, idarî, askerî, içtimaî ve iktisadî konularda alınan kararların neticelerinin kayıt altına alındığı defterlere Mühimme Defteri denilmiştir. Bu defterlerin ihtiva ettiği tarihi bilgi deryası Osmanlı Devleti'nden, günümüze miras olarak kalmıştır. Bu defterler Osmanlı Devleti'nin en önemli kurulu olan Divân-ı Hümâyûn'dan yazılan hüküm, ferman, adaletnameler ve emirnameler başta olmak üzere birçok kararın kaydedildiği defterlerin başında gelmiştir. Mühimme Defterleri, Osmanlı Devleti'nin her türlü iç ve dış meselelerini bünyesinde ihtiva etmesinden dolayı birincil kaynak konumunda olmuştur. Mühimme Defterleri, yazıldığı devrin sosyo-politik unsurlarının incelenmesi ve analizinin yapılmasında yardımcı olur.

73 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (434-590), başlığını taşıyan çalışmamız Osmanlı Devleti'nde, III. Murad döneminin (22 Aralık 1574-16 Ocak 1595) son yılı ile III. Mehmed döneminin (16 Ocak 1595-21 Aralık 1603) ilk yıllarını kapsayan siyasî, askerî, içtimaî, malî ve sosyal konular hakkında bilgi vermektedir. Bu dönemde doğal sınırlarına ulaşan Osmanlı Devleti, sınır komşularıyla uzun yıllar savaşmıştır. Bu savaşlardan istenilen sonuçların alınamaması halkın malî açıdan sıkıntılar yaşamasına, medreselerde ilim tahsilinde olan talebelerin suhte adıyla halka zulüm etmesine, savaşlardan dönen bazı piyadelerin eşkıyâlık faaliyetlerine girişmesine sebep olmuştur.

Çalışma; giriş ve üç ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, Mühimme Defterleri'nin tutulduğu yer olan Divân-ı Hümâyûn hakkında bilgi verilmiştir. Birinci bölümde Mühimme Defterleri'nin genel özellikleri hakkında, ikinci bölümde 73 Numaralı Mühimme Defteri'nin fiziki özellikleri ve muhtevası hakkında, üçüncü bölümde ise 73 Numaralı Mühimme Defteri'nin (434-590) sayfa aralığının transkripsiyonu ve hüküm özetleri yazılmıştır. Araştırmacıların kolayca istifade edebilmeleri için indeks ilave edilmiştir. Ayrıca şu ana kadar hazırlanmış veya hazırlanmakta olan Mühimme Defterleri'nin listesi verilmiş olup, çalıştığımız defterin kopyasıda ekler kısmına konulmuştur.

Bu çalışmamın hazırlanma sürecinde, ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Mehmet DEMİRTAŞ ve çalışmam sırasında yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Zülfiye KOÇAK'a, Arş. Gör. Muhammed UĞURLU'ya ve Arş. Gör. Yunus KIRAYİT'e ve hayatımın her alanında desteklerini benden esirgemeyen aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ferdi SÖNMEZ

BİTLİS 2019

GİRİŞ

Divan kelimesi eski İran devletlerinde mali kayıtların yazıldığı defterlere ve bu defterleri bünyesinde ihtiva eden resmi dairelere isim olarak verilmiştir. Geçen zamanla birlikte divan başka kelimelerle kullanılarak, Divanü'l-berid, Divanü'l-cünd, Divanü'l-hatem gibi çeşitli devlet dairelerinin adı olmuştur.[1] Bu dairelerde devlet adamları, her türlü kamu işini gözden geçirmişlerdir.

Osmanlı'da, Divan-ı Hümâyûn adını alan meşveret meclisi, önceki Türk-İslam devletlerinde farklı isimlere sahip olmuştur. Bunlar: Selçuklularda Divân-ı Âlî, İlhanlılarda Dîvân-ı Kebîr, Memlüklerde ise Divân-ı Sultan isimlerini almıştır. Osmanlı'da bu divâna "Padişah Divânı" da denilmiştir.[2] Orhan Gazi döneminden itibaren Divân-ı Hümâyun'un varlığı kabul edilmiştir. Bu dönemden sonra devletin büyümesiyle beraber divanın üye sayısı artmış ve kaideleri sürekli olarak gelişmiştir. Divân- ı Hümâyûn'da devlet ileri gelenleri, siyasi, askeri, idari, hukuki ve mali konuları görüşerek karara bağlamışlardır. Divan toplantıları, Orhan Gazi döneminden Sultan II. Mehmed'in ilk devirlerine kadar her gün gerçekleşmiştir.[3] Bu döneme kadar divan toplantılarına padişah başkanlık etmiştir. II. Mehmed'in aldığı karar ile toplantılara vezir-i azamlar başkanlık etmeye başlamıştır. Padişah toplantıları, Kasr-ı Adl ya da Kasr-ı Sultani denilen kafes arkasından izlemiştir. Bu durum divan üyelerinin toplantı sonrası arza çıkma geleneğini oluşturmuştur.[4] II. Beyazid ve Yavuz Sultan Selim dönemlerinde de gelişimini sürdüren Divân'ı Hümâyûn, en gelişmiş şekline Kanuni Sultan Süleyman zamanında ulaşmıştır.[5] Fakat hükümdarın Divân-ı Hümâyûn toplantılarına başkanlık etmemesi divanla olan ilişkisinin azalmasına ve Vezir-i Azam Divanı'nın daha fazla güçlenmesine sebep olmuştur.[6]

Osmanlı Devleti'nde, Divân-ı Hümâyûn toplantıları İstanbul'da yapılmıştır. Padişah seferdeyken divan toplantıları sefer sırasında ordunun konakladığı yerlerde

---

[1] Ahmet Mumcu, "Dîvân-ı Hümâyun"*, Diyanet İslam Ansiklopedisi*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 430.
[2] Halil İnalcık, *Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet*, Eren Yayınları, İstanbul 2000, s. 46.
[3] Yusuf Halaçoğlu, *XIV ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1991, s. 8.
[4] Ahmet Mumcu, *Divân-ı Hümâyûn*, Phoenix Yayınları, Ankara 2017, s. 22.
[5] Recep Ahıshalı, *Osmanlı Devlet Teşkilatında Reisülküttablık (XVIII. Yüzyıl)*, Tatav Yayınları, İstanbul 2001, s. 24-25.
[6] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK Yayınları, Ankara 1984, s. 8.

yapılmıştır.[7] Divan toplantıları, XVI. yüzyıldan itibaren haftada dört gün, XVII. yüzyıl ortalarında haftada iki gün, III. Ahmed zamanında ise haftada bir güne düşürülmüştür.[8] II. Mahmud dönemine gelindiğinde ise Divân-ı Hümâyûn eski önemini kaybetmiş onun yerine bağımsız bakanlıklar kurulmuştur.[9]

Klasik Dönemde Divân-ı Hümâyûn Üyeleri: Vezir-i Âzam, Kubbealtı Vezirleri, Rumeli ve Anadolu Kazaskerleri, Rumeli ve Anadolu Defterdarları, Nişancı, İstanbul'da bulunduğu zamanlarda Rumeli Beylerbeyi, Kaptan-ı Derya ve Yeniçeri Ağası'idi.[10]

Vezir-i Âzam (Sadrazam): Osmanlı'da padişahtan sonraki en yetkili kişi ve padişahın mutlak vekili olup onun mührünü taşırdı. Osmanlı'da bilinen ilk vezir-i âzam Çandarlı Halil Hayreddin Paşa'dır. Fatih Sultan Mehmed devrinden sonra divan toplantılarına başkanlık etmişlerdir.[11]

Kubbealtı Vezirleri: Divân-ı Hümâyûn'da sadrazamdan sonraki en önemli devlet adamları olmuşlardır. I. Murad döneminden sonra vezir sayısının üçe çıkmasıyla birinci vezire, vezir-i âzam diğerlerine ise vezir denilmiştir.[12] Devlet hizmetinde yetişip tecrübe sahibi olduklarından dolayı fikirlerine önem verilmiştir. Fatih Sultan Mehmed devrine kadar eyaletlere vali olarak tayin edilmişlerdir. Bu dönemden sonra vezirliğe sıradan kimselerin atanmasıyla önemini kaybetmiş, 1731'de tamamen kaldırılmıştır.[13]

Kazaskerlik: Osmanlı'da askeri sınıfa ait şer'i davalara bakan kurumdur. Ayrıca ilmiye sınıfının en yüksek mertebeli kurumu olmuştur. Orhan Gazi döneminde 1360 tarihinde kurulmuş olup ilk kazasker Bursa kadısı Çandarlı Halil Hayreddin Efendi'dir.[14] İlmiye sınıfının her türlü yönetim, denetim ve

[7] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 8.
[8] Halaçoğlu, s. 8.
[9] Kemal Beydilli, "II. Mahmud", *DİA,* C. 27, Ankara 2003, s. 355.
[10] İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapıkulu Ocakları I*, TTK Yayınları, Ankara 1943, s. 181.
[11] Halaçoğlu, s. 10-11.
[12] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti Kapıkulu Ocakları*, s. 186.
[13] Halaçoğlu, s. 11-12.
[14] Halaçoğlu, s. 15.

problemlerinden sorumlu kurum olmuştur.[15] Ayrıca aynı sınıf mensuplarının tayin, nakil ve azil işlemlerini de yapmıştır.[16]

Nişancı: Osmanlı'da padişahın tuğrasını çekmekle görevli kişidir. *Tuğrai* yada *tuğrakeş-i ahkam* da denilmekteydi. Ne zaman kurulduğu tam olarak bilinmemekle birlikte Orhan Gazi dönemine ait belgelerin tahlilinde tımarla ilgili işleri yürüten bir yetkilinin olduğu varsayılırsa o dönemde kurulduğu söylenebilir. Başlıca görevleri; ferman, berat, ahidname gibi belgelerin üzerine tuğra çekmek, teşkilat ve teşrifat kanunlarını düzenlemek, örfi hukukta son sözü söylemek, tahrir defterlerini tashih etmek, seferler sırasında ordudaki bürokratik işleri yürütmek gibi görevleri taksim ederdi. 1836 yılında kaldırılmıştır.[17]

Defterdar: Osmanlı'da mali işlerden sorumlu olan birinci kişi olmuştur. Kurumun ne zaman kurulduğu hakkında kesin bir bilgi yoktur. Padişahın malının mutlak vekilidir. Maliye ile ilgili hükümlerin yazılmasından sorumlu olmuştur.[18] Başlangıçta sayısı bir iken, Fatih zamanında sayısı Rumeli ve Anadolu Defterdarı olmak üzere iki olmuştur. Rumeli Defterdarı, Divân-ı Hümâyûn'a başdefterdar sıfatı ile katılmıştır.[19]

Divân-ı Hümâyûn Kalemleri: Divân-ı Hümâyûn'da alınan kararların kayıtlarını tutan ayrı kalemler olmuştur. Bunlar; Beylikçi Kalemi, Tahvil Kalemi, Ruus Kalemi ve Amedi Kalemi'dir. Bunların haricinde Teşrifatçılık ve Vak'anüvislik kalemleri de olmuştur.

Beylikçi Kalemi (Divân Kalemi): Divân-ı Hümâyûn'da görüşülüp karara bağlanan konuların evraklarını gerekli yerlere gönderen yetkili konumundadır. Amirine, Beğlikçi ya da Beylik Kalemi denilmiştir. Divân-ı Hümâyûn'da, Reisülküttab'dan sonraki en yetkili kalem olmuştur. Bütün devlet sırlarının yazıldığı kalem olduğundan kâtipler titizlikle seçilmiştir. Bu kalemde genellikle ferman ve beratlar yazılmıştır. Yabancı devletlerle olan ilişkiler ve azınlıklarla ilgili olan antlaşmaların hukuka uygunluğu bu kalem tarafından araştırılmıştır. Her türlü kanun,

[15] Mehmet İpşirli, "İlmiye", *DİA*, C. 22, İstanbul 2000, s. 143.
[16] İlber Ortaylı, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı*, Kronik Yayınevi, İstanbul 2016, s. 25.
[17] Erhan Afyoncu, "Nişancı", *DİA*, C. 33, İstanbul 2007, s. 156-158.
[18] Mübahat S. Kütükoğlu, "Defterdar", *DİA*, C. 9, İstanbul 1994, s. 95.
[19] Erol Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı Adab-ı Osmaniyye,* İz Yayınevi, İstanbul 2011, s. 116.

nizamname ve antlaşmalar bu kalemde saklanmıştır. Bu sebeple Divan-ı Hümâyûn'dan çıkan kararların, devlet kanunlarına göre uygunluğu da Beylikçi Kalemi'nin yükümlülüğünde olmuştur.[20]

Tahvil Kalemi: Divân-ı Hümâyûn'da Beylikçi Kalemi'nden sonraki en yetkili kalem olmuştur. Bu kaleme *Nişan Kalemi* de deniliştir.[21] Amiri tahvil kesedarı'dır. Başlıca görevleri; *Vezirlerin, beylerbeyilerin, yüksek dereceli vilâyet kadılarının, mevâlînin ve bunlara tahsis edilen arpalıkların, sancak beyleri ve alay beylerinin beratları Tahvil Kalemi tarafından hazırlanırdı. Ayrıca Kırım hanlarının, Mekke-i Mükerreme emîrlerinin, Dîvân-ı Hümâyun tercümanlarının, Eflak ve Boğdan voyvodalarının beratlarının hazırlanması da bu kalemin görevleri arasındaydı. Hazırlanan beratların kayıtları yahut vezâreti kaldırılan kişilerin hükümleri kalemde bu konuda tutulan defterlere yazılırdı.*[22]

Ruus Kalemi: Ruus-ı Hümâyûn Kalemi de denilmiştir. Vezir, beylerbeyi ve tımar sahipleri haricinde, devlet hizmetinde bulunan görevlilerin tayin işlemleri ve vazife tevcihlerine dair belgelerin hazırlanmasını sağlayan kalemdir. Ayrıca kale ağalıkları, dizdarlar, kethüdâlıklar, imam, müderris, vâiz gibi görevlilerin maaşlarından da bu kalem sorumlu olmuştur.[23]

Amedi Kalemi: Reisine Âmedî-i Divân-ı hümâyûn veya Âmedî veyahud Âmedci denilmiştir. Reisülküttabın özel kalem müdürüdür.[24] Bu kalemde padişaha sadrazam adına telhis ve takrir yazılmıştır. Sadrazam tarafından yabancı devlet başkanlarına gönderilen mektuplar, elçi ve tüccarlara yazılan yazılar da bu kalemin sorumluluğunda olmuştur. Bu kalemde çalışacak görevliler yabancı dil bilen, dürüst kişiler arasından seçilmiştir.[25] Tımar gelirlerinden alınması gereken rüsum vergisi de bu kalem tarafından toplanır ve tahsili karşılığında verilen belgenin üzerine *amed*(geldi) yazıldığından bu kaleme Amedi Kalemi denilmiştir.[26]

---

[20] Atilla Çetin, "Divân-ı Hümâyûn Beğlikçi Kalemi'nin Görevleri ve İşleyişi Hakkında Önemli Bir Belge", *Vakıflar* Dergisi, S. 25, Ankara 1995, s. 271.
[21] Aydın Yetkin, "Divan-ı Hümayun", *International Journal of Social Science*, C. 5, S. 5, Ekim 2012, s. 381.
[22] Recep Ahıshalı, "Tahvil", *DİA*, C. 39, İstanbul 2010, s. 441.
[23] Halaçoğlu, s. 20-21.
[24] Halaçoğlu, s. 21.
[25] Özbilgen, s. 121.
[26] Mehmet İpşirli, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Osmanlı Devleti Tarihi*, (Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu), Feza Gazetecilik, İstanbul 1999, s. 183.

Teşrifatçılık: Kanuni Sultan Süleyman zamanında kurulmuştur. Divanda maaş ödenmesi, ziyafet, elçi kabulû, padişahların cülusunda ve bayramlarda yapılan törenlerin düzenlenmesi, vezir, beylerbeyi ve diğer devlet görevlilerine ait olan resim ve harçların kayıtlarının tutulmasından sorumlu birimdir. Şefi teşrifatçıdır.[27]

Vak'anüvislik: Arapça *vak'a* ile Farsça yazan anlamına gelen *nüvîs* kelimelerinin birleşmesiyle kurulmuştur. İlk olarak XVIII. yüzyıl başlarında bahsedilmiştir. Bilinen ilk vak'anüvis Naima'dır.[28] Vak'anüvisler kendilerine verilen çeşitli işlere dair evrakları kaydetmişlerdir. Bütün belgeleri görmezler, gizli olan vak'aları ağızdan duyarak kaydetmişlerdir. Şehnâmenüvislik denen memuriyetin yerini alan kalemdir.[29]

Mühimme Defterleri; Divân-ı Hümâyân'da, konuşulup karara bağlanan bütün devlet işlerine dair konuların, ferman ve hüküm mahiyetinde kaydedildiği defterlerdir. Bu sebeple Divân-ı Hümâyûn'un çalışma tarzı ve faaliyetlerini anlayabilmenin en önemli yollarından biri de bu defterlerin incelenmesidir.

[27] Halaçoğlu, s. 22.
[28] Bekir Kütükoğlu, "Vak'anüvis", *DİA*, C. 42, İstanbul 2012, s. 457-458.
[29] Halaçoğlu, s. 23.

BİRİNCİ BÖLÜM

MÜHİMME DEFTERLERİ

1.1. Mühimme Defterleri

Divân-ı Hümâyûn'da alınan kararların, Reisül-küttaba bağlı Beylikçi Kalemi tarafından yazılıp mühürlenerek, muhafaza edilmesi için defterhaneye gönderilen defterlerdir.[30] Bir diğer söylemle, Osmanlı Divanı'nda alınan kararların suretlerinin kaydedildiği sicillerdir.[31] Bu defterlere "mühim" olaylar kaydedildiğinden dolayı "Mühimme Defterleri" denilmiştir. Mühimme Defterleri, Osmanlı bürokratik düzeni içerisinde *"Daire-i Sadâdet-i Uzmâ'da iradât-ı seniyye ile mabeyni hümâyûna takdim kılınan maruzata mahsus kalem"* şeklinde de tarif edilmiştir.[32] "Mühimme Defteri" adı XVII. yüzyıldan sonra kullanılmıştır. Daha evvel divan kayıtlarının tutulduğu bu defterlere "mîrî ahkâm" ya da "ahkâm-ı mîrî" denilmiştir.[33] 1649-1650 yıllarından sonra idarî ve adlî konular ayrı serilerde toplanmış ve şikâyetler sonucu alınan kararlara dair hükümler için "şikâyet defterleri" tutulmuştur. Devlet işleri için alınan kararlar ise Mühimme Defteri'nde kalmıştır.[34]

Bu defterlerde mevcut olan kararlar ferman niteliğinde olup, asıllarının birçoğu kaybolmuştur.[35] Divân-ı Hümâyûn'da alınan kararlar, kronolojik bir şekilde defterlere kaydedilmiştir. Reisülküttab'ın önem verdiği işleri (Ehemm-i Umur) yazıya aktarmasıyla bu defterler oluşmuştur.[36] Hükümlerin defter sûretine getirilmesi başlarda divan kâtipleri tarafından yapılmıştır. Fakat zamanla divan kalemlerinin gelişimi ile ilgili sorumluluk Beylikçi Kalemi'ne devredilmiştir. Reisülküttab'a bağlı olan Beylikçi Kalemi, gizli kalınması istenen hükümleri kaleme aldıktan sonra temize geçmesi için bir kâtip görevlendirmiştir. Yazılan hükmün temize geçirilmesinden sonra Reisülküttab'a sevk edilen hüküm tam olarak düzeltildikten

[30] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 79.
[31] Feridun M. Emecen, "Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.3, S. 5, 2005, s. 107.
[32] Mustafa Kılıç, "Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Mühimme Defterlerinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 2, Sivas 2003, s. 250.
[33] Emecen, s. 113-115.
[34] Mübahat S. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", *DİA*, C. 31, İstanbul 2006, s. 520-521.
[35] Geza David, "XVI. Yüzyılda Osmanlı-Habsburg Mücadelesinin Bir Kaynağı Olarak Mühimme Defterleri", *Tarih Dergisi,* S. 53, İstanbul (2011 / 1), 2012, s. 296.
[36] Kılıç, s. 251.

sonra tuğra çekilme işlemi için nişancıya gönderilmiştir.[37] Bu işlemlerin birbirini takip etmesiyle neticede müsvedde hazırlanmıştır.

Divân-ı Hümâyûn'un, XVII. yüzyıldan sonra eski önemini kaybetmiştir. Divanın eski önemini kaybetmesiyle Reisülküttab'ın sorumlulukları da artmıştır. Reisülküttab, sadrazam ve ikindi divanının kâtiplik vazifesini almakla birlikte, dış işlerde daha etkin rol almış ve ayrıca Divan tercümanlarının sorumluluklarını da almıştır.[38] Bu bağlamda Reisülküttab'a bağlı Beylikçi Kalemi'nin de sorumluluk ve görev alanları artmıştır. 1797'de çıkarılmış bir nizamname ile Beylikçi Kalemi'nde görevli olan mühimme nüvislerin çalışabilecekleri "Mühimme Odası" kurulmuştur.[39] Zamanla klasik dönemden, modern döneme geçiş yaşanmıştır. II.Mahmud dönemine gelindiğinde, Reisülküttablık kurumuda yerini 1836 tarihinde kurulacak olan Hariciye Nezâreti'ne bırakmıştır.[40]

Genel olarak Mühimme Defterleri'nde merkez ve taşra teşkilatı ilişkileri ve çalışmaları, savaş tarihi ve gayrimüslim cemaatlar ile ilgili hususlar, hac siyaseti ile ilgili meseleler, mukaddes beldelerin idaresi ve ilmi faaliyetler, kassablık, terekeler, cami, yol ve köprülerin onarımı gibi konularda bilgi bulunmaktadır. Mühimme Defterleri; Divân-ı Hümâyûn'dan, beylerbeyi, sancakbeyi, kadı ve yabancı devlet adamlarına gönderilen fermanları içermektedir.

1.2. Mühimme Defterlerinin Muhteva Özellikleri

Mühimme Defterleri'ni, çıktığı divanlara göre şu başlıklarda inceleyebiliriz:

1- Mühimme Defterleri: Padişahın payitahtta bulunduğu sırada, Sadrıazam başkanlığındaki Divan toplantısından çıkan emirlerin kaydolunduğu defterler.

2- Rikâb Mühimmesi: Sadrıazamın sefer veya başka bir sebeple payitahttan ayrılırken yerine vekil olarak bıraktığı Rikâb kaymakamı veya Sadâret kaymakamı denilen görevli başkanlığında toplanan Divan'da alınan kararların yazıldığı defterler.

[37] Mehmet İpşirli, "Beylikçi", *DİA,* C. 6, İstanbul 1992, s. 78.
[38] Carter Vaughn Fındley, "Hariciye Nezâreti", *DİA*, C. 16, İstanbul 1997, s. 178-179.
[39] Tevfik Temelkuran, "Divân-ı Hümâyûn Mühimme Kalemi", *İstanbul Üniversitesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, S. 6, İstanbul 1975, s. 142.
[40] Recep Ahıshalı, "Reisülküttab", *DİA*, C. 34, İstanbul 2007, s. 549.

3- Ordu Mühimmesi: Ordu ile birlikte sefere çıkan sadrıazamın sefer sırasında akdettiği Divan toplantılarında alınan kararların yazıldığı defterler.

4- Kaymakamlık Mühimmesi: Padişah ve sadrıazamın aynı anda Dersaâdet'ten ayrıldığında, devlet işlerini idare etmek üzere tayin edilen Sadâret kaymakamının müstakil olarak akdettiği Divanlarda alınan önemli kararların yazıldığı defterler.[41]

Mühimme Defterleri'nin muhteva bakımından önem ve değerleri şu başlıklarda toplanmıştır.

1- Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatındaki idarî ve askerî organların yapısı, karşılıklı münasebetleri, çalışma tarzları ve fonksiyonları; müesseselerin organizasyon ve işleyişi ve hukukî prosedür hükümlerine dair bilgiler

2- Osmanlı Devleti'nin, gayrimüslim tebeası ile olan münasebetleri, azınlıklar hukuku, halkın sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının temini hususlarındaki yönetim politikası, ibadet ve âyin serbestiyeti, mâbedlerin inşası.

3- Osmanlı kültür ve sanat faaliyetleri cümlesinden, imar ve iskân siyaseti, çevre ve belediye hizmetleri, sağlık ve eğitim işleri, geniş vakıf idarelerinin problemleri ve teftişleri.

4- Hac organizasyonları, mukaddes beldelere götürülen hizmetleri içermiştir.

5- Komşu ülkeler ile Avrupa, Kuzey Afrika, Orta Doğu, Arabistan Yarımadası, Kafkaslar ve Rusya tarihleri açısından önemli kayıtlar.

6- Sayıları hayli fazla olan ve Ordu Divanınca tutulan Mühimme Defterleri, askerî tarih, harp tarihi ve lojistik hizmetler tarihi yönünden birinci el kaynaktırlar.[42]

1.3. Mühimme Defterlerinin Tasnifi

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda, H. 961-1333, M. 1553-1915 tarihleri arasında tutulmuş 419 adet Mühimme Defteri mevcuttur. Günümüze ulaşan en eski tarihli iki Mühimme Defteri Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde bulunan H. 951, M. 1544 tarihli ve H. 959, M. 1552 tarihli defterlerdir. 1552 tarihli defter Abid Yaşaroğlu tarafından çevrilmiş olup, defterimizin hazırlanmış olan

[41] *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, (haz. Yusuf İhsan Genç, Hacı Osman Yıldırım, Nazım Yılmaz vd.), Başbakanlık Basımevi, İstanbul 2000, s. 7-8.
[42] *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 7-8.

Mühimme Defterleri kısmına yazılmıştır. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda, Mühimme Defterleri arasında bilinen en eski tarihli defter 1553 yılında yazılmıştır. Günümüze en yakın tarihli olanı ise 1905 tarihli defterdir. Ancak 1 ve 2 nolu Mühimme Defterleri, Ru'ûs defterleridir. 1553-1905 yılları arasına ait 266 ciltlik mühimme defteri vardır. Bunun haricinde sonradan bulunduğu için Mühimme Zeyli adı altında on yedi defter, Mühimme-i Askerî adı altında altmış sekiz defter, Mühimme-i Mektûm adında on defter ve Mühimme-i Mısır adı altında on beş defter mevcuttur.[43] Koleksiyon içerisinde olmakla beraber 266 ciltlik serinin tamamı mühimme değildir. Arada yine Divân-ı Hümâyûn'da tutulan tahvil hükümleri ve buyruldular da vardır. Ayrıca iki Mühimme Defteri, Kâmil Kepeci tasnifine girmiştir.[44] Kamil Kepeci, Ahkâm Defterleri tasnifinde bulunan 70 numaralı 1608-1609 ve 71 numaralı 1613-1615 defter, Mühimme Defteri'dir.[45]

1.4. Mühimme Defterlerinin Bürokratik ve Diplomatik Fonksiyonları

Divân-ı Hümâyûn'da alınan kararların hüküm şeklinde defterlere aktarılışında, kararların nasıl verildiğini, neye dayandırıldığını, karara esas teşkil etmesi gereken görüşme aşamalarının anlaşılması mümkün değildir. Bunun sebebi kararın verilmesine esas olan evrakların dağınık olması ve Divân-ı Hümâyûn'da tutanak tutulmamasıdır.[46] Bu defterlerin esası şu şekilde vücûda gelmiştir: Mühimme Defterleri, yazıldığı dönemin sadrazam ve reisülküttabına ait bir başlık ile başlamıştır. Fakat yazıldığı dönemde sadrazam ya da reisülküttab değişmişse yeni bir başlık atılmıştır.[47] Reisülküttablık kurumunun, Hariciye Nezareti'ne dönüşmesinden sonra başlık olarak nazırın adı yazılmaya başlanmıştır.

Mühimme Defterlerinde yer alan hüküm kayıtlarının, gerekli makamlara ulaştırılan fermân veya beratların kopyaları olduğu bilinmektedir. Mühimme Defterlerinde bulunan name, emir, hüküm gibi belge türleri metnin bütününü kapsamamakla beraber, elkap ve sair formalite kısımlarından vazgeçilmiş ve asıl konu özetlenerek aktarılmıştır.[48] Ferman, berat, nişan gibi Osmanlı diplomatik

[43] *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s. 10-23.
[44] M. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", s. 521.
[45] Emecen, s. 109.
[46] Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı,* s. 79.
[47] M. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", s. 521.
[48] M.Tayyib Gökbilgin, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1992, s. 105.

belgelerinde ise belli bir standart oluşturulmuştur. Buna göre bu belgeleri 10 kısımda incelemek mümkündür:[49]

1-Davet

2-Tuğra

3-Unvan ve elkab

4-Muhatabın adı ve lakabı

5-Dua

6-Nakil ve İblağ

7-Emir

8-Tekit ve Tehdit

9-Tarih

10-Yer

Belgelerin en üst kısmında davet formülü bulunmaktadır. Bu Allah kelimesinin kısaltılmışı olan *"hû"* veya *"hüve"* tabiriyle olabildiği gibi besmelenin kısaltılmışı olan *"b"* şeklinde olmuştur. Davet formülünden sonra Padişahın imzası olan tuğra vardır. Tuğra; Nişancı ya da Tuğrakeş tarafından maharetli bir şekilde çekilmiştir.[50]

Mühimme Defterleri'nde bulunan hükümler, asıl belgelerin müsveddelerinden oluştuğundan *Davet* ve *Tuğra* formülü taşımamışlardır.

Ünvân ve *Elkab* bölümünde padişah, bir hükümdara mektup gönderecekse kendi elkab ve ünvanlarını kullanmıştır. "*Ben ki Sultanü's-Selâtin, Burhanü'l-Hevakin, Tac-ı Bahş-ı Hüsrevan, Ruy-ı Zemin, Zıllullahi fi'l-Arzın..."* gibi bir başlangıç yaptıktan sonra hükümrân olduğu ülkeleri tek tek sayar, kendini tanıtır ve yüceltir. Mühimme Defterleri'nde, ferman ve name-i hümâyûnlarda padişahın ünvan ve elkablarına yer verilmez direkt gönderilen kişinin elkab ve ünvanı yazılırdı. Mühimme Defterleri'nde çokça elkab kullanılmış olup "*Revan Beylerbeyine ve*

[49] Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik),* Kubbealtı Neşriyatı Yayınları, İstanbul 1994, s. 100-116.
[50] Kılıç, s. 254.

Kâdîsına hüküm ki"[51] gibi hitap cümleleriyle giriş yapılıp konuya geçilmiştir. Mühimme Defterleri'nde elkabdan sonra dua ve hayır cümleleri gelir ve burada mektubun gönderildiği kişinin mevki ve dâhil olduğu sınıfa dikkat çekilmiştir.[52] Örnek verecek olursak; *"edamallahu te'âlâ iclâlehu"*[53], *"zîde fazlühû"*[54], *"zîde kadruhû"*[55] gibi dua ya da hayır formülleri kullanılmıştır. Böylece giriş kısmı tamamlanmıştır.

Giriş kısmı tamamlandıktan sonra asıl konuya geçilmiştir. Burada birinci bölüm *Nakil* ve *İblağ* bölümüdür. Bu bölümde bir olay anlatılır ve hükmün yazılmasına neden olan konu açıklanmıştır. Kullanılan genel formül "tevki-i refi-i hümâyûn vâsıl olacak malum ola ki" şeklinde olmuştur. Mühimme Defterleri'nde ise bu formül *"muhzır gönderüp"*[56], *"âdem gönderüp"*[57], *"mektûb gönderüp"*[58] şeklinde olmuştur.

Daha sonraki kısım ise "Buyurdum ki" formülü ile başlayan *emir* kısmıdır. Bu kısımda muhataba ne yapması, nasıl hareket etmesi gerektiği ifâde edilmiştir.

Emir cümlesinden sonra *"şöyle bilesiz"*[59], *"alamet-i şerîfe itimat kılasız"* gibi formüllerle *tekid* ve *tehdit* rüknü işlenmiştir. Bu bölümde fermanda belirtilen emrin yapılması zorunluluğu belirtilmiştir. Emrin yerine getirilmesi için muhatap uyarılmıştır. *"Bundan akdem emr-i şerîfim varid olub"*[60] şeklinde te'kid, "*'özrün makbûl olmayub ve 'azille konulmayub eşedd-i 'ikab ve 'itâba müstehak olursun ana göre mukayyed olasın*"[61] şeklinde de tehdit edilmiştir.

Te'kid ve tehdit formülünden sonra '*Tarih'* ve hükmün yazıldığı *'Yer'* belirtilmiştir. Tarihlerin başında genelde "*tahriren fi*" ya da "*hurrire*" ibaresi bulunurdu. Hükümlerdeki tarihlerin yazılışı defterlerin tutulduğu ilk dönemlerde başlık ve tarih atılması sûretiyle olmuştur. Daha sonraki dönemlerde bu usûlden

[51] Hüküm 981.
[52] Kılıç, s. 254.
[53] Hüküm 1009.
[54] Hüküm 1024.
[55] Hüküm 1014
[56] Hüküm 1032.
[57] Hüküm 1057.
[58] Hüküm 1058, 1060.
[59] Hüküm 1079, 1083.
[60] Hüküm 1161.
[61] Hüküm 1165.

vazgeçilip *"evâil, evâsıt, evâhir"* şeklinde ayın onar günlük devreleriyle hükmün alt tarafına yılıyla beraber yazılmıştır.[62] Bu ayrım Sultan İbrahim'in saltanat dönemine (1640-1648) rastlamaktadır.[63] Bu dönemden önce tarihler ay ve haftanın günü ile beraber başlık şeklinde üst tarafa yazılmıştır. Daha sonra başlık olarak tarih yazılması kuralı terkedilmiştir. Mühimme Defterleri'nde, kronolojik sıralamada bozulmalar meydana gelmiştir. Sebebi ise aynı defterde mevcut olan hükümlerin tarihlerinin farklı sayfalarda olması ve kronolojik olarak eski tarihli hükümlerin daha yeni tarihli hükümlerden sonra yer almasıdır. Ayrıca defterlerin daha sonradan ciltlenmesi ve ciltlenme sırasında sayfaların karıştırılması da, kronolojilerinin bozulma nedenleri arasındadır.[64]

[62] M. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", s. 522.
[63] Kılıç, s. 254.
[64] M. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", s. 522.

İKİNCİ BÖLÜM

73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

2.1. 73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİ'NİN ÖZELLİKLERİ

2.1.1. Defterin Fiziki Durumu

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda, 989 Numaralı 'Divân-ı Hümayûn Defterleri Kataloğu'ndaki Mühimme Defterleri A.DVNS. MHM. d.073 şeklinde kayıtlı bulunan 73 numaralı defterin evsaf ve eşkâli şöyledir:

1- Defter, 23 cm x 29 cm ebadındadır.

2- Defter 590 sahife ve 297 varaktan oluşmaktadır.

3- Defter, ciltli ve Ebrulu'dur.

4- Defterin numaralama usulü, sayfa düzeni şeklindedir. Defterin son sayfası boş bırakılmıştır. Numaralandırılan kısım 297 sayfadır.

5- Defterin kâğıdı sarımtırak beyaz, kalınca, mukavemetli ve aharlanmıştır. Filigranı yoktur.

6- Defter, III. Murad (1574-1594) ve III. Mehmed (1595-1603) dönemleri içerisinde H. (1003-1004), M. (1594-1595) yılları arasındaki kayıtları ihtiva etmektedir.

7- Defterde toplam 1295 hüküm bulunmaktadır. Bu hükümlerin gönderildiği yerlerin kayıtlarını ihtiva eden suret kayıtları da mevcuttur.

8- Üzerinde çalıştığımız 73 Numaralı Mühimme Defterinin 434-590 sayfa aralığında toplamda 336 hüküm mevcuttur.

9- Yazı şekli genellikle divânî kırması olup, yazı okunabilir bir özellikte olmasına karşılık, bazı bölümler farklı kâtipler tarafından yazıldığı için bu durum okumakta güçlük oluşturmaktadır. Özellikle yer ve şahıs isimlerinin okunuşunda bazı güçlüklerle karşılaşılmıştır. Metnin transkripsiyonunda, genel kabul gören bir usul gözetilmiştir. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nın, yayınlamış olduğu defterdeki düzen örnek alınmıştır. Bu çerçevede kelime ortasında ve sonlarında yer

alan ayın harfi (‘), hemze ise (’) işareti ile gösterilmiştir. Okunamayan kelimelerin yerine (…), okunmasında tereddüt olan kelimelerin yanına (?) kullanılmış, silik olan kelimelerin yerine (silik),[65] yırtık olan sahifelerde okunamayan kelimelerin yerine (yırtık),[66] kime gönderildiği belli olmayan hükümlerin yerine de (boşluk) kullanılmıştır. Defterde iptal edilmiş,[67] yarım bırakılmış[68] ve numarasız hükümler de mevcuttur.

10- İncelediğimiz 73 numaralı Mühimme Defteri (434-590) sayfaları aralığında, kayıp olan 2 sayfa içerisinde 3 hüküm (1190-1191-1192) mevcut değildir. 6 adet numarasız hüküm, 6 adet tamamlanmamış hüküm, 3 adet iptal edilmiş hüküm mevcuttur.

2.1.2. Defterin Diplomatik ve Teknik Özellikleri

Hükümlerin sol üst köşesine genel olarak, *“Ba Hatt-ı Pir Efendi”,*[69] *“Ba Hatt-ı Hamza Çelebi”*[70], *“Mamur Efendi”*[71], *“Hazreti Efendi”*[72], *“Ba Tashih-i Nişancı Paşa”*[73], *“Ba Hatt-ı Mirza Çelebi”*[74], *“Ba Hatt-ı Hümâyûn”*[75], şeklinde hükmü yazıya döken kâtibin ismi yazılmıştır. Bazı hükümlerde kâtip isimlerinin haricinde, “*Kayd u Bend ile*”[76], *“Şer‘le müekked hüküm buyrulmuşdur”*[77] gibi ifadeler kullanılmıştır.

Hükümler genel olarak hükmün yollandığı şahıs ve makamlara göre, *Sâbıka Karaman Defterdârı olan Mustafa Efendiye hüküm ki,*[78] *Sâbıka Basra beğlerbeği olan ‘Ali Paşaya hüküm ki’*[79] gibi hitaplarla başlamıştır. Bazende hükümler beylerbeyine, kâdîlara ve diğer devlet görevlilerine genel bir şekilde yollanmıştır. Örneğin, *Südde-i sa‘âdetimden Budun’a varınca yol üzerinde vâki‘ olan*

[65] Hüküm 1250.
[66] Hüküm 1271.
[67] Hüküm 1102.
[68] Hüküm 1193.
[69] Hüküm 962.
[70] Hüküm 964.
[71] Hüküm 968.
[72] Hüküm 970.
[73] Hüküm 1029.
[74] Hüküm 1012.
[75] Hüküm 1016.
[76] Hüküm 1008.
[77] Hüküm 1017.
[78] Hüküm 983.
[79] Hüküm 991.

sancakbeğlerine ve kâdîlarına ve sancakbeğlerinin kaim-mekâmlarına ve kıl'a dizdarlarına hüküm ki[80] şeklinde hitap edilmiştir. Bazen de elkablar gönderilen rütbeye göre farklılık göstermiştir. Örneğin; Beylerbeyine *"iftihâru'l-ümerâi'l-kiram"*[81], Vezir ve Vezir-i Azam'a *"edamallahu te'âlâ iclâlehu"*[82], Kırım Hanı'na *"dâmet me'aliyehû"*[83] şeklinde yazılmıştır.

Hitap kısmından sonra hükmün yazılmasına sebep olan olayın anlatıldığı *'Nakil-İblağ'* rüknü gelmiştir. Bu bölümde genel olarak, *"Süleymanlu Kâdîsı ve taht-ı kazânızda vâki' olan a'yân südde-i sa'âdetime muhzır gönderüb"*[84], *"Tiflis Beğlerbeği Davud mektûb gönderub"*[85] şeklinde Divân-ı Hümâyûn'a şikâyetler iletilmiştir.

Hükümlerin yazılmasına sebep olan konu açıklandıktan sonra bu hususta verilen emrin anlatıldığı *emir-hüküm* rüknü gelmiştir. Bu rükün "Buyurdum ki" ifadesiyle başlar ve *"Buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu zahire husûsu mühimmâtdan olmağın her biriniz kemâl-i takayyud idub ve ikdam ve ihtimâm birle mukayyed olub 'arz olunduğu üzre İstanbul zahîresine ta'yin olunan gemiler zahîre ile tahmil olunub her kanginizin taht-ı kazâsına dâhil olursa kasabat ve kuraya göndermeyub ve bey' itdirmeyub muaccelen südde-i sa'âdetime irsâl ve îsal eyleyesiz ve zahîresi olan gemi reisinin ismin ve tahmil eyledüğü zahîrenin küllisin yazub 'arz eyleyesüz ve gemi reislerine muhkem tenbîh ve te'kid eyleyesiz ki gemisine zahîre tahmil eyledükleri nefer aherine varub gemilerin boşaltub min-ba'd bey' itmeyeler ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayanları isimleriyle i'lam eyleyesiz ki gemileri ellerinden alınıb kendülerinin haklarından geline"*[86] şeklinde devam etmektedir. Nakil-iblağ bölümünde anlatılan olay genellikle emir-hüküm rüknünde tekrar edilmiş ya da özet olarak verilmiştir. Emir cümlesinden sonra 'şöyle bilesin'[87] diye gelen kısım *"Te'kit ve Tehdit"* rüknüdür. Burada fermanda yazılan emre itaat edilmesinin gerekliliği ve zorunluluğu belirtilmiştir.

[80] Hüküm 1130.
[81] Hüküm 971.
[82] Hüküm 1009, 1011, 1020, 1062.
[83] Hüküm 1146.
[84] Hüküm 1032.
[85] Hüküm 1038.
[86] Hüküm 980.
[87] Hüküm 1045.

73 Numaralı Defter'de geniş coğrafyalara gönderilen hükümler mevcuttur. Örneğin bir hüküm; *Zigetvar, Erzurum, Batum, Mora, Tırhala, İnebahtı, Ağrıboz, Karlı, Yanya, Avlonya, Mizistre, Delvine, Ohri, İlbasan ve İskenderiye gibi yerlere gönderilmiştir.*[88]

2.1.3. Defterin Dil Özellikleri

Defter genel hatlarıyla incelendiğinde sade ve anlaşılır bir dile sahip olup, yazıldığı döneme ait birçok terim ve ismi ihtiva etmiştir. Türkçe deyimlerin haricinde Arapça ve Farsça birçok terim ve tamlama kullanılmıştır. Yazıldığı dönem kapsamında kullanılan birçok elkab mevcuttur. Örnek verecek olursak; *"Kıdvetü'l emâsil ve'l-akran"*[89], *"Kıdvetu'l-kuzâtu'l-İslâm"*[90], *"Kıdvetü'l-havâss ve'l-mukarrabîn"*[91], *"Kıdvedü'l-emâcid ve'l-ekarim câmiü'l-mehamid ve'l-ekarim el-muhtas bi-mezid-i inâyeti'l-meliki'l-mûin"*[92] gibi lakaplar kullanılmıştır. Tamlamalara örnek verecek olursak; *"celilü'l-kadr"*[93], *"kadimu'l-eyyam"*[94], *"bi't-tamâm"*[95], *"fevka'l-hadd"*[96], *"kile'l-şer'"*[97], *"ile'l-an"*[98], *"fi'l-vâki'"*[99] gibi tamlamalarda sıkça kullanılmıştır. Defterde bazen aynı hüküm birçok kişiye gönderilmiş ve hükmün altında kimlere gönderileceği yazılmıştır. Örneğin; Bir sûreti Hazzo Hâkimi Mehmet Bege, Bir sûreti Hakkari Hâkimi Zekeriyya Bege, Bir sûreti İmadiye Hâkimi Seyithan Bege, Bir sûreti Bitlis Hâkimi Şerefhan Bege, Bir sûreti Musul Beğlerbeğisine[100] şeklinde ifade edilmiştir.

2.1.4. Defterdeki Tarihler

Mühimme Defterleri'nde tarihler genel olarak XVII. yüzyıl ortalarına kadar ay ile beraber haftanın günleri de Arapça olarak başlık halinde hükümlerin üst kısmına yazılmıştır. Daha sonra bazı hükümlerin altına zamanla da tamamen hükümlerin alt

[88] Hüküm 1158.
[89] Hüküm 1025.
[90] Hüküm 1050.
[91] Hüküm 1084.
[92] Hüküm 1142.
[93] Hüküm 961.
[94] Hüküm 1226.
[95] Hüküm 1015.
[96] Hüküm 1291.
[97] Hüküm 974.
[98] Hüküm 1074.
[99] Hüküm 976.
[100] Hüküm 971.

tarafına ayın onar günlük devreleriyle "Evail, Evasıt, Evahir" yazılmıştır.[101] 73 Numaralı Mühimme Defteri'nde tarihler hükümlerin üst kısmına Arapça olarak yazılmıştır. Tarihlerde günler en üst kısımda "Yevmü'l-ahad, Yevmü'l-isneyn, Yevmü's-salis, Yevmü'l-erba'a, Yevmü'l-hamis" şeklinde yazılmıştır. Aylar genel olarak kısaltılarak, "Ca, R, Ra, Z, N" şeklinde yazılmıştır. Defterde kronolojik sıralama yoktur.

2.2. DEFTERİN MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Üzerinde çalıştığımız 73 numaralı Mühimme Defteri, III. Murad döneminin (Aralık 1574 – Ocak 1595) son yılını ve III. Mehmed saltanatının (Ocak 1595 – Aralık 1603) ilk yılını kapsamaktadır. Defterde genellikle yazıldığı dönemin, siyâsî ve askerî olayları, İstanbul için zahire ve erzâk temini, halkın can ve mal güvenliği, ordunun sefer hazırlığı ve asker ihtiyacının karşılanması, cami, su karizleri, türbe, yol, köprü gibi yerlerin onarım ve yapımları, ölen devlet görevlilerinin terekeleri, kasaplık, eşkıyalık meseleleri, halka zulm eden devlet görevlilerinin ihyâ edilmesi, vergi olayları, Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere gibi kutsal şehirlerin durumu gibi konulara değinilmiştir.

Defterde mevcut olan hükümlere bakıldığında dönemin olayları hakkında fikir edinmek mümkündür. Osmanlı Devleti, XVI. yüzyılın sonlarına doğru doğal sınırlarına ulaşmış olup, doğu sınırında İran, batı sınırında Avusturya, kuzey sınırında Rusya, güney sınırında ise Afrika çöllerine kadar ilerlemiştir. Osmanlı Devleti, fethettiği topraklarda iskân siyaseti uygulamıştır. XVI. yüzyılın son yıllarından XVII. yüzyılın başlarına kadar olan süreçte birçok savaşa girmiş ve istediği sonuçları alamamıştır. Savaşlarda istenilen neticelerin alınamaması, artan nüfusun taşrada barınamayacak duruma gelmesine ve neticede büyük şehirlere göçlerin başlamasına sebebiyet vermiştir. Savaş sonrası ordu neferlerinin bir kısmı memleketlerine dönüp eşkıyâlık olaylarına karışmıştır. Medreselerde okuyup iş bulamayan öğrencilerde suhte namıyla halka zulüm etmiş ve savaşların Anadolu topraklarına sıçramasına, levend denilen başıboş insanların artmasına, ahalinin can ve mal güvenliğinin kalmamasına ve halkın topraklarını terk etmesine neden olmuştur.

[101] M. Kütükoğlu, "Mühimme Defteri", s. 522.

Kanuni Sultan Süleyman'ın saltanatının son yıllarına yaklaşıldığında Anadolu ve Rumeli'de birçok soygun ve hırsızlık olayları yaşanmıştır. Bu olaylar, levendler, sipahiler ve suhteler tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu gruplaşmaların birbirlerini desteklemeleri, asayiş için tehlike arz etmiştir. 1550'den 1575 tarihine kadar olan süreçte yaşanan olaylar haramilik olarak nitelendirilmiştir. Birkaç olay dışında hemen hemen bütün olaylar soygunculuk vakaları olarak gerçekleşmiştir. Tımarlı sipahiler, sancakların muhafazalarında, sancakbeyleriyle muavenet edecekleri yerde eşkıyalara destek vermişlerdir. Levendler ise yolları kesip köylere saldırmışlar.[102]

Osmanlı Devleti'nin girmiş olduğu yıpratıcı savaşlarda istediği neticeleri alamaması sonucunda; can güvenliğinin kalmaması, halkın topraklarını terk etmesi, tarıma dayalı ekonominin bozulması gibi olaylara yol açmıştır. Bu olaylar Celâli isyanlarının başlamasına neden olmuş ve bu isyanlar uzun yıllar Osmanlı'yı uğraştırmıştır.

2.2.1. Eşkıyalık İle İlgili Hükümler

"Eşkıya", sözlük anlamıyla "haylaz, haydut, yol kesen, bedbaht, asi, anarşist" gibi anlamları muhteva eden "şâkî" sözcüğünün çoğuludur. Bununla beraber İslam hukukunda 'yol kesen' anlamında "kat'ı tarik" kelimesi kullanılmış olup, Kamus-ı Türkî'de, "kutta'ut't-tarik"[103] kelimesini karşılamıştır.[104] Çalıştığımız defterde ise eşkıya ve eşkıyalık yapanların adı "*ehl-i fesad*[105] ya da *fesad ve şenaat"*[106] şeklinde tanımlanmıştır. Eşkıyalar genel olarak kalabalık şekillerde hareket eden, silahlı ve halkın huzurunu kaçıran kişilerdir. Osmanlı Devleti'nin XVI. yüzyıl sonlarından XVII. yüzyıl başlarına kadar girdiği savaşlardan istediği neticeleri alamaması; savaştan dönen askerlerin eşkıyalık olaylarınakarışmasına, medresede okuyup iş bulamayan talebelerin suhte ayaklanması adı altında isyanlar çıkarmasına, levend denen başıboş adamların çoğalmasına sebebiyet vermiştir. Yaşanan bu olaylar, Yavuz Sultan Selim zamanında küçük ayaklanmalarla başlayan Celâli İsyanlarının da bu dönemde baş edilemez bir hale gelmesine sebebiyet vermiştir. Görülen olaylar

[102] Mustafa Akdağ, "Celâli İsyanlarının Başlaması", *DTCF Dergisi*, C. 4, S. 1, Ankara 1946, s. 32-33.
[103] Hüküm 977, 1071, 1126.
[104] Esra Yakut, "Osmanlı Hukukunda Bir Suç Olarak Eşkıyalık ve Cezalandırılması", *Kebikeç Dergisi*, S. 33, Ankara 2012, s. 21.
[105] Hüküm 1087, 1105, 1150, 1176.
[106] Hüküm 961, 969, 981, 996.

siyasi, toplumsal, askeri ve en önemlisi ekonomik sebeplerle vuku bulmuştur. Defterde, eşkıyalık ile ilgili 129 adet hüküm bulunmakla beraber hükümlerde genellikle; halkın can ve mallarına kast etme, yollarını kesme, verilen görevlere itaatsizlik gibi konulardan bahsedilmektedir. Defterde mevcut olan hükümlerden örnek verecek olursak;

"Galata Kadısına; Merhum Şehzade Mehmed Evkafı'ndan Cezire-i Marmara'ya yirmi nefer haraminin gelip halkın evini ve mallarını yağmaladıkları hakkında."[107]

"Ladik Kadısı Veli'nin, on iki haneden bir azap alınması emr olunmuşken, emre uymayıp her on iki haneden üç azap talep edip ve fazladan akçelerini alıp, yem ve yemeklerine el koyması ve bunun gibi birçok zorbalık faaliyetlerinde bulunması hakkında."[108]

"Kayseri ve Zamantı Kadısına; Dergah-ı Mu'âlla kapıcılarından Mehmed Bağdat'dan ulak ile gelirken Zamantı kazasına tabi Şeyhli karyesi halkının kapıcı Mehmed'in önünü kesip darp ettikleri ve zorbalıkları hakkında."[109]

Eşkıyanın zulmünden ve yaşanan hırsızlıkların önlenmesi için köylerini terk etmek zorunda kalan reayanın merkezden kendilerine *başbuğ*[110] ve *yiğitbaşı*[111] göndermeleri istenmiştir. Örneğin;

"Bayburd ve Kırışözü Kadılarına; Kaza-i mezbure tabi Amanlı, Dar Tahir ve Konla adlı cemaat mensuplarının şikâyeti üzerine, yaşanan hırsızlıkların önüne geçilmesi için yiğitbaşı ve başbuğların tayin edilmesi hakkında."[112]

Eşkıyalık cezaları farklılık göstermiştir. Yolu kesilenlerin yalnızca malları alınınca yakalanan haydutların sağ eli ve sol ayağı kesilmiştir. Hem mala hem cana kastetmişlerse yakalananlar diri olarak asılıp süngü ile öldürülür ve ölüsü başkalarına ibret olacak şekilde teşhir edilmiştir. Eşkıya mala ve cana zarar vermeyip yalnızca yolu tehdit etmişse ya hapsedilmiş ya da sürgün edilmiştir.[113] Bunlara ek olarak

[107] Hüküm 973.
[108] Hüküm 975.
[109] Hüküm 1110.
[110] Hüküm 1007.
[111] Hüküm 1007, 1217.
[112] Hüküm 1217.
[113] İlhan Akbulut, "İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 52, S. 1, Ankara 2003, s. 177.

eşkıyalık olaylarına karışanlara 'kürek cezası' da verilmiştir.[114] Defterden örnek verecek olursak;

"Menteşe, Hamid, Teke Sancakbeyleri, Karaağaç ve Tavas Kadılarına; Kızılhisar sakinlerinden olan Hacı Yunus'un oğlu Veli'nin yaylakda ailesiyle bulunduğu sırada, hükümde adı geçen şahısların Veli'nin babası Hacı Yunus'u katledip bin iki yüz yetmiş sikke filori ve yirmi bin akçe ve sair esbap ve erzaklarını yağmaladıklarından yakalanıp küreğe gönderilmeleri hakkında."[115]

"Kayseri Kadısı ve Beyine; Samantı nahiyesinden olan Nasuh ve Şafi adlı şahısların ehl-i fesaddan oldukları ve daima yalan sözlerle millete iftiralar atıp haksız yere mallarını aldıkları ve bununla beraber ellerinde sahte berat ve hüccet bulunduğu üzerine Kıbrıs'a sürülmeleri hakkında."[116]

Mühimme Defterleri, özellikle XVI. yüzyıl sonlarından XVII. yüzyılın ilk çeyreğine kadar süren ve Osmanlı Devleti'ni fazlasıyla uğraştıran, ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan büyük zararlara sebebiyet veren Celali isyanlarının aydınlatılmasında araştırmacılar için birinci elden kaynak niteliği taşımaktadır.

2.2.2. Zahire ve Erzak Temini ile İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti, özellikle İstanbul'da zahire hususunda sıkıntı yaşanmamasına önem vermiştir. Buna karşılık zaman zaman ortaya çıkan sorunlar bu durumu güçleştirmiştir.[117] İstanbul'a zahire ve erzak temin edilen yerlerde yaşanan kıtlık ve aksamalar sebebiyle, savaşta olan orduya yeteri kadar zahire ulaştırılamaması veya ulaştırılan zahirenin ya da erzakların kâfi derecede olmaması, İstanbul için sıkıntıların yaşanmasına sebebiyet vermiştir.

73 Numaralı Mühimme Defteri'nin 434-590 sayfaları arasında, zahire ve erzak teminiyle ilgili 31 hüküm mevcuttur. Genel anlamda İstanbul için gerekli olan zahirenin gemilerle temini söz konusu olmakla, zahirelerin yüklendikleri yerlerden İstanbul'a yetişinceye değin yol üzerinde reisler tarafından satıldığı ya da gönderilmesinin engellendiği ile ilgili hükümler mevcuttur. Örneğin defterimizde

[114] Hüküm 1209.
[115] Hüküm 1210.
[116] Hüküm 1085.
[117] Serkan Polat, "İstanbul'un Zahire İhtiyacının Temini Hususunda Çapanoğlu Süleyman Bey'in Faaliyetleri", *Uluslararası Bozok Sempozyumu*, Bozok Üniversitesi, Yozgat, 5-7 Mayıs 2016, s. 364.

bulunan "980, 1003, 1010, 1014, ..." gibi hükümler yüklenen zahirenin satıldığıyla ilgili konuları içerir. Hükümlerde geçen zahire ürünleri; şeker, pirinç, keten, fulful, arpa, buğday gibi hububat ürünleridir. Bu ürünler'in geneli "Rum vilayetleri, Erzurum, Trablusgarp, Rodoscuk ve Mısır" gibi yerlerden temin edilmiştir. Hükümlerden bazı örnekler şu şekildedir;

Üsküdar, İznikmid, Karamürsel, Mudanya, Gemlik ve Emirali Adası Kadılarına; Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından ve İstanbul ihtisabı emini olan Abdullah Çavuş mektup gönderip İstanbul zahiresini hazırlamak için tayin olunan gemilerin yalılarda mevcut olan kasabat ve kuraya varıp reislerin gemilerine yükledikleri zahireyi sattıkları hakkında.[118]

Rodoscuk, İnecik, Malkara Kadılarına ve Rodoscuk zahire hizmetine mübaşir olarak tayin olunan Çavuş'a; Hala yeniçeri ağası olan (boşluk) zikr olunan kadılıklardan arpa toplanması için gemiler ile İstanbul'a zahire gönderildiğinde kimsenin engel olmaması hakkında.[119]

Südde-i Sa'âdet'den Gelibolu'ya varınca yalılarda olan Kadılara; İstanbul zahiresi için Mısır'dan pirinç, keten, fulful ve sair zahire yükleyen Barça ve Karamürsel gemi reisleri İstanbul'a gelmeyip taht-ı kazanıza gelip zahireyi satmaya çalışacakları ve gemilere yükledikleri zahire ürünlerini satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.[120]

Gelibolu Kadısına; Mısır'dan pirinç ile gelen Karamürsel gemilerinin Gelibolu iskelesine yanaşıp gemi içindeki pirinci satmaya çalıştıkları ve bu malların sattırılmayıp doğruca İstanbul'a gönderilmesi hakkında.[121]

Yine defterimize bakıldığında askeri birlikler için zahire toplanıp gönderilmesine dair hüküm mevcuttur. Örneğin;

Eski Karaman Beylerbeyliğinden emekli olan İbrahim dame ikbaluhuya; Eski Vezir-i Azam ve serdar olan Sinan Paşa'nın çıkacağı seferde daha önce adı geçen

[118] Hüküm 980.
[119] Hüküm 1003.
[120] Hüküm 1010.
[121] Hüküm 1014.

yerden topladığı dört yüz kırk yük akçenin, bin yüz yirmi yük akçesini adı geçen yerlerin kalelerinde olan askerlere göndermesi hakkında.[122]

Defterimizde zahirelerin gecikmesine ya da gönderilmesine engel olanların merkeze gönderilmeleri, haklarından gelinmesi ya da haps edilmeleri gibi cezalar uygulanmak istenmiştir.

Osmanlı'da zahire ile ilgili her türlü karar, İstanbul halkının ihtiyaçları göz önünde tutularak alınmıştır. Zahire üretimi yapan yerler ihtiyaç fazlalıklarını ilk olarak İstanbul'a nakletmek zorundaydılar. İstanbul'a gönderilen zahirenin yetersiz kalması çok büyük sıkıntılara sebebiyet verebilirdi. Kıtlık bunların başında gelir ve binlerce insanın ayaklanmasına sebep olabileceği gibi devletin istikbalini de zedeleyebilirdi.[123] Bu sebeple zahire ve erzak temini Osmanlı Devleti için büyük bir ehemmiyet taşımıştır.

2.2.3. Sefer İle İlgili Hükümler

Osmanlı Devleti, tarih sahnesinde varlığını hissettirdiği zamandan beri, gaza ve cihad politikasıyla hareket edip sürekli savaş halinde olduğundan elde ettiği birikim sayesinde harp yeteneklerini arttırıp, idari yapısına askeri bir özellik kazandırmıştır. Bu sebeple ordu sefere çıkmadan evvel yapılan hazırlıklar ve savaş sırasında kullanılan haberleşme araçlarının yanı sıra, teknik donanım ve disiplin sayesinde ordunun ihtiyaçlarının karşılanması ve ordu neferlerinin zayi edilmemesi için seferlerin organize bir şekilde yürütülmesi sağlanmıştır.[124]

Sefere çıkan ordunun merkezini İstanbul'daki askeri birlikler oluşturmuştur. Fakat Osmanlı'nın asıl ordusunu taşrada ikamet eden tımarlı sipahiler, kapıkulu askerleri ve onlara mensup diğer birlikler oluşturmuştur. Seferberlik, savaşa çağrı fermanlarıyla duyurulmuştur.[125]

Çalıştığımız defterde 33 adet sefer ile ilgili hüküm mevcuttur. Seferler: Tebriz, Eflak, Boğdan, Budun, Temeşvar, Zigetvar, Demirkapı, Macaristan gibi yerlere yapılmıştır. Savaşlara çağrı genel bir seferberlik şeklinde yapılmıştır. Seferlere iştirak

[122] Hüküm 1009.
[123] Fadimeana Fidan, "Osmanlıda Zahire Mübaşiri Olmak: Ziştovili Hacı Ali Örneği (1749-1755)", *DTCF Dergisi, C.* 56, S. 2, Ankara 2016, s. 303.
[124] Uğur Kurtaran, "Osmanlı Seferlerinde Organizasyon ve Lojistik", *Turkish Studies Dergisi,* C. 7, S. 4, Ankara 2012, s. 2270.
[125] Mehmet Yaşar Ertaş, "Osmanlı Savaş Organizasyonunda Zorlu Bir Süreç: Ordunun Toparlanması", *Türklük Araştırmaları Dergisi,* C. 19, İstanbul 2008, s. 216.

etmeyenlerin dirlikleri ellerinden alınır başkalarına tevcih edilirdi. Bazen de bir kalenin muhafazası için başka kaleden hisar eri ve cenkçi istenilmiştir. Ordu için zahire ve gemi tedariği hakkında da hükümler mevcuttur. Genel olarak örnek verecek olursak;

Kale muhafazası için;

Kefe Beylerbeyi ve Kefe Kalesi Dizdarına; Eski Kefe Beylerbeyi olan Hasan dame ikbaluhunun Azak Kalesi muhafazasına tayini sebebiyle Kefe Kalesi hisar erlerinden ve azablarından yeteri kadar asker gönderilmesi hakkında.[126]

Eflak ve Boğdan muhafazaları için;

Südde-i saadetimden Serdar zafer-şiarıma varınca yol üzerinde olan Kadılara; Yol üzerinde olan kadılıkların, askeri birlikleriyle serdara ulaşıp Eflak ve Boğdan muhafazalarına muavenetleri hakkında.[127]

Seferberliğe dair;

Vilayet-i Anadolu Kadılarına; Rumeli'de vaki olan sefere memur olan Dergah-ı Mu'âlla müteferrikaları, çavuşları, sipahi, yeniçeri ve sair kapıkullarının bir an önce çıkıp Ferhad Paşa'ya destek olmaları için Yeniçeri Ağası Ahmed Ağa'nın mektubuyla İbrahim Subaşı'nın gönderilip halka seferberlik duyurusu hakkında.[128]

Askerlerin sefer için ihtiyaçlarına dair;

Sabıka Gureba-i Yemin Ağası Sinan Ağa'ya; Gelibolu'ya varıp sefere giden askerleri geçirmeğe, askerler için zahire ve gemi tedariğinde bulunulması hakkında.[129]

Muhafazada bulunmayanların dirliklerinin alınmasına dair;

Şirvan Beylerbeyi Davud'a; Revan zuama ve erbab-ı tımarından iki bin neferin üç yıla kadar Demirkapı muhafazasına tayin olunmaları ve muhafazaya tayin olmayanların dirliklerinin alınması hakkında.[130] gibi birçok hüküm vardır.

Savaşların uzun sürdüğü zamanlarda, bütün yeniçeriler, bölük halkı ve diğer kapıkulu sınıfına tabi askerler sefere katılmak zorundadırlar. Katılmayanların

[126] Hüküm 1269.
[127] Hüküm 1249.
[128] Hüküm 1196.
[129] Hüküm 1061.
[130] Hüküm 1006.

dirliklerinin ellerinden alınacağı veya hapsedilecekleri de hükümlerde yazılmıştır. Olağanüstü hallerde seferlere katılmayan sipahilerin dirliklerinin alınmasının yanı sıra hakaretlere maruz kalıp, idam cezasına dahi çarptırılabilmekteydiler.[131]

2.2.4. Halkın Can ve Mal Emniyeti ile İlgili Hükümler

Tarih boyunca insanlar, kendilerini güvende hissetmek, rahat ve huzurlu bir yaşam sürebilmek için mücadeleler vermiştir. Osmanlı Devleti de, kurulduğu andan itibaren devletin bekası için ona tabi olan ahalinin can ve mal güvenliğini sağlamakla yükümlü olmuştur. Asırlar boyunca eşkıyalık hareketlerinin önüne geçmek için çeşitli politikalar uygulayarak mücadele vermiştir. İskan siyaseti bu politikaların başında gelmiştir. Osmanlı Devleti'nin, tebaası ilk kurulduğu zamanlarda genel olarak konar-göçer ahaliden oluşmuştur. Bu sebeple halkın iskan ettirilip refah içinde yaşamaları onlar için önem arz etmiştir. İskan ettirilen halka çeşitli görevler verilir ve yerleşik hayata geçmeleri sağlanmıştır.[132]

Çalışmamızda halkın refahının gözetildiği birçok hüküm bulunmasına karşın, konu ile ilgili başlık halinde topladığımız 13 hüküm mevcuttur. Osmanlı Devleti birey olarak tebaası altında yaşayan herkese çok önem vermiştir. Yaptığımız çalışmada dikkatimizi çeken 962 numaralı hükümde tek bir şahsın düşman elinden kurtarılması için *nâme-i hümâyûn* gönderilmesine dair çok güzel bir örnek vardır. Hüküm şu şekildedir;

Hâna nâme-i hümâyûn ki Dergâh-ı Sa'âdet istihkâmım yaya başlarından olan Mehmed subaşı üzre uğur-ı hümâyûnumda küffâr-ı hâksâra esir olmağla ıtlak olunması içün bu cânibde bahâsı irsâl olunmuşdur gerekdir ki vusûl buldukda kadîmden asitâne-i sa'âdet-i 'unvânımda olan iktizâsın mûcebince mezbûrun ıtlakı içün irsâl olunan akçeyi yarar âdemlere koşup her ne vecihle mümkün ise mezbûr küffârın elinden halas etdirilub emin ve salim Özi'ye gönderilmek babında mesa'i cemil vücûda gönderile.[133]

[131] Ertaş, s. 220.
[132] İsa Kalaycı, Oktay Kızılkaya, "Osmanlı Deveti'nin İskan Siyaseti ve Yerleşim Birimleri Üzerine Bir Değerlendirme",*Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* C. 9, S. 18, Hatay 2012, s. 362.
[133] Hüküm 962.

Yine çalıştığımız defterde reayaya dokunulmamasına dair emirler de gönderildiğini görmekteyiz. Örneğin;

Tuna yalısına varınca yol üzerinde olan Kadılara; (boşluk) adlı zimminin o taraflarda bazı hizmeti olduğundan menzil ve konaklarda kimseye zarar verilmemesine hakkında.[134]

Bazı devlet görevlileri yerli ahaliye zulüm ve zorbalık etmişlerdir. Yerli ahalinin korunması adına "1007, 1056, 1076, 1079" numaralı hükümler gibi birçok hüküm gönderilmiştir. Kısaca hükümlerin içeriğine değinecek olursak;

Samsun Kadısına; Sultan Bayezid Evkâfı halkının gönderdiği arzda Geyvan ve Mahmud Çavuş adlı kişilerin devlet adamlarıyla birlik olup halka zulm ve zorbalık ettikleri gerekçesiyle başbuğ tayin edilmesi hakkında.[135]

Gureba-yı Yemin Ağası Sinan Ağa'ya; Sefere memur olan askerlerin Gelibolu Boğazı'ndan geçirilip menzil ve konaklarda halka zarar verilmemesi hakkında.[136]

Kars Beylerbeyine; Kars'ın ümera, zuama, erbab-ı tımar, ayan ve eşrafının beylerbeyi ile mabeyni arasındaki düşmanlığın sebebinin araştırılıp halledilmesi hakkında.[137]

Trablusgarp Beylerbeyi ve Kadısına; Trablusgarp ahalisinin merkeze gönderdikleri arzda beylerbeyi ve adamlarının asi Araplardan aldıkları deve ve koyunları ederinden beş kat fazlasına sattıkları ve fukaraya çeşitli zulümler ettikleri, haklarını savunmak için valiye durumlarını anlattıklarında bazılarının dövülüp bazılarının da kovulduğu hakkında.[138]

Devlet görevlilerinin ahaliye uyguladıkları zorbalıklar neticesinde, ahaliden birçok kimse bulunduğu bölgeden göç etmek zorunda kalmıştır. Bunun yanında zorba devlet adamlarının haklarından gelinmesine dair gönderilen emirlerde mevcuttur. Örneğin;

[134] Hüküm 965.
[135] Hüküm 1007.
[136] Hüküm 1056.
[137] Hüküm 1076.
[138] Hüküm 1079.

Vilayet-i Şirvan'da olan Melik ve Kethüdalara; Şirvan ahalisinden bazılarının vali ve hâkimlerin zulümlerinden firar edip Kızılbaş, Gürcistan, Dağıstan ve etrafına varıp sığındıkları, zulm edenlerin haklarından gelinmesi hakkında.[139]

979, 1007, 1032, 1087, 1111 numaralı hükümleri incelediğimizde halka edilen zulüm ve zorbalıklar neticesinde halkın "celây-ı vatan"[140] edeceklerine yani memleketlerini terketmek zorunda kalacakları hakkında da hükümler mevcuttur.

Yine 1047 numaralı hükümde, yeniçerilerden bazılarının Macar seferi için asker toplanılması için gönderildiğinde kendilerine göre bidatlar uydurup halka ettikleri zulmü konu alan ve neticede halkın diyarını terketmek zorunda kalacağını bildirdiği bir hükümde mevcuttur.[141]

2.2.5. Diğer Hükümler

73 Numaralı Mühimme Defteri'nde, bahsi geçen konuların dışında, birçok farklı konuya dair hüküm de mevcuttur. Bunlar; hazine, mevacib, koyun, asker ihtiyacı, tamir ve onarım, maden işletimi, dolandırıcılık gibi farklı konuları ihtiva etmektedir. Kısaca değinecek olursak:

Mevacib: Konuyla ilgili çalıştığımız kısımda 8 adet hüküm mevcuttur. Seferlerde ve muhafazalarda olan askeri birliklerin ihtiyacının karşılanmasına dair örnek;

Budun muhafazasında olan Mehmed Paşa'ya; Hala Budun serhaddinde olan kul maaşları için Kapıcıbaşı Veli ile Mehmed Paşa'ya iki yüz kırk yük akçelik filori gönderilmesi ve Budun'da hizmette olanların maaşlarının verilmesi hakkında.[142]

İftiharu'l-ümera ve'l-ekabir ila ahirihi sefer-i hümayunda olup eski Başdefterdâr olan İbrahim Dame Ulüvvûhuya; Zigetvar ve başka kalelerin neferlerinin savaşta oldukları ve uzun zamandır alamadıkları maaşları sebebiyle sıkıntı çektikleri ve bu sebeple ödenmesi gereken iki yıllık kul maaşlarının ödenmesi hakkında.[143]

---

[139] Hüküm 1255.
[140] Hüküm 979, 1007, 1032, 1087, 1111.
[141] Hüküm 1047.
[142] Hüküm 1131.
[143] Hüküm 1270.

Koyun: Konuyla ilgili çalıştığımız kısımda 7 adet hüküm mevcuttur. İstanbul zahiresi için celeblere, kaymakamlara, kadılara gönderilen hükümlerdir. Örneğin;

Konya Kadısı ve Karaman Beylerbeyinin Kaymakamına; İstanbul zahiresi için iki yüz bin adet koyun tedarik edilip sahipleri veya vekilleri ile İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.[144]

Rumeli'de olan Kadılara; İstanbul'da koyun emini Mehmed Çavuş mühürlü tezkire gönderip Galatasarayı'na kasap olarak tayin olunan Ahmed'in saray mühimmatı için kendi akçesiyle istediği kadar koyun alması hakkında.[145]

Defterhane kâtiplerinden olup celeb tahririne memur olan Mustafa'ya; Yedikule kasaplarından Kara Todori adlı kasabın merkeze gönderdiği arz-ı halde Yanbolu, Kızılağaç, Yenicesi, Akçe Kızanlık ve Azılub kadılıklarında koyun cemine başlayıp noksan üzere koyun toplaması hakkında.[146]

Hayranbolu, Uzunköprü, İpsala, Malkara, Ferecik ve Bolayır kadılarına gönderilmiş emirde, kendi kazalarında olan koyunların İstanbul'a sürülmeleri.[147]

Asker İhtiyacı: Konuyla ilgili çalıştığımız kısımda 6 adet hüküm mevcuttur. Muhafazası gereken yerlerde yeteri kadar asker bulunmadığı ve başka yerlerden asker temin edilmesine dair hükümlerdir. Örneğin;

Avlonya Beyi Piri Bey'e; Lupes Kalesi tamiri için Tepedelen Kalesi'nden nefer gönderilmesi hakkında.[148]

Eski Kefe beylerbeyi olan Hasan Paşa'ya gönderilen emirde, Azak Kalesi'nin korunması için, Kefe Kalesi'nden yeteri kadar asker temin edilip muhafazaya gidilmesi.[149]

Tamir ve Onarım ile ilgili hükümler: Konuyla ilgili çalıştığımız kısımda 5 adet hüküm mevcuttur. Defterde bahsi geçen cami, bedesten, su karizleri ve

[144] Hüküm 964.
[145] Hüküm 999.
[146] Hüküm 1000.
[147] Hüküm 1154.
[148] Hüküm 1050.
[149] Hüküm 1236.

kemerleri, yeniçeri odaları, köprü, kale restoresi gibi konuları ihtiva eden hükümlerdir.[150] Örneğin;

Merhûm Sultan Süleyman Han tabe serahu evkaf-ı Mütevellisine; İstanbul'da olan cami-i şerifler, su karizleri, su kemerleri gibi kamu yapılarının imar ve restorasyonu hakkında.[151]

Şehreminine; İstanbul'da bozulan ve restorasyon gereken Yeniçeri odalarının tamirinin yapılması ve yapılmasında israftan kaçınması hakkında.[152]

Kemahi Kadısına; Kömürde nahiyesinde olan köprünün yıkılmış olup üzerinden geçenlerin düşüp öldüğü ve mallarının telef olduğu gerekçesiyle, Yakuba adlı zımminin vakıf ettiği iki tarla ve bir bağ karşılığı köprünün tamiri hakkında.[153]

Eski Kefe Beylerbeyi olan Hasan Paşa'ya; Azak Kalesi'nin restoreye ihtiyaç olan yerlerinin tamir ve restore edilmesi hakkında.[154]

Maden İşletimi: Konuyla ilgili çalıştığımız kısımda 4 adet hüküm mevcuttur. Örnek;

Lahsa Beylerbeyine; Lahsa'ya yakın Bahreyn adlı ada sakinlerinden dinsiz ve mezhepsiz Rafiziler'in kara ve denizde Müslümanların mallarını alıp onları vurup öldürdüklerinden haklarından gelinmesi ve zikr olunan adada inci madeni olduğu hakkında.[155]

Mısır Beylerbeyine; Medine'de Şeyhü'l-Harem olan Ömer'in gönderdiği mektupta, Hz. Peygamberin Hücre-i Mutahhara'i Nebeviyye kisvesinin hala İstanbul'da işlenip Medine-i Münevvereye ait diğer örtü, perde ve saire ve Hz. Fatıma'nın mezar örtüsünün evvelden Mısır'da işlenmiş olmasıyla hepsinin en iyi kumaştan Mısır'da işlenmesi hakkında.[156]

[150] Hüküm 1035, 1100, 1114, 1257.
[151] Hüküm 1035.
[152] Hüküm 1100.
[153] Hüküm 1114.
[154] Hüküm 1257.
[155] Hüküm 1058.
[156] Hüküm 1226.

Dolandırıcılık: Konuyla ilgili çalıştığımız kısımda 3 adet hüküm mevcuttur. Bu hükümler şu şekildedir;

Karahisar-ı Sahib kazasına; Karahisar sakinlerinden olan Lozi adlı şahısın kalpazanlık yaptığı şikâyeti üzerine araştırılması hakkında.[157]

Karahisar-ı Sahib Kadısına; Adı geçen livada Lütfi adındaki şahsın kalpazanlık yapması hakkında.

Eskişehir Kadısına; Eskişehir halkı mektup gönderip kasabada daha önceleri meyhane ve bozahane yok iken bazı kimselerin tatlı boza adına dükkanlar açıp, ekşi boza ve hamr sattıklarından bozahane ve meyhanelerin kaldırılması hakkında.

[157] Hüküm 1069.

Tablo A. 1- 73 Numaralı Mühimme Defteri (434-590) Hükümlerindeki Olaylar

KONULAR	HÜKÜMLER
EŞKIYALIK	963, 966, 967, 969, 970, 971, 973, 974, 975, 976, 978, 979, 981, 982, 992, 994, 995, 996, 1001, 1002, 1004, 1005, 1007, 1008, 1016, 1017, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1036, 1037, 1039, 1040, 1041, 1042, 1043, 1045, 1046, 1047, 1048, 1051, 1054, 1055, 1057, 1065, 1068, 1071, 1077, 1078, 1079, 1085, 1087, 1088, 1092, 1097, 1101, 1104, 1109, 1110, 1111, 1115, 1119, 1120, 1123, 1126, 1133, 1134, 1135, 1139, 1141, 1142, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1155, 1160, 1161, 1162, 1163, 1167, 1168, 1174, 1176, 1177, 1179, 1180, 1182, 1184, 1186, 1188, 1194, 1197, 1200, 1207, 1209, 1210, 1211, 1213, 1215, 1216, 1217, 1221, 1222, 1223, 1225, 1227, 1228, 1231, 1232, 1233, 1235, 1243, 1244, 1246, 1255, 1256, 1260, 1278, 1279, 1280, 1283, 1285, 1286, 1291
ZAHİRE VE ERZAK TEMİNİ	980, 987, 992, 1000, 1003, 1009, 1010, 1014, 1041, 1053, 1061, 1067, 1082, 1093, 1105, 1106, 1113, 1118, 1225, 1137, 1143, 1147, 1157, 1158, 1202, 1203, 1240, 1246, 1261, 1288, 1294
SEFER VE LOJİSTİK	983, 988, 989, 990, 991, 993, 997, 1006, 1009, 1011, 1016, 1020, 1047, 1049, 1056, 1061, 1066, 1107, 1108, 1121, 1124, 1131, 1132, 1138, 1142, 1146, 1175, 1196, 1224, 1237, 1240, 1249, 1269
HALKIN GÜVEN VE EMNİYETİ	962, 965, 996, 1007, 1013, 1027, 1047, 1056, 1076, 1079, 1134, 1163, 1255

HAZİNE	959, 961, 1052, 1070, 1080, 1081, 1099, 1173, 1263
MEVACİB	993, 1094, 1131, 1132, 1145, 1240, 1253, 1270
KOYUN	964, 999, 1000, 1060, 1154, 1201, 1261
ASKER İHTİYACI	1050, 1098, 1108, 1146, 1236, 1269
TAMİR VE ONARIM	1035, 1100, 1114, 1257, 1262
İSKÂN ETME	1122, 1255, 1267, 1268
TEREKE	985, 1084, 1203, 1247
MADEN İŞLETİMİ VE İŞÇİLİK	1021, 1058, 1118, 1226
KASAP	1000, 1060, 1165
DÜKKÂN	960, 1073, 1199
BERAT	1095, 1096
VAKIF	1086, 1241
DOLANDIRICILIK	960, 1069, 1169
İZİN	1059, 1272
RÜTBE	968

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE HÜKÜM ÖZETLERİ

3.1. 73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN (434-590) TRANSKRİPSİYONU

Sayfa 434

Hüküm 959

Şam beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki bundan akdem hazine-i Şam'ın irâd-ı mesârifine sarf olunduğundan sonra asitâne-i sa'âdetime vakti ve zemânı ile müstevfâ irsaliyesi gelür iken birkaç seneden beru noksan üzre gönderildüğünden ğayri her senenin irsaliyesi te'hîr kalub ve müteferrika gönderilmekle ve irâd ve masraf ve bekayası defteri sıhhat üzredir cevabnâme gönderilmekle hazine-i mezbûrenin külli ihtilâli olub yerlü yerinden kılınub seri'an südde-i sa'âdetime 'arz olunmak ehemm-i mühimmâtdan olmağın asitâne-i sa'âdetim kapucu başlarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim câmiü'l mehâmid ve'l mekârim Veli dâme mecduhû irsâl olundu buyurdum ki hükm-i şerîf vacib olunmamağla vardukda tafsil üzre hazine-i 'âmiremin irâd ve masrafın ve 'atîk ve cedîd bekayasın yoklayub zuhûra getirilub ruznâmeci ve mukata'acı vesâir hazine hidemâtından ihzârı lâzım olanları getirtub defterlerin görüb dikkat ve ihtimâmla irâd-ı mesârifin mah be mah yoklayub irsaliyesinin sene-i sâbıkadan kuzat üzre gönderilmesine ba'is nedir ve noksan ne mikdârdır irâd ve masraf ve irsaliye ve bekaya defteri sıhhat üzre gönderilmeğe sebeb nedir ihmâl ve müsâhele kimdendir vuku'u üzre cümle mevaddı mumâileyh mâ'rifetiyle defter ettirub bir husûsa muhaccil ve müşevveş ve muhtal komayub defterlerin müşârü'n-ileyhe teslim ve irsaliyesi ma'en götürdesiz ve bazı mütemevvil mültezimlerle şart-ı iltizamları mûcebince şurûtun alub külli madde ekl itdikden sonra tahvillerin tamâm olmaya karîb olunca mukata'acı bazı müflis kimesnelere ziyâde ile der'akıb itdirub kendü üzerlerinden ref' etdirmekle mala ğadr oluvirmiş bunun gibilere ziyâde mukayyed olasın tahvilleri içinde vâki' olan kesiri bi't-tamâm mültezim sâbıka ve kefilden ve vech-i mezkûr üzre ğarete sebeb olunan tazmin itdiresiz ve kangi beğlerbeği ve defterdâr zemânında vâki' olmuşdur ve kuvvi üzre 'arz eyleyesin ki bâki ne kalursa bî-kusûr anlardan tahsib olundukdan sonra

mansıbları alınmağla konulmayub bir vecihle mu‘atab olalar ki sâir mala ğadr idenlere mûceb-i ‘ibret ve bais-i nasihat ola ve bi’l-cümle hazane-i ‘âmiremin irâd ve masraf ve irsaliyesi ve bekayası ne mikdârdır ve mala ne vechle ğadr olunmuşdur ekl ve bel‘ iden kimlerdir ta‘tir ve katmir defter idub ve hâlâ mukata‘alar ne makule kimesneler ‘uhdesinde her iltizâmına cevab virmeğe kâdirmidir buna dâhi zemanla mukayyed olasın bî-ğarz ehl-i vukûfdan tebellüğ eyleyesin şöyle ki iltizâmın cevabına ve mal-ı mîrinin livasına kâdir olmayalar mukâta‘aların birer munfi ve mütemevvil kimesnelere der-‘uhde itdirub ve tahvilleri içünde ‘uhdelerine lazım gelen mal kendülerden ve tazmin ve tahsil lâzım olanlardan tahsil idub min ba‘d ol-makule müflislere mukâta‘a virmekden ve mala noksan mertebe olacak yerlerden beğâyat-i ihtirâz idesin şöyle ki zikr olunan husûslara mukayyed olmayub ve mal tahsilinde müşârü’n-ileyhâ müşavere itmeyub dikkat ve ikdamda nev ‘a kusûr ve ihmâliniz zâhir olan ve mala ğadr iden ... sabık siyânet … … zâyi‘ himâyet-i vech üzre cevaba mutasaddi olasız ki bu def‘a sıhhat ile ‘amel olunmayub tekrar tebellüğ ve tefahhusa muhtâc ola aslâ cevabınız mesmu‘ ve ‘özrünüz makbûl-ı hümâyûnum olmayub mensubunuz olunmağla konulmayub külli mes’ûl ve mu‘atab olmanız mukarrerdir kema-gün basiret üzre olasın vilâyet-i mezkûrda kul tâifesinden ve yerlüden bazına-şâyeste hareket ve fesâd olub şer‘ ve kanuna muhâlif nice zulmve hayf olurmuş ol fesâdı iden kimlerdir ba‘is ve badi olanları kemâ-yen-bağı teftiş ve tefahhus idub haklarından gelinmek ve ‘arza muhtac olanlar ‘arz olunmak bâbında fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmuşdur ana dâhi mukayyed olub eğer hazinemin nizâmına ve eğer memâlik-i mahrûsemin fitne ve fesâda def‘ etmek bâbında müşâru’n-ileyh imdâd ve mu‘avenet ve seri‘an südde-i sa‘âdetime ‘avdet etdürmeğe tezâhürat idub şükr u şikâyetin müsemmir ve müesser bilub fermân-ı hümâyûnuma muhâlif iş etmekden ziyâde hazer idesiz şöyle bilesiz ‘alamet ile ... fi evâhir-i Şevvâl sene 1003

Bir sûreti Diyarbekir Beğlerbeğine ve Defterdârına
Bir sûreti Haleb Beğlerbeğine ve Defterdârına
Bir sûreti Erzurum Beğlerbeğine ve Defterdârına
Bir sûreti Rum Beğlerbeğine ve Defterdârına
Bir sûreti Karaman Beğlerbeğine ve Defterdârına
Bir sûreti Rakka Beğlerbeğine
Bir sûreti Musul Beğlerbeğine

Bir sûreti Trablusşam Beğlerbeğine ve Defterdârına

Bir sûreti Bağdad muhâfazasında olan Vezir Cafer Paşa'ya ve Defterdârına

Bir sûreti Basra Beğlerbeğine

Sayfa 435

Hüküm 960

Eskişehir kâdîsına hüküm ki Eskişehir halkı südde-i sa'âdetime 'arzuhâl gönderüb kasaba-i mezbûrede kadimden meyhane ve bozahane yoğ iken bazı kimesneler tatlı boza nâmına dükkânlar idub tatlı boza işlenur iken hâlâ ekşi boza pişirub ve hamr dâhi bey' olunup ziyâde fesâda müeddi olunmakla ref' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum rica eyledikleri ecilden cümlesi ref' olunmadan emr idub buyurdum ki vusûl buldukda fermân-ı celilü'l kadrim mûcebince zikr olunan bozahane ve meyhanelerin cümlesin ref' idub ol vecihle min-ba'd ol vecihle fesâd olmakdan ziyâde hazer idesin

Hüküm 961

Dergâh-ı Alî kapucubaşlarından Veli Ağa'ya hüküm ki hâliyâ vilâyet-i Bağdad ve Basra ve Haleb ve Şam ve Trablusşam ve Musul ve Rakka ve Diyarbekir ve Erzurum ve Rum ve Karaman vâki' olan hazane-i 'âmiremin külli ihtilâli olub bazısının aslâ irsaliyesi gelmeyub ve bazısının noksan üzre geldüğünden mâ'âda zikr olunan hazinelerin serhad kullarının mevâcibleri ta'yin olunduğu üzre zemanıyla virilmeyub ma'mul olunmak mevâciblerinden bazısının ikişer üçer bazısının dâhi ziyâde 'ulûfeleri ve ğallesi olanların ğalleleri virilmeyub kalmağla serhad kullarının ahvâli müşevveş ve hazine umûru muhtel olmağla ol Diyarbekir'in ihtilâfı gün-ü günden ziyâde olduğu südde-i sa'âdetime 'arz oldukda olmağla zikr olunan hazane-i 'âmiremin imdi yerlu yerinden görülmek ve 'atîk ve cedîd mesârifi ve bekayası dâhi görülüb defter olunmayub südde-i sa'âdetime 'arz olunmak ehemm-i mühimmâtdan olub senin hüsn-i tedbir ve giru hazine ahvâllerine ve serhad umûruna vukûfun olub ikdam ve ihtimâmın ve kemâl-i zemanat ve istikâmatla i'timâd-ı hümâyûnum olmağın zikr olunan husûsları sevk üzre dikkat ve ihtimâmla görmek emr idub emr-i celilü'l-kadrim mûcebince seri'an ve 'acilen zikr olunan hazane-i 'âmiremin her birine varub malımın tafsîl üzre irâddan ve 'atîk ve cedîd masraflara sıhhat üzre ma'lûm idilmek içün rûznameci ve mukata'a ve mukâbeleci ve muhâsebeci ve mustevfîlerin getirdub ve defterlerin kabz idub dikkat ve ihtimâmla her senenin irâdı

ne mikdâr ve mesârif-i ‘atîka ve cedîdesi ne mikdârdır iktizâ itdüğüne göre mah be mah yoklayub hazane-i mezkûrede bazısının irsaliyesi gönderilüb bazısının noksan üzre gönderilmesine sebeb ve serhad kullarının mevâcibleri te’hîre konulmağa ve bazı irsâliye dâhi mesârif-i cedîde içün ay konulmak iken ana dâhi sarf olunmağa bais nedir ihmâl müsâhele kimdendir ikdam nâm ve ihtimâm mala gelen ile yoklayub hakkından gelinmesi lâzım olunanların gereği gibi hakkından gelub ‘arza muhtac olanı ism ve resm ile ta‘zil üzre defter idub seri‘an südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin ki haklarından gelub mala ğadr idenlere mûceb-i ‘ibret ve bais tasdik ola ve bazı mütemevvil mültezimler iltizâmları mûcebince şartların alub her vecihle müntefi‘ olduklarından sonra tahvilleri tamâm olmağa karîb olunca bazı müflis kimesnelere zâhir ziyâde itdirub sa‘y götürmekle mukata‘a-i der‘uhde itdirub tahvil aherinde evvel müflis olan mültezimler mal-ı mîrimin levâzımına kâdir olunmağla külli ğadr olunurmuş ol asıllara ziyâde mukayyed olub vâki‘ olan kesiri bi’t-tamâm mültezim sâbıka zecren ve küfelasına ve vech-i mezkûr üzre ğadra sebeb olanlara tazmin itdüresin ve kangi beğlerbeği ve defterdâr zemanında vâki‘ olmuşdur ve kuvvi üzre ‘arz idesin ki yakin zemanda tahsil olundukdan sonra mansıbları alınmağla konulmayub eser-i ‘itabla mu‘atab olalar ve kul tâifesinin bazı zemanda na-şâyeste hareketleri olub vilâyetin ihtilâline bais olur anı dâhi serren ve ‘ilaveten tebellüğ idub ol makule şekâvete muharrin ve ba‘is ve badi kimlerdir ve bazı beğlerbeği sancakbeğlerinin âdemleri fukarâ mesâlihin görmek bahânesiyle beğlerbeği ve beğlerden birer mektûb alub fukarâdan mübalağa ile mal ahz idub külli te‘addi iderlermiş ve yerlü alaybeğleri ‘aşiret beğleri ve zu‘amâ âdamları dâhi fesâd ve şena‘atden hâli olmayub memâlik-i mahrûsemde külli hayf iderlermiş anın gibileri teftiş ve tefahhus idub muktezâ-yı şer‘ kavim ve müsted‘a-i kanûn-ı kadim üzre aslâ mecal virmeyub haklarından gelesin kapum kulları ve yeniçerileri sa‘i hümâyûnuma ma’mûrlar iken birer bahâne ile eğlenub kalub ve sefere giderim deyû re‘âyâ ve berâyânın emvâl ve erzak ve at ve katırların çekub ve bazısı ehl-ü ‘iyâllerine dahl idub ziyâde te‘addi iderlermiş ol makuleler ism u resmleriyle ‘arz idesin ki dirlikleri kat‘ olunub bir vecihle haklarından geline ki sâire mûceb-i ‘ibret ola ve ‘asâkir-i zafer measirim sefer-i hümâyûnuma müteveccih olmaları ile dağlarda ve bellerde bazı hırsuz ve haramî ve kutta‘i’t-tarik zahir olub âyende ve revendenin emvâl ve erzakın nehb ve ğaret iderlermiş anın gibi ehl-i bağı olanları hüsn-ü tedbir ile ele

getürmek bâbında bezl-i makdur ve hecr-i nâ-mahsur idub ele getüresin hiç emân ve zeman virmeyub eşedd-i ‘akubetle siyaset eyleyub ve bi’l-cümle eğer hazane-i ‘âmiremin nizâm ve intizâmına ve eğer memâlik-i mahrûsemde olan re‘âyâ ve berâyânın kemâl-i emin ve emân ve istirâhat ve itmi’nân üzre olmasına sa‘i baliğ ve ... ... idesiz ki ... sadâkat üzre hizmetin mukâbelesinde envâ‘-i ri‘âyet-i şahane ve isnak-ı himâyet-i padişahâneme mazhar olmak ... şöyle bilesiz tahriren fi evâhir-i şevvâl sene 1003

Sayfa 436

Hüküm 962

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Hâna nâme-i hümâyûn ki Dergâh-ı Sa‘âdet istihkâmım yayabaşlarından olan Mehmed subaşı üzre uğur-ı hümâyûnumda küffâr-ı hâksâra esir olmağla ıtlak olunması içün bu cânibde bahâsı irsâl olunmuşdur gerekdir ki vusûl buldukda kadîmden asitâne-i sa‘âdet-i ‘unvânımda olan iktizâsın mûcebince mezbûrun ıtlakı içün irsâl olunan akçeyi yarar âdemlere koşup her ne vecihle mümkün ise mezbûr küffârın elinden halas etdirilub emin ve salim Özi’ye gönderilmek bâbında mesa‘i cemil vücûda gönderile

Hüküm 963

Ba Hatt-ı Pir

Zikr olunan eşkıya her nerede bulunursa şer‘le lazım gelen emirler olunmak buyrulmuşdur.

Anadolu beğlerbeğisine ve vilâyet-i mezbûrede vâk‘i olan kâdîlara hüküm ki İtayı kâdîsı südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub mukaddemâ sancağ-ı hümâyunda ekmekçi başı olan Pervane Ağa Cafer Çavuş ile Nasuh nâm kimesnenin Mustafa nâm akrabasın Horezm dimekle ma‘rûf tâife tüfenk ile urub katl idub külli esbâb ve erzakın yağma ve ğaret itmekle tâife-i mezbûreden müteveffânın diyetini taleb içün mezkûrlar mübâşir ta‘yin olunub emrle Mevlana-yı mumâileyh müvella virilmekle tâife-i mezbûre üzerine varılub husûs-ı mezbûrun görülmesi içün mübâşeret olunmak üzre iken zikr olunan tâifeden Emirşah ve Okcı Memi ve ‘Osman ve oğli ve Okcı Veli ve Kara Mehmet ve oğli ve Turğut nâm şâkiler tüfenk ve ok ve alat-i harb ile gelub şer‘-i şerîf ve emre itâ‘at itmeyub ve âdemlerinden Ahmed ve Murad nâm kimesneleri ok ile urub ve atları ve kendüleri taş tutub külli fesâd ve şenâ‘at

eyledüklerin bildirmeyin buyurdum ki vardukda bu bâbda onât-ı vecihle mukayyed olub zikr olunan eşkıyâları her kande bulunursa ele getirüb dâhi hak üzre teftiş ve ta‘arruz edub göresiz mezkûrların üzerine sübût ve zuhûr bulan hukuk ashâbına alıvirdikden sonra şer‘le haklarından lâzım geleni icrâ idub yerine koyasın ammâ hîn-i teftişde hak üzre olub kendü hâllerinde olanlara dahl olunub ve celb ve ahz sebebiyle vâfir-i edâya himâyet olunmakdan beğâyet hazer idesiz.

Sayfa 437

Numarasız Hüküm İptal Edilmiştir

Hüküm 964

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Konya kâdîsına ve Karaman Beğlerbeğisinin kâim-mekâmına hüküm ki İstanbul zahîresi içün koyun lâzım ve mühim olmağın taht-ı kazânızdan iki yüz bin adet koyun tedârik edub sahibleriyle veya vekilleriyle götürdülmesin emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda onât-ı mukayyed olub emrim mûcebince taht-ı kazânızdan iki yüz bin adet koyun tedarik idub sahibleri veya vekilleriyle ber vech-i isti‘câl asitâne-i sa‘âdetime gönderesin çekdikde füruht olunub İstanbul halkına ta‘yin-i mübâşeret ve ashâbına bais ticaret olan zahîre husûsu ziyâde mühimmâttandır ana göre mukayyed olub tedârik ve irsalinde envâ-i sa‘y ihtimâm eyleyesiz ki inşallah-u te‘âlâ bu bâbda olan hizmetin zâyi‘ olmaz bilmiş olasın

Hüküm 965

Ba Hatt-ı Pir Çelebi

Tuna yalısına varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki hâliyâ (boşluk) nâm zımmînin ol cânibde bazıhizmeti olmağla menâzil ve merâhilde kimesne dahl ve ta‘arruz itmemek içün hükm-i hümâyûnum halis olunmağla buyurdum ki vardukda mezbûr-ı menâzil ve merâhilde hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneye dahl ve ta‘arruz ettirmeyesiz

Sayfa 438

Hüküm 966

Sâbıka Ğalata kâdîsı olan Mevlana Şeyhi’ye hüküm ki hâlâ nefsi Ğalata’da işsiz güçsüz gezen bikâr ve levend ve yave ve kefili olmayub sûret-i salâhda olmayan kimesnelerin ve yaramaz ‘avratların vesâir bu makulelerin teftîş olunub hakîkat-ı

hâlleri ma‘lûm oldukdan sonra kefil bulanlar kefil virilub kefil bulmayub şehirde ihraç olunması lâzım olanlar ihraç olunmak mühimmâtdan olub bu bâbda senin hüsn-i dirâyetin kemal-i i‘tikâdım olmağın husûs-u mezbûru sende görmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda nefsi Ğalata’da olan bikar ve bi-‘amel …salâhda olmayan levend ve yave ve kefilsiz kimesneleri ve yaramaz ‘avratları mahalle imamları ve müezzinleri ve bî-ğarez Müslümanlar ma‘rifeti ile şer‘-i şerîf ile hak üzre teftiş idub göresin anın gibi şâki ve ehl-i fesâd olmayanları yarar kefilleri virdirub ve kefilleri bulunmayub şeka üzre olanları ve kahbe olan ‘avratları defter idub eksilmeyub Divân-ı Hümâyûnuma gönderesiz ki nef-i beld olunmalarına mâni‘ olanlar ihrâc olunub Müslümanlar esvâb-ıhâl olalar ammâ hak üzre olub arz ve ta‘azzül ile kimesneye zulm ve te‘addi olmakdan tamâm-ı kayd ihtiyât üzre olasız bu bâbda sâdır olan mesa‘i mezbûrun mukâbelesinde ma‘i mevalin ile emin olunursuz

Hüküm 967

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Bağdat muhâfazasında olan vezir Hafız Paşa’ya ve Bağdat kâdîsına ve vilâyet-i Bağdat’da olan kâdîlara hüküm ki Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl sunulub bundan akdem vilâyet-i mezbûreden tahrir-i vilâyet ref‘ olunmuşken muharrer nâmına olan Halim emr-i şerîfîme muhâlif tahrir beyânıyla zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârdan ve ğayriden külli celb ve ahz eylediği î‘lam olunmağla muharrer mezbûr Halim kıdvetu’l-ümerai’l-kirâm Halle sancağbeği olan Mamurdâme ‘izzûhu mübâşeretle ta‘yin olunmak emr idub buyurdum ki vardukda siz ki toprak kâdîlarısız her birinüz müstâkilen mukayyed olub yerli yerinden hak üzre teftîş idub göresiz mezbûr Halim tahrir bahânesiyle zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve gayriden ne-mikdâr akçe almış ise ba‘de’s-sübût hükm idub ashâbına alıvirub min-ba‘ad mezbûru tahrîr-i vilâyete ta‘arruz ittirmeyesiz

Hüküm 968

Mamur Efendi

Bağdat muhâfazasında olan Vezir Hafız Paşa’ya hüküm ki ol câniblerden fikr-i sâbık ve ray-i saibin muktezâsınca tedbir-i umûr-ı memleket ve zabt u rabt memalik ve ra‘iyyet ve tevfir ve teksir-i hazainde envâ-i mesa‘i cemile zuhûra getirub re‘âyâ ve berâyâ emn u emân zürefâ mukayyed ve itminân üzre oldukları i‘lam olduğuna bu makule era-yı sâbık müstebliğ ‘avatıf-ı ‘aliyye-i şahanem ve müsted‘im ‘avârif-i

seniyye-i mülükânem olmağın hilâf-ı cürümden bir sevb hil‘at-ı kahr u suyûf zafer tesirlerimden bir kabza şimşir cihangir ‘inâyet idub buyurdum ki vardukda irsâl olunan hil‘at-ı kahire-i envâ-i ta‘zîm ve ikramıyla gidub şimşir zafer te’siri kuşanub dâhi kema-kân tedbîr-i umûr-ı memleket ve zabt u rabt memâlik ve râ‘iyyet ve tevfir ve teksir-i hazâinde envâ-i mesa‘i cemile zuhûra getirmekden hâlî olmayub lâzımü’l-‘arz olan husûsları i‘lam itmekden hâlî olmayasın

Sayfa 439

Hüküm 969

Yevmü’l-Hamis fi 23 L Sene 1003

Hamid beğine ve Urla kâdîsına hüküm ki sen ki Urla kâdîsısın mektûb gönderüb Urla kazâsına tâbi‘ Küçük nâm karye sâkinlerinden Musa ve Şemail ve Timurhan ve Yahya nâm kimesneler dâima fesâd ve şena‘atden halî olmayub ehl-i fesâd ve şâkiler olduğundan gayri akderbend dimekle meşhûr derbendin kurbunda sâkinler olub kutta‘i’t-tarik yakağı olmağla haramîlerin yem ve yemekleri tedâriğinde ve sâir husûslarında yoldaşları olub dâima fesâd ve şena‘atden halî olmadıkların emsâli olan i‘lam ve tazallüm itdiklerin bildirmişsin imdi mezkûrlar ahz olunub kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderilmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda mezkûrlar hüsn-ü tedbir ve tedârikle ele getirub üzerlerine sâbit ve zâhir olan mevadı sicil ve hüccet olmayub yarar ve mu‘temed kimesneler ile mukayyed ve mahbus südde-i sa‘âdetime gönderesin ki gereği gibi haklarından geline ki sairlere dâhi mûceb-i ‘ibret olalar

Hüküm 970

Arz-u Telhîs

Ba Hatt-ı Hazret Efendi

Bir Mevlana Kadı Dâhi Ta’yin Olunmak Lâzımdır.

Bayramlu ve Ulubey ve Ebu’l-Hayr kâdîlarına siz ki kâdîlarsız (boşluk) sancağı çeribaşı ile südde-i sa‘âdetime ‘arzlar gönderub Bayramlı kazâsından Mehmed ve İbrahim ve Hasan ve ğayri Müslümanlar bi-hasbü’ş-şer‘a gelub İsmail nâm zimmînin subaşı olan Kürd Süleyman şâki ve ehl-i fesâd olub tevâbi‘nden Deli Kasım ve Mehmed ve Ahmet ve ğayri kırk elli nefer eşkıyâ ile Müslümanların ehl u ‘iyâlleri ve mal esbâbların yağma ve ğaret idub ve Ulubey kâdîsının mahkemesin basub seccade-i resûle ve ağzına ve imamına şetm-i ğaliz ile şetm idub Dergâh-ı ‘Ali

çavuşlarından Mustafa Çavuş'un evin basub bin nükûd altınun ve at ve katır ve rehinelerin ve nice esbâbların ğaret idub ve Bayramlu kâdîsının dâhi mahkemesin basub başını muhkem darb ve let idub ziyâde hisâret etmişdir Müslümanların hakları alıvirilub şâki-i mezbûrun hakkından gelinmesi Müslümanların durmağa takatleri kalmayub perâkende olmak henüz deyû 'arz itdiğinüz pâye-i seririme 'arz olundukda şer'le hakkından gelinmek emrim olmuşdur vusûl buldukda mezbûri meclis-i şer'-a ihzâr ve da'va-yı hak idenler ile beraber idub ğaybet iderse şer'le buldurması lâzım kefillerine buldurtub getürtüb mukaddemâ görülüb on beş yıl mürur itmeyen da'vaları hak üzre teftiş ve tefahhus idub göresiz şöyle ki mezbûr şâkinin Müslümanlara zulm ve te'addi eyledikleri şer' muvâcehelerinde sâbit olursa ashâb-ı hukuka ba'des's-sübût hakların alıvirdikden sonra ehl-i fesâd sipâhî tâifesinden ise muhkem habs idub haklarında sâbit olan mevâdın suret-i sicilleri ile mu'assıl ve meşrû' yazub bildiresiz değiller ise ehl-i fesâda acele ruhsat virmeyub mahalinde bir vecihle hakkından gelesiz ki sair ehl-i fesâd mûceb-i 'ibret ola ammâ hîn-i teftişde hakk-ı sarîhe tâbi' olub tezvîr ve telbisden ve şühûd-u ruzdan hazer idub ahz ve celb sebebi veyahut ğarz ve ta'assül hilâf-ı vâki' kâdîya 'arz olunmakdan hazer idub cadde-i hakdan nukûl eylemeyesiz

Sayfa 440

Hüküm 971

Yevmü'l Erba'a

Fi 13 Şevvâlü'l-Mükerrem sene 1003

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi ahkâm-ı şerîf yazılmak buyrulmuşdur

Diyarbekir beğleybeğisine bundan akdem Cizre hâkimi olan Aziz Beğ Mir Şeref bazı eşkıyâ ile basub kendüyü ve ehl u 'iyâlin katl idub hükümeti mezbûre asitâne-i sa'âdetime mülâzemet üzre olan iftihâru'l-ümerâi'l-kiram Mehmed'e verilub zabtı içün Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından Şeyhi Çavuş emr ile vardukda mezkûr Mir Şeref mezbûr çavuş dâhi tutub habs idub meleket fuzûli zabt idub 'isyân ve tuğyân üzre olduğu i'lam olmağla merhûm ve mağfiru'n-leh babam hüdâvendigâr tâbe serahû zemânında hatt-ı hümâyûn sa'âdet makrûn ile hakkından gelinmek içün emr-i şerîf verilub mezbûr hakkından gelinmeyub mûcebince tekrar emr-i şerîfim rica itmeğin buyurdum ki vardukda beğlerbeğisine müte'allık olub sancakbeğleri ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr vesâir kul tâyifesiyle vilâyet-i mezbûreye varub müşâru'n-

ileyh Mehmed Beğe vilâyet-i zabt ve tasarruf ittirub mezkûru ve ana tâbi‘ olan eşkıyâyı ele getirub bir vecihle haklarından gelesin ki sâir eşkıyâya mûceb-i ‘ibret ve ba‘is-i nasihat olub emr-i hümâyûnuma ‘adem-i itâ‘atden hazer ideler ve ne vechle varılub ne nicesi hakkından gelindükde yazub i‘lam idesun bu husûsda ihmâl ve müsâhele itmekden beğâyet hazer idesin

Bir sûreti Hazzo Hâkimi Mehmet Beğe
Bir sûreti Hakkari Hâkimi Zekeriyya Beğe
Bir sûreti İmadiye Hâkimi Seyithan Beğe
Bir sûreti Bitlis Hâkimi Şerefhan Beğe
Bir sûreti Musul Beğlerbeğisine

Hüküm 972

Ba Hatt-ı Hamza

Emr-i şerîf buyrulmuşdur

Sâbıka Basra defterdârı olub hâlâ Hüdavendigar ve Karasi ve Biğa sancakları muhâfazasına me’mur olan Mehmed dâme ‘uluvvuhû’ya ve Balıkesir kâdîsına hüküm ki sen ki Balıkesir kâdîsısın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kasaba-yı Balıkesir ahâlisi meclis-i şer‘i-şerîfe gelub kadimden kasaba-yı mezbûreden orduyı ihrâc oluna gelmiş iken mîr-i mirân tarafından âdem gelub bila-emr kasaba-i mezbûre halkından orduyı taleb olunub rencide olmakdan hâli olmayub ve kasabada sakin olan ehl-i sarf fakir-i hâl olmağla kadimden eline gelmiş ise min-ba‘d aldırmayasın deyû ellerinde emirleri dâhi var iken aslâ ‘amel olunmayub giru rencide olunmakdan hâli olmayub ziyâde zulm ve hayfdır deyû bildirdüklerin i‘lam itmeğin buyurdum ki vardukda bu bâbda onât-ı vechle mukayyed olub fi’l-vâki‘ zikr olunan kasabada kadimden orduyu ihrâc olunagelmiş iken olıgeleni muhâlif rencide iderler ise men‘ve def‘ idub olıgelene muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin eğer men‘ ile memnu‘ olmazlar ise yazub ‘arz eyleyesin

Sayfa 441

Hüküm 973

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Şer‘le Görülmek

Ğalata kâdîsına hüküm ki Darü’s-sa‘âde Ağası Mustafa dâme ‘uluvuhû mektûb gönderub rüsûm-u şehzâde Sultan Mehmed tabe serahû evkâfından taht-ı kazânda Cezîre-i Marmara’ya yirmi nefer haramîler gelub on beş kimesnenin evini basub esbâb ve erzakların ğaret idub ve âdem katl idub haramîler karşuya geçerken tutulub lâkin mezbûrların nice yatakları vardır mahalinde teftiş olunub şer‘le lâzım geleni icrâ olunmak ricasına ‘arz itmeğin buyurdum ki vardukda bu husûsda da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde iderler ise hüsemâ muvâcehesinde bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsları hak üzre mahalinde teftîş idup göresin ‘arz olunduğu üzre katl husûsu vesâir fesâdları meclis-i şer‘ üzerlerine sâbit ve zâhir olanlar muhtac-ı ‘arz olanlardan değil ise şer‘le haklarından lâzım geleni icrâ eyleyesin muhtâc-ı ‘arz olanları habs idub ‘arz eyleyesin ammâ hak üzre olub kendü hâllerinde olanları hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addiden ve ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin

Hüküm 974

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

İnegöl kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime sûret-i sicil gönderub nefs-i İnegölde sakin sipâhî oğlanı nâmına Hüseyin subaşı nâm kimesne on beş yirmi nefer levendatla asitâne-i sa‘âdetime nişancı olan Hamza dâme ikbâlehunun kazâ-yı mezbûre hassların zabt eyleyen subaşı Pervîz’in katl kasdına odasın basub Yusuf nâm hizmetkârın dövüb ve Mehmed nâm hizmetkârının zulm ile ellerin çalub mecrûh idub ve odasının kapusuni paralayub ziyâde hakaret itmekle kile’l-şer‘de üzerlerine varılub görüldükde vech-i meşrûh üzre olduğuna Müslümanlar gelub ‘ale’t-tarîkü’ş-şehâde haber virdükleri sicil olmuşdur deyu i‘lam eyledikleri ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mezbûrun ‘arz olunduğu üzre te‘addisi vâki‘ ise mezbûri hüsn-i tedbir ve tedârikle ele geturub dâhişerikin olan haramî ma‘an kayd u bend idub mezbûr ile südde-i sa‘âdetime gönderesin ve koşub gönderdükleri kimesneler muhkem tenbîh eyleyesin ğaflet ile veya ahz ve celb ile menâzil ve merâhilde ğaybet etdirmekden hazer üzre olasın

Sayfa 442

Hüküm 975

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Şer‘le İbrahim Çavuş mübâşir ola deyû buyruldu

Ladik kâdîsına hüküm ki Kavak kazâsında vâki‘ re‘âyâ tâifesi südde-i sa‘âdetime âdem gönderub arzuhâl sunub şöyle ‘arz eylediler ki hâlâ kazâ-yı mezbûr kâdîsı olan Veli on iki haneden bir ‘azeb fermân olmuşken emr-i şerîfime ‘amel itmeyub hilâf-ı şer on iki haneden üç ‘azeb taleb ve tahrîr idub eksiksiz akçesin kendü alub bir yıl fezadan yazub akçesi olanlardan ziyâde akçelerin alub haneden haneye sekiz akçe ve müft ve meccanen yem ve yemeklerin arpa ve koyunların ve bal ve yağlarımız ve birer kalıb sabun ile birer kile buğday ve mirasıyla bir ğuruş ve resm-i ğuruş deyû beş ğuruş alub ve bazı yakinen kimesneleri subaşıya tutturub seni-hâl hak idesin deyû beş on ğuruşların alma nice şer‘a ihzâr itdirmeyub ve fevt olanlardan beşer onar ğuruş alma nice kısma itdirmeyub ve kimlere zekât lâzımdır deyû bazı karyelere tevzî‘ idub zekât almayub kendüye akçe cem‘ itdirub ve beratlardan ğayri zulm ve te‘addisinin nihâyeti yoktur deyû izhâr-ı tazallüm eyledikleri ecilden mezbûr kaçı mahal-i havi-i? ihzâr itdirilub ahvâli yerlü yerinden görülüb şer‘le teftiş olunmak bâbında fermân-ı şerîfim sâdır olmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda onât-ı vecihle ikdam ve ihtimâm birle bi’z-zât mukayyed olub mumaileyhi meclis-i şer‘a ihzâr ve re‘âyâ ile muvâcehe idub bir def‘a şer‘le görülüb fasl olmayan da‘vaların hak üzre teftiş eyleyub göresin ‘arz eyledükleri üzre mezbûrun re‘âyâ tâifesine zulm ve te‘addisi mürur olub şer‘le ol-mikdâr hukuk sâbit ve zâhir olursa zimmete lâzım gelen hukuk bî-kusûr ashâbına alıvirdikten sonra şer‘le üzerine sâbit olan mevâdın suret-i sicilleriyle südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin.

Hüküm 976

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Haleb beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki sâbıka Haleb beğlerbeği Haydar dâme ikbâlehu südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub mukaddemâ on yükden ziyâde akçe ile Haleb ve Derne mabeyninde ğayb olan Kurd ve Mehmed nâm yeniçerilerin katilleri teftiş içün Dergâh-ı Mu‘âllam yeniçerilerinden Süleyman varub teftiş içün Cenderes nâm karyeye vardukda Kilis beğinin subaşısı olan Mahmud mezbûr

Süleyman ve yoldaşların basub esbâbların ğaret idub okuyla mecrûh idub sicil olunub meclis-i şer‘a mezbûr Süleyman ehl-i karyeden ğayb olanları teftiş eylediğin nice ‘âlâ mübâşir bulunub tüfenkleri ekrâd tâifesinden Karaca ve ‘Ömer nâm kimesnelerde bulunub ve bu husûsda mezbûr Halil beğin kethüdâsı olan Sefer kethüdâ mübâşir olub bi’z-zât havilesinde olub ve ekrâd kethüdâları Hacı Kulu ve ‘Ako ve‘Ali Tevşik ve Receb ve İlyas ve ‘Ömer nâm kimesnelerden kethüdâları bulunub ve mukaddemâ yoldaşlardan on iki nefer kimesne dâhi katl itmişlerdir deyû mezbûr Süleyman cevab virub fi’l-vâki‘ vech-i meşrûh üzre mezbûrların nicesi mecrûh olub ve nehb u ğaret olunduğu dâhi meşhurdur deyû ‘arz etmeğin mezbûrlar ele getirilub ba‘de’s-sübût südde-i sa‘âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûrları ele getirub vech-i meşrûh üzre fesâd eyledikleri bi-hasbu’ş-şer‘ üzerlerine sâbit ve zâhir oldukdan sonra suret-i sicilleriyle kayd u bend ile südde-i saâdetime gönderesiz ammâ hak üzre olub celb ve ahz olunmağla ehl-i fesâda himâyet olundukdan ve kendü hallerinden olanlara zulm ve te‘addiden hazer eyleyesin

Sayfa 443

Hüküm 977

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Yevmü’l-Hamis

Fi 11 L Sene 1003

Gelibolu ve Ezine kâdîlarına hüküm ki sen ki Gelibolu kâdîsısın mektûb gönderub Ezine kazâsından Cafernâm kimesne silahdâr nâmına gezub re‘âyâya dâima rencide idub yoluna inub Gelibolu muhâfazasına me’mur olan Behram bölükbaşı ele getürüb mezbûr ben taburca sipâhî oldum dedüğü ecilden Gelibolu’dan ‘asâkir-i İslâmiyye geçirmek hizmetine me’mur olan Sinan Ağa mezbûru Gelibolu Kal‘ası’nda habs idub mezbûr Sinan Ağa mahalinde teftiş olunmak içün emr-i şerîf ibrâz idub mezkûr bölükbaşı südde-i sa‘âdetime kayd u bend ile göndermek içün emr-i şerîf ibrâz etdüği ecilden mezbûr ehl-i fesâdın bu sene hakkından gelinmek içün emr-i şerîf ricasına ‘arz itmeğin imdi mezbûr silahdar değildir şer‘le hakkından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûr fi’l vâki‘ ehl-i fesâd olub re‘âyâya hilâf-ı şer‘i şerîf zulm ve te‘addi ve kutta‘i’t-tarik olduğu bi-hasbü’ş-şer sâbit ve zâhir olursa şer‘le hakkından gelesiz şer‘i şerîfime muhâlif kimesneye iş

etdirmeyesiz tamâm-ı hak üzre olub celb ve ahz olmağla ehl-i fesâda himâyet olmakdan ve şer‘i şerîfe muhâlif kendü hâlinde olana zulm ve te‘addiden ziyâde hazer eyleyesiz

Hüküm 978

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Ağrıboz ve Mora ve İnebahtı ve Tırhala sancağı beğlerine zikr olunan sancaklarda olan kâdîlara hüküm ki taht-ı hükümetinizde vefât iden yeniçerilerin beytü’l-malı zabtı içün yeniçeri çavuşlarından Mehmed Çavuş ve yeniçerilerden Mahmud ta‘yin olunub ve bundan ma‘ada bazı yeniçeriler katl olunub beytü’l-mal zabtı içün ve maktûller husûsu içün yeniçerilerim ağası tarafından mühürlü mektûb verilmeğin ol-mektûb mûcebince ‘amel olunmak emr idub buyurdum ki vardukda bu husûslar içün yeniçerilerim ağası tarafından virilen mühürlü mektûb mûcebince ‘amel idub müşârü’n-ileyhin mühürlü mektûbuna muhâlif kimesneye te‘allül ve ‘inad etdirmeyesiz

Sayfa 444

Hüküm 979

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Şer‘le Hakkından Gelinmek Buyruldu

İnebahtı beğine Apokri kâdîsına hüküm ki taht-ı kazânıza tâbi‘ Herinko nâm karyede vâki‘ manastırın ruhbanları tarafından südde-i sa‘âdetime şöyle ‘arzuhâl eylediler ki karye-i mezbûre sâkinlerinden olub erbâb-ı tîmârdan olan Durmuş nâm sipâhî bunların manastırına gelub çiftlerin basub dört re’s öküz ve altmış re’s inek buzağısıyla damğalayub cebren ve kahren alub kabz idub zira‘at itdirmemekle ma‘iyyetleri muhtal ve müşevveş olub ba‘y elli altmış nefer bunların eşkıyâsıyla manastırların basub on bin nakd-i akçelerin alub ruhbanların kimin kollarından ve kimin ayakların asub ve birini eşedd-i ‘azad ile katl idub zulm ve te‘addilerin mezbûr ruhbanların ve karye-i mezbûre halkının mahalleri olmayub eğer mezbûrlar ve eğer re‘âyâdır zira‘at ve hirâsetden kalub celây-i vatan idub perâkende olmuşlardır ve mukaddemâ mezbûr Durmuş hakkında emr-i şerîf vârid olub tîmârı alınub kendünün hakkından gelinmek fermân olundukda mal-ı kuvvetiyle giru tîmârın mukarrer ve getürüb bir tarikle halas itdirub şer‘e da‘vet olundukda aslâ itâ‘at-ı şer‘ itmeyub kazâ-yı mezbûreye gelen kâdîlar dâhi mezbûrdan fevk idub bi’l-cümle mezbûr

Durmuş'un hakkından gelinmesi lâzımdır deyû ihzâr-ı tazallüm eyledikleri ecilden mezbûrun şer'le hakkından gelinmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda her biriniz bi'z-zât ikdam ve ihtimâm birle mukayyed olub mezbûr Durmuş'u ihzâr idub ğaybet iderse şer'le buldurması lâzım olanlara her kande ise buldurub getirdub bir def'a şer'le görülüb fasl olmayan da'vaların hüsemâ muvâcehesinde 'adl u hak üzre teftiş idub göresiz 'arz olunduğu üzre katl husûsu ve sâir fesâdı şer'le üzerine sâbit ve zâhir olub sirka eylediği öküz ve inekleri ve cebrle alınan nakdiye ve sâiri şer'le zimmetine lâzım geldüğü üzerine ashâbına bi't-tamâm alıvirdikden sonra muhtaç-ı 'arz olanlardan ise mûhkem habs idub üzerine sâbit olan mevadın suret-i sicilleriyle 'arz eyleyesiz değil ise şer'le mûhkem hakkından gelinub aslâ ve kat'a aman ve mecal vermeyesiz ammâ tamâm-ı hak üzre olub hilâf-ı vâki' inhâ itmekle ahz ve celb sebebi ile ğarz ve ta'assüb olunmakdan hazer idub hilâf-ı şer' kâdîya i'lamdan ziyâde ihtiyât ve ihtirâz eyleyesiz

Hüküm 980

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Müekked Buyrulmuşdur

Üsküdar ve İznikmid ve Karamürsel ve Mudanya ve Gemlik ve Emirali Adası kâdîlarına hüküm ki Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından olub bi'l-fi'il İstanbul ihtisâbı emini olan 'Abdullah Çavuş mektûb gönderub İstanbul zahîresi ihzârına ta'yin olunan gemiler yalılarda vâki' olan kasabat ve kuraya varub reisler gemilerine tahvîl eyledikleri zahîreyi ahara varub gemilerinde bulunan zahîrelerin kimin bey' idub ve kimin el altından istedikleri kura ve kasabata gönderub anda bey' itdirub zahîre husûsunda ziyâde müzâyaka ve kıllet göstermişlerdir deyû İstanbul zahîresine ta'yin olan gemiler zahîre ile tahmil olundukdan sonra İstanbul'dan haric yere varmayub ve bey' itdirmeyub gemi reislerine mûhkem tenbîh olunmak içün hükm-i hümâyûnum virilmek ricasına 'arz itmeğin buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda bu zahire husûsu mühimmâtdan olmağın her biriniz kemâl-i takayyud idub ve ikdam ve ihtimâm birle mukayyed olub 'arz olunduği üzre İstanbul zahîresine ta'yin olunan gemiler zahîre ile tahmil olunub her kanginizin taht-ı kazâsına dâhil olursa kasabat ve kuraya göndermeyub ve bey' itdirmeyub muaccelen südde-i sa'âdetime irsâl ve îsal eyleyesiz ve zahîresi olan gemi reisinin ismin ve tahmil eyledüğü zahîrenin küllisin yazub 'arz eyleyesüz ve gemi reislerine muhkem tenbîh ve te'kid eyleyesizki

gemisine zahîre tahmil eyledükleri nefer aherine varub gemilerin boşaltub min-ba‘d bey‘ itmeyeler ba‘de’t-tenbîh mütenebbih olmayanları isimleriyle i‘lam eyleyesiz ki gemileri ellerinden alınıb kendülerinin haklarından geline

Sayfa 445

Hüküm 981

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Şer‘le Müekked Hüküm Buyrulmuşdur

Revan beğlerbeğine ve kâdîsına ve Eleşkirt kâdîsına hüküm ki sen ki Eleşkirt kâdîsısın mektûb gönderub ekrâd tâifesinden Bociyanlı? Beşaret nâm kimesne kutta‘i’t-tarik olub Eleşkirt çeribaşısı ‘Ali çeribaşının sürüsün basub iki yüz re’s koyun alub ve kendünün dâhi urub iki dişlerin çıkarub ve evin basub iki atın ve ‘amucaları olan Karaca nâm kimesnenin dâhi bir atın cebren çekub alub ve Eleşkirt sancağında dört beş pare karye basub karye halkının malların ve esbâbların ğaret idub ve karındaşı Mehmed nâm şâki Puhatlu Hüseyin ve Ersin ve Nükkar ve ağzı büyük oğlu Hüseyin nâm kimesneler eşkıyâdan olub on beş yirmi nefer eşkıyaya başbuğ olub etrâf ve civarında olan ayende ve revendenin yollarına gelub Müslümanlardan nice kimesneleri katl idub esbâb ve erzakların nehb u ğaret eyleyub fesâd ve şena‘atden halî değillerdir deyû fukarâ zü‘afa izhâr-ı tazallüm eylediklerin i‘lam eylemişsin mezbûrlar her kande ise ele getirilub şer‘le haklarından gelinmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda husûsu mezbûre her biriniz bi’z-zât mukayyed olub mezbûrlar ele getirilub ğaybet iderlerse şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurub getirdub bir def‘a şer‘le görülüb fasl olmayan da‘vaların hak üzre teftiş idub göresin ‘arz olunduğu üzre fesâdları şer‘le sâbit ve zâhir olursa hizmetine lâzım gelen hukuk ashâbına alıvirdikden sonra muhtac-ı ‘arz olanlarda ise muhkem habs idub üzerlerine sâbit olan mevadın sûret-i sicilleriyle ‘arz eyleyesin ‘arza muhtac olanlardan değil ise şer‘le haklarından gelinub asla emân ve mecal virmeyesin ammâ tamâm-ı hak üzre olub hilâf-ı vâki‘ inhâ olunmağla ahz ve celb sebebiyle ğarz ve ta‘assub olunmakdan hazer idub hilâf-ı şer‘ kâdîya i‘lamından ictinâb ve ihtirâz itmeyesiz (Mezbûr hüküm yazıldı)

Hüküm 982

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Vâki‘ ise küreğe buyruldu

Karalar kâdîsına hüküm ki mektûb gönderub taht-ı kazânda sâkin olan Şaban oğlu Mehmed kendü hâlinde olmayub bu diyara gelen beğler ve kâdîlara varub Müslümanları gereği gibi ğammaz ve nice hilâf-ı vâki‘ husûslarda isnâd ve iftirâ itmekle hilâf-ı şer‘ rencide ve remide itmekden hâli değildir deyû mukaddemâ Müslümanlar izhâr-ı tazallüm eyledüklerinden gelen beğlerin ve kâdîların meclislerine varmağın yemin ve talak-ı selaseye şart idub hakkında emr-i şerîf vârid olub ba‘det’t-tenbîh mütenebbih olmayub tekrar mezbûrların meclislerine varub Müslümanları ğammaz idub rencide iderse arz oluna deyû fermân olunmuşken aslâ bir vecihle tenbîh olmayub dâima Müslümanları rencide itmekle ihzâr-ı tazallüm eylediklerin i‘lam eylememişsin buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zât mukayyed olub mezbûru ihzâr idub ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getirdub teftiş idub göresin ‘arz olunduğu üzre Müslümanları hilâf-ı şer‘ rencide eyledüği vâki‘ ise südde-i sa‘âdetime gönderesin ki küreğe konula

Sayfa 446

Numarasız Hüküm İptal Edilmiştir.

Hüküm 983

Sâbıka Karaman Defterdârı olan Mustafa Efendi’ye hüküm ki işbû seneyi mübârekede bedel-i merfu‘ olub lâkin Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikaları ve çavuşları ve çavuşoğulları ve Divân-ı Hümâyûnun ve defter hakanı ve maliye ve kâdî ‘asker kâtiplerinden ve şâkirdlerinden ve ekâbirin defterlu âdemlerinden ze‘amet ve tîmâra mutasarrıf olunub sabi‘ olub veyâhud aher hizmete emr olunub sefere gitmeyub bedeli alınmak içün eline emr u şerîf virilenlerden hükm-i sâbıka mûcebince donanma-yı hümâyûnum mühimmâtı içün bedellerin girusun alub cem‘ itmek emr idub buyurdum ki vardukda vech-i meşrûh üzre bedelleri alınmak fermânım olub ellerinde emr-i şerîfim olanları bedellerin donanma-yı hümâyûnum mühimmâtı içün cem‘le tahsil eyleyesin

Hüküm 984

Mustafa ve Ramazan nâm kapuculara virilmişdir

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Südde-i sa‘âdetimden Malkara’ya varınca yol üzerinde vâki‘ olan kâdîlara hüküm ki sâbıka İnebahtı sancakbeği olan Mehmed’in asitâne-i sa‘âdetime ihzârı lâzım olmağla Dergâh-ı Mu‘âllam kapucularından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akran Mustafa ve Ramazan nâm kapucular irsâl olunmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda mîr müşârü’n-ileyh her kangınızın taht-ı kazâsında bulunursa ahz idub dâhi mukayyed ve mahbus müşârü’n-ileyhima kapucularına teslim idub südde-i sa‘âdetime irsâl eyleyesin

Sayfa 447

Hüküm 985

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Akdeniz yalılarında vâki‘ olan adaların kâdîlarına hüküm ki taht-ı kazânızdan bazı rencber kâfirler küffâr-ı tereke alub gidub fürûht itdiği istima‘ olunmağın buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda her biriniz bi’z-zât mukayyed olub anun gibi küffâra tereke alub kendüleri ele getürüb dâhi hak üzre teftiş idub göresiz fi’l-vaki‘ küffâra tereke virdükleri şer‘le sâbit olursa şer‘le hakkından gelesiz ammâ bu bahâne ile kendu hâlinde olanlara te‘addi olunmakdan ziyâde hazer idesiz

Hüküm 986

Ba Hatt-ı HamzaEfendi

Kalavurte kâdîsına hüküm ki taht-ı kazânda vâki‘ olan bazı kura halkı Kalavurte Kal‘ası mustahfızlarına ‘öşürlerin virmeyub Matya ‘asîleri ile ittifak ve ittihâd üzre oldukları istima‘ olmağın buyurdum ki vusûl buldukda vech-i meşrûh üzre ‘öşürlerin virmeyub ‘inad ve muhâlefet üzre oldukları şer‘le sâbit olursa ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların hükm idub bî-kusûr alıvirdükden sonra anın gibi itâ‘at itmeyub isyan üzre olanların haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ eyleyesin

Hüküm 987

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Akdeniz yalılarında vâki‘ olan kâdîlara hüküm ki Trablusgarb beğlerbeğisi olan emirü’l-ümerâi’l-kirâm Memi dâme ikbâlehu Donanma-yı Hümâyûnumla sefer-

i nusret eserime tevcih itmeğin anın gibi deryadan haber gönderdiğin mümkün olmayub karadan ulağla âdem göndermek lâzım geldikde ulak bargiri virmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bir mühim ve müsta‘cel husûs vâki‘ olub karadan ulağla âdem göndermek lâzım geldikde menzil bargiri bulunan yerlerde menzil bargiri bulunmayan yerlerden yolci yükün yıkdırmayub yerlüden yarar menzil bargiri tedârik idub ber vech-i isti‘câl südde-i sa‘âdetime irsâl eyleyesiz ‘avk ve te’hîr ihmâl-i müsâheleden ziyâde hazer eyleyesiz

Hüküm 988

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Akdeniz yalılarında vâki‘ olan kâdîlara hüküm ki hâliya Cezayir-i Ğarb beğlerbeğisi olan emirü’l-ümerâi’l-kirâm Memi dâme ikbâlehu Donanma-yı Hümâyûnumla sefer-i nûsret eserime müteveccih revâne olmağın anun gibi deryada memnû‘ olan metağla gemiye emtia geldikde gezub itmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda hâlâ emr-i şerîf memnu‘olan metağla eğer Venedik gemileridir ve eğer sâir memnû‘ olan metağ ile yüklenmiş gemilerdir müşârü’n-ileyh deryada gezerken rast gelub ahz itmek istedikde ahzdan bir ferdi dahl itdirmeyesiz ammâ bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara dahl ve ta‘assub olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz

Hüküm 989

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Trablusğarb beğlerbeğisi olub hâliyâ donanma-yı hümâyûnumla sefer-i nûsret eserime ma’mur olan Memidâme ikbâlehuya hüküm ki Cezayir kaleminde ze‘âmet ve tîmâra mutasarrıf olub işbu sene-i mübârekede donanma-yı hümâyûnumla sefere ma’mur olanlar sefer-i nûsret eserime müteveccih olmaların emr idub buyurdum ki vusûl buldukda Cezayir kaleminde ze‘amet ve tîmârları olub sefâin-i Nusret karainimle sefer-i hümâyûnuma ma’mur olanları ola geldiği üzre yoklayub donanma-yı hümâyûnumla sefer-i nusret eserimde mevcûd olmayanların tîmârların hizmet ve yoldaşlıkda bulunanlara ol-vech ve ‘arz eylesin tevcih eyleyesin

Sayfa 448

Hüküm 990

Derya kenarında vâki‘ olan kal‘aların dizdarlarına ve kethüdâlarına hüküm ki bundan akdem donanma-yı hümâyûnuma derya kenarında olan kal‘alardan kifâyet mikdârı hisar erleri cenkci virilu gelinmek buyurdum ki vusûl buldukda işbû sene-i mübârekede deryaya müteveccih olan donanma-yı hümâyûnum kal‘alarda ola geldüğü üzre hisar erleri ta‘yin idub defterinüz mûcebince gelub gemilere dahl olunub kadimden ola geldüğü üzreuğur-ı hümâyûn ‘izzet-i makrûnumda hizmetde ve yoldaşlıkda bulunalar ‘inad ve muhâlefet idenleri ism-u resimleriyle yazub südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin ki dirlikleri alınub haklarından geline

Hüküm 991

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Sâbıka Basra beğlerbeği olan ‘Ali Paşa’ya hüküm ki Haleb beğlerbeğliğinde olan zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr sancakbeği ve beğlerbeğleriyle sefer-i hümâyûnumda olmağla zikr olunan beğlerbeğleri hıfz u hirâset mühimmâtdan olmağın buyurdum ki vusul buldukda zikr olunan beğlerbeğilikde muhâfaza içün alıkonulan sipâhîler ile muhâfaza üzre hıfz u hirâset-i memleket bâbında mecd u sa‘i olub eşkıyaya bir vechle te‘addi ve tecâvüz itdirmeyesiz ve anın gibi ehl-i fesâdın fesâdı zahir olub mîrîye gelub da‘va-yı hak eyledükde ahvâlin şer‘le hak üzre göresin muhtac-ı ‘arz olanları habs idub ‘arz eyleyesun ‘arza muhtac olmayanlara defter virmeyeler şer‘le gereği gibi haklarından gelub ehl-i fesâda bir vechle ruhsat virmeyesun

Hüküm 992

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki hâlâ kilar-ı ‘âmirem çavuşu olan Mehmed Çavuş ol cânibe mîr-i sükker ve pirinç vesâir zehâir cem‘ine irsâl olunub lakin Raşid ve Dimyat Boğazları’nda ve İskenderiye etrâfında ‘Arab‘âsileri sükker gemilerine dahl u ta‘arruz itmekle zikr olunan sükker gemilerine tob lâzım olmağın hisarda olan her birinden dört kat‘a meyane zerbezen virilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda emrim üzre mezbûr Mehmed Çavuş dört kıt‘a meyane zerbezenden teslim eyleyesin ki lâzım geldikde gemilere koyub mîr-i sükkeri ‘Arab ‘âsilerinden zabt eyleyüb zerbezen? lâzım gelmeğe ve zikr olunan zerbezenlere asitâne-i sa‘âdetimden viresin … ile tüfenginde lâzım olan barut ve fitil ve feneri?

virdiresun ve zatın mezbûr Mehmed Çavuş hizmet-i mezburededir zikr olunan zerbezenler yanında olub lâzım geldiği üzre isti‘câl eyleye

Sayfa 449

Hüküm 993

Kapucubaşı ‘Abdulkerim Ağa’ya hüküm ki hâliyâ serdar zafer şi’arım ile sefer-i hümâyûnuma ma’mur olan ‘asâkir halkı henüz mahal-i ma’mure varub vâsıl olmayub bazı yollarda ve bazı evlerde oturub ihmâl ve müsâhele üzre oldukları i‘lam olunub ve senin bu bâbda kemal-i ikdam ve nihâyet-i ihtimâmın i‘timadım olmağın husûs-ı mezbûresini mübâşir ta‘yin idub asitâne-i sa‘âdetime Budun Temeşvar ve Sigetvar ve Bosna serhadlarına varınca sefer-i hümâyûnuma ma’mur olanları mu‘accelen ihrâc ve mahal-i ma’mure irsâl idub ve zikr olunan serhadlarda rafi‘ olan kıl‘a ahvâlin ve neferlerin ve muhâfazada olan ‘asâkir halkının yerlü yerinden görüb ve mukata‘ada ahvâli ve mal-ı mîri husûsların dâhi beyaza çıkarmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda te’hîr itmeyub fermân-ı ‘alîşânım mûcebince sefer-i hümâyûnuma ma’mur olan eğer beğlerbeğiler ve eğer ümerâ ve Dergâh-ı Mu’âllam müteferrikaları ve südde-i sa‘detim çavuşları ve zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve kapum kulları ve Dergâh-ı Mu’âllam yeniçerileri ve tobcu ve cebeci ve bi’l-cümle i‘mal ve âdemi sefer-i hümâyûnuma ma’mur olanları bir an dâhi yerlerinde durdurmayub mu‘accelen ihrac idub müşârü’n-ileyhe gelerek irsâl eyleyesin ki varub hizmet bulunalar bu bâbda fermân-ı şerîfime muhâlefet idub te‘allül ve ‘inad üzre olanlar her kimler ise salb u siyâset olunmak fermânım olmuşdur anun gibilerin hakkında mecal virmeyub emr-i şerîfim yerine koyasın ve zikr olunan serhadlarda vâki‘ olan kıl‘anın pâre ve yerakların ve neferâtın görüb kusûr ve noksanı var mıdır ve neferatın mevâcibleri vâsıl olmuş mudur görüb olmayanların havâle olan yerlerden tahsil ve teslim etdirub serhad muhâfazasında olan kullarıma eğer ‘ulûfe ve eğer sâir mühimmâtlarında müzâyaka çekdirmeyesin ve mal-ı mukata‘ada ve bekaya husûslarına dâhi mukayyed olub defterdârlarından mümzî muhâsebe suretleri olub ümena ve mültezimin zimmetlerinde kalmış bekayadan vesâir mal-ı mîriden ne mikdâr nesne varsa bî-kusûr tahsil idub ve bi’l-cümle ol serhadlarda olan kıl‘a ve neferâtın ahvâle hüsn-i ittizah virub aslâ bir husûsları müzâyaka ve noksan çekdirmeyesin zikr olunan husûslarda şükr ve şikâyetin mütemmir ve müessirdir fermân-ı şerîfime muhâlefet idenlerin mahal virmeyub haklarından gelesin ‘arza

muhtac olanları yazub bildiresin ve ne zemanda varub bu vechle tedârik itdüğün mufassal ve meşrûh yazub ‘arz eyleyesin

Sayfa 450

Hüküm 994

Hamid sancağıbeğine ve Isparta kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın mektûb gönderub kazâ-yı mezbûre tâbi‘ Çukur nâm karyede sâkin olan Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Mustafa Çavuş bazı âdemleri kazâ-yı mezbûre halkından bazısı ile ğavğa idub sekiz günden sonra mezkûr çavuş yanına kırkdan ziyâde levendat alub siz nice âdemi darb etiniz deyû alât-ı harb ile şehre girub â‘yân-ı şehir niçün böyle idersiz deyû def‘ semtine salik olduklarında men‘ olunmayub mezbûr Mustafa Çavuş â‘yândan haccü’l-harameyn Hacı Kemal nâm kimesneyi çalub bir elin ‘amel-mande idub sâir eşkıyâ dâhi kiminin parmakların düşürüb kimin başında çalub ve kimin mahkemeye firâr etdikde mahkemeyi âlât-ı harb ile basub külli fesâd eylemişdir mezbûr çavuşun hakkından gelinmek lâzımdır deyû ‘arz eyledüğünden ğayri müderrislere ve kuzatdan bazı kimesneler divân-ı hümâyûnuma gelub mezbûrdan şikâyet idub ehl-i fesâd olduğu i‘lam eyledükleri ecilden mezbûrun çavuşluk ve tîmârı alınub âhere virilub mezbûr ele getirilub şer‘le hakkından gelinmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vusul buldukda fermân-ı celilü’l-kadrim mûcebince mezbûr hüsn-ü tedbir ile ele getürüb dâhi muktezâ-yı şer‘ ve zâhir üzre hakkından gelub emrim yerine varduğun yazub ‘arz eyleyesin

Hüküm 995

Ankara sancağıbeğine ve Ankara ve Çukurcuk kâdîlarına hüküm ki kıdvetü’l-kuzzat ve’l-hükkâm Çukurcuk kâdîsı Mevlana Yahya zide fazluhû pâye-i sa‘âdetime mektûb gönderub liva-yı mezbûre tâbi‘ Çukurcuk kazâsında Karalu ve Kavuklu ve Kelebir ve Suluz nâm karyelerden tîmârı mutasarrıf olan Mehmed nâm sipâhî mezbûr Karaodun Hacı Yemin nâm kimesnenin hilâf-ı şer‘i-şerîf otuz ğuruş ve yine karye-i mezbûrda Veli nâm kimesnenin dört ğuruş ve selamlık nâmına her evden üçer kile buğday alub ve kâdînın mürâselesi yoğken kendü hevâsına tâbi‘ bir naîb nasb idub hilâf-ı şer‘-i şerîf sicil ve hüccet itdirub envâ‘i zulm ve te‘addi ider deyû bildirmeğin mezbûr Mehmed asitâne-i sa‘âdetime gelmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda bu husûsa her birinüz gereği gibi mukayyed olub göresiz mezbûr Mehmed vech-i meşrûh üzre mezkûrların ol-mikdâr ğuruşların ve her evden selamlık

üçer kile buğday alub zulm ve te‘addi itdüğü bi-hasbü’ş-şer‘-i şerîf sâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakları bî-kusûr hükm idub alıvirdikden sonra mezbûrı yarar âdemlere koşub asitâne-i sa‘âdetime gönderesin ve biyle koşub mezkûr hükmün âdemlere tenbîh ve te’kid eylediği menâzil ve merâhilde ğaflet ile ğaybet etdirmek ihmâli olmaya

Sayfa 451

Hüküm 996

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Ağrıboz sancağında vâki‘ olan kâdîlara hüküm ki kıdvetü’l-emâcid ve’l-ekârim Ağrıboz sancağıbeği Mahmud dâme‘izzuhu südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub liva-yı mezbûrda bazı ehl-i fesâd ve şena‘at zuhûr idub muktezâ-yı şer‘ ve kanun ile haklarından gelinmek lâzım geldiği serbest karyelere firar idub taleb olundukda serbest sahibleri virmeyub ‘inad ve muhâlefet idub ehl-i fesâd haramzâdelere mu‘in ve zâhir olmağla haklarından gelinmek mümkün olmayub memleket ve vilâyetde hıfz u hirâset olunmaz deyû bildirmeğin buyurdum ki vusûl buldukda bu husûsda her birinüz bi’z-zât gereği gibi mukayyed olub anun gibi taht-ı kazânuzda ehl-i fesâd ve şena‘at zuhûr idub fesâd ve şena‘at idub haklarından gelinmek lâzım geldikde serbest kuraya firar iderlerse anun gibileri beher hâl ele getirub dâhi bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub üzerinden on beş yıl mürur itmiyan da‘vaların hüsemâları muvâcehesinde şer‘le hak üzre dahl ve ihtimâmla teftiş ve ta‘arruz idub göresin fesâd ve şena‘at eyledükleri bi-hasbü’ş-şer‘-i şerîf sâbit ve zâhir olursa fesâd idenler sipâhî tâyifesinden ise habs idub ‘arz idesin değiller ise müşârü’n-ileyhin âdemi ma‘rifetiyle şer‘le haklarından lâzım geleni icrâ idub yerine koyasın ve anun gibi fesâd ve şena‘at idenleri serbest sahibleri ele virmeyub ‘inad ve muhâlefet iderlerse isimleri ile yazub ‘arz eyleyesin ammâ fesâd ve şena‘at idenler serbest ze‘amet ve tîmâr re‘âyâsından ise ol-makuleleri serbest sahiblerinin veya âdemlerinin ma‘rifeti ile şer‘le lâzım geleni mahalinde icrâ idub harice alub gitmeği koşub ve bedel-i siyâset deyû bir akçe ve ricasına aldırmayasız

Hüküm 997

Ağrıboz beğine hüküm ki mektûb gönderub şimdiye değin Ağrıboz beğlerine bir hizmete emr olundukda livâ-yı mezbûrda vaki‘ olan hisar erleri ve sâir neferat gemilerinde istihdâm oluna-gelmişdir deyû hâlâ fermân olan derya seferinde dâhi

olageldiği üzre istihdâm olunmak ricasına ‘arz itdüğün ecilden buyurdum ki vusûl buldukda livâ-yı mezbûrda vâki‘ olan hisar erlerini vesâir neferâtı kadimden olageldüği üzre bu sene fermân olunan derya seferinde istihdâm eyleyesin

Sayfa 452

Hüküm 998

Cezayir-i Ğarb’da olan sancağbeğleri ve kapudanlar ve sâir ‘asâkir-i mansûreye hüküm ki bundan akdem vilâyet-i mezbûreye beğlerbeği olanlar vilâyet-i mezbûrede aranızda cari olub hilâf-ı kanun olan bazı hususları Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arz idub hilâf-ı kanun ve hilâf-ı ma‘kul olan nesneler ref‘ olunub her husûsda cenab-ı celalet meabımdan hâkim ve vali ta‘yin olunan beğlerbeğlerine müraca‘at idub mumaileyh vech u münâsib gördüğü üzre din-i mübîn ve uğur-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-karinime müte‘allık cumhur-ı umurdan bezl-i makdûr idub haber ve ‘amiye ve müzâhir olunub deyû fermân-ı celilu’l-kadrim südûr bulmağın buyurdum ki hâlâ beğlerbeğiniz olan emirü’l-ümerâi’l-kirâm Hızır dâme ikbâlehu vardukda fermân-ı sâbıkım mûcebince her husûsen gedikler ve terakkiler vesâir husûsların muma-ileyhe müraca‘at idub mumaileyhe vech-u münâsib gördüğü üzre‘amel idub ve bi’l-cümle şer‘ve kanun ve emr-i hümâyûnuma muvafık olan umurdan mumâileyhe muvâfakat idub bir vechle muhâlefetden hazer eyleyesiz.

Hüküm 999

Rûmili’nde olan kâdîlara hüküm ki mahrûse-i İstanbul’da koyun emini Mehmed Çavuş mühürlü tezkire gönderub Ğalatasarayı’na kasab ta‘yin olunan Ahmed saray-ı mezbûre mühimmâtı içün koyun alub getürmek içün irsâl olunub kendü akçesiyle alıvirmek bâbında hükm-i şerîfim ricasına bildirmeğin buyurdum ki mezbûr kasab her kanginizin kazâsına varub ihtiyârıyla satanlardan her kimde koyun bulursa kendü akçesiyle narh-ı ruzi üzre murad eğlediyse mikdâr koyun alıvirub sâir kasablardan ve sürücilerden ve celeblerden ve bi’l-cümle ehl-i ‘örf tâyifesinden bu bâbda kendüye ve çobanlarına ve yanında olan âdemlerine dahl ve ta‘arruz itdirmeyesin emr-i şerîfime muhalefet idub hilâf-ı şer‘-i şerîf rencide idenleri men‘ idub memnu‘ olmayanları isim ve resimleriyle yazub ‘arz eyleyesin

Hüküm 1000

Ba Hatt-ı Hazret Efendi

Defter-i Cedid virile deyû buyrulmuşdur

Defterhâne kâtiblerinden olub celeb-i tahririne ma'mur olan Mustafa'ya hüküm ki Yedikule kasablarından Kara Todori nâm kasab südde-i sa'âdetime şöyle 'arz eylediği Yanbolu ve Kızılağaç ve Yenicesi ve Akçekazanlık ve Azılub kâdîlıklarında koyun cem'ine mübâşeret olundukda defterleri eski olub ekserî mürde ve girifde olmağla koyunların noksan üzre cem' olmak lâzım gelur halasda tahrir itdüğün defterlerin defter-i cedidden birer sûretden tahrir idub kendu imzanla imzalayub mezkûr kasabın âdemlerine teslim eyleyub ol-defter mûcebince zikr olunan kasablıklardan koyun cem' ve tahsil olunmak bâbında hükm-i şerîfim virilmek rica itmeğin buyurdum ki vusûl buldukda emrim üzre zikr olunan kâdîlıkların müceddeden tahrir eylediklerin celeb defterlerin kendu imzanla imzalu birer suretde ihrâc idub mezkûr kasab cânibinden varan âdemlerine teslim idesin ki anı destur-u i'mâl itdirub min ba'd İstanbul'a gelecek koyunları ol-defter mûcebince kabz ve cem' ve tahsil eyleyeler

Sayfa 453

Hüküm 1001

Yevmü's-selase fi 19 L sene1003

Ba Hatt-ı Pir Efendi fukaranın hakkı alıvirdikilden sonra asitâneye gönderile

Talanda kâdîsına hüküm ki südde-i sa'âdetime sûret-i sicil gönderub Talanda mukata'ası mültezimi olan 'Abdullah oğlu Hüseyin nâm mültezimin ber vech-i kefâlet nazırı ve kabz-ı malı olan Hasan Çavuş re'âyâya envâ'i zulm ve te'addi üzre olmağla re'âyâsı meclis-i şer'e gelub mezbûr çavuşun tağyir-i hak ahz itdüğü tahrir olunub sûretde taleb ideriz dediklerinde talebinde bağlarının bu ana gelince sâir emin tahvillerinde her sene resm-i mu'anatı dokuz on bin akçeye maktû' iken hâliya mezbûr çavuş otuz bin akçemiz alub ve deşti-yan sekiz dokuz bin akçeye fürûht olunurken cebren yirmi dört bin akçemiz alub ve 'adet-i ağnam üçer akçemiz alub ve safa gedik nâmına her bir ra'iyyetden yirmi beşer akçe alub ve sâir emin her sene üç gün hizmet kanundur deyû taleb iderken mezbûr çavuş yirmi beş gün mikdârı cümleye 'avretlerimizi ve evladımızdan kendu tebasına taş götürdüb ve feth-i hakaniden biru kasaba-i mezbûre muaf iken imdi ve elf senesinde fermân olunan

bedel-i nüzül cem‘ olundukda on beş bin akçemiz alub ve Andoni Herito nâm zimmî kendu tarlasına bağ-ı ğars itdüğü içün üç bin beş yüz akçesin alub Darkirduca nâm zimmînin bağ-ı ğars itdik deyû bin iki yüz akçesin alub ve Payaburunu nâm Papasın bağ-ı ğars itdük deyû yedi yüz akçesin Papabaki kulları nâm zimmînin yedi yüz akçesin Nikola Hıristo nâm zimmînin sekiz yüz akçesin ve Papamakin nâm zimmînin iki bin akçesin alub ve bunlardan ğayr-i iki çift olub sâir re‘âyânınüç yüze karîb çiftleri var iken hâliyâ kendüsü otuzdan ziyâde çiftden tasarruf idub ra‘iyyet yedinde cümle beş ‘aded çift kalub ve Şiru Avlonti nâm zimmîden İstanbul’da benden şikâyet eylemişsin deyû beğir-i hak bin iki yüz akçesin alub ve Nikola Astafid nâm zimmîden sen mütemevvilsin bana mu‘âvenet eyledi deyû cebren iki bin akçesin alub ve Manoka nâm zimmîden benden şikâyet itdin deyû beş yüz akçesin alub ve Şibo Astovlon nâm zimmîden bin akçe alub Yorgi Karasuyoli nâm zimmîden beğir-i hak yüz ‘aded koyun alub ve Borğolo Na‘uhi nâm zimmîden beş yüz akçe alub ve Elyane Etderne nâm zimmîden alub ve Yani İstortoni nâm zimmî ovalardan intikâl eden tarlalarında fuzûlen tasarruf idub ve Yorğo Yorti nâm zimmîden benden şikâyet itdin deyû bin üç yüz akçe alub ve Banikosta ve Andoni nâm zimmîlerden bin akçe alub ve Veros Bolşo nâm zimmîden oğlun bi-hak ile âdem urmuş deyû sâbit olmadın iki bin beş yüz akçe alub deyû Kotri Berake nâm zimmîden senin merkebin tarlaya girdüği deyû bin iki yüz akçe alub Yermano Turşino nâm zimmîden bin akçe alub ve İstamo Valimo nâm zimmîden kendu tarlasının iken ve çalışanı ihrak itdüğü içün beş yüz akçesin alub ve Şiro Belodayin nâm zimmîden altı yüz akçe alub ve Zihri nâm debbağesinden altı yıldan mukaddem çuka sirka eylemişsun deyû habs idub beş yüz akçesin alub ve kendüden mukaddem olan emin tahvilinde ba-cidar? olub zimmetinde bağ vardır deyû yedi yüz akçelerin alub min-ba‘d mezbûr çavuş tasarruf iderse ekserimiz firar itmeğin mukarrerdir dediklerinde sicil itdiğin ecilden buyurdum ki vusul buldukda mezbûri ele-geturub dâhi da‘va-yı hak idub vech-i meşrûh üzre ta‘yin-i madde iden hüsemâları ile beraber idub bir def‘a şer‘le fasl olmayan husûsların hak üzre teftiş idub ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların hükm itdirub alı-virdikden sonra mezbûr-u kayd u bend ile mersum-ı hadimete koşub südde-i sa‘âdetime gönderesin ammâ hîn-i teftişde temam-ı hak üzre olub celb ve ahz olunmağla himâyet olmakdan ziyâde hazer idub hakk-ı harice tâbi‘ olasız

Sayfa 454

Hüküm 1002

Yevmü'l-Hamis

Fi 21 şehr-i L sene 1003

Burusa kâdîsına hüküm ki südde-i sa'âdetime mektûb gönderub mahrûse-i Burusa bakkaliyeleri meclis-i şer'a gelub mukaddemâ pazarbaşı olan Mahmud ibn Mehmed şehre zahîre getiren fukarânın zahîreleri mahzene koyub nice müddet te'hîr itdirub tarziye nâmına getürenden ve bakkallardan nice akçe almayınca narh virdirmez ve zahîreyi bakkallara tevzî' itmez ol-sebebden fukarâ zahîre getürmez olub pazarbaşı olandan beru on bir yıldır sâir eklinden ma'ada ordu-yı hümâyûn mühimmâtı içün ve sâir levâzım içün ziyâde akçe bey' idub kendü iki yükden ziyâde akçe ekl idub mezbûr havfından otuzdan ziyâde bakkal ferağat idub ve gice ve gündüz han bucağında meclis idub kabahatdan hâli olmayub ahvâl-i â'yân husûsundan suâl olundukda mezbûrun vech-i meşrûh üzre zulm ve hayf mukarrerdir 'azli lâzımdır madam ki ihrac olunmaya şehrin hâli mükerrer olur deyû Müslümanlar haber virdiklerinden ma'ada 'amel hâsıl olunmakdan beri tâyife-i mezbûreden şehremen' ve müstekîm olub yemişciler pazarbaşısı olan Uğurlu nâm kimesneye virilub hizmetinde iken mezbûr Mahmud giru kendu hâlinde olmayub mezkûr Mahmud dürlü dürlü şetm-i ğalîz idub ve eğer pazarbaşılığa bir dâhi taleb olursam şetm-i nebî itmişlerden olanlara dimiş iken hâlâ pazarbaşılığa giru taleb olub nice 'asker ibrâz ider mukaddemâ pazarbaşılık zemanında fukarâdan aldığı bir yükden ziyâde akçe ashâbına hükm olunmak lâzımdır deyû bildirdüğün ecilden mezbûr Mahmud teftiş olunub Müslümanların hakları şer'le alıvirdikden sonra nef-yi beld olmak emr idub buyurdum ki vardukda mezbûr Mahmud'u ihzâr idub da'va-yı hak idub ta'yin-i madde idenler ile beraber eyleyub bir def'a şer'le fasl olmayub on beş yıl mürur itmeyen husûsları hak üzre teftiş idub mezbûrun üzerine bi-hasbü'ş-şer' sâbit ve zâhir olan hakların ashâb-ı hukuka hükm idub bî-kusûr alıvirdikden sonra te'hîr ve tevkif itdirmeyub mezbûru nef-yi beld etdiresin ta'allül etdirmeyesin ve hakların hakkı ne vechle alıvirildiğin ve emr-i şerîfim ne vechle yerine varduğu mufassıl ve meşrûh yazıb bildiresin

Hüküm 1003

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Rodoscuk ve İnecik ve Malkara kâdîlarına Rodoscuk zahire hizmetine mübâşir ta‘yin olunan (boşluk) çavuşa hüküm ki hâlâ südde-i sa‘âdetimde yeniçeri ağası olan (boşluk) dâme ‘uluvuhû içinde zikr olunan kâdîlıklarda arpa cem‘ ve ihzâr olunmağın İstanbul’a getirmek içün gemiler ile âdem irsâl eyleyesiz deyû bundan akdem babam hüdâvendigar tâbe serahû zemanında emr-i şerîf virilub hâlâ tahrîr olmağın buyurdum ki vusûl buldukda müşârü’n-ileyh içün tedârik ve ihzâr olunan arpayı virilen âdemleri gemiye tahmil itdirub İstanbul’a göndermek istediklerine mani‘ olunmayub âdemlerine dahl ve ta‘arruz itdirmeyesiz

Sayfa 455

Hüküm 1004

Yevmü’s-selase fi 24 şehr L sene 1003

Ba Hatt-ı Hazret Efendi

Rum beğlerbeğisine ve Ortapare kâdîsına hüküm ki sen ki beğlerbeğisin mektûb gönderub kazâ-yı mezbûrda sâkin kâdî nâmına olub ma‘zûl olan Ahmed kazâ-yı mezbûrdan bazı kimesnelerin hatunların cebren çekub tasarruf idub ve bazı Müslümanları dâhi bi-günah katl idub ve kiminin bi-ğayri hak nice akçelerin alub bir vechle ehl-i fesâddır deyû ‘arz eyledüğün pâye-i serir sa‘âdet müyessirime ‘arz olundukda şer‘le görülüb hakkından gelinmek fermânım olmağın buyurdum ki vardukda kâdîyı mezbûru her kande ise ihzâr idub ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getürtüb ta‘yin-i madde iden hüsemâsıyla beraber idub bir def‘a şer‘le görülüb fasl olunmuş değil ise hak üzre tefahhus idub göresiz kâdîya ‘arz olunduğu gibi olub bi-hasbü’ş-şer‘ katlhusûsu üzerine sâbit olursa ba‘de’s-sübût şer‘le müteveccih olan ashâb-ı hukukun hakların bî-kusûr alıvirdikden şer‘le hakkından gelesin ammâ hak üzre olub tezvir ve telbisden ve şühûd-u ruzdan hazer idub vechden beher hâl olmayanları dahl itdirmeyesin

Hüküm 1005

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Ağrıboz kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub nefs-i Ağrıboz sâkinlerinden Hızır Çavuş ve güveysi Nasuh Çavuş ehl-i fesâd olub kendülerin mülkleri olan gemilerine buğday tahmil idub dâhi küffâra fürûht

eyledikleri mukaddemâ ‘arz olunub men‘ için hükm-i şerîf vârid olmağın tenbîh ve te’kid olundukda memnu‘ olmadıklarından ğayri Yusuf nâm kimesneyi katl idub ve men‘ olanları mecrûh eylediklerine bî ‘arz kimesneler haber verdiklerin ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki vardukda mezbûrları ihzâr idub göresin ‘arz olunduğu gibi ise şer‘le sâbit ve zâhir ola aslâ mecal virmeyub şer‘le haklarından gelesin

Hüküm 1006

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Şirvan beğlerbeğisi Davud’a hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Revan’ın zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârından iki bin nefer üç yıla dek Demirkapı muhâfazasına ta‘yin olunmak içün hükm-i hümâyûnum virilub lâkin mezbûrlar mahal-i me’mura ruz-ı kasıma değin vâsıl olmaları mühimmâtdan olmağın anun gibi ruz-ı kasıma değin gelmeyenlerin dirlikleri serhad mülâzımlarından beraber olanlara tevcih olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricasına ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki vardukda ‘arz eyledüğün üzre defter ile Şirvan muhâfazasına yazılub ruz-ı kasıma değin Demirkapı’ya gelub me’mur olanları hizmete gelmeyenlerin dirlikleri müstehak olanlara tevcih eyleyesin

Sayfa 456

Hüküm 1007

Yevmü’l- isneyn fi 29 şevvâlü’l-mükerrem sene 1003

Anın gibi ehl-i fesâd zuhûr iderse ehl-i erâ-yı mu‘âvenetiyle ile görülüb serdar olmak buyruldu

Samsun kâdîsına hüküm ki kazâ-yı mezbûrda vâki‘ ceddim sultan Bayazid tabe serahû evkâf-ı re‘âyâsı südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl idub Mahmud ve Geyvan Çavuş nâm kimesneler ve mirliva âdemleri ve sâir sipâh ve yeniçeri dâima bunları rencide idub kimi kerestesi salub ve urğan yükünden tahkik idub ziyâde zulm ve te‘addi idub ve senedatı kürkcü bedeli …üçer bin akçe cem‘ idub ikişer bin yüzer akçesin virub nakl kendü ekl idub ve liva-yı mezbûr sancağıbeği her sene bunlara ikişer ve üç def‘a arpa ve saman ve tavukve bal ve yağ ve sâir zahîre salub bir akçe virmeyub ve zahîreyi cem‘ idub vardıklarında kırkar ve ellişer akçelerin alınca olunmayub bunlara külli zulm ve te‘addi idub zikr olunan zulmlerden zira‘at ve hirasete kadir olmayub ehl u ‘iyâlimiz hifz u hirâsete mukayyed oluruz üzerimizden def‘ ve ref‘ olmazlar ise

cümlemiz celây-i vatan itmemiz mukarrerdir deyû ol-diyarda sâkin olub Niksar kazâsından münfasıl olan ‘Abdullatif dindar ve müstakîm kimesnedir deyû baş ve buğ ta‘yin olunub zuhûr eyleyen eşkıyânın zulmlerin def‘ eylemek bâbında emr-i şerîfim rica eyledükleri ecilden buyurdum ki vusûl buldukda mezbûr vech-i meşrûh üzre mirliva âdemlerinden ve ğayriden kimesne zulm ve te‘addi itdirmeyub men‘ ve def‘ eyleyesin anın gibi müte‘al memnu‘ olmayub fesâd ve şena‘ate mübâşeret etmeyen ehl-i fesâd her kande zuhûr iderse müşârü’n-ileyhin mübâşeretiyle il erleri mu‘âvenetleri ile ele getürüb dâhi şer‘le hükm haklarından gelub zulm ve te‘addileri re‘âyânın üzerinden def‘ ve ref‘ eyleyesin eğer ehl-i fesâd yeniçeri ve sipâh tâyifesinden ise ism-u resimleri ve bölükleri ile ‘arz eyleyesin hilâf-ı şer‘ kimesneye iş itdirmeyesin

Hüküm 1008

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Kayd u Bend ile

Batum beğlerbeğisine ve Ayapoli kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın mektûb gönderub Ayapoli kazâsından ‘Osman nâm kimesne şâki kendü hâlinde olmayub ehl-i ‘örf yanına varub Müslümanların mesalihine karışub bazı bid‘atler ihdas etdirub fukarâya akçe ve sâir me’kûlât salğun salub cebren alub virmeyenleri ehl-i ‘örfe ğammaz itmekle halkı tahkik idub dâima fukarâya bunun emsâli zulm ve te‘addiden hâli olmayub mezbûr kaneden nehb-i töhmed sicil-i mahfûzdan mukayyed olub mukaddemâ i‘lam olundukda hukuk-ı emr-i şerîfim virilub görüldükde üzerine nehb-i fesâd sâbit olub irâdesi lâzımdır deyû ‘arz eyledüğün ecilden mezbûr muhkem tenbîh olunub ba‘de’t-tenbîh memnû‘ olmaları kayd u bend ile asitâne-i sa‘âdetimde görülmek emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda emrim mûcebince mezbûru ğaybet iderse bundan hâli olursa ihzâr idub muhkem tenbîh ve te’kid eyleyesin ki fukarâya vech-i meşrûh üzre zulm ve te‘addi üzre olmaya şöyle ki tenbîh ile memnû‘ olmaz ise kayd u bend ile beraber âdemlere koşub asitâne-i sa‘âdetime gönderesin ammâ irsâl itdüğün âdemlere tenbîh idesin ki celb ahz sebebiyle veyâhud ğaflet ile halas olmak ashâb-ı olmaya

Sayfa 457

Hüküm 1009

Sâbıka Karaman beğlerbeğliğinde müteka‘id olan İbrahim dâme ikbâlehuya hüküm ki sâbıka vezir-i ‘azam serdarım olan düstûrü’l-ekrem ile hân vezir-i ‘azam Sinan Paşa edamallahu te‘âlâ iclâlehu işbû sene selase ve elf şevvâlinin yirmi dokuzuncu gününden kemâkan vezir-i ‘azam ve serdarım ber vech-i isti‘câl sefer-i hümâyûna çıkub gitmek üzredir bundan akdem müşârü’n-ileyh ol-canibde alı koduğu dört yüz kırk yük akçeden yüz yirmi yük akçe be-her hâl Yanova ve Tata ve Sigetvar ve sâir ol-serhadlarda olan kıl‘a mevâcibi içün irsâl olunub ve ol-zeman kalan zahîreden dâhi altmış bin kile mikdârı zahîre irsâl olunması emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zât mukayyed olub bundan akdem mumâileyh ol-canibde alı koduğu dört yüz yük akçeden yüz yirmi yük akçeye ber vech-i isti‘câl Yanova ve Tata ve Sigetvar ve sâir ol serhadlarda olan kıl‘a mevâcibi içün irsâl eyleyub ve ol zemanda kalan zahîreden dâhi altmış bin kile mikdârı zahîre irsâl eyleyub ve bu emr-i şerîf sana vardukdan sonra zikr olunan husûslara tevcih ve tedârik eyleyub ve ne zeman irsâl eylediğin yazub ol câniblere müte‘allık evza‘ ve etvar ile ‘arz ve i‘lam eyleyesin

Hüküm 1010

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Südde-i sa‘âdetimden Gelibolu’ya varınca yalılarda vâki‘ kâdîlara hüküm ki İstanbul zahîresi içün Mısır’dan pirinç ve keten ve fulful ve sâir zahîre tahmil eyleyen Barça ve Karamürsel gemileri reisleri doğru İstanbul’a gelmeyub taht-ı kazânuzda uğradukları yalılarda fürûht eyledikleri i‘lam olunmağın buyurdum ki anun gibi vech-i meşrûh üzre taht-ı kazânıza uğrayub gemilerin zahîreleri eğer pirinçdir ve ğayridir min ba‘d fürûht itdirmeyub doğru İstanbul’a gönderesiz ihmâlden hazer eyleyesiz memnû‘ olmayanları ism-u resmleriyle yazub ‘arz eyleyesiz ki haklarından geline

Sayfa 458

Hüküm 1011

Rumili Beğlerbeğliği ile vezirim olan Hasan Paşa’ya hüküm ki destûr-u ekrem ile sâbıka vezir-i ‘azam olan Sinan Paşa edamallahu iclâlehu te‘âlâ işbû sene selase ve elf şevvâlü’l mükerreminin yirmi dokuzuncu gününde vezir-i ‘azam ve kemâkan

serdar olub ber vech-i isti‘câl çıkub gitmek üzredir bundan akdem ol cânibde küffârdan alınan dokuz pare kâdîrğa nice olunmaz ne mahaldedir ve bi’l-fiil ne mikdâr tombaz gemileri hazır ve mevcûddur köprü ve sâir mühimmât ahvâlleri ve küffâr-ı hâksârın fikr-i fâsid ve rey-i kasibi nedir tafsil üzre ‘arz olunmak mühimmâttan ve devletden olmağın buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zât gereği gibi mukayyed olub bundan akdem küffâr-ı haksârdan alınan dokuz pâye kâdîrğa nerededir zikr olunan kâdîrğa on ma‘ada ne mikdâr tombaz gemileri vardır görüp ve sâir mühimmâtsız ahvâli nicedir mevcud olan ne makule alet ve esbâbdır ve hâlâ lâzım olan nedir ve küffârın ol cânibde hamiyyetleri nicedir ve içeriye gönderdüğün casuslarına haber gönderilir muhassıl olan zikr olunan müte‘allık ahvâl-i her ne ise hiçbir nesnenin alınmayub himmeti ve vukû‘i üzre yazub ‘arz eyleyesin ki ana göre cümle ahvâle ma‘lum-ı hümâyûnum olmayub mühimmâtsız ana göre tedârik oluna ihmâl ve müsâheleden ve hilâf-ı vaki‘ kâdîya ‘arz olunmakdan ihtiyât oluna

Hüküm 1012

Ba Hatt-ı Mirza Çelebi

Adana Hâkimine hüküm ki bundan akdem Adana kâdîsı olub nefs-i Adana’da sâkin olan Seyyid Ahmed mahkeme muhzırlarından muhzır emini muhkem darb ve let idub ol darbdan fevt olduğuna hem ğafir ve hem kesir Müslümanlar şehâdet itdiklerin ve kâdî-yı mezbûr dâhi muhzırın darb idub üçüncü gün vefât eylemişdir her ne lâzım gelürse ahdim olsun deyû Müslümanlar huzurunda ikrar ve i‘tiraf itdüğüne Adana müfettişi Musa mühürlü temessük virub bu bâbda zulm ve te‘addi olduğu müteveffînin oğulları ve hatunu i‘lam itdikleri ecilden kâdî-ı mezbûre kapucularından Halil kapucu koşub südde-i sa‘âdetime gönderilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda kâdî-ı mezbûr emrim üzre merkum kapucuma koşub gönderesin

Sayfa 459

Hüküm 1013

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki sen asitâne-yi sa‘âdetimden Mısır’a gideliden beru Mısır hazinesinden ve havâlisinden ne mikdâr zevâid virilmiş ise cümlesi ref‘ olunmak bâbında fermân-ı kazâ-yı hümâyûnum sâdır olunub ol makulelerin vazifeleri virilmeyub hazineye alıkonulmak emr idub buyurdum ki vusul buldukda

bu husûsa gereği gibi mukayyed olub göresin anın gibi sen asitâne-i sa‘âdetimden Mısır’a tevcih itdikden sonra Mısır hazinesinden ve cevânibinden zevâid virilmek içün bir an emr ibrâz itdirilir ise min-ba‘d vazife virmeyub hazineye alunmayub eğer bir tarikle beratları mûcebince mutasarrıf olmak içün veya çıkub zevâid tevcih olunmak içün emr-i şerîf dâhi ibrâz iderlerse ‘amel itmeyub işbû emr-i celilü’l-kadrim mûcebince ‘amel idub eğer sen gideliden beru ve eğer ba‘de’l-yevm Mısır cevanibinden ve hazinesinden bir ferde bir akçe zevâid virmeyub emr-i şerîfime muhâlif iş olmakdan ziyâde hazer idesin şöyle ki min-ba‘d Mısır hazinesinden ve cevânibinden kimesneye bir akçe zevâid virildüğü istima‘ oluna sana tazmin etdirilmek mukarrerdir ana göre mukayyed olub işbû emr-i şerîfimin icrâsında dakika fevt eylemeyesin

Hüküm 1014

Gelibolu kâdîsına hüküm ki mahrûse-i Mısır’dan pirinç ile gelen Karamürsel gemileri gelub Gelibolu iskelesine yanaşub gemilerin yüzüb içinde olan pirinci ahere bey‘ itdükleri i‘lam olunmağla ahere bey‘ olunmayub doğru İstanbul’a götüreler deyû emr-i şerîfim gönderilmişken ‘Ali Reis nâm kimesne emr-i hümâyûna muhâlif gemisi içinde olan pirinci ahere bey‘ eyledüğü i‘lam olunmağın mezbûr ‘Ali Reis’i ele getürüb dâhi kayd u bend ile Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akran Ahmed Çavuş zîde kadruhu koşub ve dâhi gemisinde olan erzakın mühürleyub südde-i sa‘âdetime gönderilmesin emr idub buyurdum ki vardukda mezkûr ‘Ali Reis her kande ise ele getürüb kendüyi kayd u bend eyleyesin mezkûr çavuşumla südde-i sa‘âdetime gönderesin ve gemisin dâhi girift idub mühürleyub ve gemiden ne mikdâr pirinç bey‘ olunmuş ise anı dâhi alanlardan alub giru gemiye koyub mühürleyub pirinç dâhi gemiyle ber vech-i isti‘câl südde-i sa‘âdetime gönderesin ne bundan ma‘ada taht-ı kazânda İstanbul zahîresi içün gelüb niyetin gemilerden her kim gemisin içün pirinç fürûht idenler her kimler ise gemilerin girift idub etleri dâhi müşârü’n-ileyh çavuşu ile doğru südde-i sa‘âdetime gönderesin husûs-ı mezbûr ehemm-i mühimmâttandır ‘avk ve te’hîrden ziyâde ihzâr edesin bu bâbda mezkûr çavuşumun suret-i mütemmir ve müezzirdir ana göre mukayyed olub ihmâl ve müsâhele eyleyesin

Sayfa 460

Hüküm 1015

Medine-i Münevvere kâdîsına ve şeyhü'l-haremine ve atlu ağasuna vesâir kul tâyifesine hüküm ki Medine-i Münevverede olan sülehâ ve fukarâ tarafından Dergâh-ı Mu'âllama 'arzuhâl sunulub anbâr-ı hassadan sadaka irsâl olunan altı bin erdeb buğday ekserî fukarâya değmeyub iki bin on erdeb selb nâmına ve bin erdeb dâhi mutbah-ı dâhiliye ve beş yüz erdebi mutbah-ı 'âmire içün ve penç yüz erdeb teslim ittim âdemlerine ve hüddamına ve kâtiblerine ve kendü canibinden yenlu'a ta'yin olunan nazırlara ve kâdî nâibine ve mübâşirlerine ve kâtiblerine ve hüddamına ve emir-i yenlu'a ve kâide-i yenlu'a nâmına olanlara ve sâir anbâr-ı Medine hüddamına ve mübâşirlerine ta'yin olunub virilmekle cüz'i kalub bunlara ğadr olmağın merhum ve mağfirû'n-leh babam tabe serahû zemanında bu ta'yinler kat'a olunduğu üzre bi't-tamâm altı bin erdeb buğdayı anbâr-ı Medine'ye dahl olub ve beş bin erdeb dâhi terakki emân olunub cümlesi ile fukarâya tevzî' olunub sâir hüddama hizmetleri mukâbelesinde 'ulûfe virilub zikr olunan sadakada buğdayları serir yenlu'a vâsıl oldukda gemilerin reislerinden bî-kusûr alınub Medine-i Münevvere anbârına bi't-tamâm vâsıl olub mah be mah ta'yin olunan gemi ile fukarâya tevzî' olunub bu bâbda sadakaları mukâbelesinde 'ulûfe ta'yin olunanlara bir cübbe virilmeyub ve harem-i şerîfin terku'l-halka veyâhud fısk u fücûrun envâ'ından birine mürtekib iken anbâr idub hulûsa müdâvemet itmeyenlere virilmeyub ve hâlâ defterde ta'yin olunan yedi bin nakidden ziyâde olmayub mahlûl düştüğün zabt olunub aybaşında teksirinden gelen mücâvirlerden ve dünyaya gelen evladdan fakir ve yâhud 'ilm ve sulah sebebiyle 'avk ve elik olan kimesnelere ve yeniden kul ve cariye alanların hizmetkâr ihtiyaçları olanlara virilub ve mücerreddir âmid ve ticaret içün ve buğdayı ve hizmetiyle ziyâde olmak içün taleb olanlara virmeyub ve ehl-i 'ilim ve ehl-i silah ve ehl-i salk ve ehl-i 'iyâl olub cümle şerîf müdâvemet idenler takdim olunub din ve iman ve salk ile mukayyed olmayan 'abid u civarıya nesne virmeye deyû hükm-i hümâyûnum rica eyledikleri ecilden vech-i meşrûh üzre fermân-ı celilu'l-kadrim südûr bulmuşdur buyurdum ki vardukda mukayyed vech-i meşrûh üzre 'amel idub bu hükm-i şerîfim hazine-i risâlete beyân-ı 'aliyye salavatü'l-adilede zabt idub hilâfına cevâz göstermekden ziyâde hazer eyleyesiz

Hüküm 1016

Ba Hatt-ı Hümâyûn

İshaklu kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub vilâyet-i Anadolu ve Karaman’da olan Dergâh-ı Mu‘âllam sipâhî oğlanlarından ve silahdarlarından ve topci ve cebeci vesâir bölük halkından sefere me’mur olanları mu‘accelen gönderub ve sipâhî nâmına bayrak kaldırub re‘âyâya zulm ve te‘addi idenleri men‘ idub memnu‘ olmayanları ism u resimleriyle ‘arz idesin deyû fermânım olub ve Divâne Hızır nâm kimesne tîmârın ahere ferağat eyledükden sonra sipâhî oğlanı oldum deyû bayrak kaldırub ve Bayazid nâm şâki dâhi cebeci geçinub ondan ziyâde atlu ile alet-i harb ile girub re‘âyâya zulm ve te‘addiden hâli olmamağın şer‘i şerîfe ihzâr olunurken Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Kabbad Çavuş âdemleri ile şer‘-i şerîfe ihzâra mani‘ olub senden şikâyet eyledik deyû Yusufnâm kimesnenin evin ihrâk idub ve bunlardan ğayri zulm ve te‘addilerinin nihâyeti yoktur deyû bildirdüğün ecilden mezkûrlar Divane Hızır ve Bayazid’in ‘ulûfeleri kat‘ olmuşdur şer‘le haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda aslâ te’hîr itmeyub mezkûrların şer‘le haklarından gelesin

Sayfa 461

Hüküm 1017

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Şer‘le müekked hüküm buyrulmuşdur

Şam beğlerbeğisine ve kâdîsına hüküm ki mukaddemâ Safed Beği iken fevt olan Ferid oğlu Mansur Beğin oğlu Mehmed südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl sunub babası mezbûr Mansur Beğ fevt olundukda Muan oğlu ve Şahab oğulları ve Şeyh Ebu Said ve Şerafeddin oğlu ve Harkuş oğlu ve Himan mukaddema ve ‘Azakoğlu nâm şâkiler yoldaşları ile evin basub Korkmaz nâm karındaşın ve tevâbi‘ ve livâ hakkından elli ma’murdan ziyâde kimesneyi katl idub ve nice bin altınlık ve emvâl ve erzakın yağma ve ğaret itdiklerin i‘lam itmeğin mezbûrlar ele getürülüb ahvâlleri şer‘le görülmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrları bi’t-tariki-gân ele getürüb dâhi mezbûr Mehmed ile mürafa‘a idub bir def‘a şer‘le fasl olmayan husûsların hak üzre vakt ve ihtimâmla teftiş idub göresin vech-i meşrûh üzre katl-i nüfus ve ğaret-i emvâl etdükleri şer‘le sâbit olursa mezbûrun şer‘le müteveccih olan hakkı hükm idub bî-kusûr alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtaç-ı ‘arz olanların ise

habs idub ‘arz eyleyesin değiller ise haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ idub yerine koyasız

Hüküm 1018

Ba Hatt-ı Hazreti Efendi

Haleb beğlerbeğisine hüküm ki Haleb Kal‘ası mustahfızlarından bazı kimesnelerin hizmete kusûru ve ‘azl icab ider bila-sebeb gedikleri ahere ‘arz olunub tevcih olunmağla kal‘ayı mezbûre fukarâsına hayf ve ğadr olduğu istimâ‘ olunmağın kal‘ayı mezbûr mustahfızların gedikleri min-ba‘d bila sebeb kat‘a olunmak emr idub buyurdum ki vusûl buldukda fermân-ı celilü’l-kadrim mûcebince kal‘ayı mezbûr fukarâsının gedikleri bila sebeb kat‘i olunmayub anın gibi bila sebeb kat‘ olunmuş gedik var ise giru ashâbına mukarrer idub emr-i şerîfime muhâlif kimesneye iş itdirmeyesin

Hüküm 1019

Ba Hatt-ı Müşâru’n-İleyhe

Müşâru’n-ileyhe hüküm ki Haleb Kal‘ası mustahfızlarından Mehmed nâm kimesne gediğün ahere ferağat itdikden sonra tekrar gedüğe taleb olduğu istima‘ olmağın buyurdum ki vusûl buldukda mezbûru getirdub fi’l-vaki‘ gedüğün ahere ferağat itmiş ise min-ba‘d mezbûr gedüğe tevcih itmeyesin şöyle ki gedüğün ferağat itdikden sonra tekrar gedük almış ise ‘arz eyleyesin ki hakkından gelinmek içün emr-i şerîfim gönderile

Sayfa 462

Hüküm 1020

Vezir Cafer Paşa’ya hüküm ki sâbıka vezir-i‘azam olan destûr-i-ekremü’l-leh hâlâ vezir-i‘azamım olan Sinan Paşa edamallahu te‘âlâ iclâlehu kemâ-kan serdar olub asitâne-i sa‘âdetimden mu‘accelen çıkub Eflak ve Boğdan câniblerine gitmek üzredir sende ahere mu‘accelen sevk içün mülâki olub varub uğur-ı hümâyûnda hizmet olmak mühim olmağın buyurdum ki vardukda her kangi mahalde bulunursan bir an te’hîr ve tevkif itmeyub ber vech-i isti‘câl buyurub asitâne-i sa‘âdetimden ve yoğsa Gelibolu’dan her kangi tarafdan mu‘accelen varub irişmek kain ise ol-mahalden geçub varub müşâru’n-ileyhime mülâki olub vech-i münâsib gördüğü üzre hizmetde ve yoldaşlıkda bulunasın imdi anın ziyâde değin vardır kat‘a bir konakda te’hîr ve tevakkuf itmek câiz değildir iki konağı bir idub bir veche müsara‘at buyurub

dâhi emrim üzre müşârü'n-ileyhe irişmek ardınca olub ihmâl ve müsâheleden ve emrime muhâlif kimi yürümekden ziyâde hazer idesin

Hüküm 1021

Sâbıka Basra'da hazine defterdârı olub Karesi ve Biga ve Hüdâvendigâr sancağları muhâfazasında olan Mehmed ve Karesi ve Biga ve Bergama ve Mataras Dağları ve Balya ve etrâfında vâki' olan kâdîlara hüküm ki zikr olunan kâdîlıklardan sâkin bazı kimesneler zikr olunan dağlarda vâki' altun ve gümüş madenlerinden demir getirub ehl-i madenden ve civarlarından olanlar iyi demirdir lâkin zikr olunan mahallerden maden ihyâ olunub işlendüğüne vilâyet halkı razı değildir deyû haber virmek zikr olunan mahallerde maden ihyâ olunub dâhi Mısır müteferrikalarından Hattat Mustafa Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından Mustafa ve erbâb-ı tîmârdan 'Ali ve Yörük Mustafa Vahid nâm kimesneler mübâşeretleri ile işlenmek babında fermân-ı şerîfim sâdır olub maliye tarafından emr-işerîf virilmeğin buyurdum ki bu bâbda maliye tarafından virilen emr-i şerîf mûcebince 'amel idub hilâfa cevâz göndermeyesiz

Sayfa 463

Hüküm 1022

Ba Hatt-ı Hazret Efendi

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki İskenderiye'de Mısır Boğazı muhâfazasında olan yedi pare kâdîrğa donatılub mirliva olanlar muhâfaza ide geldüğü i'lam olunmağın hâliyâ dâhi Mısır Boğazı muhâfazası içün İskenderiye'den beri eyleyub sâbık üzre yedi kat'a kâdîrğa donatılub mirliva ulaştığından oluna geldiği üzre muhâfaza itmek emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzre Mısır Boğazı muhâfazası içün İskenderiye'de eğer ikiden kâdîrğalar var ise istihkâm üzre meremmat ve teleffât itdirub anun gibi isti'mal olunmağa mümkün kâdîrğa yoğ ise yeniden yedi pare kâdîrğa tedârik itdirub dâhi karîb ve mükemmel düşman yerâğıyla üslûb-u sâbık üzre donatub mirliva olanlar kadimden olageldüğü üzre muhâfazada mahrûse-i Mısır'dan gelüb giden gemilere ve içinde olan hüccâc-ı müslimine zarar u güzend irişdirmekden ziyâde ihtirâz eyleyesin husûs-ı mezbûr lâzım olan mahalleri korsan gemilerinden hifz u hirâset etdirub mühimmât-ı umurdandır ihmâl ve müsâheleden bekayasın hazer idub ve bu vechle tedârik olunduğun yazub bildiresin

Hüküm 1023

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Mısır beğlerbeğine ve kâdîsına hüküm ki Darü's-sa'âdetim ağası olub Harameyn-i Şerîfeyn Evkâf-ı Nazırı olan iftihârü'l-mevâcib ve'l-mukerrebinü'l-leh Mustafa dâme 'uluvvühû Dergâh-ı Mu'âllama mektûb gönderub Mısır'dan Said nahiyesinde Deşte nâm karye bundan akdem Harameyn-i Şerîfeyn'in vakıf olub mürur-ı eyyamla 'Arab sancağlarından bazı kimesneler karye-i mezbûre bir tarikle vakıfdan ihrac idub bir nice müddet tasarruf eylediklerinden sonra ahâli-i harameynden bazıları vakfa te'min sâdrın olub Üveys Paşa zemanında Mısır'a varub ve defâtire mürâca'at olundukda karye-i mezbûr vakf bulunmakla giru vakıfdan hükm olunub zabtı içün hükm-ü şerîf virilmiş iken müşârü'n ileyhe vefât itmekle mültezimlerden bazı kimesneler bir tarikle mezbûr karye ve kasabatdan ihrac idub tasarruf itmekle ahâli-i Harameyn-i Şerîfeyn'e külli zarar ve hayf olmuşdur deyû esilub sâbık üzre vakfa zabt etdirilmek içün emr-i şerîf ricasına 'arz itmeğin buyurdum ki karye-i mezbûrenin 'arz olunduğu üzre vakfiyenin cümlesi ile esilub sâbık üzre ve hak içün zabt itdiresiz

Sayfa 464

Hüküm 1024

Ba Hatt-ı Pir Efendi

İstanbul kâdîsına hüküm ki mahrûse-i İstanbul'da sofular mahallesinde Periruh Hatun Evkâfı'ndan vakıf kahvehanenin kimesneye zarar ve te'ddisi yoğ iken mahalle halkından Mehmed sipâhî ve Mahmud bin Davud ve Turhan ve Cafer nâm kimesneler ve imambaşı ve sâirleri şiddet-süluk idub kahvehanenin zararı vardır deyû kapadub bundan akdem mütevellisi olan Dergâh-ı Mu'âllam kapucularından 'İsa mi'marlarım başı olan Davud zîde fazluhû ile üzerine kâdî götürüb şer'le görüldükde zararı olmayub mezbûrlar men' olunub hüccet-i şer'iyye virilmiş iken hâliyâ giru rencide itmekden hâli olmadıkları i'lam olmağın buyurdum ki vardukda zikr olunan kahvehane eskimekle mühimmât hilâf-ı şer'i şerîf te'addi lâzım gelmez ise ol-bâbda emr-i şer' kadîmle 'amel idub min-ba'd ol vecihle rencide itdirmeyesin isimleri yazub bildiresin

Hüküm 1025

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Malatya beğine ve Malatya kâdîsına hüküm ki bundan akdem Gelgel Haçlu ve efrâz cema‘atine emin olan Ferruh re‘âyâya hilâf-ı şer‘i şerîf zulm ve te‘addi idub Dergâh-ı Mu‘âllam kapucularından kıdvetü’l emâsil ve’l-akran Aydın zîde kadruhu irsâl olundukda mezkûr Ferruh telbis emirle ibrâz idub mezbûr Ferruhu Malatya mahkemesinde Ziner Beğ ve Musa Beğ ve İbrahim Çavuş ve Korcu Hüsrevve Kasım ve kendü âdemleri kefil olub hâlâ ki fesâd üzre olduğu i‘lam olunmağın bu bâbda müekked hükm-i şerîfim gönderilmişdir buyurdum ki vardukda bu husûsa bi’z-zât mukayyed olub mezbûr Ferruh eline ele getirtüb ğaybet ider ise şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub dâhi mezbûrun hakkında virilen müekked emr-i şerîfim mûcebince ‘amel eyleyesin ol emr-i şerîfime muhâlif mezbûra himâyet olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin şöyle ki mezbûrun kefilleri şer‘le mezbûru bulub ‘ale’l-vücûh kayıdlar ism u resimleriyle yazub ‘arz eyleyesin

Sayfa 465

Hüküm 1026

Ba Hatt-ı Hazreti Efendi

Mîr-i mîrân Canibkâr? ‘Ali Ağa’ya verilmişdir Fi 13 N sene 3

Acara beğlerbeğisine hüküm ki hâlâ sa‘âdet ve ikbâl ile cülûs-u hümâyûnum olub etrâf ve eknâf-ı ‘âlemde ‘umûmen re‘âyâ ve berâyâ refâhiyeti ve itminan ve cihed-i istirahat emânet olmak aksa-yı muradatımdan olmağın buyurdum ki vardukda min-ba‘d ahvâl-i refâhiyet re‘âyâ ve berâyâya ziyâde mukayyed olub re‘âyâ kangi da-i hâliku’l-berâyâdır bir ferde zulm ve te‘addi itdirmeyub hıfz u hirâsetlerinde envâ-yı mesâ‘i cemilin zuhûra getirmekden ihtimâm eyleyesin ve Dadyan ve Açıkbaş ve Gürel ve Simon ve sâir ol serhadlarde olan melikler ile hüsn-ü isti‘malat üzre olub ve müte‘ahhid oldukları haracları husûsunda vesâir husûslarda Cafer Paşa dâme ikbâlehu ile şâviruhum? fi’l emr muktezâsınca meşveret eyleyub mumâ-ileyhe sâbıka Çıldır beğlerbeğisi ile yek dil ve yek cihet olub vilâyetin hıfz u hirâsetinden ve re‘âyâ ve berâyânın refâhiyeti ve itminanlarına ve haracları cem‘ ve tahsilinde ihtimâmdan hâli olmayasın dâima habuslar ve ol caniblerde âyende ve revendeden meliklerin ahbar ve etvârından istihbâr idub halle-i istikâmet kalmaları mîr-i şerîfimdir ana göre senedât tedbir ve tedârik idub lâzımu’l-‘arz olan husûsları ‘ale’t-

ta‘kib ve tevâli ‘arz ve i‘lamdan hâli olmayasın ‘arz olunan husûslardan ol emr-i şerîfim ne vecihle olursa mûcebiyle ‘amel eyleyesin

Hüküm 1027

Ba Hatt-ı Hazret Efendi

Mişâru’n ileyhe virilmişdir tarih-i mezbûr

Çıldır beğlerbeğisine hüküm ki hâlâ sa‘âdet ve ikbâl ile cülûs-ı hümâyûnum olub etrâf ve eknaf-ı ‘âlemde ‘umûmen re‘âyâ ve berâyânın refâhiyet ve itminan ve mühr-i istirahat ve emanet olmak iktizâ-yı muradatımdan olmağın buyurdum ki vardukda kemâ-kan ahvâl refâhiyetin re‘âyâ ve berâyâya ziyâde mukayyed olub re‘âyâdan da‘va-yı haliku’l-berâyâdır bir ferde zulm ve te‘addi itdirmeyub hıfz ve hirâsetden envâ-yı mesâ‘i cemilin zuhura getürmekden hâli olmayasın ve ‘arz eyledüğün Tomaskerd Kal‘ası’nın ta‘mir ve termimi mühimmâtdan olmağın irsâl eyledüğün defterin bir sureti hazane-i ‘âmiremden alıkonulub ve bir sureti damğalanub irsâl olunmuşdur bu sebeble ‘amel eyleyesin vech u münâsib olduğu üzre ta‘mir ve termim itdirub neferâtı ve sâir levâzımın mümkün ile tedârik eyleyesin

Hüküm 1028

Ba Hatt-ı Hazret Efendi müşâru’n-ileyhe verilmişdir

Çıldır beğlerbeğisine hüküm ki Dadyan ve Açıkbaş ve Gürel ve Simon vesâir ol câniblerde olan melikleri müte‘ahhid olundukları haracları vakti ve zemanıyla südde-i sa‘âdetime gelmek mühimmâtdan olmağın mezbûrlar ile hüsn-ü medar idub istimalatla haracların almakda ihtimâm eyleyesin deyû aher beğlerbeğisine hükm-ü hümâyûnum gönderilub ve seninle meşveret itmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda senden müşâru’n-ileyh ile haberleşub istimalatları husûsunda müşârü’n-ileyh mu‘âvenet ve müzâheretde envâ’i mesa‘i cemilin zuhûra getirub lâzımu’l ‘arz olan husûsları i‘lamdan hâli olmayasın

Sayfa 466

Hüküm 1029

Yevmü’l-Hamis fi 9 Ramazanü’l-Mübâreke sene 1003

Ba Tashih-i Nişancı Paşa

Teke beğine ve Antalya kâdîsına hüküm ki Şamlıca nâm karyede sâkin Şabanoğlu dimekle ma‘ruf Mehmed nâm sipâhî yirmiden ziyâde eşkıyâ levend ile

karye-i mezbûre fukarâsının ve sâir etrâfında olan karyeler ahâlisinin üzerlerine varub ben seferlüyen sefere giderin deyû hane başına nice akçe salub ve kiminin devesin ve katırın cebren alub ve kiminin esbâb ve erzakın ğaret ve hisaret idub buna benzer nice zulm ve te‘addi olduğu i‘lam olmağın imdi re‘âyâya bu vechle te‘addi ve tecâvüz olduğuna aslâ rızâ-yı şerîfim yokdur bu asıl ehl-i fesâd ele getirilub muhkem habs olunub ‘arz olmağın emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zât onât-ı vecihle mukayyed olub vech-i meşrûh üzre re‘âyâya ol vechle tecâvüz idub akçelerin alub te‘addi idenleri hüsn-i tedbir ve tedârikle ele getirub dâhi aslâ mecal virmeyub habs idub sâbit ve zâhir olan ehl-i fesâdı yazub bildiresin ki çavuş gönderilüb getirtilüb haklarından geline bu bahâne ile celb ve ahz olunmakdan ve kendü hâllerinde olanlara dahl olmakdan ziyâde hazer idesin

Hüküm 1030

Ba Tashih-i Nişancı Paşa

Kütahya kâdîsına hüküm ki Seydigazi kazâsı südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Karahisar sahibi sancağı beğinin karındaşı Mehmed ve Mustafa nâm kethüdâsı yetmiş seksen nefer atlu ile il üzerine çıkub Seydigazi kazâsına gelub zulme mübâşeret eyledüklerinden men‘ olunması içün âdem gönderilub ‘amel itmeyub bi’z-zât üzerlerine varub fukarâya zulm eylemenüz deyû tenbîh idub min-ba‘d mütenebbih olmayub kazâ-yı mezbûre tâbi‘ Ağıl nâm karyeye gelub konduklarında fukarâdan ve etrâfında olan kura ahâlisinden müft ve meccanen yem ve yemeklerin ve koyun ve kuzuların ve tavuk ve sâir me’kûlâtların ve esbâb ve erzakın alub ve biz sefere gideriz harçlık lâzımdır deyû nâibi muhkem darb ve let idub Müslümanları kimin ok ve kılıc ile urub mecrûh itdiklerinden ma‘ada Hamza nâm kimesnenin başın kesub ziyâde zulm ve hayf eyledüklerinde maktûl mezbûrun vârisleri vesâir kura ahâlisi meclis-i şer‘e gelub tazallüm eylediklerin i‘lam idub paye-i serir i‘lama ‘arz olmağın buyurdum ki vardukda sen ki Kütayha kâdîsısın bu husûsa bi’z-zât mukayyed olub toprak kâdîları ile zikr olunan ehl-i fesâdı her ne vechle mümkün ise hüsn-i tedbir ve tedârikle ele getirub dâhi ‘arz olunduğu üzre te‘addi ve tecâvüzleri mukarrer ise aslâ mahal virmeyub cümlesin kayd u bend idub kal‘ada muhkem habs idub ‘arz eyleyesin çavuş gönderilub mukayyed ve mahbus südde-i sa‘âdetime getürdülüb haklarından geline ve min-ba‘d eğer beğlerbeği subaşılarındır ve beğin âdemleridir re‘âyâ üzerine çıkarılub re‘âyâya aslâ bir vechle

te‘addi itdirmeyesin anın gibi bir mahalde fesâd olub lâzım gelürse senden mürâsele alub dâhi üç dört nefer kimesne varub lâzım olanları görüb kimesneye te‘allül ve tecâvüz etmeyesin eslimiyan yazub bildiresin

Sayfa 467

Hüküm 1031

Yevmü’l-Hamis fi 14 N sene 1003

Ele getirilub asitâne-i sa‘âdetime gönderilmek buyrulmuştur.

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Hacıbektaş kâdîsına hüküm ki Hacıbektaş mahkemesi nâibi İbrahim südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Hacıbektaş evladından Şeyh Resul nâm kimesne mahkemeye gelub taht-ı kazânda Ahmed nâm kimesne âlat-ı harble bunun evin basub iki nefer âdemin urub mecrûh idub kıbel-i şer‘den âdem gönderilub mezbûr Ahmed şer‘e davet olundukda itâ‘atı şer‘ itmeyub keyfiyet hâli a‘yân ve eşrâf ve bî-ğarz Müslümanlardan sûal olunub görüldükde fi’l-hakîka mezkûr Ahmed müşâru’n ileyh şeyhin evin basub ve iki âdemin alat-ı harb ile urub mecrûh eyledüğünden ma‘ada birinci nefer eşkıyâ ile mal-ı mîrî üzerine varub ğaret ve hisaret eylediklerinden üç yük akçe mal-ı mîrî Müslümanlara tazmin itdirub atların ve katırların ve develerinve koyun ve kuzuların alub dâima şirret ve şekâvet hâli değildir deyû izhâr-ı tazallüm eylediklerin i‘lam itmeğin buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zât ikdam ve ihtimâm birle mukayyed olub mezbûr Ahmed’i her kande ise şer‘a ihzâr idub ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerin buldurtub ve getirtub bir def‘a şer‘le görülüb fasl olmayan husûsların muvâcehesinde teftiş ve tefahhus eyleyub göresin üzerine sübût bulan hukuk bî-kusûr hükm olunub ashâbına alıvirildikden sonra üzerine sâbit olan mevadın sûret-i sicilleriyle mahbus ve mukayyed südde-i sa‘âdetime gönderesin

Hüküm 1032

Çavuş Beg asitâneye bir bölük halkı ve yeniçeri ve kapıkullarından ise zabitları ma‘rifeti ile görülüb dirliği olmayanları mahbus ve mukayyed asitâneye gönderilmek deyû

Pir Efendi Hattıyla

Kırşehir ve Süleymanlu ve Bektaşlu kâdîlarına hüküm ki sâbıka Süleymanlu kâdîsı ve taht-ı kazânızda vâki‘ olan a‘yân südde-i sa‘âdetime muhzır gönderüb ahâl-

i kuradan sipâhîoğlanı ve yeniçeri ve cebeci ve topci nâmında bazı kimesneler zuhur idub havâss-ı hümâyûn eminleri ve âdemleri ve beğlerbeği âdemleri ve sancağbeği ve kethüdâ ve subaşıların vesâir levendat tâyifesiyle yetmiş seksen atlu ile karyelerine varub üzerlerine konub yem ve yemeklerin müft ve meccanen ekl idub bir akçe ve habbe vermeyub ğuruş salub esbâb-ı erzakların ğaret ve hisâret eylediklerinden ğayrı ehl u‘iyâllerin dâhi cebren çekub fiil-i şen‘ itdirub re‘âyâsın zulma gelmeleri olmayub ahâli-i kurra ekserî celây-ı vatan itmekle karyeleri harabemiz olmuşdur deyû izhâr-ı tazallüm etmişlerdir buyurdum ki vardukda bu bâbda her biriniz ikdam ve ihtimâm birle mukayyed olub anın gibi re‘âyâya zulm ve te‘addi üzre olanlar şer‘a ihzâr idub ğaybet iderlerse şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurtub getirtüb bir def‘a şer‘le görülüb fasl olmayan husûsları hüsemâların muvâcehesinde şer‘le teftiş etdirub göresin üzerlerine sübût bulan hukuk-ı bî-kusûr hükm idub ashâbına alı virildikden sonra muhtaç-ı ‘arz olanları yazub bildirub olmayanların hakkında şer‘le lâzım geleni icrâ itdirub yerine koyasız dirliği olmayub vech-i meşrûh üzre olunan tâyife nâmında olanlara aslâ emân ve mecal virmeyub mahbus ve mukayyed yarar âdemlere koşub südde-i sa‘âdetime gönderesiz

Sayfa 468

Hüküm 1033

Yevmü’l fi 13 Ramazan sene 1003

Min ba‘d fukarâya zulm eylemediler deyû ‘arz mûcebince müekked hüküm buyruldu

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Seydişehir kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub taht-ı kazâna tâbi‘ Karaoyuk ve Karabulak nâm karyeler ahâlisi ‘umûmen mahkeme-i şer‘e gelub karyelerimiz kazâ-yı mezbûreye akrib olmağla mirliva subaşıların gelub şehirde sâkin olduklarıda âdemlerin karyelerimize gönderub cerîmeye alınmak îcâb ider haberimiz yoğken meray-ı selamlık nâmıyla ev başına yüzer akçemiz alub ve müft ve meccanen yem saman ve otlak ve koyun ve kuzularımız aldıklarından ma‘ada mera-yı subaşıları bi’z-zât on on beş nefer atlu ile karyelerimize gelub konmağla zulm ve te‘addilerine takat getürmeyub perâkende olmağa ğayret eylemişüz karyelerimiz mahkeme karyeleri olub kasabaya karîb olmağla cürm îcâb ider hususlarımız olursa mahkeme-i şerîfde şer‘le görülüb ğayr-i mahalde

görülmemek içün ve subaşılar karyelerimizde koyun müft ve meccanen yem ve yemek ve otlak ve saman ve kuyun ve kuzu ve selamlık almamak içün emr-i şerîf rica ideriz deyû izhâr-ı tazallüm eyledikleri ‘arz eylediğin ecilden min-ba‘d re‘âyâya bu vechle zulm ve te‘addi olunmayub men‘ olunmasın emr idub buyurdum ki vardukda mirlivâ subaşılarına muhkem tenbîh eyleyesin ki zikr olunan karyelere âdemlerin göndermeyub ve selamlık nâmıyla akçelerin ve müft ve meccanen yem ve yemeğin ve koyun ve kuzu vesâir malların almayub her ne alurlarsa narh-ı rûzi üzre akçeleriyle alub ve cürmü îcâb ider husûsları oldukda sen mahkemede şer‘le görüb hilâf-ı şer‘i şerîf subaşılara ve âdemlerine bir ferde zulm ve te‘addi etdirmeyesin şöyle ki mütenebbih olmayub bu emr-i şerîfime muğayyir re‘âyâ ve berâyâya zulm ve te‘addi eyleyeler ism u resimleriyle südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin ki götürdülüb muhkem ve müsterî haklarından gelinub sâirlere mûceb-i ‘ibret olunalar

Hüküm 1034

Hak üzre teftîş oluna deyû buyrulmuşdur

Samsad beğine ve kâdîsına ve Hısn-ı Mansur kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub liva-i Samsad re‘âyâ ve berâyâsından cem-i ğafir şer‘i şerîfe gelub sancağbeğimiz olan Cüce Halil karındaşı ‘Ali beş yüz atlu ile üzerimize çıkub beş bin ğuruş salğun eyledikden sonra cebren alub elimizden nice kimesnelerin emvâl ve erzakın ğaret itmeğin havâss-ı hümâyûnum mezbûrun zulm ve te‘addisinden nice karyeler perâkende olmuşlardır deyû şekvâ eylediklerin ‘arz eyledüğün ecilden mîr-i müşâru’n ileyh teftîş olunub hukuk-ı nas alıvirmek emr idub buyurdum ki hükm-i şerîfimle Dergâh-ı Mu‘âllam kapucılarından kıdvetü’l-emâsil Ahmed kapucu vardukda mîr-i müşâru’n ileyhi şer‘i şerîfime davet idub dâhi zikr olunan husûslardan bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur itmeyen husûsların hüsemâları muvâcehesinde şer‘le hak üzre teftîş ve tefahhus eyleyub üzerlerine sübût bulan hukuk-u ba‘de’s-sübût hükm idub ashâbına alıvirdikden sonra vukû‘ üzre südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin

Sayfa 469

Hüküm 1035

Yevmü’l fi 13 Ramazan sene 1003

Vech-i meşrûh üzre mufassıl emr-i şerîf buyruldu

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Merhûm Sultan Süleyman Han tabe serahu evkâf-ı mütevellisine hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub merhûm müşâru’n ileyhin mahrûse-i İstanbul’da vâki‘ olan cami‘i-şerîf ve imâret-i ‘âmirelerinin ma’mûlu bina olan vakıfnâme-i hümâyûnlarına zevâid vazifesi ta‘yin olunmuş değil iken mürur zemanıyla evkâf-ı mezbûreden zevâid tarikiyle nice vâzife virilmekde vâzaife zevâid üç bin altı yüz altmış dokuz akçe ve senevî on üç yük yirmi bin seksen dört akçe olub ve cami‘i şerîf ve imâret-i ‘âmirenin vâzaif mutasarrıfı ve mesârif-i lâzımesinden ğayri Kâğıthane suyolları ve taşrada on bir yerde ‘azim su kemerleri ve su kârizleri ve mahrûse-i İstanbul’da üç yüzden mütecâviz çeşmelerin ta’mir ve termîmine lâzım gelen ihrâcat cümle evkâf-ı mezbûreden olduğundan ğayri mezbûr zamanla suyollarına ve kemerleri köhne olmağa buz tutmağla mezkûr beş on yerde ta’mir ve termimden hâli olmamağla bu denlu zevâid vâzaifine ve sâir ihrâcat-i ‘imâret-ı ‘âmireye takat getürmeyüb yerde kemâl-i mezâlik üzredir ve müzâyaka sebebi ile imâret-i ‘âmire içün alınan bal ve yağ ve pirinç ve arpa ve sâir mühimmât akçesi renc-ber tâyifesine ‘ale’l-kûr virilmeğe iskân olmayub tedric ve te’hîr ile virmekle renc-ber tâyifesi ihtâlinden hâli olmayub bu denlu zevâid vazîfeler müstemmir olursa ‘imâret-i ‘âmireye külli za‘af müstemir olmak mukarredir deyû mesârif ve ihrâcatı tafzîk ve evkâfa tasviye içün min-ba‘d mahlûl düşen zevâid vazîfeleri ahere virilmeyub vakıf kalmak babında emr-i şerifim virilmek ricasına ‘arz eyledüğün ecilden vech-i meşrûh üzre olmak emrim olmuşdur buyurdum ki bu bâbda sâdır olan emr-i celilu’l-kadrim ile ‘amel idub evkâf-ı mezbûrede mahlûl düşen zevâid vazîfeleri ahere ‘arz itmeyub vakfa alıkoyasın

Hüküm 1036

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Mezbûr ele getirilub asitâne-i sa‘detden gönderilmek buyrulmuşdur

Hacıbektaş kâdîsına hüküm ki mahkeme nâibi İbrahim mektûb gönderub taht-ı kazânuz ahâlisi ‘umûmen mahkeme-i şer‘e gelub nefs-i Hacıbektaş sâkinlerinden Hüseyin Bali ve Seydi ve Hasan ve Seydi Nasuh nâm kimesneler yirmi otuz nefer atlu ile mezbûr Hüseyin Bali bazı eşkıyâya serdar olub kura-yı kazâlar gezub re‘âyânın atlarun ve develerin ve koyunların ve kuzuların cebren ve mühren çekub alub ğuruş salğunun idub ve havâs-ı hümâyûn eminlerinden Hüseyin nâm Emin’i basub mîr-i akçesinden yüz yetmiş bin akçeyi ğaret itmekle re‘âyâ tâyifesine üç yük

akçe tahmil itdirub zulm ve te‘addilerinin nihâyeti yokdur deyû izhâr-ı tazallüm eylediklerin i‘lam itmeğin buyurdum ki vardukda bâbda dikkat ve ihtimâm birle mukayyed olub anın gibi re‘âyâya zulm ve te‘addi üzre olanları şer‘le ihzâr idub ğaybet iderlerse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurtub ve getürdüb bir def‘a görülüb fasl olmayan da‘vaların hüsemâları muvâcehesinde onât-ı vecihle hak üzre teftiş eyleyub göresin şer‘le üzerine sübût bulan hukuk bî-kusûr ashâbına alıvirildikden sonra sâbit ve zâhir olan mevadın sûret-i sicilleriyle mezbûrları mahbus ve mukayyed yarar âdemlere koşub südde-i sa‘âdetime gönderesin

Sayfa 470

Hüküm 1037

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Zulkadriye ve Rum beğlerbeğilerine ve Bozok ve Kayseriye sancakları beğlerine ve zikr olunan beğlerbeğliklerde ve sancaklarda vaki‘ olan kâdîlara hüküm ki Maraş’a tâbi‘ Palas kazâsından ve ğayriden Bozca ve Kasım ve Budak ve Hasan ve Bali ve diğer Hasan reis-i eşkıyâ olub kapum kulları nâmına iki yüz nefer mikdârı atlu ve yeniçeri tarafından elli nefer ve altmış nefer süvari gelenle ‘acemi oğlanı ve sipâhî üslûbunda bi’l-ittifâk taht-ı hükümetinde kurra ve nevâhide gezüb fukarânın ehl u ‘iyâlleri ile sakin oldukları evleri üzerine sütun müft ve meccanen yem ve koyun ve kuzu ve tavuk vesâir ma’kûlâtları ve re‘âyânın kendülere yarar atların ve katırları vesâir emvâl ve esbâbların zorla alub ve re‘âyânın ehl u ‘iyâllerine dâhi tecâvüz idub cela-yı … nice köyler basub emvâl ve esbâbları ve sâir erzakları tahmil ve ğaret ve katl-i nüfus ile sâir sultan hâli tâbi‘ karyeden bin yedi yüz altınları ve Sarıoğlan nâm karyeden yedi yüz ğuruşları ve sâir köylerden cebrle ve salğun-ı tarik ile her bir karyeden beşer ve dokuzar bin akçeleri alub zulm ve te‘addileri fevku’l-cida olduğu i‘lam olundu imdi kapum kulları ‘umûmen sefer-i hümâyûna me’murlarıdır eğer kapum kullarıdır ve eğer ğayrilerdir ammâ sa‘âdet-i ilhamımda ber vech-i zulm ve te‘addi olunduğuna kat‘a rızâ-yı şerîfim yokdur anun gibi ehl-i fesâd olanlar ele getirilub mukayyed ve mahbus sen rızâ-yı şerîfim göndermesin emr idub buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda her biriniz taht-ı hükümetinizde tamâm-ı mukayyed olub ehl-i fesâd kapum kulların ise bölükleri ve isim ve resimleri ile yazub ‘arz eyleyesin ki sonra haklarında emrim ne vecihle olur ise mûceb-i‘amel eyleyesin ve ehl-i fesâd her kimler ise ikrad-ı şer‘i şerîfime da‘vet idub da‘ileri? ile beraber

idub göresin eğer itâ‘at-ı şer‘i şerîf itmezler ise zikr olunan eşkıyâyı pâye-i vech-i gân hüsn-i tedârikle ele getirub da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde idenler ile beraber idub bir def‘a şer‘le görülmeyub ve on beş yıl mürur itmiyan husûsları hak ve ‘adl üzre onât-ı vechle teftiş idub göresin fi’l-vâki‘ i‘lam olunduğu gibi ise şer‘le sâbit ve zâhir ola şer‘le müteveccih olub hukuk ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâda aslâ dahl ve mecal virmeyub muhkem kayd u bend idub dâhi yarar âdemlere koşub südde-i sa‘âdetime gönderesin ammâ hîn-i teftiş hakkı sarihe tâbi‘ olub fesâddan ve şühûd-u ruzdan ve ‘arz ve ta‘assul ahz ve celb sebebiyle ehl-i fesâda himâyet olmayub kendu hâlinde olanlara zulm ve te‘addi olmakdan beğâyet hazer idesin

Hüküm 1038

Tiflis beğlerbeğine hüküm ki sâbıka Tiflis beğlerbeği Davud mektûb gönderub Tiflis’in yemin kulları ağası olan Seydi içün ‘asâkir-i islâm zahîreye giderken kal‘a kapusun kapayub taşrada kalan ‘askeri kâfir katl idub ve elinde Simon’un mektûbi bulunub ‘asâkir-i islâma zarar-gezend irişdirmeğe ba‘is olub ref‘i lâzımdır deyû ‘arz itmeğin pâye-i serir i‘lama ‘arz olundukda ref‘ olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda mezbûru zikr olunan ağalıkdan ref‘ eyleyub müstehak olan kimesneye ‘arz eyleyesin

Sayfa 471

Hüküm 1039

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Kastamonu beğine hüküm ki Kastamonu ve Aracı kâdîlıklarında olan a‘yân ve esrâf ve sâir re‘âya ve berâyâ südde-i sa‘âdetime muhzır gönderub nefs-i Aracı’dan olub hâlâ Kastamonu’da sâkin olan ‘Abdurrahman nâm kâdî dâima sancağbeği ile ittifâk idub fukarâdan nice pek akçelerin aldırub zulm ve te‘addisinin nihâyeti olmaduğun i‘lam itdikleri ecilden mezbûr kâdî asitâne-i sa‘âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda mezbûr kâdî bir an ve bir sa‘at te’hîr ve terâhî itmeyub asitâne-i sa‘âdetime gönderesin ki Divân-ı Hümâyun hüsemâları ile mürafa‘a olub fukarâya zulm ve te‘addi olduğu sâbit oldukda ashâb-ı hukukun mezbûr … koşub hakların alıvirildikden sonra şer‘le hakkından geline

Hüküm 1040

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Debre (boşluk) kâdîsına hüküm ki … südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kazâ-yı mezbûrdan Kalkandere kazâsında zu‘âma ve erbâb-ı tîmâr ve re‘âya ve berâyâ cem‘i ğafir meclis-i şer‘e gelub kazâ-yı mezbûra tâbi‘ Rakka nâhiyesinde Jojla ve Mabusan ve ‘Urban ve Resm ve Şehr-i Debre ve Elenora? ve Bağdat ve Burudun ve Muhtaça nâm karyelerden bazı ehl-i fesâd nâhiye-i mezbûrede isyân ve tuğyan üzre olanlar yekdil ve yekcihet olub evlerimiz basub katl-i nüfuz ğaret-i emvâl ve esbâb idub ele getirilub haklarından gelinmekle fesâd ve şena‘atleri göresin ki ne ezdiyâd üzre olub ahvâlimiz zikr … olmuşdur deyû tazallüm etdükleri ecilden ele getirilub şer‘le haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub zikr olunan eşkıyâyı hüsn-i tedbir ve tedârikle ele getirub dâhi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde idenler ile beraber idub hak ve ‘adl üzre onât-ı vecihle teftiş idub göresin fi’l-vâki‘ ‘arz olunduğu gibi olub şer‘le sâbit ve zâhir ola şer‘le müteveccih olan hakların ashâbına hükm idub bi’t-tamâm alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtac-ı ‘arz olanlardan ise hüsn idub ‘arz eyleyesin değiller ise ehl-i fesâda asla himâyet itmeyub mahalinde bir vecihle haklarından gelub sâir ehl-i fesâd ve şena‘at muassıl ‘ibret ve tazmin vâki‘ ola ammâ hîn-i teftişde hakk-ı sârihe tâbi‘ olub cadde-i hakdan ‘udul idesin

Sayfa 472

Hüküm 1041

Yevmü’l-Hamis fi 17 N sene 1003

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi ba‘de’s-sübût olmazlar ise mukayyed ve mahbus asitâne-i sa‘âdetime gönderile deyû buyruldu

İnebahtı beğine ve Çatalca kâdîsına hüküm ki sen ki mirlivâsın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kazâ-yı Çatalca’da selase ve elf tarihinde kiler ve istabl-ı ‘âmire mühimmâtı içün mîr-i akçe ile buğday ve arpa cem‘ olunmak fermân olunub kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden mevkûfcu oğlu Mustafa nâm kimesne zikr olunan husûsa mübâşir olmağla re‘âyâ ve berâyâya ziyâde zulm ve te‘addi üzre olub karye halkından bazısının beşer bin ve bazısının yedişer bin akçelerin alub akçe virmiyen karyeye tahmillerinden ziyâde buğday ve arpa salub vakti ve zemanı ile cem‘ ve tahsil itmeyub muhtel ve müşevveş olub fukarânın ahvâlleri görülmek içün

şer‘e da‘vet olundukda itâ‘at itmedüğünden ğayri bundan akdem mezbûr Mustafa ve şeriki Ahmed bin Mahmud hevâce cizye cem‘inde mîr-i buğday ve arpa ve peksimat hizmetinde dâhi re‘âyâya hadden birun zulm ve te‘addi eylemişlerdir kazâ-yı mezbûr re‘âyâsı mezbûrların ellerinden ‘aciz ve fürû-mande kalub dâima bunun gibi husûslara karışub fukarâya zulm ve te‘addi eylemekden hâli değildir deyû cem‘i ğafir haber virduklerinde i‘lam eyledüğün ecilden min ba‘d kimesneye zulm ve te‘addi etdirmeyub giru te‘addileri olursa kayd u bend ile asitâne-i sa‘âdetime gönderilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda bu husûsa gereği gibi mukayyed olub mezkûrları getirtub muhkem tenbîh ve te’kid eyleyesin ki fermân olunan mîr-i zahîre emr i şerîf mûcebince cem‘ ve tahsil idub min ba‘d hilâf-ı emr-i şerîf kimesneden ziyâde bir akçe virse almayub zulm ve te‘addi eyleyeler şöyle ki ba‘de’t-tenbîh mütenebbih olmayub fukarâya giru zulm ve te‘addi iderse ba‘de’s-sübût ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların hükm idub bî-kusûr alıvirdikden sonra sûret-i sicilleri ile mukayyed ve mahbus yarar âdemlere koşub Dergâh-ı Mu‘âllama gönderesin ve koşub gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîhve te’kid eyleyesin ki bu bâbda taallül ile firar itdirmek ihtimâli olamaya

Sayfa 473

Hüküm 1042

Ba Hatt-ı Hümâyûnum ile ‘arz eyleyesun deyû buyrulmuşdur

Erzurum beğlerbeğine hüküm ki hâliyâ Müstedam nâm kimesne sipâhî oğlanı nâmına ol câniblerde gezub fukarânın cebren ve kahren mallarını alub ve ehl-u ‘iyâllerine müte‘arız olub hilâf-ı şer‘i şerîf zulm ve te‘addisine nihâyeti olmadığı i‘lam olmağın mezkûr bölüğü ve ‘ulûfesi ile ‘arz olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mezkûr i‘lam olunduğu üzre ehl-i fesâd ve şena‘at ile bölüğü ve ‘ulûfesi ile yazub Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arz eyleyesin

Hüküm 1043

Kastamonu beğine hüküm ki bundan akdem mirlivâ-i sâbık mektûb gönderub liva-i mezbûrun kasabatı çok … kesb olmağın zabtı ‘amir olub bazı yerlu nâibler suhte ve eşkıyâ ile münteha olub mukaddemâ sancağbeğleri zemanlarında subaşıları zulm ve te‘addi iderler deyû ‘arz etdirmekle kasabat ve kurralarda subaşılar kimler deyû bir tarikle emr-i şerîf vârid olmağın gönderdikleri ecilden mirlivâ hukuku zâyi‘

olduğundan ğayri re‘âyâ ve berâyânın dâhi nice koyunu zâyi‘ olduğundan subaşıların geldüğün ‘arz eyledüği ecilden buyurdum ki vusûl buldukda liva-yı mezbûrda anın gibi ehl-i fesâd zuhûr idub ele getürmek lâzım geldükde müşârü’n ileyhin subaşılara varub ehl-i fesâdı ele getirüb bi-hasbü’ş-şer‘ lâzım geleni toprak kâdîları ma‘rifetiyle icrâ etdiresin ammâ il üzerine çıkub re‘âyâya zulm ve te‘addi olunduğuna aslâ rızâ-yı şerîfim yokdur bu rızam ile il üzerine çıkub re‘âyâya zulm ve te‘addi olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin

Sayfa 474

Hüküm 1044

Mezbûru asitâne-i sa‘âdetime kayd u bend ile gönderesin üzerinde ne mikdâr akçe var ise mîri ile gönderesin deyû buyrulmuşdur

Aydonat kâdîsına ve kal‘ası dizdarına hüküm ki Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Bali Çavuş ve Durmuş nâm sipâhî tarafından Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl sunulub müşâru’n ileyh çavuşu mukâta‘a zabt itmemişken sen Pastiye mukâta‘ası mültezimi olub üzerinde mal-ı mîr-i vardır deyû bekaya cem‘ine varan defterdâr miri hilâf-ı vâki‘ Aydonat Kal‘ası’nda habs eylediğini bildirub ‘inâyet rica itmeğin buyurdum ki göresin mezbûr Bali Çavuş üzerinde ne mikdâr mal-ı mîr-i var ise yerlu yerunden ma‘lum idinub ve defter idub defteri ve müşâru’n ileyh Bali Çavuşu kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderesiz ki ahvâli südde-i sa‘âdetimde görüle

Hüküm 1045

Balis beği Süleyman Beğ’e hüküm ki Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikalarından ‘Acemzâde enderuna ‘arzuhâl sunub evlad-ı Resuld’en sahihü’n-neseb darende Seyyid (boşluk) senin içün altı bin akçe kıymetlu bir re’s dişi katırın ğasb idub alub zulm ve hayf eylemişdir deyû bildirdiği ecilden mezkûr katırın virilmesin emr idub buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda bir an te’hîr itmeyub zikr olunan katırın teslim eyleyesin şöyle ki ‘inad ve muhâlefet idub vermeyub tekrar şikâyet ider ise mansıbın alınmak mukarrerdir şöyle bilesin deyû hükm yazılmışdır

Hüküm 1046

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Künde ve İslamlı kâdîlarına hüküm ki Kayseriye sancağıbeği kâim-mekâmı ‘Ömer südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub liva-yı mezbûre tâbi‘ Künde ve İslamlu ve Ak nâhiyelerinde vâki‘ olan karyelerde bazı ehl-i fesâd zuhûr idub re‘âyâ ve berâyâya zulm ve te‘addiden hâli olmayub fesâdları zâhir olub ele getirilmek murad olundukda zikr olunan nâhiyelerde bazı serbest ze‘âmet tîmârlara varub sığınmağla ehl-i karye ve zabitleri bizim köylerimiz bir mestur ve makule dâhi virmez deyû ‘inad ve muhâlefet itmekle ele getirub muktezâ-yı şer‘i şerîf üzre haklarından gelinmemekle fesâd ve şena‘atleri günden güne ezdiyat üzre olduğu i‘lam eyledüği ecilden buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub anun gibi eşkıyâ tâifesi fesâd idub taht-ı kazânızda serbest tîmârlara ve evkâf ve emlâk karyelere varub tahsîl etdüklerin serbest tîmâr sahiblerine ve evkâf ve emlâk karyelerin zabitlerine muhkem tenbîh ve te’kid eyleyesin ol makule eşkıyâ ele virub meclis-i şer‘a ihzâr ve da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde idenler ile beraber idub ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım gelen kefillerine buldurub getirtüb bir def‘a şer‘le görülmeyub ve on beş yıl mürur itmiyan husûsları hak ve ‘adl üzre onât-ı vecihle teftiş idub göresiz fi’l vâki‘ i‘lam olunduğu gibi olub şer‘le sâbit ve zâhir olan şer‘le müteveccih olan hukuk ashâbına alıvirdikden sonra ehl-i fesâd muhtâc-ı ‘arz olanlardan ise habs idub ‘arz eyleyesiz değiller ise fesâdı asla himâyet itmeyub şer‘le mahalinde bir vechle haklarından gelesiz ki sâir ehl-i fesâd ve şena‘ata mûceb-i ‘ibret ve tashil-i vâki‘ ola şöyle ki karyelerimiz ol vecihle serbestdir deyû ehl-i fesâdı ele virmeyenler bir kimler ise isim ve resimleriyle yazub ‘arz eyleyesiz ki sonra haklarında emrim ne vecihle olursa mûcebiyle ‘amel eyleyesin ammâ hîn-i teftişde hakk-ı sârihe tâbi‘ olub madde-i hakdan ‘ûdul etmeyesiz

Sayfa 475

Hüküm 1047

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi ola-geldüği üzre

Baba kâdîsına hüküm ki mektûb gönderub kazâ-yı mezbûrdan Tatar nâm karye ahâlisi meclis-i şer‘e gelub kadimden sefer vâki‘ oldukda içlerinden yüz seksen nefer cebeli virile gelmiş iken karye-i mezbûrede sâkin cebelü Tatarın cümlesi sefer-i hümâyûna meyl idub ve Macar seferine dâhi gelen ‘asker ile sefer idub ve hâlâ Aklak

eşkıyâsının def‘-i müfretleri içün bi’l-fi‘il kasaba-yı Daren’in üzre iken hâliya Dergâh-ı ‘Âli yeniçerilerinden sekiz nefer kimesne hizmet ve kulluk nâmına gelub nice bid‘atler ihdâs idub fukarâya ziyâde zulm ve te‘addi üzre olmağla kazâ-yı mezbûrda sâkin olmayub …oluna gelmişdir deyû ‘arz olundukda ref‘leri içün serdarsâbık tarafından emr-i şerîf sâdır olmuş iken mezbûrlar memnu‘ olmayub bir tarikle kendülerinin hizmete ta‘yin etdirmeğe te‘addileri ziyâde olub şöyle ki bu def‘a ref‘ olunmazlar ise aher diyara gitmekden ğayri çaremiz yokdur deyû tazallüm eylediklerin ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki ‘arz olunduğu üzre kazâ-yı mezbûrda yasakçı ta‘yin olunmak ola gelmiş değil ise ola-geldiği üzre ‘amel idub oluna gelene muğayyir kimesneye iş itdirmeyesin memnu‘ olmazlar ise isimleri ve resimleriyle yazub südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin

Hüküm 1048

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi müekked emr-i şerîf

Şam beğlerbeğine Akka kâdîlarına hüküm ki taht-ı kazânızda düstur-ı mükerrem vezirim Halil Paşa’nın oğlu olan İbrahim zîde kadruhû ze‘âmetinden Damum nâm karyesinde sâkin Yoğurtçu Zülfikar dimekle maruf kimesne eşkıyâdan olub karye-i mezbûre ahâlisinden üç nefer kimesne-i katl ve üç nefer re‘âyâsın dâhi bilâ-sebeb burnun ve kulağın kesub ve bunun emsâli re‘âyâya muttasıl te‘addi ve rencide itmekden hâli olmaduği i‘lam olunmağın mezbûrun ahvâl-i şer‘le görülmek emrim olmuşdur buyurdum ki emrim üzre mezbûri ihzâr ve da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eyleyen hüsemâsıyla mürafa‘a idub ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiş değilse hüsemâ muvâcehesinde hak üzre teftiş idub göresiz mezbûrun ‘arz olunduğu üzre fukarâya te‘addi eyledüği vâki‘ ise ba‘de’s-sübût ashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olanı alıvirdikden sonra ehl-i fesâdın bi hasbü’ş-şer‘-i şerîf lâzım geldüğü üzre hakkından gelesiz muhtâc-ı ‘arz olanları habs idub suret-i sicilleriyle yazub ‘arz eyleyesiz ammâ hîn-i teftişde hak üzre olub tezvir ve telbisden ve ğarz ve ta‘sil hazer eyleyesiz

Sayfa 476

Hüküm 1049

İstanbul kâdîsına hüküm ki hâlâ serdar zafer şi‘ârım çıkub gideni hâyli zeman olub sefer-i hümâyûnuma me’mur olan Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikaları ve südde-

i sa‘âdetim çavuşları ve bölük halkı ve Dergâh-ı Mu‘âllam yeniçerileri ve cebeci ve topci tâifesi vesâir zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârdan nice kimesneler mensur oldukda olduğu istimâ‘ olmağın anun gibilere mahal virmeyub serdar olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bir an te’hîr ve tevkif eylemeyub mahrûse-i İstanbul’da olan mahalle imamları ve müezzinleri getirtub muhkem tenbîh ve te’kid ve karasularda nidâ itdiresin ki tâife-i mezbûre emrim mûcebince mu‘accelen çıkub varmış serdarıma mülâki‘ olub vech-i münâsib gördüği üzre hizmetde bulunalar şöyle ki bu günden ğayri olanlara seferluden kimesne buluna her kim olursa evlerin bir an aman vermeyub salb u siyâset olunub divân-ı hümâyûnuma gelub haber virmeyen imamların ve müezzinlerin hürriyetleri alınub ahz virilub kendülere muhkem hakaret olunur bu zemânı sâir zemâna kıyas itmeyub bu husûsa bi’z-zât tenbîh ve mukayyed olub fermân-ı şerîfim ihdâsında dakika fevt itmeyesin ve emr-i şerîfime muhâlefet idenleri yazıb bildiresin şöyle ki senin tarafından dâhi ihmâl olduğu i‘lam oluna gereği gibi mes’ul ve mu‘atebolursuz bilmiş olasız

Hüküm 1050

Görüb da‘va üzre ‘arz eyleyesin deyû buyrulmuşdur

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Avlonya beği Piri Beğ’e hüküm ki kıdvetu’l-kuzâtu’l- İslâm Tepedelen kâdîsı südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Kal‘a-yı Tepedelen neferâtı müşâru’n ileyhe gelub kal‘a-yı mezbûr ‘âsileri karîb-i serhad olub ‘âsilere mukâvemete kifâyet ider neferâtı yoğken hâlâ ta’mir olunan Lupes Kal‘ası’na Kal‘a-i Tepedelen’den nefer ihrâc olunmak mesmû‘ olub ihrâc olursa olancamızdan perâkende olmak mukarrerdir deyû muktezâsınca oldukların ve bi’l-fi‘il aldım kal‘a-yı mezbûrede ziyâde neferât olmak lâzımdır deyû ‘arz itmeğin buyurdum ki vardukda bu husûsu sen ahvâl ile görüb ve vuku-u üzre ‘arz eyleyesin

Sayfa 477

Hüküm 1051

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Niğbolu ve Lofça kâdîlarına ve sekbanbaşına hüküm ki sen ki Niğbolu kâdîsısın mektûb gönderub Lofça kâdîsından ‘Alaaddinler nâm karyeden Kalender ve Uğraş nâm kimesneler mukaddemâ erbâb-ı tîmârda iken tîmârların satub bir tarikle yeniçeri olub re‘âyâdan nice kimesneleri yanlarına alub Niğbolu’ya muhâfaza

içün geldükde Musa nâmYahudinin evine konmak istediklerinde Ahmed nâm sipâhî mezbûr Yahudinin evi benim konağımdır deyû mani‘ olub ikisi dâhi mecrûh olub mezkûr Kalender ve Uğraş meclis-i şer‘e gelub mezbûr Ahmed da‘vet olundukda itâ‘at-ı şer‘ itmeyub ğavğaya bais sahib hânedir deyû Niğbolu sâkinlerinden otuz yedinci ağa bölüğünde ‘Ali ve Hacı ve Küçük ‘Ali ve nice yeniçeri tâyifesiyle Yahudiyi katl ideriz deyub mezbûr Yahudi İslâma gelmiş iken mezbûrlar mahkemeyi basub mezbûru katl idub mezbûr Kalender ve Uğraş yoldaşlarıyla maktulün ve Şimon ve İsak nâm Yâhudilerin mahzenine bozub iki yüz bin akçe nakidden ziyâde esbâbların ğaret idub suâl olundukda mukaddemâ ikrâr idub ba‘de inkar eyleyub sonra elli ğarat esbâbların virub lâkin virdükleri kaftanların murassa‘ ve altun dökmelerin küp ve zir-i kıymet olan esbâbların virmeyub taleb olundukda atlarına binub çıkub gidub ziyâde zulm ve te‘addi eylediklerin ‘arz idub ve bu bâbda yeniçerilerim ağası mühürlü mektûb virmeğin buyurdum ki vardukda mezbûrları ağaları mektûbu mûcebince ele getirtub da‘va-yı hak idenler ile mürafa‘a eyleyub bir def‘a şer‘le fasl olunmayub on beş yıl mürur etmiş değil ise hak üzre teftiş idub göresin ‘arz olunduğu üzre fesâd ve şena‘at etdikleri bi-hasbü’ş-şer‘ sâbit olursa müteveccih olanı müstehakına hükm idub bî-kusûr alıvirdikden sonra yeniçeri tâyifesinden olanları ağaları mektûbi mûcebince ‘amel idub olmayanlar haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ eyleyesin muhtâc-ı ‘arz olanları yazub bildiresin ammâ tamâm-ı hak üzre olub ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ve kendü hâllerinde olanları hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addiden ziyâde hazer eyleyesin

Hüküm 1052

Mısır beğlerbeğisine hüküm ki vilâyeti Yemen ve Habeş beğlerbeğileri olanların kadimden Mısır hazinesinden vergileri olub lâkin sen henüz Mısır’a varub ve Mısır hazinesinden külli müzâyakası olmağın mümkün olduğu üzre virmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda müşâru’n-ileyhümâya kadimden virilügelen vergilerin mümkün olduğu üzre virub hazineye müzâyaka olur husûslarda ihtiyât eyleyesin

Sayfa 478

Hüküm 1053

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Boğazhisarı'na varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki hâlâ Mısır'dan zahîre ile gelen gemiler yalılarda yanaşub zahîre ihrâc iyledükleri i'lam olunmağın min-ba'd zahîre gemilerimin ol câniblere yanaşdırmayub doğru İstanbul'a irsâl olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda emrim mûcebince zahîre gemilerin yalılarda yanaşdırmayub ve zahîre ihrâc ettirmeyub doğru mahrûse-i İstanbul'a irsâl eyleyesiz şöyle ki Mısır'dan gelen zahîre gemileri yalılara yanaşub zahîre ihrâc oluna bir vecihle 'özrün makbûl olmayub mesul ve ta'yin olursa bilmiş olasız ana göre mukayyed olasız

Hüküm 1054

Yevmü'l-Hamis Fi 22 N Sene 1003

Erzurum beğlerbeğine ve defterdârına ve kâdîsına hüküm ki hâlâ südde-i sa'âdetime 'arzuhâl sunulub Tufanca nâm … karye subaşısı olan Tefru Yakub nâm kimesne geçen sene re'âyânın hasıl olan terekelerin üzerlerine bırakub her kileye kırk dörder akçeye kesub ziyâde akçelerin alub vakfa yirmi dörder akçeden muhâsebe virub ve bundan ğayri sâbıka Erzurum beğlerbeğisinin katırları içün iki yüz kile arpa cem' idub müşâru'n ileyhden akçesin alub fukarâya virmeyub ve Hasan Paşa'nın atlarına arpa lâzımdır beş yüz kile arpa cem' idub akçesin virmeyub ve fukarânın tarlaların ve çayırların ve çiftliklerin cebren alub karındaşına vesâir tevâbi'ne zabt ve tasarruf itdirub bunun emsâli nice zulm ve te'addi eyledüğü i'lam olunmağın şer'le görülub sukufbaşı ashâbına red olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda emrim üzre mezbûrun hasımları ile şer'-i şerîfe ihzâr idub ğaybet iderler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdub getürtüb bir def'a şer'le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur itmeyen husûsların hak-ı'adl üzre teftiş ve tefahhus idub dâhi şer'le sübut bulan hukuk-ı bî-kusûr ashâbına hükm idub alıvirdükden sonra mezbûrun üzerine sâbitve zâhir olan mevadın suret-i sicilleri ile yazub ahvâlin vuku'u üzre 'arz eyleyesin ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub celb ahz sebebiyle mezbûr himâyet olunmakdan ve hilâfdan kimesneye iş olmakdan ziyâde hazer idesiz

Sayfa 479

Hüküm 1055

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Londar ve Trepoliçe kâdîlarına hüküm ki sen ki Londar kâdîsısın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kasaba-yı Londar sâkinlerinden olan Mustafa bin Hasan ve Doğancı Bali bin Mehmed nâm kimesneler fasik ve fâcir olduklarından ğayri dâima fukarânın emvâl ve erzakın ğasben alub fukarâya zulm ve te‘addi etdikleri ecilden birkaç def‘a celb olunmaları içün ahkâm-ı şerîfe varid olmuşken vülât-u hükkâma bezl-i mal itmekle halas olub yevmen feyevmen zulm ve te‘addileri ve ‘isyan u tuğyanları ziyâde olmuşdur şöyle ki haklarından gelinmeye min ba‘d şer‘i şerîf icrâ olunmayub ve re‘âyâ ve berâyâ zulm ve te‘addilerinden terk-i diyar itmek mukarrerdir deyû ‘arz itdüğün ecilden buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrları ihzâr idub dâhi ahvâllerden bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub üzerinden on beş yıl mürur itmeyen maddelerin hüsemâları muvâcehesinde hak üzre şer‘le dikkat ve ihtimâmla teftiş ve tefahhus idub göresiz mezbûrların re‘âyâ ve berâyâya zulm ve te‘addileri olduğu bi-hasbü’ş-şer‘-i şerîfsâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukuk şer‘le müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdikden sonra şer‘le haklarından gelub hilâf-ı şer‘-i şerîf iş olmakdan ziyâde hazer idesiz ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hakk-ı sârihe tâbi‘ olub tezvir ve telbisden ve şühûd-u ruzdan hazer idub kâdîdan müdâhil olmağı dahl itdirmeyesiz ve mezbûrların fesâd ve şena‘atleri şer‘le sâbit olduktan sonra celb ve ahz sebebi ile himâyet olunmakdan bi-günahlar olub üzerlerine şer‘le nesne sâbit olundu hilâf-ı şer‘-i şerîf salb-ı nefs olmakdan ziyâde hazer idesiz

Sayfa 480

Hüküm 1056

Sâbıka Gureba-yı Yemin Ağası Sinan Ağaya hüküm ki hâliya sefer-i hümâyûn Nusret-i makrûnuma ma’mur olan ‘umûmen ‘asker-i zafer-i müesirim Gelibolu ma‘berinden geçub mahal-i ma’mura îsal olunmak içün sen mübâşir ta‘yin olunub ol bâbda müekked emr-i şerîfim virilmişdir lâkin zikr olunan ‘asker halkından yollarda ve izlerde ve menâzil ve merâhilde ve geçitlerinde fukarâ ve zü‘afâ ve re‘âyâ ve berâyâya küllü te‘addi ve tecâvüz olunmağın anun gibilerin mehâyif ve müzâlemesin dâhi sen görmek fermânım olub eyyam-ı ‘adalet encâmında bir ferde hilâf-ı şer‘ ve kanun zulm ve te‘addi olduğuna rızâ-yı şerîfim olmayub vilâyet ref‘ eyleye ve

Anadolu ve sâir memalik-i mahrûsemde eğer ‘asker halkından ve eğer kapum kullarından ve sâirlerinden vaki‘ olan muhâlifi şer‘le görüb def‘itmeğin fermân-ı ‘alîşânım sâdır olunmuşdur imdi buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda fermân-ı celilü’l-kadrim mûcebince sefer-i hümâyûnuma me’mur olan eğer beğlerbeğleri ve eğer sancakbeğleri ve alay beğleri ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmârve Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikaları ve südde-i sa‘âdetim çavuşları yeniçerilerim ve sipâhî ve silahdâr vesâir bölük haklından topci ve cebeci tâifesinden her kim olursa olsun fermân-ı şerîfim mûcebince bir ferdi evlerinde ve yerlerine koyub mu‘accelen ihrâc ve serdâr-ı âli-şiarım tarafına irsâl eylemeğin ziyâde ikdam ve ihtimâm eyleyesin ammâ mukayyed olasın ki bunlardan biri yollarda ve izlerde ve sâkin oldukları yerlerinde re‘âyâ ve berâyâ ve fukarâ ve zu‘afâya zerre kadar te‘addi ve tecâvüz itmeyub ve müft u meccanen nesnelerin almayub ve ehl u ‘iyâllerine ve emvâl ve erzaklarına dahl ve ta‘arruz itmeyeler şöyle ki sahih sipâhî ve yeniçeri kullarımdır anlar şer‘i şerîfeve fermân-ı hümâyûnuma muhâlif iş itmeğin ihtimâli yokdur idenler dâhi ecnebî olub bölük halkı nâmına olanlardır anun gibileri ele getürüb fesâd ve şena‘atleri ve zulm ve te‘addi toprak kâdîları ma‘rifetiyle sâbit ve zâhir olduktan sonra mecal virmeyub bir vecihle siyâset ve hisâret eyleyesin ki sâirlerine dâhi mûceb-i ‘ibret ve nasihat ola sahih bölük halkından ve yeniçeri tâifesinden olanları ism ve resimleri ve ‘ulûfeleri ve iştihârları yazub bildiresin ki ehl-i fesâd olanların dirlikleri kat‘ olunub gereği gibi haklarından geline bunlardan her kangisi olursa ki ‘inad ve muhâlefet üzre olalar vilâyet halkı ve il eri mübâşeretiyle her netarikle olursa ele getürüb şer‘le haklarından gelub muhtâc-ı ‘arz olanları yazub bildiresin bi’l-cümle bu bâbda senin şükr-i şikâyetin makbuldür ana göre sefer-i hümâyûnuma me’mur olasın

Sayfa 481

Hüküm 1057

Kırşehir ve Yüzdepare ve Hacıbektaşve Süleymanlı ve Karakeçili ve Kürtu kâdîlarına hüküm ki zikr olunan kâdîlar ahâlisi südde-i sa‘âdetime âdem gönderub erbâb-ı tîmârdan olub Yüzdepare ahâlisinden olan Şahin ve karındaşı Gazanfer ve akrabasından Durduhan ve İnedola ve aher Veli ve Kör Yahudi ve Kâfir ve Bedralmış ve Resul ve Hüseyin ve Sühadankar ve İsa ve mezkûr ve Zinya ve Karakeçilüden cema‘atden Zibaloğlu Şenlik ve Erdoğdu ve ğayriler ehl-i fesâd olub

kimi bayrak getirub ve kimi ‘acemioğlanı ve Hünkârkulu nâmına gezub re‘âyâ ve berâyânın akçe ve esbâbların alub ve evler basub ‘avret ve oğlanı çekub âdem katl idub Müslümanların emvâl ve erzakın nehb u ğaret idub re‘âyâya zulm ve te‘addi ve fesâd ve şena‘atden hâli değildir deyû bildirmeğin ol-makule ehl-i fesâd yerlü yerinde teftiş olunub ele getirilub ahvâlleri şer‘le görülmesi emr idub buyurdum ki vusûl buldukda siz ki kâdîlarsız bu husûsa gereği gibi mukayyed olub zikr olunan ehl-i fesâdı ve sâir fesâd ve şena‘at üzre olanları her kande ise hüsn-i tedbir ve tedârikle ele getirub dâhi da‘va-yı hak idub ve ta‘yin-i madde eyleyen hüsemâsı muvâcehesinde ahvâllerin şer‘le onât-ı vecihle dikkat ve ihtimâmla teftiş ve tefahhus idub göresiz şöyle ki min-ba‘d her kim ehl-i fesâd olub re‘âyânın emvâl ve erzakın alub zulm ve te‘addi eyledikleri şer‘le sâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukuk ve şer‘le müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdikden sipâhî olanı habs idub ‘arz eyleyesin değiller ise aslâ mecal virmeyub ehl-i fesâdın bir vechle haklarından gelesiz ki sâirler mûceb-i ‘ibret olan itâ‘at-ı hak üzre olub tezvir ve telbisden ve şühûd-u zurdan hazer idub ahz ve celb sebebiyle ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ve hilâf-ı şer‘ iş olmakdan ihtiyât eyleyesiz

Hüküm 1058

Lahsa beğlerbeğisine hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Lahsa’ya karîb Bahreyn nâm ada sakinlerinden ve bi-din-i ve bi-mezheb Rafızîler olduğundan ğayrı berr u bahrda âyende ve revende urub katl-i nüfuz ve ğaret-i emvâl-i Müslimin itmekden hâli olmamağın haklarından gelinmek lâzım olub zikr olunan ada inci madeni ve Kindistan iskelesi olmağla her seneden yüz yük akçe tahsil olunmak mümkün olub müstakil beğlerbeğilik olmağın mütehammildir deyû bu bâbda izn-i hümâyûnum ricasına ‘arz eylemişsin imdi husûs-ı mezbûr acele ile görülüb ‘arz olunmak emr idub buyurudum ki vardukda inşallah âdemlerimiz ol câniblere varmak müyesser oldukda bu husûs ‘acil ile görülub onât-ı vecihle tetabbu‘ ve teharri idub anın gibi mübâşeretde din-u devlet ve ‘ırz-ı namus-u saltanatıma muğayyir bir iş olmak ihtimâli yoğsa ana göre tedârik üzre olasın ve illa şöyle ki mübâşir olmağla memalik-i mahrûseme bir yerden zarar u güzend irişmek lâzım gelirse olmağın husûslardan ziyâde ihtiyât ve ihtirâz üzre olasın

Sayfa 482

Hüküm 1059

Mir‘alem Mustafa Ağa’ya hüküm ki vilâyet-i Boğdan ve Eflak beğlerbeğilik olmağın senin ol cânibde hizmetin kalmayub südde-i sa‘âdetime gelmen lâzımdır deyû izn-i hümâyûnum rica olunduğu pâye-i serir i‘lam ‘arz olunmağın izn-i hümâyûnum erzan kılınub buyurdum ki te’hîr itmeyub südde-i sa‘âdetime gelub gidesin

Hüküm 1060

Ba Hatt-ı Hazreti Pir Efendi

Şumnu kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Mahmiye-i İstanbul’da Edirne kapısı kasablarından Binbaşı Yorgi nâm zimmînin ortağı olan Todori ve Karaca nâm kasabın ortağı Gune nâm zimmîlerinden kazâ-yı Şumnu’da olan celebler içün mazmununda kazâ-yı Şumnu’da olan celeb tâifesinin ‘uhdelerinde olan koyunları asitâne-i sa‘âdetden gönderilen mümzî defter mûcebince cem‘ ve tahsil ve mezbûran kasablara teslim idesin deyû fermân olunub ve defterde kazâ-yı mezbûrede on altı bin üç yüz yirmi re’s koyuna mukayyed ve der‘uhde olub taleb olundukda mukaddemâ Şumnu müfettişi olan Kassam mukaddemâ on altı bin üç yüz yirmi re’s koyuna tahammülleri yokdur deyû ‘uhdesinde otuz koyuna mukayyed olanları on beş koyuna ve yirmi koyun mukayyed olanları on iki koyuna itdirub cümle alınmağın koyun der‘uhde idesin deyû mukaddemâ gönderdüği ‘arzı mûcebince emr-i şerîf varid olub yazduğun defter ile ‘amel idesin altı binden ziyâde koyun virdürmeyesin deyû fermân olmağla defter-i hakanide mukayyed olan koyunu virmekde ‘inad ve muhâlefet iderler deyû ‘arz itmişsin imdi asitâne-i sa‘âdetden gönderilen defter mûcebince on altı bin üç yüz yirmi re’s koyun gönderilub ma’zul kâdîya dahl ittirilmemeğin emr idub buyurdum ki vusûl buldukda te’hîr ve terâhî itmeyub defter-i hakanide mukayyed olasınon altı bin üç yüz yirmi re’s koyun kazâ-yı mezbûr celeblerinden bî-kusûr taleb ve tahsil ve mezbûran kasablara teslim ve asitâne-i sa‘âdetime irsâl eyleyub Şumnu kasabının yazduğu defter mûcebince ‘amel itmeyub defter-i hakanide mukayyed olan koyundan bir re’s koyun noksan üzre gönderesin şöyle ki asitâne-i sa‘âdetden gönderilen defterde mukayyed olan koyun noksan üzre külli neticesi sana ‘aid olub ana göre tekayyüd olub kusûr üzre gönderilmekden ziyâde hazer idesin

Sayfa 483

Hüküm 1061

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Sâbıka Gurebâ-i Yemin Ağası Sinan Ağaya hüküm ki Gelibolu'ya varub sefer-i hümâyûnuma giden 'asakir-i İslâm'ı geçürmekde ve zahire ve gemi tedârikinde bezl-i makdûr etmek emr idub buyurdum ki vardukda te'hîr ve tevakkuf itmeyub emrim üzre Gelibolu'ya varub kifâyet mikdârı gemiler tedârik eyleyub sefer-i hümâyûnuma giden 'asker-i islâmı geçürmekden ziyâde ihtimâm eyleyub ve yeniçerilerim ağası tarafından varan kimesneye dâhi gereği gibi mu'âvenet idub ve bu bahâne ile 'asakir-i İslâm'dan derya geçtünüz deyû akçe almayub ve aldırmayasın şöyle ki 'asker-i islâmdan akçe alınduğu veyâhud 'ale't-ta'cil geçürmeyub birkaç günlerine eklendüği istimâ' oluna mu'âtıb ve mu'akib olmak mukarrerdir ana göre tedârik eyleyub bu zemanı sâir zemâna kıyas itmeyub ber vech-i ta'cil 'asakir-i İslâmı geçirmekde ikdam ve ihtimâm eyleyesin ihmâl ve müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin ve 'asakir tâyifesinden şehirlüye ve sâir âyende ve revendeye dâhi te'addi ve tecâvüz itdirmeyub lâkin istimalden gereği gibi gelub memnu' olmayanları yazub 'arz eyleyesin bu def'a sâir senelere kıyas itmeyub hilâf-ı emr-i şerîf iş olunmakdan beğâyet isdâr üzre olasın

Hüküm 1062

Ba Hatt-ı Hazret Efendi

Sakız beğine hüküm ki sâbıka kapudan olan vezirim Sinan Paşa edamallahu te'âlâ iclâlehu kâfirden alınan barça ile Sakız'a bey' olunmak içün buğday gönderub bey' olunub sekiz yük akçe olub hâlâ kâdîda emanet olub ve 'avarız akçesi dâhi hazır olmağın zikr olunan sekiz yük buğday akçesi ve 'avarız akçesi südde-i sa'âdetime göndermek emr idub buyurdum ki vardukda kâdîdan emanet olan sekiz yük buğday akçesi ve cem' olunmuş 'avarız akçesi her ne vechle mümkün ise gemiye koyub dâhi südde-i sa'âdetime irsâl ve îsal eyleyesin 'avk ve te'hîrden ve ihmâl ve müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin

Hüküm 1063

Fukarâya tâbi'olması 'arz mûcebince buyruldu

Samanlı kâdîsına hüküm ki mukaddemâ Yalakabad ve Gemlik ve Karamürsel ve sâir ol câniblerde haramîler değirmenler ve ebnâ-i sebîl basub ziyâde fesâd

eyledikleri ‘arz olundukda Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Mustafa Çavuş zikr olunan kâdîlıklardan bazı kimesneler mu‘âvenet ile bu makule ehl-i fesâd ve haramîleri ele getürmeğe müte‘ahhid olmağın vech-i meşrûh üzre müşâru’n ileyh çavuşuma hükm-i hümâyûnum virilub ve hâlâ sen ki kâdîsın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub ehl-i fesâdın bazısı bölük halkı ve bazıları yeniçeri ve ‘acemioğlanı nâmına olması bu makuleler içün Dergâh-ı Mu‘âllam sipâhî oğlanlarından Hızır mübâşir ta‘yin olunmak ricasına ‘arz eyledüğün ecilden mübâşir olması emr idub buyurdum ki mezbûr Hızır dâhi bu makule ehl-i fesâdları ele getirub şer‘le haklarından gelinmeğin müşâru’n ileyh çavuşum ta‘yin ve mübâşir olub gereği gibi ol caniblere hıfz u hirâset itdiresin

Sayfa 484

Hüküm 1064

Musa Çavuşa Virildi

Fi 13 N Sene 3

Ba Hatt-ı Hazret Efendi

İskenderiye ve Avlonya ve Delvineve Uzribve İlbasan ve Dukakin sancağıbeğlerine hüküm ki sâbıka İskenderiye sancakbeği olub hâlâ Yanık beğlerbeği olan ‘Osman dâme ikbâlehu mektûb gönderub zikr olunan sancaklarda olan kıl‘anın cebehane ve barutunu dizdarlar telef eyleyub ve topcilari dâhi na-ehl olmağla yat ve yerağı paslanub ve neferâtı dâhi noksan üzre olub tîmârları ve ‘ulûfeleri dizdarlar kendü âdemlerine zabt etdirmekle kal‘alar neferâtından hâli olmayub yoklanması lâzımdır deyû Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Musa Çavuş içün hizmet-i mezbûrenin ‘uhdesinden gelur ehl-i vukufdur deyû ‘arz itmeğin buyurdum ki vardukda zikr olunan sancaklarda olan dizdarların defterlerin getürtüb yat ve yerağı ve cebehane ve barutu mukaddemâ ne mikdâr itmiş hâlâ ne mikdârdır ve mevcûd hizmete kalır neferâtı dâhi ne mikdârdır leyl u nehar kal‘a hizmetlerinde midir ve yâhud kendü hevâlarında mıdır mezbûr çavuşum mübâşeretiyle kal‘anın sâir levâzımatın yoklayub yat ve yerak ve cebehane ve barut ne mikdâr mevcûddur ve neferât dâhi her kal‘ada ne mikdârdır ve mevcûdu nedir ve dizdarlar gedikleri kendü evlerine virmişler midir kaç gedik kendü âdemlerindedir vech-i meşrûh üzre her birisi başka başka defter idub dâhi defterlerin mühürleyub südde-i sa‘âdetime gönderesin ki sonra emr-i şerîfim ne vechle sâdır olursa mûcebince ‘amel oluna

ammâ tamâm-ı mukayyed olub ahz ve celb sebebi ile na-mevcûdu mevcûd yazmakdan kal‘alar alat ve esbâbın zikri iken ziyâde yazmakdan hazer eyleyesiz sonra emr-i şerîfimle tekrar yoklanmak mukarrerdir ana göre pâye-i ikdamda dakika fevt itmeyesiz

Hüküm 1065

Eskişehir kâdîsına hüküm ki mektûb gönderub Dergâh-ı Mu‘âllam topcilerinden olan Kurd‘Ali olub kazâ-yı mezbûrda bazı eşkıyâ ile Maksud nâm kimesnenin evin basub emvâl ve erzakın nehb u ğaret eyledüğü şer‘le sâbit olmuş iken hak virmeyub dâima fukarâya bu makule zulm ve te‘addiden hâli olmayub ve şer‘-i şerîfe itâ‘at eylemedüğün i‘lam eyledüğün pâye-i serir sa‘âdet makrûnum ‘arz olundukda mezkûrun ‘ulûfesi kat‘i olunub hakkından gelinmek emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda mezbûrı şer‘-i şerîfe ihzâr idub da‘va-yı hak iden hüsemâsıyla mürâfa‘a idub bir def‘a şer‘le fasl olmayan husûsları onât-ı vecihle hak üzre teftiş idub göresin ‘arz olunduğu üzre fukarâya zulm ve te‘addisi vârid ise ashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakların bî-kusûr hükm idub alıvirdükden sonra fermân-ı şerîfim üzre şer‘le hakkından gelesin ammâ hak üzre olub tezvir ve telbisden ve şühûd-u ruzdan ve hilâf-ı şer‘ iş olmakdan ihtirâz eyleyesin

Sayfa 485

Hüküm 1066

Yevmü’l-Hamis Fi 6 Şehrü’l-haram Zilka‘detü’ş-şerif

Budun muhâfazasında Vezir Mehmed Paşa’ya hüküm ki hâlâ Vezir-i‘Azam Sinan Paşa edamallahu te‘âlâ işbû sene selase ve elf şevvâlinin yirmi dokuzuncu gününde ‘asâkir-i nusret şi‘ârıma serdar ta‘yin olunub sefer-i nusret eserim ser‘an ve isticâl üzre varmak üzredir imdi sen dâhi kemâ-kan vezirim sen müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla müheyya ve hazır ve müşâru’n ileyh tarafından nazır olub ve hâlâ iktizâ eyledüği üzre Budun’da serhad hizmetinde olmak emr idub buyurdum ki vardukda anun gibi i‘lam-ı mahrûsemden bir mahalle biri mesul olmak ihtimâli olunursa hüsn-i tedbir ve tedârik ile serhad-ı mansurda olan beğlerbeğiler ve sancakbeğleri vesâir zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve muhâfazada olan kul tâyifesiyle def‘-i mazarrat-ı i‘dada dakika fevt eylemeyesin ve i‘da tarafından alduğun ihbâr-ı sahiheyi‘ale’t-tevâli müşâru’n ileyh serdarıma ‘arz ve i‘lamdan hâli olmayasın bi’l-cümle serhaddın ahvâliyle kemal-i mukayyed üzre basîret ve intibah üzre olasın

Hüküm 1067

Amasya kâdîsı olub Rum beğlerbeğliğinde zahîre alınmak fermân olunan sipâhîlerden zahîre cem‘ine müfettiş olan Mevlana Mehmed ve vilâyet-i Rum’da olan kâdîlara hüküm ki Rum beğlerbeğliğinde altı binden aşağı tîmâra mutasarrıf olan sipâhîlerden her bin akçeden beş kile zahîre cem‘ olunub sefer-i hümâyûna irsâl olunmak fermân olunub zikr olunan zahîreyi altı binden aşağı tîmârı olanlardan cem‘ eyleyub gemilere tahmil olunub ‘asâkir-i islâmiye yetişdirmek içün Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından kıdvetu’l-emâsil ve’l akran Durak Çavuş zîde kadruhû ta‘yin olunduktan mukaddemâ emr-i şerifim gönderilmişdir buyurdum ki vardukda sen ki müfettiş ve çavuşsun bu zemânı sâir zemâna kıyas itmeyub ve te’hîr ve tevakkuf eylemeyub zikr olunan beğlerbeğlikde altı binden aşağı tîmârı olanlardan her bin başına emrim üzre beşer kile zahîre cem‘ ve tahsil itdirub ve siz ki kâdîlarsız her birinüz taht-ı kazânızda mukayyed olub cem‘ itdikleri zahire sipâhîleri kendü câniblerinden ihtiyâr eyledikleri kimesneler ile ayrı olan iskelelerden navlun gemilerine tahmil itdirub ‘ale’t-ta’cil emr-i sâbık mûcebince mahal-i me’mura irsâl ve îsal eyleyub ‘avk ve te’hîrden ve ihmâl u müsâheleden ziyâde hazer eyleyesiz şöyle ki husûs-ı mezbûrda mezkûr çavuş ve siz ihmal itmekle zahîre sefer-i hümâyûna gice gelub ‘asker-i islâm müzâyaka çekilmelü ola ‘özrünüz makbûl olmayub ve ğayrilere konulmayub muhkem haklarından gelinub ana göre mukayyed olub zemânıyla zahîre-i mahal-i me’mura irsâl ve îsal eyleyesiz ve mezkûr çavuşumun şükr u şikâyeti müesserdir ana göre emr-i şerîfimin icrâsında dakika fevt itmeyesiz

Sayfa 486

Hüküm 1068

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Erzurum beğlerbeğine ve Erzurum beğlerbeğliğinde vâki‘ olan kâdîlara hüküm ki Erzurum’da bazı eşkıyâ bölük halkı nâmına gezub re‘âyânın emvâl ve erzakların ğaret idub külli fesâd ve şena‘at üzre oldukları i‘lam olmağın sâbıka silahdarlarım kethüdâsı olan kıdvetu’l-emâcid ve’l-akrân Hasan kethüdâ zîde kadruhû mübâşir ta‘yin olunub gönderilub bu bâbda gereği gibi mukayyed olub fi’l-vâki‘ bazı eşkıyâ bölük halkı nâmına memleket ve vilâyetde gezub re‘âyâ ve berâyâya ve tüccar ve zevata ve sâir ebnâ sebebiyle vech-i meşrûh üzre zulm ve te‘addi idub fesâd ve

şena‘atleri münevver ve muhakkak ise müşâru’n ileyh Hasan kethüdâ mübâşeretiyle hüsn-i tedbir ve tedârikle ele getirüb da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eyleyen hüsemâları ile beraber idub bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmeyen husûsların hak üzre teftîş ve ta‘arruz idub göresin vech-i meşrûh fesâd ve şena‘atleri sâbit olur ise erbâb-ı hukukun ba‘de’s-sübût hakların alıvirdikden sonra istihkâklarına göre şer‘le haklarından gelesizve bölük halkından olanları isimleri ve resimleri ve bölükleri ve ‘ulûfeleriyle mufassalan yazub sâbit ve zâhir olan fesâd ve şena‘atleriyle Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arz eyleyesiz sonra anlar hakkında emrim ne vechle sâdır olur ise mûcebi ile ‘amel idesiz ammâ tamâm-ı hak üzre olub bu bahâne ile kendü hâlinde olanlara dahl ve te‘addi ve ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan hazer idub hace-i hakdan ‘udul itmeyesiz ve bazı ehl-i fesâdve şena‘atde bölük halkı yanına sığınub bizim hizmetkârlarımızdır deyû siyânet idub ele virmemekle hukuk feza olunmayub hakkından gelinmedüğü i‘lam olundu imdi ol-makule ehl-i fesâd olanları sen ki Hasan kethüdâsın bölük halkının yanında olub vech-i meşrûh üzre ahvâllerin şer‘le teftîş ve ta‘arruz eyleyub fesâd ve şena‘atleri olanların şer‘le haklarından gelesin deyû merhûm ve mağfiru’n-leh babam hüdâvendigâr tabe serahu zamânında emr-i şerîf virilub tahrîr olunmak bâbında ‘amel rica itmeğin buyurdum ki bu hüküm hükm-i hümâyûnun hilâfına sonradan emr-i şerîf virilmiş değil ise bu bâbda merhûm ve mağfiru’n-leh babam tabe serahu zemânında virilen emr-i şerîf mûcebince ‘amel eyleyub ol emre muğayyir iş itdirmeyesiz

Sayfa 487

Hüküm 1069

Yevmü’l- … Fi 28 Z1003

Ba Hatt-ı Pir Efendi kayd u bend ile buyrulmuşdur

Karahisar-ı Sahib kazâsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub nefs-i Karahisar sâkinlerinden Lozi nâm kimesne kallab olub kabl-i şer‘den evine âdem gönderilub tahsis olundukda altı ‘aded akçe sikkesi ve üç yüz kalb akçe bulundukdan sonra a‘yân-ı vilâyetden cemm-i ğafir mezburun kallab idüğün bi-tarikü’ş-şehâde haber virdüklerin ‘arz eylemediğin ecilden kayd u bend ile asitâne-i sa‘âdetime göndermeğin emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzre mezbûru pâye-i vech-i gân ele getirub hakkında sübût bulan sûret-i sicilleri ile ve elinde bulunan

kallablığa müte‘allık olan esbâbla kayd u bend ile asitâne-i sa‘âdetime gönderesin ve koşub gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh ve te’kid idesin ki buraya varınca ğaflet ile veyâhud celb ahz olmakla halas itdürülmek ihtimâli olmaya

Hüküm 1070

Ba Fermân-ı Hazret Efendi

Sâbıka Diyarbekir defterdârı Ahmed’e hüküm ki bazı kimesnelerin zimmetinde mal-ı mîriden hayli bekaya olub tahsil olunması umûr-ı mühimmeden olmağın sen Divân-ı Hümâyûnuma gelub cümle aklamın bir sûretin yazub defter idub nedenlu bekaya olduği ma‘lumun oldukdan sonra cümlesinin tahsiline sen nazır ve havâle olub mu‘accelen cem‘ ve tahsil itmek emr idub buyurdum ki vardukda bir an ve bir sa‘at te’hîr ve terâhî itmeyub mu‘accelen Divân-ı Hümâyûnuma gelub cümle aklamın bir sûretin yazub defter idub herkesin zimmetinde nedenlu bâki kalduği ma‘lumun oldukdan sonra aslâ muhâlefet ve ‘inad itdirmeyub zuhûr iden malımı müteveccih olanlardan bî-kusûr cem‘ ve tahsil eyleyesin husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umurdandır ihmâl ve müsâhele itmekden ziyâde ihtirâz eyleyesin

Sayfa 488

Hüküm 1071

Kırşehri beğine ve Dinek kâdîsına hüküm ki sen ki Dinek kâdîsısın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kazâ-yı mezbûre tâbi‘ Sarimsilki nâm karyeden Aydın Durak ve Durmuş nâm kimesneler içün kuttâ‘i’t-tarik olub ve nice Müslümanların evlerin ğaret itdüklerinden ğayri kazâ-yı mezbûre tâbi‘ ‘Ali ... karyeden ‘Ali Beğ nâm kimesnenin bir katırı ve Ferşami nâm karyeden deyû Alkakar nâm kimesnenin yerlerinin sirka idub Mahmud nâm nâib şer‘-i şerîfe da‘vet itdükde itâ‘at-ı şer‘ itmeyub nâibi kılıc ile çalub ve mezkûrların haklarında cemm-i ğafir vech-i meşrûh üzre haber virmişlerdir deyû haklarından gelinmek ricasına ‘arz itdüğün ecilden buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrları ihzâr ve hüsemaları ile beraber idub dâhi zikr olunan husûslar bundan akdem bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub üzerinden on beş yıl mürur itmiş da‘valar değil ise şer‘le dikkat ve ihtimâmla hak üzre teftiş ve ta‘arruz idub göresin kâdîya hak olunduği üzre bi-hasbu’ş-şer‘-i şerîf sâbit ve zâhir ola ashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdikden sonra mezbûrlar sipâhî tâyifesinden ise habs idub ‘arz idesin değiller ise haklarından şer‘le lâzım geleni icrâ idub hilâf-ı şer‘-i şerîf iş olmakdan ziyâde hazer idesin ammâ hîn-i

teftiş tamâm-ı hak üzre olub tezvîr ve telbîsden ve şühûd-u zurdan hazer idesin kazâda medhali olmayanı dahl itdirmeyesiz

Hüküm 1072

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Musul beğlerbeğine ve kâdîsına hüküm ki Kızılribat sancağıbeği Satılmış dâme ‘izzuhu mektûb gönderub kazâ-yı mezbûrda Hazreti Yunusu’n-nebî ve Cercisü’n-nebî aleyhimu’s-salat ve’s-selâmın evkâfına beğlerbeği ve sancakbeği **(Bu Hüküm Tamamlanmamıştır.)**

Hüküm 1073

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

İstanbul kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub bâb-ı sa‘âdetim ağası olan Gazanfer dâme ‘uluvvuhû mahrûse-i İstanbul’da Kırkçeşme kurbunda bina itdüğü medrese-i mahallesinin ahâlisi bakkal dükkânına külli ihtiyâcları olmağın bir bakkal dükkânı bina idub lâkin mahrûse-i İstanbul’da olan bakkal dükkânlarına hisse virilu-gelub müşâru’n ileyhin dükkânına dâhi olageldüği üzre bir hisse virilmek içün emr-i şerîf ricasına ‘arz itmeğin buyurdum ki mahrûse-i İstanbul’da sâir bakkallara bu hirasla hisse virilu-gelmiş ise ‘arz eyledüğünüzre müşâru’n ileyhimin zikr olunan bakkal dükkânına dâhi ol vechle hisse virdurub emr-i şerîfime muhâlif kimesneye ta‘allül itdirmeyesin

Sayfa 489

Hüküm 1074

Sâbıka Anadolu beğlerbeği olub hâlâ Eflak’da olub (boşluk) ikbâlehuya ve Tuna yalısında olan kâdîlara hüküm ki serdâr-ı zafer şi‘ârım ‘asâkir-i zafer measir-i İslâmla ile’l-an ne mahalle varub Tuna’yı geçub öte yakada küffâr-ı haksâr ile mülâkat itmeyeler mi nice olduği mu‘accelen sıhhat üzre ‘arz olunmak emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda kemâl-i takayyud ile mukayyed olub mu‘accelen ahvâl-i ‘asâkir-i islâmiye tamâm-ı ma‘lum idinub ve bi’l-fi‘il olub ile’l-an kefere-irencide-i mülâkat vâki‘ olduğu nicedir vuku‘uüzre yazub müşâru’n ileyhe ber vech-i ta‘cil südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesiz

Hüküm 1075

Müekked emr-i şerîf

Dimyad beği Hasan Beğ'e hüküm ki bi'l-fi'il Mısır beğlerbeği olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Murad dâme ikbâlehunun oğli olub Dergâh-ı Mu'âllam müteferrikalarından olan (boşluk) zîde mecdehuyu esir re'âyâsı ile sen kâdîrğan ile mahrûse-i Mısır'a olub tekemmül emr idub buyurdum ki vusûl buldukda asla te'hîr ve terâhî itmeyub mumâ-ileyha ehl ve 'iyâli ve tevabi' ile fermân-ı celilü'l-kadrim üzre sen bi'z-zât kâdîrğan ile mahrûse-i Mısır'a emin ve salim îsal eyleyub eyleyub 'avk ve te'hîrden beğâyet ihzâr eyleyesin

Hüküm 1076

Kars beğlerbeğisine hüküm ki südde-i sa'âdetime mektûb gönderub eyâlet-i Kars'dan gelindikde 'umûmen ümerâ ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâir a'yân ve eşrâf getirtülüb beğlerbeğiniz ile mabeyninizde zatu'l-beyne sebeb nedir deyû sûal olundukda cümle kul tâifesinin dirliklerin yedi sekiz yüz kurrağa virdüğünden ğayri ehl u 'iyâllerimizi ve sâkin olduğumuz evlerimizi Kazâklara virub bizi katliam telbisiyle Zaruşad sancağına dahl oldukdan birkaç zu'amânın evlerin basılub ve oğulların çekub emvâl ve erzakın ğaret itmeğin yanında olub Kazâkları gönderub üzerimizde bu mikdâr Kazâkla gelmesun ve her kimin günahı varsa şer'le hakkından gelinsun deyû üç defa âdem gönderilub tazarru' eyledüğümüzde ben beğlerbeğilikden ferâğat iderim Kazâklardan ferağat itmezim cümleniz katl idub ehl u 'iyâliniz Kazâklara viririum deyû 'uhde ve yemin eyledüği mukarrer olmağın biz dâhi ehl u 'iyâlimiz kimseye virmeyub ve kendüsün bu niyeti ile kal'aya komazız ahvâlimiz südde-i sa'âdetime 'arz olunsun dedüğümüzden sonra kal'anın bir kalesine girub ve anı bırak deyub ve tabl-hânesi döğüb ve kal'anın dâhiline tüfenk atub nice kimesneleri mülâki ve nicelerin mecrûh eyledüğünden ma'ada geçülen kal'asından zir-u ziyal? getirtub yedi gün kal'atı döğüb ba'de gitdikde uğraduği köyleri vesâir cesed hayvanın yakub re'âyâ ve berâyânın emvâl ve erzakın ğaret iderek gitmişdir deyû haber virdüklerinden sonra mumâ-ileyh beğlerbeğisi ve vilâyet kâdîsı vesâir a'yân ile kale üzerine varılub 'arz olunduği üzre … ve tob ile düğün saray 'ayini ile görülüb re'âyâ ve kul tâifesinin fevkalade zulm ve te'addisi olub kul ve sâir re'âyâ ve berâyânın bu bâbda cürm ve günahları olmadığın 'arz eyledüğün ecilden buyurdum

ki vardukda min-ba‘d bu husûslar içün kul tâyifesin ve sâir re‘âyâ ve berâyâyı hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneyi rencide ve remide itdirmeyesin

Sayfa 490

Hüküm 1077

Elvendoğlu ‘Ali Paşa’ya ve Haleb kâdîsına ve Eriha kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Dergâh-ı Mu‘âllam sipâhî oğlanlarından Nalbend Hasan elli altmış nefer eşkıyâ ve tüfeng ile karye be-karye gezub müft ve meccanen re‘âyânın yem yemeklerin alub ve maldar nâmına olanlarından cebren yüz ve yâhud ziyâde ğuruş alub virmeyenlerin kollarından asub envâ‘i cefa ve hakaret idub bazılarının haklarında mücevver emirler ibrâz idub bu tarikle külli akçelerin alub ve bunlardan ğayri zulm ve te‘addisinin nihâyeti yokdur deyû ‘arz eyledüğün ecilden mezbûrun ‘ulûfesi kat‘ olunmuşdur şer‘le hakkından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûru ihzâr idubdâhi bu husûslardan bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur itmeyen husûsların hüsemâları muvâcehelerinde şer‘le hak üzre teftiş idub üzerine sübût bulan hak ba‘de’s-sübût hükm idub ashâba alıvirdikden sonra şer‘le icab eyledüği üzre hakkından gelesin ammâ ahz ve celb sebebi ile himâyet olunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz

Hüküm 1078

Ba Hatt-ı Pir Efendi … olundu kayd-ı şud

Menteşe beğine ve Dadya kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın mektûb gönderub kazâ-yı mezbûre tâbi‘ Yaya nâm karye halkı meclis-i şer‘a gelub kazâ-yı mezbûrdan Ahmed ve oğli Yakub içün üşerâdan olub nâib ve ehl-i ‘örf yanlarına varub Müslümanları ğammaz idub bila sebeb ‘ırzların pâymal ve mamaların telef itmeye meyl olub ve müdâhil olmayan da‘valara karışub ve tar u mar siz Müslümanların müzara‘ata kazâ salıvirüb yedirüb bunun iktamı zulm ve te‘addiden hâli olmayub kîl u şer‘den birkaç def‘a tenbîh olunmuş iken mütenebbihve memnu‘ olmayub ahvâllerin görülüb hukuk-ı nas alındıkdan sonra Kıbrıs’a sürülmek rica eylediklerin ‘arz eyledüğün ecilden ahvâlleri şer‘le görülüb lâzım gelursa Kıbrıs’a sürmek emrim olmuşdur vardukda bu bâbda mukayyed olub mezburları ele getirüb dâhi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eyleyen hüsemâsıyla meclis-i şer‘le mürafa‘a idub ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getirtüb bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur etmiş değil ise müdde‘ileri muvâcehesinde hak üzre teftiş

idub göresin mezbûr-u mesruk? ‘arz olunduğu üzre kuraya te‘addileri vâki‘ ise bi-hasbu’ş-şer‘-i şerîf nâib ola ba‘de’s-sübût ashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakların hükm idub alıvirdükden sonra izaleleri lâzım ise mezbûrların ol-diyardan ‘alakaların kat‘ idub dâhi emrim mûcebince şer‘le gönderub varub hazineye vâsıl olduklarına beğlerbeğine temessük olasın ve koşub gönderdüğün âdemlere tenbîh eyleyesin menâzil ve merâhilde ğaflet ile ğaybet eylemeyesin

Sayfa 491

Hüküm 1079

Yevmü’l ... fi 20 Z sene 3

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Trablusgarb beğlerbeğine ve kâdîsına hüküm ki Trablusgarb ahâlisi ve sâir re‘âyâsı tarafından südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl sunulub beğlerbeğiler ve âdemleri ‘asi ‘Arab’dan ahz eyledikleri deve ve koyunları beş kat kıymetinden ziyâdeye re‘âyâya cebren ve kahren virub fukarâ ve zu‘afâya envâ‘i zulm ve te‘addi itmekle şer‘-i şerîf ve vali-i vilâyet olanlara varub ahvâlimiz i‘lam eyledükden mültefit olunub kimin döğüb ve kimin kovub vilâyet-i mezbûre südde-i sa‘âdetime ba‘de mesafe olmağla ahvâlimiz i‘lam itmek mümkün olmamağla ekserîmiz celây-i vatan idub ve bâki kalanlarımız dâhi bu vechle zulm ve te‘addiden karara kudretimiz kalmayub eğer beğlerbeği ve eğer sipahbeği olanların ve kayd evin ve sâir zulmatın zulm ve te‘addileri üzerimizden def‘ oluna olunmazsa cümlemiz perâkende olmak mukarrerdir deyû bildireler imdi vilâyete vali ve hâkim nasb olunmakdan maksud bu makule zulm ve te‘addiyi def‘ itmekdir beğlerbeği olanlar bu makule zulmi irtikâb edince sâir valiyi vilâyet olanlarına yüzden vilâyet zabtına kudretleri olur re‘âyâ ve berâyâ zemânında asude hâl olacak iken bu mertebe zulm ve te‘addisinin aslı nedir re‘âyâya bu makule bir bir ‘inad ihdas eyledüğüne rıza-yı hümâyûnum yokdur def‘ ve ref‘ olunmasın emr idub buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda temam-ı mukayyed olub min-ba‘d dâhi yedin tüfenkler ile veyâhud âdem takayyud görüle vilâyet-i mezbûre ahâlisine ve sâir re‘âyâsına senin tarafından ve sâir zabıtlar cânibinden zikr olunan deve ve koyunları bahâlarından ziyâdeye cebren bırağub fukarâya bu makule zulm olduğu memnu‘ hümâyûnum ola bir diğeri ‘azl ile konulmayub muhkem hakkından gelinur ana göre mukayyed olub hilâf-ı şer‘-i şerîfden ve koyunların bahâları ma‘lum iken tahammüllerinden beş kat ziyâdeye

re‘âyânın üzerlerine cebren bırakdırmayub olagelen ‘imâlata muhâlif te‘addiden ziyâde hazer idesin ve şimdiye değin bu makule zulümle cebren üzerlerine deve ve koyun bırakmışlarsa giru aldırub re‘âyâdan hilâf-ı şer‘-i şerîf nesne taleb itdirmeyesin ve sen ki kâdîsın re‘âyânın bu makule ahvâli vâki‘ olub gelub i‘lam eyledüklerinde ahvâlleri ile gereği gibi mukayyed olub hilâf-ı şer‘-i şerîf olagelene muhâlif zulm ve te‘addi itdirub tekrar şikâyet etdirmekden beğâyet hazer idesin şöyle ki zulm ve te‘addi oluna ‘amel ile konulmayub envâ‘i tîmâr ve bekaya mazhar düşmek mukarrerdir ana göre basiret üzre olub ahvâl-i re‘âyâ ve ahâliyi vilâyet ile kimler takayyüd ile mukayyed bu husûsları sab-ı celâlet-meabım tarafından zabt âdemler gönderub bu hüküm gereği gibi ana göre mukayyed olunub bilahare ve işitmedik demeyesin şöyle bilesiz vilâyet ile mukayyed olub bu hüküm te‘addi ahâli-yi vilâyetden … elinde ibkâ karye? husûsla? ‘amel eyleyub ‘alakasın … … zulm ve te‘addi olunmakdan hazer eyleyesin

Sayfa 492

Hüküm 1080

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Mısır beğlerbeğine ve Mısır kâdîsına hüküm ki hâlâ Mısır’a tâbi‘ Evkâf-ı Selâtin-i Mâziye vesâir evkâfın ahvâli nicedir ve ne mikdâr me’muru vardır ve haraba müşerref olanların aslı nedir ve zikr olunan evkâfın mirîye ‘aid olanı ne mikdârdır ve dâhil-i hazine olmuş mudur kimesne zimmetinde bâki kalmış mıdır şer‘le yerlü yerinden ve zabıtlarından ve ehl-i vukufdan teftiş ve tefahhus idub asılve hakikat üzre asitâne-i sa‘âdetime ‘arz olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda Mısır’a tâbi‘ olan Evkâf-ı Selâtin’e ve sâir evkâfa yazub mukayyed olub ne mikdâr me’mur u vakıf vardır haraba müşerref olanlara bais nedir ve evkafdan mîrîye ‘aid ne mikdârdır nesne olur ve dâhil-i hâzine olunmuş var mıdır kimesne zimmetinde bâki var mıdır şer‘le yerlu yerunden ve evkâf beğlerinden ve mütevelli ve mütessir nedir ve ehl-i vukufdan teftiş ve tefahhus idub zuhûrlarından mal-ı vakıf müteveccih olanlardan bî-kusûr tahsil-i vakıf içün zabt etdirub kimesne zimmetinde bir cebe bâki kalır mıdır ve ne mikdâr mal-ı vakıf tahsil olunduğun dahl ve meşrûh yazub ‘arz idesin

Sayfa 493

Hüküm 1081

Yevmü'l-İsneyn Fi 30 Z sene 3

Pir Efendi Hattıyla

Mısır beğlerbeğine hüküm ki Mısır'a müte'allık mukata'at bin iki senesi totundan bu zemâna gelince ne mikdâr mala fürûht olmuşdur ve ne mikdâr dâhil-i hâzine olub ve ne mikdâr mal-ı mîrî bâki kalmışdır ve bâki kalmağa ba'is nedir asıl ve hakîkat ile defter ve yerlü yeründen görub vuku'u üzre 'arz olunmak emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzre Mısır'a müte'allık olan mukata'anın bin iki totundan bu zemâna gelince ne mikdâr fitneye fürûht olub ve dâhil-i hâzine ne mikdâr fitne olmuşdur ve bâki ne mikdâr akçe kalmışdır ve bâki kalmağa ba'is nedir yerlü yerinden görülüb ve defterden ihrâc itdirub vuku'u üzre yazub 'arz eyleyesin bâki kalmayub bi't-tamâm gelub dâhil-i hâzine olmağa ne var ki oluna ve bu zemâna dek yazmış olan emtiaya giru mukata'a tahvil olunub defterlerinde külli mal-ı mîrîye kalur itmiş olmakdan bâki kalan malımı bî-kusûr tahsil idub dâhil-i hâzine itdiresin min ba'd mal-ı mîri telef ve zâyi' olmak ihtimâli olmaya mal-ı mîrinin tahsili cemilden midir ana göre mukayyed olub mal-ı mîrîden kefe zimmetinde bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayasın

Hüküm 1082

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Müşâru'n-ileyhe hüküm ki hâlâ Mısır'a müte'allık ğallat mukata'atı mahsûlünden ne-mikdâr ğalle fürûht olunmuşdur ve der-anbâr ne-mikdâr ğalle vardır ve der-anbâr olan ğallat ne mikdâr bahâya fürûht olmuşdur ve hâlâ ne bahâ ider ve bu zemâna dek ğallat mukata'ası eminleri defterlerinde bâki var mıdır yerlü yeründen defter mûcebince görülüb bâki kalan ğalle kimlerde zuhûr iderse bî-kusûr tahsil ve der-anbâr idub vuku'u üzre 'arz olunması emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda emrim üzre mukayyed olub bu zemana dek ğallat eminlerinin defter mûcebince ahvâllerin görub zuhur iden bâkiyi bî-kusûr tahsil ve der-anbâr idub bir cebe bâki komayasın ve hâlâ dahi zikr olunan mukata'a ne mikdâr ğalleye fürûht olmuşdur ve der-anbâr ne mikdâr ğalle vardır asıl ve hakikat üzre ma'lum itdirdiğinden sonra vuku'u üzre 'arz eyleyesin mahsûl i'lam kalmak tevfir teksîrinde bezl-i makdûr idub telef ve zâyi' olmakdan yakasın hazer idub ihmâl ve ihtimâmda dakika fevt idesin

Sayfa 494

Hüküm 1083

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Sis sancağında vâki‘ olan kâdîlara hüküm ki livâ-i mezbûrda ze‘amete ve tîmâra mutasarrıf olan zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ‘umûmen bu sene-i mübârekede donanma-yı hümâyûnuma fermânım olub hâlâ donanma-yı hümâyûnuma gitmedükleri ecilden ze‘amet ve tîmârlarının beratları mûcebince bedeliyeleri cem‘ ve tahsil olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda livâ-i mezbûrun zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârı fi’l-vâki‘ bu sene-i mübârekede fermân olunan donanma-yı hümâyûnuma varmamışlar ise her birinüz bi’z-zât gereği gibi mukayyed olub mezbûr çavuşum mübâşeretiyle taht-ı kazânızda mutasarrıf oldukları ze‘amet ve tîmârlarının beratları mûcebince yazularına göre birer yıllık bedeliyeleri her ne vecihle mümkün olursa cem‘ ve tahsil idub dâhi cem‘ eyledüğünüz akçe-i zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârın beratları mûcebince yazuların baş karyeleriyle defter idub tahsil olunan bedeliye akçesiyle südde-i sa‘âdetime ma‘an gönderesin zikr olunan bedeliyeyi bir vechle cem‘ ve tahsil eyleyesin ki sonradan bir kimesne gelub nice tîmârım ezalarımı yazduğundan ziyâde alındı dimek ihtimâl ola ve zü‘amâ ve erbâb-ı tîmârdan emr-i şerîfime muhâlefet idub te‘allül ve ‘inad iden kimesne var ise ol asılları ism u resimleri ile yazub ‘arz eyleyesin ki tîmârları alınub haklarından geline ‘avk ve te’hîrden ve ihmal ve müsâheleden beğâyet ihtirâz eyleyesin

Hüküm 1084

Şer‘-i şerîf mûcebince görülmek içün emr-i şerîf buyruldu

Sofya kâdîsına hüküm ki kıdvetü’l-havâss ve’l-mukarrabîn cism-i hümâyûnum hirâsetden ‘Acemzâde Ahmed zîde mecduhû rikâb-ı hümâyûnuma ‘arzuhâl sunub sâbıka vezir iken fevt olan Haydar Paşa’nın karındaşı ‘Ali Beğ’in salbına şevvâline ve oğlu ‘Ali sağirler iken Sofya nâm kasabada babaları mezbûr ‘Ali Beğ’den ırs ile intikâl iden evlerini Münteha nâm Kadı bin Ğayret varisden satun aldum deyû tasarruflarına mani‘ olub ve gâh on beş yıldan beru da‘va ede-gelinmez deyû bahâne idub ve toprak kâdîsı dâhi on beş yıllık da‘va istima‘ata emr-i şerîf lâzımdır deyû def‘-i vakt idub lâkin zikr olunan evler mezbûrların her vecihle hakk-ı sarih olduğuna ellerinde fetvâ-yı şerîf olduğundan ğayri müteveffa-yı mezbûrun vârisleri olduklarına ehl-i vilâyetde şehadet iderler deyû ellerinde olan fetvâları mûcebince on beş yıllık

da‘vadır deyû teğallüb olunmayub istima‘ olunmak içün emr-i şerîfim virilmesin rica eyleyesin şer‘-i şerîf mûcebince umûr-ı nefs deyû hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrûnum ile fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerifimle vardukda ihzâr-ı hüsema kılub bir def‘a şer‘le görülüb dahl olunmamış ise on beş yıl geçmişdir dimeyub hüsema muvâcehesinde şer‘le teftiş ve tefahhus ve ellerinde olan fetvâ-yı şerîfeye nazar idub göresin fi’l-vâki‘ fetvâları da‘valarına mutabık olub ‘ala vechü’l-hasım sâbit oldukdan sonra zikr olunan evleri hükm etdirub mib ba‘d mezbûr kâdîyı dahl etdirmeyesun hükm-i şer‘a musaddık olduktan sonra memnu‘ olmayub dahl iderse vuku‘-u üzre südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin

Sayfa 495

Hüküm 1085

Yevmü’l-İsneyn Fi 30 Z sene 1003

Emr-i sâbık mûcebince Kıbrıs’a sürülmek buyrulmuşdur

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Kayseriye kâdîsına ve beğine hüküm ki sâbıka Kayseri kâdîsı ‘Ataullah zîde fazlühü südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Samantı nâhiyesinde sâkin Çürük oğlu dimekle ma‘rûf Nasuh ve Şafî kimesneler şâki ve ehl-i fesâd olub dâima tezvir ve telbis ile meşhur olduklarından ğayri bazı kimesnelerin haklarında müzevver ‘asiler nidâ idub na-hak yere cihetlerin aldırub hayf idub ve nice Müslümanlara enva‘-i isnâd ve iftira idub ehl-i ‘örfe hilâf-ı şer‘-i şerîf ziyâde malların aldırub te‘addi eyleyub fukaraya … etmekle ellerinde defa‘atle tezvir-i emr ve berat ve hüccet bulunub bu cümle fesâdları üzerine şer‘le sâbit olduğu asitâne-i sa‘âdetime i‘lam olunmağla cezîre-i Kıbrıs’a sürgün olmak fermânım olmuş iken mezbûrlar firar idub ele getürmemekle kadîm eyyâmla yine gelub hâlâ vech-i meşrûh üzre fukaraya zulm ve te‘addiden hâli olmayub ve Kayseriye kazâsına tâbi‘ Karakaba nâm karyede … olan kuzzatu’l- ‘arameyn Seyyid Halil … ğayri evladından Seyyid Derviş Mehmed evladiyet üzre mutasarrıf olduğu zaviyesi karyelerinin içinden bazı eşkıyâyı yanlarına alub vakfa ‘aid olan ‘öşr ve resm-i ta‘âm virdirmeyub ve zâviye husûsunda mezbûru ‘arzla tebdil idub nice kimesneleri asitâne-i sa‘âdete şikâyete gönderub rencide eyledüğün ve mezbûrlar dâima fesâd ve şena‘at üzre olmağla fukarâ ellerinden ‘acizdir şöyle ki haklarından gelinmez ise vilâyet halkı asude hâl olmaz deyû cemm-i ğafir haber virdiklerin ‘arz etdüğün ecilden emr-i sâbık mûcebince

‘amel olunmasın emr idub buyurdum ki vardukda mezbûrları ele getürüb mezbûrların vech-i meşrûh üzre zulm ve te‘addileri vâki‘ ise emr-i sâbık üzre oldiyârdan ‘alakaların kat‘ etdirub dâhi cezîre-i Kıbrıs’a sürgün etdiresin ve cezîre-i mezbûra vâsıl olduğuna beğlerbeğisinden temessük getürdüb asitâne-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin

Sayfa 496

Hüküm 1086

Edremid kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub destûr-i mükerreme-i müfehhim nizam alınan vezirim İbrahim Paşa edamallahu te‘âlâ iclâlehunun taht-ı kazânda vâki‘ Ağacık ve Çandar nâm karyeler feth-i hakaniden biru defâtir-i ‘atîk ve cedîdde kılıc tîmâr olub bu ana değin ber vech-i tîmâr zabt oluna-gelub sipâhî tasarrufunda iken mahrûse-i Burusa’da âsude olan ceddim sultan Murad Han tâbe serahu evkâf-ı mütevellileri vakfın sınuri içindedir deyû Dergâh-ı Mu‘âllam kapucuları vakıf tarafından zabt idub defter-i mufassalda kayıt gönderub lâkin zikr olunan karyeler kadimi tesyar kayd olunub vakfa ‘alakası olmayub tîmâra hükm olunub hesab virildüğünden ma‘ada kılıca evkâf olunub vakf tarafından dahl olunca deyû hatt-ı hümâyûn sa‘det makrûn ile fermân olunmağın defter-i cedîdden nişancım kalemiyle tashih olunub ve tedbir karyeleri kemâ-kân Mehmed nâm sipâhîye bir vech-i tîmâr zabt itdiresin deyû hükm-i şerîf virilmeğin müşâru’n ileyhin … şeca‘atinde mutasarrıfında olan on dört bin akçe yarar karyeleriyle istibdât itmeğin zikr olunan karyeler nişancım kalemi ile tashih olundukdan kemâkan ber vech-i tîmâr-ı mezkûr Mehmed tasarruf olduği üzre müşâru’n ileyhin kâdîlarından olmak üzre defter-i ihmâla kayd olunub kâdîları voyvodasına zabt itdirub vakıf cânibinden bir vecihle kimesneye dahl ve ta‘arruz itdirmeyesin eğer cânib-i vakıfdan beratım olunub emr-i şerîf ve sâir temessükât ibrâz iderse mühürleyub müşâru’n ileyhin voyvodasına teslim idesin ki südde-i sa‘âdetimde cevabları virile deyû hükm-i şerîfim virilmeğin vakıf tarafından ibrâz olunan iki kat‘a emr-i şerîf mühürlenub müşâru’n ileyhin voyvodasına teslim olunduğun ‘arz eyledüğün ecilden zikr olunan karyeler defter-i ‘atîk ve cedîdde sınıf-ı ze‘âmet olub hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrûn ile ehl-i ze‘âmet olmak fermân olunmağın min ba‘d vakıf cânibinden dahl olunmayub müşâru’n ileyhin voyvodasına zabt etdirilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda zikr olunan karyeleri müşâru’n ileyhin voyvodasına zabt

itdirub min ba‘d vakf tarafından dahl ve ta‘arruz itdirmeyesin eğer bu hükm-i hümâyûndan sonra mukaddem ve mu’ahhir tarihle emr-i ibrâz iderler ise ellerinden alub mühürleyub müşâru’n ileyhin voyvodasına teslim eyleyesin ki südde-i sa‘detimde cevabları virile

Sayfa 497

Hüküm 1087

Yevmü’l Erba‘a Fi 18 Za sene 1003

Ba Hatt-ı Hümâyûn telhisi vilâyetden … ve sürülsünler

Bağdad muhâfazasında olan Vezir Hızır Paşa’ya ve Cessanbedren kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın mektûb gönderub taht-ı kazânda sakin olan Melik Kıyas ve Yakub ve Seyyid Şeref nâm kimesneler Rafizî ol-meziyet Şi‘â tâifesinden olduklarından ğayr-i kendü hâllerinde olmayub dâima şirret ve şaka üzre olub mukaddemâ kendü yoldaşlarından olan Melik Ferruhzâde hâşâ sebb-i nebi hîleyle fazlu’l-halk ve islâm eyledüğü sâbit oldukdan sonra hakkından gelinmek bâbından fetvâ ve emr-i şerîfe sâdır olmağla şer‘le salb ve siyâset olunmağla bazı Müslümanlara siz ba‘is ve badi oldunuz deyû beğlerbeğilerden üzerlerine âdem getirub bir iki yüz bin akçe cerimelerin aldırub zulm ve te‘addilerinin nihâyeti yokdur ref‘ olunmaları lâzımdır ref‘ olunmazlarsa cümlemiz celây-ı vatan ideriz deyû tazallüm eylediklerin ‘arz ve i‘lam eyledüğün ecilden mezbûrların ‘alakaları kat‘ olub vilâyetden sürülmeleri bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa‘âdet makrûnumla fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vardukda ‘arz olunduği üzre mezbûrların imza olub ve Müslümanlara cülûsları şer‘-i şerîfi zulm ve te‘addileri mürafa‘aları ba‘de’s-sübût sicil idub dâhi mezbûrların ol diyardan ‘alakaların kat‘ itdirub fermân-ı celilü’l-kadrim mûcebince vilâyetden sürgün idub dâhi emr-i şerîfim yerine varduğun yazub bildiresin ahz ve celb sebebi ile meyl u muhaba ve ihmâl-u müsâheleden ihtirâz ve ihtiyât eyleyesin

Hüküm 1088

Rumbeğlerbeğine ve Hüseyinabad ve Yürükkâdîlarına hüküm ki taht-ı kazânızda olan re‘âyâ tarafından südde-i sa‘âdetime şöyle ‘arz olundu ki Ahmed kâdî ve Karğuslar ve ‘Aşkı Fakih nâm Nâib ve Veli kâdî ve Veli Beğ nâm kimesneler bir nice nefer haramzâde ve eşkıyâ tâifesin yanlarına alub beğlerbeği cânibinden bazı re‘âyânın ahvâllerin görmek içün âdem getürdüklerinden mezbûrlar yanlarına düşüb

fukarâyı ğammaz idub hilâf-ı şer‘-i şerîfe nice husûsu iskâd ve ikrâr itmekle külli cerimelerin alub ve emvâl ve erzakların ğaret ve hasaret itdirub ehl u ‘iyâllerin çıkub re‘âyâ tâifesi perâkende olub dâima zulm ve te‘addiden hâli değildir deyû nizam itmek buyurdum ki vardukda bu bâbda her biriniz bi’z-zât gereği gibi mukayyed olub mezbûrları ihzâr idub da‘va-yı hak ta‘yin-i madde idenler ile beraber idub ğaybet ederlerse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getirtübbir def‘a şer‘le görülüb fasl olmayan husûsların hüsemâları muvâcehesinde tamâm-ı dikkat ve ihtimâm birle göresiz hak üzre ‘arz olunduği gibi fesâd ve şena‘atleri ve zulm ve te‘addileri sâbit ve zâhir olursa ba‘de’s-sübût üzerlerine sâbit ve zâhir olan hakların ashâb-ı hukuka şer‘le görüldükden sonra şer‘le haklarında lâzım geleni icrâ eyleyesin muhtâc-ı ‘arz olanları yazub bildiresin hak üzre olub hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addiden ve ehl-i fesâda ahz ve celb olmağla himâyet olunmakdan hazer eyleyesiz

Sayfa 498

Hüküm 1089

Trablusğarp beğlerbeğisi olub donanma-yı hümâyûnuma serdar ta‘yin olunan Mehmed Paşa’ya hüküm ki te’hîr ve terâhî itmeyub donanma-yı hümâyûn bi’l-fi‘il Mizistre sancağı beği olan Murad dâme ‘izzuhuya ısmarlayub sen ‘ale’t-ta‘cil beğlerbeğliğe varub hıfz u hirâsetde olmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda te’hir ve terâhî itmeyub donanma-yı hümâyûn emrim mûcebince müşâru’n ileyh Murad dâme ‘izzuhuya ısmarlayub dâhi ale’t-ta‘cil beğlerbeğliğe varub hıfz u hirâset-i memleket ve salb u siyânet ra‘iyyet bâbında dakika fevt itmeyub ve lâzımu’l- ‘arz olan husûsları i‘lamdan hâli olmayasın

Hüküm 1090

Mizistre beği Murad Beğe hüküm ki donanma-yı hümâyûna serdar ta‘yin olunub Trablusğarb beğlerbeğisi olan Mehmed Paşa donanma-yı hümâyûnu ısmarlayub kendü beğlerbeğliğine ‘ale’t-ta‘cil gide deyû fermân-ı ‘alîşânım sâdır olub hükm-i hümâyûnum gönderilmişdir buyurdum ki vardukda emrim mûcebince kemâl-i basîretüzre olub donanma-yı hümâyûna lâzım olan husûsları ikdam ve ihtimâm idub dâhi lâzım oldukda mevsimi ile südde-i sa‘âdetime gönderub bir vechle basîret ve intibâh üzre olasın ki el-‘iyâl billahi te‘âlâ düşman yedinde tarafından zarar ve güzend irişmeğin ihtimâli olmaya

Sayfa 499

Hüküm 1091

Sâbıka Rakka beğlerbeğisi ‘Osman dâme ikbâlehuya hüküm ki bundan akdem Divân-ı Hümâyûnuma şikâyetçilerin gelub ile hasımların ile mürafa‘a olub ahvâlin şer‘le görülmek içün iki kapucu ile asitâne-i sa‘âdetime gelmek içün sana hükm-i hümâyûnum gönderilmişken hasımların ile mürafa‘adan halas olmak içün sefere gitmek bahânesiyle bir tarikle emr-i şerîf getirtub sefere çıkub getürdüğün kapucılar i‘lam eyleyub ve hasımların bi’l-fi‘il südde-i sa‘âdetimde olmağla sen sefer-i hümâyûna gitmeyub asitâne-i sa’âdetime gelub hasımların ile mürafa‘a olmak bâbında hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrûnumla fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmuşdur vardukda her kangi konakda bulunursan kat‘a te’hîr ve tevakkuf itmeyub varan kapucılar ile kalkub mu‘accelen südde-i sa‘âdetime gelub sefere gitmek içün elimde bu hükm-i şerîfim tarihinden mukaddem ve muahher emr vardır deyû te‘allül ve nizâ‘ eylemeyesin şöyle ki bu emr-i şerîfime muhâlif asitâne-i sa‘âdetime gelmekde te‘allül ve nizâ‘ eyleyesin ol bâbda beyân olunacak ‘özrün kat‘a makbûl-ı hümâyûnum olmayub kat‘a mecal virilmeyub hakkından gelinir ana göre emr-i celilü’l-kadrim imtisâl idub ber vech-i isti‘câl gelub hasımların ile mürafa‘a olub ahvâlin şer‘le ber-taraf eyleyesin

Hüküm 1092

Ba Hatt-ı Hazreti Efendi ‘ale’t-telhis

Rumbeğlerbeğine ve Sivas ve Kalafat kâdîlarına hüküm ki siz ki kâdîlarsız bundan akdem Rumbeğlerbeğisi olan Hüsrev dâme ikbâlehu ile südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub yeni ile tâbi‘ Altundükkan nâm karye ra‘iyyetlerinden İshak oğlu Taş Timur nâm kimesne sipâhî oğlanı nâmına sarı ve kızıl bayrak kaldırub fesâd ve şena‘at üzre olub bi’l-fi‘il Sorkun kâdîsı olan Veliyüddin’in evin ve mahkemesin basub emvâl ve erzakın ğaret ve hasaret idub bir kulun dâhi katl idub ve Sorkuna tâbi‘ Cankadir ve Mustafa ve Tayyib ve Bayram ve Hasan ve Kara Nasuh ve Bayram ve Mucak nâm şâkileri dâhi yanına alub fesâd ve şena‘at üzre oldukları mukaddemâ ‘arz olundukla şer‘le teftiş olunub fi’l-vâki‘ ehl-i fesâd oldukları sâbit ve zâhir olduktan sonra mezbûr Mehmed habs olunub sâbit olan mevadın sûret-i sicilleriyle vukû‘uüzre ‘arz eylediğin ecilden mezbûr sahih-i katl-i nefs etmiş salb u siyâset olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda mezbûr Mehmed’i şer‘-i şerîfe

ihzâr idub ‘arz eyledükleri üzre ehl-i fesâd olub sahih-i katl-i nefs eylediğü bi-hasbü’ş-şer sâbit ve zâhir olub hüccet-i şer‘iyye katillerin vâki‘ ise şer‘le sâbit olduktan sonra salb u siyâset eyleyesiz ammâ tamâm-ı mukayyed olub ahz ve celb veya ğarz ve ta‘assub ile hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addi olmakdan beğâyet ihtirâz idub dâhi bir hakdan ‘udul ve inhirâf eylemeyesiz

Sayfa 500

Hüküm 1093

Yevmü’l-Erba‘a fi 2 Z sene 3

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Mısır beğlerbeğine hüküm ki hâliyâ mahrûse-i Mısır’dan çıkan pirinç ve mercimek ve şeker ve sâir zahîre gemileri doğru İstanbul’a gelmeyub Sakız ve Selanik ve yalılarda vâki‘ olan iskelelerde boşaldub zahîreyi zâyi‘ eyledükleri i‘lam olunmağın anun gibi zahîre gemileri Mısır’a yüklendükde her zahîreden ne mikdâr zahîre verilur ve ne ayda ve ne günde tahmil olunur senin tarafından defter olunub dâhi yarar kefilleri alındıkdan sonra kimesne ne mikdâr zahîre tahmil idub ve ne zemânda müteveccih olub ve kefilleri ne asıl kimesneler idüğüne eline ‘arz virub doğru İstanbul’a irsâl olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda emrim mûcebince bu bâbda gereği gibi mukayyed olub mahrûse-i mezbûrede ne mikdâr zahîre gemileri var ise her birine pirinç ve mercimek ve sâir zehâyirden ne mikdâr nesne virilur ise senin tarafından defter itdirub ve ne ayda ve ne günde tahmil olunub müteveccih olur tarih yazdırub dâhi zahîreyi doğru İstanbul’a alub getüreceğine yarar kefillerin aldıkdan sonra vech-i meşrûh üzre eline ‘arz virub doğru İstanbul’a gönderesin ki geldükde senin ‘arzın mûcebince kimesnede olan zahîre tahmil oluna şöyle ki bu vecihle ihtimâm olunduktan sonra gemiciler zahîreyi aher diyâra aldırub telef eyleyeler her kim olursa olsun kendülerin ve kefillerinin bir vechle haklarından gelinme ki sâirlere mûceb-i ‘ibret ve nasihat vâki‘ ola zahîre husûsu ehemm-i mühimmâttandır ana göre paye ikdam ve ihtimâmda dakika fevt eylemeyesin ve hâliya İstanbul’da zahîre bâbında ziyâde müzâyaka vardır

Sayfa 501

Hüküm 1094

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Cidde-i ma‘mure eminine hüküm ki Cidde-i ma‘mure nazırı olub Darü’s-Sa‘âdem ağası olan iftihârü’l-havass ve’l-mukerrebin Mustafa Ağa dâme ‘uluvvuhû rikâb-ı kâmiyabıma kazâya defterin sunub Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere kâdîları ve şeyhü’l-haramları ve bu iki harameyn-i muhteremeynde hutabâ ve eimme ve sâir hademenin vezâifi sâir zevâid-i havalarından ehem ve akdem olmağın bunların vazifeleri bi’t-tamâm virildikden sonra ba‘de Kâbe-i Mükerreme-i Şerîfe Allah-u Te‘âlâ mühimmâtı içün olagelen meremmat ve ihrâcat-ı lâzıma olan mesârifi virilmesiyle kalan zevâidden berat-ı hümâyûnumla vazifeye mutasarrıf olan ‘ulema ve sulehaya ‘ale’t-tertib virilub min ba‘d vech-i meşrûh üzre ‘amel olmak bâbında ‘inâyet rica itmeğin hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrunumla bu vecihle ‘amil olmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda min ba‘d müşâru’n ileyh ‘arz eyledüği üzre ola harameyn-ı muhteremeyn kâdîları ve şeyhü’l-haramları ve sâir hademenin vezâifin virdükde olıgelen meremmât ve ihrâcat mesârifini virdikden sonra kalan zevâidden berat-ı hümâyûnumla vazifeye mutasarrıf olan ‘ulema ve sulehaya ‘ale’t-tebdil virub min ba‘d emr-i hümâyûnuma muğayyir tecavüzden ziyâde hazer eyleyesin

Hüküm 1095

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Cidde-i ma‘mure eminine hüküm ki mumâ-ileyh ağa-ül-ahere kazâya defterin sunub Cidde-i ma‘mure mahsulatının mesârifi ziyâde olub ve bazı kimesneler birer tarikle südde-i sa‘detimden ve Mısır beğlerbeğisi cânibinden yevmi yirmi ve otuz ve altmış ve yüz ve dâhi ziyâde vazaife berat ve temessük ibrâz idub mukaddemâ vezaife-i mutasarrıf olan ‘ulema ve sulehaya müzâyaka virub ziyâde hücumları olmağın min ba‘d Cidde-i ma‘mure nezâret-i mumâ-ileyh ‘inâyet olunduğu tarihden vâki‘ olan mahlûlden mumâ-ileyhin ‘arz ile tevcih olunub Mısır beğlerbeğisi tarafından temessük ibrâz edenlere dâhil itdirilmeye deyû hükm-i hümâyûnum ricasına ‘arz itmeğin hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrunumla vech-i meşrûh üzre fermân-ı ‘alîşânım südûr bulmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub nezâret-i mezbûre mumâ-ileyh ‘inâyet olunan tarihden beru vâki‘ olan mahlûlün

husûslarında mumâ-ileyhin ‘arzıyla olan berata ‘amel idub Mısır beğlerbeğisi tarafından olanları südde-i sa‘âdetime havale eyleyesin

Hüküm 1096

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Mekke-i Mükerreme şerîfine nâme ki Cidde-i ma‘mure nazırı olan iftihârü’l-havass ve’l-mukerrebin Mustafa dâme ‘uluvvuhû ‘arzuhâl sunub bundan akdem Cidde-i ma‘mure emini gâh südde-i sa‘âdetime ‘arzın ve gâh Mısır beğlerbeğleri tarafından bir senede birkaç def‘a tebdil olunmağla Cidde-i ma‘mure mahsulatının irâd ve mesârifi gereği gibi görülmemeğin Harameyn-i Muhteremeyn hüddâmı ve ‘ulema ve sulehanın vazifeleri bi’t-tamâm vasıl olmayub ihtilâle sebeb olmağın min ba‘d Cidde-i ma‘mure emaneti ve sâir Cidde’ye müte‘allık kitabet ve sav? müşâru’n ileyhin ‘arzıyla tevcih olunub bir tarikle aherin ‘arzıyla berat ibrâz idenlere dâhil itdirilmeyub ellerinden alınub dergâh-ı sa‘âdet dest-gânımda irsâl itdirilmeğin rica eyledüğü ecilden vech-i meşrûh üzre fermân kazâ-i ceryanımız südûr bulmuşdur gerekdir ki nâme-i sa‘âdet ‘unvânımız vusûl buldukda siz dâhi bu bâbda kadimden dodman sa‘âdetlu emanetimde olan sadakat ve hulusatın mûcebince emr-i hümâyûnumuz icrâsında mesa‘i-i ‘aliye-i cemilenüz zuhura getiresin

(Bir sureti Mısır beğlerbeğine ve kâdîsına yazıla tasarruf ile)

Sayfa 502

Hüküm 1097

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi kayd u bend ile

Kastamonu beğine ve Kengiri ve Karacaözen kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın mirlivâ kaim-mekâmı ile südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub hâliyâ mirlivâ kethüdâsı olub Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından olan Yusuf Çavuş yarar olub vilâyet-i mezbûrenin ehl-i vukûfu olmağla bundan akdem vilâyet müfettişi ile ‘ulema ve sulehası istikametine ‘arz ve muhzır göndermekle işbû sene-i mübârekede emr-i şerîfimle muhafazaya kalub mezbûr Yusuf Çavuş hilâf-ı şer‘-i şerîf fukarâdan bir akçe ve barca almayub re‘âyâ ve berâyâ her hâlinden rıza ve şükran üzre olub vilâyet-i mezbûrede zuhûr iden ehl-i fesâdın şer‘le haklarından gelub re‘âyâ ve berâyâ asude hâl iken kazâ-yı Tosya’da sâkin olub kefere sancağında olub nâm karye vermeden ze‘amete mutasarrıf Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Ahmed Çavuş sancağın muhâfazasında kaldım deyû mezbûr ‘arzlar ile emir alub bu diyara geldikde

kırk elli atlu ile karyelerde gezub re‘âyânın müft ve meccanen yem ve yemeklerin alub haramzâde varmış deyû teftiş bahânesiyle külli akçeler alub zulm ve te‘addisinin nihâyeti yokdur mezbûr Ahmed Çavuş muhâfazadan ref‘ olunub ta‘bir-i hak olduğu akçe giru ashâbına alıvirilmek içün liva-yı mezbûrun re‘âyâ ve berâyâsına emr-i şerîf rica itdiklerin ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki vusûl buldukda mezbûru ele getirub dâhi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde iden hüsemâları ile beraber idub bir def‘a şer‘le fasl olmayan husûsların hak üzre teftiş itdirub vech-i meşrûh üzre fukarâya zulm ve te‘addisi olduğu şer‘le sâbit olursa ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların hükm idub bî-kusûr alıvirdükden sonra mezbûru kayd u bend ile müşâru’n ileyh çavuşuma asitâne-i sa‘âdetime gönderesin ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub celb ve ahz olmağla himâyet olunmakdan ziyâde hazer idesiz

Hüküm 1098

Ba Hatt-ı Hazreti Paşa

Diyarbekir defterdârına hüküm ki hâlâ Diyarbekir’de Van kullarından istihdâmında olan iki yüz nefer kimesne ref‘ olunub varub Van’da hizmetlerinde olub Diyarbekir’de ibtidâdın üç yüz nefer kul yazılub defter eyleyub defterin südde-i sa‘âdetime gönderilmesin emr idub buyurdum ki vardukda zikr olunan mikdârı kulu yazmazdan mukaddem ‘ulûfelerini asıl maldan ta‘yin eylemeyub kitabet ve mukata‘at ve ezdiyât mukata‘atdan bî-kusûr ‘ulûfelerin tedârik eyledikden sonra yazub ta‘yin eyleyesin ki ‘ulûfeleri noksan üzre gelmekle asıl maldan virilmek lâzım gelmeyince sana tezmir itdirilub ana göre mukayyed olub ne vechle tedârik eyledüğün ve ne mikdâr kul yazduğun defter eyleyub defterin bir suretini mühürleyub südde-i sa‘âdetime gönderesin

Sayfa 503

Hüküm 1099

Ba Hatt-ı Hazreti Paşa

Diyarbekir defterdârına hüküm ki südde-i sa‘âdetime ‘arz sunub mukaddemâ şıkk-ı sani defterdârı iken gemiler mühimmâtı içün kendü verdiği akçeden iki yüz yirmi dört bin altı yüz on beş akçe bâki kalub ve Diyarbekir defterdârı iken irsaliye tekmili için yirmi yük ve üç bin dokuz yüz seksen akçe karz alınub henüz kendüye virmeyub vech-i meşrûh üzre olduğu hazine-i Diyarbekir’de olan ruznamçeden

mestur olub bekayadan virilmek rica itmeğin buyurdum ki vardukda i‘lam eyledüğün üzre ruznamçeden mukayyed ise bekâdan karz virdüğün akçeyi alasın ammâ bu bahâne ile hâlâ tahsil olunmuş ve tahsil olunacak hazineye karz etmeyub emr-i şerîfim mûcebince bekâdan tahsil itdirub alasın

Hüküm 1100

Ba Hatt-ı Hazreti Efendi

Yeniçeri odaları ta‘miri içün hidematına hitaben emr-i şerîf

Şehreminine hüküm ki hâlâ mahrûse-i İstanbul’da olan yeniçeri odalarının bazı yerleri harabe-i müşrif olub ta‘miri lâzım olduğu i‘lam olmağın olıgeldiği üzre ta‘mir olunmak emr idub buyurdum ki zikr olunan yeniçeri odalarının ta‘mir ve termime muhtaç yerleri olageldiği üzre ta‘mir ve termim eyleyesin ammâ mukayyed olub itlâf ve isrâftan ziyâde hazer eyleyesin

Numarasız Hüküm İptal Edilmiştir

Sayfa 504

Hüküm 1101

Menlik kâdîsına hüküm ki mektûb gönderub dar-u terkân nefs-i Menlik ve kazâ-yı mezbure ahâlisi meclis-i şer‘a gelub kazâ-yı mezbûrda cebel yerinde vâki‘ Mahmud Çavuş yaylakında yüz mikdârı atlu tüfenklu ve yeraklu çoban nâmına haramî cem‘ olub köylere ve derbentlere inub ayende ve revendenin yolların basub esbâbların ğaret ve nicelerin katl idub ve etrâf-ı kasabat ve kurraya varub evler basub emlâk ve erzakların ğaret ve nice âdemler katl idub ve ğaret eyledükleri esbâbları cebel-i mezbûrda mandralarda hıfz idub muttasıl fesâd ve şena‘atden hâli olmayub günden güne haramzâdeler cem‘ olunmağla fesâdları ve çeteleri ziyâde olduğun bildirub zikr olunan haramzâdeler ve etrâfında olan ehl-i fesâd teftiş olunub şer‘le haklarından gelinmek içün Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Sinan Çavuş mübâşir ta‘yin olunmak ricasına ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki hükm-i şerîfimle varduklarında ihzâr ve ta‘yin-i madde idub da‘va-yı hak iden hüsemâları ile beraber idub ‘amel iderler ise şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getirdub bir def‘a şer‘le mezbûr Sinan Çavuş mübâşeretiyle görülüb on beş yıl mürur itmeyen husûsların hak üzre ahâli-i vilâyetden şer‘le teftiş ve tefahhus idub göresin ‘arz eyledüğün üzre şer‘le sâbit ve zâhir ola ol-bâbda muktezây-ı şer‘ kadimiyle ‘amel

idub şer‘le müteveccih olan hakların ba‘de’s-sübût alıvirdikden sonra üzerlerine sâbit olan mevadın sûret-i sicilleriyle yazub muhtâc-ı ‘arz olanlardan ise habs idub vuku‘u üzre ‘arz edesin değiller ise şer‘le haklarından lâzım geleni icrâ eyleyesin

Hüküm 1102

Hüküm Çizilerek İptal Edilmiştir.

Sayfa 505

Hüküm 1103

HükümÇizilerek İptal Edilmiştir.

Hüküm 1104

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Rumdefterdârına ve Akhisar kâdîsına hüküm ki mektûb gönderub hâlâ Gördük mahkemesinde nâibu’ş-şer‘ olan Mevlana ‘Abdullah meclis-i şer‘a gelub Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikalarından Mahmud ve silahdarlardan Rıdvan hilâf-ı şer‘i şerîf bunu üç gün habs eyledikden sonra on iki bin akçesin hilâf-ı şer‘ alub bazı topçulardan Perviz nâm kimesneyi evine gönderub ba‘de hak evine basub beş yüz otuz akçesin ol-dâhi alub ziyâde zulm ve hayf eylemişlerdir vuku‘u üzre ‘arz olunmasın iltimâsın temessükat a‘yân-ı vilâyetden ta‘arruz olundukda vech-i meşrûh üzre zulm eyledikleri vâki‘dir deyû hizmetkârları ve senin dâhi ma‘lumun olduğun bildirmişsin buyurdum ki vardukda ihzâr-ı hüsemâ olub bu husûs bundan akdem bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub üzerinden on beş yıl mürur itmiş değil ise tamâm-ı hak üzre teftiş ve tefahhus idub göresiz ‘arz olunduğu gibi ise ol bâbda muktezâ-yı şer‘i kadim ile ‘amil olub ba‘de’s-sübût müteveccih olan hakkında hükm idub bî-kusûr alıviresin eğer ‘inad idub ve bırakırlar ise sübût bulan mevadın sûret-i sicilleriyle südde-i sa‘âdetime gönderesiz ammâ hakk-ı harice tâbi‘ olub ğarz ve ta‘sil ile kendü hâlinde olanlara zulm ve te‘addi olunmakdan ahz ve celb sebebi ile himâyet olunub hilâf-ı vâki‘ kâdîya i‘lamından beğâyet ihzâr idub rıza-i şer‘imden ‘udul ve inhirâf eylemeyesiz

Hüküm 1105

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Çuka almaya

Selanik kâdîsına hüküm ki Dergâh-ı Mu‘âllam yeniçerilerinin çukaları gelmek mühimmâtdan olmağın irsâl olunan develere tahmil olunub mu‘accelen gönderilmek

emr idub buyurdum ki vardukda te’hîr itmeyub hâlâ varsa develere tahmillerine göre tahmil idub ve mu‘accelen irsâl idub ma‘adasını donanma-yı hümâyûn gemileri ile gönderesin onât-ı mukayyed olub mu‘accelern irsâl etmekden ihtimâm eyleyesin

Hüküm 1106

Donanma-yı Hümâyûn’da serdar olan Murad Beğ’e hüküm ki İnşallahu’l-‘azim donanma-yı hümâyûn ile ‘avdet olunduktan sonra Selanik’de Dergâh-ı Mu‘âllam yeniçerilerinin çukalarıngetirmek içün birkaç pare gemi ayırub Selanik’e gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda ‘avdet olunduktan sonra birkaç pare gemi ayırub husûs-ı mezbûr içün Selanik tarafına irsâl eyleyesin

Sayfa 506

Hüküm 1107

Dergâh-ı Mu‘âllam kapucu başlarından ‘Ali’ye hüküm ki küffâr-ı haksârın Budun cânibinde olan hisarlara ziyâde istilâsı olmağla ‘ale’l-‘iyâl-i billahi te’âlâ memalik-i mahrûseme zarar kasdında oldukları ‘arz olunmağın anun gibi dirliğe mutasarrıf olub ile’l-an bir tarik ile seferden kalanlara ekmeğim haram olmuşdur imdi sen bir an ve bir sa‘at te’hîr ve aram itmeyub İstanbul’da ve Üsküdar’da ve Ğalata’da ve Eyüb Ensari kasabasında ve bu kâdîlıklara tâbi‘ olan kasabat ve kurrada ve çiftliklerde sâkin olub dirliğe mutasarrıf olan ve sefer-i hümâyûnuma me’mur iken varmayan ve hizmet tamâm olmadın dönüb gelen Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikaları ve Divân-ı Hümâyûn ve defter-i hâkanî ve maliye ve kâdî‘asker kâtibleri ve şâkirdleri ve Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşları ve ‘umumen çavuş oğulları ve serdarsâbık Ferhad Paşa’nın a‘la ve edna âdemleri ve sancağ-ı hümâyûnumdan gelen ve harem-i hümâyûnumdan cülûsda taşra çıkan ‘umumen kapum kulları vesâir sefer bölüğüne çıkanlar ve sefere me’mur olan cebeci ve topci ve bi’l-cümle her kim olursa olsun vezirim Cafer Paşa ile sefer-i hümâyûnuma me’murlardır müşâru’n ileyh vezirim dâhi dört beş güne değin asitâne-i sa‘âdetime gelur mezkûrlar şimdiden taşrada çadırların kurub hazır olalar ki müşâru’n ileyh geldüğü gibi hemen sür‘at ile çıkub iki üç konağı bir idub burdan gitmeleri bâbında fermân kazâ ceryanım sâdır olmuşdur ve sana külli i‘timad-ı hümâyûnum olmağla on nefer Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşları ile neferatımla bir yaya başına ta‘yin olmuşdur buyurdum ki mezkûrları yanına alub dâhi âdemlerinle kalkub gezub anun gibi sefere me’mur iken varmayub itâ‘at-ı emr olmayan her kim olursa olsun asla mecal virmeyub bulduğun yerde salb u siyâset

eyleyesin ve hizmet tamâm olmadan sefer-i hümâyûnumdan firar idenleri vech-i meşrûh üzre haklarından gelesin ve yakasına dâhi bir an ve bir sa‘at emân ve zemân virmeyub hemen çadır ile taşra çıkarub yarar cebeleriyle hazır ve âmâde itdiresin ki müşâru’n ileyh vezirim geldüği gibi sür‘atla hemen çıkub Budun muhâfazasına revane olalar bu bâbda senin şükr u şikâyetin makbûl-ı hümâyûnumdur ba‘de’t-tenbîh eylemeyeler her kimler ise salb u siyâset eyleyesin şöyle ki ahz ve celb sebebi ile kimseye himâyet eyleyesin ekmeğim sana haram olsun sonra anlara olacak sana olur bilmiş olasın hatır gözedüb emr-i hümâyûnuma muhâlefetden ziyâde ihtirâz eyleyesin

Sayfa 507

Hüküm 1108

Yevmu’l-Hamis Fi 8 M sene 1004

Karaman beğlerbeğine hüküm ki hâlâ Budun serhadinde küffâr-ı haksârın ziyâde hareketleri olmağla serdar zafer şi‘arım sana vâfir ve müstevfî ‘asker koşub mu‘accelen varub irişub düşman-ı dinin def‘i ref‘inde olasın deyû kırk günden mukaddem emir göndermiş iken emr-i hümâyûnuma muhâlif abı? hevalardan varub irişmeyub köyden köye koşub re‘âyâ ve berâyâya zulm ve tecâvüz üzre olduğun istimâ‘ olunmağla mesul mu‘atab olmuşsundur imdiyse erba‘ ve elf muharreminin onuncu günü Dergâh-ı Mu‘âllam kapucubaşlarından (boşluk) ‘asker sürmek ta‘yin olunmuşdur sen dâhi yanında olan ‘asker ile ber vech-i isti‘câl serhad-ı mansureye irişub lâzım geldüğü üzre def‘i mazeret i‘dada bezl-i makdûr eylemek emr idub buyurdum ki vardukda bir an ve bir sa‘at te’hîr ve terâhî eylemeyub yanında mevcud bulunan ‘asker ile ber vech-i isti‘câl serhad-ı mansureye varub iktizâ itdüğüne göre din u devlete müte‘allık umurda bezl-i makdûr ve sefer-i na-mahsur eyleyesin şöyle ki el-‘iyaz-ı billahi te‘âlâ küffâr-ı haksârın def‘-i muzirretinde tekâsül üzre zarar u güzend irişdirilmek ihtimâli ola ve yâhud dâhi anlayub müşâru’n ileyh kapucubaşı seni veya seninle ma‘an gezen ‘askeri yolda ola aslâ mecal emân ve zemân virmeyub olmak ile ahz sebebi olmağın mukarrerdir ana göre basîret ve intibâh üzre olasın

Hüküm 1109

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Kastamonu beğine hüküm ki Küre-i Cedîde kâdîsı Fazlullah mektûb gönderub kazâ-yı mezbûrede ‘ulema ve suleha ve re‘âyâ ve berâyâ meclis-i şer‘a varub

İbrahim nâm kimesne içün dâima şirret ve şekâvet ve şemllerin gezen ve nice telbisât ve bazılarının ehl-i ‘örfe ğammaz itmekle hilâf-ı şer‘-i şerîfince akçelerin alub ve aldırub ve nice def‘a mahkeme-i şerîfe da‘va olundukda itâ‘at-ı şer‘ itmeyub ve bunun akşamı nice te‘addileri olmağla mukaddemâ fukarânın ahvâli südde-i sa‘detimde görülmek içün kayd u bend ile götürülmesi içün ahkâm-ı şerîfe varid olmuşken yine bir tarikle halas olmağla hakk-ı fukarâ görülmeyub ahvâlimiz dersa‘âdete i‘lam etdik deyû izhâr-ı tazallüm eyledüklerin bildirmeğin mezbûrun üzerine sâbit olan mevaddın suret-i sicilleri ile kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda her kande ise ele getirdüb ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getirtüb dâhi vech-i meşrûh üzre fesâd eyledüği bi-hasbu’ş-şer‘ üzerine sâbit olursa üzerlerine sâbit olan mevadın suret-i sicilleri ile kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderesin ahz ve celb sebebi ile bir tarikle halas olmakdan ve hilâf-ı şer‘-i şerîfden hazer idesin

Sayfa 508

Hüküm 1110

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Kayseri ve Zamantu kâdîsına hüküm ki sen ki Kayseri kâdîsısın Dergâh-ı Mu‘âllama mektûb gönderub Dergâh-ı Mu‘âllam kapucularından Mehmed nâm kapucu Bağdad cânibinden ulak ile gelur iken Zamantu kâdîsına tâbi‘ Şeyhlu nâm karyeye geldükde cümle karye halkı yolda basub muhkem darb ve let idub binub götürdüğü atların alub ve yirmi beş ‘aded tülbendin ve iki yüz ğuruş ve bir yay ve bir tirkeşin ve iki yağmurluğun ve Bağdad beğlerbeğisinin mühürlu mektûbların camedanı ile bile alub ve iki âdemin odun ile urub mecrûh eyleyub ziyâde fesâd ve şena‘at eyledüklerin i‘lam itmekde mezbûrların ahvâli şer‘le görülüb lâzım gelen icrâ olunmak emr idub buyurdum ki vardukda mezbûrları ihzâr idub mezbûr kapucunun yolun basub bu vecihle hakaret itdüklerine ba‘is nedir kurbunda olan ahâli-i kuradan teftiş idub mezbûr karyeden ehl-i fesâd ve eşkıyâ … ve müttehim olanları ihzâr itdirub alub bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olunmayub ve ehl-i fesâd celb ahz sebebiyle himâyet olunmakdan ziyâde hazer eyleyub dâhi hakkından inhiraf eyleyesin hak üzre şer‘le göresin mezbûr kapuciye hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addi idub ğuruş esbâbın ğaret edenlerden ba‘de’s-sübût çıkub hükm idub alıvirdikden sonra bu fesâdı edenler muhtac-ı ‘arz olanlardansa habs etdirub ‘arz eyleyesin

değiller ise şer‘le haklarında lâzım geleni icrâ etdiresin şer‘-i şerîfe muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin ammâ hak üzre olub kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addiden ziyâde hazer eylemeyesin

Sayfa 509

Hüküm 1111

Diyarbakır beğlerbeğine ve Amid kâdîsına hüküm ki vilâyet-i Hazo’da sâkin olan zimmî tâifesi Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl sunub Şemseddin nâm kimesne yirmi yıldan ziyâde Hazo Hâkimine kethüdâ olmağla kuvvet-i kahire bulub fukarânın üzerlerine şer‘le nesne sâbit olmadan bazıların tutub habs idub ve bazısın salb idub cerime lâzım gelmez iken cebren külli akçelerin alub ve zemânıyla kethüdâlıkdan ref‘ olması içün emr-i şerîf virilub giru mal kuvvetiyle kethüdâ olub fukarâya zulm ve te‘addisi hadden ziyâdedir şöyle ki üzerimizden def‘ olunmaya cümlemiz celây-i vatan itmek mukarrerdir deyû i‘lam oldukları ecilden mezbûr kethüdâlıkdan ref‘ olunub üzerine şer‘le sübût bulan hukuk alıvirildikden sonra vuku‘u üzre ‘arz olmasın emr idub buyurdum ki vardukda mezbûri ihzâr idub da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde iden hüsemâları ile mürafa‘a-i şer‘ idub bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların hak üzre teftiş ve tefahhus idub mezkûrun vech-i meşrûh üzre hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addi eylediği bi-hasbu’ş-şer‘ sâbit olursa ba‘de’s-sübût müteveccih olan şer‘ olduğun ashâbına hükm idub alı-virdikden sonra kethüdâlıkdan ref‘ eyleyub dâhi üzre sübût bulan mevaddın suret-i sicilleri ile vuku‘uüzre yazub ‘arz eyleyesiz sonra emrim ne vecihle sâdır olursa mûcebince ‘amel oluna ammâ hîn-i teftiş tamâm-ı hak üzre olub ‘arz ve te‘assub ile canibinden birine meyl muhabadan ve yâhud celb ahz sebebiyle mezbûr himâyet olunmakdan beğâyet hazer idesiz

Sayfa 510

Hüküm 1112

Yevmü’l-Erba‘a Fi 8 M sene 1004

Hazo hâkimine ve kâdîsına hüküm ki vilâyet-i mezbûre zimmîleri Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl sunub Şemseddin nâm kimesne yirmi yıldan ziyâde mirlivâya kethüdâ olmağla kuvvet-i kahire bulub **(Bu Hüküm Tamamlanmamıştır).**

Hüküm 1113

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Mehmed Çavuş’a hüküm ki vilâyet-i Karaman’da altmış katar mîri develer olub nefs-i nefisim içün topuz buğdayı alınub akçesi mukata‘âtdan virilub zikr olunan altmış katar mîri develere tahmil olunub ber vech-i isti‘câl südde-i sa‘âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda bu husûsa gereği gibi mukayyed olub te’hîr ve terâhî itmeyub emrim mûcebince anda olan mukata‘âtdan kifâyet mikdârı akçe alub dâhi nefs-i nefsim içün terh-i ruzi üzre akçe ile topuz buğday alub zikr olunan altmış katar mîri develere tahmil idub ber vech-i isti‘câl develer ile südde-i sa‘âdetime gönderesin ve mukata‘âtdan ne mikdâr akçe alub ve ne mikdâr buğday alıvirub tahmil idub irsâl eyledüğün yazub bildiresin bu husûs mühimmâtdandır bir vecihle mukayyed olasın ki inşallah-u te‘âlâ hizmetin zâyi‘ olmayub ma’mûlünden ziyâde ri‘âyet olunursun ana göre mukayyed olub ihmâl ve müsâhele olunmağla gice gönderilmekden hazer eyleyesin

Hüküm 1114

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Kemahi kâdîsına hüküm ki kazâ-yı mezbûre tâbi‘ Kömürde nâhiyesinde vâki‘ olan köprü yıkılub harabe müşrif olmağla âyende ve revende mürur ve ‘ubur eyledüklerinde külli müzâyaka çekub her sene âdem katl olunub fesâd olub âyende ve revende esbâb ve erzakı telef idub meremmât olması mühimmâtdan olmağın Yakuba nâm zimmî iki tarla ve bir bağ vakf idub anlardan hâsıl olan akçe ile meremmât itmesin rica murad idub ol-bâbda emr-i şerîfim rica itmeğin zikr olunan tarla ve bağ-ı mezkûrun beğleri ile vakıf olunmasın emr idub buyurdum ki vusûl buldukda göresin ‘arz eyledüği üzre zikr olunan köprü yıkılub harabe müşrif olub meremmâta vaki‘ olan mahalde fermân-ı celilü’l-kadrim bu vecihle zikr olunan iki tarla ve bir bağ köprü meremmatı içün vakf idub anlardan hâsıl olan akçe ile ta‘mir itdiresin

Sayfa 511

Hüküm 1115

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Tebriz muhâfazasında olan vezir Hasan Paşa’ya hüküm ki bundan akdem Tebriz beğlerbeğisi olan Hızır dâme ikbâlehunun hilâf-ı şer‘ ve kanun Keltez nâmına

bir kimesne peydâ idub dâima re‘âyânın üzerlerine konub müft ve meccanen yem ve yemeklerin alduğundan ğayri her sene başında gerek havâss-ı hümâyûn ve sâir karyedir her karyeden ikişer bin akçelerin alub külli zulm ve te‘addi eyledüğü i‘lam olunmağın imdi anın gibi imdat olunan nesne ref‘ olunub ve mezkûrun hilâf-ı şer‘ ve kanun alduği akçeler giru ashâbına alıvirilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu husûsa bi’z-zât mukayyed olub fi’l-vâki‘ müşâru’n ileyhin re‘âyâ ve berâyâya ol-vecihle zulm ve te‘addisi olub hilâf-ı şer‘-i şerîf her karyeden her sene başında ol-mikdâr akçelerin alduği bi-hasbu’ş-şer‘-i şerîf sâbit ve zâhir olursa müteveccih olan hukuk ashâbına bî-kusûr alıviresin ve re‘âyâ ve berâyânın akçeleri ne vecihle alunduğun ve emr-i şerîfim ne vecihle yerine varduğun mufassal ve meşrûh yazub ‘arz eyleyesin ammâ ahz ve celb sebebi ile himâyet olunub hilâf vâki‘ kâdîya i‘lamından beğâyet ihzâr idub basîret ve intibâh üzre olasın

Hüküm 1116

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Tebriz Veziri Hasan Paşa’ya hüküm ki bundan akdem Tebriz beğlerbeğisi olan Hızır dâme ikbâlehu Tebrize ‘ulûfeye mutasarrıf olan kul tâifesinin mevâciblerin kendülerine virmeyub kendü zimmetinde kalub zulm ve te‘addi itmekle südde-i sa‘âdetime izhâr-ı tazallüm itmeğe geldüklerinde mahza-i asitâneye şikâyete vardunuz deyû ğaret-i îcâb ider husûsları tevcih iken gedüklerin bilâ sebeb ahara tevcih idub külli zulm ve hayf eyledüği i‘lam olunmağın imdi ol makule müşâru’n ileyh bilâ sebeb tevcih eyledüği vâki‘ ise gedükleri giru eski sahiblerine mukarrer olmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda bi’z-zât mukayyed olub vech-i meşrûh üzre Tebriz’de ‘ulûfeye musarrıf olan kul tâifesinin ğarete icâb husûsları tevcih iken bi vech-i sebeb gedüklerin ahara tevcih eyledüğü vâki‘ ise emrim üzre giru eski sahiblerine mukarrer idub istihdâm eyleyesun hakk-ı harice tâbi‘ olub ahz ve celb sebebi ile himâyet olunub hilâf-ı vâki‘ zulm ve te‘addi olunmakdan beğâyet ihtirâz idub dâhi bir hakdan ‘udul ve inhirâf eyleyesin

Sayfa 512

Hüküm 1117

Karahisar-ı Sahib ve Lefke kâdîlarına hüküm ki hâssa mi‘marbaşı Davud zîde mecduhu südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Saray-ı ‘Âmire’mde olan binalara ve merhum ve mağfirûn-leh babam tabe serahû türbe-i şerîfesine müte‘allık olub

İznik'de işlenen kaşîlere kil ve bora lâzım olub ve şimdiye değin kazânızdan müstevfî bora ve kil nefs-i İznik'e götürülüb işlenirken hâlâ bazı Dergâh-ı Mu'âllam çavuşları ve sipâhîleri ziyâde bahâ almak içün der-mahzen idub ve kil dâhi virdirmeyub mîr-i mühimmât işlenmeyub bais-i te'hîr oldukların bildirmeğin buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olunub anun gibi mîr-i mühimmâta lâzım bora ve kil her kimlerde bulunursa şimdiye değin satıla-geldiği üzre satdırub emr-i şerîfime muhâlefet idub mâni' olanları ism u resimleriyle yazub bildiresin

Hüküm 1118

İznik kâdîsına hüküm ki hâssa mi'marbaşı Davud zîde mecduhu südde-i sa'âdetime mektûb gönderub hâlâ Saray-ı 'Âmire'm ve merhum ve mağfirûn-leh babam tabe serahû türbe-i şerîfesine lâzım olan kaşîler mu'accelen yetişdirilmek mühimmâtdan iken işleyen üstadlar mîrîye lâzım olan kaşîleri hâricden tüccâra virdiklerinden ğayri hurda tabak ve bardak ve sâir nesneleri işleyub mühimmât-ı mîri içün olunur deyû bildirmeğin buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub mîriye lâzım olan mühimmâtı mu'acelen işledub aher nesneler işlenmekle mühimmât-ı mîri 'avk olunmakdan hazer eyleyesin

Hüküm 1119

Ba Hattı Hamza Efendi kayd u bend ile buyrulmuşdur

Gürle ve Gemlik kâdîlarına hüküm ki hâlâ Mustafa ve Mehmed nâm kimesneler 'arzuhâl sunub Bilal 'Arab ve Bıyıklı Çoban ve Camkerden nâm kimesneler ehl-i fesâd olub alat-ı harble bunların üzerlerine gelub katl itmek isteyub ve iki yüz koyunların sürüb alub gidub ziyâde zulm ve hayf eyleyub ve bundan ma'ada bunun akşamı fesâd-ı şena'atden hâli olmadıkları i'lam olunmağın mezbûr haramzâdeler ele getürülüb kayd û bend ile asitâne-i sa'âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzre mezbûrları her kande ise hîn-i tedbir ile ele getürüb da'va-yı hak idub ta'yin-i madde iden hüsemâsı bir def'a şer'le fasl olmayub on beş yıl mürur itmeyen husûsların onât-ı vechle hak üzre teftiş idub mezbûrların üzerine şer'le lâzım gelen hukuk bî-kusûr ashâbına hükm idub alıvirdikden sonra üzerlerine sâbit olan mevadın suret-i sicilleri ile mezbûrları kayd û bend ile beraber âdemlere koşub asitâne-i sa'âdetime irsâl idesin ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub celb ahz sebebiyle ehl-i fesâd himâyet olunmakdan hazer idub ve

gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh idesin ki mezbûrları yolda ve orda tamâm-ı hıfz itdirub ğaflet veyâhud şikâyet ile ıtlâk olunmak ihtimâli olmaya

Sayfa 513

Hüküm 1120

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Rakka beğlerbeğine hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub bu sene-i mübârekede bu diyar bir mikdâr kaht üzre olmağla tâife-i ‘Arabdan Eburiş ve Lahiy ve Keys ve sâir ‘Arab eşkıyâsı beriyeden gelub karyelere zorba gönderub re‘âyâ ve berâyânın terekelerin ğaret idub ahâli vilâyete zarar irişdirmekden hâli olmadıkları ecilden eşkıyâ-yı mezbûrun mazarratı def‘i içün üzerlerine ‘asker ile varılmak lâzım geldikde beğlerbeğliğe tâbi‘ ümerâ ve zü‘amâ ve alaybeğleri ve erbâb-ı tîmâr bu bâbda müstakil emir var olmamışdır deyû eşkıyânın def‘i mazarratında muhâlefet üzre oldukların bidirub ol makule def‘-i ‘Arab mazarrat lâzım geldikde def‘-i ‘Arab mazarratı içün emr-i hümâyûnuma virmek ricasına ‘arz itdüğün pâye-i serir tamâm-ı mazarrata ‘arz olundukda hatt-ı hümâyûn-ı sa‘âdet makrûnumla fermân-ı hümâyûnum sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub eşkıyâ-yı ‘Arablarından beğlerbeğliğe ta‘yin olan kurra ve nevâhiye ‘arz eyledüğün üzre mezbûrlar gelub re‘âyâ ve berâyânın terekelerine ğaret idub ahâli esbâbına zarar iriştirdüklerinde mahal-i iktizâ itdüğüne göre beğlerbeğliğe ta‘yin ümerâ ve zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ile def‘-i ‘Arab mazarrat idub memâlik-i mahrûsem ahâlisinden birimizde zarar-güzend irişdirmekden ihtiyat üzre olub anun gibi eşkıyânın def‘i mazarratı içün üzerlerine varmak lâzım geldikde emir zü‘amâ ve alaybeğleri ve erbâb-ı tîmâra emr-i celilü’l-kadrime muğayyir ta‘allül itdirmeyesin

Hüküm 1121

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Mısır beğlerbeğine hüküm ki Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından olub bi’l-fi‘il kapucubaşı olan Çaşnigir Kara ‘Ali oğlu Mustafa Çavuş vâki‘ olan sefer-i hümâyûnuma ma’mur iken gitmeyub Mısırda seninle bile olduğu i‘lam olunmağın mezbûr Mustafa Çavuş mu‘accelen sefer-i hümâyûnuma gönderilmesin emr idub buyurdum ki vusûl buldukda fermân-ı celilü’l-kadrim üzre mezbûr Mustafa Çavuş bir an ve bir sa‘at yanında eğlendirmeyub ‘ale’t-ta‘cil sefer-i hümâyûnumda serdar ‘ali-mikdârıma gönderesin

Sayfa 514

Hüküm 1122

Kocaeli sancağı beğine ve Samanlu kâdîsına hüküm ki Rüstem Paşa kerimesi seyyidetü'l-muhadderât ekliletü'l-muhassenât 'Ayşe Sultan dâme 'ismetuhû südde-i sa'âdetime mühürlü tezkire gönderub müşâru'n ileyhâhın taht-ı kazânda vâki' Deveboynu demekle ma'rûf çiftliği muzâfâtından bazı arazi hâliyesini ihyâ ve abad itmek içün vâlidesi merhûme Mihrimah Sultan'ın Tuna yalısında vâki' olan evkâfı re'âyâsının perâkende olanlarından yirmi hâne mikdârı re'âyâyı getürub mahal-i mezbûrda iskân itdürmekle zikr olunan yirmi hâne re'âyâsına hilâf-ı şer' ve kanun haricden dahl olunmayub rencide olunmakdan bais emr-i şerîfim kalmasına rica itmeğin buyurdum ki müşâru'n ileyhimânın vâlidesi evkâfının perâkende olan re'âyâsından getirtüb mahal-i mezbûrede iskân itdirub yirmi hâne re'âyâyı hilâf-ı şer' ve kanun haricden kimesneye rencide itdurmeyesin emr-i şerîfime muğayyir dahl ve ta'arruz idenleri men' idub memnû' olmayanları ism u resimleriyle yazub 'arz eyleyesin

Hüküm 1123

Ba Hatt-ı Pir Efendi farkında olunursa ahz olunub fukarânın hakk-ı bî-kusûr alıvirilmek

'Alaiye sancağında vâki' kâdîlara hüküm ki 'Alaiye sancağı re'âyâsı südde-i sa'âdetime 'arzuhâl sunub liva-i mezbûr beği olan Halil Beğ bunları tutub müdde'ileri yoğken bi-günah habs idub hilâf-ı şer' akçelerin alub te'addi ve hayf idub sancakdan mazûl oldukda hakların taleb eyledüklerinde livasına mestûr ve ma'rûf olmuş iken virmeyub hakları üzerinde kalduğun bildirdikleri ecilden müşâru'n ileyh her kanğinizin taht-ı kazâsında bulunur ise ahz idub fukarânın hakları şer'le alıvirilmek emr idub buyurdum ki vardukda mîr müşâru'n ileyh her kanğınızın taht-ı kazâsında bulunur ise ahz idub dâhi müşâru'n ileyh da'va-yı hak idub ta'yin-i madde eyleyen müdde'ileri ile meclis-i şer'de mürafa'a idub bir def'a şer'le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiş değil ise hak üzre teftiş idub göresiz müşâru'n ileyhin ârz olunduği üzre fukarâya zulm ve te'addi eyleyub bi-hasbu'ş-şer'-i şerîf sâbit ve zâhir olur ise ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka şer'le müteveccih olan hakların hükm idub bî-kusûr alıviresin ammâ hak üzre olub tezvîr ve telbisden ve ğarzı ve ta'assubdan ve hilâf-ı şer' kimesneye zulm ve te'addi olmakdan ziyâde hazer

eyleyesin ve müşâru'n ileyhde fukarânın ne mikdâr hakkı alıvirildüğün yazub yazub 'arz eyleyesin

Sayfa 515

Hüküm 1124

Yevmü'l-Elf fi 29 Şevvâlü'l-Mükerrem sene 1003

Anadolu beğlerbeğisine hüküm ki destûr-i ekremü'l-leh hâlâ vezir-i 'azam olan Sinan Paşa edamallahu te'âlâ iclâlehu işbû sene selase ve elf şevvâlü'l mükerreminin yirmi dokuzuncu gününde 'asâkir-i nusret şi'ârıma serdar ta'yin olunub bi-'inâyetullahi te'âlâ birkaç güne değin sür'at ve isti'câl ile sefer-i nusret eserime 'azimet üzre olmağla sen beğlerbeğliğe müte'allık olan ümerâ ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve sâir 'asâkir-i nusret şi'ârıma ahar yere gitmeğe komayub kemâ-kan Budun muhâfazasında olub uğur-i hümâyûn zafer-makrûnumda hizmetde ve yoldaşlıkda bulunmak emr idub buyurdum ki vardukda beğlerbeğliğe müte'allık olan ümerâ ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı cümle yanına getirub müretteb ve mükemmel alat ve edevât-ı cenk ve cidâl ile kemâ-kan Budun muhâfazasında olub i'dayı bedel iden bir mahalle zarar irişdirmek bâbında mecd ve sa'i olasın şöyle ki taht-ı hükümetinde olan emir ve zu'amâ ve erbâb-ı tîmârdan ve sâirlerden bir ferd yanında bulunmayub yoklamada mevcud olmayalar anun gibilerin dirlikleri alınmağla konulmayub eser-i siyâset ile münasib olurlar ana göre mukayyed olasın

Hüküm 1125

Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından olub Kastamonu'da nüzûl cem'ine ma'mur olan Rıdvan Çavuş zîde kadruhuya hüküm ki Kastamonu sancağında üç bin ve üç binden başka tîmârı olan sipâhîlerden her bin başına on beşer kile tereke selaseanı arpa sülüsü dakik olmak üzre cem' ve tahsil idub mahal-i ma'mure irsâl eyleyesin deyû fermânım olmuşdu ol emr-i şerîfim kemâkan mukarrerdir buyurdum ki vusûl buldukda mukaddemâ irsâl olunan emr-i şerîf mûcebince liva-i mezbûr sipâhîlerinden üç bin ve üç binden başka tîmârı olanlardan şimdiye değin fermân olunan terekeyi mahal-i ma'mura îsâl itmeyub kalmış kimesne var ise emr-i şerîfe sâbıka mûcebince ber vech-i isti'câl cem' ve tahsil eyleyub kendüleri veya vekilleri ile yakin yerde olan iskeleye indirub rencber gemilerine tahmil ve mahal-i ma'mure îsâl itdirub teslim eyledüklerine nüzûl emininden temessük alalar deyû tenbîh

eyleyesin ki sonra yoklandukda edâ itmemişdir deyû tekrar taleb olunmak ihtimâli olmaya

Bir sûreti müşâru'n-ileyhe hitaben Kengırı sancağına vech-i meşrûh üzre hüküm yazılmışdır.

Bir sûreti müşâru'n-ileyhe hitaben Bolu sancağına vech-i meşrûh üzre hükm-i şerîf yazılmışdır.

Sayfa 516

Hüküm 1126

Yevmü'l-Ula fi selh-i Zi'l-ka'de sene 1003

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Gelibolu ve Biğa sancağlarında vâki' olan kâdîlara hüküm ki sen ki Gelibolu kâdîsısın bu kurra-i mezbûrda olan kuzat ve müderrisin ile südde-i sa'âdetime mektûb ve mahza gönderub hâlâ sefer-i hümâyûn vâki' olan ol bahâne ile Gelibolu ve Biğa sancağlarında kutta'i't-tarîk ve ehl-i fesâd zuhûr idub etrâf ve eknafda olan kuzat ve kurrada olur emirler yazub katl-i ta'arruz ve ğaret-i emvâl eyledüklerinden ma'ada ibkâ-i sebilin yoluna inub yollar aşılmadan alub ehl-i fesâd ve kutta'i't-tarîkin fesâd ve şena'atleri günden güne ziyâde olmuşdur kuzat ve kurra dâima ğaret olunub katl-i nüfus olmakdan hâli olmaz deyû bildirdüğün ecilden imdi Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından Mehmed Çavuş mübâşeretiyle zikr olunan sancaklarda zuhur iden ehl-i fesâd ve eşkıyâyı elegeturub şer'le haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vusul buldukda müşâru'n ileyh Mehmed Çavuş mübâşeretiyle zuhûr iden ehl-i fesâdve kutta'i't-tarîk hakk-ı tedbir ve tedârikle elegeturub dâhi da'va-yı hak idenler ile beraber idub bir def'a fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların teftiş idub şer'le sâbit ve zâhir olan hukuku ashâbına bî-kusûr alıvirdikden sonra olan ehl-i fesâda mecal virmeyub şer'le haklarından gelesin ammâ 'umum-u teftiş-i 'ubudiyyetimdir? bu bahâne ile teftiş nâmına il üzerine gitmeyub ve … ma'lûm eşkıyâyı ele geturub 'arz ve ta'assub ile kendü hâllerinde olanlara zulm ve te'addi olunmakdan ve ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâd eşkıyâya himâyet olunmakdan beğâyet ihtirâz idub cadde-i şer'den 'udul ve inhirâf eyleyub hakk-ı harice tâbi' olasız

Hüküm 1127

Ba Hatt-ı Nişancı

‘Alemu‘l-‘ulemai‘l-mütebahhirin Rumili kâdî ‘askerine hüküm ki hizmetinde olan muhzır tâifesinin kadimden vazife-i mu‘ayyeneleri olmayub kuzat ve müderrisine menâsıb tevcih olundukda müjdeleri kendülere virulmekde iken mukaddemâ olan kâdî ‘askerler zikr olunan müjdeleri kendülere virmeyub âdemlerine virmekle ziyâde hayf ve ğadr olduğun mukaddemâ ‘arzuhâl eyledükleründe olıgeldüğü üzre vâki‘ olan menâsibin müjdelerin muhzır tâifesine virub azdan kimesneye virmeyub ve bu emr-i hümâyûnumu rûz-nâme güne kayd eyleyub min ba‘d mülâkata cevâz göstermeyesin deyû babam hüdâvendigâr tabe serahu zemânında hükm-i hümâyûnum virilub hâlâ tecdid olunmak bâbında ‘inâyet rica eyledükleri ecilden ‘adat-ı kadime üzre âmel olunmasın emr idub buyurudum ki fermân-ı celilü’l-kadrim mûcebince ellerinde olan emr-i şerîf mûcebince ‘amel eyleyub min ba‘d hilâfına cevâz göstermeyesin

Sayfa 517

Hüküm 1128

Ba Takrir-i Nişancı Paşa

Haslar kâdîsına hüküm ki Hazreti Eba Eyyub Ensari’den bazı bazirgânlar suf ile gidub Halkalı’da bir yük sufları yolda giderken zâyi‘ olmağın zikr olunan bir yük suf ol etrâfda olan kurradan teftiş olunub zuhûra getürülmek emr idub buyurdum ki vardukda zâyi‘ olan mahalde vâki‘ kura ahâlisin getürdüb suf ne vechle zâyi‘ olmuşdur karyeler halkı ne vecihle cevab virirler zulm ve zulmete olanlardan teftiş ve tefahhus idub elbette bu fesâdı idenleri elegetürub dâhi zâyi‘ olan sufi ba‘de’s-sübût sahibine teslim eyleyesin şöyle ki bu husûsusa mukayyed olmayub zikr olunan suf zuhûra getürülüb sahibine teslim olmaya sana tazmin itdirilmeyub ana göre mukayyed olub ihmâl ve müsâheleden ziyâde hazer eyleyesin ammâ bu bahâne ile nâibler ve mübâşirler ekl ve celb itmekden ziyâde ihtirâz etmeyesin

Hüküm 1129

Diyarbekir beğlerbeğine hüküm ki hazane-i ‘âmiremin sâbıka Diyarbekir Defterdârı Mehmed südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Diyarbekir’e tâbi‘ Milli tâifesinden Kalender oğlu ‘Ali’nin Bozulus? ve ğayri mukata‘at akçesinden zimmetinde münhall ve vâcibu’l-eda yüz yük akçe deyni varken havaleler gönderilub

tahsiline mübâşeret olundukda Diyarbekir'de za'îm nâmına olan Telli Yusuf nâm şahıs mezbûr mültezimin kethüdâsı olmağla varan havalelere dahl itdirmeyub meblağ-ı mezbûrun tahsiline mani' olduğundan ğayri hasılatların? ehl-i fesâd ve şâki olmağla emr-i şerîf ile cezire-i Kıbrıs'a sürgün olmağın mukayyed birle emr-i şerîf bir tarikle kaçub halas olunmağla giru mültezim-i mezbûrun yanına düşüb fesâd ve şena'at evvelkinden ziyâde olub zikr olunan yüz yük akçenin tahsil olunmamasına 'aid müstakil olub ve havalelerin def'i içün sipâhî ve yeniçeri nâmına nice âdemler ve eşkıyâ gezdirmekle hâkimler mültezimi ele getürmeden ihzâr idub ve bi'l-cümle meblağ-ı mezbûrun tahsil şâki mezbûrun ol diyardan asitâne-i sa'âdete getürülüb tahsiline mani' olduğu malın cevabı taleb olunub ve yâhud istenüb sâbıka üzre sefer-i beld olunub cezire-i Kıbrıs'a sürülmesi lâzımdır deyû 'arz eyleyesin mal-ı mîrinin cevabı taleb olmak içün kayd u bend ile südde-i sa'âdetime gönderilmesin emr idub buyurdum ki mezbûru ele getürub ğaybet iderse şer'le buldurması lâzım olanları buldurub emr-i şerîfim mûcebince kayd u bend ile südde-i sa'âdetime gönderesin ki kendüden malımın cevabı taleb oluna ammâ yanınca koşduğun âdemlere tenbîh ve te'kid eyleyesin ki menâzil ve merâhîlde kaçub ğaybet etmek ihmali olmaya

Sayfa 518

Hüküm 1130

Efendi Hazretleri eimmeden buyrulmuşdur

Südde-i sa'âdetimden Budun'a varınca yol üzerinde vâki' olan sancakbeğlerine ve kâdîlarına ve sancakbeğlerinin kaim-mekâmlarına ve kıl'a dizdarlarına hüküm ki hâlâ iftihâru'l-emâcid ve'l-ekârim kapucubaşı VeliAğa hâlâ Budun tarafına derine ile gönderilmeğin buyurdum her kangınızın taht-ı hükümetine dâhil olursa hazineye lâzım olan eğer 'araba ve eğer bargir ve eğer sâir mühimmâtdır tedârik ve ihzâr idub ve mani' olan zahîrelerin dâhi akçeleriyle tedârik idub mahuf ve muhâtara olan yerlerden kitâbet mikdârı âdem koşub birer mektûb emin ve salim ulaşdırub bir nesneye müzâyaka çekdirmeyesin ve bi'l-cümle müşâru'n ileyhin şükr û şikâyeti müstemirr ve müstakdirr her birinuz mukayyed olub ihmâl ve müsâheleden ziyâde hazer idesiz

Hüküm 1131

Budun muhâfazasında olan vezir Mehmed Paşa'ya hüküm ki hâlâ Budun serhaddinde olan kul mevâcibi içün kıdvetu'l-emâcid ve'l-ekârim kapucubaşı Veli

dâme mecduhu ile sana iki yüz kırk yük akçelik filori gönderilmişdir buyurdum ki vusûl buldukda Budun serhaddinde hazır ve leyl û nehar hizmetde ve yoldaşlıkda bulunub ‘ulûfeye müstehak olanlara zikr olunan akçeden ‘ulûfelerin virub kul tâifesinden bi’z-zât mevcud olmayub kendü heva ve hevesinde veya mevcud olub bazı kimesnelerin hizmetlerinde olanlara himâyet olunub bir akçe ‘ulûfe vermeyesin şöyle ki mevcud olmayub ve hizmetde bulunmayanlardan bir nefere ‘ulûfe virile sonra yoklanub görüldükde sana tazmin etdirilmek mukarrerdir ana göre mukayyed olub hizmetde olmayub na-mevcud olanlara zinhâr ‘ulûfe virmeyesin ve zikr olunan hazine sana ne günde varub ve ne vecihle tedârik itdüğün yazub ‘arzuhâl eyleyesin

Sayfa 519

Hüküm 1132

Kapucubaşı Veli Ağa’ya hüküm ki hâla Budin serhaddinde olan ğazi kullarımın mevâcibleri içün senunle Budin muhâfazasında olan düstûr-i mükerrem müşir-i mufahham vezirim Mehmed Paşa edamallhu te‘âlâ iclalehuya iki yüz kırk yük akçelik filori gönderilmişdir lâkin Budun serhaddinde ‘ulûfe taleb iden kul tâifesinin ekserî mevcud olmayub bazı kimesnelerin hizmetlerinde ve himâyetlerinde olub hizmetde bulunmazlar imiş imdi na-mevcud olanlara ‘ulûfe virildüğüne rızâ-yı şerîfim yokdur ol-makule na-mevcûd olub hizmetde ve yoldaşlıkda bulunmayanlara ‘ulûfe virilmeyub ve dirlikleri âhere virilmek emrim olub senin firaset ve istikâmetini hüsn-i i‘timadım olmağın bu husûs sana tefvîz olmuşdur buyurdum ki zikr olunan hazine ile Budun’a varduğunda anun gibi na-mevcud ve hizmetde olmayub bazı kimesnelerin hizmetlerinde ve himâyetlerinde olan kul tâifesini himâyet itmeyub her kim müte‘allık olursa olsun işbu emr-i celilu’l-kadrim mûcebince gediklerin müşâru’n ileyh vezirim Mehmed Paşa edâmallahu te‘âlâ iclâlehu ma‘rifeti ile yarar âdamı harab ve hazineye kadr olan kefillere tevcih idub himâyet olunmağla na-mevcud olanların dirlik ve ‘ulûfe tasarruf itdirmeyub hazineyi mani‘ ve telef itdirmeyesin

Hüküm 1133

Konya kâdîsına hüküm ki hâlâ Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl sunulub Veli ve Şahbende ve Mir ‘Ali ve İbrahim ve Mehmed ve Hacı ve Ahmed ve Sunduk ve Koca ve ‘Uşid nâm kimesneler ehl-i fesâd olub Ahmed nâm kimesnenin evin basub iki atın

ve dört öküzün ve iki yüz kile buğday ve iki yüz kile arpa ve sâir esbâb ve erzakın (**Bu Hüküm Tamamlanmamıştır)**

Sayfa 520

Hüküm 1134

Yevmü'l Erba'a fi 16 M sene 1004

Şer' ve kanun üzre görüle ashâb-ı hukukun hakkı alıvirile ba'de beğlerbeğisi ahz itdirub kayd u bend ile asitâne-i sa'âdete gönderilmek buyrulmuştur

Rum beğlerbeğine ve Çorum kâdîsına hüküm ki nefs-i Çorum ve Karaman'da vâki' olan kurralar ve mezralar ahâlisi tarafından südde-i sa'âdetime mühr gelub Sarvan nâm karye sâkinlerinden Erkuli ve oğulları Piri ve Kastel ve Masyel ve âdemleri Pirkuli ve Hasan ve Mazlum ve Ditdar nâm kimesneler eşkıyâdan olub karyelere gelub mezbûr Erkuli Çavuş evleri nâmınla mezbûran eşkıyâyı üzerine cem' itdirub elli altmış nefer ile evler basub ve nice kimesneleri katl ve esbâb ve erzakların nehb u ğaret idub ve etrâfında olan kurralar ve mezraların dâhi kök terekelerin atlarına bindirüb ve çekindüb bundan ve eşkıyâ tâifesi kurradan kurraya varub kırkar ve ellişer ğuruşların alub ve ehl-i 'iyâlleri üzerine konub bakire kızlarını tasarruf idub ve mezbûr Erkuli hilâf-ı şer' zulm ve te'addiden hâli olmayub elli altmış pare karyelerin re'âyâsı perâkende ve celây-i vatan itmişlerdir deyû tazallüm eylediklerin 'arz ve i'lam eyledikleri ecilden ashâb-ı hukukun hakları şer'le mezbûrlardan alı-virildikden sonra ehl-i fesâd olanlar ahz olunub kayd u bend ile südde-i sa'âdetime gönderilmek bâbında emr-i şerîfim sâdır olmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zât ikdâm ve ihtimâm birle mukayyed olub mezbûrları her kande ise ihzâr idub ğaybet iderlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getürdüb bir def'a şer'le görülüb fasl olmayan husûsların dikkat ve ihtimâm birle 'adl u hak üzre görülüb şer'le üzerlerine sâbit olan hukuk ashâbına alı-virildikden sonra sâbit ve zâhir olan mevaddın suret-i sicilleriyle mezbûrlara kayd u bend idub yarar ve mu'temedün-'aleyh âdemler gele südde-i sa'âdetime gönderesin

Hüküm 1135

Ba Hatt-ı Pir Efendi müekked emir buyrulmuşdur

Karaman beğlerbeğliğinde olan kâdîlara hüküm ki hâliyâ Dergâh-ı Mu'âllama 'arz sunulub vilâyet-i mezbûrda bazı ehl-i fesâd sipâhî oğlanı nâmına bir nice eşkıyâyı yanına cem' idub kırmızı bayrak peydâ idub karye karye gezub fukarânın

evlerine konub müft u meccanen yem ve yemeklerin alub ve ehil evladların çekub ziyâde zulm ve te‘addi itdiklerinden ma‘ada yollara ve bellere inub eşkıyâ sebebiyle katl ve esbâb ve erzakların ğaret ve hisâret idub zulm ve te‘addilerinin nihâyeti yokdur şöyle ki mezbûrların ahvâlleri görülüb şer‘le haklarından gelinmeye vilâyet halkının ahvâli diğer gün olub ekserî celây-i vatan ider deyû i‘lam olunmağın ehl-i fesâd her kande ise ele getirilub şer‘le haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda ol makule sipâhî oğlanı nâmına fesâd üzre olanları ele getürüb ğaybet ederlerse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdub getirtüb bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde iden hüsemâsı muvâcehesinde onât-ı vecihle teftiş ve tefahhus idub göresiz mezbûrların vech-i meşrûh üzre fesâd ve şena‘atleri şer‘le üzerlerine sâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukuka şer‘le hakları alı-virdükden sonra muhtâc-ı ‘arz olanlardan ise habs idub üzerlerine sübût bulan mevadın sûret-i sicilleri ile yazub ‘arz eyleyesiz değil ise aslâ mecal virmeyub şer‘le haklarından gelesiz ammâ tamâm-ı hak üzre olub bu bahâne ile kendü hallerinde olanlara dahl olunmakdan ve yâhud ahz celb sebebiyle ehl-i fesâd meyl u muhabadan beğâyet hazer idesiz

Sayfa 521

Hüküm 1136

Yevmü’l elf fi 19 M sene4

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Kocaeli beğine İznikmid kâdîsına hüküm ki Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Rıdvan Çavuş’u katl iden (boşluk) nefer kimesne hâlâ İznikmid’de habsde idüği i‘lam olunmağın mezbûr Rıdvan Çavuş’un cümle esbâbı mühürlenüb habsde olan katiller sûret-i sicilleriyle kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûr Rıdvan Çavuş’un ne mikdâr esbâbı bulunmuşsa mühürleyub ve habsde olan nefer katillerin suret-i sicilleriyle cümle esbâbı ile kayd u bend ile mezbûr çavuşuma koşub südde-i sa‘âdetime gönderesin celb ve ahz olmağla himâyet olmakdan hazer eyleyesin

Hüküm 1137

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Akyazı kâdîsına hüküm ki Akyazı kazâsı ashâbına İznikmid kâdîsı zîde fezailehu südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub hâssa kayık kerestesi cem‘ine ma’mur

olan bostancılar çavuşlarından Hüseyin şer‘-i şerîfe gelub emr-i şerîfim mûcebince Akyazı kazâsına kereste tevzî‘ olunub mahall-i ma’mura indirilmek üzre iken Akyazı’da sâkin Mehmed Çelebi nâm müderris re‘âyâyı ihlâl idub kereste cem‘ine mani‘ olduğun Sapanca ve Akyazı ahâlisi haber virdüği ‘arz itmeğin buyurdum ki vardukda te’hîr itmeyub kazâ-yı mezbûre emr-i şerîfim mûcebince tevzî‘ olunan mîr-i keresteyi mu‘accelen tahsil itdirub ve mezbûr müderrisin ‘arz olunduği üzre ihlâl ve ihtilâl vermesi vâki‘ ise müderrisi dâhi südde-i sa‘âdetime gönderesin

Hüküm 1138

Kapucubaşı Veli Ağa’ya hüküm ki bundan akdem sana hükm-i hümâyûnum virilub sefer-i hümâyûnuma ma’mur iken henüz irişmiyan ‘askeri aslâ emân ve zemân virmeyub salb u siyâset itmek fermânım olmuşdu imdi ol hükm-i hümâyûnum kemâkan mukarrerdir buyurdum ki vardukda emrim üzre sefer-i hümâyûnum ma’mur iken varub irişmiyan ‘asker her kim olursa olsun aslâ emân ve zemân virmeyub salb u siyâset eyleyesin sen dâhi Budun serhaddine varub yetişub vech u münâsib görüldüğü üzre hizmet ve yoldaşlıkda bulunasın şöyle ki kimseye himâyet idub emrime itâ‘at itmeyenlerin haklarından gelesin sonra nicesi sana ‘aid olur bilmiş olasın

Sayfa 522

Hüküm 1139

İçel Beğine ve Mamuriye kâdîsına hüküm ki mukaddemâ Mamuriye kâdîsına mektûb gönderub ve a‘yân ve rîde? muhzır gönderub bundan akdem erbâb-ı tîmârdan iken ehl-i fesâd olmağın tîmârı ahere virilen Arslan nâm şâki İsmail nâm kimesne ile Divane Hasan nâm kimesnenin evin basub muhkem darb ve let idub dübürüne ağac sokub ziyâde te‘addi eyledikleri şer‘le sâbit olduğu sicil olunub ve mezbûr Arslan re‘âyâya te‘addiler idub … alub ve hilâf-ı şer‘-i şerîf akçelerin alub fukarâ peşine getirüb ve kefillerin buldurub fukarâ oğulların ve kızların çekub ve bunun efta-yı te‘addisinin nihâyeti yokdur deyû a‘yan ve şayan şekvâ etdirmeyesin ‘arz eyledüklerinde hakkından geline deyû merhum Hüdâvendigar zemânında hükm virilub lâkin henüz hakkından gelinmemişdir ahâli-i vilâyet tarafından gelmek ğadrın? rica itmeğin buyurdum ki vardukda vech-i meşrûh üzre hükm verilen mezbûri ele getirub bazı emr-i şerîfle ‘amel idub şer‘le hakkından gelesin sâir eşkıyâya mûceb-i ‘ibret ola

Hüküm 1140

Malatya Beğine ve kâdîsına hüküm ki destûr-i ekrem müşir-i fehim vezir-i‘azam ve serdarım ve Sinan Paşa edamallahu te‘âlâ iclâlehunun kapukethüdâsı olan Yusuf südde-i sa‘âdetime gelub müşâru’n-ileyha Malatya sancağında vâki‘ olan vakıf çeltikleri mahsûlünden mütevellisi Şaban Zeynel nâm kimesneye üç yüz otuz bin akçelik çeltik virub hâlâ meblağ-ı mezbûri mezbûrdan taleb eyledikde virmesinde te‘allül eylediğin bildirüb mütevelli-i mezbûrun kendüden tahsil içün emr-i şerîf rica itmeğin buyurdum ki vardukda mezbûri ihzâr idub dâhi zimmetinde olan çeltik akçesin şer‘le bî-kusûr tahsil idub aslâ ‘inad ve ta‘allül itdirmeyesiz

Hüküm 1141

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Cürm-i ğaliz sâbit olanların dirlikleri min ba‘d virile deyû buyruldu

Haleb beğlerbeğine hüküm ki sâbıka Haleb beğlerbeğisi olub hâlâ Haleb muhafazasında olan ‘Ali südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub mahrûse-i Haleb a‘yân ve fukarâsından cem‘i teksir kendüye gelub Haleb’in yerlü ve ğayri ehl-i fesâd ve şena‘at levendat ve eşkıyâsı cürüm ve siyâsetden kurtulmak içün akçe kuvvetiyle Haleb Kal‘ası’nda gedik alub fısk ve fesâd kuvvetleri oldukları ecilden dâima şurb-i hamr idub ve Müslümanların etfal ve ‘iyâllerin iğva ve ıdlâl itmekle nice ehl-i ğarz Müslümanların hetk-i ‘ırzlarına sebeb olduklarında bazı hâkimler Müslümanlara terahhimlerinden ol-makule eşkıyânın gediklerin kat‘a eyledikde giru bazı kimesnelere istinâd ile ve mal bezliyle gediklerin mukarrer etdirmekle Müslümanlara intikam içün fesâd ve şena‘atleri dâhi ziyâde olmağın beğlerbeğiler dirliklerin ahere virmelü olduklarında akçe kuvvetiyle ve şefa‘at kendilerin? ile giru fakir etdirirler deyû kimesne taleb ve ra‘iyyet olmamakla evvelden silah hâl üzre olanlara dâhi anları görüb fesâd ve şena‘ate irtikâb emirler deyû fesâd ve şena‘atleri sebebi ile bir def‘a dirlikleri kat‘ olunanların dirlikleri südde-i sa‘âdetimde bir tarikle emr-i şerîf alı-virilirse tasarruf itdirilmeyub giru kendü hâlinde silah üzre olanlara zabt etdirilmek bâbında emr-i şerîfim rica eylediklerin ‘arz eylemeğin anın gibi cürm u ğaliz sâdır olmağla gedikleri kat‘ olunanların dirlikleri min-ba‘d mukarrer olmamak emrim olmuşdur buyurdum ki ‘azr olunduği üzre Haleb Kal‘ası’nda dirliğe mutasarrıf olub fesâd ve şena‘at ve cürm u ğaliz sebebi ile dirliği kat‘ olunanların dirliklerinde şefa‘at? ğadr vecihle min ba‘d cevr itmeyub bir tarikle emr-i şerîfim

dâhi alurlarsa dahl itdirmeyub kendü hâlinde salah üzre olub Müslümanlara zararları olmayanlara zabt ve tasarruf itdirub emr-i şerîfime muğayyir iş olmakdan hazer eyleyesin

Sayfa 523

Hüküm 1142

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi emr-i şerîf buyruldu

Kıdvedü'l-emâcid ve'l-ekarim câmiü'l-mehamid ve'l-ekarim el-muhtas bi-mezid-i inâyeti'l-meliki'l-mûin sâbıka Guraba-yı Yemin Ağası Sinan dâme 'uluvvuhûya sâbıka (boşluk) ağası olan Sinan Ağa'ya hüküm ki Anadolu ve Karaman ve Haleb ve Zulkadriye ve Rum ve Erzurum ve Batum vilâyetlerinin beğlerbeğileri ve sancakbeğleri ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmârları Rumili'nde sefer-i hümâyûnumda olub vilâyet-i mezbûre hâli kalmağın ehl-i fesâd ve eşkıyâ ruhsat bulub re'âyâ ve berâyâya zulm ve te'addi ve fesâdları ezdiyâd bulduği i'lam olunub bu makuleler ele getirilüb şer'le teftiş olunub şer'le haklarından gelinmek lâzım olmağın sen varub teftiş itmek emr idub buyurdum ki vardukda vilâyet-i mezbûrenin her birine varub anun gibi ehl-i fesâd ve eşkıyâ nâmında olub töhmet-i sabıkası olanları hüsn-i tedbir ve tedârikle ele getirdub dâhi toprak kâdîları ma'rifetiyle bir def'a şer'le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların hüsemâları muvâcehelerinde şer'le teftiş ve tefahhus eyleyub üzerlerine sübût bulan hukuk-ı ba'de's-sübût hükm idub ashâbına alı-virdikden sonra bu makule ehl-i fesâd ve eşkıyâdan sipâhî ve yeniçeri ve kapumkulu ve bi'l-cümle 'arza muhtac olanları toprak kâdîları ile 'arz eyleyesin olmayanlar haklarında şer'le lâzım geleni icrâ eyleyesin ammâ teftiş bahânesiyle kendu hâllerinde olanları ta'arruz olunmakdan ve ğarz ve ta'assub ve celb ve ahz ile hilâf-i şer'-i şerîf kimesneye te'addi ve tecâvüz olunmakdan hazer eyleyesin

Hüküm 1143

Adana Hâkimine ve Adana ve Ayas ve Payas ve İskenderun kâdîlarına hüküm ki Akliman ve Mustafalu ve Otkalesi ve Ayas ve Payas ve İskenderun nâm iskelelere bazı Frenk gemileri gelub buldukları buğday ve arpa ve gökcü ve iplik ve balmumu ve sahtiyan ve sâir zahîreyi ve meta'ları alub gitmekle vilâyetin kaht ve ğılasına sebeb oldukları i'lam olunmağın emri bu bâbda mesûl olmuşsuzdur anun gibi zikr olan iskelelere Frenk gemileri geldikde min ba'd zehâir ve emti'a nev'inden nesne

virmeyub cümle zehâir ve meta‘ gemilere tahmil olunub İstanbul’a gönderilmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda zikr olunan iskelelerde bulunan meta‘ ve zehâyiri min ba‘d Frenk gemilerine virdirmeyub sâir kimesnelere tahmil itdirub doğru mahrûse-i İstanbul’a gönderesin anun gibi Frenk gemilerine zahîre virenler her kimler ise kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderesiz ki muhkem haklarından geline şöyle ki emr-i şerîfime muhâlif Frenk gemilerine zikr meta‘ ve zahîre virildüği istima‘ oluna senden bilinur aslâ ‘özrün makbûl olmayub himâyet olmak mukarrerdir ana göre mukayyed olub emr-i şerîfime muhâlif küffâr-ı haksâra zahîre ve meta‘ virmekden ziyâde hazer eyleyesiz

(Bir sûreti Tarsus beğine ve Tarsus sancağında olan kâdîlara yazıla)

Sayfa 524

Hüküm 1144

Sâbıka Bosna beğlerbeğisi İsmail Paşa’ya hüküm ki hâliya küffâr-ı haksârın külli cem‘iyyetleri olub Esterğon Kal’ası’nı muhasara itmekle ‘asker-i İslâma ziyâde müzâyaka olub Budun muhâfazasında olan vezirim Mehmed Paşa edâmallahu te‘âlâ iclâlehu sana âdem ve mektûb gönderub mu‘âvened taleb eyledikde varmaduğun ecilden hakkından gelinmek lâzım gelmişdir imdi yanımda kimesne yokdur ve ma‘zulum dimeyub mu‘accelen yanında olan âdemlerin ile mükemmel ve müretteb düşman yerağıyla kalkub iki üç konağı bir idub müşâru’n ileyh vezirime mülâki olmak emr idub buyurdum ki vardukda bir an ve bir sa‘at te’hîr ve tevakkuf itmeyub ma‘zulum ve yanımda kimesne yokdur dimeyub kâdir olduğun mikdârı âdem ile müretteb ve mükemmel düşman yerağıyla ale’t-ta‘cil kalkub müşâru’n ileyh vezirime mülâki olub vech u münâsib gördüği üzre hizmetde ve yoldaşlıkda bulunasın küffâr-ı haksârın bu denlu hareketi ya bereketi olub husûsa Esterğon Kal‘ası’nda olan ‘asker-i İslâmın istihzarati lâzım iken da‘vet olunub varmayasın sana bir vechle hakaret olunursa sâirlere mûceb-i ‘ibret ve sebeb-i nasihât oluvirsin ana göre ma‘lumun olub bu def‘a emr-i şerîfim mûcebince muhâlefet itmeyub Budun’da müşâru’n ileyh vezirime sür‘at üzere varub hizmetde bulunasın

Hüküm 1145

Ba Hattı Hamza müekked emr-i şerîf buyruldu

Diyarbekir beğlerbeğine hüküm ki mahrûse-i vilâyetin gönüllü ve ‘azab ve hisar erleri südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl sunub hazine-i Diyarbekir’den mevâciblerin

alub getürmeğe ta‘yin olunan Kâtib Derviş’den ‘ulûfelerin taleb eylediklerinde gâh bende yokdur ve gâh Defterdâr Mahmud alub gitmişdir deyû cevab virmekle muma-ileyh defterdâra varduklarında mezbûr kâtib alub gitdi deyû cevab virmekle ‘ulûfeleri vasıl olmağın hâlâ Diyarbekir defterdârlığı muma-ileyh Mahmud dâme ‘uluvvuhûya mukayyed olmağla min ba‘d kâtib muma-ileyh defterdâr ile muvâcehe olunub mevâcibleri her kangisinden tahsil olunmak lâzım gelurse tahsil olunması içün emr-i şerîfim rica eyledikleri ecilden buyurdum ki muma-ileyh defterdâr ile mezbûr kâtib muvâcehe idub dâhi husûs-ı mezbûru husûsunda lâzım olanlar muvâcehesinde hak üzre tefahhus idub mezbûrların mevâcibi her kangisi alub kabz itmiş ba‘de’s-sübût bî-kusûr alıvirub aslâ te‘allül ve ‘inad itdirmeyesin

Sayfa 525

Hüküm 1146

Budun muhâfazasında olan vezir Mehmed Paşa’ya hüküm ki Budun muhâfazasında olan beğlerbeğiler ve ümerâ ile ma‘an südde-i sa‘âdetime mektûb ve muhzır gönderub ol câniblerde küffâr-ı duzah-ı kararın ‘azîm cem‘iyeti olub alana gelub Esterğon Kal‘ası’nı muhâsara idub ve ‘asâkir-i İslâmdan Kal‘a-i Esterğonda olanlara imdad ve mu‘âvenet olunması lâzım iken Budun’da olan ‘asâkir-i zafer encâm cüzî olub sefer-i hümâyûna ma’mur olanların ekserî gelmemişdir ile’l-an heva ve heveslerinde ve evlerinde olmağın hazır olanlar def‘i ve fevt-i i‘daya iktidârları olmaduği ‘arz olmağın şimdiye değin sefer-i hümâyûnuma varmayanlar ve birer tarik ile seferden kalanlar ve sancağ-ı hümâyûnumdan gelen ve cülûsda haremimden çıkan ‘umumen kapum kulları ve Dergâh-ı Mu‘âllam yeniçerileri ve cebecileri ve Dergâh-ı ‘Âlî müteferrikaları ‘umumen çavuş oğulları ve seferden kalan Dergâh-ı ‘Âlî çavuşları ve kâtibleri ve Diyarbekir ve Trablusşam beğlerbeğileri cem‘ian ‘asker ile ve serdâr-ı sâbık Ferhad Paşa’nın ‘umumen âdamları ve Anadolu cânibinde yerlü yerinde ve harclıkcı nâmıyla kalanlar ‘umumen sefer-i hümâyûnuma ta‘yin olunub Anadolu cânibinde olan ‘askere kapucular ve çavuşlar gönderilub ve Rumili cânibinde olan ‘askeri sürmek içün Dergâh-ı ‘Âlî kapucu başlarından kıdvetu’l-emâcid ve’l-ekarim Veli Ağa dâme mecduhû ta‘yin olunub gönderilmişdir her biri varub müteveffî ‘asker sürüb ihmâl idenleri salb u siyâset eyleye deyû fermân olunmakla inşallah-u te‘ala Budun muhâfazasına külli ‘asker varmak mukarrerdir buyurdum ki müşâru’n ileyh kapucu başım Veli dâme mecduhû ile varan ve

sonradan gelen ve seferde mevcud olan ‘asker-i zafer measirim ile vech u münâsib görülüb iktizâ eyledüğüne göre def-i muzirret i‘daya envâ‘-i ikdam ve ihtimâm eyleyesin Kırım Hanı Ğazi Giray Han dâmet me‘aliyehûya dâhi nâme-i hümâyûnum gönderilub ol cânibde dâhi yetmiş seksen bin Tatar düşman sana irsâl olunması fermânım olmağla ol ‘asker dâhi varub irişmek üzredir ve serhad-ı mahrûsemde olan kul tâyifesinin ve kıla‘ neferatının mevâcibi içün müstevfî hazine ve zahire dâhi gönderilmişdir tafsiliyyet-i te‘ala anlar dâhi irişmek üzredir sen dâhi din-i mübin ve uğur-ı devlet ayd-ı karinime müte‘allık umur-ı cumhurda ve küffâr-ı cem‘-i medarın def‘-i muzirreti içün anda mevcud olan kullarıma enva ve ‘ad ve ‘iyd ve her vecihle istimâlatı virub her husûs şân-ı cemiyle güz zuhûra getiresin bundan akdem uğur-ı hümâyûnumda olan cümle kürek hizmeti meşkûr olmuşdur min ba‘d dâhi vücûda gelen hizmetiniz mûceb-i ezdiyâddır zikr olduğundan ma‘adâ envâ-i ‘inâyet-i ‘aliyyeme mazhar olmanız mukarrerdir ana göre bu ... her birine i‘lam ve i‘lan eyleyesin ve’l-hasıl din ve devlete ve ‘arz-ı namus-u saltanata müte‘allık olan umurdan bezl-i makdûr ve sarf-ı na-mahsûr idub el-‘iyaz-u billahi te‘âlâ suî tedbir ve ‘dem-i ittifakınız sebebi ile bir mahalle zarar u güzend irişmekden ziyâde ihtirâz eyleyesin ve müşâru’n ileyh kapucu başum Veli dâme mecduhû vardukda bu hükm-i hümâyûnumun mefhumun Budunda olan kullarıma ikdam ve i‘lam eyleyub istimâlat viresin ve lâzımu’l-‘arz olanları dâhi yazub müşâru’n ileyh ile ‘arz eyleyesin

(Bir Sûreti Budun Beğlerbeğine)

(Bir Sûreti Anadolu Beğlerbeğine)

(Bir Sûreti Haleb Beğlerbeğine)

(Bir Sûreti Temeşvar Beğlerbeğine)

(Bir Sûreti Yanık Beğlerbeğine)

(Bir Sûreti Baba Beğlerbeğine)

(Bir Sûreti Sigetvar Beğlerbeğine)

(Bir Sûreti Bosna Beğlerbeğine)

(Bir Sûreti Anadolu Beğlerbeğine)

Sayfa 526

Hüküm 1147

Yenice ve Kavala ve Bereketli ve Pravişte ve Drama ve Zihne ve Siroz kâdîlarına ve südde-i sa‘âdetim çavuşlarından ‘Abdi Çavuş’a hüküm ki bazı âdamlar

mahrûse-i İstanbul'a zahîre getürmek bahânesiyle taht-ı kazânuzdan gemilerine buğday ve arpa vesâir zad ve zahîre tahmil eyleyub lâkin İstanbul'a getürmeyub küffâr-ı haksâra alub gitmekle mahrûse-i mezbûrede zahîresinde külli müzâyaka olub imdi mahrûse-i mezbûreye zahîre götüren reislerin gemileri ne mikdâr zahîre alursa İstanbul'da muhtesib tezkiresi mûcebince her birine müstakil hükm-i hümâyûnum virilub bilâ-emr bir reise zahîre virilmek memnu' iken mecdinden celb ve ahz sebebi ile reislere ruhsat virub tamâm-ı ham ve 'adm-i ihtimâmınızdan naşi olmağın bu bâbda her biriniz 'azle müstehak olmuşsuzdur imdi min ba'd varan gemilere ne mikdâr tereke tahmil **(Bu hüküm tamamlanmamıştır)**

Hüküm 1148

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Ele getürüb kayd û bend ile asitâneye buyrula

Hanzâdelerden Alb Giray Sultan'a hüküm ki Vize ve Çorlu ve Kırkkilise'de Beytülmal Emini olan Divane Ahmed ve Durmuş nâm kimesnelerin fukarâya ziyâde zulm ve te'addi olduği i'lam olunmağın buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrları her kande olursa hüsn-i tedârikle ele getirub fukarâya zulm ve te'addi vâki' ise hilâf-ı şer'-i şerîf dâhi yarar âdemler koşub kayd û bend ile asitâne-i sa'âdetime gönderesin ammâ koşub gönderdiğin âdemlere tenbîh eyleyesin ğaflet ile yolda ğaybet etdirmek ihtimâli olmaya

Hüküm 1149

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Malatya beğine ve kâdîsına hüküm ki sen ki mirlivâsın kaim-mekâmın Derviş mektûb gönderub iltizâmla sancakbeği olub hâlâ ma'zul olan Ferruh ve Zeynel ve Muslu yüz neferden ziyâde eşkıyâ cem' idub vilâyetde sakin olub te'addilerinden Müslümanların ehl u 'iyâli taşra çıkartub ve yazılarda bulunan ma'kûlâtı narh üzre olmayub bahâlarında noksan üzre virmekle dükkânlar açılub ve etrâfda olan karyelere arpa ve saman salmağla re'âyânın ekserî perâkende olmuşdur şöyle ki zikr olunan eşkıyanın haklarından gelinmeye ve ğarrad oldukca asitâne-i sa'âdete varmayalar cümlemiz perâkende olmak mukarrerdir deyû re'âyâ ve berâyâya tazallüm itdiklerin 'arz itmeğin buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrlar min ba'd Malatya'da sâkin olmayub asitâne-i sa'âdetime geleler 'inad ve muhâlefet iderlerse yazub südde-i sa'âdetime 'arz eyleyesiz

Sayfa 527

Hüküm 1150

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Ohri ve Ustrova kâdîlarına hüküm ki kazânuz ahalisinden bazı Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl sunub taht-ı kazânuzda sâkin olan zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr sefer-i hümâyûna müteveccih olub vilâyet hâli kalmağla bazı eşkıyâ zuhûr idub Müslümanların evleri basılub ehl-i ‘iyâllerin katl ve malları ğaret olunub zulm ve te‘addi olunduğun i‘lam itdükleri ecilden Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Ayas Çavuş mübâşeretiyle mezbûrlar ele getürilüb şer‘le haklarından gelinmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusul buldukda mezbûrları çavuş mezbûr mübâşeretiyle hüsn-ü tedârikle ele getirub ta‘yin-i madde idenler ile beraber idub mukaddemâ görülüb fasl olmayub on beş yıl mürur itmeyen mevadı onât-ı vechle hak üzre teftiş ve tefahhus idub göresiz şöyle ki mezbûr eşkıyâlar mezbûri vech-i meşrûh üzre zulm ve te‘addi eyledikleri mevadlarında şer‘le sâbit olursa sicil-i mahfuza kayd idub ba‘de alınub ashâb-ı hukuka hakları alı-virildikden sonra ehl-i fesâd sipâhî tâifesinden olub muhkem habs idub haklarında sâbit olan fesâd ve şena‘atın sûret-i sicilleri ile südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesiz değiller ise ehl-i fesâda asla ruhsat virmeyub fesâd ve şena‘atlerine göre bi-hasbu’ş-şer‘ lâzım geleni mahalinde bir vecihle icrâ eyleyesin ki sâir ehl-i fesâd dâhi mûceb-i ‘ibret olalar ammâ hîn-i teftiş hakk-ı sarihe tâbi‘ olub tezvir ve telbisden ve şühûd-u ruzdan hazer idub ahz ve celb sebebi veyahud ğarz ve ta‘assül hilâf-ı vâki‘ kâdîya ‘arz olunmakdan ihtiyât eyleyub cadde-i hakdan mekul eylemeyesiz

Hüküm 1151

İçel Beğine ve Sarıkavak ve Silifke kâdîlarına hüküm ki İçel sancağbeğinin kaimmekâm-ı Cidde südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Mara Kal‘ası sâkinlerinden Mustafa nâm kimesne ehl-i fesâd olub Müslümanların dâima esbâb ve erzakın sirkat idub kal‘a-i mezbûrde hatib olan Etem hâlife nâm kimesne katl olunmasına bais olub nice mal erzakın itlaf ve yağma itdüğünden ma‘adâ mezbûr Etem halifenin karındaşı emr-i şerîf getirub şer‘le görülmek içün da‘vet olundukda itâ‘at-ı şer‘-i şerîf itmeyub mezbûrun ahvâli a‘yân-ı vilâyetden suâl olundukda cemm-i ğafir mezbûr Mustafa ehl-i fesâddır dâima şirret ve şekadan hâli olmayub Müslümanlar andan ‘aciz fürû-mande olub izâlesi lâzımdır deyû bi-tarikü’n-nihâde

haber virdüklerin i‘lam itmekmezbûrun ahvâli şer‘le görülüb hakkından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûri ihzâr idub ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdub getürdüb da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde iden hüsemâsı muvâcehesinde bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların hak üzre teftiş idub mezbûrun üzerine şer‘le sübût bulan hakların ashâbına bî-kusûr hükm idub alı-virdikden sonra mezbûrun hakkında şer‘le lâzım geleni icrâ eyleyesin ammâ hîn-i teftiş tamâm-ı hakk-ı sarîhe tâbi‘ olub hilâf-ı şer‘ kimesneye iş olmakdan ziyâde hazer idesiz

Sayfa 528

Hüküm 1152

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Dubnice ve Samakov kâdîlarına hüküm ki düstûr-u mükerrem müşir-i mufahham nizâmü’l ‘âlem vezirim Mehmed Paşa edamallahu ta‘âlâ iclâlehunun hâslarından Bana sınırında İzlatofca nâm keşişlik ruhbanlarından iki nefer ruhbanı yaylak eyleye dimekle ma‘ruf yaylakda Mahmud Çavuş çobanlarından Siyrod ve Arnod ve Süleyman nâm kimesneleri katl idub şer‘-i şerîfe da‘vet olundukda mezbûr Mahmud Çavuş ta‘yin olmağla itâ‘at-ı şer‘ itdikleri i‘lam olunmağın katiller ele getirilub şer‘le haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûrlar sahih-i katl olundukları mahrumen bulunması ise çobanları meclis-i şer‘le ihzâr idub şer‘le ahvâllerin teftiş idub göresiz mezbûrlar katl eyledikleri bi-hasbü’ş-şer‘ üzerlerine sâbit olursa şer‘le haklarından gelesiz muhtac-ı ‘arz olanı yazub bildiresiz ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ve kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addinden hazer eyleyesiz

Hüküm 1153

Canik sancağında olan kâdîlara hüküm ki Kavak kazâsı re‘âyâsı südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderub sâbıka Kavak kâdîsı olan Veli on iki haneye bir ‘azab fermân olmuşken on iki haneye üç ‘azab yazub ikisinin akçesin kendu alub birini fukarâdan yazub … olduğundan ziyâde akçelerin alub haneden haneye sekiz akçe ve müft-u meccanen benim ve ‘askerlerin ve bunun akşamı hilâf-ı şer‘-i şerîf nice akçelerin alub zulm ve te‘addi eyledüğü i‘lam olunmağla mezkûr kâdî mahal-i maddeye ihzâr olundu ahvâli yerlü yerinde Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akran İbrahim Çavuş mübâşeretiyle şer‘le görülüb ashâb-ı

hukuk hakları alıvirilmek içün hükm-i şerîfim gönderilmişdir kâdî-ı mezbûr ‘umûm-ı teftiş ref‘ olunmuşdur deyû bir tarikle emir almakla ahvâllerin görülüb hakk-ı fukarâ alınıvirilmedüği i‘lam olunmağın mezbûr kâdî her kanginizin taht-ı kazâsında bulunur ise mezkûr çavuşumla mahal-i maddeye gönderilmesin emr idub buyurdum ki vardukda fermân-ı şerîfim üzre mezkûr Veli kâdîya ve mezbûr çavuşumla mahall-i maddeye gönderesin ki mukaddemâ virilen hükm-i şerîf mûcebince şer‘le ahvâlleri görülüb ashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakları bî-kusûr alıvirile bu bâbda mukayyed olub elimde ol-vechle emrim vardır deyû te‘allül ve niza‘ etdirmeyesin ammâ ‘umum-u nefs memnu‘dur kâdî-yı mezbûrdan ta‘yin-i madde idenlerin hilâf-ı şer‘ olan husûsların istima‘ itmeyub şer‘i şerîfe ve emr-i şerîfe muğayyir vaki‘ sınırundan ziyâde ihtiyat idub hîn-i teftişde hak üzre olub emr-i şerîf mûcebince ricasına meyl ve muhaba itmeyub ğarz ta‘assübden hazer eyleyesiz

Sayfa 529

Hüküm 1154

Hayrabolu ve Uzunköprü ve İpsala ve Malkara ve Ferecik ve Bolayır kâdîlarına hüküm ki bundan akdem sancağ-ı hümâyûnda iken taht-ı kazânızda olan celeb koyunları ol-cânibe sürülüb hâlâ ol-cânibde ihtiyâc olmamağın taht-ı kazânızda vâki‘ olan cem‘an celeblerin koyunları defter mûcebince doğru İstanbul’a sürülmek emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda her birinuz bi’z-zât müstakîlen mukayyed olub her birinizun taht-ı kazâsında olan celeblerin defter mûcebince cümle koyunların doğru İstanbul’a sürdürülüb ahar cânibe gitmekden hazer eyleyesiz min ba‘d giru evvel cânibe veyâhud ahar tarafa sürülen koyunları mîri içün girift olunmak emrim olmuşdur ana göre celeblere muhkem tenbîh etdiresin koyunların doğru İstanbul’a sürüb aher tarafa perâkende itmekden hazer ideler ‘inad ve muhâlefet idenleri isim ve resmi ile yazub ‘arz eyleyesiz

Hüküm 1155

Ba Hatt-ı Hazret Efendi

Amasya sancağıyla Rum Defterdârı olan ‘Ali’ye hüküm ki bundan akdem Rum’da defterdâr olmayub nezâret üzre re‘âyâ ve berâyâya asude-i hâl ve müreffehü’l-hâl olub kesb-u kârlarında iken defterdârlık payda olanı her defterdâr yanınca bölük halkı uydurub ve nice eşkıyâ dâhi bölük halkı nâmıyla il üzerine çıkub re‘âyâya envâ‘-ı zulm ve te‘addi eyleyub mal-ı padişâhi tahsil olmadığından ğayri

re‘âyânun malı ve mülkü yağma ve talan olub ol sebebden nicesin haneleri celây-i vatan eyleyub re‘âyânun ihtilâline sebeb olması mukarrer olduğuna şaybe ve şirret olmaduğu ecilden üslûb-ı kadim üzre defterdârlık ref‘ olunub bir karar-ı sâbık nezâret olmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda sen emrim üzre defterdârlığa müte‘allık olub Darem sancağının hıfz u hirasetinde olub emrime muhâlif olmakdan hazer idesin

Hüküm 1156

Rum beğlerbeğine ve Rum’da olan kâdîlara hüküm ki vilâyet-i Rum’da ol nezâret ve müfettişlik olub re‘âyâ be berâyâ asude-i hâl iken defterdârlık olub bölük halkı istihdâm itmekle köyler göçüb memleket harab olmağın vâzı‘ sâbık üzre yine nezâret olub defterdârlık ref‘ olunmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda min ba‘d defterdârı mal-ı mîriye dahl itdirmeyesin nazır voyvodaya zabt itdiresin

Sayfa 530

Hüküm 1157

Ba Hatt-ı Pir Mehmed Çavuşa emr-i şerîf

Sol kolda vâki‘ olan kâdîlara ve kıl‘a dizdarlarına hüküm ki taht-ı kazânızda vâki‘ olan kıl‘a neferâtının mevcud ve na-mevcudları ve beratlu ve beratsuzları ve cülûs-ı hümâyûndan sonra ana göre tecdid-i berat eylemeyenleri ve her kal‘ada ne mikdâr top ve tüfenk ve sâir alat-ı harb ve zahîre mevcud olduğu ve koyun sürücüleri ne mikdâr koyun sürdürmeğe ma’mur olub ne mikdârı sürülüb ne mikdârı kaldığı vecihle sürülmeyub kalmağa bais ne olduği yoklanmak içün ve Tırhala ve Ağrıboz sancaklarında vâki‘ olan eza ve ‘ammalin? buğdayları vakt ve … ile gemilere tahmil olunub İstanbul zahîresi içün Kurşunlu anbâra gönderilmek içün ve Ğolos ve Armiyeve İzdin ve Kondiniç ve Talanda ve Ağrıboz iskelelerinde İstanbul zahîresi içün buğday yüklenen rencber gemilerin ‘ale’s-sübût İstanbul’a sürmek içün Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Mehmed Çavuş zîde kadrehû ta‘yin olmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle beratları taht-ı kazânızda olan dizdarların ve sâir kıl‘a neferatının mevcud ve na-mevcudları beratı olanları ve olmayanları ve cülûs-ı hümâyûnumda tecdid-i berat idenleri ve itmeyenleri ve her kal‘anın ne mikdâr mevcud top ve tüfenk ve sâir alat-ı harb ve zahîresi mevcud olduği yoklayub asıl ve sıhhat ile defter ettirub virilub mezbûr çavuşumla südde-i sa‘âdetime gönderesin ve koyun sürücülerin her biri ne mikdâr koyun sürmeğe ma’mur olub ve ne mikdâr koyun sürüb ve ne denlu

bakî kaldığın ve bakî kalub sürülmemeğe sebeb ne olduğun ecilden tahkik idub bakî kalan koyun mu‘accelen mezbûra ihraç etdirub doğru İstanbul’a göndersin ve Tırhala ve Ağrıboz sancaklarında İstanbul zahîresi içün Kurşunlu anbâra gelmesi lâzım gelen terekeyi dâhi tehammül-i hakîkatla gemilere tahmil itdirub her bir gemi müteahhid-i ‘aliyye idametiyle doğru İstanbul’a gönderesin ve Ğolos ve Armiye ve Kondinic ve Talanda ve Ağrıboz iskelelerinde buğday yüklenmeğe varan rencber gemilerin dâhi memnu‘ olan diyara gitmeğe konub doğru İstanbul’a gönderub ve her gemiye ne mikdâr tereke yüklendiğin reis eline mühürlü temessük mühürlesin ki geldikde ana göre taleb oluna husûs-ı mezbûr mühimmât-ı ahvâldendir? ana göre mukayyed olub ihmâl ve müsâheleden ve ahz ve celb ile ‘avk ve te’hîrden ziyâde hazer idesin lâzımu’l-‘arz olan husûsları vukû‘-u üzre i‘lam eyleyesiz

Hüküm 1158

Mehmed Çavuş mübâşir ola deyû buyrulmuşdur

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Sol kolda vâki‘ olan kâdîlara ve kıl‘a dizdarlarına hüküm ki taht-ı kazânızda vâki‘ olan kıl‘a neferâtının mevcud ve na-mevcudları ve beratı olanlarıve cülûs-ı hümâyûnumdan sonra iyi bilen tecdid-i berat eylemeyenlerin ve her kal‘ada ne mikdâr top ve tüfenk ve sâir alat-ı harb mevcud olduği ve anbârlarda ne mikdâr barut yoklamak rençber Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Mehmed Çavuş zîde kadrehû ta‘yin olmuşdur buyurdum ki vardukda taht-ı kazânuzda olan dizdarların vesâir kıl‘a neferâtının mevcud ve na-mevcudları ve na-berat olanları ve cülûs-ı hümâyûnumda tecdid berat itmeyenleri ve her kal‘anın ne mikdâr mevcud top ve tüfenk ve sâir alât-ı harb mevcud ve anbârlarda ne mikdâr olduğunu yoklayub aslı ve sıhhati ile defter idub mühürleyub mezbûr çavuşumla südde-i sa‘âdetime gönderesiz ammâ mukayyed olub bu bahâne ile kimesneden mezbûr çavuş berat virmeye almak ashâbı olmaya şöyle ki mezbûr çavuş emr-i şerîfime muhâlif kimesneden akçe alduği istima‘ oluna ‘özrünüz makbûl olmayub ve ‘azille konulmayub eşedd-i ‘inâyet ve ‘ikaba müstehak olursuz bilmiş olasız

(Bir sureti Sigetvar’da olan kâdîlara vech-i meşrûh üzre yazıla)

(Bir sureti Erzurum’da olan kâdîlara vech-i meşrûh üzre yazıla)

(Bir sureti Batum’da olankâdîlara vech-i meşrûh üzre yazıla)

(Bir sureti Mora sancağında olan kâdîlara ve dizdarlara)

(Bir sureti Tırhala ve İnebahtı ve Ağrıboz ve Karlı ile Yanya, Avlonya, Mizistre ve Delvine ve Ohri ve İlbasan ve İskenderiye sancaklarındaki olan kâdîlara ve kale dizdarlarına yazılmıştır)

Sayfa 531

Hüküm 1159

Yevmü'l-Ula Fi 21 Z sene 1003

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Kemah beğine ve kâdîsına hüküm ki sâbıka Kemah dizdarı olan İsmail teftiş olunmak mukaddemâ fermânım olmuşdu hâlâ şer'le ahvâli görülmek içün asitâne-i sa'âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda emrim mûcebince asitâne-i sa'âdetime gönderesin ki ahvâli görülüb şer'le lâzım gelen icrâ oluna

Hüküm 1160

Ba Hatt-ı Pir Efendi hakları alı-virildikden sonra kayd u bend ile asitâne-i sa'âdetime gönderilmek buyrulmuşdur

Çakırca ve Kula kâdîlarına hüküm ki Kula kâdîsı Pir Mehmed mektûb gönderub Çakırca kazâsından Kabil nâm kimesneyi Sündükoğlu Mehmed Subaşı nâm kimesne hilâf-ı şer'-i şerîf tutub habs idub senin … karındaşın Mahmud … deyû üzerine şer'le nesne sâbit olmadın senin içün subaşın olan oğlum … Hasan Beğ emr virub deyû düşüb bin yedi yüz akçesin alub eline temessük virdükden sonra bu asitâne-i sa'âdete emr-i şerîf ihrâcına gitdükde bunun kendü hâli değil iken evin basub bildiresin akçesin ve kısrak ve bir tay ve iki ineğin alub ve evini karındaşının babası Mehmed'in dâhi iki bin akçesin ve iki öküzün alub ziyâde zulm ve hayf olmuşdur deyub cemm-i ğafir haber virdüklerin i'lam itmeğin her kangi yerde bulunursa ihzâr idub şer'le hakların bî-kusûr alı-virdikden sonra kayd u bend ile asitâne-i sa'âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzre mezbûr her kanginizin taht-ı kazâsında bulunursa ihzâr idub ğaybet iderse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdub bir def'a şer'le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların da'va-yı hak idub ta'yin-i madde idenler muvâcehesinde şer'le hak üzre teftiş idub üzerine şer'le lâzım gelen hukuk ashâbına ba'de's-sübût hükm idub bî-kusûr alı-virdikden sonra üzerlerine sâbit olan mevadın sûret-i sicilleriyle yarar âdemlere koşub kayd u bend ile asitâne-i sa'âdetime gönderesiz ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub ehl-i fesâddan celb ve ahz olunmağla

himâyet olmakdan ziyâde hazer idub ve mukaddemâ koşub gönderdiğin âdemlere muhkem tenbîh ve te'kîd eyleyesin ki onât-ı vechle ihtiyât eyleyub ğaflet ile ğaybet etdirmekden ziyâde hazer eyleyesiz

Sayfa 532

Hüküm 1161

Sâbıka vârid olan emr-i şerîfim mûcebince sürülüb muhâlefet iderlerse kayd u bend ile gönderilmek

Mora sancağıbeğine ve Londar kâdîsına hüküm ki Dergâh-ı Mu'âllama 'arzuhâl sunulub bundan akdem emr-i şerîfim varid olub kasaba-yı Londar sâkinlerinden Kara Seyyid kendüye tâbi' bazı eşkıyâ ile müttehid olub re'âyâ ve berâyâya zulm ve te'addi üzre oldukları 'arz olunmağın teftiş olunub üzerlerine sübût bulan hukuk fukarâ ashâbına alı-virildikden sonra Cezâyir-i Harb'e sürgün olmak fermân olmuşdur şer'le teftiş olunub 'arz olunduği üzre zulm ve te'addileri zâhir olub sürgün olmak üzre anın bir tarikle halas olub kema-kân zulm ve te'addiden hâli değildir deyû i'lam olunmağın buyurdum ki vardukda bu bâbda sâbıka virilen hükm-i şerîfim mûcebince 'amel idub vech-i meşrûh üzre zulm ve te'addi ve fesâdları sâbit olub ol hükm-i şerîfime isimleri mukayyed olanları mukaddemâ fermân olunduği üzre Cezâyir-i Harb'e sürgün eyleyesin muhâlefet iderlerse kayd u bend ile südde-i sa'âdetime gönderesin

Hüküm 1162

Mezkûrun ziyâde sana tahmilleri gelmekle ve ziyâde zulm ve te'addileri kayd u bend ile asitâne-i sa'âdetime gönderilmek buyrulmuşdur

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Yenişehir kâdîsına ve sancağıbeğine hüküm ki kazâ-i Fenar re'âyâ ve berâyâsı tarafından Dergâh-ı Mu'âllama 'arzuhâl sunulub nefs-i Fenarda sâkin olub Dergâh-ı Mu'âllam müteferrikalarından iken müteka'id olan Hamza kendü hâlinde olmayub kendü evinde nicelerin habs idub ve tomruğa urub ve kendüden nice teklifat idub ve bi'l-cümle mezbûrun zulm ve te'addisinden ahvâlimiz mükedderdir deyû bildirdiklerin ğayr-i Divân-ı Hümâyûnuma mezbûrdan ziyâde şekvâcılar gelub vech-i meşrûh üzre şekvâ eyledükleri ecilden şer'le teftiş olunub üzerine sübût bulan hukuk ashâbına alı-virildikden sonra kayd u bend ile südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûri da'va-yı hak idenler ile beraber idub dâhi bir

def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların hüsemâları muvâcehesinde şer‘le teftiş ve tefahhus idub üzerine sübût bulan hukuk-ı ba‘de’s-sübût hükm idub ashâbına alı-virdikden sonra kayd û bend ile südde-i sa‘âdetime gönderesiz

Hüküm 1163

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Mefâhiru’l-kuzat ve’l-hükkâm Güzelhisar ve Eyne ve Köşk ve Kestel ve Dalama ve Çine ve Subiçe ve Mandiçe ve Bozöyük ve Karpuzlu kâdîlarına hüküm ki taht-ı kazânuzda yerlüden ve aherden bazı ehl-i fesâd zuhûr idub evler basub yollara ve bellere inub âdemler katl idub emvâl ve erzakların nehb u ğaret eyleyub ve bazı Müslümanların emred oğlanların ve hatunların çekub envâ-i fesâd ve şena‘ate ba‘is olub bu makule ve haramzâde zuhûr itdükde ele getirmeleri içün mukaddemâ il evleri ‘uhde inub ve yarar yiğit başı ve köy serdarları ta‘yin olunmuş iken şimdi ki hâlde anun gibi serdar ve yiğit başı ta‘yin olunan kimesneler hizmetlerinde tekâsül itmekle ehl-i fesâd ruhsat bulub günden güne fesâdları ziyâde olub fukarâ ve sun‘a? şerr-u şurralarından ‘aciz ve fürû-mande olmağla ol cânibe nice Müslümanlar gelub ve kuzât ve a‘yân-ı vilâyetden nice ‘arzlar ve muhzırlar gelub vech-i meşrûh üzre zulm ve te‘addi eyledikleri ecilden buyurdum ki vardukda her biriniz bu bâbda gereği gibi mukayyed olub anun gibi köy serdarlarından ve yiğit başlarından ehl-i fesâd ve haramzâdeye himâyet idub ele getürmeğe mani‘ olanlarun yerlerine ahar yiğit başı ve köy serdarları ta‘yin idub ve min ba‘d tenbîh ve te’kid eyleyesin ki il evleri ile müteallık olub anun gibi ehl-i fesâd ve eşkıyâ zuhûr idub fesâd ve şena‘ate nakdî olduklarında ahz ve celb ele getürüb şer‘le haklarından gelub min ba‘d ehl-i fesâda ruhsat virmeyesiz ve lâzımu’l-‘arz olanları hükm-i habs idub ahvâlleri vukû‘-u üzre yazub Dergâh-ı Mu‘âllama i‘lam eyleyesiz ammâ bu bâbda temam-ı hak üzre olub celb ve ahz ve ğarz ve ta‘assül ehl-i fesâda himâyet olunmayub bu bahâne ile kendu hâlinde olanlara zulm ve te‘addi olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz

Sayfa 533

Hüküm 1164

Yevmü’l erba‘a fî 18 Z sene 3

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Aksaray sancağında olan kâdîlara hüküm ki bundan akdem Aksaray ahâlisi Rikâb-ı Hümâyûn'a 'arzuhâl sunub Aksaray sancağıbeği 'Abdurrahman Beğden şikâyet itdiklerinde iki kapuci ta'yin olunub şer'le ahvâli görülmek içün hatt-ı hümâyûn sa'âdet makrûnumla fermânım olub lâkin mezbûrun zulm ve te'addisi hadden ziyâde olub muttasıl şikâyetcileri Divân-ı Hümâyûn'da feryad eylemekden hâli olmaduği pâye-i serir i'lama 'arz olundukda teftiş olunub hukuk fukarâ alınmak içün müekked emr-i şerîf gönderile deyû … Hatt-ı Hümâyûn sa'âdet makrûnumla fermân-ı 'alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vardukda muma ileyhden da'va-yı hak idub ta'yin-i madde idenler ile muma ileyhi mürafa'a idub bir def'a şer'le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların hak üzre şer'le teftiş idub mezbûrun üzerine bi-hasbu'ş-şer' hakları sâbit olanların şer'le hakların hükm idub bî-kusûr alı-virub fukarânın hizmetinde her hakkın bâkî kodurmayasın min ba'd şer'-i şerîfime muhâlif te'allül ve 'inad etdirmeyesiz ve üzerine ne asıl mevad sâbit olduğun ve fukarânın hakları ne vechle alındığın ve emr-i şerîfim ne vechle yerine varduğun ta'sil ve meşrûh yazub ve muma ileyh mukaddemâ ta'yin olunan kapuculara koşub sûret-i sicilleriyle südde-i sa'âdetime gönderesiz ammâ hak üzre olub celb ve ahz sebebi ile himâyet olunmakdan ve … … … alı-virmekden ve hilâf-ı vaki' kadıya i'lam kande ve hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addiden ziyâde hazer eyleyesiz

Sayfa 534

Hüküm 1165

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Atina kâdîsına hüküm ki Yedikule kasabları südde-i sa'âdetime 'arzuhâl idub taht-ı kazândan Polemyelu ve Bekenlu Zakid ve oğlu Dimitri ve Porkila ve Nikolo Razter ve Lamir Nuzmelet ve Nerzuka Mahdez ve Peterdoz Bavlist ve Nikola Karagöz ve Dimitri Zuvmid ve Lezhor Eşakler ve Venerucu Yarkara ve Yorgi Harami ve Niyaki Kançalari ve Dimiter Yeneldi ve Nikola Kayir ve Yorğaki Babali ve Niyaki Babali ve Petercuk Babali ve Dimiter Kanehleri ve Nikola Rekrares ve İstihalilat Pudos ve Andunilat Pudos ve Yilat Pudos ve Nikola Zoryarus ve Nikola Zoğri Yenavus ve Nikola Peşter ve Papa Kaluca ve Dimitri Teraş ve Niyaki Paços ve Dimitri Terhata ve İstimakı İbnoz ve Nikol Zor İskilaruz ve Polmeto Mehidor ve Niyaki Harkendal ve Perlu Kulaço ve Nikolu Peter Niko nâm zimmîler mün'im ve

mütemevvil kimesneler olmağın yeniçeri meydanına yaz ve kış et virmesine külli kudretleri olub bunlara yamak ta‘yin olunub mukaddemâ emr-i şerîf dâhi virilub ve mezbûr zimmîlere müddet bulurlarsa dâhi kefil olmağın hemen bir sene mu‘âvenet idub ol-zemândan beru artık mu‘âvenet itmediği mezbûr kasablar ziyâde fakirü’l-hâl oldukların bildirub mezbûrlar üslûb-ı sâbık üzre giru yamak ta‘yin olunub emr-i şerîfim virmek bâbında ‘inâyet rica eyledükleri ecilden imdi mezbûr zimmîler Yedikule kassablarına yamak ta‘yin olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda mezkûr zimmîlere muhkem tenbîh ve te’kid eyleyesin ki mukaddemâ fermân-ı şerîfim mûcebince ta‘yin oldukları üzre Yedikule kassablarına yamaklık hizmetinde olub kendülere lâzım olduği üzre yeniçeri kapudanına yaz ve kış et virub hizmetde olalar şöyle ki ihmâl ve müsâhele itmekle et bâbında müzâyaka ola haklarından gelinmek mukarrerdir ana göre mukayyed olub bu emr-i şerîfime muhâlif ahz ve celb sebebi ile ihmâl ve müsâhele oluna sonra ‘özrün makbûl olmayub ve ‘azille konulmayub eşedd-i ‘ikab ve ‘itâba müstehak olursun ana göre mukayyed olasın

Sayfa 535

Hüküm 1166

Mısır beğlerbeğine hüküm ki Mekke-i Mükerreme ve Medine-i Münevvere’de sâkin olub bender-i Cidde’den vazâyife mutasarrıf olan ‘ulema ve suleha ve ğayriler tarafından rikâb-ı hümâyûnuma ‘arzuhâl sunulub bender-i mezbûr eminleri ikide birde tebdil olunmağla müstehak oldukları vazifeleri bi’t-tamâm virilmeyub zayi‘ olduğun i‘lam itmeğin iftihârü’l-havâss ve’l-mukarrebin ... Dâru‘s-sa‘âdem Ağası Mustafa dâme ‘ulüvvuhû Harameyn-i Şerîfeyn Evkâfı’na nazır olduğu gibi bender-i Cidde’ye dâhi Hatt-ı Hümâyûn sa‘âdet makrûnumla nazır ta‘yinin hükm-i hümâyûnum verilmişdir buyurdum ki vardukda bender-i Cidde’de müte‘allık olan husûslar müşâru’n-ileyhin ma‘rifeti ile olub nazar-ı câniblerinin ve sâir hizmete varub vezâyifleri … … mukayyed olub lâzım … etmeyub ğayri husûslarda mu‘âvenet ve müzâheret idub emrime muhâlif kimesneyi dahl ve ta‘arruz etdirmeyesin

Hüküm 1167

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Ağrıboz beğine ve Ağrıboz müftüsüne ve Atina kâdîsına ve Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikalarından olub mehâyif-i teftişe ve bekaya tahsiline me’mur olan Bizeban Süleyman Ağa’ya hüküm ki sâbıka Salih Trablus kâdîsı olub müfettiş olan miralay Kefe’yi ve sâbıka Atina kâdîsı Mevlana Mehmed zîde fazluhûma Kefe kâdîsı ile ve Atina Kal‘ası dizdarı ve a‘yân-ı vilâyet südde-i sa‘âdetime mektûb ve muhzır gönderdub Atina sâkinlerinden olub mal kuvvetiyle Dergâh-ı Mu‘âlla müteferrikalarına ilhâk olunan Mustafa nâm kimesne ehl-i fesâd olub kasaba-i mezbûreden bir zimmînin evin basub ‘avretin çekub tasarruf idub sâbıka ahvâli ‘arz olundukda müteferrikalık ve ze‘ameti ahere virilub hakkından gelinmek üzre iken mal kuvvetiyle halas olub yanına yirmi otuz nefer levendat cem‘ idub koyunu ve keçisi olan re‘âyânın ve Müslümanların koyunları ve keçilerin sürüsüyle cebren alub ve nice re‘âyânın koyunların alub ve sığınaklarun basub ve kasaba-yı mezbûre isteyen istediği re‘âyânın çukasın ve kumasın cebren çekub alub ve … sına altışar yüz kırbaç urub ve şer‘-i şerîfe da‘vet olundukda itâ‘at itmeyub ve Kalci nâm karyenin re‘âyâsın perâkende idub bir kaç kere zulm itmeye deyû emr-i şerîf verilmiş iken itâ‘at itmeyub bir karındaşı üzerine ta‘allukatı hukuk olmağla te‘addi ve tecavüzleri ziyâde olub refikalar ... vech-i meşrûh üzre olduğuna varid olmuşdur deyû i‘lam etdiresin pâye-i serir-i a‘laya ‘arz olundukda yoklanub vâki‘ ise Cezâyir’e sürüle deyû hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrûnumla fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vardukda mezbûr Mustafa’nın fi’l-vâki‘ vech-i meşrûh üzre zulm ve te‘addisi vâki‘ ise emr-i celîlü’l-kadrim mûcebince mezbûrun ol-diyardan ‘alakasın kat‘ idub Cezâyir’e sürgün eyleyesiz ve ne vechle emr-i şerîfim yerine varduğun yazub ‘arz eyleyesiz ahz ve celb sebebi ile himâyet olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz

Sayfa 536

Hüküm 1168

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Aksaray sancağı beğine ve Eyüb ili kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub erbâb-ı tîmârdan Haydar Karaman çavuşlarından olub babası olan Edhem nâm kimesne ile müttefik olub şehirluden Receb ve Piri nâm kimesneler ile dâima re‘âyâ ve berâyâya zulm ve te‘addiden hâli olmayub bundan

akdem Kara Kuzu nâm kimesnenin menkuhasını cebren çekub birkaç gün evlerinde tutduklarından sonra katl idub ve Mustafa nâm imhadı dâhi cebren çekub alub ve diğer Mustafa nâm imhadı dâhi ... pederi nâm ... oğlu … rencide üzerine varub mezbûr Sarı Receb cebren basub fi‘il-i seb‘ eyleyub ve bi’l-cümle fesadlarının nihâyeti yokdur deyû Müslümanlar şehâdet etdiklerin ‘arz eyledüğün ecilden mezbûrların tîmârları alınub ahere virilmişdir deyu hatt-ı hümâyûn-u sa‘adet makrûnumla ferman-ı ‘alişânım sadr olmuşdur buyurudum ki vardukda mezbûrları ihzâr idub dâhi bu husûsların bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur itmiyan hususların hüsemâları muvâcehelerinde şer‘le hak üzre teftiş ve tefahhus eyleyub üzerlerine sübût bulan hukuku ba‘de’s-sübût hükm idub ashâbına alı-virdikden sonra şer‘le haklarından gelesiz

Hüküm 1169

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Karahisar-ı Sahib kâdîsına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub liva-ı mezbûrda ve etrâfında olan sancaklarda on altısı ve yirmisi bir dirhem olub hurda akçeler zahîr olmağla altun yüz otuza ve ğuruşu seksen akçeye alınub virilub ziyâde ihtimâl olunursa Lütfi nâm kimesne kallablığla meşhûr olmağın evi basıldıkda üç yüz karîb kalb akçe ile elli ‘aded akçe sikkesi bulunub kabûlde? bais olmağın men‘ olunub sûal olundukda inkâr eyledikden sonra habs olunduğun bildirdüğün pâye-i serir i‘lama ‘arz olmağın buyurdum ki vardukda göresin fi’l-vâki‘ mezbûr sahih kallab olub bulunan kalb akçeler ve sikkeler sahih anun ise aslâ mecal virmeyub hakkından gelesin

Hüküm 1170

Ba Hatt-ı Pir Efendi

İskenderiye beğine Rodos kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Rodos’a tâbi‘ karye nâm cezireden bir kalyon helâk olub sâbıka emin Yâhudiler ve nâibler ve subaşılar ve Kerpe keferesi ve Simyaki keferesi ol kalyonun üzerine varub içinde olan meta‘ı ğaret idub mabeynlerinde tevzî‘ eyledüklerinden sonra mezbûr Kerpe keferesi alduği meta‘ı Köprü nâm cezireye gönderdikleri subaşıları bilurkişi cizye nâmına akçelerin alub ve kalyondan çıkan Müslümanların ekserî Kerpe keferesi katl idub subaşıları bir kaç def‘a cizye deyû akçelerin almağla mu‘âvenet iderler mallarına bir sancakbeğiyle çekdürür kâdîrğa ile

cezire-i karye üzerine varub teftiş olunmaya bu husûs görülmeğe mecal yokdur deyû ‘arz itmeğin senin İskenderiye sancağı beğin ol cânibe vardukda te’hîr ile cezire-i mezbûreye varub husûs-ı mezbûr şer‘le sâbit olmak olmak emr idub buyurdum ki vardukda kâdî ile cezire-i mezbûre üzerine varub helâk olan kalyondan ğaret olunan meta‘ kimin elinde bulunursa ve ğaret idenler dâhi kimlerdir ana göre ceziresinde ve sâir yerlerde ol kalyon meta‘ından ne mikdâr nesne bulunursa kabz idub dâhi kalyondan ğaret idenlerin ve Müslümanları katl idenlerin bi-hasbu’ş-şer‘ üzerlerine sâbit olundukdan sonra habs idub ve ne mikdâr meta‘ı bulunub ve kimin elinde alunduğun ta‘sil ve meşrûh virilmeleriyle yazub ‘arz eyleyesin sonra emrim ne vecihle sâdır olursa mûcebince ‘amel oluna

Sayfa 537

Hüküm 1171

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Tebriz muhafazasında olan vezir Hasan Paşa’ya hüküm ki Tebriz kulları senden icâzet-nâme ile hizmet-i lâzımelerine müteveccih olduklarında bilâ-sebeb gediklerin ahere tevcih olunmak bâbında emr-i hümâyûnum rica etdükleri ecilden bilâ-sebeb gediklerin ahere virmemeğin emr idub buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrlardan senin tarafından icâzet temessüküyle hizmete ne kendü malların gediklerin emr-i celilü’l-kadrime muhâlif ahere tevcih eylemeyesin ammâ bu bahâne ile kendu heva ve heveslerinde olmak ihtimâli olmaya

Hüküm1172

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Bağdad muhafazasında olan Hızır Paşa’ya hüküm ki Bağdad’ın Cânib-i Yemin gönüllüleri ağası Mehmed südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Bağdad’ın Cânib-i Yemin ve Cânib-i Yesar gönüllülerinden bazıları mücerred hizmet itmemek içün mutasarrıf oldukları gönüllü ‘ulûfesi ile kimi çavuş ve kimi müteferrika olmağla istihdâm olunmayub lâzım gelen hizmet mu‘attal kalub ol-makule gönüllü ‘ulûfesi ile çavuş ve müteferrika olanlar giru yerlerine getürdülmek ricasına ‘arz itmeğin gönüllü ‘ulûfesi ile çavuş ve müteferrika olanlar giru yerlerine getirdülüb istihdâm olunmak emr idub buyurdum ki vardukda ol makule gönüllü emin kendü ‘ulûfesi ile çavuş ve müteferrika olanları emrim üzre yerlerine getürdüb istihdâm etdirub emrime muhâlif gönüllü ‘ulûfesiyle çavuş ve müteferrika etdiresin

Hüküm 1173

Ba Hatt-ı Hâss-ı Sa‘âdet

Rum beglerbegine hüküm ki sen asitâne-i sa‘âdetimin emekdârı olub hâlâ istikâmetine i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın beğlerbeğiliğinde olan malıma sen nazır olman emr idub buyurdum ki vardukda fermân-ı şerîfim üzre beğlerbeğliğinde olan malıma sen nazır olub hazane-i ‘âmirem defterdâr ile ma‘an malımın teksîr ve tevfirinde mecd ve sa‘i olub ikdâm ve ihtimâmda dakika fevt itmeyub envâ‘-ı mesa‘i cümleniz zuhûra getüresin ve lâzımu’l-‘arz olan husûsların i‘lamından hâli olmayasın

Sayfa 538

Hüküm 1174

Müekked emr-i şerîf buyrulmuşdur dâhi kapucuya virilmişdir

Vilâyet-i Anadolu’da olan sancakbeğlerine ve kâdîlarına hüküm ki kıdvetü’l-kuzâtü’l-İslâm müfettiş Göre ma‘mure kâdîsı olan ‘Alaaddin zîde fazluhû Dergâh-ı Mu‘âllama mektûb gönderub bundan akdem kazâ-yı Kastamonu ahâlisi kâdîları olub ‘Abdulfettah’dan şekvâ eylediklerin şer‘le teftiş olmak içün Kastamonu Beği ile Mevlana-yı mezbûre hitâben hükm-i hümâyûnum vârid olmağın emr-i şerîfim mûcebince şer‘le teftiş olmağ içün şer‘-i şerîfe da‘vet olundukda ondan çıkmayub ba‘de liva-i ahere ğaybet idub şer‘-i şerîfe ve emr-i münifime itâ‘at itmediğinden ğayr-i liva-i Kastamonu’da sâbıka ve hâlâ olan müftüler ve sâir a‘yân vilâyet şer‘-i şerîfe gelub kâdî-ı mezbûr ‘Abdulfettah bize envâ-i zulm ve te‘addi idub hilâf-ı şer‘-i şerîf nice akçelerin alub elbette hukukumuz alıvirilmek içün Kastamonu’ya ihzâr olunmasın rica eylediklerin ‘arz itmeğin her kangi sancakda bulunursa Kastamonu’ya gönderilmesin emr idub buyurdum ki vardukda kâdî-yı mezbûr ‘Abdulfettah her kanğınızın livasında bulunursa âdemlere koşub Kastamonu’ya göndersin ki emr-i sâbık mûcebince şer‘le görülüb hukuk-ı nas alınıvirile

Hüküm 1175

Tarsus Beğine hüküm ki sene-i sâbıkada sen derya seferine ma’mur olub Yanık seferine ma’mur değil iken gönüllü Yanık seferine varup uğur-ı hümâyûnumda yarar âdemlerinle hizmetde ve yoldaşlıkda bulunub lâkin sancağın leb-i derya olub hıfz û hirâseti lâzım ve mühim olmağla bu sene-i mübârekede derya seferine ve Eflâk ve Boğdan seferine varmayub kema-kân sancağının muhâfazasında olmak içün vezir-i ‘azam ve serdarım Sinan Paşa tarafından emr-i şerîf virilub mûcebince südde-i

sa‘âdetden dâhi emir virilmek rica eyledüğün ecilden buyurdum ki vusûl buldukda müşâru’n ileyhin vezir-i ‘azam ve serdarım Sinan Paşa tarafından virilen emr-i şerîf mûcebince ‘amel eyleyesin

Hüküm 1176

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Şer‘le müekked emr-i şerîf

Kastamonu sancağı beğine ve Küni kâdîsına hüküm ki kazâ-yı mezbûr ahâlisi südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl gönderub kazâ-yı mezbûre tâbi‘ Okiya zâviyesine sâbıka şeyhler olan Nureddin ve Pirdede Mesud ve Mustafa ve ‘Abdulhayy ve ‘Ali ve Ahmed ve Süleyman ve İbrahim nâm kimesneler sipâhî oğlanı nâmına kuralar yerak ile Müslümanların evlerin basub ve ‘avretin çekub ve mal ve erzakın ğaret idub fesâd ve şena‘at üzre oldukları i‘lam eyledükleri ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zâtkemâl-i takayyud ile mukayyed olub mezkûrdan ehl-i fesadı bây-ı vech-i gân ele-getürüb ğaybet iderler ise şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdub dâhi şer‘-i şerîfe ihzâr idub ta‘yin-i madde iden hüsemâlarıyla mürafa‘a idub dâhi bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsları hak üzre teftiş idub göresiz fi’l-vâki‘ vech-i meşrûh üzre fesâd ve şena‘atleri sâbit ve zâhir olursa olsun muktezây-ı emr-i şer‘-i kanûnumla ‘amel olub ashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakların alı-virdikden sonra ehl-i fesâd muhkem sicil olub lâzımu’l-‘arz olanlardan vuku‘u üzre ‘arz eyleyesin olmayanlar haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ idesin yerine koyasın ammâ bu bahâne ile kendü hâllerinde olanlara dahl olunmayub ehl-i fesâda himâyet olmakdan hazer idesiz

Sayfa 539

Hüküm 1177

Batum beğlerbeğine ve Atina kâdîsına hüküm ki Trabzon … Allah nâhiyesinde Esroner nâm karye … kırk beş bin akçe ze‘âmeti olan ‘Osman nâm zâim içün bundan akdem beğlerbeği ve kâdîlar ehl-i fesâddır deyû ‘arz eyledüklerinde hakkından gelinub ze‘âmeti ahere virilmek içün hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrûn ile fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmağın ze‘âmeti alınub hâlâ … … mir‘alem iken oğulları Hüseyin ve Süleyman’a tevcîh olunub berat eyleyub tasarruflarında iken mezbûr ‘Osman bir tarikle mukarrernâme alub berat itmekle giru dahl eyleyub ve kendü hâlinde olmayub fesâd ve şena‘at üzre olduğu istimâ‘ olunmağın buyurdum ki

vardukda fi'l-vâki‘ mezbûr kendi hâlinde olmayub fesâd ve şena‘at üzre olduğu bi-hasbu'ş-şer‘ üzerine sâbit olursa sûret-i sicilleriyle kayd û bend ile südde-i sa‘âdetime gönderesiz ahz ve celb sebebi ile himâyet olmakdan ziyâde hazer eyleyesiz

Hüküm 1178

Ba Hatt-ı Hazreti Efendi müekked hükm buyruldu

Sâbıka Bosna beğlerbeği olan İsmail Paşa'ya hüküm ki hâlâ Bosna serhaddinde küffâr-ı hak-sârın cem‘iyyet ve hareket birlikleri olub müceddeden kabza-i tasarrufa getürülen bazı kıla‘ istila olmak tedârikinde oldukları istimâ‘ olunmağla ben beğlerbeğilikden mazûl oldum deyû bırağub gitmeyub bi'l-fiil Bosna beğlerbeği olan emirü'l-‘ümerai'l-kiram Hüsrev dâme ikbâlehu yekdil ve yekcihet olub melik ve müsellah âdemlerinle dernek ve cem‘iyet ve muhâfazada olmak emr idub buyurdum ki hükm-i şerîfime vârid sen beğlerbeğilikden mazûl olmuşum dimeyub fermân-ı hümâyûnum mûcebince müşâru'n ileyh beğlerbeği ile dernek ve cem‘iyet ve muhâfazada olub vech u münâsib olduği üzre hizmetde ve yoldaşlıkda bulunub emr-i şerîfime muğayyir emir virmekden hazer eyleyesin bu bâbda südûr bulan hizmetin müstelzim a‘yân olmak mukarrerdir ana göre pâye-i hizmetde dakika fevt itmeyesin

Numarasız Hüküm İptal Edilmiştir

Sayfa 540

Hüküm 1179

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi tecdid buyrulmuşdur

Yevmü'l-isneynFi 22 Z sene 1003

Niğde beğine Bor ve Şucaeddin ve Anduği kâdîlarına hüküm ki siz ki kâdîlar mukaddemâ Dergâh-ı Mu‘âllama mektûblar ve suret gönderub Anduği sâkinlerinden Dergâh-ı Mu‘âllam cebecilerinden Hacı ‘Ali nâm kimesneye şâki ve ehl-i fesâd olub Hacı nâm kimesnenin evine girib kayınanasını kılıç ile çalub mecrûh idub ve nice kimesneleri katl eyledim senin dâhi başın kesub hakkından gelirim deyû mezbûr Hacıya te‘addi eyledüği üzerine şer‘le sâbit ve sicil olub ve Manak nâm karyeden Boşi nâm kimesnenin oğli ‘Abdurrahman'ın katl-i şeni‘ kasdına evine girub mezbûr Boşi tutub habs idub on dokuz bin akçesin ve iki devesin ve bir haracesin ğaret eyleyub ve sâbıka Anduği kâdîsı Mevlana Yakub'un dâhi alat-ı harb ile üzerlerine gelub kendüsün ve Hüsrev nâm … yerde mecrûh eyledüğünden ğayri nakdi yetmiş

bin akçesin vasıl esbâbın ğaret idub ve bunun akşamı envâ-i zulm ve te‘addisinin nihâyeti yokdur deyû hakkından gelinmek ricasına ‘arz eyledüğün ecilden husûs-ı mezbûr mukaddemâ pâye-i serir i‘lama ‘arz olundukda hakkından geline deyû hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı ‘alîşânım sâdır olub mezbûrun ‘ulûfesi kat‘ olunub şâki mezbûr bi’l-fiil ‘uhde üzre ise bây-ı tarik-i gân hüsn-i tedârikle ele-getürüb ele-götürülmesi mümkün olmaz ise şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getirtüb dâhi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eyleyen hüsemâların muvâcehelerinde bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların hak üzre teftiş idub göresiz ‘arz olunduği gibi ise erbâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakların alı-virdikden sonra muktezây-ı şer‘-i şerîf üzre hakkından gelub ehl-i fesâda aslâ ruhsat vermeyesiz ammâ hîn-i teftişde hakk-ı sarihe tâbi‘ olub bir cânibe meyl ve muhaba itmeyub tezvir ve telbisden ve şühûd-u ruzdan ve ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmakdan hazer idesiz emr-i şerîf virilub tecdid olunmak bâbında ‘amel rica itmeğin buyurdum ki vusûl buldukda mukaddemâ husûs-ı mezbûrun tarafına emr virilmiş değil ise vech-i meşrûh üzre virilen emr-i şerîf mûcebince ‘amel idub hilâfına cevâz göndermeyesiz

Hüküm 1180

Semendire sancağıbeğine ve Valpuva kâdîsına hüküm ki Valpuva kazâsında zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve ‘umûmen ahâlisi Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl gönderub kazây-ı mezkûrda haramî başı Hasan nâm kimesne kutta‘i’t-tarik ve ehl-i fesâd olmağla sefer-i hümâyûna gitdüğümüzde karyelerimiz hâli bulub ğaret ve hisârata ve re‘âyâmızı rencide ve remide ider deyû şer‘le teftiş olunub lâzım gelen icrâ olunmak rica eyledikleri ecilden buyurdum ki vardukda sefer-i mezbûri şer‘-i şerîfe ihzâr ve ‘uhde iderse buldurması lâzım olanlara buldurdub getürdüb dâhi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde iden hüsemâlarıyla muvâcehe itdirub göresiz husûs-ı mezkûr bundan evvel şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsları onât-ı vecihle hak üzre teftiş idub ashâb-ı hukuk müteveccih olan hakların ba‘de’s-sübût alı-virdikden sonra şer‘-i şerîf mûcebince lâzım geleni icrâ eyleyesiz ve eğer ‘arza muhtaç ise habs idub ‘arz eyleyesiz telbis ve tezvirden hazer idub ve merhali olmayanı dahl itdiresiz ve i‘lama lâzım olanı ve da‘va üzre yazub bildiresiz deyû buyrulmuşdur

Sayfa 541

Hüküm 1181

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Biğa kâdîsına hüküm ki taht-ı kazânda sâkin olan kırk dördüncü bölükde Mehmed nâm yeniçeri Hacı Hoşmar'ın mandrasında kulu Hasan ve 'Ubeyd bi'l-fiil 'abd-ı Memlükî Hüseyin ve Kurcenlik kazâsından 'Ömer nâm kimesnenin kulu Hamza ve İskender Köyü'nden Davud nâm kimesneler katl eyledükleri i'lam olunmağın husûs-ı mezbûrun teftişleri içün Mehmed ve diğer Mehmed nâm yeniçeriler ta'yin olunub südde-i sa'âdetimde yeniçerilerim ağası Hasan dâme 'uluvvuhûya mektûb virmeğin buyurdum ki vardukda mezbûr sahhah katl olunub mîr-i mahdûde bulunmak ise mezbûrları şer'-i şerîfe ihzâr idub ğaybet iderlerse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdub getirtüb bir def'a şer'le görülüb on beş yıl mürur itmiş değil ise tamâm-ı hak üzre teftiş idub fi'l-vâki' mezbûrlar katl eyledükleri şer'le sâbit ve zâhir olursa katiller muhtaç-ı 'arz olanlardan ise habs idub 'arz eyleyesiz değiller ise şer'le haklarından lâzım geleni icrâ eyleyesiz ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub tezvir ve telbisden ve şühûd-u ruzdan hazer idub vechde medhal olmayanları dahl itdirmeyub isimlerini yazub 'arz eyleyesiz

Hüküm 1182

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Anadolu beğlerbeğine ve Sultanönü sancağında vâki' olan kâdîlara hüküm ki bundan akdem 'acemi oğlanlarından Hüseyin ve Hamza karz tarikiyle bazı kimesnelerin akçelerin alub şer'le taleb eylediklerinde yeniçeri tâyifesinden bazı yeniçeri mani' olub rencide eyledüği i'lam olmağın şer'le da'va-yı hak olundukda ol-vechle yeniçeri tâyifesi zuhûr idub rencide iderlerse muhkem tenbîh idub men' ve def' eyleyesiz deyû yeniçerilerim ağası Hasan'a mektûb virmeğin buyurdum ki vardukda fi'l-vâki' vech-i meşrûh üzre olub şer'le da'va eyledüklerinde bazı yeniçeri tâyifesi hilâf-ı şer'-i şerîfe dahl idub ashâb-ı hukuku rencide iderlerse muhkem tenbîh eyleyesin ki min ba'd karışmayub hilâf-ı şer'-i şerîf ol-vechle kimesneye zulm ve te'addi itdirmeyesiz müşâru'n-ileyh ağaları mektûbi mûcebince

Sayfa 542

Hüküm 1183

İnecik kâdîsına ve Hayrabolu'da mîrî develer ve ahur eminine hüküm ki Divân-ı Hümâyûn'um kâtiblerinden kıdvetü erbâbu't-tahrîr Kâtib Hasan zîde fazluhû Dergâh-ı Mu'âllama 'arzuhâl sunub her sene mîrî develer içün arpa tevzî' olundukda kazâ-yı mezbûrda ze'âmetim karyelerinden Senetlü nâm karyeme tahammüllerinden ziyâde arpa ve saman tevzî' olunduğun bildirmeğin min ba'd karye-i mezbûreye ancak üç müd arpa ve üç 'araba saman tevzî' olunub ziyâde tevzî' ve teklif olunmaya deyû maliye tarafından mu'assıl ve müekked hükm-i hümâyûnum virilmişdir buyurdum ki vardukda min ba'd bu bâbda maliye tarafından virilen hükm-i hümâyûnumla 'amel idub ana muhâlif iş olmağla husûs-ı mezbûr içün şekva olunmakdan ziyâde hazer eyleyesiz şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümâyûnumu dâhi ellerinde ibkâ eyleyesiz

Hüküm 1184

Ba Hatt-ı Hümâyûn şer'-i şerîfimle husûsuna gelinub deyû

Edirne kâdîsına ve Zağra kâdîsına hüküm ki sen ki Zağra kâdîsısın mektûb gönderub Filibe nezâretine müte'allık gebran yave ve hurda ve Beytülmâl-ı 'amme mukata'atına mültezim olan Mehmed bin Mustafa Çavuş nâm 'amil sipâhî oğlanları zümresinden Hürrem'in bilâ mağfiretu'ş-şer' nice eşkıyâyla evin basub esbâb ve erzakını ve tevzî' ve haracdan cem' idub serdar cânibine alub gidecek yüz bin akçeyi ticaret idub ve şer'a da'vet olundukda itâ'at itmeyub mezbûr Mehmed'i mazûl kazâmızdan Hasan ve Sinan ve Hamza ve Çon Hâkimi Mustafa ve ve ğayri ve Müderris Hasan ve Müderris Mehmed'i ve Hekiyyet? Fahri virilub ve Nasrullah ve 'Ömer nâm imamları ve yertem-i? eşkıyayı kaldırub mahkeme-i şeriyye-i basub kendünün dâhi … … yetmiş üç bin akçe ve cidal etdiresiz ve nice makbûl ve … katl kitabların ve âdemlerin muhkem darp ve let idub ve cemi'an esbâbların ve akçelerin alub katl itdirub ve muhkem sanduğun ve sicillerinde mezkûr kâdî Hasan ve Sinan ma'zûl kâdîlar ile mezbûr Mehmed kaldır deyûb kendü cânîblerinden sâiri katl idub ve cem' olunan nüzülu 'arabalara tahmil itdirub kendü evlerine alub gidub bunun akşamı zulm ve te'addisinin nihâyeti yokdur deyû hukuk ba'de's-sübût şer'le hakkından gelinmek ricasına 'arz itmeğin mezbûrun 'ulûfesi kat' olunub ve çavuş bâki alınub ba'de's-sübût kayd u bend ile südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idub

buyurdum ki vardukda bu husûsa bi'z-zât mukayyed olub mezbûr Mehmed'i ele-getürüb dâhi ğaybet iderse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdub getürtüb da'va-yı hak idub ta'yin-i madde eyleyen hüsemâsıyla meclis-i şer'e mürafa'a idub zikr olunan mevad mukaddemâ bir def'a şer'le görülüb fasl olmayub ve on beş yıl mürur itmiş değil ise müdde'ilerin müvâcehesinde onât-ı vechle hak üzre teftiş idub göresin mezbûrun 'arz olunduği fukarâya zulm ve te'addi eyleyub ve mahkeme basub fesad eyledüği sâbit ve zâhir olursa ba'de's-sübût ashâb-ı hukuka şer'le müteveccih olan hakları alı-virildikden sonra ehl-i fesâda cidden himâyet itmeyub fermân-ı celilü'l-kadrim mûcebince üzerine sâbit olan mevadın sûret-i sicilleriyle kayd u bend ile südde-i sa'âdetime gönderesin ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub ğarz ve ta'assub ve ahz ve celb sebebiyle ehl-i fesâda himâyet olmakdan ve kimesene hilâf-ı şer' zulm ve te'addiden ziyâde hazer eyleyesin

Sayfa 543

Hüküm 1185

Karaman Defterdârı'na hüküm ki mukaddemâ Karaman'ın mal defterdârı olan Mustafa dâme ulüvvuhûnun Sultanönü sancağında mansub olduği ze'âmetinden üç katar devesiyle Hızır nâm deveciyi İstanbul'a zahîre getürürken mezbûr deveci Hızır yolda zahîre-i satub ve bir devesinin boynun urub ğaybet eyleyub hâliyâ Karaman'da senin yanında olduği istima' olunmakda Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından Kara 'Ali oğlu Mehmed Çavuş mübâşeretiyle mezbûr deveci kayd û bend südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda müşâru'n-ileyh Mustafa'nın vech-i meşrûh fesâd eyleyen devecisi mezkûr Hızır'ı mezbûr çavuş mübâşeretiyle kayd û bend ile südde-i sa'âdetime gönderesin ihmâl ve müsâheleden 'avk ve te'hirden hazer idesin

Hüküm 1186

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Mahalle-i Vareşli zâtında buyrulmuşdur

Haleb beğlerbeğine ve Antakya kâdîsına hüküm ki sâbıka Mısır kâdîsı Mevlana Ahmed ve hâlâ Şam kâdîsı Mevlana Feyzullah ile sâbıka Şam kâdîsı Mevlana Mehmed mukaddemâ mektûb gönderub müşâru'n-ileyhim asitâne-i sa'âdetime gelurken kazâ-i Antakya'ya dâhil olduklarında kazâ-i mezbûrun 'ulema ve suleha ve 'amme-i re'âyâsı müşâru'n-ileyhime gelub sâbıka Antakya müfettişi olub cürm ile

Emrullah'dan tazallüm idub ğasben emvâl ve erzakımız ve sayl ile menkûhemiz alduğundan ma'ada dâima üşera tarafına fitne ve fesâd ta'lim idub ve habib bihar karındaşının mütevellisi olmağla erbâb ve tâyifenin vazifelerin virmeyub ve fukarânın ta'amın ketm idub ve tezvir da'va idub Şam'da rûz ikâmet itmekle hâlimiz diğer gün olub terk-i diyar ideriz deyû tazallüm eyledüklerin ve fi'l-vâki' merkum Mehmed mukaddemâ keyfiyet-i hâle tâbi' ve mütevâtir olmağla fetvâdan ref' olunub fesâd ve şena'at üzre olduği 'arz itdükleri mukaddemâ pâye-i serir i'lama 'arz olundukda Cezâyir'e gönderilub deyû merhûm babam hüdâvendigâr tâbe serahû zamânında hatt-ı hümâyûn sa'âdet makrûn sâdır olmağın mûcebince mezbûr ol vilâyetden 'alakasın kat' idub dâhi pâye-i kifâyet mikdârı hisar erleri koşub gönderesin ki kâdîrğa ile Cezâyir-i Garb'a gönderile deyû emr-i şerîf virilub zâyi' olduğun bildirub tekrar kaydından virilmek bâbında 'arza rica eyledükleri ecilden buyurdum ki vardukda mukaddemâ vech-i meşrûh üzre virilen emr-i şerîf mûcebince mezbûr sürgünde olmuş değil ise fermân-ı sâbık mûcebince ol-vilâyetden 'alakasın kat' idub Cezâyir-i Garb'a gönderesin

Hüküm 1187

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi serhad olmağla kayd u bend buyrulmuşdur

Gence beğlerbeğine ve defterdârına hüküm ki mukaddemâ Gence beğlerbeğisi kazâya defterin gönderub Karamurad ve Karaoğlu ve Kalecik ve Boğazkilise ve Tokluca ve Uzunteke nâm altı pare karyeler Gence ile Revan mabeyninde vâki' olmağla tüccâr tâyifesine külli nef'ileri olub lâkin 'avarız ve nüzülden mu'af olmayınca kimesne firâr idemeyub tüccâr tâyifesine ziyâde te'addi olduğun bildirub emr-i şerîf taleb idub ber vech-i maktu' kayd olunmak içün zikr olunan karyelerin tahmillerine göre zahîre kayd itdirub diğer gün taleb idub maktu'dan ziyâde nesnelerin aldırmayasız mezkûrlar dâhi bu bâbda gereği gibi mukayyed olub kimesneyi rencide itmeyub hıfz üzre olmağ içün muhkem tenbîh ve te'kid idesiz ehl-i tüccâr-ı mezbûreden gelinub geçüb devam-ı devlet ad'iyesine duâlar ideler deyû mukaddemâ emr-i şerîf virilub san' olduğun bildirub tekrar kaydından virilmek bâbında 'inâyet rica itmeğin buyurdum ki vardukda mukaddemâ vech-i meşrûh üzre virilen emr-i şerîfin hilâfına emr-i şerîf virilmiş değil ise mûcebince 'amel eyleyub hilâfina cevâz göstermeyesiz

Sayfa 544

Hüküm 1188

Yevmü'l-Erba'a fi ğurre-i Muharremu'l-Haram sene 1004 yevmü'l-hamiyyetü's-sübût

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi zayi'den virile deyû buyrulmuşdur

Karaman beğlerbeğine hüküm ki sâbıka Ermenek ve Belviran ve Nizib kâdîları ve Şeyh Ma'rûf-ı Kerhi medrese müderrisi ve Nasuh Beg ve Kedeğara müderrisleri ve meşâyihden bazı kimesneler südde-i sa'âdetime muhzır gönderub Belviran kazâsı sâkinlerinden yirmi yıldan ziyâde mahkemede niyâbet hizmetinde olan Alanlı 'Abdî ve Veli Fakih ve Emir oğlu Mehmed ve Pir 'Ali Fakih oğlu diğer Mehmed ve muhzır tâyifesinden Kurd Mehmed ve oğlu Mustafa ve Teke Veli ve Reman nâm kimesneler hakkında bundan akdem mahkemede istihdâm olunmayub bir def'a haklarında ol emr-i şerîfe varub ref' olmuşlar iken fermân-ı şerîfe itâ'at itmeyub vârid olan emr-i şerîfe sicil-i mahfûza kayd olunub mahalinden ihrâc idub zâyi' itmekle giru istihdâma ehl-i 'örf yanına varup hevalarına tâbi' olub zulm ve fesâda müte'allık nice husûsları ta'lim itdirub on beş yirmi nefer atlu ile vilâyet üzerine çıkub karye be-karye gezub nice müzevvir vakıfnâmeler ve hüccet peyda itdirub ve fukarâyı ehl-i 'örfe ğammaz itdirub âdemleri ile üzerlerine varub evlerinde kondurub yem ve yemeklerin müft û meccânen aldırub ve ehl-i 'iyâlleri üzerlerine varub şurb-i hamr idub hilâf-ı şer' nice na-meşrû' evza' eyledüklerinden ğayri cebren ve kahren nice akçelerin aldırup ahâli vilâyet zulm ve te'addilerine tahammülleri olmayub perâkende olub nicesi celây-i vatan idub ve bâkisi dâhi gitmek üzredir deyû izhâr-ı tazallüm eyledükleri i'lam olunmağın mezbûrlar ele getürülüb Kıbrıs'a sürülmek fermânım olunmağın bu bâbda bi'z-zât mukayyed olub mezbûrları hüsn-ü tedbîr ile ele getürüb dâhi muhkem mukayyed ve mahbus Cezîre-i Kıbrıs'a gönderub ol vilâyetden 'alakaların kat' itdirub bir vecihle himâyet olunmakdan hazer idesin deyû evâmir-i şerif zâyi' olunduğun bildirub tekrar kaydından virilmek bâbında 'inâyet rica eyledikleri ecilden buyurdum ki vardukda mukaddemâ vech-i meşrûh üzre virilen emr-i şerîf mûcebince mezbûrlar sürgün olunmuş olmayub ve hilâfına emr-i şerîf virilmiş değil ise fermân-ı sâbık mûcebince ol vilâyetden 'alakasın kat' idub Kıbrıs'a gönderesin ve koşub gönderdüğün kimesnelere tenbîh eyleyesin ki alub

gidub tebliğ eyledüklerine beğlerbeğisinden mühürlü temessük alasın bu bâbda ahz ve celb olunmağla himâyet olunmakdan hazer eyleyesiz

Sayfa 545

Hüküm 1189

Yevmu'l-Ula fi 3 M sene 1004

Pir Efendi Hattıyla emr-i şerîfime taleb olundukda 'inad ederse kayd u bend ile gönderilmek buyrulmuşdur

Sakız kâdîsına hüküm ki mektûb gönderub Kara Nikol nâm zimmînin Timo veled-i Gorgi nâm zimmî ile şer'le görülecek da'vaları olmağın emr-i şerîf varid olub görülmek içün mezbûr Timo veled-i Gorgi'ye ihzâr idub fasl olmamak haddinde? ğaybet idub defa'atle taleb olundukda itâ'at-ı şer'-i şerîf eyledüğünden ğayri mezbûrun üzerinde nice kimesnenin hakkı emr-i şerîf iken itâ'at itmemekle icrây-ı şer' olmağa mahal olmayub a'yân-ı vilâyetden cemm'i ğafir mezbûrun hakkından gelinmek lâzımdır deyû hak virdüklerin 'arz eyledüğün ecilden şer'-i şerîfden taleb olunub itâ'at-ı şer'-i şerîf itmeyub 'inad iderse kayd u bend ile südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzre mezbûr dâhi şer'-i şerîfe ihzâr idub ğaybet iderse şer'le kefillerine buldurdub getirtüb da'va-yı şer' idub ta'yin-i madde iden hüsemâsı muvâcehesinde hak üzre teftîş ve tefahhus idub ba'de's-sübût müteveccih olan hukuk ashâbına bî-kusûr hükm idub alı-viresin ve eğer itâ'at-ı şer' itmeyub 'inad ve muhâlefet iderse kayd u bend ile asitâne-i sa'âdetime gönderesin ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı katl u ikdam üzre olub hakk-ı sarîhe tâbi' olasın ve koşub gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh idesin yolda ve izde ğaflet ve yâhud ahz ve celb sebebiyle müstehak etdirilmek ihtimâli olmaya

Sayfa 546 ve 547 Eksik

Sayfa 548

Hüküm 1193

Yevmü'l-Erba'a Fi 7 M sene 1004

Hazo hâkimine ve kâdîsına hüküm ki vilâyet-i mezbûre zimmîleri südde-i sa'âdetime 'arz-ı hâl sunub Şemseddin nâm kimesne yirmi yıldan beru liva-i mezbûrda kethüdâ olub fukarâya hilâf-ı şer'-i şerîf bazıların habs idub ve üzerlerine cürm sâbit olub cerime îcâb ider husûsları olmadın deyû habs et **(Bu Hüküm Tamamlanmamıştır)**

Hüküm 1194

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Ele getürülüb südde-i sa‘âdetime gönderilmek buyrulmuşdur

İçel beğine ve Karataş ve Silifke kâdîlarına hüküm ki sen ki Karataş kâdîsısın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub karye-i Ayaş ve Sümek ve Ebekder ve Husnad cema‘atleri meclis-i şer‘a gelub Karataş kazâsından erbâb-ı tîmârdan Evren nâm sipâhî sen ki mîrlivâsın hâsların iltizâm idub hevasına tâbi‘ bazı üşera ile karyelerine gelub cebren at ve katır ve deve kuzusu alub ayda bir kere salğun idub ellişer akçe alub ve ‘avrat ve oğlanların bizum değildir deyû tazallüm eylediklerin bildirdüğün ecilden buyurdum ki vardukda mezkûri meclis-i şer‘a ihzâr idub ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdub getürdüb da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde idenler ile beraber idub bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan da‘vaların onât-ı vechle hak üzre teftiş ve tefahhus idub göresin ‘arz olunduğu gibi ise ol-bâbda muktezâ-yı şer‘-i kadîmle ‘amel olub şer‘le müteveccih olan hakların ba‘de’s-sübût ashâbına alı-virdikden sonra üzerlerine sübût bulan mevadın sûret-i sicilleriyle asitâne-i sa‘âdetime gönderesin ammâ hak üzre olub ahz ve celb sebebi ile himâyet olunmakdan ve kendü hâllerinde olanlara hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addiden ziyâde hazer eyleyesin

Sayfa 549

Hüküm 1195

Mezbûr nâmına ref‘ olunub kayd u bend ile ele getirilüb asitâne-i sa‘âdetime kayd u bend ile gönderilmek buyrulmuşdur

Foça kâdîsına hüküm ki Kırkmasal dimekle ma‘rûf nâib ehl-i tezvîr olub bazı sicillatı sicill-i mahfûzdan ihrâc ve bazısın idhâl idub ve ehl-i tezvîre mu‘in olub umûr-ı şer‘den ihtilâle bais olduğu mukaddemâ ‘arz olunmağın min-ba‘d niyâbet itmeye deyû medaren evâmir-i şerîfim virilmişken giru niyâbet idub kema-kân tezvîr ve fesâddan hâli olmaduğu i‘lam olunmağın niyâbetden ref‘ olunub min-ba‘d niyâbet itdirilmemesin emr idub buyurdum ki vardukda te’hîr itmeyub mezbûri niyâbetden ref‘ idub min-ba‘d niyâbet itdirmeyesin eğer memnû‘ olmayub niyâbet iderse kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderesin

Hüküm 1196

Ba Hatt-ı Pir

Vilâyet-i Anadolu kâdîlarına hüküm ki Rûmili câniblerinden vâki‘ olan sefer-i zafer-i esere ma’mûr olan ‘asâkir-i İslâma serdar olan destûr-i ekremü’l-leh vezir-i ‘azam Ferhad Paşa edâmallahu te‘âlâ iclâlehu rûz-ı hızırdan mukaddem kalkub bi-‘inâyetullah-i te‘âlâ mahall-i ma’mûre müteveccih olub ve müşâru’n-ileyh ile sefere ma’mûr olan Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikaları ve çavuşları ve sipâhî ve yeniçeri ve sâir kapumkulları mu‘accelen çıkub müşâru’n-ileyhime mülâki olmaları bâbında tenbîh olunmak içün asitâne-i sa‘âdetde yeniçerilerim ağası olan iftihârü’l-ümerâ ve’l-ekâbir Ahmed Ağa dâme ‘uluvvuhû tarafından mektûbla kıdvetü’l-emâsil ve’l-‘ayân hâs beği İbrahim Subaşı zîde kadruhû irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfe vâsıl olunmağla her kanginizin taht-ı kazâsında dâhil olursa bir an te’hîr ve tevakkuf itmeyub taht-ı kazânuzda vâki‘ olan kasabat ve kurralara ve sâir müneccimbaşı olan mahallerde muhkem tenbîh ve nidâ itdüresiz ki taht-ı kazânuzda sefer-i hümâyûnuma ma’mûr olan Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikaları ve çavuşları ve sipâhî ve yeniçeri ve kapumkulları ve bi’l-cümle sefere ma’mûr olan her kimler ise emrim üzre sefere müte‘allık olan alat-ı silahlarıyla mu‘accelen çıkub ber vech-i isti‘câl müşâru’n ileyhe varub mülâki olub hizmetde ve yoldaşlıkda bulunalar şöyle ki ba‘de’t-tenbîh mevcud bulunan ‘asâkir mu‘accelen çıkub sefere müteveccih olmakda ihmâl ve müsâhele üzre olanları ism u resimleriyle yazub ‘arz eyleyesiz ki gereği gibi haklarından geline ve’l-hâsıl bu sefer-i nusret eserim sâir seferlere kıyas olunmayub müşâru’n ileyhimin mektûbi mûcebince ‘asâkirin ihrâcında gereği gibi mukayyed olub emr-i şerîfim ne günde vâsıl olub ve ne vecihle tenbîh olunduğun yazub ‘arz eyleyesin

Sayfa 550

Hüküm 1197

Şuca‘eddin ve Ereğli kâdîlarına hüküm ki Şuca‘eddin kazâsına tâbi‘ Güni nâm karye re‘âyâsı tarafından Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl sunub sâbıka Acara kâdîsı olan Ahmed hâricden gelub karyelerinde mütemekkin olmağla ehl-i karyeye bazı salğun ve tekâlif ve zulm eyledüğünden ma‘ada karye halkını ehl-i ‘örf tâyifesine ğammaz idub bi-günah nice akçelerin aldırub zulm ve te‘addisinin nihâyeti olmadığı i‘lam olmağın buyurdum ki vardukda göresiz vâki‘ ise tenbîh ve te’kid eyledikde

kendü hâlinde olub hilâf-ı şer‘-i şerîf kimesneyi rencide ve remide itmeye şöyle ki memnu‘ olmayub kendü hâllerinde olmazlarsa Dergâh-ı Mu‘âllam kapucularından (boşluk) mübâşeretiyle ol-vilâyetden ‘alakasın kat‘ idub aher vilâyete gideresiz

Hüküm 1198

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Haleb ve Rûm ve Zülkadriye beğlerbeğilerine ve vilâyet-i mezbûrede olan kâdîlara hüküm ki Malatya çeltüği ve hâsları mukâta‘asına ber vech-i iltizâm emini olan Ferruh Beğin zimmetinde külli mal-ı mîrî olub taleb olundukda ‘inad ve muhâlefet eyledüği ‘arz olunmağın zimmetinde olan mal-ı mirîyi bî-kusûr … südde-i sa‘âdetime irsâl oluna deyû maliye tarafından tafsil-i hükm-i hümâyûnum virilmişdir buyurdum ki vardukda bu bâbda maliye tarafından virilen hükm-i şerîfimle ‘amel idub hilâfına cevâz göstermeyesiz

Hüküm 1199

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Ereğli kâdîsına hüküm ki hâlâ südde-i sa‘âdetimde bostancı başı olan iftihârü’l-emâcid ve’l-ekârim Ferhad Ağa dâme mecduhû südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Ereğli Bezzazistanı İskender Paşa Evkâfı’ndan olub kıble cânibinde vâki‘ olan kapu mukâbelesinde olan çarşuya varınca iki cânibi vakf-ı mezbûrdan olub ‘arza hâli olmağla Halil nâm kimesneye icâre-i mu‘accele ile bir dükkân yeri verilmek ile mezbûr Halil zikr olunan kapunun iki câniblerine fuzûli on iki pâye dükkân açdırub vakfa külli ğadr ve te‘addi eyledüklerin bildirub nezâret-i hüssamla icâreye virilen bir pâye dükkândan ma‘ada fuzûli ihdâs olunan dükkânlar muktezây-ı şer‘-i şerîf üzre emrim olmak rica itmeğin buyurdum ki vusûl buldukda ‘arz olunduği üzre zikr olunan dükkânlar fuzûli ihdâs olmayub vakfa ğadr ve te‘addisi varsa ol bâbda emr-i şer‘-i kanûnum ile ‘amel eyleyub ba‘de’s-sübût şer‘le hedm itdirub şer‘ ve şart-ı vakfa ve fermân-ı hümâyûnuma muğayyir kimesneye iş etdirmeyesin

Hüküm 1200

Ba Hatt-ı Pir Efendi şer‘le müekked hüküm

Sivas beğlerbeğine ve Akdağ ve Bozuk-üç kâdîlarına hüküm ki Akdağ kazâsına tâbi‘ Çatalviran ve Remanan halife ve Uzunca ve Esenhocalı nâm karyeler halkı tarafından südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl sunulub sipâhîleri olan Kayseri’de sâkin olan ‘Osman şâki ve ehl-i fesâd olub hevâsına tâbi‘ eşkıyâ ile üzerlerine gelub cebren

emred oğulların çekub ve koyun ve keçi ve at ve sâir davarların sürüb alub ve arpa ve saman ve sâir zahîrelerin müft u meccânen cebren alub hakkında müte‘addid evâmir-i şerîf lâzım idub varub da‘va-yı hak eyledüklerinde min ba‘d şer‘-i şerîf ve emr-i münife itâ‘at ve inkiyâd itmeyub zulm ve te‘addileri dâhi ziyâde olub ve tîmârının bir mikdâr hâssası on sekiz yıldan beru Veli nâm sipâhînin tasarrufunda olub ba‘de Safa nâm sipâhîye ferağat idub mezbûr ‘Osman’ın medhali yoğken ve kazâ-i mezbûreyi mestûr itdirmiş değil iken henüz itdirdim deyû üzerlerine hevalarına tâbi‘ ta‘yin ile mîrimîran âdemi deyû hâricden Hızır nâm kimesneyi kul nâmına peydâ idub getürdüb sözde tîmâr mahsülünden altı yıllık hakkım vardır deyû bahâne idub cebren kırk bin akçelerin alub zulm ve te‘addisinin nihâyeti olmaduğun i‘lam eyledükleri ecilden buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda onât-ı vechle mukayyed olub mezbûr ‘Osman’ı ve raf‘iyyetlerin her kande ise getürdüb da‘va-yı hak eyleyen hüsemâsı muvâcehesinde bir def‘a şer‘le fasl olmayub ve üzerlerine on beş yıl mürur itmiyan husûsların onât-ı vechle hak üzre teftiş olub bi-hasbu’ş-şer‘ üzerlerine sâbit ve zâhir olan hukuku ashâbına bî-kusûr alı-virdikden sonra mezbûr ‘Osman’ı ve raf‘iyyetlerinden sipâhî olanları muhkem habs idub dâhi fesâd ve şena‘ate müte‘allık üzerlerine ne makule mevad sâbit ve zâhir olursa yazub südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesiz ki ana göre hakkından gelinmek içün emr-i şerîfim gönderesiz ‘arza muhtâc olmayanların şer‘le gereği gibi haklarından gelesiz

Sayfa 551

Hüküm 1201

Ba Hatt-ı Hümâyûn nazır olsun muhkem nasb olsun

Sâbıka südde-i sa‘âdetimde baş defterdâr olan Burhan dâme ‘uluvvuhûya hüküm ki mahrûse-i İstanbul’da zahîre bâbında ziyâde müzâyaka olub ihtisâb ve koyun emâneti husûsunda olanların ihmâli olmağın bundan akdem sen Eyüb kâdîsı iken İstanbul’a gelen koyun husûsuna mübâşir olduğun envâ‘-i sa‘y ihtimâmın vücûda geldüğünden ğayri sâir zehâyir husûsuna dâhi vukûfun olub istikâmetin i‘timâd-ı hümâyûnum olduği ecilden seni İstanbul muhtesibi ve koyun emini üzerine nâzır ta‘yin eyleyub İstanbul’a gelen cümle zehâyir ahvâlini ve koyun husûsunu görmek emr idub buyurdum ki vardukda İstanbul muhtesibi olan ‘Abdullah Çavuş ve koyun emini olan Mehmed Çavuş yanına getürdüb eğer zahîre ahvâlidir ve eğer koyun husûsudur onât-ı vechle dikkat ve ihtimâm üzre görüb Müslümanların zehâyir

ve koyunları ahvâlini onât-ı vechle tedârik eyleyub işbû Ramazan-ı Şerîf'de ve sâir zemânlarda fukarâya zahîreleri husûsunda müzâyaka çekdirmeyesin İstanbul zahîresinin etrâf-ı havâlinden gelmesine mani‘ olanlar ve mevcud olan zehâyiri sağlayub hakkından? ziyâdeye bey‘ itmek isteyenler her kimler ise ismi ve resmi ile yazub ‘arz eyleyesin ki mecal virilmeyub haklarından geline fukarânın zehâyiri tedâriki mühimmâtdır ve devletdendir ana göre mukayyed olub vâfir u müteveffî zahîre tedârik etdirmek bâbında envâ‘-ı ikdâm ve ihtimâmın zuhûra getüresin muhtesib ve koyun eminine muhkem tenbîh olunmuşdur senin zâtına muhâlefet itmezler mezbûrlar hakkında şükr u şikâyetin ber-vechle makbûl olmuşdur ana göre mukayyed olub külli zahîre tedârik eyleyesin İnşallah u Te‘âlâ bu bâbda vücûda gelen hizmetin mukâbelesinde emin olunursun ziyâde takayyüd üzre olub lâzımu'l-‘arz olan husûsları bildiresin zahîre ahvâli senin zâtın ve hüsn-ü ihtimâmın tefvîz olmuşdur ana sonra tedârik idub basîret ve ihtimâm üzre olasın

Hüküm 1202

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Bundan istihdâm olan mal-ı mîriyi tahsil eyleyesun

Serdar Vezir-i ‘Azam hazretlerine hüküm ki hâla Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşundan olan Kara ‘Ali oğli Mehmed Havi ve Hızır Çavuş ve Hacı Mehmed Çavuş eser-i kadrim asitâne-i sa‘âdetimin emekdârları olduklarından ğayri ehl-i vukûf ve müstakîm oldukları ecilden hâlâ vâki‘ olan sefer-i hümâyûndan kalub mal-ı mîri tahsilinde olmaları bâbında hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrûnum sâdır olmuşdur buyurdum ki mezbûrlar fermân-ı celilü'l-kadrim üzre hâlâ vâki‘ olan sefer-i hümâyûndan kalub emrim üzre mal-ı mîri tahsilinde olub sefer-i hümâyûna gelmediler deyû ze‘âmet ve çavuşluklarına hâricden bir ferdî dahl ve ta‘arruz itdirmeyub ve yanında olan çavuşlar defterine işaret etdiresin ki sehven çavuşlukları ve dirliklerin ahere virilmek ihtimâli olmaya

Sayfa 552

Hüküm 1203

Ba Hatt-ı Pir Efendi Hazretleri

Zağra-i ‘Atîk ve Cedîd kâdîlarına hüküm ki Rodoscuk kâdîsı Mevlâna Mehmed mektûb gönderub emr-i şerîf vârid olub Mısır'dan gelen barcalar ve sâir zahîre gemileri ol-cânibde eklendirilmeyub mu‘accelen İstanbul'a irsâl olunmak fermânım

olmağın gelen gemiler emr-i şerîf mûcebince ber vech-i isti‘câl İstanbul’a irsâl olunub lâkin Rodoscuk ve etrâfında tereke kalmayub taht-ı kazânızda mübâlağa tereke olmağla rencber tâyifesi İstanbul’a alub gitmek içün varub akçeleriyle almak istediklerinde bazı kâdîlar ve vilâyet halkı mani‘ olurlar şöyle ki taht-ı kazânuzda der-anbâr olan tereke bir yarar ve maslahatgüzar çavuş mübâşeretiyle Rodoscuk iskelesine sürülüb ol-mahalde navlunculara bey‘ olunub defter ile İstanbul’a gönderilürse külli zahîre hâsıl olub tereke bâbında def‘-i müzâyaka olmak mukarrerdir deyû ‘arz eyledi imdi İstanbul zahîresi ehemm-i mühimmâtdan olmağın taht-ı kazânuzda der-anbâr ne mikdâr tereke var ise Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından (boşluk) Çavuş mübâşeretiyle iskele-i mezbûreye sürülüb terk-i cârî üzre navloncu tâyifesine bey‘ olunub defter ile İstanbul’a gönderilmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub emrim mûcebince taht-ı kazânuzda der-anbâr ne mikdâr tereke var ise mezkûr çavuş mübâşeretiyle iskele-i mezbûreye sürdürüb terk-i cârî üzre navloncu tâyifesine bey‘ itdirub defter ile doğru İstanbul’a irsâl eyleyesin ve her gemiye ne mikdâr tereke konulub irsâl olunduğun yazub ‘arz eyleyesin ammâ bu bâbda tamâm-ı hak üzre olub bu bahâne ile celb ve ahzdan ve küffâr-ı haksâra tereke virilmekden beğâyet hazer eyleyesiz şöyle ki tereke sürmek bahânesi ile fukarâdan celb ve ahz olunub ve İstanbul zahîresi içün irsâl olunan zahîre küffâr-ı haksâra virile bir vecihle ‘özrünüz makbûl olmayub mu‘âtıb ve mu‘âkıb olmanuz mukarrerdir ana göre tedârik eyleyesiz

(Bir sureti Akçekızanlık ve Dimetoka ve Keşan kâdîlarına yazıla)

Sayfa 553

Hüküm 1204

Min ba‘d nâib olanların üzerine gelmeyub fazla maddelerin almayalar eğer olurlarsa kayd u bend ile bu cânibe gönderilmek buyrulmuşdur

Tire beğine ve kâdîsına ve Birgi kâdîsına hüküm ki iftihârü’l-havâss ve’l-mukarrebîn dâru’s-sa‘âdem ağası Mustafa dâme ‘uluvvuhû südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub nâzırı olduğu Harameyn-i Şerîfeyn Evkâfı’ndan Karacakoyunlu nâm karye re‘âyâsı müşâru’n ileyhe âdem gönderub karyeleri şehre karîb olub aslâ üzerlerine nâibler gelmek lâzım değil iken her haftada üzerlerine nâib gelub müft u meccanen yem ve yemeklerin yiyub müzâyaka virmekden hâli değildir deyû şekvâ

eylediklerin bildirmeğin buyurdum ki vardukda min ba‘d bunların karyelerine nâib göndermeyub anun gibi şer‘le görülmek îcâb ider husûsları oldukda bi’z-zât sen görüb şer‘le lâzım geleni icrâ idub min-ba‘d nâib göndermeyub memnû‘ olmayan nâibleri kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderesiz

Hüküm 1205

İstanbul kâdîsına hüküm ki mahrûse-i İstanbul’da kadîmu’l-eyyamdan simitciler dükkânı defter olunub sonradan hadis olan simitci dükkânları ref‘ olunub sonra olan dükkanları min ba‘d simit unu bey‘ olunmamak emr idub buyurdum ki vusûl buldukda mahrûse-i İstanbul’da kadîmu’l-eyyamdan ne mikdâr simitci dükkânı var ise defter idub dâhi min ba‘d simit evinde anlara bey‘ ve sâirler itdirub sonradan hâvi olan simitci dükkânların muhkem tenbîh eyleyesin ki anlara simit unu bey‘ itmeyeler ba‘de’t-tenbîh memnû‘ olmayanların muhkem haklarından gelinsin ve zikr olunan kadîmi simitcilerin defter-i sicill-i mahfûza kayd eyleyesin ki tevzîile ‘amel olunub sonradan ziyâde olmak ihtimâli olmaya eğer şöyle ki mezbûrlar giru simit unu bey‘ eyledüğü istim‘â oluna eğer muhtesib ve eğer âdemleri me’sûl ve mu‘atab olmaları mukarrerdir ana göre mukayyed olub pâye-i ikdâmda dakika fevt eylemeyesin

Hüküm 1206

İstanbul kâdîsına hüküm ki mahrûse-i İstanbul’da börekci tâyifesinden bazı kimesneler etmek ıslayub ve ellişer dirhem eksik kesub fukarâya zulm ve te‘addi eyledükleri istimâ‘ olunmağın ol makule börekci tâyifesinden olan etmekciler ref‘ olunmasın emr idub buyurdum ki vusûl buldukda emr-i şerîfim üzre iken İstanbul’da börekci fırınlarına muhkem tenbîh eyleyesin ki min ba‘d etmek pişirmeyen ba‘de’t-tenbîh memnû‘ olmayub emre muhâlif börekci fırınlarında etmek satanların muhkem haklarından gelüb hilâf-ı emr-i şerîf kimesneye iş itdirmeyesin

Sayfa 554

Hüküm 1207

Köstendil beğine hüküm ki Nefs-i Petriç’den çavuşum nâmına olan Carullah ve oğli Mahmud ehl-i fesâd ve eşkıyâdan olub katl-i nefs idub Müslümanlara ziyâde zulm ve te‘addileri olduğu üzerlerine sâbit ve sicil olduğu ‘arz olundukda mezbûrlar ele-getirilub haklarından gelinmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûrları ele

getürüb dâhi kat‘an te’hîr itmeyub fermân-ı hümâyûnum mûcebince haklarından gelub ne vechle siyâset olunub emrim yerine varduğun yazub ‘arz eyleyesin

Hüküm 1208

Ba Hatt-ı Hazreti Efendi

Teke beğine ve kâdîsına hüküm ki Mısır’dan gelen zahîre gemileri ol cânibde olan iskelelere yanaşmakla zahîre husûsunda İstanbul’da ziyâde müzâyaka olub anın gibi Mısır’dan gelen zahîre gemileri min ba‘d ol cânibde olan iskelelere yanaşdırılmayub cümlesi İstanbul’a gönderilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda emrim üzre Mısır’dan gelen zahîre gemilerinin min ba‘d ol cânibde olan iskelelere yanaşdırmayasın bu tarihden sonra ... tahsis olunur şöyle ki emrime muhâlif giru ol-cânibde olan iskelelere zahîre gemileri yanaşduği istimâ‘ oluna bir vecihle ‘özrünüz makbûl-i hümâyûnum olunmayub ‘azl olunub muhkem haklarından gelinur ana göre basiret üzre olub bu zemânı sâir zemâna kıyas itmeyub gereği gibi mukayyed olusın

Hüküm 1209

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Def‘atıyla şâki olanları küreğe deyû buyrulmuşdur

Beyşehir beğine hüküm ki meşâyih makâmın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Nefs-i Beyşehir mütemekkinlerinden Seyyid Müslim demekle ma‘rûf softa şâki ve ehl-i fesâd olmakla mukaddemâ hakkında a‘yân-ı vilâyetden muhzır gelmekle emir virilub def‘atıyla ahvâli şer‘le görülüb üzerlerine fesâd ve şena‘ati sâbit ve zâhir olduğun bildirmeğin buyurdum ki vardukda mezkûrları ele-getürüb ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurub getürtüb dâhi üzerine şer‘le sübût ve zuhûr bulan mevadın sûret-i sicilleri ile mezkûri mukayyed ve mahbûs yarar âdemlere koşub südde-i sa‘âdetime gönderesin ki küreğe konula ammâ koşub gönderdüğünüz kimesnelere muhkem tenbîh ve te’kid eyleyesin ki ğaflet ile yolda firâr etdirmekden beğâyet hazer idesin

Sayfa 555

Hüküm 1210

Menteşe ve Hamîd ve Teke sancakları beğlerine ve Karaağaç ve Tavas kâdîlarına hüküm ki sen ki Karaağaç kâdîsısın mukaddemâ südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kazâ-ı mezbûra tâbi‘ Kızılhisar nâm karye sâkinlerinden iken

mecrûhen maktûl olan Hacı Yunus'un oğlu Veli şer'-i şerîfe gelub 'iyâlimiz ile yaylakda iken karye-i mezbûreden Kulak Pir 'Ali ve Mahir Bâki ve 'Abdulğani ve Ahmed ve Can Ağa ve Hûdaverdi ve Hacı 'Osman ve Kara Musa ve Tavas kazâsından Kumarlar nâm karyeden Kerim Suhte ve çam okçularından Satılmış ve 'Ömer Suhte ve Turab ve Buhkad nâm karyeden Mehmed ve Öküz Nasuh nâm ehl-i fesâdlar gece ile evimiz basub mezbûr babam Yunus'u katl itdükden sonra bin iki yüz yetmiş sikke filori ve yirmi bin akçe ve sâir esbâb ve erzakımız yağma ve ğaret itdiler deyû şekva itmeğin mahall-i hâdiseye varılub mecrûhen maktûl itdüğü görülüb ve 'amillerden Durak Softa ve ikiz Nasuh ile gelub fesâdları şer'le sâbit olmağın haklarından gelinub sâir yoldaşları firâr idub lâkin mezbûrlardan Mahir Bâki ve Kulak Pir 'Ali aher cürmle İstanbul'da mahbûs olduğda 'arz itmeğin yoldaşları dâhi hüsn-ü tedbir ve tedârikle ele getürülüb fesâdları sûret-i sicilleriyle küreğe gönderilmek içün mukaddemâ emr-i şerîf virilub hâlâ tecdîd olunmasın rica itmeğin buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda her birinüz mukayyed olub mezbûrları hüsn-ü tedbir ve tedârikle ele getürüb dâhi südde-i sa'âdetime gönderesiz ki küreğe konula

Hüküm 1211

İbradi ve Akseki kâdîlarına hüküm ki sen ki Akseki kâdîsısın mukaddemâ südde-i sa'âdetime mektûb gönderub İbradi kazâsından Mehmed nâm şâkinin hakkında def'atla evâmir-i şerîf vârid olmuş iken bir tarik ile halas olub hâliyâ Resûl nâm kimesneye te'addi itmekle emr-i şerîf ihrâc idub def'atla mürâsele ve âdem gönderilub şer'-i şerîfe da'vet olundukda itâ'at itmeyub karındaşı oğlu Ahmed ve 'Ali ve Emrullah ve Bali ve diğer Bali ve Mehmed ve iki bin sınur akçelik tîmârı olan Mehmed irsâl olunan âdemlerin üzerlerine alet-i harb ile gelub esbâbların soyub 'isyan etmişlerdir ve mezbûr Mehmed hizmetinde şâki ve ehl-i fesâd olub izâlesi lâzımdır deyû hakkından gelinmek ricasında 'arz etdüğün ecilden mukaddemâ pâye-i serir i'lama 'arz olundukda hakkından gelinmek fermân olunub henüz hakkından gelinmeyub tecdîd olmak bâbında 'inâyet ricaitmeğin buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrları ele getürüb da'va-yı hak idub ta'yin-i madde iden hüsemâları ile beraber idub bir def'a şer'le fasl olmayan husûsların hak üzre teftiş idub vech-i meşrûhüzre ehl-i fesâd oldukları şer'le sâbit olursa ashâb-ı hukukun şer'le müteveccih olan hakların hükm idub alı-virdikden sonra ehl-i fesâdın şer'la haklarından gelesiz ki sâir ehl-i fesâda mûceb-i 'ibret vâki' ola ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub ğarz

ve ta‘assub ile kendü hâlinde olanlara te‘addi olmakdan ve celb ve ahz sebebi ile ehl-i fesâda himâyetden ziyâde hazer idub hakk-ı sarihe tâbi‘ olasın şöyle bilesin

Sayfa 556

Hüküm 1212

Sâbıka Mısır Beğlerbeği olub Haleb’de sâkin olan ‘Ali Paşa’ya hüküm ki Ramazan-ı Şerîf ‘ulûfesi içün Haleb hazinesinden elli bin filori tedârik olunub mah-ı mezkûrun on beşine dek asitâne-i sa‘âdetime irsâl onunub dahil-i hazine olunmak emrim olmağın bu bâbda maliye tarafından hükm-ü hümâyûnum gönderilmişdir buyurdum ki vardukda ... yarzı? himmete getürüb sen nazır-hakim ve hazine defterdârı gelmemişdir dimeyub geceyi gündüze zamîme eyleyub dâhi maliye tarafından gönderilen hükm-ü hümâyûnum mûcebince zikr olunan elli bin filori bây-ı vech-i gân cem‘ ve tahsil eyleyub fermân-ı celilü’l-kadrim üzre ber vech-i isti‘câl yarar âdemlerinle asitâne-i sa‘âdetime gönderub dahil-i hazine itmek sa‘i ve ihtimâm eyleyesin husûs-ı mezbûr mühimmât din ve devletdendir ana göre pâye-i dikkatda dakika fevt itmeyesin

Hüküm 1213

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Kayd u bend ile bu cânibe gönderilmek buyuruldu

Novabırda ve Belasniçe ve Yanova kâdîlarına hüküm ki mektûb gönderub bundan akdem Piriştine sâkinlerinden Timur bin ‘Ali nâm kimesne Yanova sâkinlerinden Saliha bint-i Dede nâm hatunu nikâh idub henüz cem‘ olmadan Kara ‘Ali bin Bali nâm kimesne mezbûre hatunu idlâl idub aher diyara alub gitmekle şer‘le görülmeyub Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından ‘Abdi Çavuş mübâşeretiyle emr-i şerîf irâd eylemekle ber mûceb emr-i şerîf ‘akd-i meclis aklanub mezbûr Kara ‘Ali’ye mezbûr çavuş irsâl olunub da‘vet olundukda itâ‘at-ı şer‘ itmeyub ve mezbûre hatun merkûm Timur’un menkuhesi olduği şer‘le sâbit olub alı-virilmiş iken mezkûr Kara ‘Ali birkaç nefer atlu ile alat-ı harble mezbûr Timur’un evin basub mezbûre zevcesin evinin bacasından çıkarub kendüyü dâhi katl itmek sadedinde iken güçle halas olub te‘addi eyledüğü cemm-i ğafîr Müslümanlar şehâdetiyle sâbit olub mezbûr Kara ‘Ali ne vecihle şâki ve ehl-i fesâd olub izâlesi lâzımdır deyû hakkından gelinmek ricasına ‘arz eyledüğünüz ecilden mezbûr Kara ‘Ali ele-getürülüb kayd u bend ile asitâne-i sa‘âdetime gönderilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl

buldukda mezbûr Kara ‘Ali ğaybet itmiş ise şer‘le buldurması lâzım olanlara derhâl buldurub ele-getürüb dâhi yarar âdemlere koşub mukayyed ve mahbus südde-i sa‘âdetime gönderesin ve böyle koşub gönderdüğün kimesnelere muhkem tenbîh ve te’kid eyleyesin ki yolda ğaybet etdirmekden ihtiyât eyleyesin

Hüküm 1214

Safer Efendiye Virilmişdir

Sâbıka Trablusşam’da hazine defterdârı olan Mehmed’e hüküm ki bundan akdem Köstendil mukata‘atı ve Kratova me‘adini bazı mukata‘alara nazır olub südde-i sa‘âdetim çavuşlarından Hüseyin Çavuş’un nezâreti müfettişi olub Kratova kazâsından munfasıl olan Mevlana Hüseyin zîde fazlühûnun mal-ı mîrinde bel‘ ve ketmi ve ğadr ve hıyâneti ve taksirâtı olduği kuzzat defteriyle pâye-i serîr me‘adelet-i mesirime ‘arz ve i‘lam olundukda hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrûnumla teftiş olunmasın fermânım olmağın ve senin emanet ve diyânetin i‘timâd-ı hümâyûnum olmağın husûs-ı mezbûrun teftişine ma’mûr olan kuzzat ile ma‘an görmek fermânım olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda sen dâhi kemal-i takayyüd ile mukayyed olub müşâru’n ileyh hakkında olan kazâya defteri mûcebince mîr-i maliyeyi alı-virenden teftiş idub göresin üzerinde ne-mikdâr mal-ı mîri zuhûr iderse ve hıyâneti ve bel‘ ve ketmi ne ise aslâ bir nesne ketm itmeyub ve meyl ve muhâba eyleyub mâ-lehû ‘aleyha yazub defter eyleyesin celb ve ahzdan ve himâyet olunmağla mal-ı mîriye zürûretin olmakdan ihtiyât eyleyesin

Sayfa 557

Hüküm 1215

Maraş Rakka Diyarbekir Erzurum Beğlerbeğlerine her kande bulunursa Divriği’ye getürüb şer‘le fukarânın hakkı icrâ olundukdan sonra mevadı ile asitâneye ‘arz itmek buyrulmuşdur

Zülkadriye ve Rakka ve Diyarbekir ve Erzurum beğlerbeğilerine hüküm ki bundan akdem liva-yıDivriği a‘yânı südde-i sa‘âdetime muhzır gönderub sâbıka sancakları beği olan ‘Alihan ve kethüdâsı Şah ‘Ali ve bazı âdemleri zalimler olub her ayda âdemleri yirmişer atlu ile il üzerine çıkub her karyeden on beşer ve yirmişer ğuruşun hilâf-ı şer‘ ve kanûn aldıklarından ğayri mîr-i müşâru’n ileyh dâhi yüz elliye karîb atlu ile il üzerine çıkub her karyeden selamlık nâmına otuzar ve kırkar ğuruşların ve bunlardan ma‘adâ hilâf-ı şer‘-i şerîf mûcebince akçelerin alub te‘addi

etmişlerdir deyû bildirdikleri ecilden mîr-i müşâru'n ileyh ve kethüdâsı ve âdemleri şer'-i şerîfe ihzâr olunub vech-i meşrûh üzre zulm ve te'addileri teftiş olunub hukuk-ı nas alı-virilmek içün hükm-ü hümâyûnum virilmişdir buyurdum ki vardukda mîr-i müşâru'n ileyh ve âdemleri her kanginizin beğlerbeğliğinde bulunursa yarar âdemlerünüz ile liva-yı Divriği'ye gönderesiz ki bu bâbda virilen hükm-i şerîf mûcebince şer'le teftiş olunub hukuk-ı nas alı-virildikden sonra vuku'u üzre südde-i sa'âdetime 'arz oluna

Hüküm 1216

Ba Hatt-ı Numa Efendi

Cem'iyetleri ve temessükleri ile ma'an gönderile ki cümlesin küreğe deyû buyrulmuşdur

Kırşehir ve Konar kâdîsına hüküm ki mukaddemâ südde-i sa'âdetime mektûb gönderub mîr-i mirân ve mirlivâ âdemlerinden ve sipâhî oğlani ve yeniçeri ve 'acemi oğlani vesâir kapum kulları nâmına bazı ehl-i fesâd yekdil ve yekcihet olub yetmiş ve seksen neferden ziyâde atlu olub il üzerine çıkub re'âyânın müft u meccânen yem ve yemek ve koyun ve kuzu ve sâir me'kûlâtların ve sâir Müslümanların dâhi emvâl ve erzakların ve etlerin cebrle alub ve karyelere salğunlar idub otuzar ve kırkar ğuruşların ve altunların alub ve ehl ü 'iyâllerine tecâvüz eyledikleri 'arz olundukda bu makuleler ele-getürülüb üzerlerine sübût bulan hukuk ashâbına alı-virildikden sonra muhtâc-ıarz olanlar 'arz olunub olmayanlar haklarında şer'le lâzım gelen icrâ oluna deyû hükm-ü hümâyûnum virilub lâkin kemakân vech-i meşrûh üzre zulm ve te'addi üzre oldukları i'lam olundu imdi 'umûmen Dergâh-ı Mu'âllam yeniçerileri ve kapum kulları sefere ma'mûrlardır buyurdum ki vardukda anun gibi nefsinde yeniçeri ve kapum kulu ve 'acemi oğlanı olmayub anlar nâmında olub zulm ve te'addi üzre olanları hüsn-ü tedbir ve tedârikle ele getürüb vâki' olan fesâdların sûret-i sicilleriyle südde-i sa'âdetime gönderesiz ki küreğe konula

Hüküm 1217

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Bayburd ve Kırışözü kâdîlarına hüküm ki sen ki kâdîsın südde-i sa'âdetime mektûb gönderub kazây-ı mezbûra tâbi' cema'at-i Yamanlu ve Tartahir ve Kofla meclis-i şer'a gelub bazı hırsuz ve haramzâde evlerin basub esbâb erzakların ve koyun ve sâir davarların ğaret ve hisâret itmekle emin üzre olmayub elh u 'iyâlleri

koyun kaz ve köylerine gitmeğe kadir değiller deyû tazallüm idub her karyeye yiğitbaşı ta‘yin olunub sâirlerimiz ana mu‘in olub hırsuz ve haramzâde şerlerinden emin olmak rica etdiklerinde ğarz eyledüğün ecilden her karyeye yarar ve kefillu kimesneleri yiğitbaşı ta‘yin itmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda te’hir ve terâhî itmeyub bu husûsa gereği gibi mukayyed olub kazây-ı mezbûrda vâki‘ olan kurranın her yerine i‘yâllerinden yarar ve kefillu kimesneleri ehl-i karye ittifâkıyla yiğitbaşı ta‘yin edesin ki anun gibi hırsuz ve haramzâde zuhûr ettükde baş ve buğ ta‘yin olunub ehl-i karye mu‘âvenetiyle ele-getürülüb ahvâlleri hak üzre görülüb şer‘le lâzım gelen icrâ olunsun

Numarasız Hüküm İptal Edilmiştir.

Sayfa 558

Hüküm 1218

Da‘va-yı hak idenlere hakları aldıkdan sonra Murad Çavuş mezbûr kayd u bend ile bu cânibe getürsün deyû buyrulmuşdur

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Denizli ve Mendehuri ve Kula kâdîlarına hüküm ki kazây-ı mezbûr sâkinlerinden Sündük oğlu Mehmed şirret ve şeka ve hırsuzlukla meşhûr olub Müslümanların kulların idlâl idub ve at ve sâirlerin dâhi sirka idub dâhi bey‘ idub ve Müslümanların evlerin basub erzakın ğaret itmekden hâli olmaduği istimâ‘ olunmağın Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Murad Çavuş mübâşeretiyle mezbûr ele getürülüb ta‘yin-i madde idub da‘va-yı hak edenlerin şer‘le hakları alı-virildikden sonra mezbûr kayd u bend ile asitâne-i sa‘âdetime göndermek emrim olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda mezbûri çavuş mezbûr mübâşeretiyle meclis-i şer‘a ihzâr ve ğaybet ederse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdub ta‘yin-i madde idub ‘umumen teftiş olunmakdan hazer idub da‘va-yı hak idenler ile beraber idub mukaddemâ görülüb on beş yıl mürur itmiyan da‘vaların onât-ı vechle hak üzre teftiş ve tefahhus idub göresin fi’l-vâki‘ şâki mezbûrun Müslümanlara ol-vechle zulm ve te‘addi idub malların alduği muvâcehesinde şer‘le sâbit olursa ashâb-ı hukuk hakları alı-virildikden sonra mezbûrun fesâd ve şena‘atı sâbit olan mevadın sûret-i sicilleri ile mezbûri çavuş mezbûra koşub mukayyed ve mahbus südde-i sa‘âdetime gönderesin ve te’kid eyleyesin ki mezbûr menâzil ve merâhilde ğafletiyle firar itmek ihtimâli olmaya ammâ hin-i teftişde hakk-ı harice tâbi‘ olub ahz ve celb sebebiyle ve

yâhud ğarz ve ta‘sil hilâf-ı vâki‘ kâdîya ‘arz olmakdan ihtiyât idub cadde-i hakdan nükûl eylemeyesin

Hüküm 1219

Mısırlı reise virilmişdir

Sultaniye Kal‘ası dizdarına hüküm ki Biğa Beği Mustafa mektûb gönderub kadimden Biğa sancağı beği olanların kâdîrğalarına her üç ayda bir yirmi otuz nefer cenkci hisar eri virilu gelmiş iken vezâretle kapudanım olan Halil Paşa ola-geldüği üzre yirmi beş nefer hisar eri virilmek içün mektûb virmişken virilmedüğün ve hisar erenlerinin ekserî gemiler ile rencberlik idub hizmet-i mîride ihmâl üzre olduklarında i‘lam itmeğin bu bâbda müstehak ‘azl olmuşsundur buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zât mukayyed olub müşâru’n ileyhin mektûbu mûcebince kadimden kaç nefer hisar eri virilu gelmiş ise aslâ ta‘allül itmeyub mumaileyh Biğa Beği mektûb ve âdem gönderub senden taleb eyledikde ism u resmleriyle yazub defteriyle gönderilmeğin vech u münâsib gördüği üzre istihdâm eyleye

Sayfa 559

Hüküm 1220

Cezire Hâkimi Mîr Şeref Beğe hüküm ki eyâletin sâir memâlik-i mahrûsem gibi tahrîr olunmamakla bir kaç senedir ki havâss-ı hümâyûnum re‘âyâsından ve ğayriden hayli hane göçüp varub taht-ı eyâletinde mütemekkin olub tahsil-i kadimden viregeldükleri hukuk ve rüsûmları ve ‘avarız akçesi ve ‘adet-i ağnam ve ğayri vergileri taleb olunub ve kadimi yerlerine götürmek istedüklerinde senin himâyetinde olmağla mîriye ‘aid ol-hakk-ı hukukların virmekde ta‘allül itmekle mal-ı mîrîye külli noksân müretteb olduğu i‘lam olundu imdi anun göçüb taht-ı eyâletinde mütemekkin olan re‘âyâdan vergileri taleb olunmakda bî-kusûr edâ etdirilmek emr idub buyurdum ki vardukda bu bâbda bi’z-zât mukayyed olub ol-makule kadimi yerlerinden göçüb varub eyâletinde mütemekkin olan re‘âyâma kayd eyleyesin ki viregeldükleri eğer ‘avarız akçesidir ve eğer ‘adet-i ağnam ve sâir hukuk ve rüsûmlarıdır bi’l-cümle defter mûcebince ve mîriye ‘aid ve raci‘ olan hukuk ve rüsûmların fermân-ı celilü’l-kadrim üzre bî-kusûr edâ eyleyeler aslâ bu bâbda bir ferde himâyet itmeyub mal-ı mîrînin istihlâsı bâbında envâ‘-ı sa‘y ve ihtimâm eyleyesin ki mal-ı mîrîye hazır ve noksân müretteb olmaya şöyle ki senin tarafından himâyet olunmağla ve re‘âyâ tâyifesi dâhi eyâletin tahrîr olunmaz mülâhazasıyla

yerlerine gelmeyub hukuk ve rüsûmları edâsında ta‘allül itmekle mal-ı mîriye ‘aded lâzım gelürse eyâletde mühür gönderilub tahrîr olunub zikr olunan re‘âyâ dâhi kalub üzre yerlerine göçürülür ana göre mukayyed olub zimmetlerine edâsı lâzım olan mal-ı mîriyi bî-kusûr edâ eyleyeler

Bir sûreti Hazo Hâkimi Mir Mehmed’e

Bir sûreti Palu Hâkimi Süleyman Beğe

Bir sûreti SağmanBeği Hüsrev Beğe

Bir sûreti Eğil Begi Cafer Beğe

Bir sûreti Çermik Beyi Mehmed Beğe

Bir sûreti Genç Beği Süleyman Beğe

Bir sûreti Atak Beği Veli Beğe

Bir sûreti Bociyan? Suhyan? Beği Osman Beğe

Bir sûreti Kulb Beğine

Bir sûreti Mazarkan Beğine

Bir sûreti Pertek Beği Bay Sungur Beğe

Bir sûreti Mazgirt Beği Allahverdi Beğe

Bir sûreti Kürdikan Beğine

Bir sûreti Mihrani Beği Mehmed Beğe

Bir sûreti Derzini Beği Mehmed Beğe

Bir sûreti Tercil Beği İshak Beğe

Sayfa 560

Hüküm 1221

Yevmü’l-ula fi 21Şehr-i S sene 1003

Ba Hatt-ı Nu‘man Efendi

Mezbûrları asitâne-i sa‘âdetime gönderesin deyû buyrulmuşdur

Kavala beğine ve Nevrekop ve Kavala ve Bereketli kâdîlarına hüküm ki sen ki Bereketli kâdîsısın mektûb gönderub kazây-ı mezbûre tâbi‘ Polçıka nâm karyede sâkin olan Kavlak Mehmed ve Muslu Mirza nâm şâkiler bundan akdem fukarâyı rencide idub te‘addi etmekle ehl-i ‘örf tâyifesi mezbûrları ahz itmek istedikde birkaç yıl na-bedîd olub ba‘de geldüklerinde mezbûr Mehmed ben sipâhî oldum ve mezbûr Mirza ben ‘arabacı oldum deyû eşkıyâyı yanlarına alub Müslümanların emvâl ve erzakın nehb u ğaret idub vâki‘ olan seferlerin birine varmayub kendü hevâlarında

gezub ve Muslihiddin nâm zimmî gelub karye-i mezbûrda merkûm Mirzan'ın evi karinde vâki‘ olan bağçeme Nusret nâm hizmetkârım gönderdükde mezbûran Mehmed ve Mirza alat-ı harb ile yola gelub katl etmek istedikde bazı kimesnelere rast gelub ellerinden halas etdikden sonra mezbûr Nusret muhâkemeye varub şikâyet etdik deyû tutub mezkûr Mehmed'in evine habs ittirub katl etmek istediklerinde bazı kimesnelerin şefa‘ati ile min ba‘d nidâsına şikâyet itmemiş deyû şart idub itlâk eylemesinler şer‘le görülmesin taleb idub mezbûrları âdem gönderilub şer‘a da‘vet olunduklarında itâ‘at-ı şer‘ itmediklerinde imdi ol mahalde hazır olan Müslümanlar mezbûran Mehmed ve Mirza ve merkûm Nusret'i bilâ sebeb döğüb habs idub şart virdiler deyû haber virub mezbûr Kavlak Mehmed bundan akdem Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Mehmed Çavuş'un bazı haramîler ile yolun basub katl idub malın almak istedikde mezbûr çavuşu teslim itdirub muhârebede mezbûr Mehmed'in bir kolun düşürüb ellerinden halas olmuş iken yine mezbûr Mehmed etrâfdan nice eşkıyâ cem‘ itdirub mezbûr çavuşun emvâl ve erzakın ğaret idub bunun emsâli fesâd ve şena‘atin nihâyeti yokdur deyû Müslümanlar ‘ale't-tariku'ş-şühâd haber virdükleri ‘arz itdüğün ecilden buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrları şer‘-i şerîfe da‘vet idub ğaybet ider ise şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getürdüb dâhi ta‘yin-i madde iden hüsemâları ile beraber idub bir def‘a şer‘le fasl olmayan husûsların hak üzre teftiş idub göresin mezbûrların vech-i meşrûh üzre fesâd ve şena‘atleri şer‘le sâbit olursa bölük halkından ise ism u resmi ile yazub südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin değiller ise ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların hükm idub bî-kusûr alı-virdikden sonra yarar âdemlerine koşub asitâne-i sa‘âdetime gönderub ammâ koşub gönderdüğün âdemlere muhkem tenbîh eyleyesin ki ğaflet ile yolda ve izde ğıybet etdirmek ihtimâli olmaya ve hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub celb ve ahz olunmağla ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin

Hüküm 1222

Selânik ve Siroz ve Pravişte ve Zihne ve Drama ve ‘Avrathisarı kâdîlarına hüküm ki Sidrekapsi nâzırı iken fevt olan Mustafa Çavuş me‘adine za‘af gelmişdir kömürcü karyeleri tahrîr olunub her karyenin tahammülüne göre bargir ziyâde olunmak lâzımdır deyû mücerred re‘âyâdan ekl ve bel‘ içün mukaddemâ emir alub henüz mübâşeret etmişken fevt olmağın hâlâ yerine nâzır olan Dergâh-ı Mu‘âllam

çavuşlarından müteveffî-yi mezbûrun oğlu İbrahim Çavuş ve diğer İbrahim Çavuş ol emri tecdîd etmeyesin hevâlarına tâbi‘ nâib ile zikr olunan kâdîlıklardan vâki‘ olan kömürcü karyelerinden külli akçeler cem‘ idub re‘âyâya envâ-i zulm ve te‘addi eyledikleri i‘lam olunmağın yerlü yerinde teftiş olunmak emr idub buyurdum ki vardukda her birinüz kâdîlığınızda müstakilen mukayyed olub kömürcü karyeleri re‘âyâsı muvâcehesinde hak üzre teftiş idub göresiz kömürcü karyelerin ne vecihle tahrîr itmişlerdir ve re‘âyâdan ne mikdâr akçe almışlardır ve aldukları akçeyi me‘adinemi sarf itmişlerdir bî-ğarz kimesnelerden teftiş ve tefahhus idub zimmetlerine lâzım gelen akçeyi bî-kusûr alub mîri içün zabt etdiresiz

Sayfa 561

Hüküm 1223

Ba Hatt-ı Pir

Şer‘le taleb olunmak buyrulmuşdur

Buyruldusu defteri üzerinde olmağla sahibine virildi

Zülkadriye beğlerbeğine hüküm ki ‘Ayntab kâdîsı Mevlana Ahmed imzalu defter gönderub hâlâ beğlerbeği ve sancakbeği seferde olmağla Türkmen-i Haleb sancağıbeği olan Derviş ‘Ayntab sancağına gelub kendüsi ve kethüdâsı liva-i mezbûr re‘âyâsından hilâf-ı şer‘-i şerîf üç bin yüz otuz ğuruş ve iki bin dört yüz on iki kile şa‘îr ve altı re’s at ve on altı re’s sığır ve bir re’s câriye ve yetmiş iki re’s koyun ve beş yüz tavuk ve yirmi yedi kat‘a sahan ve yedi halı ve yedi kilim alub zulm ve te‘addi ettikde Müslümanlar haber virmişlerdir deyû defter mûcebince muma ileyhin aldığı emvâl şer‘le kendüden ve kethüdâsından tahsîl olunub ashâbına alıvirilmek içün emr-i şerîf ricasına ‘arz itmeğin buyurdum ki vardukda mîr-i muma ileyhin ve kethüdâsını meclis-i şer‘a ihzâr dâhi da‘va-yı hak idub defterde esamileri mestûr ve ta‘yin-i madde iden hüsemâ muvâcehesinde hak üzre tefahhus idub göresin mîr-i muma-ileyh ve kethüdâsı zikr olunan kimesnelerden ol-mikdâr akçe ve koyun ve arpa ve ğayri esbâb aldığı şer‘le sübût buldukdan sonra hilâf-ı şer‘ aldığı akçe ve ğayri nesneleri ashâbına bî-kusûr alıvirüb emr-i şerîfime muğayyir ‘inad ve muhâlefet etdirmeyesin hak üzre olasın

Hüküm 1224

Yevmü’l-Ula fi 22 Ş sene 1003

Ba Hatt-ı Efendi

Akkirman beğine ve kapudanına hüküm ki Akkirman muhâfazasına ma'mûr olub irsâl olunan kaliteler ile ta'yin olunan cebeciler sefer-i hümâyûnum ber-taraf oluncaya dek Akkirman muhâfazasında olmasın emr idub buyurdum ki vusûl buldakda emr-i celilü'l-kadrim mûcebince liva-i mezbûr muhâfazasına ma'mûr olan kaliteler ile irsâl olunan cebecilere muhkem tenbîh ve te'kid eyleyesiz ki sefer-i hümâyûnum ber-taraf oluncaya dek muhâfaza-i mezbûrda olub hıfz u hirâset memlekete dakika fevt etmeyeler şöyle ki emr-i şerîfime muğayyir kimesne muhâfaza hizmetin bırağub gide 'azl ile konulmayub gereği gibi mes'ûl ve mu'atab olurlar ana göre tenbîh eyleyesin

Sayfa 562

Hüküm 1225

Karaman beğlerbeğine ve Konya ve İnsuyu kâdîlarına hüküm ki Zülkadriye beğlerbeğisi Seyyid dâme ikbâlehu Dergâh-ı Mu'âllama mektûb gönderub Savaraf nâm karyede sâkin Şa'ban nâm kimesne sipâhî oğlanı nâmına kızıl bayrak kaldırub eşkıyâdan hevâsına tâbi' nice kimesneleri yanına cem' idub fesâd ve şena'atden hâli olmaduğundan ma'adâ kazâ-yı İnsuyu'ya tâbi' Tutub nâm karye sâkinlerinden Ahmed nâm kimesnenin alat-ı harb ile gelub evin basub on bin fakir akçesin alub ve iki yüz re's koyunun sürüb Ca'fer nâm Subaşı'nın sağ elin alat-i harb ile mecrûh eyledüğü Konya kâdîsı huzurunda sâbit ve zâhir olmağla siccil ve hüccet olunub Mevlana muma ileyh def'-i huzurunda 'aciz olmağla husûs-ı mezbûrun'arz ve i'lam olunmasın el-hacc eyledüğün bildirmesin buyurdum ki vardukda ihzâr-ı hüsemâ kalub ğıybet idenleri şer'le buldurması lâzım olanlara buldurdub getürtüb bu husûs bir def'a şer'le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur itmiş değil ise hüsemâ muvâcehesinde onât-ı vechle hak üzre teftiş ve tefahhus eyleyub göresin kâdîya 'arz olunduğu gibi ise şer'le sâbit ve zâhir ola ol-bâbda şer'-i kadimle 'amil olub ehl-i fesâd sipâhî tâifesinden ise habs ve 'arz eyleyesin değiller ise şer'le müteveccih olan hukuk ashâbına alıvirdikden mezkûr Şa'ban'ı kayd u bend ile yarar âdemlere koşub süddе-i sa'âdetime gönderesin ki haklarından gelinub ğayri eşkıyâya mûceb-i 'ibret ve ba'is ... ola

Hüküm 1226

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Mısır beğlerbeğine hüküm ki Medine-i Münevverede Şeyhü'l-Harem olan 'Ömer zîde kadruhû Dergâh-ı Mu'âllama mektûb gönderub Resûl Muhammed sallalahû te'âlâ 'aleyhi ve sellem hazretlerinin Hücre-i Mutahhara'sının kisvesi hâlâ mahrûse-i İstanbul'da işlenub burku' ve kuşak ve Hazreti Fatma'nın radiyallahu 'anhumânın mezar-ı şerîfinin örtüsü ve minber-i şerîfin 'ulemaları ve Harem-i Muhteremin dört kapusu ve Hücre-i Mübâreke'nin dört kapusun ve dört mihrabın perdeleri ve minber-i şerîf kapusunun perdesi ve sâir perdelerin örtüleri ve kuşakları 'umûmen kadimu'l-eyyâmdan Mısır'da işlenub mikdârları ve keyfiyetleri bu bâbda ma'lûm olmayub Mısır'da mazbut olduğu ba'isden bunların cümlesi mahrûse-i İstanbul'da işlenen kisve-i mübâreke liva-i mübârekede cümlesinin kumaşı a'lâ ve güzide kumaşdan işlenmek ricasına 'arz itmeğin vech-i meşrûh üzre fermân-ı şerîfim olmuşdur buyurdum ki vardukda bir an ve bir sa'at te'hîr ve tevakkuf itmeyub bi'z-zât mukayyed olub vech-i meşrûh üzre kadimi mahrûse-i Mısır'da işlenen örtüleri ve perdeleri ve kumaşları ve sâir her ne işlenü-gelmiş ise a'lâ ve güzide kumaşlardan işledub sâir ...işlenmeğe sa'i hamiyyet ve hüsn-ü ihtimâm idub hizmet-i mezbûre-i sermaye-i dünya ve âhiret bilub bezl-i makdûrve sa'y na-mahsûrdan a'lâ eyleyesin

Sayfa 563

Hüküm 1227

Lala Paşaya tâbi' 'Ali Çavuş'a virilmişdir Hasan Çavuş'a virilmişdir Lala Paşa'ya tâbi' müekked hükm-i şerîf kayd u bend ile gönderilmek

Manisa kâdîsına ve Anadolu'da vâki' olan kâdîlara hüküm ki sen ki Manisa kâdîsısın mektûb gönderub perâkende 'Osmaneli yörüklerinden cemm-i ğafîr meclis-i şer'a varub Anadolu beğlerbeğisinin âdemlerinden subaşıları olan Hacı Mehmed yüz otuz nefet atlu ve otuz nefer tüfenkle piyâde ile evlerin üzerine varub müft u meccânen yem ve yemeklerin aldıklarından ma'adâ on iki akçe resm-i bennak mukâbelesinde üçer dörder yüz akçelerin ve her koyuna yirmişer akçe resm-i ağnam deyû akçelerin ve bundan ma'adâ koyunların boğazlayub ve etlerin ve kıymetlu esbâbların alub zulm ve te'addisinin nihâyeti olmayub ve şikâyet etmeğin deyû bunlara şart virub şöyle ki zulm ve te'addisi def' ve ref' olunub hakkımız alıvirilub hakkından gelinmez iseniz hayf-ı 'azimdir deyû tazallüm eyledüklerin ve fi'l-vâki'

zalim mezbûr ziyâde atlu ile fukarânın üzerine koşub esbâb ve erzakların alub hayf ve zulm eyledüğü Müslümanlar ihtiyatla ma‘lûmun olduğun bildirmişsiz imdi mezbûr sefere kayd u bend ile asitâne-i sa‘âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda siz ki kâdîlarsız bu bâbda cümlenüz bi’z-zât kemâl-i takayyüd ile mukayyed olub mezbûr her kanginizin taht-ı kazâsında bulunur ise bây-ı vech-i gân ele getürüb dâhi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde iden hüsemâlarıyla vâki‘ eyleyub ahvâllerin onât-ı vechle hak üzre teftiş ve tefahhus idub göresiz fi’l-vâki‘ ‘arz olunduği üzre fesâd ve şena‘atleri sâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukuka müteveccih olan hakların hükm idub alıvirdikden sonra mezkûri muhâkim kayd u bend ile yarar âdemlere koşub ve üzerine ne makule mevad sâbit ve zâhir olub ve ne mikdâr kimesnenin hakları alı-virildüğün ve sâir zulm ve te‘addisin siccil eyleyub sûret-i sicilleriyle asitâne-i sa‘âdetime gönderesiz şöyle ki mezbûr Hacı Mehmed ğıybet idub emr-i şerîfime muhâlefet iderse müşâru’n ileyh çavuşum il emirlerin sürüb bây-i tarîk-gân eğer kendüsi ve eğer yoldaşların ele getürdüklerinden sonra sipâhî oğlanı salb idub vech-i meşrûh üzre hukuk-ı nas alı-virilub muhtâc-ı ‘arz olanları habs idub ‘arz eyleyesiz olmayanların haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ eyleyesiz

Sayfa 564

Hüküm 1228

Ba Hatt-ı Pir Efendi müekked emr-i şerîf Hamza kâdîya virilmişdir Fi 13 S Sene 3

Malatya beğine ve kâdîsına hüküm ki vilâyet-i mezbûrenin a‘yân ve eşrâfı südde-i sa‘âdetime muhzır gönderub mukaddemâ Malatya kâdîsı olan Tahir fukarâdan nice mal ekl ve bel‘ etdüği zâhir olduğundan ğayri bazılara yeniçeri ‘avret çekmiş sizin mahallenizdedir deyû altmış ‘adet ğuruşların ve bazılar dâhi fevt olub bir iki oğlu kalub miras hukukunda da‘va ve nizâ‘ları yoğken iki yüz ğuruş ve bazılarından dâhi resm-i kısmet beş altun ‘aid olmaz iken elli altmış ğuruş alub ve bazıları ağacdan düşüb fevt olmağla hilâf-ı şer‘-i şerîf on beş yirmi altunun alub ve bazılara ‘arz ve lâzım deyû dülbend alub sonra ‘arz ve dülbendi virmeyub mezbûr kadıdan taleb etdikde hasımların muhkem darb ve let idub ve bazı karyelerden cebren katır alub akçeler virmeyub akçe taleb idenlere envâ‘i iftirâ idub bi-ğayr-i hak on beş yirmi ğuruşların alub ve aher toprakda haramî katl etdüği âdem içün sizin toprağınızda karirdir benim hürmetim vardır deyû her köyden otuzar kırkar ğuruş

cem‘ idub ve bir maddeye otuz kırk sicil idub her birinden istedüğüni fukarâ-yı akçe alub resm-i beğlik ve resm-i kâdîlık idub dâima irtişâ idub ve bundan ma‘adâ ‘avârız fermân olundukda hilâf-ı emr-i şerîf her haneden üçer ‘avârız ismiyle alub vilâyet-i mezbûrede bir müddet dâhi kalmış olursa cümlemiz celây-ı vatan etmemiz mukarrerdir deyû i‘lam etdükleri ecilden buyurdum ki vusûl buldukda mezbûri şer‘-i şerîfe da‘va idub dâhi ta‘yin-i madde iden hüsemâsıyla beraber idub hak üzre teftiş idub göresin vech-i meşrûh üzre fukarâya zulm ve te‘addi etdüği şer‘le sâbit olursa ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların hükm idub alı-virdikden sonra üzerine sâbit olan mevadın sûret-i sicilleri ile yazub südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesinfukarâya vech-i meşrûh üzre zulm ve te‘addi oldukdan sonra hakkından gelinmek içün emr-i şerîfim gönderile ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub ğarz ve ta‘assubdan ve hilâf-ı vâki‘ kadıya ‘arz olmakdan ve celb ve ahz olunmağla zalime himâyetden ziyâde hazer idesin

Hüküm 1229

Karahisâr-ı Sahib kâdîsına hüküm ki kazây-ı mezbûre tâbi‘ Asnikara hisârı dimekle ma‘rûf karye re‘âyâsı Dergâh-ı Mu‘âllam yeniçerilerinden karye-i mezbûrda yasakcı olan (boşluk) nâm yeniçeriyi katl eyledikleri i‘lam olunmağla şer‘le teftiş içün Dergâh-ı Mu‘âllam yeniçerilerinden bölük-başılarından Mustafa subaşı ağaları mektûbi ile irsâl olunmuşdur buyurdum ki vardukda göresiz maktûl-i mezbûrun maiyyeti mecrûhen bulunmuş ise eğer karye-i mezbûre re‘âyâsından ve eğer ğayriden bu bâbda mezinne olanları ihzâr idub ğaybet iderler ise şer‘le buldurmaları lâzım olanları buldurdub getürdüb dâhi bundan akdem bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur etmiş değil ise şer‘le hak üzre teftiş idub göresin katil sipâhî ve yeniçerileri habs idub ‘arz eyleyesin değil ise şer‘le lâzım geleni icrâ eyleyesin hilâf-ı şer‘-i şerîf ehl-i karye rencide olunmakdan ziyâde hazer eyleyesin

Sayfa 565

Hüküm 1230

Bosna beğlerbeğine hüküm ki mektûb gönderub Bosna serhaddinde müceddeden feth ve tescil olunan yerler tahrîr olunub deftere kayd olunmadın (silik) sâkin olan sancakbeğleri ve âdemleri ve Dergâh-ı ‘Âlî çavuşları ve zü‘amâ ve erbâb-ı tîmâr ve kıl‘a dizdarları ve ağaları ve neferâtından bazı kimesneler çiftlik nâmına virib istedükleri mikdârı yerlere fuzûli hudûd ta‘yin idub bir tarîkle kuzatdan hüccet

ve vilâyet zabıtlarından temessük alub dâhi hâli ve harab olan yerleri re‘âyâ gelub şenletmek istedüklerinde bu benim çiftliğimdir deyû mani‘ olub ol sebebden vilâyete ma‘mûr olmayub ve mal-ı padişâhiye dâhi külli ğadr olur deyû zikr olunan yerler tahrîr olunub vilâyet zabıtı deftere kayd idub ta‘yin itmeyince diğer ol makulelerin ellerinde olan temessüklerine ‘amel olunmayub hâli ve harab olan yerlerden re‘âyâ istedükleri yerleri istenmek bâbında emr-i şerîfim ricasına ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki vusûl buldukda ‘arz olunduği üzre hâlâ yeniden feth olunan yerlerden üzerine vilâyet kâtibi varub tahrîr itdirub kadimden ola-geldüği üzre her kimesnenin üzerine çiftlik yoklayub deftere kayd itmeyince ol makule kadı hüccet ile ve sâir vilâyet zabıtları temessükü ile çiftlik ve bir zabıtı eylemeyenlerin temessüklerine ‘amel itmeyub ve yerlere dâhil itdürmeyub vilâyet kâtibi varıncaya değin hâli ve harab olanlardan istenmek murad eyleyen re‘âyâya istenmek şartıyla virub vilâyete ma‘mûr ve abâdan itdirub mezbûrları men‘ ve def‘ eyleyub ‘inad ve muhâlefet eyleyenleri ism u resmleri ile yazub ‘arz idub hilâf-ı emr-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesin

Hüküm 1231

Ba Hatt-ı Pir şer‘le müekked hükm

Batum beğlerbeğine ve Trabzon ve Kürtün kâdîlarına hüküm ki Seb‘i sâbıka Batum beğlerbeği olan Mustafa mektûb gönderub Trabzon kazâsına tâbi‘ Toklucadere sâkinlerinden Nasır bin ‘Ad ve İmam Kamer ... ve karındaşı Fazıl ve ‘Umur oğulları Mehmedve ‘Ali ve Fazıl ve Mehmed’in karındaşı Mustafa nâm kimesneler tevâbı‘ndan Himmet ve ‘Osman ve Hüdaverdi ve İshak nâm şâkiler ile Batum çavuşlarından olan Mahmud Çavuş’un üzerine varub tüfenk ile urub katl idub âdem gönderilub şer‘-i şerîfe da‘vet olundukda mezbûr âdemlerin kendü tevâbı‘yla firâr idub itâ‘at-ı şer‘ itmeyub varan Hüseyin Çavuş nâm kimesneyi ok ile urub mecrûh idub ve Durmuş nâm kimesnenin kızın dâhi katl idub ve mezbûrların günden güne fesâd ve şena‘atleri ziyâde olub şerr u şurralarından re‘âyâ ‘aciz ve fürû-mande kalmışdır deyû ‘arz itmeğin buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrları fürû-mande ise hüsn-i tedbir ile ele getürüb dâhida‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eyleyen hüsemâsı muvâcehesinde on beş yıl mürur itmiyan da‘vaların hak üzre dikkat ve ihtimâmla teftiş ve tefahhus idub göresiz ‘arz olunduği üzre mezbûrların fesâd ve şena‘atleri şer‘le sâbit ve zâhir olursa ashâb-ı hukuka hakların bî-kusûr alı-virdikden sonra

sipâhî tâyifesinden hüsn idub dâhi eyleyesin değiller ise şer‘le haklarında lâzım geleni icrâ idub ehl-i fesâda ruhsat virmeyesiz tamâm-ı hak üzre olub tezvir ve telbisden ve şuhûd-u ruzdan hazer idub ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunmağdan ihtiyât eyleyesiz

Sayfa 566

Hüküm 1232

Yevmü’l-Elf Fi 19 L Sene 3

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Amasya beğine ve kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kazâ-yı mezbûrda Hokle ve nefs-i Geldiklan ve Ezine nâhiyelerinin ahâlisi meclis-i şer‘a gelub Kara ‘Ali nâm nâib zikr olunan nâhiyelerde dâima niyâbet idub gâh iltizâm idub evlerin üzerlerine nice atlu ile gelub müft u meccânen yem ve yemeklerin alduğundan ma‘adâ gâh resm-i kısmet ve gâh bilinmez deyû bahâne idub hilâf-ı şer‘-i şerîf akçelerin alub virmeyenleri ehl-i ‘örfe ğammâz idub ziyâde zulm ve te‘addi ider hilâf-ı şer‘-i şerîf alduği altunları min ba‘d niyâbet itmeyub men‘ olunmak içün hükm-i şerîf rica etdüklerin ‘arz itmeğin fukarânın hilâf-ı şer‘ alınan hakları alı-virildikden sonra niyâbetden ref‘ olunmak emr idub buyurdum ki vardukda ‘arz olunduği üzre mezbûr nâib fukarânın hilâf-ı şer‘-i şerîf alduği akçesin ba‘de’s-sübût ashâbına bî-kusûr alı-virdikden sonra niyâbetden ref‘ idub min ba‘d niyâbet etdirmeyesin şöyle ki anlamayub giru niyâbet idub fukarâya hilâf-ı şer‘-i şerîf zulm ve te‘addi iderse muhkem habs idub ‘arz eyleyesin ki getürtülüb küreğe konulub hakkından geline

Hüküm 1233

Ba Hatt-ı Pir Efendi mûcebince buyrulmuşdur

‘Uşak ve Banaz ve Çal ve Nay ve Eşme ve Gököyük ve İnegöl kâdîlarına hüküm ki mektûb gönderub taht-ı kazânuzda bazı eşkıyâ ve kutta‘i’t-tarîk haramî ve hırsuz zuhûra gelub Müslümanların ve ayende ve revendenin yollarına gelub kendülerin katl ve esbâbların nehb ve ğaret idub ve bazı Müslümanların dâhi evlerin basub içinde bulunan esbâbların sirka ve ğaret ve hisaret eyleyub ve nice zulm ve hayf eylemişdir ele getürülüb haklarından gelinmek lâzımdır deyû i‘lam eyledüğün ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda onât-ı vechle mukayyed olub mezbûr ele getürülüb ğaybet itdirenleri şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine ikdâm ve

ihtimâm birle buldurtub getürtüb bir def‘a şer‘le görülüb fasl olmayan da‘vaların hüsemâsı muvâcehelerinde dikkat ile görülüb mezbûrların ehl-i fesâd ve eşkıyâdan olub şer‘le üzerlerine lâzım gelen hukuk bi’t-tamâm ashâbına alı-virildikden sonra sâbit ve zâhir olan mevadın sûret-i sicilleri mûcebince dikkat birle müşâru’n-ileyhe gelub mübâşeretiyle muhkem haklarından gelinub aslâ mecal virmeyub ihmâl ve müsâheleden ziyâde ihtirâz ve ictinâb eyleyesiz tamâm-ı hak üzre olub hilâf-ı vâki‘ inhası ve tescil ahz ve celb sebebi ile meyl ve muhâba eylemeyesiz

Hüküm 1234

Ba Hatt-ı Mahmud Efendi

Şirvan beğlerbeği Davud Paşa’ya hüküm ki mektûb gönderub eyâlet-i Şirvan’dan Daniki nâhiyesi kadimu’l-eyyamdan Şirvan’a zabt olunurken mukaddemâ bir tarîkle Gence’ye zabt olunmak içün emr-i şerîf virilmekle Gence’ye hâkim olanlar dahl idub lâkin kadimu’l-eyyamdan sürülen nevâhî senindir deyû üslûb-ı sâbık üzre Şirvan’a zabt itdirilmek ricasına ‘arz eyledüğün ecilden üslûb-ı sâbık üzre ‘amel olunmak emr idub buyurdum ki te’hîr-i mezbûre husûsunu kadimden gelerek ol emrim mûcebince üslûb-ı sâbık üzre ‘amel idub emrime muğayyir dahl etdirmeyesin

Sayfa 567

Hüküm 1235

Anadolu beğlerbeğine ve Karahisâr-ı Sahib beğine ve liva-i mezbûr kâdîlarına hüküm ki liva-i mezbûrda talib-i ‘ilim olan suhte tâifesi Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl idub müddet-i medid ve zemân ba‘de ders-i medreseler bucağında tahsil-i ‘ilimde olub danişmendliğe istihkâk bulmuş iken bir vecihle hame ve dülbend bahâsına iktidârları olmamağla harçlık tedâriği içün bazıları sılalarına ve bazılarıda beş on yıldan berü namzed olub te’ehhül etmeğe müteveccih oldukları vilâyet-i mezbûre ahâlisi bundan akdem biz suhte tâifesin bulduğumuzda katl eylemeğe şartlıyız deyû da‘va-yı hak ider hüsemâları yoğken nice mazlumlar ol-vechle bi-günâhdan katl olunduğun bildirub ol-bâbda hükm-i hümâyûnum rica eylediklerin mukayyed olub tavâif-i mezbûrede ehl-i fesâd olub eşkıyâdan oldukları muktezây-ı şer‘-i şerîf sâbit ve zâhir olanlara bir vechle mu‘âvenet ve himâyet eylemeyub haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ etdirub ammâ kendu hâlinde Müslüman ve mütedeyyin olub ve pare ve beratları? olmayub kimesneye zarar ve ziyânları olmayanları şer‘-i şerîfe muhâlif

aslâ kimesneyi rencide ve remide etdirmeyesiz emr-i şerîfime muhâlif kimesneye iş etdirmeyesiz muhâlefet idenleri ism u resimleri ile yazub ‘arz eyleyesiz deyû mukaddemâ merhum ve mağfiru’n-leh babam tâbe serahû zemânında hükm-i şerîf virilub hâlâ tecdîd olanmasın rica etmeğin buyurdum ki mukaddemâ virilen hükm-i şerîf mûcebince ‘amel eyleyesiz

Hüküm 1236

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Sâbıka Kefe beğlerbeği Hasan Paşa’ya hüküm ki hâliya Azak Kal‘ası’nın hıfz u hirâseti mühimmâtdan olmağın sen kalitelerinle varub Azak Kal‘ası’nı hıfz ve hirâset itmek emr idub Kefe Kal‘ası’ndan kifâyet mikdârı ‘azap ve hisâr eri virilmek bâbında Kefe beğlerbeğisine ve dizdarlarına emr-i şerîf gönderilub ve esirlerinin bedelleri virilmek bâbında dâhi fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmağın buyurdum ki vusûl buldukda te’hîr ve terâhî itmeyub fermân olunduği üzre Kefe Kal‘ası ‘azablarından ve hisâr erlerinden kifâyet mikdârı cenkci alub kalitelerine koyub dâhi işbû emr-i celilü’l-kadrim mûcebince mu‘accelen Azak Kal‘ası’na varub gereği gibi hıfz ve hirâset idub bi-‘iyazullah-i te‘ala ümera tarafından kal‘a-yı mezbûreye ve ol-cânibde olan bir mahale zarar u güzend irişmekden ziyâde hazer eyleyesin

Sayfa 568

Hüküm 1237

Sâbıka İskenderiye sancağı beği olan Kapudanzâde Mehmed’e hüküm ki hâlâ sefer-i zafer rencber içün Karadenize ‘asker alub gidecek altı pâre kâdîrğaların üzerlerine seni baş ve buğ ta‘yin olunub ... kâdîrğan ile ma‘an isti‘cal çekub gelmek bâbında hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrûnumla fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki fermân-ı celilü’l-kadrim üzre te’hîr ve tavakkuf itmeyub zikr olunan kâdîrğalara baş ve buğ olub dâhi ber vech-i isti‘câl mukaddema üzre varub vâsıl olmağa ikdâm ve ihtimâm üzre olub yollarda eğlenmeyub ‘inâyet-i hak ile hemen varub gemilerde olan kullarım ile irişmek ardınca olub ve inşallahû te‘âlâ ol cânibe ne zeman varılub ve yine min şer‘ olunduğun ve ol cânîblerin ahvâli nice idüğün sıhhatı ve vuku‘u üzre olan ve meşrûh yazub ‘arz eyleyesin ki emrullahi te‘ala bu bâbda zuhûra gelen hizmetin mukâbelesinde envâ‘i ‘iyâl-i ‘alîyyeme mazhar olmuşdur bilmiş olasın

Hüküm 1238

Pir Efendi Hattıyla Mehmed Çavuş fesâd olmuşdur fi'l-vâki‘ böyle ise kayd u bend ile asitâneye göndermek buyrulmuşdur

Tuzla kâdîsına hüküm ki sâbıka Tuzla kâdîsı olan Mevlâna Mustafa zîde fazluhû südde-i sa‘âdetime mektub gönderub mersum ve mağfiru'n-leh ceddim sultânım Selim Hân tâbe serâhû Evkâfı'ndan kazâ-yı mezbûrda vâki‘ olan mukata‘asına cabi olan Nureddin oğlu İbrahim Molavali Palavioğlu nâm zimmî reis ile ittifâk idub zimmî-i mezbûr otuz beş zira‘ gemi ile kazâ-yı mezbûr etrafında vâki‘ olan iskelelere gelub mezkûr İbrahim zehâyir-i Müslüminden mezkûr zimmînin küffâr-ı haksâra gider gemisine buğday ve balmumu ve nicesinin kat‘a-i rişte-i penbe ve badem ve palamud ve mazu ve sâir zehâirden bulunanı virub ve mezkûrun tahrîk ve izlâlı ile nice kimesneler dâhi buğday virub zehâyir-i Müslimin ile zimmî-i mezkûrun gemisi tahmil olunmağla ziyâde kaht ü ğalâ vâki‘ olub mezkûr İbrahim dokuz yıldan beru küffâr-ı haksâr ile mu‘amele idub vilâyet-i mezbûrenin ahvâli diğer gune olmuşdur deyû ‘arz itmekle kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderilmesin emr idub buyurdum ki vusûl buldukda ‘arz olunduğu üzre ise fermân-ı şerîfim mûcebince mezkûru kayd u bend ile müşâru'n-ileyh çavuşum mübâşeretiyle südde-i sa‘âdetime gönderesin

Sayfa 569

Hüküm 1239

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Niğde ve Akşehir kâdîlarına hüküm ki memâlik-i mahrûsemde ‘umûmen altun yüz yirmişer ve ğuruşu yetmiş akçeye te‘amül olunub ziyâde ile te‘amül olunmaya deyû fermân olunub müekked ahkâm-ı şerîf irsâl olunmuşken hâlâ ol-câniblerde emr-i şerîfime muğayyir ziyâde ile te‘amül olunduğu i‘lam olunmağın mesûl olmuşsuzdur buyurdum ki vardukda min ba‘d ziyâde ile mu‘amele etdirmeyub emr-i şerîfime muhâlefet idenlerin şer‘le haklarından gelub mutâc-ı ‘arz olanları yazub bildiresin

Hüküm 1240

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Kapucubaşı ‘Abdülkerim Ağa'ya hüküm ki serdar zafer şi‘ârım ile sefere ve Budun muhâfazasına ma'mûr olan kapum halkı ve sâir ‘asâkir-i zafer me'asirim mu‘accelen ma'mûr oldukları hizmete çıkub gitmeleri mühimmât-ı din u devletden

olmağın bu makule sefere ve muhâfazaya ma'mûr olanları yollarda ve her kande iseler mu'accelen kaldırub ma'mûr oldukları sefere ve muhâfazaya gitmek içün sen mu'accelen varub sürmen emr idub buyurdum ki vardukda bir an te'hîr ve terâhî itmeyub sen mu'accelen kalkub serdar zafer şi'ârım ile sefere ve muhâfazaya ma'mûr olanları yollarda ve gayride kaldırub sürüb ma'mûr oldukları hizmete gönderesin ve Budun ve Sigetvar ve Temeşvar ve Bosna serhadlerinde olan kıl'a neferâtı dâhi bi't-tamâm kal'alarında mevcud olub 'ulûfeleri kendülere vâsıl olur mu olmaz mı ma'lûm idinub virilmeyen eyyam-ı mevâciblerini tedârik etdirub ve ol-vilâyetlerde ümenâ ve mültezimin zimmetlerinde mal-ı mukata'atdan ne mikdâr bakaya varsa anların dâhi tahsîli mühimmâtdan olmağın bu husûslara dâhi görmek emr olmuşdur bu husûslarda dâhi mukayyed olub zikr olunan serhadlarda olan kıl'a neferâtın yoklayub ve 'ulûfeleri kendülere vâsıl olur mu olmaz mı ma'lûm idinub virilmeyen mevâciblerin tedârik etdirub virdirub ve ümenâ ve mültezimin zimmetlerinde mal mukata'alarından ne mikdâr bakaya varsa anları dâhi tamâm-ı dikkat ve ihtimâm ile cem' ve tahsîl itmekde ikdâm eyleyesin

Hüküm 1241

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Haslar kâdîsına hüküm ki hâlâ Silivri'de vâki' medresenin havlusundan bir mikdâr yerin sâbıka müderrisi olan kimesne ğasben alub ortaya divar çekub vakfa ğadr idub ve bundan ma'adâ medrese-i mezbûrede hâlâ müderris olan kimesne medresede mecvûd olmayan danişmendlerin aşın alub fukarâya virilen aşa müzayaka virdüğü i'lam olunmkada mevcud olunan virilub na-mevcud olanların aşları fukarâya tevzî' olunmak emr idub buyurdum ki vardukda zikr olunan husûslar gereği mukayyed olub şer'le göresin vakf-ı mezbûrun havlusundan yer alınub ortaya divar çekildüği vâki' ise divarı kal' etdirub üslûb-ı sâbık üzre zikr olunan yeri medresemin havlusuna zabt ve tasarruf etdüresin ve medresede mevcud olan talebenin aşın virüb na-mevcud olanların aşların virdürmeyüb fukarâya tevzî' itdürüb hilâf-ı emr-i şerîf kimesneye iş etdirmeyesiz

Hüküm 1242

Maraş beğlerbeğisine hüküm ki hâliyâ serdar zafer şi'ârım yanında 'askere ihtiyac olub mu'accelen varub müşâru'n-ileyhe mülâkat itmek fermânım olmuşdur buyurdum ki Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından (boşluk) varduklarında aslâ te'hîr

itmeyub ve ahar yere gitmek içün emr-i şerîf gelmişdir deyû te‘allül etdirub mu‘accelen kalkub varub muma ileyh serdarım mülâki olub vech-i münâsib gördüğü üzre hizmetde bulunasın şöyle ki bir dürlü te‘allül ve bahâne eyleyesin aslâ beyân olunacak ‘özrün makbûl olmayub ve ‘azl ile konulmayub gereği gibi mu‘azere olunursa bilmiş olasın

(Bir Sûreti Karaman Beğlerbeğine)

Sayfa 570

Hüküm 1243

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Sancağbeği mezbûri ele getürüb küreğe koyasın deyû buyrulmuşdur

Yevmü’l- Hamis Fi 21 L sene 1003

Suğla beğine hüküm ki Kızılhisar kâdîsı mektûb gönderub kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Muhyiddin nâm kimesne nice zemân niyâbet hizmetinde olub Aşağı Hamza ve sâir etrafda olan kutta‘-i-tarîke himâyet idub yatakları nâmında olmağla Müslümanlardan ve sâirden ğaret eyledikleri malı buna götürüb bu dâhi alub ekl eyledüğünden ma‘adâ Hasan nâm fakirin dâhi hilâf-ı şer‘ altı bin akçesin alub şer‘le görüldükde kimesneye koşulub ba‘de halas olub giru fesâddan hâli olmamağla Ayasluğ Kal‘ası’na koşulub altı ay mikdârı mahbus olub yine bir tarikle halas olub kendü hâlinde olmayub bazı kimesnelerin mesâlihine karışub Pir Hüseyin nâm kimesnenin hilâf-ı şer‘ beş bin akçesin ve üç müd buğdayın ve üç bin akçe kıymetlu bir bar-girin alub ve Sarı Muslihiddin nâm kimesnenin dâhi hilâf-ı şer‘ bin akçesin alub ve Keskin nâm kimesneler içün mu‘arıza ve ata baş buğ olub yollara ve bellere inub âdemler katl etdikden sonra mahkemede nâib nasb olunub sicil-i mahfûzdan bir nice âdemler kara kat‘ etmekle Müslümanların şer‘le görülmüş musattarım el-hayal ettirub mukaddemâ fermân-ı şerîfle niyâbetden ref‘ olmuşken şer‘a ve emre itâ‘at itmeyub giru fukarâya zulm ve te‘addilerinin nihâyeti yokdur deyû bildirmeğin mezbûrlar ele getürülüb küreğe konmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda ikdam ve ihtimâm birle mukayyed olub mezbûrlar her kande ise hüsn-ü tedbir ve tedârik ile ele getirilüb şer‘e ihzâr olunub ğıybet iderlerse şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurdub getürtüb bir def‘a şer‘le görülüb fasl olmayan da‘vaların hüsemâ muvâcehelerinde ‘adl u hak üzre teftiş olunub ‘arz olunduği gibi olub mezbûrların fesâdları sâbit olursa ashâb-ı hukukun hakları şer‘le alı-virdikden sonra

üzerlerine sâbit olan mevadın sûret-i sicilleriyle ihzâr idub kayd u bendle küreğe gönderesin ammâ tamâm-ı hak üzre olub hilâf-ı vâki‘ inhâ olunmağla ğarz ve ta‘assub sebebi ile ahz ve celb ettirmeyub ihtirâz eyleyesin

Hüküm 1244

Ba Hatt-ı Pir Çelebi

Rûm beğlerbeğine Katar kâdîsına hüküm ki Çorum sancağbeği Hasan mektûb gönderub bundan akdem Hacı Musa nâm kimesne bazı eşkıyâ ile Hacı ‘Ali nâm kimesnenin yolun basub cebren hatunun çekub alub ve esbâb ve erzakın ğaret ve hisâret eyledüklerin asitâne-i sa‘âdetime i‘lam olunub görülmek içün emr-i şerîfim verildikde mezbûr Hacı Musa itâ‘at-ı emr itmeyub aher sancağa firâr eyledüğün ‘arz itmeğin mezbûr beher-hâl ele getürülüb şer‘le ahvâlleri görülmek emr idub buyurdum ki vardukda emrim üzre mezbûru pâye-i vech-i gân ele getürüb ta‘yin-i madde iden hüsemâları ile mürafa‘a-yı şer‘ itdirub bir def‘a görülüb fasl olmuş olmayub on beş yıl mürur itmiyan da‘vaların hak üzre teftiş idub ba‘de’s-sübût müteveccih olan hukuk ashâbına bî-kusûr hükm idub alı-virdikden sonra haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ eyleyesin eğer ‘inad ve muhâlefet iderse vukû‘ üzre ‘arz eyleyesin ki haklarından geline ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub celb ahz sebebiyle cânibinden birine meyl-i muhâbadan ve hilâf-ı vâki‘ kimesne zulm ve te‘addi olunmak ricasına sadr idesin

Sayfa 571

Hüküm 1245

Vilâyet-i Anadoluda bad-ı hevâsı beğlerbeğine has kayd olunan yerlerin kâdîlarına (boşluk) hüküm ki (boşluk) emîrü’l-ümerâi’l-kirâm hâlâ Anadolu beğlerbeğisi olub sa‘âdet-i sefer-i hümâyûnumda olan Mehmed dâme ikbâlehunun kaim-mekâmı ‘Abdullah Çavuş zîde kadruhû südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Anadolu beğlerbeğilerinin hasları olmayub bazı nevâhinin bad-ı hevâsı hası yazılub mahsûl bad-ı hevâya muhzır olmağla kadîmden subaşıları gezub şer‘ ve kanun mûcebince ‘aid olan rüsûmeti zabt ve kabz ve vilâyeti hıfz u hirâset iderken min ba‘d subaşılarımı gezdirmeyüb karyelere göndermeyesin deyû fermân olunmağla re‘âyâ tâyifesi alat-ı harb ile subaşılar üzerine hücûm itdirub nevâhide gezdirmeyüb ve subaşılığa müte‘allık âdemleri gördürmeyüb serkeşlik itmekle üç aydan berü subaşılıklar mu‘attal kalub mîrimirân müşâru’n-ileyhin mahsûlüne külli ğadr

olduğundan ğayri vilâyetde ehl-i fesâd ve eşkıyâsın olub nice ademler katl olunub fesâd ve şena‘atleri ziyâde olmakdadır deyû üslûb-ı sâbık üzre subaşılar şer‘ ve kanun mûcebince icrâ-i hak eylemek lâzım olduğun ‘arz eyledi imdi subaşılar mîr begden men‘ olunduğu icâb etmez iken mücerred celb ve ahz içün ellişer ve altmışar atlu ile çıkmayub ve re‘âyânın müft u meccânen yem ve yemeklerin almayub kendu akçeleriyle alub ve müteverrid mîrileri olmayanların ehl u ‘iyâllari üzerine konmayub selamlık ve ğayri nâmıyla hilâf-ı şer‘ ve kanun akçelerin almakda … ve ol-kanun-u kadîm üzre … etdirilmiş on nefer âdemleriyle varub cerîme alınmak îcâb iden kimesneden cerîme göre kanunnâme-i hümâyûnda ta‘yin olunduğu üzre cerîme alub ve ehl-i fesâdın hakkından gelinmekden men‘ olunmaz buyurdum ki hükm-i şerîfim vardukda müşâru’n-ileyhin subaşıları vech-i meşrûh üzre nevâhide gezub mülameke-i ka‘ide-i mezbûreden tecâvüz ve tehallüf etmeyub i‘tidal üzre olalar re‘âyâ ve ğayri ‘inad ve muhâlefet etdirmeyub subaşılığa müte‘allık husûslara subaşılara mürâca‘at itmeyub ve subaşılara dâhi hilâf-ı şer‘ ve kanun zulm ve te‘addi etdirmeyesin

Hüküm 1246

Sultanönü beğine Eskişehir kâdîsına hüküm ki sen ki kâdîsın mektûb gönderub kazâ-yı Eskişehir’den Bektaş nâm silahdar ve Mehmed nâm sipâhî oğlanı ve Üveys nâm yeniçeri mukaddemâ ehl-i sanayi‘ re‘âyâ tâyifesinden iken birer mikdâr akçe harc etmekle vech-i meşrûh üzre ûlûfeye geçub Müslümanların müft u meccânen arpa ve saman ve koyun ve kuzu ve sâir me’kûlâtı alub akçesin virmeyub ve haâricden seferlu nâmına gelenleri nice günler alı-virub anların ve katırların bağçelerine bağlayub fidanların kırub harab idub mezbûran Bektaş ve Mehmed fiil-i şeni‘ kasdıyla ‘avratlar hamamın basub ve mezbûr Üveys Mehmed nâm kimesneyi katl idub şer‘a da‘vet olundukda ita‘at itmeyub seferlüyüz deyû Müslümanların atların ve katırların ve esbâbların ğaret idub te‘addilerinin nihâyeti yokdur deyû i‘lam eyledüği pâye-i serir i‘lam ‘arz olundukda ‘ulûfeleri kat‘ olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub zikr olunan ehl-i fesâdı ‘alâ eyi hâl ele getürüb ğaybet itdirmeyesin şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurdub getürdüb ta‘yin-i madde eyleyen hüsemâsıyla mürafa‘a idub hak üzre teftiş eyleyub göresin mezbûrlarun ‘arz olunduğu üzre fesâd ve şena‘at ve zulm ve te‘addi eyledikleri vakı‘ ise ba‘de’s-sübût ashâb-ı hukukun şer‘le müteveccih olan hakların

alı-virdikden sonra mezbûrlardan fesâd ve şena‘ati zâhir olanlara mecal virmeyub şer‘le lâzım gelindüği üzre haklarından gelesin ne vecihle haklarından geldüğün yazub ‘arz eyleyesin ammâ bu bahâne ile kendu hâlinde olanlara hilâf-ı şer‘ dahl etmeyesin

Sayfa 572

Hüküm 1247

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Kars beğlerbeğine Kars ve Kağızman kâdîlarına hüküm ki sen ki Kağızman kâdîsısın südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub kazâ-yı mezbûr a‘yânı ve sâir fukarâsı meclis-i şer‘a gelub Kağızman Kal‘ası’nda müzâyaka oldukda bu işun içün mîrimirân üç bin külli tereke mukaddemâ der-anbar olmuşken kal‘ayı mezbûrede dizdar olub Nuri ve Emir nâm kimesneler zikr olunan terekeyi ekl ve bel‘ edib sonra görüldükde konulub külli mikdârı tereke konulub anun dâhi müzâyaka zemânında bazını kendü ekl idub ve bazı ziyâde baha ile ahere fürûht idub ve bazını dâhi tevâbi‘lerine virub ekdirub ola-geldüği üzre sâire virmeyub külli müzâyaka olmağla re‘âyâ perâkende olmaları henüzdür yerlü yerinden görülüb müzâyaka birle cem‘ tahsîl ihzâr etdirilub olageldüği üzre zemanında re‘âyâya virilub zira‘at etdirilmek bâbında emr-i şerîf virilmeğin rica eyledüklerin ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub husûs-ı mezbûri yerli yeründen görmek fi’l-vâki‘ i‘lam olunduğu gibi ise müzâyaka birle her kimin zimmetinde zuhûr iderse mîri içün kabz ve der-anbâr itdirub dâhi zemânında olageldüği üzre re‘âyâya cem‘ virdirub zira‘at etdirub şer‘a ve kadimden olageldüğine muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin

Hüküm 1248

Anadolu kâdî ‘askerine hüküm ki Mısır etrâfında bazı arkalu kâdîlar olub beş on yıldan beru mazûl olmayub her biri birine mansub vâfir Mısır metağı gönderub rüşvetle kâdîlık ayaklarına getürtüb İstanbul’a mülâzemete gelmeyub ekserî üç kere tecdîd-i müddet etdirub senun tarafından anun gibilerin kâdîlıkları bir müsteka virilse mu‘ayyenleri rüşvetlerden alub mukarrer iderler etmiş bu makule rüşvet ile kâdî olanların kazâsı câiz olmayub hükümlerin batıl olduğu muhakkak olmağın anun gibi ‘Arabistan kâdîlarından asitâneye gelmeyenlerin ve müddetleri tamâm olmuşken tecdîd-i müddet ile kâdîlık alanları mazûl idub yerlerini hizmet-i mülâzemetde olan

kazâya müstehak oldukları üzre tevcîh etmek bâbında hatt-ı hümâyûn sa‘âdet makrûnumla fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki fermân-ı celilü’l-kadrim mûcebince anun gibi ‘Arabistan kâdîlarından asitâneye gelmeyub ve müddetleri tamâm olmuşken tecdîd-i müddet ile kâdîlık alanları mazûl etdirub yerlerini hizmet-i mülâzemetde olan kazânın müstehak olanlarına ta‘yin ve tevzî‘ idub ‘arz eyleyub emrime muhâlif ol-makule kazâyı himâyet eyleyesin

Sayfa 573

Hüküm 1249

Südde-i sa‘âdetimden serdar zafer şi‘ârıma varınca yol üzerinde olan kâdîlara hüküm ki hâlâ isyan üzre olan Eflâk ve Boğdân keferesi mu‘avenet içün Pec ve ğayri câniblerden ziyâde küffâr-ı haksâr gelub külli hareketleri olmağla Hızır nâm mezbûr olub müşâru’n-ileyh serdarımla hizmetde bulunmaları fermân olunan eğer südde-i sa‘âdetim müteferrikaları eğer çavuşları ve zu‘amâ ve erbâb-ı tîmâr bölük halkı ve yeniçeri ve topci ve cebeci ve sâir dirliğe mutasarrıf olan kullarım her kanginizin taht-ı kazâsında mütemekkinler ise bir an ve bir sa‘at te’hîr itmeyub mu‘accelen kalkub müşâru’n-ileyh serdârıma mülâki olmak emr idub buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda bi’z-zât mukayyed olub hücûm başı olan yerlerde ve kasabat ve kurada bi’d-defa‘at menâzilde nidâ etdiresin ki sefer-i hümâyûnuma ma’mûr olanlar eğer evlerinde ve eğer câniblerinde ve eğer sâir ‘asâkir-i Konya geldüği yerlerdedir bir an ve bir sa‘at te’hîr itmeyub mu‘accelen kalkub serdâr-ı nusret şi‘arımın yanına varub … din ve hirâset-i hizmetde bulunmak bâbında sa‘y ve ihtmâm eyleyeler şöyle ki ba‘de’t-tenbîh varmayub veyâhud kim varub hizmetde bulunmayalar beyân olunacak ‘özürleri makbûl olmayub isnad-ı hakaret ile siyâset olunmaları mukarrerdir ana göre bu seferim sâir seferlere kıyas itmeyub bir ğal u isti‘câl ile varum serdâra irişmek bâbında dakika fevt eylemeyesin

Hüküm 1250

Atina kâdîsına hüküm ki Yedikule kasablarından Dimitri Yazıcı ve Kara Todori nâm zimmîler mukaddemâ Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl sunub kazâ-yı mezbûr sâkinlerinden Niyeserlu Bulheturce ve Haraf ve Fehad ve Sur‘aki Niyaso nâm zimmîler maldar ve mütemevvil oldukları mu‘temed-i ‘aleyh kimesneler haber virmekle yine Yedikule kasablarından Tatar Yani kassaba yamak ta‘yin olunub Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Mehmed Çavuş mübâşeretiyle mezbûrların ol-

diyardan ‘alakaların kat‘ idub yamaklık etdirmeyesin deyû emr-i şerîf virilub lâkin mezbûrdan (silik) birer tarikle emr-i şerîf ihrâc itmekle ellerimizde emirlerimiz vardır deyû ta‘allül ve bahâne idub ve bunlardan ma‘adâ (silik) ve Dimitri Koni mezbûr ‘İlyas ve Nikola Aleksandır ve Nikola Moladi Boli ve Kondos nâm zimmîler dâhi maldar ve na‘imlerdir deyû emr-i sâbık mûcebince getürtülüb kendüsü yamak olunmak içün merhum ve mağfirû’n-leh babam hüdâvendigâr tâbe serâhû zemanında emr-i şerîf virilub hâlâ tecdîd olunmak bâbında ‘inâyet rica eylemeğin buyurdum ki vardukda emr-i sâbık mûcebince mezbûrların ol-diyardan ‘alakaların kat‘ idub müşâru’n-ileyhe koşub südde-i sa‘âdetime gönderesin husûs-ı mezbûr mühimmâtdandır ‘avk ve te’hîrden hazer idesin

Sayfa 574

Hüküm 1251

Yevmü’l-İsneyn fi 18 L sene 3

Rûm beğlerbeğine ve kâdîsına hüküm ki sâbıka Rum beğlerbeğisi Mehmed mektûb gönderub Niksar kazâsı sâkinlerinden Cafer nâm sipâhî ve Mamûr nâm müderris eşkıyâdan olub mukaddemâ Niksar kâdîsı ‘Abdullatif kemer kerestesi tevzî‘nden re‘âyâdan hilâf-ı şer‘ katl ve sâir husûsu isnad eylediklerinde şer‘le görülüb üzerine bir nesne sâbit olmayub fasl olmuşlar iken mezbûr Mamûr’un karındaşı Sancar nâm şâki asitâneye varub re‘âyânın haberi yoğken ve defterdâr ‘arz virmiş değil iken defterdâr nâmıyla bir müzevver ‘arz alub zikr olunan husûsların tekrar görülmesiçün emri ihrâc idub yirmi bin akçesin alub ziyâde zulm ve hayf etmişlerdir deyû bir def‘a görülüb fasl olunan da‘vanın tekrar istimâ‘ olunmayub rencide olunmamak bâbında emr-i şerîf ricasına ‘arz itmeğin buyurdum ki vardukda husûs-ı mezbûre bi’z-zât mukayyed olub ‘arz olunduği gibi olub bir def‘a şer‘le görülüb fasl-ı husumet olmuşdur iken tekrar istimâ‘ etdirmek isterlerse min ba‘d istimâ‘ etdirmeyub men‘ ve def‘ eyleyesin ve şer‘le zimmetlerine lâzım gelen sâbit ve zâhir olan hakkın müteveccih olanlardan hükm idub bî-kusûr alıviresin şer‘a muhâlif kimesneye iş etdirmeyesin

Hüküm 1252

Ba Hatt-ı Efendi

Cezâyir-i Ğarb beğlerbeği Hızır Paşa’ya hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Cezâyir-i Ğarb’a tâbi‘ Kastalon nâm mahalde sâkin olan Francis keferesi

bundan akdem küffâra virilmesi memnu‘ olan meta‘la bir gemi doldurub küffâra gönderdikleri sâbit ve zâhir olub ve vazi‘-i kadimden ziyâde hilâf-ı şer‘-i şerîf Berc ve Yaruve kal‘alarında idub yevmen feyevmen dârü’l-harbdan küffâra gelub hıyanet ve tuğyandan hâli değildir deyû mezbûrların haklarından gelinmek lâzımdır deyû bildirdüğün ecilden buyrudum ki vardukda göresin fi’l-vâki‘ ‘arz eyledüğün üzre ‘isyan ve tuğyanları mukarrer ise şer‘le haklarından gelub ve şer‘-i şerîfe muhâlif vaz‘-ı kadimden ziyâde hadis olan burc ve sâir gediklerin ve kal‘aların edam itdirub vazi‘-i kadime muhâlif bina ihdas etdirmeyesin

Hüküm 1253

Ba Hatt-ı Efendi

Müşâru’n-ileyhe hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Cezâyir-i Ğarb’a tâbi‘ Beledü’l-‘İnab ve Kosantine ve Sekin ve Tunus ve Tılımsan ve sâir sancaklarda kadimden mîrîye zabt olunub mahsulleri kul mevâcibine sarf olunan bazı emlak bir tarikle aherler eline düşüb kul mevâcibine ve sâir aher icabda müzâyaka olmağın akdem bu makuleler görülüb mîrîye zabt olunmuşken hâlâ giru bir tarîkle mîrîden alınub kema-kân kul mevâcibi vesâir müzâyakaya baisdir deyû giru mîrîye zabt olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum ricasına ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki vardukda göresin fi’l-vâki‘ kadimden mîrî olan karşı ve emlâk mülknâme-i hümâyûndan ğayri birer tarîkle aher ellerine düşüb giru mîrîye zabt etdirüb hilâf-ı şer‘-i şerîf ve emr-i münif kimesneyi dahl etdirmeyesin

Hüküm 1254

Ba Hatt-ı Efendi

Müşâru’n-ileyhe hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub bundan akdem liva-i Kosantinde alaybeği olan Hüseyin Mehmed bi’l-kadimden alaybeğilere mahsus olan bazı arazi ve ezvacı bir tarîkle oğullarına bildirub hâla oğulları mülkiyet üzre mutasarrıf olunmağla bi’l-fi‘il alaybeği olanlara ğadr olub hüsemât-ı mîrîye iktidârları kalmamışdır deyû zikr olunan arazi ve ezvac üslûb-ı sâbıküzre bi’l-fi‘il alaybeği olanlar zabt etdirilmek bâbında hükm-i şerîfim ricasına ‘arz eyledüğün ecilden buyurdum ki vardukda bu bâbda kadimden olı-geldüği üzre ‘amel idüb olı-gelene muğayyir alaybeğilere mahsus olan arazi ve ezvaca mezbûrları dahl etdirmeyesin

Sayfa 575

Hüküm 1255

Yevmü'l-ula Fi 10 Şevvâlü'l-mükerrem Sene 3

Ba Hatt

Vilâyet-i Şirvan'da olan meliklere ve kethüdâlara hüküm ki vilâyet-i Şirvan'ın ekser re'âyâsı vülat ve hükkâmın te'addilerinden firar idub Kızılbaş ve Gürcistan ve Dağıstan etrâfına varub tahassun ve iltica eyledikleri i'lam olundu imdi eyyam-ı sa'âdet encâmımda re'âyâ ve berâyâya zulm ve te'addi olduğuna aslâ rıza-yı hümâyûnum olmayub vilâyet ve memleket ihyâ ve abâdan olması ikzâ-yı merâhim olub sâbıka (boşluk) beğlerbeğisi olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Davud dâme ikbâlehunun her vecihle ra'iyyet-perver yarar ve müstakîm olduğuna i'timâd-ı hümâyûnum olmağın vilâyet-i Şirvan'a vali ve hâkim nasb ve ta'yin olunmuşdur buyurdum ki vardukda min ba'd eğer a'yân-ı vilâyetdir vesâir re'âyâ ve berâyâdır itminân-ı kalb ve safa-yı hâl ile kadimi yerlerine gelub tavattun idub her biri kâr ve sa'ilerinde olub huzur-ı hâl ve firâğ-ı bal ile devam-ı devlet ve bekâ-yı millet ve saltanatım ad'iyyesine müdâvemet ve istikbâl üzre olalar şöyle ki bu def'a nasb olunan hâkim şer'-i şerîfe ve emr-i'ali buna muğayyir fukarâya zulm ve te'addiye salik oluvermez ise ihtiyâr eyledüğün kimesne ile ahvâliniz asitâne-i sa'âdetime i'lam eyleyesiz ki hakkından geline

Hüküm 1256

Telhis

Bolu sancağında olan kâdîlara hüküm ki mukaddemâ Battal beğlerbeğisi olan emirü'l-ümerâi'l-kirâm Behram dâme ikbâlehu südde-i sa'âdetime mektûb gönderub liva-i mezbûrun 'ulema ve sülehâsı muma-ileyhe gelub Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından İskender Çavuş tîmârı re'âyâsından nicelerinin zulmen mal ve erzakların alub ve bazılarının evin basub hatunun kolundan asub cebren nice mal ve esbâbın alub ve bunlardan ğayri zulm ve te'addisinin nihâyeti yokdur deyû şekvâ eyledikleri pâye-i serir i'lama 'arz olunmağın mezbûr İskender Çavuş'un çavuşluk ve dirliği ahere virilub çavuşlukdan ref' olunmuşdur buyurdum ki vardukda mezbûr ile da'vaları olanların şer'le da'vaların görüb şer'le lâzım geleni icrâ eyleyesin

Hüküm 1257

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Sâbıka Kefe beğlerbeği olan Hasan Paşa'ya hüküm ki hâlâ kalitelerinle muhâfazasına ta'yin olduğun Azak Kal'ası'nın meremmata muhtac olan yerlerin ta'mir ve termim itmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda kal'ayı mezbûreye varduğunda ta'mir ve termime muhtac olan yerlerin Azak Kal'ası'nın 'azabları hisâr erleri mukadderetleri ile menâzil ve istihkâm üzre ta'mir ve termim etdirub ihmâl ve müsâhele itmeyesin

Sayfa 576

Hüküm 1258

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Kütahya kâdîsına ve vilâyet-i Anadoluda olan sancakbeğlerine ve kâdîlara ve sancakbeği müsellemlerine hüküm ki hâlâ Anadolu beğlerbeği olan Mehmed dâme ikbâlehunun müsellimlik hizmetinde olan Dergâh-ı Mu'âllam çaşnigirlerinden Mahmud zîde mecdehûya damğa itmiş olan Sarı Mehmed nâm kimesne varub bazı eşkıyâ yolda basduğun i'lam etdikde mezbûr çaşnigir Mahmud mezbûr Sarı Mehmed'in hasımları ihzârı içün Şaban nâm kimesneyi ta'yin idub teftişe varduklarında sipâhî oğlanlarından Hafız Mehmed nâm kimesne tüfenk ile mecruh olub ba'de fevt olmağla mezbûr Hafız Mehmed'in babası südde-i sa'âdete gelub mezbûr çaşnigir Mahmud'un şikâyet etdikde beğlerbeği müsellemliğine aher kimesne ta'yin olunub lâkin mezbûr çaşnigir Mahmud gelub mezbûri katl iden kimesne firar etmişdir haberim yokdur deyû tazallüm eyledikde mezbûrun müsellimliği mukarrer kılınub ve ol-câniblerde beğlerbeği subaşıları fukarâya ziyâde zulm ve te'addi eyledikleri dâhi i'lam olunmağın katil ele getürülüb mezbûr çaşnigir Mahmud tazallüm olunub ve fukarâya zulm ve te'addi iden subaşılar ele getürülüb südde-i sa'âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vardukda mezbûr Hafız Mehmed'i katl iden ve fukarâya hilâf-ı şer'i şerîf zulm ve te'addi iden subaşılar her kanginizin taht-ı kazâsında bulunursa beher-hâl ele getürülüb ğaybet iderler ise şer'le buldurması lâzım olanlara buldurub getürdüb katl husûsu bi-hasbu'ş-şer' üzerine sâbit olan kimesneyi kayd u bend ile müşâru'n-ileyh çaşnigir Mahmud'a teslim eyleyesiz ve taht-ı hükümetinizde fukarâya hilâf-ı şer'-i şerîf zulm ve te'addi eyleyenleri dâhi ele getürüb südde-i sa'âdetime gönderesiz bu husûslara tamâm-ı

mukayyed olub ahz ve celb olunmakdan ve kendü hâllerinde olanlara zulm ve te‘addiden ziyâde hazer eyleyesiz

Hüküm 1259

Ba Hatt-ı Hamza Çelebi

Kütahya kâdîsına hüküm ki Anadolu beğlerbeğisi Mehmed dâme ikbâlehunun müsellimlik hizmetinde olan Dergâh-ı Mu‘âllam çaşnigirlerinden Mahmud zîde mecdehû asitâne-i sa‘âdete gelmekle hizmet-i mezbûreye Dergâh-ı Mu‘âlla çavuşlarından ‘Abdüsselam Çavuş ta‘yin olunmuş idi mezbûr Mahmud hizmetde kusûri olmaduğun i‘lam itmeğin mezkûr Mahmud giru müşâru’n-ileyhin müsellemlik hizmetinde olmak emr idub buyurdum ki vardukda mezbûr çaşnigir Mahmud müşâru’n-ileyhin giru müsellemlik hizmetinde olub hâricden kimesneyi dahl ve ta‘arruz etdirmeyesin

Sayfa 577

Hüküm 1260

Yevmü’l-isneyn Fi 11 Şevvâl sene 3

Ba Hatt-ı Hazreti Efendi

Sâbıka Basra beğlerbeğisi Elvendbeyoğluna ve Haleb kâdîsına hüküm ki mahrûse-i Haleb’de olan ‘ulema ve suleha ve sâir a‘yânı südde-i sa‘âdetime muhzır gönderub ‘Aclunizâde dimekle ma‘ruf Mehmed ve Mahmud nâm kimesneler esfel-i nasdan iken diyar-ı ‘Aclun’dan gelub hâliyâ temekkin eyleyub az zemân içinde külli ra‘iyyet gelub mal kuvveti ile hâlâ çavuş ve müteferrika nâmına olub fukarâya zulm ve te‘addileri hadden ziyâde olub ve medreseleri harab idub divânhane ve ahur ve odalar bina idub izâleleri lâzım olduğun ‘arz eyledikleri ecilden şer‘le mahalinde görülüb zulm ve te‘addileri vâki‘ ise mukayyed ve mahbus südde-i sa‘âdetime gönderilmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda mezkûrları meclis-i şer‘e ihzâr ve da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde idenler ile beraber idub bir def‘a şer‘le görülüb ve on beş yıl mürur itmiyan husûsların hakk u ‘adl üzre onât-ı vechle teftiş ve tefahhus idub göresin fi’l-vâki‘ i‘lam eyledükleri gibi ise şer‘le sâbit ve zâhir olub şer‘le müteveccih olan hukuk ashâbına alı-virdikden sonra mezbûrları mukayyed ve mahbus çavuş-u mezbûra tazallüm idub südde-i sa‘âdetime gönderesiz ammâ ğaflet ile yolda firar etdirmekden beğâyet hazer eyleyesin

Hüküm 1261

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Anadolu ve Karaman ve Rûm vilâyetlerinde olan kâdîlara hüküm ki Rûmili'nde sefer olub Rûmili'nden mahrûse-i İstanbul'a gelecek zehâyir koyunları ekserî 'asâkir-i zafer measire gidub İstanbul'da et husûsunda müzâyaka olmağın zikr olunan vilâyetlerden kızıl koyun ve karabaş koyunu ve akkoyun ve ayrık ve Türkmen ve yerlü koyunları mahrûse-i İstanbul'a zahîre içün sürülüb doğru İstanbul'a irsâl olunub etrâf ve eknâfa gitmekden men' idesin deyû fermânım olmuşdur hâlâ emr-i şerîfim muhâlif perâkende olduğu i'lam olmağın buyurdum ki hüm-i şerîfimle Dergâh-ı Mu'âllam çavuşlarından kıdvetu'l-emâsil Hasan Çavuş etdikden her kangınızın taht-ı kazâsına dahl olub zikr olunan koyunları doğru yoldan çıkartılmayub dâhi kasablara satdırılmayub her kanginizin taht-ı hükümetine dahl olursa sabr idub dâhi yanlarına hisar erenlerinden ve muhâfazaya kılan sipâhîlerden kifâyet mikdârı yarar âdemler koşub kâdîlıkdan kâdîlığa sayılıb koyunların 'adediyle ulaşdırub ve bi'l-cümle zikr olunan koyunların bir şehirde ve bir kasabada ve bir karyede koyun satdırmayub ve boğazlatmayub müşâru'n-ileyh çavuşum ile İstanbul'a doğru sürdürüb aher diyara gitmekden ziyâde hazer eyleyesiz

Hüküm 1262

İstanbul kâdîsına hüküm ki hâssa mi'marbaşı Davud zîde mecduhû südde-i sa'âdetime mektûb gönderub Todori nâm zimmî İstanbul'da demürci olmağın mîr-i mîrân on beş kantar demür virilub merhûm ve mağfirû'n-leh babam tâbe serahu türbesine lâzım olan zıvana ve ğayri levâzım işleri içün mahrûse-i mezbûre kassabları kassablığa yarar maldardır deyû ğarazan tutturub habs olunduğun bildirmeğin buyurdum ki vardukda türbe-i şerîfe-i mezbûre hizmetinde olan mezbûr zimmîyi ıtlak idub rencide etdirmeyesin

Sayfa 578

Hüküm 1263

Sâbıka Başdefterdâr olan Burhan Efendiye hüküm ki mukaddemâ kağıd eminleri olan Dergâh-ı Mu'âllam müteferrikalarından Mehmed ve Ahmed'in ve sâirlerinin ziyâde bel'iyyat ve ketmiyyatları olub bir senede yüz beş yük akçe makbuzları var iken otuz yük akçe teslimleri olub bu makule ğadr ve ziyânlarının nihâyeti olmayub ve senin kemâl-i sadâkat ve istikâmatın i'timad-ı hümâyûnum

olmağda mezbûrların bel‘iyyat ve ketmiyyatların yerlu yerinden görüb zuhûra getürmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda mezbûrları ve sâirler main-i? mezbûre hizmetinde olanları cümle defterleri ve temessükatı ile getürtüb ibtidaları mübâşeretlerinden buluna gelince makbuzlara ve teslimatların muhâsebe ve mîrileri yerlu yerinden hak üzre dikkat ve ihtimâmla teftiş ve tefahhus idub her biri zeman mübâşeretlerinde ne mikdâr mal-ı mîrî kabz idub ne mikdâr teslim etmişlerdir ve zimmetlerinde ne kalmışdır onât-ı vechle görüb zuhûra getürtüb üzerlerinde ne mikdâr mal-ı mîri olduğu sâbit ve zâhir olmuşsa mecal virmeyub bî-kusûr tahsil ve hazâne-i ‘âmireme teslim eyleyub zimmetlerinde bir akçe ve bir habbe bâki kodurmayasın ve ne mikdâr akçe tahsil olunub tafsil olduğun yazub bildiresin ammâ ziyâde dahl ve ihtimâm üzre olub meyl ve muhabadan ve ğarz-ı ta‘assubdan hazer idub hakk-ı sarîhe tâbi‘ olasın

Hüküm 1264

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Kıbrıs beğlerbeği Seyyid Ahmed dâme ikbâlehuya hüküm ki mukaddemâ defterdâr olduğun vilâyetde istikâmetin ve envâ‘-i sa‘y ve ihtimâmın sebebi ile külli mal-ı mîrî teksib olunub ‘akl u kararda ve sa‘y ve istikâmetin hüsn-ü i‘timadım olmağın karîben mal-ı mîrî üzerine nâzır olmak emr idub buyurdum ki vusûl buldukda işbû emr-i celilü’l-kadrim mûcebince karîbin vâkı‘ olan umûr-ı maliyesine nâzır olub mîrîyeye müte‘allık olan husûsları nezâretin hasebi ile defterdârı senin muvaffakınla gördürüb mal-ı mîri tahsîlinde ve sâir mîrî husûslara sa‘y ve ikdâm ve sırr u ihtimâm eyleyesin

Sayfa 579

Hüküm 1265

Ağrıboz beğine ve kâdîsına hüküm ki rikâb-ı hümâyûnuma ‘arzuhâl sunulub sâbıka Ağrıboz nâzırı olan Hızır Çavuş’un üzerinde bekâya-yı ‘atîkden külli mal-ı mîrî olduğundan ğayri küffâra tereke virdüği ve bir kimseyi güvegüsi ile katl eyledüği sâbit olub hâlâ Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikalarından bi-zeban Süleyman zîde kadrehu ol-cânibde muhâlif teftişine ma’mûr olmağla mezbûr Hızır Çavuş firar etdirub ricasına hüküm ki Haddadoğlu diğer Hızır Çavuş mezbûrun bel‘iyyatını on yük akçeye elzem idub mezbûrun üzerine mal-ı mîrî-yi olub ve katl-i nefs etdüği i‘lam olunmağın teftiş olmak içün mezbûr Hızır Çavuş mahall-i hâdiseye irsâl

olunmak bâbında hatt-ı hümâyûnumla fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda her birinuz bi’z-zât mukayyed olub müşâru’n-ileyh bi-zeban Süleyman mübâşeretiyle mezbûrun ahvâlin yerlü yerinden onât-ı vechle dikkat ve ihtimâmla teftiş ve tefahhus idub dâhi mezbûrun üzerlerine ne mikdâr mal-ı mîrî sâbit ve zâhir olursa aslâ mecal vermeyub bî-kusûr cem‘ ve tahsîl eyleyub hazine-i ‘âmirem içün katl ve zabt etdirub zikr olunan katl husûsu dâhi şer‘le sâbit ve zâhir olursa muhkem habs etdirub ‘arz etdikden sonra ol-bâbda emrim ne vechle sâdır olursa mûcebi ile ‘amel idesin ammâ hîn-i teftişde tamâm-ı hak üzre olub ‘arz ve ta‘assubdan ve meyl u muhabadan ziyâde hazer idub hakk-ı sarîhe tâbi‘ olasın

Hüküm 1266

Trablusgarb beğlerbeği olan Memi Paşa’ya hüküm ki sâbıka Ağrıboz nâzırı olan Hızır Çavuş’un zimmetinde bekâya-yı ‘atîk ve cedîdden hayli mal-ı mîrî olub mezbûr Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikalarından Bizeban Süleyman zîde mecduhûya teslim olunub varub mahall-i hâdisede teftiş olunmak fermânım olmuşdur buyurdum ki vardukda fermân-ı celilü’l-kadrim üzre mezbûr Hızır Çavuş müşâru’n-ileyh Bizeban Süleyman’a teslim eyleyesin ki mahall-i hadiseye alub getürüb teftiş eyleyub zimmetinde olan mal-ı mîrîyeyi bî-kusûr tahsîl eyleye ve muhâlefetden ziyâde hazer idesin

Sayfa 580

Hüküm 1267

Pir Hattıyla emr-i şerîf buyruldu

Gence beğlerbeğine hüküm ki mukaddemâ Gilan hâkimi olub hâlâ Gence’de mukîm olan Hacı Ahmed Han Tokad’da sâkin olmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda muma-ileyhe ve yanında olan âdemlerine Gence hazînesinden Tokad’a gelince kifâyet idecek mikdârı harçlık virub ve yanınca Gence çavuşlarından kifâyet mikdârı âdem koşub emin ve sâlim Tokad’a ulaştırub hıfz-u hirâset etdirmek bâbında ikdam ve ihtimâm idub emr-i şerîfime muğayyir vaz‘ olunmakdan hazer eyleyesin

Hüküm 1268

Tokat kâdîsına hüküm ki mukaddemâ Gilan hâkimi olub hâlâ Gence’de mukîm olan Hacı Ahmed’in Tokad’da sâkin olması bâbında fermân-ı ‘alîşânım sâdır olmağla kasaba-i mezbûrede muma-ileyh ve âdemleri sâkin olmağa yarar bir menzil tedârik ve ihzâr etdirilmesin emr idub buyurdum ki vardukda emr-i şerîfim

mûcebince muma-ileyh ve âdemleri sâkin olmağa kifâyet idecek bir ma‘mûrca menzil tedârik ve ihzâr idub ‘avk ve te’hîrden hazer eyleyesin

Numarasız Hüküm İptal Edilmiştir.

Hüküm 1269

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Kefe beğlerbeğine ve Kefe Kal‘ası dizdarına hüküm ki emirü’l-ümerâi’l-kiram sâbıka Kefe beğlerbeği olan Hasan dâme ikbâlehu kendü gemileri ile Azak Kal‘ası muhâfazasına ta‘yin olunmağın kalitelerine Kefe Kal‘ası hisâr erlerinden ve ‘azablarından kifâyet mikdârı cenkci virilmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda mîrimirân müşâru’n-ileyhe varub Azak Kal‘ası muhâfazasında olmak içün kalitelerine Kefe Kal‘ası ‘azablarından hisâr erlerinden kifâyet mikdârı ‘azab hisârları ta‘yin eyleyub muhâfazaya gönderesin

Sayfa 581

Hüküm 1270

Ba Hatt-ı Hazret Efendi

İftihâru’l-ümerâ-İ ve’l-ekâbir ila sefer-i hümâyûnda olub sâbıka başdefterdârı olan İbrahim dâme ‘ulüvvuhûya hüküm ki emirü’l-ümerâi’l-kiram hâlâ Sigetvar beğlerbeği Hasan dâme ikbâlehu südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Sigetvar ve ğayri kal‘aların neferâtı hîn-i fetihden beru leyl u nehâr küffâr-ı haksâr ile cenk ve cidâldan hâli olmayub ve mukaddemâ ‘ulûfeleri üç ayda ve altı ayda bir virilurken hâlâ iki yılı karibdir ki ‘ulûfeleri virilmemekle etleri ve donaları? kalmayub cümlesin satub ziyâde müzâyakaları olduğun bildirdiklerin ‘arz eylemiş imdi mukaddemâ serdâr-ı zafer şi‘ârım İstanbul’da iken zikr olunan kıl‘a neferâtının mevâcibleri içün yüz yük akçe virilmek emr olmuş imdi hâlâ bir iki yıllık mevâcibleri bi’t-temâm akçe dâhi virilmek emr idub buyurdum ki vusûl buldukda işbû emr-i celilü’l-kadrim mûcebince kıl‘a-yı mezbûre neferâtının iki yıllık mevâciblerini virub neferâta zarûret ve müzâyaka çekdirmeyesin husûs-ı mezbûrda mukayyed olub elbette müzâyaka çekdirmeyub iki yıllık mevâciblerin bî-kusûr virub husûs-ı mezbûr içün tekrar şekvâ etdirmeyesin

Hüküm 1271

Ba Hatt-ı Hümâyûn

Sigetvar beğlerbeğine hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub küffâr-ı haksârdan deller alınub fikr-i fasidlerinden suâl olundukda cümle küffâr beğleri Pojon’da cem‘iyyet idub kral kendüsi nice ‘asker ile Yanık semtlerine gelub külli cem‘iyyet idub ve Zerinoğlu ve Nadaji ve Bigani ve ‘Ulvî ve Banmi nâm mel‘unlar Sigetvar üzerine gelub Sigetvar ve etrâfında olan kal‘aları muhâsara idub ve Erdel Voyvodası olan mel‘un dâhi ol-cânibden yürüyüb (yırtık) üç bölük olmakda deyû haber virmekle dellerin birisi Hasan Çavuş ile gönderildi ve min-ba‘d dâhi del alınub (yırtık) bildirmişsin imdi buyurdum ki vusûl buldukda min-ba‘d küffâr-ı haksâr tarafından ğaflet itmeyub dâimâ basîret ve intibâh üzre olub dâhi fikr-i fasid ve hayal-u kasidleri haber alub memâlik-i mahrûsemden bir mahalle ve re‘âyâdan bir ferde zarar u ziyân kasdında olurlar ise bi-‘inâyetillah-i te‘âlâ def‘ ve ref‘leri bâbında varduğun … götürüb envâ‘i yüz aklıkları ... sa‘y ve ihtimâm idub ve muttasıl yarar deller alub vakf u muttali olduğun ahbâr-ı sahîheyi ‘ale’t-tevâli i‘lamdan hâli olmayasın

Sayfa 582

Hüküm 1272

Bağdad da Hızır Paşa’ya hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Zerfol ve Meşkuk Hâkimi olan Seyyid Mübârek südde-i sa‘âdetime itâ‘at (yırtık) irsâl etmek içün izn-i hümâyûnum ricasında olduği mukaddemâ ‘arz olundukda itâ‘at iden âdemlerin gönderesin deyû fermân olmağın istimâlat güne mektûblar gönderildikden sonra hâlâ müşâru’n-ileyh ‘aşîretinin namdârlarından ‘amucasıoğlu ‘Abdimenaf nâm âdemin sana gönderub cülûs-ı hümâyûnum sa‘âdet makrûnum vâki‘ olmağla südde-i sa‘âdetime gelmek bâbında izn-i hümâyûnum rica eyledüği ‘arz eyledüğün ecilden izn-i hümâyûnum erzan kılınmışdır buyurdum ki vardukda mezbûre icâzet viresin ki südde-i sa‘âdetime gelub edâ-i hizmeteyleyeler

Hüküm 1273

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

İstifa kâdîsına hüküm ki Ağrıboz ve Mora ve İnebahtı ve Mizistre sancaklarında vâki‘ olan kâdîlıkların mehâyif teftiş Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikalarından kıdvetu’l-emâcid ve’l-ekârim Bizeban Süleyman dâme

mecduhûya fermânım olub sen müfettiş olmağın emr idub buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olub müşâru'n-ileyh ile varub fermân-ı sâbık mûcebince zikr olunan mehâyif teftişi husûsunda müfettiş olub toprak kâdîları ile ma'an icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyye eyleyesin

Hüküm 1274

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Yenişehir ve Tırhala kâdîlarına hüküm ki hâlâ ol-cânibde mîr-i der-anbâr tereke olub İstanbul zahîresiçün gemilere tahmil olunub irsâl olmak içün Dergâh-ı Mu'âllam yeniçerileri yayabaşlarından kıdvetu'l-emâsil ve'l-akran (boşluk) ta'yin olunub gönderilmişdir buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda tamâm-ı mukayyed olub te'hîr ve tevakkuf itmeyub anun gibi der-anbâr olan terekeleri İstanbula zahîresi içün fermân-ı hümâyûnum mûcebince gemilere tahmil idub ve ne mikdâr tereke tahmil olunduğu yazub müşâru'n-ileyh ile mu'accelen gönderesin 'avk ve te'hîrden beğâyet hazer idesin

Hüküm 1275

Ba Hatt-ı Hamza Efendi

Buyruldusu hizmetine verildi hamdüzreolmağla

Midilli beğine ve kâdîsına hüküm ki bundan akdem Yani veled-i Nikola zimmî kazâ-yı mezbûrda Kili nâm karyeden Kostandi Kara Yuğda nâm zimmînin evinde mecrûhen maktûl bulunub mezbûr zimmî mecrûh oldukda mürd olmazdan kadim kendüden suâl olundukda beni mezbûr Kostandi mecrûh eyledi deyû cevab virdüğünden ma'ada Bekir bin 'Abdullah ve Mehmed bin 'Abdullah nâm kimesnelerde vech-i meşrûh üzre şahadet idub ve karye ahâlisi dâhi ol-vechle haber virdükleri sebeb ve himmet olmağın buyurdum ki vardukda mezbûr Kostandi-i ele getürtüb ğaybet iderse şer'le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub katl husûsu bi-hasbu'ş-şer' üzerine sâbit ve zâhir olursa suret-i sicilleriyle küreğe gönderesin ta'sil ve ğarz etdirmeyesin

Sayfa 583

Yevmü'l-sâlis Fi 26 Şevvâlü'l-mükerrem sene 1003

Hüküm 1276

Bu Hüküm İptal Edilmiştir.

Hüküm 1277

Budun ve Sigetvar serhadlerinde olan kâdîlara hüküm ki serhad ğazileri daru'l-harbden çıkardıkları emir ve sâir mal-ı ğanaimin nısfını mîr-i mirân ve mîrliva olanlar alub bazı zemanda dâhi ziyâdesin alub serhad ğazilerine te'addi olunduğu i'lam olmağın serhad ğazileri daru'l-harbden çıkardukları esirlerin penc u yekin alındıkdan sonra dahl olmağın men' olunmak emr idub buyurdum ki vardukda serhad ğazilerinin kendüleri daru'l-harbden çıkardıkları esirlerin penc u yekin virdiklerinden sonra nısfın aluruz deyû esirlerine ve sâir mal ğanaimlerine mîrimirân ve mîrliva tarafından min ba'd dahl ve ta'arruz etdirmeyub men' ve za'i eyleyesin istemezler ise yazub 'arz eyleyesin

Sayfa 584

Hüküm 1278

Pir

Bostancıbaşı bu cânibe göndermek

Sapanca kâdîsına hüküm ki kazâ-yı mezbûre tâbi' Kara'abdiler nâm karye sâkinlerinden Karaca ve Derviş ve karındaşı nâm şâkiler hâssa topcularından Hacı Mehmed'in evin basub altı bin akçesin ve nice esbâb ve erzakın ve iki yüz'adedbi-hak tahtasın ğaret ve hisâret eyleyub dâima bu minval fesâddan hâli olmadıkları i'lam olmağın mezbûrlar ele-getürülüb kayd u bend ile asitâne-i sa'âdetime gönderilmek içün bostancılarım başı olan kıdvetu'l-emâcid ve'l-ekârim (boşluk) dâme mecduhû ta'yin ve irsâl olmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olub mezbûrları ihzâr idub ğıybet iderlerse müşâru'n-ileyh mübâşeretiyle şer'le buldurması lâzım olan kefillerin buldurub dâhi hilâf-ı mezbûr bundan akdem bir def'a şer'le fasl olmuş değilse hak üzre teftiş idub göresin fi'l-vâki' vech-i meşrûh üzremüdde-i kürek (Boşuk) evin basub fesâd ve şena'at etdikleri sâbit ve zâhir oldukdan sonra sâir fesâdların suret-i sicilleriyle mukayyed ve mahbus mûma ileyh asitâne-i sa'âdetime gönderesin

Hüküm 1279

Pir

... olmayan da'valara karışmayalar

Eriha kâdîsına hüküm ki mektûb gönderub nefs-i Eriha sâkinlerinden Şeyh Namin ve Gözlüden Hacı Salih ve Hetili nâm karyeden 'Alaaddin ve Nasreddin Hacı

Mehmed Telbuse? ve Türkmen ve mukaddemden Buyaker Dumek nâm kimesneler dâima şirret ve şekâ üzre olub tezvîr ve telbisden hâli olmayub ve beğleriyle subaşıları ve ümenâ yanlarına varub Müslümanları ğammaz idub hilâf-ı vâki‘ isnâd itmekle ehl-i ‘örf ahz etdirub malların aldırub ve kendüler dâhi alub ... Paraklu ve Kızıl Paraklu şeyhleriyiz deyû tarafından üç yüzden ziyâde kan olmasın bais olub her vecihle izâleleri lâzımdır deyû telhir-i? tasdikin ecilden buyurdum ki vardukda mezbûrları şer‘-i şerîfe ihzâr idub ğaybet iderler ise şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub dâhi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde iden hüsemâlarıyla muvâcehe idub bir def‘a şer‘le fasl olmayub on beş yıl mürur itmiyan husûsların hak üzre teftiş idub göresin ashâb-ı hukukun müteveccih olan hakların ba‘de-s-sübût bî-kusûr hükm idub alı-virdikden sonra muhkem tenbîh ve te’kîd eyleyesin ki min-ba‘d medhalleri olmayan da‘valara karışmayub ve ehl-i ‘örf yanlarına varmayub kendü hâllerinde olalar anun gibi tenbih olmazlar ise ism u resmleriyle yazub ‘arz eyleyesin ki gereği gibi haklarından gelinmek ile sâir eşkıyâya mûceb-i ‘ibret ve tahsil ola

Hüküm 1280

Ba hatt-ı Pir Efendi

Rıdvan kayd u bend ile gönderilmek buyruldu

(boşluk) kâdîsına hüküm ki düstûr-ı mükerrem vezirim İbrahim Paşa edamallahu te‘âlâ iclâlehû Haymana’da vâki haslarının zabiti olan Haydar’ın subaşısı olan Rıdvan nâm kimesneyi tutub fuzûli altı gün habs eyledüği ve iki binden ziyâde akçesin ile bir re’s yarar atın çeküb alub zulm ve te‘addi eyledüğü i‘lam olmağın mezbûr Rıdvan’ın kayd u bend ile südde-i sa‘âdetime gönderilmesin emr idub buyurdum ki emrim üzre mezbûr Rıdvan’ı kayd u bend ile bu cânibe gelen yarar âdemlere koşub südde-i sa‘âdetime gömderesin koşub gönderdiğin âdemlere muhkem tenbîh ve te’kîd eyleyesin ki yollara ve izde ve menâzil ve merâhilde ğaflet ile ve yâhud ahz ve celb olunmağla ğaybet etdirilmek ihtimâli olmaya deyû hükm-i şerîf tahrîr olmuşdur Evâhir-i Şevvâl Sene 1003

Sayfa 585

Hüküm 1281

Ba Hatt-ı Pir Efendi

İznikmid kâdîsına hüküm hi sâbıka Erzurum Defterdârı olan Mehmed’in kasaba-i İznikmid’de vâki‘ olan deve ve katır ve at ve sâir esbâb ve eskâlinden her ne

mikdâr mevcûdiyeti varsa zabt ve kabz olunmasın mühimmâtdan olmağın Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından kıdvetu’l-emâcid ve’l-akran ‘Ali Çavuş zîde kadruhû irsâl olunmuşdur buyurdum ki hükm-i şerîfimle vardukda müşâru’n-ileyh çavuşum mübâşeretiyle ma‘an üzerlerine varub müşâru’n-ileyhimin bi’l-fi‘il mevcûd olan deve ve katır ve at ve sâir esbâb ve eskâlinden her ne mikdâr nesnesi varsa zabt ve kabz eyledükden sonra mühürleyub bir mahfûz yerde hıfz etdirub kallab ve kefiller her ne ise bi’t-tamâm yazub müfredat defteriyle südde-i sa‘âdetime ‘arz eyleyesin sonradan emr-i şerîrim ne vecihle sâdır olur ise mûcebiyle ‘amel oluna

Hüküm 1282

İznikmid kâdîsına hüküm ki Dergâh-ı Mu‘âllam yeniçerilerinden Darende seferinde Hüseyin nâm yeniçeri südde-i sa‘âdetime ‘arzuhâl sunub ‘Ayşe nâm dellale ‘Ali nâm kimesne ile bunun evine girub iki yüz kırk bir sikke altunun ve yüz doksan ğuruşun altı bin nakid akçesin sirkat idub ba‘de ikrâr idub iken virmeyub ta‘allül ve bahâne eyledüğin bildirub şer‘le ahvâlin Divân-ı Hümâyûn’da görülsün deyû ‘amel rica etmeğin buyurdum ki vardukda mezbûrları getürüb südde-i sa‘âdetime gönderesin ki sözün ile Divân-ı Hümâyûn’umda mürafa‘a olub ahvâlleri şer‘-i şerîfimle görülüb icrây-ı hak oluna

Hüküm 1283

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Nahcıvan kâdîsına hüküm ki Revan’a tâbi‘ Kerli nâm karyeden Mîr Zacan nâm zimmî dâima köy kethüdâsı olub subaşılar ve eminler ile yekdil ve yekcihet olub re‘âyâyı ğammaz idub kendüsi bu sebeble tekâlifden halâs olub elinden re‘âyâ ‘âciz kalub ekserî celây-i vatan idub ve mezkûr zimmînin karındaşı Kanus mukaddemâ Müslüman olub ba‘de mürted olub her gelen beğerbeği re‘âyâsın tutub cerîme taleb etdükde mezbûr karındaşı Mîr Zacan fukarâya salğun salub cem‘ idub beğlerbeğiye virub kendüsi bırakmaya virmeyub te‘addi ve tecâvüzleri hadden birûndur deyû i‘lam olmağın her ne vâki‘ olursa sâirleri ile beraber çıkub ‘inâd ve muhâlefet iderler ise kayd u bend ile asitâne-i sa‘âdetime gönderilmek emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda emrim üzre mezbûrlara muhkem tenbîh ve te’kîd edesin ki min-bad‘ fukarâyı ehl-i ‘örfe ğammaz itmeyub kendü hâllerinde olub vech-i meşrûh üzre zulm ve te‘addi eylemeyeler şöyle ki giru mütenebbîh olmayub re‘âyâya zulm ve te‘addi

iden olurlar ise kayd u bend ile beraber âdemlere koşub asitâne-i sa‘âdetime gönderesin

Sayfa 586

Hüküm 1284

Çavuş Başına Verilmişdir

Bağdad muhâfazasında Vezir Hızır Paşa’ya hüküm ki vilâyet-i Bağdad’da olan kıl‘a neferâtı yoklanmak lâzım idüğü i‘lam olunmağın Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından kıdvetü’l-emâsil ve’l-akran ‘Ali Çavuş senin ma‘rifetinle yoklamak emr idub buyurdum ki vardukda vilâyet-i mezbûrda olan cem‘ian kıl‘an neferâtın müşâru’n-ileyh çavuşuma yokladub kendü hevâlarında olanların dirliklerin hizmetlerinde mukîm olub müstehak olanlara tevcîh eyleyesin

(Bir sûreti Şehrizol beğlerbeğine, Bir sûreti Basra beğlerbeğine, Bir sûreti Lahsa beğlerbeğine).

Hüküm 1285

Ba Hatt-ı Pir Efendi buyruldusu hüccetle üzerinde olmakdan haslarına virildi

Sultanönü beğine Seydiğazi ve Eskişehir ve Karacaşehir kâdîlarına hüküm ki siz ki kâdîlarsız mektûb gönderub Trabzon’dan gelub Seydiğazi’de tavattun eyleyen kazğancılardan bazı kimesneler yeniçeri ve ‘acemi oğlanı değil iken ol-nâmla re‘âyâya zulm ve te‘addi üzre olmağla südde-i sa‘âdetimden emirle teftiş olundukda mezbûrlar fukarâya zulm ve te‘addi idub fukarânın evlerin basub emvâl ve esbâb ve at ve katırların ğasben aldıklarından ğayri evleri üzerinde şurb-ı hamr idub ehl u ‘iyâllerin tasarruf idub ve çarşularda alet-i harbla Müslümanları mecrûh idub ve hamam yollarında hatunların ve oğlanların önlerine varub ve bazı haramzâdeleri ve fahişe ‘avratları yanlarına alub fesâd ve şena‘atden hâli olmayub ve her birinin karr u şena‘atleri şühûd-u ‘udûlle muvâcehelerinde sâbit ve zâhir ve sicil olmuşdur deyû deyû i‘lam etmişdir imdi bu makule ehl-i fesâdın ele-getürülüb şer‘le haklarından gelinmek mühimmâtdan olmağın buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub mezbûrları ele-getürüb ve ğıybet idenleri şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getürtüb dâhi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde eyleyen hüsemâları muvâcehesinde ahvâllerin hak üzre teftiş idub göresin mezbûrların ‘arz olunduği üzrefukarâya zulm ve te‘addi eyledikleri sâbit ve siccil olmuş ise ba‘de’s-sübût ashâb-ı hukuka şer‘le müteveccih olan hakların şer‘le alı-virildikden sonra ehl-i

fesâda himâyet itmeyub şer‘le lâzım gelindüği üzre haklarından gelesiz yeniçeri ve ‘acemi oğlanı nâmına olanları ism u resmleriyle yazub ‘arz eyleyesiz ki ba‘de haklarında ne vechle emrim sâdır olursa mûcebiyle ‘amel eyleyesiz hak üzre olub tezvîr ve telbisden ve ğarz ve ta‘assubdan ve ehl-i fesâda himâyet olunmakdan hazer eyleyesiz

Sayfa 587

Hüküm 1286

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Ağrıboz ve Mora ve İnebahtı ve Mizistre sancaklarında vâki‘ olan kâdîlara ve Dergâh-ı Mu‘âllam müteferrikalarından kıdvetu’l-emâcid ve’l-ekârim Bizeban Süleyman dâme mecduhûya hüküm ki siz ki kâdîlarsınız taht-ı kazânuzda bazı eşkıyâ zuhûr idub evler basub yollar kesub katl-i nüfûs ve ğaret-i emvâl ve esbâb eyleyub fesâd ve şena‘at üzre oldukları i‘lam olunmağın bu bâbda harab olan Hatt-ı Hümâyûn sa‘âdet makrûnum mûcebince ‘umûmen mehâyif-i teftiş fermânım olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olub anun gibi zuhûr idub ehl-i fesâdı hüsn-ü tedbir ve tedârik ele-getürüb dâhi da‘va-yı hak idub ta‘yin-i madde idenler ile beraber idub ve ğaybet iderlerse şer‘le buldurması lâzım olan kefillerine buldurub getürtüb bir def‘a şer‘le görülüb ve on beş yıl mürur itmiyan husûsların hakk ve ‘adl üzre onât-ı vechle ‘umûmen teftiş ettirub dâhi şer‘le sübût bulan hukuk ashâbına hükm idub mefâyihi alı-virdikden sonra ehl-i fesâd muhtac-ı ‘arz olanlardan ise teftiş idub mahzâ eyleyesin değil ise ehl-i fesâdı aslâ himâyet etmeyub bir vecihle haklarından gelesin ki sâir ehl-i fesâd ve şena‘ate mûceb-i ‘ibret ve tashil vâkı‘ ola ammâ hîn-i teftişde hakk-ı sarihe tâbi‘ olub tervizden ve şühûd-u ruzdan ve ğadr ve ta‘assubla veya ahz ve celb sebebi ile ehl-i fesâda himâyet olunub kendü hâlinde olanlara zulm ve te‘addi olmakdan beğâyet hazer idesiz

Hüküm 1287

… Hazreti Nişancı Paşa

Şemahi kâdîsına hüküm ki taht-ı kazânda Zaim Zülfikar’ın re‘âyâsına bazı melikler ve kethüdâlar karışub rencide etmekle re‘âyâ perâkende olmağa bais oldukları i‘lam olunmağın imdi re‘âyâya melikler tarafından ve kethüdâlar cânibinden aslâ bir vecihle dahl ve tecâvüz olunduğuna rıza-yı şerîfim yokdur dâima murad-ı hümâyûnum eyyam-ı sa‘âdetim re‘âyâ asude-i hâl olmağla devam-ı devletim

ud‘iyyesine meşğul olmakdır vilâyet-i mezbûrede melik nâmına olanlar bi’l-külliye ref‘ olunub re‘âyâ üzerine melikler musallat olmayub anun gibi mîr-i hizmet ve sâir sipâhîlerine müte‘allık re‘âyânın husûsi oldukda köylerinden kendülerinin rızâlarıyla ta‘yin etdikleri kethüdâları görmek emrim olmuşdur beratla üzre melikler cümle vilâyetden ref‘ olunmuşdur buyurdum ki vardukda bu bâbda mukayyed olub vilâyet-i mezbûrede berat-ı hümâyûnumla olan melikleri bi’l-külliye kalmayub re‘âyâ üzerine çıkartmayub bir vecihle dahl ve ta‘arruz etdirmeyesin mesâlihe karışdırmayasın anın gibi görülmeyesin lâzım husûsları oldukda fermân-ı şerîfim mûcebince (yırtık) etdikleri kethüdâları mübâşeretiyle ahvâllerin görülüb (yırtık) kethüdâlığı mukâbelesinde kimesneden (yırtık) bir vecihle te‘addi ve tecâvüz etdirmeyesin meliklerden min ba‘d emrime muhâlif elimde beratım vardır meliklik hizmetin ederim deyû ta‘arruz ederse beratların ellerinden alub mühürleyub südde-i sa‘âdetime gönderesin ziyâde ‘inad ve muhâlefet idub re‘âyâya istilal verenleri habs idub yazub bildiresin ki şer‘-i şerîf ve fermân-ı hümâyûnuma muğayyir iş edenlerin haklarından geline bu hükm-i hümâyûnum siccil-i mahfûza kayd idub hâlâ min ba‘d mûcebi ile ‘amel eyleyesin

Hüküm 1288

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Kefe beğlerbeğine ve defterdârına hüküm ki sâbıka Cezâyir-i Ğarb beğlerbeğisi olub hâlâ donanma-yı hümâyûn gemilerinde serdar olan Şa‘ban gemisi ile Baf beği gemilerine Kefe ve Özi mukata‘asından beş yüz kantar peksimed verilmek emr idub buyurdum ki vardukda Nasrullah’dan? müşâru’n-ileyhimanın gemilerine Kefe ve Özi mukata‘asından beş yüz kantar peksimed veresin

Sayfa 588

Hüküm 1289

Anadolu beylerbeyine ve Karahisar-ı Sahib sancağı beyine ve liva-i mezbûrda vâki‘ olan kâdîlara hüküm ki liva-i mezbûrede talib-i ‘ilm olan suhte tâifesi Dergâh-ı Mu‘âllama ‘arzuhâl idub müdde-i medid ve zeman-ı ba‘d ders medreseler bucağında tahsîli ‘ilimde olub danişmendliğe istihkak bulmuş iken bir vecihle hame ve dülbend bahâsına iktidârlar olmamağla harçlık tedâriği içün sılalarına ve nasblar dâhi beş on yıldan beru namzed olub teehhül etmeğe müteveccih olduklarında da‘va-yı hak ider hasımları yoğken nice mazlumlar ol-vechle bî-günah katl olunduğun bildirub ol-

bâbda hükm-i hümâyûnum rica etdikde tevâlib-i mezbûreden ehl-i fesâd olub eşkıyâdan oldukları ber muktezâ-yı şer‘-i şerîf sâbit oldukda bir vecihle himâyet itmeyub haklarında şer‘le lâzım geleni icrâ etdirub ammâ kendü hâlinde Müslim ve mütedeyyin olub ve yat ve yerakları olmayub kimesneye zarar u ziyânları olmayanları şer‘-i şerîfe ve emrime muhâlif aslâ kimesneyi rencide etdirmeyesin muhâlefet idenleri ism u resimleriyle yazub ârz eyleyesin deyû merhûm ve mağfiru’n-leh babam tabe serahu zemanında hükm-i şerîf virilub tecdid olunmak bâbında ‘amel-i rica etmeğin buyurdum ki mukaddemâ virilen hükm-i şerîfim mûcebince ‘amel eylemeyub hilâfına cevaz göstermeyesiz

Hüküm 1290

Ba Hatt-ı Pir Efendi

Rodos beğine hüküm ki hazane-i ‘âmirem Mısır cânibi defterdârı olan kıdvetu’l-ümerâi ve’l-ekâbir Mehmed dâme ‘uluvvuhû mahrûse-i Mısır’a gelmek içün iki kâdîrğa ile Rodos’a müteveccih olmuşdur buyurdum ki vardukda te’hîr ve tevakkuf etdirmeyub müşâru’n-ileyhi Rodos gemileri ile mahrûse-i Mısır’a irsâl ve îsal eyleyub ‘avk ve te’hîrden ziyâde hazer eyleyesin

Hüküm 1291

Anadolu beğlerbeğine (yırtık) ve Afşar kâdîlarına hüküm ki sen ki mîr-i mirânsın mukaddemâ mektûb gönderub nefs-i Afşar’da sâkin Mustafa nâm za‘im emr-i şerîfe ibrâz idub dâhi Kâdî ve ‘Abdi nâm danişmend ile olan da‘vaları görülmek fermânım olduğundan (yırtık) mezbûrlar merkum Mustafa’ya fevka’l-hadd zulm etdiklerinden ma‘ada ahâli-i kasaba ve fukarâ ve zu‘afanın cüzî bahâne ile cebren ve kahren bağların ve sâir memâliklerin alub şer‘-i şerîfe da‘vet olunduklarında itâ‘at itmeyub ba‘id zeman nice üzerimize âdem gönderdik deyû envâ‘i zulm ve te‘addi idub bi’l-cümle mezbûrların şirret ve şekâsı hadden ziyâde olub izâleleri lâzımdır deyû kasaba-yı mezbûr halkı ve sâir karyeler halkı gelüb tazallüm etdiklerin mukaddemâ ‘arz eyledükleri ecilden şer‘le görülmek içün babam zemanında emr-i şerîf virilub hâlâ tecdid olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki vardukda mezbûrları emr-i sâbık mûcebince ihzâr idub ğaybet iderse şer‘le buldurması lâzım olanlara buldurub getürtüb dâhi bu husûslardan bir def‘a şer‘le fasl olmuş olmayub üzerlerine on beş yıl mürur itmiyan husûsların hüsemâları muvâcehelerinde şer‘le teftiş ve tefahhus eyleyub üzerlerine sâbit olan hukuku

ba‘de’s-sübût hükm idub ashâbına alı-virdikden sonra muktezâ-yı şer‘ üzre şer‘le haklarından gelesiz şöyle bilesiz

Sayfa 589

Hüküm 1292

Kıbrıs beğlerbeğine ve Lefkoşa kâdîsına ve dizdarlarına hüküm ki sâbıka Aksaray kâdîsı Mevlana Muhyiddin dem ve diyet husûsunda Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından Satılmış Çavuş ile nizâ‘ları olub mezbûr Satılmış Çavuş ve Hızır nâm müderris ve âdemleri ‘Osman ve Ahmed ve Mehmed ve ‘Abdullah nâm kimesneler **(Bu Hüküm Tamamlanmamıştır)**

Hüküm 1293

Mezbûrlar Gelub Yamak Olmak

Edirne kâdîsına hüküm ki İstanbul’da koyun emini Muhammed Çavuş mühürlü tezkere gönderub bundan akdem mahrûse-i Edirne’den bedel-i kasabat içün her sene yüz bin akçe cem‘ olunmak fermân olmağın lâkin her senede ol-mikdâr akçe cem‘ olunmak ‘azîm teklif olmağın mahrûse-i Edirne’de Rüstem Paşa Hanı’nda sâkin Mustafa Çelebi ve Hasan Paşa’da sâkin Halebli Hüseyin ve ‘Attarcı Hüseyin ve Ketancı ‘Ali Çelebi ve Bazarbaşı Mahmud Çelebi ve ‘Ali Paşada sâkin Bazzaz Hacı Musa ve Şeytan Yasef Yâhudi ve Tavk Kapusunda Baluhcu? Yoğrazil oğlu Dimitri ve Meyhaneci ve Dimo Kaçıla ve Orta Kapuda Dimo Berber ve Kızılbaş Meyhaneci ve Na‘ufet oğlu Dimitraki nâm zimmîler ve sâbıka zikr olunan tâcirler mahrûse-i İstanbul’da Yeniçeri meydanında kassab olan Binbaşı Yorgi ve Dimitri nâm kassablara yamak ta‘yin olunmak hususu içün emr-i şerif verilub mucebince tekrar hükm-ü hümâyûnum verilmek bâbında înâyet-i ricasına bildirmeğin buyurdum ki emr-i şerifim vardukda mezbûrları getürdüb tenbîh eyleyesin te’hîr itmeyub gelub zikr olunan kassablara yamak olub hükm-i sâbıkım ve ola-geldüği üzre yamaklık eyleyesin

Sayfa 590

Hüküm 1294

Kilidülbahr Kal‘ası dizdarına hüküm ki südde-i sa‘âdetime mektûb gönderub Venedik ve Dubrovnik gemileri Sultaniye Kal‘ası Limanı’na lenger bırağub üç günden sonra gemi üzerine varılub yoklandukda içlerinde yapağı ve gön ve meşin ve sahtiyan ve bahar esbâbı ve penbe ve keçe ve suf ve bunlara benzer esbâb bulunub

memnu‘ kangisidir ve kangisi değildir deyû hükm-i hümâyûnum ricasına ‘arz etmişsin imdi memnu‘ olan meta‘ tereke ve yerak ve barut ve at ve penbe ve rişte-i penbe ve kurşun ve balmumi ve sahtiyan ve donyağı ve gön ve meşin ve koyun derisi ve zifttir buyurdum ki vardukda onât-ı mukayyed olub zikr olunan memnu‘ meta‘dan cüzî ve külli salıvirmekden hazer idub bunların gemilerinde bulundukda girift eyleyesin

Hüküm 1295

Ba Hatt-ı Pir Çelebi

Mısır beğlerbeğine hüküm ki Mısır’da Fahavakca sancağı beği olan kıdvetu’l-ümerâi’l-kirâm Mehmed dâme ‘izzuhûnun ve tevâbi‘nin mutasarrıf oldukları eğer anbâr emâneti ve tüfenkciler kitâbeti ve gönüllüler kethüdâlığı ve tüfenkciler kethüdâlığı ve Süveyş emâneti ve kitâbeti ve şehir havâleliği ve ğayri dirlikleri kendülere tasarruf etdirilub ahardan mukaddem ve mu‘ahhar tarihle emir ibrâz iderlerse dahl etdirmeyub kema-kân müşâru’n-ileyhin âdemlerine zabt etdirilmek emr idub buyurdum ki vardukda müşâru’n-ileyh ve tevâbi‘nin mutasarrıf oldukları eğer anbâr emâneti ve tüfenkciler kitâbeti ve gönüllüler ve tüfenkciler kethüdâlıkları ve Süveyş emâneti ve kitâbeti ve şehir havâleliği ve ğayri dirlikleri husûsu içün mukaddem ve mu‘ahhar tarihle emir ibrâz iderler ise min ba‘d dahl ve ta‘arruz etdirmeyub emrim mûcebince kema-kân müşâru’n-ileyhin âdemlerine zabt u rabt etdiresin

3.2. 73 NUMARALI MÜHİMME DEFTERİNİN (434-590) HÜKÜM ÖZETLERİ

[434]

Hüküm 959

Şam Beylerbeyi ve Defterdârına; Şam hazinesi gelir-gider harcamalarının merkeze her sene vaktinde ve tam olarak gönderilmesinin ardından bir kaç seneden beri vaktinde gönderilmemesinin sebebinin yerinde incelenip deftere kaydedilmesi için kapıcıbaşlarından Veli'nin görevlendirilmesi hakkında.

[435]

Hüküm 960

Eskişehir Kadısına; Eskişehir halkı mektup gönderip kasabada daha önceleri meyhane ve bozahane yok iken bazı kimselerin tatlı boza adına dükkanlar açıp, ekşi boza ve hamr sattıklarından bozahane ve meyhanelerin kaldırılması hakkında.

Hüküm 961

Dergah-ı Ali kapıcılarından Veli'ye; Bağdad, Basra, Haleb,Şam, Trablusşam, Musul, Rakka, Diyarbakır, Erzurum, Rum ve Karaman'da mevcut olan yerlerde hazine makbuzlarının bazılarının gönderilip bazılarının eksik gönderilmesi ve kul maaşlarının neden sonraya bırakılmış olduğu ve mahsul gelirlerinin neden verilmediğinin araştırılması hakkında.

[436]

Hüküm 962

Kırım Hanı'na; Dergah-ı Sa'âdet yayabaşılarından Mehmed Subaşı'nın Özi'de düşmana esir olduğunun duyulup, karşılığının ödenip kurtarılması hakkında.

Hüküm 963

Anadolu Beylerbeyi ve vilayet-i mezburede olan Kadılara; Eskiden ekmekçi olan Parvene Ağa'nın, Cafer Çavuş ile Nasuh adlı şahısların akrabası olan Mustafa'yı tüfenk ile katl edip, mallarını yağmalamasından dolayı akrabalarının Mustafa'nın diyetini taleb için Anay Kadısına başvurmaları hakkında.

[437]

Numarasız Hüküm İptal Edilmiştir

Hüküm 964

Konya Kadısı ve Karaman Beylerbeyinin Kaymakamına; İstanbul zahiresi için iki yüz bin adet koyun tedarik edilip sahipleri veya vekilleri ile İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 965

Tuna yalısına varınca yol üzerinde olan Kadılara; (boşluk) adlı zimminin o taraflarda bazı hizmeti olduğundan menzil ve konaklarda kimseye zarar verilmemesi hakkında.

[438]

Hüküm 966

Eski Galata Kadısı olan Mevlana Şeyhi'ye; Galata'da işsiz güçsüz gezen bekar ve kendi yolunda olmayan levend, yave, yaramaz avratlar, mahalle imamları gibi şahısların Müslümanların marifetiyle teftiş edilip Divan-ı Hümayuna gönderilip sürgün edilmeleri hakkında.

Hüküm 967

Bağdad muhafazasında olan Vezir Hızır Paşa'ya, Bağdad Kadısı'na ve vilayet-iBağdad'da olan Kadılara; Bağdad'da vilâyet tahririnin kaldırılmış olmasına rağmen, Halim adındaki katibin tahrir bahanesiyle zuama ve erbab-ı tımardan akçelerini almış olması hasebiyle hakkından gelinmesine dair hüküm.

Hüküm 968

Bağdad muhafazasında olan Vezir Hızır Paşa'ya; Bozuk fikirli insanlara karşı verdiği mücadelelerde ve bulunduğu yerleri muhafazada gösterdiği başarılarından dolayı kendisine hil'at gönderilmesi hakkında.

[439]

Hüküm 969

Hamid Beyi ve Urla Kadısına; Urla kazasına tabi Küçük adlı karye sakinlerinden Timur Han ve Yahya daima zulüm ve zorbalık içerisinde oldukları ve Akderbend yakınlarında olan eşkıyalarla yoldaşlık ettiklerinden yakalanıp İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 970

Bayramlı, Ulubey ve Ebulhayr Kadılarına; İsmail adlı zımminin subaşısı Kürd Süleyman eşkıyadan olup ona tabi Deli Kasım ve beraberindeki kırk elli nefer

eşkıya ile Müslümanlara zulm ettiği ve mallarını yağmaladığı, Ulubey kadısının mahkemesini basıp seccade-i Resule ve imamına edepsizce sövdükleri ve bunun gibi birçok faaliyeti olduğundan yakalanıp gereğinin yapılması hakkında.

[440]

Hüküm 971

Diyarbekir Beylerbeyine; Bir zamanlar Cezire hakimi olan Aziz Bey'i, Mir Şeref adındaki şahıs bazı eşkıyayla birlik olup kendisini ve ailesini katl ettiği ve Diyarbekir hükümetinin tasarrufunun Asitane-i Saadet'te karara bağlanıp Mehmed'e verildiği ve Diyarbekir'in zabtı için Şeyhi Çavuş gönderildiğinde Mir Şeref tarafından yakalanıp haps edilmesi ve memleketi haksız yere işgal etmesi hasebiyle adı geçen Mir Şeref ve beraberindekilerin haklarından gelinmesine dair.

(Bir sureti Hazo Hakimi Mehmed Bey'e, bir sureti Hakkari Hakimi Zekeriya Bey'e, bir sureti İmadiye Hakimi Seyyid Han Bey'e, bir sureti Bitlis Hakimi ŞerefhanBey'e).

Hüküm 972

Basra Defterdarı Mehmed ve Balıkesir Kadısına; Önceden Balıkesir'de ordu ihraç edilmezken mîr-i mîrân tarafından adam gönderilip ellerinde emir olmadan ordu talebinde bulunmaları neticesinde hakarete maruz kalmaları, fakat daha sonra emirleri de olmalarına rağmen gönderilen adamların yine hakaret yemelerinden dolayı Balıkesir halkının muhalefet etmemeleri hakkında.

[441]

Hüküm 973

Galata Kadısına; Merhum Şehzade Mehmed Evkafı'ndan Cezire-i Marmara'ya yirmi nefer harami gelip halkın evini ve mallarını yağmaladıklarından haklarından gelinmesine dair.

Hüküm 974

İnegöl Kadısına; İnegöl'de sakin sipahioğlanı namına Hüseyin Subaşı on beş yirmi levend ile Asitane-i Saadet'te nişancı olan Hamza'nın İnegöl'de olan has askerlerini zapt eyleyip subaşı Perviz'i katletmek için odasını basıp hizmetkârlarından Yusuf'u dövdüğü ve Mehmed'in ellerini kesip hakaretler ettiğinden yakalanıp merkeze gönderilmeleri hakkında.

[442]

Hüküm 975

Ladik Kadısına; Ladik Kadısı Veli'nin, on iki haneden bir azap alınması emr olunmuşken, emre uymayıp her on iki haneden üç azap talep edip ve fazladan akçelerini alıp, yem ve yemeklerine el koyması ve bunun gibi birçok zorbalık faaliyetlerinde bulunması hakkında.

Hüküm 976

Halep Beylerbeyine ve Kadısına; Halep Beylerbeyi Haydar mektup gönderip, evvelce on yükten fazla akçe ile Halep ve Derne mabeyninde kaybolan Kurd ve Mehmet isimli yeniçerilerin katillerini bulmak için giden yeniçerilerden Süleyman'ın, Cenderes isimli karyeye vardığında Kilis Beyi'nin subaşısı olan Mahmud, Süleyman ve yoldaşlarının yolunu basıp mallarını yağmaladığından gereğinin yapılması hakkında.

[443]

Hüküm 977

Gelibolu ve Ezine Kadılarına;Ezine kazasından Cafer isimli şahsın silahdar namına gezip halka hakaretler edip yollarına indiği gerekçesiyle hakkından gelinmesine dair.

Hüküm 978

Ağrıboz, Mora, İnebahtı ve Tırhala Sancakbeylerine ve zikr olunan sancaklarda olan Kadılara; Vefat eden yeniçerilerin Beytülmal'ı zaptı için yeniçeri çavuşlarından Mehmed Çavuş ve yeniçeri Mahmud'un tayin olunduğu,ve ölen yeniçeriler için yeniçeri ağası tarafından gönderilen mektupla hareket edilmesi hakkında gönderilen emir.

[444]

Hüküm 979

İnebahtı Beyine ve Apokri Kadısına; Taht-ı kazanıza tabi Herinko adlı karyede vaki olan manastırın din adamları tarafından merkeze gönderilen arz-ı halde adı geçen karye sakinlerinden ve tımar erbabından olan Durmuş adlı sipahinin beraberindeki eşkıyayla manastıra gelip hayvanlarını ve akçelerini zorla alıp din adamlarına işkenceler etmesi hakkında.

Hüküm 980

Üsküdar, İznikmid, Karamürsel, Mudanya, Gemlik ve Emirali Adası Kadılarına; Dergâh-ı Mu‘âllam çavuşlarından ve İstanbul ihtisabı emini olan Abdullah Çavuş mektup gönderip İstanbul zahiresini hazırlamak için tayin olunan gemilerin yalılarda mevcut olan kasabat ve kuraya varıp reislerin gemilerine yükledikleri zahireyi sattıkları hakkında.

[445]

Hüküm 981

Revan Beylerbeyine ve Kadısına ve Eleşkirt Kadısına; Ekrad taifesinden Bociyanlı? Beşaret isimli şahıs eşkıyadan olup Eleşkirt çeribaşısı Ali çeribaşının sürüsünü basıp iki yüz baş koyununu alıp kendisini vurup iki dişini çıkardığı ve bunların haricinde adı geçen şakilerle beraber halka zulm ettiklerinden gereğinin yapılması hakkında.

Hüküm 982

Karalar Kadısına; Karalar’da sakin olan Şabanoğlu Mehmed kendi halinde olmayıp bu diyara gelen beyler ve kadıların yanına varıp Müslümanları gammazlayıp daha önce uyarılmış olmasına karşın hala bildiğini yapması hasebiyle gereğinin yapılması hakkında.

[446]

Numarasız Hüküm İptal Edilmiştir.

Hüküm 983

Eski Karaman Defterdarı olan Mustafa Efendi’ye; Sefere çağrılıp sefere dahil olmayanlardan sefer bedeli alınması ve donanma mühimmatı için bedellerinin alınması hakkında.

Hüküm 984

Südde-i Sa‘âdet’den Malkara’ya varınca yol üzerinde bulunan Kadılara; Eski İnebahtı Sancakbeyi olan Mehmed’in, yakalanıp merkeze getirilmesi hakkında.

[447]

Hüküm 985

Akdeniz yalılarında olan adaların Kadılarına; Bazı rencberlerin, küffara tereke sattıkları gerekçesiyle gereğinin yapılması hakkında.

Hüküm 986

Kalavurte Kadısına; Kalavurte'de mevcud olanbazı kura halkı Kalavurte Kalesi mustahfızlarına öşürlerini vermeyip Matya asileri ile ittifak halinde olduklarından gereğinin yapılması hakkında.

Hüküm 987

Akdeniz yalılarında vaki olan Kadılara; Trablusgarb Beylerbeyi olan Memi donanma-yı hümayunla sefer için denizden adam göndermenin mümkün olmadığı, haberin ulakla gönderilmesi hakkında.

Hüküm 988

Akdeniz yalılarında vaki olan Kadılara; Cezayir-i Garb Beylerbeyi olan Memi donanma-yı hümayunla seferde olduğu sırada denizde yasaklanmış ticaret malları yüklü olan Venedik gemileri veya diğer gemilere rastlarsa el koyması hakkında.

Hüküm 989

Trablus Beylerbeyi olub, Donanma-yı Hümayun'umla sefer-i nusret eserime memur olan Memi'ye; Cezayir Kalemi'nde zeamet ve tımara sahip olup sefere memur olanların bir an önce sefere iştirak etmeleri ve sefere memur olanların yoklanıp dahil olmayanların tımarlarının hizmet ve yoldaşlıkta bulunanlara verilmesi hakkında.

[448]

Hüküm 990

Derya kenarında mevcut olan kalelerin komutan ve Kethüdâlarına; Donanma-yı Hümayun'a yeterli miktarda hisar eri ve cenkçi verilip gemilere dahil olanlara hizmet ve yoldaşlık edilmesi hakkında.

Hüküm 991

Basra Beylerbeyi olan Ali Paşa'ya; Halep Beylerbeyliği'nde olan zeamet ve tımar erbabı askerlerin, sancakbeyi ve beylerbeyileriyle seferde olduklarından zikr olunan beylerbeyileri koruyup memleketi muhafaza etmeleri hakkında.

Hüküm 992

Mısır Beylerbeyi ve Defterdârına; Kilerde çavuş olan Mehmed Çavuş'un Mısır'a şeker, pirinç, ve sair zahire toplamaya gönderilmesi fakat Raşid ve Dimyat

boğazlarında ve İskenderiye etrafında Arab asileri tarafından şeker gemilerine saldırı yapıldığı gerekçeyle gemilere top konulması hakkında.

[449]

Hüküm 993

Kapıcıbaşı Abdulkerim Ağa'ya; Serdar ile sefere memur olan askerlerin seferi ihmal ettikleri gerekçeyle mübaşir olarak görev yapması ve merkezden, Budin, Temeşvar, Zigetvar ve Bosna sınırlarına varınca yol üzerinde olan askeri birliklerin sefere gönderilmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması hakkında.

[450]

Hüküm 994

Hamid Sancakbeyi ve Isparta Kadısına; Isparta'ya bağlı Çukur köyünden Dergâh-ı Mu'âlla çavuşlarından Mustafa Çavuş'un bazı adamları kasaba-i mezbur ahalisinden bazıları ile kavga etmiştir. Sekiz gün sonra Mustafa Çavuş'un yanına kırk elli levendat alıp şehre girdiği ve şehrin ileri gelenlerinden Haccü'l-Harameyn Hacı Kemal'i kılıç ile bir elini sakatladığı sair eşkiya da bazılarının parmaklarını kestiği ve mahkemeye kaçıp şikâyette bulunmak isteyenlerinde mahkemede yakalanıp aynı aletlerle işkence gördükleri gerekçesiyle haklarından gelinmesine dair ferman.

Hüküm 995

Ankara Sancakbeyi ve Ankara ile Çukurcuk Kadılarına; Çukurcuk kadısı Mevlana Yahya'nın gönderdiği mektupta Çukurcuk kazasına bağlı Karalu, Kavuklu, Kelebir ve Suluz adlı yerlerde halka çeşitli zulümler yaptıkları gerekçesiyle yakalanıp merkeze gönderilmeleri hakkında.

[451]

Hüküm996

Ağrıboz Sancağı'nda olan Kadılara; Ağrıboz Sancakbeyi Mahmud'un merkeze gönderdiği mektupta adı geçen livada zuhur eden eşkıyanın hakkından gelinmesine dair ferman.

Hüküm 997

Ağrıboz Beyine; Şimdiye değin Ağrıboz beylerinin hizmete çağrıldıklarında askerleriyle beraber hizmette bulunmuş olmaları ve ferman olunan derya seferinde de olageldiği gibi tekrar istihdam olunmaları hakkında.

[452]

Hüküm 998

Cezayir-i Garb'da olan Sancakbeyleri ve Kaptanlar ve sair Asakir-i Mansure'ye; Ferman-ı sabık üzre her hususta özellikle gedikler ve terakkiler hususlarında hala beyleybeyi olan Hızır'a itaat etmeleri hakkında.

Hüküm 999

Rumeli'de olan Kadılara; İstanbul'da koyun emini Mehmed Çavuş mühürlü tezkire gönderip Galatasarayı'na kasap olarak tayin olunan Ahmed'in saray mühimmatı için kendi akçesiyle istediği kadar koyun alması hakkında.

Hüküm 1000

Defterhane kâtiplerinden olup celeb tahririne memur olan Mustafa'ya; Yedikule kasaplarından Kara Todori adlı kasabın merkeze gönderdiği arz-ı halde Yanbolu, Kızılağaç, Yenicesi, Akçe Kızanlık ve Azılub kadılıklarında koyun cemine başlayıp noksan üzre koyun toplaması hakkında.

[453]

Hüküm 1001

Talanda Kadısına; Abdullah oğlu Hüseyin adlı mültezimin kefalet nazırı ve meyve sebze yetiştiricileriyle, satıcı arasındaki aracı olan Hasan Çavuş'un halka çeşitli zulümler ettiğinin araştırılıp gereğinin yapılması hakkında.

[454]

Hüküm 1002

Bursa Kadısına; Bakkal Pazarbaşısı olan Mahmud bin Mehmed şehre gelen zahireyi mahzene koyup nice zaman tehir ettiği ve tarziye namıyla getirenden ve bakkallardan fazla akçe aldığı ve bunun gibi faliyetlerde bulunduğu gerekçesiyle görevinden alınıp yerine Yemişçiler Pazarbaşısı olan Uğurlu adlı şahsın tayin edilmesi ve daha sonra Pazarbaşı Mahmud'un bir daha zulüm etmeyeceğine dair kendine küfretmiş olması hasebiyle yeniden pazarbaşı olması ve yine aynı vakaların görülmesi hakkında.

Hüküm 1003

Rodoscuk, İnecik, Malkara Kadılarına ve Rodoscuk zahire hizmetine mübaşir olarak tayin olunan Çavuş'a; Hala yeniçeri ağası olan (boşluk) zikr

olunan kadılıklardan arpa toplanması için gemiler ile İstanbul'a zahire gönderildiğinde kimsenin engel olmaması hakkında.

[455]

Hüküm 1004

Rum Beylerbeyine ve Ortapare Kadısına; Kaza-i mezburda kadı namına olup azledilmiş olan Ahmed'in halktan bazılarının hatunlarını zorla alıp üzerlerinde tasarruf ettiği ve bazı Müslümanları günahsız yere katl edip mallarını aldığı gerekçeyle hakkından gelinmesine dair hüküm.

Hüküm 1005

Ağrıboz Kadısına; Ağrıboz sakinlerinden Hızır Çavuş ve güveysi Nasuh Çavuş'un ehl-i fesad oldukları ve küffara mal sattıkları hakkında.

Hüküm 1006

Şirvan Beylerbeyi Davud'a; Revan zuama ve erbab-ı tımarından iki bin neferin üç yıla kadar Demirkapı muhafazasına tayin olunmaları ve muhafazaya tayin olmayanların dirliklerinin alınması hakkında.

[456]

Hüküm 1007

Samsun Kadısına; Sultan Bayezid Evkâfı halkının gönderdiği arzda Geyvan ve Mahmud Çavuş adlı kişilerin devlet adamlarıyla birlik olup halka zulm ve zorbalık ettikleri gerekçesiyle başbuğ tayin edilmesi hakkında.

Hüküm 1008

Batum Beylerbeyine ve Ayapoli Kadısına; Ayapoli kazasından Osman adlı şahısın kendi halinde olmayıp halka zulm ettiği hakkında.

[457]

Hüküm 1009

Eski Karaman Beylerbeyliğinden emekli olan İbrahim dame ikbaluhuya; Eski Vezir-i Azam ve serdar olan Sinan Paşa'nın çıkacağı seferde daha önce adı geçen yerden topladığı dört yüz kırk yük akçenin bir yüz yirmi yük akçesini adı geçen yerlerin kalelerinde olan askerlere göndermesi hakkında.

Hüküm 1010

Südde-i Sa'âdet'den Gelibolu'ya varınca yalılarda olan Kadılara; İstanbul zahiresi için Mısır'dan pirinç, keten, fulful ve sair zahire yükleyen Barça ve

Karamürsel gemi reisleri İstanbul'a gelmeyip taht-ı kazanıza gelip zahireyi satmaya çalışacakları ve gemilere yükledikleri zahire ürünlerini satmalarına izin verilmeyip İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

[458]

Hüküm 1011

Rumeli Beylerbeyi ile Vezir Hasan Paşa'ya; Vezir-i Azam olan Sinan Paşa serdar olup sefere gitmek üzre olduğu,bundan evvel düşmandan alınan dokuz pare kadırgaya ne olduğunun, elde olan mühimmatın ne kadar olduğunun bildirilmesi hakkında.

Hüküm 1012

Adana Hakimine; Adana kadısı olup Adana'da sakin olan Seyyid Ahmed'in mahkeme muhzırlarından muhzır eminini dövüp öldürmesi hakkında Müslümanların da şahitlik edip Seyyid Ahmed'in merkeze gönderilmesi hakkında.

[459]

Hüküm 1013

Mısır Beylerbeyine; Mısır hazinesinden ve havalisinden kimseye bir akçe verilmemesi hakkında.

Hüküm 1014

Gelibolu Kadısına; Mısır'dan pirinç ile gelen Karamürsel gemilerinin Gelibolu iskelesine yanaşıp gemi içindeki pirinci satmaya çalıştıkları ve bu malların sattırılmayıp doğruca İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

[460]

Hüküm 1015

Medine-i Münevvere Kadısına ve Şeyhü'l-Haremine ve Atlı Ağasına ve sair kul taifesine; Medine-i Münevvere'de olan ahali-yi fukaranın gönderilen altı bin erdeb sadaka buğdayının Şeyhü'l-Harem, kadı hüddam ve adamları gibi devlet görevlilerine verildiği ve kendilerine yetmediği gerekçesiyle gönderilen buğday miktarının arttırılması hakkında.

Hüküm 1016

İshaklı Kadısına; Askeri birliklerden sefere memur olanların aceleyle sefere gönderilmesi ve halka zulm edenlerin haklarından gelinmesi hakkında.

[461]

Hüküm 1017

Şam Beylerbeyi ve Kadısına; Önceden Safed Beyi olan Ferih oğlu Mansur Bey'in oğlunun sunduğu arzda, babası öldükten sonra adı geçen şakilerin halkı suçsuz yere katl ettikleri ve haklarından gelinmesi hakkında.

Hüküm 1018

Halep Beylerbeyine; Halep Kalesi korumalarından bazılarının suçsuz yere hizmetten çıkarılmaları hakkında.

Hüküm 1019

Halep Beylerbeyine; Halep Kalesi müstahfızlarından Mehmed'in gediğinin başkasına feragat ettiğinin ve gedikten hak talep etmemesi hakkında.

[462]

Hüküm 1020

Vezir Cafer Paşa'ya; Eski Vezir-i Azam Sinan Paşa'nın serdar olup Eflak ve Boğdan seferine çıkacağı ve çıkacağı seferde hizmet ve yoldaşlıkta bulunulması hakkında.

Hüküm 1021

Basra'da hazine defterdarı olup Karesi, Biga ve Hüdavendigar sancakları muhafazasında olan Mehmed ve Karesi, Biga, Bergama, Mataras Dağları, Balya ve etrafında olan Kadılara; Zikr olunan dağlardaki altın ve gümüş madenlerinin Mısır müteferrikalarından Hattat Mustafa, Dergâh-ı Muâllam çavuşlarından Mustafa, tımar erbabından Ali ve Yörük Mustafa Vahid isimli kimselerin mübaşeretiyle işlenmesi hakkında.

[463]

Hüküm 1022

Mısır Beylerbeyine; İskenderiye'de Mısır Boğazı muhafazasına evvelden yedi parça kadırga donatılıp mirlivaların muhafaza ettikleri gemilerde hac yolcularına zarar verilmemesi hakkında.

Hüküm 1023

Mısır Beylerbeyine ve Kadısına; Harameyn-i Şerifeyn Evkafı Nazırı olan Mustafa'nın, Dergâh-ı Muâllam'a gönderdiği mektupta Mısır'dan Said nahiyesinden Deşte adlı köy Harameyn-i Şerifeyn Evkafı'ndan iken eski Arap şeyhlerinden bazı

kimseler adı geçen yeri vakıftan ihraç edip bir müddet oradan tasarruf ettikleri hakkında.

[464]

Hüküm 1024

İstanbul Kadısına; İstanbul'da sofular mahallesinde olan Periruh Hatun Evkafı'ndan olan kahvehanenin kimseye zararı olmamasına rağmen mahalle halkından bazı kimselerin kahveyi kapattıkları hakkında.

Hüküm 1025

Malatya Beyine ve Malatya Kadısına; Gelgel Haçlu ve Efraz cemaatine emin olan Ferruh'un halka zulm ettiği gerekçesiyle Dergâh-ı Muâllam kapıcılardan Aydın'ın gönderilip mezkur Ferruh'u Malatya mahkemesinde uyardığı ve bazı beylerinde Ferruh'a kefil olduğu halde yine halka zulm ettiği hakkında.

[465]

Hüküm 1026

Acara Beylerbeyine; Cülus-u hümayunun vaki olduğu, etraf ve eknaf-ı alemde bütün halkın bolluk, emniyet ve güvende olmaları. Kimseye zulm ve zorbalık edilmemesi ve korunması hakkında.

Hüküm 1027

Çıldır Beylerbeyine; Cülus-ı hümayunun vaki olduğu zaman halkın can ve mal emniyeti ve Tomaskerd Kalesi'nin tamiri hakkında.

Hüküm 1028

Çıldır Beylerbeyi Hızır Paşa'ya; Adı geçen yerlerdeki meliklerin sorumlu oldukları haraçları vaktinde merkeze göndermeye önem vermesi hakkında.

[466]

Hüküm 1029

Teke Beyine ve Antalya Kadısına; Şamlıca adlı karyede ikamet eden Mehmed adlı sipahinin beraberindeki yirmiden fazla eşkıya ile halkın can ve mallarına kast etmesi hakkında.

Hüküm 1030

Kütayha Kadısına; Karahisar-ı Sahib Sancakbeyinin kardeşi Mehmed ve Mustafa adlı kethüdası yetmiş seksen atlı ile il üzerine sefere çıkıp Seydigazi

kazasına gelip halka zulm ettiklerinden ötürü yaptıkları zulme engel olmak için adam gönderilip uyarılmaları hakkında.

[467]

Hüküm 1031

Hacıbektaş Kadısına; Hacıbektaş mahkemesi naibinin merkeze gönderdiği mektupta Hacıbektaş evladından Şeyh Resul adlı şahsın mahkemede olduğu esnada, Ahmed adlı şahsın Şeyh Resul'ün evini basıp iki adamını ok ile vurduğu ve buna benzer faaliyetleri olduğu hakkında.

Hüküm 1032

Kırşehir, Süleymanlı ve Bektaşlı Kadılarına; Devlet üst düzey görevlilerinin eşkıyalarla birlik olup halka zulm ve zorbalık etmeleri hakkında.

[468]

Hüküm 1033

Seydişehir Kadısına; Seydişehir'e tabi Karaöyük ve Karabulak adlı karyelerde mirliva subaşılarının, adamlarını gönderip halka zulm etmeleri hakkında.

Hüküm 1034

Samsad Beyine ve Kadısına, Hısn-ı Mansur Kadısına; Samsad halkından bir cemaatin şikayeti üzerine Cüce Halil adlı şahsın kardeşi olan Ali'nin beş yüz atlı ile üzerine sefere çıkıp halkın kuruşları ve mallarını zorla alması hakkında.

[469]

Hüküm 1035

Merhûm Sultan Süleyman Han tabe serahu evkaf-ı Mütevellisine; İstanbul'da olan cami-i şerifler, su karizleri, su kemerleri gibi kamu yapılarının imar ve restorasyonu hakkında.

Hüküm 1036

Hacıbektaş Kadısına; Hüseyin Bali adlı kimse bazı eşkıyaya serdar olup karyeleri gezip halka zulm ettiği hakkında.

[470]

Hüküm 1037

Zülkadriye ve Rum Beyleybeyine ve Bozok, Kayseriye Sancakbeylerine ve zikr olunan beylerbeyilik ve sancaklarda olan Kadılara; Maraş'a tabi Palas

kazasından ve başka yerlerden Bozca, Kasım, Budak, Hasan, Bali adlı şahısların devletin askeri birliklerinden nefer toplayıp halka zulm ettiklerine dair ferman.

Hüküm 1038

Tiflis Beylerbeyine; Tiflis beylerbeyi Davud'un gönderdiği mektupta, Tiflis'in yemin kulları ağası olan Seydi'nin, İslam askerlerine zahire giderken Seydi'nin kale kapısını kapatıp taşrada kalan askerleri kafir ettiği ve onlara zarar vereceği hakkında.

[471]

Hüküm 1039

Kastamonu Beyine; Kastamonu ve Aracı kadılıklarında olan halk ve ileri gelenlerinin merkeze gönderdiği mektupta, Aracı şehrinden olup Kastamonu'da yaşayan Abdurrahman adlı kadının, sancakbeyi ile ittifak edip fukaranın akçelerini alıp zulm ettiği hakkında.

Hüküm 1040

Debre (boşluk) Kadısına; Kaza-i mezbur ve Kalkandere kazasından halkın oluşturduğu büyük bir cemaat mahkemeye gelip, Rakka nahiyesine tabi Debre, Bağdat, Burudun, Muhtaça gibi adı geçen karyelerde bazı eşkıyaların zuhuru hakkında.

[472]

Hüküm 1041

İnebahtı Beyine ve Çatalca Kadısına; Kiler ve ahırların mühimmatı için mirliva tarafından akçe ve buğday toplanması ve bu görev için mirliva tarafından mübaşir olarak tayin olunan Mustafa'nın halka zulm etmesi hakkında.

[473]

Hüküm 1042

Erzurum Beylerbeyine; Müstedam adlı şahıs sipahi oğlanı namına fukaranın mallarını zorla alıp ehl ve iyallerine saldırması hakkında.

Hüküm 1043

Kastamonu Beyine; Mirlivanın gönderdiği mektupta naiblerin, suhte ve eşkıya ile birlik olup halkın evlerini basıp halka türlü türlü zulm ettikleri hakkında.

[474]

Hüküm 1044

Aydonat Kadısı ve Kale Dizdarlarına; Defterdar Piri'nin, mezbur Bali Çavuş'u Aydonat Kalesi'nde haps ettiği ve daha sonra merkeze gönderilmesine dair.

Hüküm 1045

Balis Beyi Süleyman Beye; Müteferrika Acemzade'nin Enderun'a sunduğu arzda, evlad-ı Resul'den Seyyid'in hakkının yenildiği ve hakkı olan mallarının iade edilmesi hakkında.

Hüküm 1046

Künde ve İslamlı Kadılarına; Kayseriye sancakbeyi kaymakamı Ömer'in merkeze gönderdiği mektupta adı geçen nahiyelerin karyelerinde bazı eşkiyanın zuhur ettiği ve halka zulm ve zorbalık ettikleri hakkında.

[475]

Hüküm 1047

Baba Kadısına; Kaza-i mezburdan Tatar adlı karye halkı sefer olduğu zaman, Macar seferine içlerinden yüz seksen nefer cebeli verilmiş iken yeniçerilerden sekiz nefer hizmet ve kulluk namına gelip nice bidatlar çıkarmış ve halka haddinden fazla zulm etmişlerdir. Eğer bunlar def edilmezlerse başka diyara gitmekten başka çaremiz yoktur diye şikayet etmişlerdir. Arz olunduğu üzreadı geçen kazaya yasakçı tayin edilmemiş ise olageldiği üzre amel edip başka kimseye iş ettirilmemesi hakkında.

Hüküm 1048

Şam Beylerbeyine ve Akka Kadılarına; Damum karyesinde Yoğurtçu Zülfikar eşkiyadan olup, Damum karyesinde çeşitli eşkıyalık faaliyetlerinde bulunduğu hakkında.

[476]

Hüküm 1049

İstanbul Kadısına; Sefere memur olan Dergâh-ı Muâllam müteferrikaları, yeniçerileri, cebecileri, topçuları ve diğer askeri birliklerin henüz sefere iştirak etmedikleri hakkında.

Hüküm 1050

Avlonya Beyi Piri Bey'e; Lupes Kalesi tamiri için Tepedelen Kalesi'nden nefer gönderilmesi hakkında.

[477]

Hüküm 1051

Niğbolu ve Lofça Kadılarına ve Sekbanbaşına; Alaaddin adlı karyeden Kalender ve Uğraş adlı şahıslar daha evvel tımar sahibi iken tımarlarını satıp yeniçeri oldukları ve halktan bazı kimseleri yanlarına alıp Niğbolu muhafazasına geldikleri, Musa adlı Yahudi'nin evine konmak istediklerinde Ahmed adlı sipahi ile aralarında çıkan münakaşa hakkında.

Hüküm 1052

Mısır Beylerbeyine; Yemen ve Habeş Beylerbeyleri olanların evvelden Mısır hazinesinde vergilerinin olduğu ve bu vergilerin taraflarına ödenmesi hakkında.

[478]

Hüküm 1053

Boğazhisarına varınca yol üzerinde olan Kadılara; Hala Mısır'dan zahire ile gelen gemilerin yalılara yanaşıp zahire ihraç ettikleri, bu zahirelerin doğruca İstanbul'a nakli hakkında.

Hüküm 1054

Erzurum Beylerbeyi, Defterdârı ve Kadısına; Vakıf olan Tufanca karyesi subaşısı olan Yakub'un halktan hasıl olan terekelerin her kileye kırk dörder akçe kesip fazladan akçelerini alıp adı geçen vakfa yirmi dörder akçeden hesap verdiği ve bunun haricinde Erzurum Beylerbeyinin katırları için iki yüz kile arpa toplayıp beylerbeyinden aldığı akçeyi fukaraya dağıtmadığı hakkında.

Hüküm 1055

Londar ve Tropoliçe Kadılarına; Londar sakinlerinden Mustafa bin Hasan ve Doğancı Bali bin Mehmed'in fukaranın mal ve erzaklarını gasp edip zulüm ve zorbalık ettiği ve haklarında ferman hasıl olmasına rağmen faaliyetlerine devam etmesi hakkında.

[480]

Hüküm 1056

Gureba-yı Yemin Ağası Sinan Ağa'ya; Sefere memur olan askerlerin Gelibolu Boğazı'ndan geçirilip menzil ve konaklarda halka zarar verilmemesi hakkında.

[481]

Hüküm 1057

Kırşehir, Yüzdepare, Hacıbektaş, Süleymanlı, Karakeçili ve Kürtu Kadılarına; Zikr olunan kadılar ahalisinin merkeze adam gönderip, Yüzdepare ahalisinden olan Şahin ve kardeşi Gazanfer ve akrabalarından bazılarının eşkıyadan olduğu ve bir kısmının da Acemioğlanı ve Hünkarkulu namına reayanın akçelerini aldıkları, evlerini basıp kadın ve çocuklarını katl ettikleri, Müslümanların mal ve erzaklarını yağmalayıp halka zulm ettikleri hakkında.

Hüküm 1058

Lahsa Beylerbeyine; Lahsa'ya yakın Bahreyn adlı ada sakinlerinden dinsiz ve mezhepsiz Rafiziler'in kara ve denizde Müslümanların mallarını alıp onları vurup öldürdüklerinden haklarından gelinmesi ve zikr olunan adada inci madeni olduğu hakkında.

[482]

Hüküm 1059

Miralem Mustafa Ağa'ya; Boğdan ve Eflak'ın beylerbeyilik alması üzerine merkeze gelmesi hakkında.

Hüküm 1060

Şumnu Kadısına; Şumnu kazasında mevcut olan koyunların merkezden gönderilen imzalı defter mucebince toplanması ve tahsil edilip hükümde adı geçen kasaplara teslim edilmesi hakkında.

[483]

Hüküm 1061

Sabıka Gureba-i Yemin Ağası Sinan Ağa'ya; Gelibolu'ya varıp sefere giden askerleri geçirmeğe, askerler için zahire ve gemi tedariğinde bulunulması hakkında.

Hüküm 1062

Sakız Beyine; Evvelce kaptan olan vezir Sinan Paşa'nın küffardan aldığı barça ile Sakız'a satılması için buğday gönderdiği ve satılan buğdayın karşılığının hala gönderilmediği hakkında.

Hüküm 1063

Samanlı Kadısına; Yalakabad, Gemlik, Karamürsel ve sair yerlerde haramilerin değirmen ve yolcuları basıp ziyadesiyle zulm ettikleri gerekçesiyle haklarından gelinmesine dair hüküm.

[484]

Hüküm 1064

İskenderiye, Avlonya, Delvine, Uzrib, İlbasan ve Dukakir Sancakbeylerine; Zikr olunan sancaklarda olan kale dizdarlarının cebehane ve barutu telef ettikleri, topçuları ehilsiz olmakla suçlayıp, silahlarının paslandığını ve askerlikle alakasız olduklarının söylenmesi üzerine, kalelerin yoklanmaları için Musa Çavuş'un gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1065

Eskişehir Kadısına; Dergâh-ı Mu'âllam topçularından Kurd Ali'nin kaza halkından bazı eşkıya ile birlik olup Maksud adlı şahsın evini basıp mal ve erzağını yağmaladığı ve bunun haricinde halka zulüm içerisinde olduğu hakkında.

[485]

Hüküm 1066

Budin muhafazasında olan Vezir Mehmed Paşa'ya; Vezir-i Azam olan Sinan Paşa ile birlikte sefere dahil olunması hakkında.

Hüküm 1067

AmasyaKadısı olup Rum Beylerbeyliği'nden zahire alınması için ferman olunan sipahilerden zahire cemine müfettiş olan Mevlana Mehmed ve Rum vilayetinde olan Kadılara; Rum Beylerbeyliği'nde altı binden aşağı tımarı olan sipahilerden her bin akçeden beş kile zahire alınması ve asker yetiştirmek için Dergâh-ı Mualla çavuşlarından Durak Çavuş'un tayin edilip gemilere zahireleri yüklenmesi hakkında.

[486]

Hüküm 1068

Erzurum Beylerbeyine ve orada bulunan Kadılara; Erzurum'da bazı eşkıyaların bölük halkı namına reayanın mal ve erzaklarını yağmaladıkları ve halka zulüm etikleri neticesinde silahdarlar kethüdası Hasan'ın mübaşir tayin edilip haklarından gelinmesine dair.

[487]

Hüküm 1069

Karahisar-ı Sahib kazasına; Karahisar sakinlerinden olan Lozi adlı şahısın kalpazanlık yaptığı şikayeti üzerine araştırılması hakkında.

Hüküm 1070

Diyarbakır Defterdârı Ahmed'e; Bazı kişilerin zimmetinde miri mal olduğundan bunların tahsil edilmesinin önem arz ettiğine dair hüküm.

[488]

Hüküm 1071

Kırşehir Beyine ve Dinek Kadısına; Sarim silki adlı karye ahalisinden Aydın, Durak ve Durmuş adındaki şahısların eşkıyalık faaliyetlerinde bulunduklarından gereğinin yapılması hakkında.

Hüküm 1072

Musul Beylerbeyine ve Kadısına; Kızılribat Sancakbeyi Satılmış mektup gönderip kaza-i mezburda Hazreti Yunus peygamber ve Cercisi peygamber aleyhimü's-salatu ve's-selam vakıflarına beylerbeyi ve sancakbeyi. **(Bu Hüküm Tamamlanmamıştır).**

Hüküm 1073

İstanbul Kadısına; Kırkçeşme kurbunda Bab-ı Sa'âdet ağası Gazanfer Ağa'nın yaptırdığı medresenin olduğu mahallede bir bakkal dükkânına ihtiyaç olduğu, bakkal dükkanı inşa ettirilmesi ve İstanbulda'ki diğer dükkanlara verilen hisse kadar, inşa edilecek dükkana hisse ayrılması hakkında.

[489]

Hüküm 1074

Sabıka Anadolu Beylerbeyi olup hala Eflak'da olan (boşluk) ve Tuna yalısında olan Kadılara; Serdar zafer şiarın asker-i İslam ile birlikte nerede olduğu ve Tuna'yı geçip düşmanla görüşüp görüşülmediğine dair merkeze arz gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1075

Dimyat Beyi Hasan Bey'e; Mısır Beylerbeyi olan Murad'ın oğlu olup Dergâh-ı Muâllam müteferrikalarından olan (boşluk) zide mecduhuyu aile efradı ve esir reaya ile birlikte kadırga aracılığıyla Mısır'a ulaştırılmasına dair hüküm.

Hüküm 1076

Kars Beylerbeyine; Kars'ın ümera, zuama, erbab-ı tımar, ayan ve eşrafının beylerbeyi ile mabeyni arasındaki düşmanlığın sebebinin araştırılıp halledilmesi hakkında.

[490]

Hüküm 1077

Elvendoğlu Ali Paşa'ya, Halep ve Eriha Kadısına; Dergah-ı Muâllam sipahi oğlanlarından Nalbend Hasan'ın elli altmış nefer eşkıya ile karyeden karyeye gezip halkın mal ve erzaklarını alıp kendilerine işkenceler ettiği hakkında.

Hüküm 1078

Menteşe Beyine ve Dadya Kadısına; Kaza-yı mezburdan Ahmed ve oğlu Yakub'un üşeradan olup naib ve ehl-i örf ahalisinin yanlarına varıp Müslümanları gammazlayıp ırzlarına geçtikleri, alakaları olmayan davalara karışıp ziyadesiyle zulüm ettikleri gerekçesiyle Kıbrıs'a sürülmeleri hakkında.

[491]

Hüküm 1079

Trablusgarp Beylerbeyi ve Kadısına; Trablusgarp ahalisinin merkeze gönderdikleri arzda beylerbeyi ve adamlarının asi Araplardan aldıkları deve ve koyunları ederinden beş kat fazlasına sattıkları ve fukaraya çeşitli zulümler ettikleri, haklarını savunmak için valiye durumlarını anlattıklarında bazılarının dövülüp bazılarının da kovulduğu hakkında.

[492]

Hüküm 1080

Mısır Beylerbeyine ve Kadısına; Hala Mısır'a tabi olan vakfın durumu ve miriye ait olan kısmın hazineye dahil edilip edilmediğinin araştırılması hakkında.

[493]

Hüküm 1081

Mısır Beylerbeyine ve Kadısına; Mısır'a bağlı olan mukataatın bin iki senesinden itibaren ne kadar mala satılmış, ne kadarı hazineye eklenmiş ve ne kadarı mal-ı miride kalmıştır. Araştırılıp arz edilmesi hakkında.

Hüküm 1082

Müşarun-ileyhe; Hala Mısır'a bağlı olan zahireler mukataatın ne miktarının satılıp ne miktarının kaldığının, kimlerde ne kadar zahire kaldığının yerinden incelenmesi hakkında.

[494]

Hüküm 1083

Sis Sancağı'nda olan Kadılara; Livada zeamet ve tımarı olanların donanmaya iştirakları ferman olduğu halde gitmediklerinden zeamet ve tımarlarının beratları mucebince birer yıllık bedeliyelerinin ne sebeple olursa olsun cem ve tahsil edilip arz edilmesi hakkında.

Hüküm 1084

Sofya Kadısına; Acemzade Ahmed'in gönderdiği arz-ı halde, ölen vezir Hasan Paşa'nın kardeşi olan Ali Bey'in Sofya'da olan evlerinin, mirasçılara devretme konusunda mirasçıların aralarında rekabet etmesi ve kendilerinde olan fetva-yı şerife göre hareket etmeleri hakkında.

Hüküm 1085

Kayseri Kadısı ve Beyine; Samantı nahiyesinden olan Nasuh ve Şafi adlı şahısların ehl-i fesaddan oldukları ve daima yalan sözlerle millete iftiralar atıp haksız yere mallarını aldıkları ve bununla beraber ellerinde sahte berat ve hüccet bulunduğu üzerine Kıbrıs'a sürülmeleri hakkında.

[496]

Hüküm 1086

Edremid Kadısına; Ağacık ve Çandar adlı karyelerin defterde yazılı olduğu üzere müstakil zeamet edilmesi ve tasarrufunun yeniden Mehmed isimli sipahinin voyvodasına verilmesi hakkında.

[497]

Hüküm 1087

Bağdat muhafazasında olan Vezir Hızır Paşa ve Cessanbedren Kadısına; Melik Kıyas, Yakub, Seyyid ve Şeref adlı şahısların Rafızi olup Şia taifesinden olduklarından kendi hallerinde olmayıp daima şirret ve şaka üzre oldukları ve kendi yoldaşlarından olan Melik Ferruhzade'nin, Müslümanlardan iki yüz bin akçelerini alıp kendilerine zulm ettiği gerekçesiyle sürgün edilmeleri hakkında.

Hüküm 1088

Rum Beylerbeyine, Hüseyinabad ve Yürük Kadılarına; Kadı Ahmed, Karguslar, Naib Aşkı Fakih, Kadı Veli ve diğer Veli Bey adlı şahısların eşkıyayı yanlarına alıp beylerbeyi canibinden bazı reayayı gammazlayıp şer-i şerife zıt bir çok hususu kabul ettirip zorla mallarını yağmalayıp akçelerini aldıkları şikayeti üzerine haklarından gelinmesine dair hüküm.

[498]

Hüküm 1089

Trablusgarp Beylerbeyi olup Donanma-yı Hümayun'a serdar tayin olunan Mehmed Paşa'ya; Donanma-yı Hümayun'un, Mizistre Sancakbeyi olan Murad dame izzuhuya emanet edilip, beylerbeyliğine dönülüp muhafazada kalması hakkında.

Hüküm 1090

Mizistre Beyi Murad Bey'e; Donanma-yı Hümayun'a serdar tayin olunan Trablusgarb Beylerbeyi olan Mehmed Paşa'nın donanmayı kendisine emanet etmesi ve Mehmed Paşa'yı da kendi beylerbeyliğine göndermesi hakkında.

[499]

Hüküm 1091

Sabıka Rakka Beylerbeyi olan Osman'a; Divan-ı Hümayuna şikâyetçilerinin gelmiş olduğu ve şahsıyla yüzleşmek istediklerinden merkeze intikali için iki kapıcıyla hüküm gönderilip hasımlarıyla yüzleştirilmek istenmesi hakkında.

Hüküm 1092

Rum Beylerbeyi, Sivas ve Kalafat Kadılarına; Eski Rum Beylerbeyi olan Hüsrev'in gönderdiği mektupta, Altındükkan adlı karyenin idaresinde olan İshak oğlu Taş Timur adlı şahsın sipahi oğlanı namına sarı ve beyaz bayrak kaldırdığı, fesad ve zorbalık yaptığı ve Sorkun Kadısı Veliyüddin'in evini basıp yağmaladığı ve buna benzer türlü olaylar gerçekleştirdiği için hakkından gelinmesine dair hüküm.

[500]

Hüküm 1093

Mısır Beylerbeyine; Mısır'dan çıkan pirinç, mercimek, şeker ve sair zahire gemilerinin adı geçen yerlere uğramadan doğruca İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

[501]

Hüküm 1094

Cidde-i Mamure Eminine; Mekke ve Medine kadıları, Şeyhü'l-Haramları, hatip ve imamlarının vazifeleri için lazım olan masraflarının verilmesi ve arta kalan zevaidin vazifeli olan alimler ve salihlere verilmesi hakkında.

Hüküm 1095

Cidde-i Mamure Eminine; Cidde-i mamure mahsülatının masraflarının Darü's-saade Ağası Mustafa Ağa'nın sunduğu kazaya defteri mucebince ödenmesi ve Mustafa Ağa'ya itaat edilip merkeze havale edilmesi hakkında.

Hüküm 1096

Mekke-i Mükerreme Şerifi'ne; Cidde-i mamure emanetinin bazen merkezden ve bazende Mısır Beylerbeyi tarafından senede birkaç defa değiştirildiğinden, Cidde mahsulatı için yapılan harcamaların ne kadar olduğunun ve bu harcamaların yeteri kadar karşılanamadığının, Harameyn-i Muhteremeyn'in hizmetçi, ulema ve sulehalarının görevlerini aksattıklarının ve bundan böyle Cidde emanetinin yalnızca Cidde nazırı tarafından berat verilmesi hakkında.
(Bir sureti Mısır Beylerbeyine ve Kadısına)

[502]

Hüküm 1097

Kastamonu Beyine, Çankırı ve Karacaözen Kadılarına; Yusuf Çavuş zamanında halkın kendisinden ve faaliyetlerinden memnun oldukları ve ona gönderilen emr-i şerif gereğince muhafazada kalıp halkı her türlü kötülükten koruduğundan fakat Dergah-ı Muâllam Çavuşlarından Ahmed Çavuş'un, Tosya kazasında oturup sancağın muhafazasında olduğunu söyleyip halktan mal ve akçelerini alıp ettiği zulm hakkında.

Hüküm 1098

Diyarbekir Defterdârına; Diyarbekir'de olup Van kullarından istihdam olunan iki yüz neferin Van'a gönderilip, Van'da hizmette olmaları hakkında.

[503]

Hüküm 1099

Diyarbekir Defterdârına; Eski şıkk-ı sani defterdarı iken gemilerin mühimmatı için kendi cebinden harcamalar yapan defterdarın, kendisine iadesi

yapılmayan akçesinin Hazine-i Diyarbekir'de olan ruznamçe bakiyesinden karşılanması hakkında.

Hüküm 1100

Şehreminine; İstanbul'da bozulan ve restorasyon gereken Yeniçeri odalarının tamirinin yapılması ve yapılmasında israftan kaçınması hakkında.

[504]

Hüküm 1101

Menlik Kadısına; Menlik kazasına bağlı Mahmud Çavuş yaylağında, yüz kişiye yakın atlı, silahlı kimseler çoban namına harami olup köylere, kalelere, geçitlere inip halkın tasarrufunda bulunan yerleri ve halkın erzaklarını yağmalayıp sonrasında da öldürdükleri hakkında.

Hüküm 1102

Hüküm İptal Edilmiştir.

[505]

Hüküm 1103

Hüküm İptal Edilmiştir.

Hüküm 1104

Rum Defterdârına ve Akhisar Kadısına; Hala Gördük mahkemesinde naib olan Mevlana Abdullah meclise gelip, dergah müteferrikalarından Rıdvan ve silahdarlarından Rıdvan adlı şahısların sebepsiz yere kendisini üç gün haps ettikleri ve on bin akçesini aldıkları ve adamları olan Perviz adlı kişiyi de evine gönderip evini bastırdıkları gerekçesiyle haklarından gelinmesine dair hüküm.

Hüküm 1105

Selanik Kadısına; Yeniçerilerin çukalarının geciktirilmeden develere yüklenip aceleyle gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1106

Donanma-yı Hümayun'da serdar olan Murad Bey'e; Donanma ile döneceği vakit Dergâh-ı Muâllam yeniçerilerinin çukaları için birkaç gemi ayırıp, çukaların Selanik'e gönderilmesi hakkında.

[506]

Hüküm 1107

Dergah-ı Mu‘âllam kapıcı başlarından Ali’ye; Düşmanın Budin taraflarında mevcut olan hisarları istilası dolayısıyla, sefere çağrılıp gitmeyen askerlerin adı geçen şehirlerden dirliğe sahip olanların sefere gönderilmesi hakkında.

[507]

Hüküm 1108

Karaman Beylerbeyine; Budin sınırında olan düşmana karşı mücadele için serdara asker gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1109

Kastamonu Beyine; Küre-i cedide kadısı Fazlullah’ın gönderdiği mektup üzerine halkın İbrahim adındaki şahsın halka zorbalık etmesi hakkında.

[508]

Hüküm 1110

Kayseri ve Zamantı Kadısına; Dergah-ı Mu‘âlla kapıcılarından Mehmed Bağdat’dan ulak ile gelirken Zamantı kazasına tabi Şeyhli karyesi halkının kapıcı Mehmed’in önünü kesip darp ettikleri ve zorbalıkları hakkında.

[508]

Hüküm 1111

Diyarbakır Beylerbeyi ve Amid Kadısına; Hazo vilayetinde sakin olan zımmi taifesi arz-ı hal sunup yırmı yıldan beri Hazo Hakimi’ne kethüda olan Şemseddin adlı kişinin halka zorbalık etmesi hakkında.

[509]

Hüküm 1112

Hazo Hakimine ve Kadısına; Vilayet-i mezbure zımmileri Dergah-ı Muâllama arz-ı hal sunup Şemseddin nam şahıs yirmi yıldan ziyade mirliva kethüdalığı yaptığından kuvvet-i kahire bulup **(Bu Hüküm Tamamlanmamıştır).**

Hüküm 1113

Dergah-ı Mu‘âllam çavuşlarından Mehmed Çavuş’a; Karaman vilayetinde altmış katar miri deve olup, kendisi için topuz buğdayı alınıp akçesinin mukataatdan ödenmesi hakkında.

Hüküm 1114

Kemahi Kadısına; Kömürde nahiyesinde olan köprünün yıkılmış olup üzerinden geçenlerin düşüp öldüğü ve mallarının telef olduğu gerekçesiyle, Yakuba adlı zımminin vakıf ettiği iki tarla ve bir bağ karşılığı köprünün tamiri hakkında.

[511]

Hüküm 1115

Tebriz muhafazasında olan Vezir Hasan Paşa'ya ve Tebriz Kadısına; Daha evvel Tebriz Beylerbeyi olan Hızır'ın, Keltez adında birini bulup daima bu kişiyi halkın üzerine gönderip halka zorbalık ettiği hakkında.

Hüküm 1116

Tebriz Veziri Hasan Paşa'ya; Tebriz Beylerbeyi olan Hızır'ın, Tebriz'de ulufeleri olan kul taifesinin maaşlarını vermeyip kendilerine zulm etmesi hakkında.

[512]

Hüküm 1117

Karahisar-ı Sahib ve Lefke Kadılarına; Saray-ı Amire'de olan bina ve merhum sultanın türbe-i şerifesine işlenmesi gereken kaşilere lazım olan, kil ve boraların İznik'de sipahiler tarafından satıldığı ve stoklandığı hakkında.

Hüküm 1118

İznik Kadısına; Saray-ı Amire'de olan bina ve merhum sultanın türbe-i şerifesine işlenmesi gereken kaşilerin aceleyle gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1119

Gürleve Gemlik Kadılarına; Bilal Arap, Bıyıklı Çoban ve Camkerden adlı şahısların, Mustafa ve Mehmed adındaki kişilerin koyunlarını alıp canlarına kasti hakkında.

[513]

Hüküm 1120

Rakka Beylerbeyine; Merkeze gönderilen mektupta, Arap taifesinden Eburiş ve sair Arap eşkiyasının karyelerin üzerine varıp halkın can ve mallarını gasp ettikleri hasebiyle gereğinin yapılması hakkında.

Hüküm 1121

Mısır Beylerbeyine; Dergâh-ı Muâllam çavuşlarından olup kapıcıbaşı olan Çaşnigir Kara Ali oğlu Mustafa Çavuş'un, sefere memur iken sefere iştirak etmediği hakkında.

[514]

Hüküm 1122

Kocaeli Sancakbeyi ve Samanlı Kadısına; Rüstem Paşa'nın kızı Ayşe Sultan'ın gönderdiği mektupta, Deveboynu'ndaki çiftliğin ihyası için Mihrimah Sultan'ın Tuna yalısında mevcut olup dağınık yaşayan vakıf halkınıniskan ettirilmesi hakkında.

Hüküm 1123

Alaiye Sancağı'nda olan Kadılara; Liva beyi olan Halil Bey'in, reayayı sebepsiz yere haps edip, akçelerini alıp zulm ve zorbalık ettiği gerekçesiyle hakkından gelinmesine dair hüküm.

[515]

Hüküm 1124

Anadolu Beylerbeyine; Sefere yetişip kendisine tabi adamlarıyla birlikte, Budin'e varıpSinan Paşa'ya hizmet ve yoldaşlık edilmesi hakkında.

Hüküm 1125

Dergah-ı Mu'âllam çavuşlarından olup Kastamonu'da nüzul cemine memur olan Rıdvan Çavuş'a; Kastamonu sancağında üç bin ve üzeri tımarı olan sipahilerden, her bin tımar başına on beşer kile, terekelerinin üçte ikisinin ve arpa sülüslerinin toplanıp gönderilmesi hakkında.

(Bir sureti Müşarun-ileyhe hitaben Kengırı sancağına vech-i meşruh üzre hüküm yazılmıştır).

(Bir sureti Müşarun-ileyhe hitaben Bolu sancağına vech-i meşruh üzre hükm-i şerif yazılmıştır).

[516]

Hüküm 1126

Gelibolu ve Biga Sancaklarında olan Kadılara; Sefer olduğundan dolayı sancaklarda zuhur eden eşkıyanın Mehmed Çavuş tarafından yakalanıp haklarından gelinmesi hakkında.

Hüküm 1127

Rumeli Kazaskerine; Hizmette olan muhzırların evvelden beri herhangi bir görevlerinin olmadığı gerekçesiyle kendilerine kuzat ve müderrislik gibi görevlerin verilmesi hakkında.

[517]

Hüküm 1128

Haslar Kadısına; Hazreti Ebu Eyyüb Ensari'den bazı Yahudi tüccarların bir yük yünlerinin yolda giderken Halkalı'da kaybolduğu, nerede kaybolmuşsa teftiş edilip bulunması hakkında.

Hüküm 1129

Diyarbakır Beylerbeyine; Hazine-i Amire'nin Diyarbakır Defterdârı Mehmed'in gönderdiği mektupta, Diyarbakır'a tabi Milli taifesinden Kalender oğlu Ali'nin mukataat akçesinden zimmetinde ödemesi gereken yüz yük akçe borcu olup tahsili için gönderilen hakimlere, mezburun kethüdası olan Telli Yusuf'un engel olması ve Telli Yusuf'un bunun haricindeki eylemleri hakkında.

[518]

Hüküm 1130

Merkezden Budin'e varıncaya dek yol üzerinde olan Sancakbeyleri, Kadılar, Sancakbeylerinin Kaymakamları ve Kale Komutanlarına; Kapıcıbaşı Veli Ağa'nın, hazine ile Budin'e gönderilmesi ve yetiştiği kazada hazine için gerekli olan mühimmatların karşılanması hakkında.

Hüküm 1131

Budun muhafazasında olan Mehmed Paşa'ya; Hala Budun serhaddinde olan kul maaşları için Kapıcıbaşı Veli ile Mehmed Paşa'ya iki yüz kırk yük akçelik filori gönderilmesi ve Budun'da hizmette olanların maaşlarının verilmesi hakkında.

[519]

Hüküm 1132

Kapıcıbaşı Veli Ağa'ya; Budin seferinde olan gazi kulların maaşlarının ödenmesi hakkında.

Hüküm 1133

KonyaKadısına; Veli, Şahbende, Mir Ali, İbrahim, Mehmed, Hacı Ahmed, Sunduk, Koca ve Uşid adlı şahısların yaptıkları eşkıyalık olayları hakkında.(**Hüküm Tamamlanmamıştır**).

[520]

Hüküm 1134

Rum Beylerbeyine ve Çorum Kadısına; Sarvan adlı karye sakinlerinden Erkuli ve oğulları, Piri, Kastel, Masyel ve adamları, Pirkuli, Hasan, Mazlum adlı şahısların eşkıyalık faaliyetleri hakkında.

Hüküm 1135

Karaman Beylerbeyliğinde olan Kadılara;Vilayet-i mezburede zuhur eden eşkıyanın yanına alıp kırmızı bayrak alıp karye karye gezip fukaraya ettikleri zorbalık hakkında.

[521]

Hüküm 1136

Kocaeli Beyi ve İznikmid Kadısına; Rıdvan Çavuş'u katleden (boşluk) adlı neferin İznikmid'de hapiste olduğu ve merkeze gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1137

Akyazı Kadısına; Mehmed Çelebi adlı müderrisin, Akyazı halkının kereste toplayıp merkeze göndermesine mani olması hakkında.

Hüküm 1138

Kapıcıbaşı Veli Ağa'ya; Sefere gitmeyen askerlerin hakkında daha evvel gönderilen ferman üzere hareket edilip salb ve siyaset edilmesi ve Budin seferinde hizmette bulunulması hakkında.

[522]

Hüküm 1139

İçel Beyine ve Mamuriye Kadısına; Arslan ve İsmail adlı şahısların, Divane Hasan adlı kişinin evini basıp kendisini dövdükleri, dübürüne ağaç soktukları ve kendisine ziyadesiyle zulm ve zorbalık ettikleri gerekçesiyle haklarından gelinmesine dair hüküm.

Hüküm 1140

Malatya Beyi ve Kadısına; Vezir-i Azam ve serdarım Sinan Paşa'nın kapıkethüdası olan Yusuf merkeze gelip Malatya sancağında olan vakıf çeltikleri mahsulünden mütevellisi olan Şaban Zeynel adlı şahısa üç yüz otuz bin akçelik çeltik verip kendisinden istediğinde alamadığı ve bahanelerle karşılaştığı hakkında.

Hüküm 1141

Halep Beylerbeyine; Halep'in yerli ve gayri eşkıyası cürüm ve siyasetten kurtulmak için akçeleriyle Halep Kalesi'nde gedik alıp halka zulüm yaptıkları ve Müslümanların ırzlarına geçtikleri ve bazı hakimlerin gediklerini onlardan almış olmalarına rağmen mal kuvvetiyle gediklerini geri alıp intikam için zulüm ve zorbalıklarını artırdıkları hakkında.

[523]

Hüküm 1142

Gureba-yı Yemin Ağası Sinan Ağa'ya; Anadolu, Karaman, Haleb, Zulkadriye, Rum, Erzurum, Batum vilâyetlerinin beylerbeyi ve sancakbeyleri ve sair erbab-ı tımar Rumeli'de seferde olduklarından vilayet-i mezburun boş kalmasını fırsat bilen eşkıyanın zuhur ettiği hakkında.

Hüküm 1143

AdanaHakimi, Adana, Ayas, Payas ve İskenderun'a; Akliman, Mustafalı, Otkalesi, Ayas, Payas ve İskenderun adlı iskelelere bazı Frenk gemilerinin yanaşıp buldukları buğday, arpa, gökcü, iplik, balmumu gibi zahireleri alıp gittiklerinden vilayette kıtlığa sebebiyet verdikleri hakkında.

(Bir sureti Tarsus Beyine ve Tarsus Sancağı'nda olan Kadılara yazıla).

[524]

Hüküm 1144

Sabıka Bosna Beylerbeyi olan İsmail Paşa'ya; Düşmanın Estergon Kalesi'ni muhasarası üzerine kendisinden yardım istenmesi ve bir bahaneyle muavenet etmediği ve derhal askerleriyle sefere iştirak etmesi hakkında.

Hüküm 1145

Diyarbakır beylerbeyine; Katip Derviş'in, mahruse-i vilayetin gönüllü, azap ve hisar erleri gibi askeri birliklerinin maaşlarının ödenmesi için Defterdâr Mahmud'la yüzleştirilmesi hakkında.

[525]

Hüküm 1146

Budun muhafazasında olan Vezir Mehmed Paşa'ya; Budun muhafazasında olan Beylerbeyi ve Emirlerin göndermiş olduğu haberde, düşmanın büyük güçler halinde Estergon Kalesi'ni muhasara ettikleri ve Estergon'a asker yardımında bulunulması gerekirken sefere memur olanların bazılarının gelmediği ve düşmanla var olan kuvvetle baş edilemeyeceği ve acilen destek gönderilmesi hakkında.
(Bir sureti Budun Beylerbeyine, Bir sureti Anadolu Beylerbeyine, Bir sureti Haleb Beylerbeyine, Bir sureti Temeşvar Beylerbeyine, Bir sureti Yanık Beylerbeyine, Bir sureti Baba Beylerbeyine, Bir sureti Sigetvar Beylerbeyine, Bir sureti Bosna Beylerbeyine, Bir sureti Anadolu Beylerbeyine).

[526]

Hüküm 1147

Yenice, Kavala, Bereketli, Pravişte, Drama, Zihne, Siroz Kadıları ve südde-i saadetim çavuşlarından Abdi Çavuş'a; Bazı adamların İstanbul'a zahire getirmek bahanesiyle adı geçen yerlerden gemilerine buğday, arpa ve sair zahire yükleyip İstanbul'a getirmeyip düşmana götürdükleri ve İstanbul'da sıkıntıların yaşanmasına sebebiyet vermesi hakkında.(**Hüküm Tamamlanmamıştır**).

Hüküm 1148

Hanzadelerden Alp Giray Sultan'a; Vize, Çorlu, Kırkkilise'de Beytülmal Emini olan Divane Ahmed ve Durmuş adlı şahısların fukaraya zulm ve zorbalık ettikleri ve derhal bulunup haklarından gelinmesi üzerine hüküm.

Hüküm 1149

Malatya Beyi ve Kadısına; Kaymakam Derviş'in gönderdiği mektupta, kendisinin iltizamla sancak beyi olup görevinden alınmış olan Ferruh, Zeynel ve Muslu adlı kişilerin yüz kişiden fazla eşkıya toplayıp halka zulm ve zorbalık etmeleri hakkında.

[527]

Hüküm 1150

Ohri ve Ustrova Kadılarına; Kazalarında olan bazı zuama ve erbab-ı tımarın sefere geldiğini fırsat bilen ehl-i fesad ve eşkıya taifesinin Müslümanlara zulm edip evlerini bastıkları, mallarını yağmaladıkları ve canlarına kast ettikleri gerekçesiyle haklarından gelinmesine dair ferman.

Hüküm 1151

İçel Beyi, Sarıkavak ve Silifke Kadılarına; Mara Kalesi sakinlerinden Mustafa adlı şahsın ehl-i fesad olup, Müslümanların esbab ve erzaklarını yağmaladığı ve Etem Halife adlı kişinin öldürülmesine sebep olduğuhakkında.

[528]

Hüküm 1152

Dubnice ve Samakov Kadılarına; Siyrod, Arnod ve Süleyman adlı kişilerin katillerinin bulunup haklarından gelinmesine dair.

Hüküm 1153

Canik Sancağı'nda olan Kadılara; Kavak kazası reayasının merkeze göndermiş olduğu arz-ı halde, Kavak Kadısı olan Veli'nin her on iki haneden bir azap alması ferman olunmuşken her on iki haneden üç azap alıp ikisinin akçelerini kendine aldığı ve hane başına da halktan sekizer akçelerini alıp çeşitli zulüm ve zorbalık yaptığı hakkında.

[529]

Hüküm 1154

Hayranbolu, Uzunköprü, İpsala, Malkara, Ferecik ve Bolayır Kadılarına; Her kadının kendi kazasında olan celeb koyunlarının İstanbul'dan başka diyara sürdürmeyip doğruca İstanbul'a göndermeleri hakkında.

Hüküm 1155

Amasya Sancağı ve Rum Defterdârı olan Ali'ye; Bundan evvel Rum'da defterdarlık olmayıp nezaret ve müfettişlik olup reayanın halinden memnun olduğu, defterdarlık geldiğinden sonra eşkıyaların zuhur ettiği ve vilayetin yeniden nezarete bağlanması hakkında.

Hüküm 1156

Rum Beylerbeyine ve Rum'da olan Kadılara; Rum vilayetinde nezaret ve müfettişlik olduğu zamanlarda halkın hallerinden memnun oldukları, defterdarlık geldikten sonra halkın köylere göç edip ve memleketin harap olması gerekçesiyle defterdarlığın kaldırılması hakkında.

[530]

Hüküm 1157

Sol kolda vaki olan Kadılar ve Kale Dizdarlarına; Kazalarda olan kalelerdeki top, tüfenk, savaş aletleri ve zahirenin yoklanması ve merkeze gönderilmesi için Dergah-ı Mu'âlla çavuşlarından Mehmed Çavuş'un tayin edilmesi ve Tırhala, Ağrıboz sancaklarından İstanbul zahiresi için Kurşunlu anbarına gelmesi gereken terekenin Golos, Armiye, İzdin, Kondiniç, Talanda ve Ağrıboz iskelelerinden gemilere yüklenip her reisin ne miktarda tereke yüklediğinin mühürlü temessük ile İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1158

Sol kolda vaki olan Kadılar ve Kale Dizdarlarına; Kazalarda olan kıla neferatının mevcutları ve mevcut olmayanları, beratsızları, cülusda beratlarını yenilemeyenleri, her kalede ne miktar top, tüfenk ve sair alet-i harp ve anbarlarda ne miktarda barutun olduğunun yoklanması için Mehmed Çavuş'un mübaşir olarak tayin edilmesi ve ne kadar mühimmatın olduğunun deftere yazılıp çavuşla beraber merkeze gönderilmesi hakkında.

(Bir sureti Zigetvar'da olan Kadılara, Bir sureti Erzurum'da olan Kadılara, Bir sureti Batum'da olan Kadılara, Bir sureti Mora Sancağı'nda olan Kadı ve Dizdarlara, Bir sureti Tırhala, İnebahtı, Ağrıboz, Karlı, Yanya, Avlonya, Mizistre, Delvine, Ohri, İlbasan ve İskenderiye sancaklarında olan Kadı ve Kale Dizdarlarına yazılmıştır).

[531]

Hüküm 1159

Kemah Beyine ve Kadısına; Kemah Dizdarı olan İsmail'in ahvalinin teftiş edilmesi için merkeze gönderilip şerle görülmesi hakkında.

Hüküm 1160

Çakırca ve Kula Kadılarına; Kula Kadısı Pir Mehmed'in gönderdiği mektupta, Sündükoğlu Mehmed Subaşı adlı şahsın, Çakırca kazasından Kabil adlı

kişiyi haps edip, akçelerini alıp zulm ettiği hakkında nerede bulunursa gereğinin yapılmasına dair ferman.

[532]

Hüküm 1161

Mora Sancakbeyi ve Londar Kadısına; Londar sakinlerinden Kara Seydi'nin kendisine tabi bazı eşkiya ile halka sürekli zorbalık ettiği gerekçesiyle teftiş edilip Cezayir-i Harb'e sürgün edilmesihakkında.

Hüküm 1162

Yenişehir Kadısına ve Sancakbeyine; Fener reaya ve berayası tarafından Dergah-ı Mu'âllama gönderilen arz-ı halde, Dergah-ı Muâllam müteferrikalarından emekli olan Hamza adlı şahsın kendi halinde olmayıp halktan bazılarını kendi evinde haps edip tomruğa vurduğu hakkında yakalanıp merkeze gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1163

Güzelhisar, Eyne, Köşk, Kestel, Dalama, Çine, Subiçe, Mandiçe, Bozöyük ve Karpuzlu Kadılarına; Yerli ve yabancı yerlerden bazı eşkıyanın zuhur edip, ev basıp, yol kesip, halkı katlettikleri gerekçesiyle haklarından gelinmesi için serdar ve yiğitbaşıların gönderilmesi hakkında.

[533]

Hüküm 1164

Aksaray Sancağı'nda olan Kadılara; Aksaray ahalisinin, Aksaray Sancakbeyi Abdurrahman Bey'den şikayet ettiklerinden dolayı iki kapıcının tayin edilmesi ve buna rağmen ettiği zulmün nihayetinin olmadığı hakkında gereğinin yapılmasına dair ferman.

[534]

Hüküm 1165

Atina Kadısına; Yedikule kasaplarının gönderdikleri arz-ı halde, adı geçen zımmilerin yeniçeri meydanına yaz ve kış et verilmesini istedikleri, kasapların her mevsim et gönderecek kudretlerinin olmadığı gerekçeyle zımmilerin uyarılmaları hakkında.

[535]

Hüküm 1166

Mısır Beylerbeyine; Mekke ve Medine'de sakin olup Bender-i Cidde'den vazifeye mutasarrıf olan ulema, suleha ve gayrilerinin sunduğu arzda, Bender-i Cidde eminlerinin sürekli değişmesinden dolayı görevlerine sahip çıkmadıkları ve görevlerini ihmal ettikleri hakkında.

Hüküm 1167

Ağrıboz Beyi, Müftüsü, Atina Kadısı ve Dergah-ı Mu'âllam müteferrikalarından olup bekaya tahsilinden görevli memur Bizeban Süleyman Ağa'ya; Atina sakinlerinden olup mal kuvvetiyle Dergah-ı Mu'âlla müteferrikalığına giren Mustafa adlı şahsın ehl-i fesad olduğu ve kasabadan bir zımminin evini basıp eşini alıp tasarruf ettiğine dair alınan haberler üzerine ulufesinin kesilip Cezayir'e sürgün edilmesi hakkında.

[536]

Hüküm 1168

Aksaray Sancakbeyi ve Eyüp Kadısına; Tımar sahibi olan Haydar, Karaman çavuşlarından olup babası Edhem ile müttefik olup yanlarına aldıkları şahıslarla eşkıyalık yaptıkları hakkında.

Hüküm 1169

Karahisar-ı Sahib Kadısına; Adı geçen livada Lütfi adındaki şahsın kalpazanlık yapması hakkında.

Hüküm 1170

İskenderiye Beyi ve Rodos Kadısına; Rodos'a tabi Kerpe adasında bir geminin Kerpe keferesi tarafından helak olması üzerine, İskenderiye Beyi ve Rodos kadısının, Kerpe keferesinin üzerine varıp aldıkları metaları gönderdikleri adadan almaları hakkında.

[537]

Hüküm 1171

Tebriz muhafazasında olan Vezir Hasan Paşa'ya; Tebriz kullarının icazetname ile hizmette bulunduklarında sebepsiz yere gediklerinin alınmaması hakkında.

Hüküm 1172

Bağdat muhafazasında olan Hızır Paşa'ya; Canib-i Yemin ve Canib-i Yesar gönüllülerinden bazıları yalnız başlarına hizmet etmemek için gönüllü ulufeleriyle çavuş ya da müteferrika olup istihdam etmeleri hakkında.

Hüküm 1173

Rum Beylerbeyine; Hazine-i Amire Defterdârı ile birlikte hazinenin arttırılması hakkında çalışmalar yapılmasına dair hüküm.

[538]

Hüküm 1174

Anadolu vilayetinde olan Sancakbeyleri ve Kadılarına; Kastamonu ahalisinin ve kadılarının, Abdulfettah'dan şikayetçi oldukları gerekçesiyle kendisiyle yüzleşmek istediklerinde Abdulfettah'ın Kastamonu'ya gidip oranın halkına da huzur vermediği gerekçeyle bulunup Kastamonu'ya gönderilmesihakkında.

Hüküm 1175

Tarsus Beyine; Daha evvel Yanık seferine çağrılmadan sefere dahil olan Tarsus Beyi'nin, Eflak ve Boğdan seferlerine iştirak etmeyip kendi sancağını muhafaza etmesi hakkında.

Hüküm 1176

Kastamonu Sancakbeyi ve Küni Kadısına; Kaza-i mezbure tabi Okiya zaviyesine bağlı şeyhlerin sipahi oğlanı adına ehl-i fesad olup Müslümanlara zulm ettikleri hakkında.

[539]

Hüküm 1177

Batum Beylerbeyi ve Atina Kadısına; Trabzon zaimlerinden Osman'ın haydut olduğu gerekçesiyle zeametinin alınmış olduğu ve bir şekilde mukarrername alıp tekrar zeametini geri alıp fesad ve zorbalık etmeye devam ettiği hakkında.

Hüküm 1178

Sabıka Bosna Beylerbeyi olan İsmail Paşa'ya; Bosna Beylerbeyi olan Hüsrev dame ikbaluhu ile birlik olup silahlı kuvvetlerle birlikte cemiyet ve muhafazada bulunulması hakkında.

[540]

Hüküm 1179

Niğde Beyi, Bor, Şucaeddin ve Anduği Kadılarına; Anduği sakinlerinden ve Dergah-ı Mu‘âlla cebecilerinden olan Hacı Ali şaki olduğu ve Hacı adlı kişinin evine girip kaynanasını kılıçla yaraladığı bunun yanında bir sürü insanı katlettiği, Anduği Kadısı Mevlana Yakub'un üzerine saldırdığı gibi sebeplerle hakkından gelinmesine dair.

Hüküm 1180

Semendire Sancakbeyi ve Valpuva Kadısına; Valpuva kazasında harami başı Hasan eşkıyadan olup, kaza ahalisinin sefere gittiği zamanlarda karyeleri yağmaladığı ve halkı rencide ettiği gerekçesiyle gereğinin yapılması hakkında.

[541]

Hüküm 1181

Biga Kadısına; Biga kazasında öldürülen Mehmed'in katillerinin bulunması için iki yeniçerinin görevlendirilip haklarından gelinmesine dair emir.

Hüküm 1182

Anadolu Beylerbeyi ve Sultanönü Sancağı'nda olan Kadılara; Bundan evvel Acemioğlanlarından Hüseyin ve Hamza borç vaadiyle bazılarının akçelerini alıp, alacaklılar akçelerini talep ettiklerinde yeniçeri taifesinden bazı kimselerin mani olup kendilerini rencide ettiklerihakkında.

[542]

Hüküm 1183

İnecik Kadısı, Hayranbolu'da miri develer ve Ahır Eminine; Divan-ı Hümayun katiplerinden Hasan'ın sunduğu arzda, her sene miri develer için dağıtılan arpanın Segetli adlı karyeye fazlasıyla arpa ve saman dağıtıldığı ve bundan böyle adı geçen karyeye üç müd arpa ve üç araba samandan fazla dağıtılmaması hakkında.

Hüküm 1184

Edirne ve Zağra Kadılarına; Filibe nezaretine müteallık gebran, yave, hurda ve Beytülmal-ı Amme mukataatına mültezim olan Mehmed bin Mustafa Çavuş adlı kişi sipahi oğlanları zümresinden Hürrem'in, eşkıyalarla birlikte evini basıp serdara getirmek için yüz bin akçeyi aldığı ve topladığı adamlarla mahkemeyi basıp zulüm ettiği gerekçesiyle yakalanması hakkında.

[543]

Hüküm 1185

Karaman Defterdârına; Karaman Mal Defterdârı olan Mustafa, Sultanönü sancağındaki zeametinden üç katar devesiyle götürdüğü zahireyi yolda satıp devenin başını kesen Hızır adlı devecinin, Dergah-ı Muâllam çavuşlarından Kara Ali oğlu Mehmed Çavuş mübaşereti merkeze gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1186

Halep Beylerbeyi ve Antakya Kadısına; Mısır Kadısı Mevlana Ahmed, Şam Kadısı Mevlana Feyzullah ve eski Şam Kadısı Mevlana Mehmed mektup gönderip, Antakya müfettişi olan Emrullah'dan şikayetçi olduklarını bildirip malları ve erzaklarını gasp ettiği, halkın arasına fitne ve fesad soktuğu gerekçesiyle Cezayir-i Garb'a sürgün edilmesi hakkında.

Hüküm 1187

Gence Beylerbeyi ve Defterdârına; Karamurad, Karaoğlu, Kalecik, Bohazkilise, Tokluca ve Uzunteke adlarındaki altı karyenin, Gence ve Revan arasında bulunması ve tüccar taifesinin hepsinin faydasına olduğu fakat avarız ve nüzul vergisinden muaf tutulmadıklarında tüccarın zarar gördüğü gerekçesiyle tüccarın bu vergilerden muafiyeti hakkında.

[544]

Hüküm 1188

KaramanBeylerbeyine; Eski Ermenek, Belviran ve Risa kadıları ve Şeyh Maruf Kerhi Medresesi müderrisi, Nasuh Bey ve Kedeğara müderrisleri ve meşayihden bazı kimselerin merkeze mektup gönderip Belviran kazası sâkinlerinden yirmi yıldan fazla mahkemede niyabet hizmetinde olan Alanlı Abdi, Veli Fakih, Emiroğlu Mehmed, Pir Ali Fakihoğlu, diğer Mehmed, muhzır tayifesinden Kurd Mehmed ve oğlu Mustafa ve Teke Veli, Reman adındaki kişiler hakkında bundan önce mahkemede istihdam olunmayıp bir nice defa haklarında evamir-i şerife varıp emr-i şerif sicill-i mahfuza kayd olunmuş iken mahallinden ihrac edilip zayi etmekle geri istihdam olunup ehl-i örf yanına varıp hevalarına bağlı olup zulüm ve fesada bağlı nice hususları talim ettirip on beş yirmi nefer atlı ile vilayet üzerine çıkıp karye karye gezip nice sahte vakıf-name peyda ettirip üzerlerine varıp enva-i fesad ve

zulüm yaptıklarından mezburlar yakalanıp çavuşa mahpusen Kıbrıs Adası'na gönderilmeleri hakkında.

[545]

Hüküm 1189

Sakız Adasına; Kara Nikol adlı zımminin, Gorgi oğlu Timo adlı zımmi ile davaları olduğundan emr-i şerif varid olup davalarının görülmesi için Timo yüzleşmeye davet edildiğinde başka bir yerde olduğu ve defalarca mahkemeye çağrılmasına rağmen itaat etmediği hakkında.

Sayfa 546 ve 547 Eksik

[548]

Hüküm 1193

Hazo Hâkimi ve Kadısına; Vilayet-i mezbure zımmileri merkeze arz sunup, Şemseddin adlı şahsın yirmi yıldan beri liva-i mezburda kethüda olup fukaraya hilaf-ı şer zulümler edip haps ettiğine dair ferman.**(Hüküm Tamamlanmamıştır).**

Hüküm 1194

İçel Beyi, Karataş ve Silifke Kadılarına; Ayaş, Sümek ve saire cemaatleri m-Meclis-i Şer'e gelip Karataş kazasından Evren isimli sipahinin haslarının heva ve heveslerine tabi olduğu, karyeleri gezip halkın at, katır, deve kuzularını alıp ayda bir kez ellişer akçelerini aldıklarından şikayetçi oldukları hakkında.

[549]

Hüküm 1195

Foça Kadısına; Kırkmasal demekle maruf naib ehl-i tezvir olmakla bazı sicilatı, sicill-i mahfuzdan çıkarıp bazen dahil ettirdiği ve ehl-i tezvire muin olduğu ecilden naiblikten azl edilmesi hakkında.

Hüküm 1196

Vilayet-i Anadolu Kadılarına; Rumeli'de vaki olan sefere memur olan Dergah-ı Mu'âlla müteferrikaları, çavuşları, sipahi, yeniçeri ve sair kapıkullarının bir an önce çıkıp Ferhad Paşa'ya destek olmaları için Yeniçeri Ağası Ahmed Ağa'nın mektubuyla İbrahim Subaşı'nın gönderilip halka seferberlik duyurusu hakkında.

[550]

Hüküm 1197

Şucaeddin ve Ereğli Kadılarına; Eski Acara Kadısı olan Ahmed'in, Şucaeddin kazasına tabi Güni karyesine yerleşip karye halkına bazı salgın, vergi ve zulümler ettiği ve köy ahalisinin Ahmed'i ehl-i örfe gammazladıklarından halkın akçelerini aldığı sebeple başka diyara gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1198

Halep, Rum, Zulkadriye Beylerbeyileri ve vilayet-i mezburede olan Kadılara; Malatya çeltiği ve hasları mukataasına iltizam emini olan Ferruh Bey'in zimmetinde fazlaca mal-ı miri olup talep olunduğunda muhalefet ettiğinden hakkında verilen hükm-i şerif ile hareket etmesi hakkında.

Hüküm 1199

Ereğli Kadısına; Ereğli Bezzazistanı,İskender Paşa Evkafı'ndan olup, adı geçen Bezzazistan'dan kıble yönünde olan kapının karşısında olan çarşıya varınca, iki tarafı vakfa bağlı olan yerden, Halil adlı şahsın kiralık bir dükkan isteyip yerine on iki dükkan yaptırdığı hakkında.

Hüküm 1200

Sivas Beylerbeyi, Akdağ ve Bozuk-üç Kadılarına; Akdağ kazasına bağlı Çalatviran, Remanan, Uzunca ve Esenhocalı adlı karyeler halkının merkeze gönderdikleri arzda, Kayseri'de oturan Osman'ın şaki ve ehl-i fesaddan olup eşkıyayla beraber adı geçen karyeleri basıp halkın malve erzaklarını zorla alıkoyduğu ve halka türlü türlü zulümler ettiği hakkında.

[551]

Hüküm 1201

Eskiden südde-i saadetde Baş Defterdâr olan Burhan'a; İstanbul'da zahire hususunda sıkıntıların baş gösterdiği, ihtisab ve koyun emini olanların görevlerini ihmal ettikleri gerekçesiyle İstanbul'a gelen bütün zahire ve koyun hususunun gözetilmesi hakkında.

Hüküm 1202

Serdar Vezir-i Azam Hazretlerine; Hala Dergah-ı Mu'âlla çavuşlarından olan Kara Ali oğlu Mehmed Havi, Hızır Çavuş ve Hacı Mehmed Çavuşlar emekdar

olduklarından gayri ehl-i vukufa müstakim oldukları, seferde kalıp mal-ı miri tahsilinde olmaları hakkında.

[552]

Hüküm 1203

Zağra-i Atik ve Cedid Kadılarına; Mısır'a gelen barcalar ve sair zahire gemilerinin içerisindeki malların navlunculara satılmayıp,İstanbul hususunda sıkıntı yaşanmaması adına doğruca İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

[553]

Hüküm 1204

TireBeyi ve Kadısı ve Birgi Kadısına; Haremeyn-i Şerifeyn Evkafı'ndan Karacakoyunlu karye halkının, karyelerinin şehre olan yakınlığından ötürü naiblerin gelmesine ihtiyaç olmadığı halde her hafta karyeye naiblerin gelip halkın yem ve yemeklerini aldıklarından halka sıkıntı verdiği hakkında.

Hüküm 1205

İstanbul Kadısına; İstanbul'da eski zamanlardan beri simitçi dükkânlarının olduğu defterlerde mevcut olup bahsi geçen dükkanlarda simit ununun satılmaması hakkında simitçilerin uyarılması hakkında.

Hüküm 1206

İstanbul Kadısına; İstanbul'da börekçi taifesinden bazılarının ekmek ıslatıp ekmeği ellişer dirhem eksik satıp fukaraya zulm ettikleri hasebiyle ekmekçilerin görevlerinden alınması hakkında.

[554]

Hüküm 1207

Köstendil Beyine; Petriç'den çavuş namına olan Carullah ve oğlu Mahmud'un eşkiyadan olduğu, Müslümanlara zulm ve zorbalık ettikleri gerekçesiyle haklarından gelinmesine dair emir.

Hüküm 1208

Teke Beyi ve Kadısına; Mısır'dan gelen zahire gemilerinin iskelelere yanaşıp gemilerdeki zahireleri sattıklarından, İstanbul'da zahire hususunda sıkıntılar yaşanacağından gemilerin doğruca İstanbul'a gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 1209

Beyşehir Beyine; Beyşehir sakinlerinden olan Seyyid Müslim'in eşkıyalık faaliyetleri hakkında.

[555]

Hüküm 1210

Menteşe, Hamid, Teke Sancakbeyleri, Karaağaç ve Tavas Kadılarına; Kızılhisar sakinlerinden olan Hacı Yunus'un oğlu Veli'nin yaylakda ailesiyle bulunduğu sırada, hükümde adı geçen şahısların Veli'nin babası Hacı Yunus'u katledip bin iki yüz yetmiş sikke filori ve yirmi bin akçe ve sair esbap ve erzaklarını yağmaladıklarından yakalanıp küreğe gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 1211

İbradi ve Akseki Kadılarına; İbradi kazasından Mehmed adlı eşkıyanın hakkından gelinmesi içindaha evvel defalarca emir verilmişse de bir şekilde kurtulmayı başarıp Resul adlı şahsa ettiği zorbalıklar hakkında.

[556]

Hüküm 1212

Eski Mısır Beylerbeyi olup Halep'de sakin olan Ali Paşa'ya; Ramazan-ı Şerif ulufesi için Halep hazinesinden elli bin filori tedarik edilip, Ramazan ayının on beşine dek merkeze gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1213

Novabırda, Belasniçe ve Yanova Kadılarına; Priştine sakinlerinden Ali oğlu Timur adlı kişi, Yanova sakinlerinden Dede kızı Saliha adlı kadını nikah edip henüz getirmeden, Bali oğlu Kara Ali adlı şahsın Saliha adlı kızı kaçırması ve daha sonra Timur'la şerle nikahları sabit olduğu üzere kaçırılan kadının geri getirilmesi hakkında.

Hüküm 1214

Trablusşam'da eski hazine Defterdârı olan Mehmed'e; Bundan evvel Köstendil mukataatı ve Kratova madenleri ve bazı mukatalara nazır Hüseyin Çavuş'un nezaretinin müfettişi olan Kratova kazasından ayrılmış olan Mevlana Hüseyin'in mal-ı miride yaptığı hainlikleri hakkında.

[557]

Hüküm 1215

Zülkadriye, Rakka, Diyarbekir ve Erzurum Beylerbeyilerine; Divriği ileri gelenlerinin gönderdiği dilekçede, eski sancakbeyi olan Alihan ve kethüdası Şah Ali ve beraberindeki adamlarının halka zarar vermeleri hakkında.

Hüküm 1216

Kırşehir ve Konar Kadılarına; Mir-i miran ve adamları, sipahi oğlanı, yeniçeri, acemi oğlanı gibi askeri birliklerin eşkıyalık yapmaları hakkında.

Hüküm 1217

Bayburd ve Kırışözü Kadılarına; Kaza-i mezbure tabi Amanlı, Dar Tahir ve Konla adlı cemaat mensuplarının şikâyeti üzerine, yaşanan hırsızlıkların önüne geçilmesi için yiğitbaşı ve başbuğların tayin edilmesi hakkında.

[558]

Hüküm 1218

Denizli, Mendehuri ve Kula Kadılarına; Kaza-i mezbur sakinlerinden Sündük oğlu Mehmed şirret, şaka ve hırsızlıkla meşhur olup Müslümanların at ve sair hayvanlarını çalıp başkasına satıp, mallarını yağmaladığı cihetle Dergah-ı Mualla çavuşlarından Murad Çavuş mübaşeretiyle mezburun elegetirilip davayı hak edenlerin şerle hakları alındıktan sonra mezbur Mehmed'in merkeze gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1219

Sultaniye Kalesi Komutanına; Biga Beyi Mustafa mektup gönderip, eskiden Biga Sancakbeyi olanların kadırgalarına her üç ayda bir yirmi otuz nefer verilirkenVezir Kaptan Halil Paşa'nın yirmi beş nefer istemesi hakkında.

[559]

Hüküm 1220

Cezire HâkimiMir Şeref Bey'e; Cezire'ye yerleşmiş olanlardan kadimden veregeldikleri hukuk, rüsum, avarız, ağnam ve gayri gibi vergiler istendiğinde, vergileri eski yerlerine götürmek istediklerini bahane etmelerine fırsat verilmeyip kusursuzca toplanılması hakkında.

(Bir sureti Hazo Hakimi Pir Mehmed'e, Bir sureti Palu Hakimi Süleyman Bey'e, Bir sureti Sağman Hakimi Hüsrev Bey'e, Bir sureti Eğil Beyi Cafer Bey'e, Bir sureti

Çermik Beyi Mehmed Bey'e, Bir sureti Genç Beyi Süleyman Bey'e, Bir sureti Atak Beyi Veli Bey'e, Bir sureti Bociyan? Suhyan? Beyi Osman Bey'e, Bir sureti Kulb Beyine, Bir sureti Mazarkan Beyine, Bir sureti Pertek Beyi Bay Sungur Bey'e, Bir sureti Mazgirt Beyi Allahverdi Bey'e, Bir sureti Kürdikan Beyine, Bir sureti MihraniBeyi Mehmed Bey'e, Bir sureti Derzini Beyi Mehmed Bey'e, Bir sureti Tercil Beyi İshak Bey'e).

[560]

Hüküm 1221

Kavala Beyi, Nevrekop, Kavala ve Bereketli Kadılarına; Bereketli Kadısı mektup gönderip, kaza-i mezburda Polçıka Köyü'nde yaşayan Kavlak Mehmed ve Muslu Mirza adlı şahıslarınevvelce fukarayı rencide edip zararlar verdiklerinden, ehl-i örf taifesi tarafından elegetirilmek istendiğinde kaçıp birkaç yıl ortalıktan kayboldukları ve daha sonra geri geldikleri, Kavlak Mehmed'in ben sipahi oldum, Muslu Mirza'nın ise ben arabacı oldum deyip eşkıyayı yanlarına alıp Müslümanlara zulm etmeleri hakkında.

Hüküm 1222

Selanik, Siroz, Pravişte, Zihne, Drama ve Avrathisarı Kadılarına; Kömürcü karyelerindeİbrahim Çavuş ve başka bir İbrahim Çavuş'la hevalarına tabi naiblerinbirlik olup halka zorbalık ettikleri hakkında.

[561]

Hüküm 1223

Zülkadriye Beylerbeyine; Beylerbeyi ve Sancakbeyi seferde olduğundan Türkmen-i Halep Sancakbeyi Derviş'in, Ayntab Sancağı'na gelip kendisi ve kethüdasıyla reayadan,kuruşlarını ve hayvanlarını aldıkları hakkında.

Hüküm 1224

Akkirman Beyi ve Kaptanına; Akkirman muhafazasına memur olup gönderilen kaliteler ile tayin olunan cebecilere, sefer bitene kadar muhafazada bulunmaları hakkında.

[562]

Hüküm 1225

Karaman Beylerbeyi, Konya ve İnsuyu Kadılarına; Savaraf adlı karyeden Şaban'ın, sipahi oğlanı adına kızıl bayrak kaldırıp zevk ve şehvetine tabi nice

eşkiyayı yanına alıp, Tutub adlı karyeden Ahmed isimli şahsa zorbalık edip elini kestikleri hakkında.

Hüküm 1226

Mısır Beylerbeyine; Medine'de Şeyhü'l-Harem olan Ömer'in gönderdiği mektupta, Hz. Peygamberin Hücre-i Mutahhara'i Nebeviyye kisvesinin hala İstanbul'da işlenip Medine-i Münevvereye ait diğer örtü, perde ve saire ve Hz. Fatıma'nın mezar örtüsünün evvelden Mısır'da işlenmiş olmasıyla hepsinin en iyi kumaştan Mısır'da işlenmesi hakkında.

[563]

Hüküm 1227

Manisa ve Anadolu'da olan Kadılara; Perakende Osmaneli yörüklerinden bir cemaatin meclis-e şer'a varıp, Anadolu Beylerbeyinin adamlarından Subaşı Hacı Mehmed'in yüz otuz nefer atlı ve otuz nefer tüfenkli piyade ile evler üzerine varıp karşılığını ödemeden halktan yem ve yemeklerini alması hakkında.

[564]

Hüküm 1228

MalatyaBeyi ve Kadısına; Malatya Kadısı olan Tahir'in fukaraya ettiği envai zulüm hakkında.

Hüküm 1229

Karahisar-ı Sahib Kadısına; Kaza-i mezbura bağlı Asnikara Hisarı demekle maruf karye reayası yeniçerilerinden yasakcı olan (boşluk) nam yeniçerinin katl edilmesinden dolayı Dergâh-ı Mu'âlla yeniçerilerinden Mustafa Subaşı'nın görevlendirilmesi hakkında.

[565]

Hüküm 1230

Bosna Beylerbeyine; Bosna serhaddinde yeniden feth olunan yerlerin, sancakbeyleri ile adamları, çavuşlar, zuama, erbab-ı tımar, kale komutanları ve neferatından bazıları çiftlik namı verip istedikleri yerleri boş yere hudut yaptıkları ve bir yolla kuzattan hüccet ve vilayet zabitlerinden temessük aldıkları, padişahın malına vefasızlık ettikleri hakkında.

Hüküm 1231

Batum Beylerbeyi, Trabzon ve Kürtün Kadılarına; Trabzon kazasına bağlı Toklucadere sakinlerinden Nasır, Fazıl, Umur oğullarından Ali, Fazıl, Mehmed ve kardeşi Mustafa ve ona bağlı Himmet, Osman, Hüdaverdi, İshak adlı eşkıyaların, Batum çavuşlarından Mahmud Çavuş'u katl edip firar ettikleri hakkında.

[566]

Hüküm 1232

Amasya Beyi ve Kadısına; Kaza-i mezburda Hokle, Geldiklan ve Ezine nahiyeleri ahalisi mahkemeye gelip, Kara Ali adlı naibin zikr olunan nahiyelerde daima naib olup, atlı birliklerle evlere saldırıp fukaraya zorbalıklar etmesi hakkında.

Hüküm 1233

Uşak, Banaz, Çal, Nay, Eşme, Gököyük ve İnegöl Kadılarına; Adı geçen yerlerde eşkıyanın zuhur edip Müslümanlara zulm ettikleri ve haklarından gelinmesi hakkında.

Hüküm 1234

Şirvan Beylerbeyi Davud Paşa'ya; Şirvan'a bağlı Daniki nahiyesi eskiden Şirvan'a bağlıyken bir şekilde Gence'ye bağlanması emr olunmuşken Gence'ye hakim olanların taarruzuna maruz kaldıklarından eski üslub üzere yine Şirvan'a bağlanması hakkında.

[567]

Hüküm 1235

Anadolu Beylerbeyi, Karahisar-ı Sahib Beyi ve liva-i mezburda olan Kadılara; Liva-i mezburda ilim öğrenmek isteyen suhte taifesinin gönderdiği arzda, uzun zaman medreseler bucağında ilim tahsilinde bulunup danişmendliği kazandıkları halde iş bulamadıkları ve bazılarınında on beş yıldan beridir atama bekledikleri ve suhtelere düşmanlık eden eşkıyanın hakkından gelinmesine dair ferman.

Hüküm 1236

Eski Kefe Beylerbeyi olan Hasan Paşa'ya; Azak Kalesi'nin korunup kollanması için, Kefe Kalesi'nden asker gönderilmesi hakkında.

[568]

Hüküm 1237

Eski İskenderiye Sancakbeyi olan Kapudanzade Mehmed'e; Sefer için Karadeniz'e asker götürecek olan altı parça kadırga üzerine serdar olarak gönderildiğine dair ferman.

Hüküm 1238

Tuzla Kadısına; Sultan Selim Han Evkafı'ndan Tuzla'da olan mukataanın tahsildarı olan Nureddin oğlu İbrahim, Molavalı Palavioğlu adlı gayri-müslim reis ile ittifak edip zımmi-i mezburun otuz beş gemi ile Tuzla etrafındaki iskelelere gelip Müslümanların zahirelerini gemilere yükleyip küffara gönderilmesi hakkında.

[569]

Hüküm 1239

Niğde ve Akşehir Kadılarına; Memalik-i Mahruse'de, altın yüz yirmi akçeye, kuruş yetmiş akçeye karşılık olup, fazlasının olmamasına dair emir gönderilmişken hala o yerlerde değerinden fazlasıyla akçe alındığı hakkında.

Hüküm 1240

Kapıcıbaşı Abdulkerim Ağa'ya; Serdar ile sefere ve Budin muhafazasına memur olan kapı kulları ve sair askerlerin bir an evvel memur oldukları hizmete gitmeleri hakkında.

Hüküm 1241

Haslar Kadısına; Hala Silivri'de mevcut olan medresenin avlusundan bir miktar yerin eski müderris olan bir kişi tarafından gasp edildiği ve duvar çekildiği, vakfa vefasızlık ettiği hakkında.

Hüküm 1242

Maraş Beylerbeyine; Seferde olan serdara yetişip hizmette bulunulması hakkında.

[570]

Hüküm 1243

Suğla Beyine; Kaza-i mezbur sakinlerinden Muhyiddin adlı şahsın nice zaman naiblik yapıp, Aşağı Hamza ve etrafında olan eşkıyaları koruduğu ve Hasan adlı fakirin altı bin akçesini, Pir Hüseyin adlı kişinin beş bin akçesini, üç müd buğday ve

bir bargirini aldığı ve buna benzer türlü faaliyetlerde bulunduğu gerekçeyle küreğe konulması hakkında.

Hüküm 1244

Rum Beylerbeyi ve Katar Kadısına; Hacı Musa adlı şahsın bazı eşkıya ile Hacı Ali'nin yolunu kesip hatununu zorla alıp mallarını yağmalaması hakkında.

[571]

Hüküm 1245

Vilayet-i Anadolu'da Bad-ı Hevası Beylerbeyine has kayd olunan yerlerin Kadılarına; Evvelden beri subaşıların gümrükten gelen vergileri tahsil edip vilayeti korudukları ve subaşıların köylere atlı birliklerle çıkmayıp eski görevlerini yapmaları hakkında.

Hüküm 1246

Sultanönü Beyi ve Eskişehir Kadısına; Eskişehir'den Silahdar Bektaş, sipahi oğlanı Mehmed ve yeniçeri Üveys adındaki şahısların akçelerini ödemeden Müslümanlardan zahirealdıkları ve kadınlar hamamını basıp Üveys Mehmed'i öldürdükleri hakkında.

[572]

Hüküm 1247

Kars Beylerbeyi, Kars ve Kağızman Kadılarına; Kağızman Kalesi'nde darlık zamanı için anbarlara koyulan terekenin kale dizdarı Nuri'nin var olan terekeninbir kısmını satması, bir kısmını kendi tebasına dağıtması, bir kısmını da kendisi için ayırması hakkında.

Hüküm 1248

Anadolu Kazaskerine; Mısır etrafındaki bazı arkalı kadıların beş on yıldan beri azl edilmeyip rüşvet ve bol miktarda Mısır metağı gönderip kadılıklarını bu yollarla ayakta tuttukları vemülazemet için merkeze çağrıldıklarında İstanbul'a gelmedikleri hakkında.

[573]

Hüküm 1249

Südde-i saadetimden Serdar zafer-şiarıma varınca yol üzerinde olan Kadılara; Yol üzerinde olan kadılıkların, askeri birlikleriyle serdara ulaşıp Eflak ve Boğdan muhafazalarına muavenetleri hakkında.

Hüküm 1250

Atina Kadısına; Yedikule kasaplarından Dimitri ve Kara Todoriadlı zımmilerin kaza-i mezbur sakinlerinden Peter Ayuştmuturca, Harraf, Fehhad ve Suraki Simano adlı zimmilerin kendi halinde olmadıklarını arz-ı halle bildirdiklerive yine Yedikule kasaplarından Tatar Yani'ye yamak tayin olunanların, Dergâh-ı Mu'âlla çavuşlarından Mehmed Çavuş'un mübaşeretiyle Atina'dan alakalarının kesilmesi hakkında.

[574]

Hüküm 1251

Rum Beylerbeyi ve Kadısına; Niksar kazası sakinlerinden Cafer Sipahi ve Mamur adlı müderrisineşkıyalık faaliyetleri içerisinde olduklarından ve Niksar Kadısı Abdullatif'eiftirada bulunduklarından haklarından gelinmesine dair ferman.

Hüküm 1252

Cezayir-i Garb Beylerbeyi olan Hızır Paşa'ya; Cezayir-i Garb'a bağlı Kastalon adlı mahalde yaşayan Fransız keferesi daha evvel düşmana verilmesi yasaklanmış olan metadan bir gemi doldurup gönderdikleri hakkında.

Hüküm 1253

Müşarun-ileyh Hızır Paşa'ya; Cezayir-i Garb'a bazı sancaklarda miriye ait mahsullerin olduğu ve geliriyle kul maaşlarının ödendiği fakat bu yerlerin bir şekilde başkasının eline geçtiğinden kul maaşlarının ödenmesinde sıkıntı olduğu hakkında.

Hüküm 1254

Müşarun-ileyh Hızır Paşa'ya; Liva-i Kosantin'ede eskiden Alaybeyi olan Hüseyin oğlu Mehmed'in alaybeylerine mahsus bazı arazileri oğullarına verip mülkiyetleriüzerine tasarruf ettiği hakkında.

[575]

Hüküm 1255

Vilayet-i Şirvan'da olan Melik ve Kethüdalara; Şirvan ahalisinden bazılarının vali ve hâkimlerin zulümlerinden firar edip Kızılbaş, Gürcistan, Dağıstan ve etrafına varıp sığındıkları, zulm edenlerin haklarından gelinmesi hakkında.

Hüküm 1256

Bolu Sancağı'nda olan Kadılara; Ulema ve sulehanın şikayeti üzerine halka zulm edip zararlar veren İskender Çavuş'un hakkından gelinmesine hakkında.

Hüküm 1257

Eski Kefe Beylerbeyi olan Hasan Paşa'ya; Azak Kalesi'nin restoreye ihtiyaç olan yerlerinin tamir ve restore edilmesi hakkında.

[576]

Hüküm 1258

Kütahya kadısı, Vilayet-i Anadolu'da olan Sancakbeyleri ve Kadıları ve Sancakbeyleri Müsellimlerine; Hala Anadolu Beylerbeyi olan Mehmed Paşa'nın müsellimliği hizmetinde olan Dergâh-ı Mu'âlla çaşnigirlerinden Mahmud'agelen Sarı Mehmed adlı şahsın bazı eşkıyanın kendisinin yolunu kestiğini bildirmesi üzerine, Çaşnigir Mahmud'un Sarı Mehmed'in hasımlarını bulmak için Şaban adlı kişiyi tayin etmesi veolay yerine varıldığında, sipahi oğlanlarından Hafız Mehmed'in tüfenk ile vurulmuş olması üzerine, Hafız Mehmed'in babasının merkeze gelip çaşnigir Mahmud'u şikayet etmesi hakkında.

Hüküm 1259

Kütahya Kadısına; Anadolu Beylerbeyi Mehmed'in müsellimlik hizmetinde olan Dergâh-ı Mu'âlla çaşnigirlerinden Mahmud'un merkeze gelmesiyle hizmetine Dergâh-ı Mu'âlla çavuşlarından Abdusselam Çavuş'un tayin edilmesi hakkında.

[577]

Hüküm 1260

Eski Basra Beylerbeyi, Elvendbeyoğlu ve Halep Kadısına; Halep'de olan ulema, suleha ve sair ayan südde-i saadete muhzır gönderip, Aclunizade demekle maruf Mehmed ve Mahmud nam kimseler esfel-i nasdan iken Halep'e gelip kısa sürede mal kuvvetiyle çavuş ve müteferrika olup, fukaraya zulm ve zorbalık ettikleri, medreseleri yıkıp divanhaneye çevirdikleri sebebiyle gereğinin yapılması hakkında.

Hüküm 1261

Anadolu, Karaman ve Rum vilayetlerinde olan Kadılara; Rumeli'de sefer olduğu gerekçesiyle, Rumeli'nden İstanbul'a gelecek zehayir koyunlarının seferde olan askerlere gönderildiği için İstanbul'da et hususunda sıkıntıların baş gösterdiği, zikr olunan vilayetlerden kızıl koyun, karabaş koyunu, akkoyun, ayrık koyunu, Türkmen koyunu ve yerli koyunların İstanbul'daki sıkıntının giderilmesi için doğruca İstanbul'a sürülmeleri hakkında.

Hüküm 1262

İstanbul Kadısına; Hassa Mimarbaşı Davud'un gönderdiği mektupta, Todoriisimli zımminin İstanbul'da demircilik yaptığı ve merhum sultanın türbesine lazım olan zıvana ve diğer işler için miriden gönderilen demiri işlerken kasaplar tarafından yakalanması hakkında.

[578]

Hüküm 1263

Eski Başdefterdar olan Burhan Efendi'ye; Bundan evvel kağıt emini olan Dergah-ı Mu'âlla müteferrikalarından Mehmed, Ahmed ve sairlerinin yolsuzluk yaptıkları gerekçeyle Burhan Efendi'nin ortaya çıkan yolsuzlukların önüne geçmesi hakkında.

Hüküm 1264

Kıbrıs Beylerbeyi Seyyid Ahmed'e; Daha evvel mevcutolan defterdar zamanında toplanan vergilere önem gösterilmesi hasebiyle vergilerin nazırlık adıyla toplanması hakkında.

[579]

Hüküm 1265

Ağrıboz Beyi ve Kadısına; Eski Ağrıboz nazırı olan Hızır Çavuş'un üzerinde mal-ı miri olduğunun ve düşmana tereke verip, bir kişiyi de katl etmesi hakkında devlet görevlilerinin ilgilenmesi hakkında.

Hüküm 1266

Trablusgarp Beylerbeyi olan Memi Paşa'ya; Eski Ağrıboz nazırı olan Hızır Çavuş'un zimmetinde bekaya-yı atik ve cedidden hayli mal-ı miri olduğundan Hızır Çavuş'un Trablus'da teftiş edilip Bizeban Süleyman'a teslim edilip merkeze gönderilmesi hakkında.

[580]

Hüküm 1267

Gence Beylerbeyine; Önceden GilanHakimi olup hala Gence'de ikamet eden Hacı Ahmed Han'ın, Gence hazinesinden yeterli miktarda harçlık verilip yanına Gence çavuşlarından yeteri miktarda adam verilip sağ salim Tokat'a ulaştırılıp iskan ettirilmesi hakkında.

Hüküm 1268

Tokat Kadısına; Önceden Gilan hakimi olup hala Gence'de ikamet eden Hacı Ahmed'in Tokat'da ikamet etmesi babında kendisine ve adamlarına kalacak yer temin edilmesi hakkında.

Hüküm 1269

Kefe Beylerbeyi ve Kefe Kalesi Dizdarına; Eski Kefe Beylerbeyi olan Hasan dame ikbaluhunun Azak Kalesi muhafazasına tayini sebebiyle Kefe Kalesi hisar erlerinden ve azablarından yeteri kadar asker gönderilmesi hakkında.

[581]

Hüküm 1270

İftiharu'l-ümera ve'l-ekabir ila ahirihi sefer-i hümayunda olup eski Başdefterdâr olan İbrahim Dame Ulüvvûhuya; Zigetvar ve başka kalelerin neferlerinin savaşta oldukları ve uzun zamandır alamadıkları maaşları sebebiyle sıkıntı çektikleri ve bu sebeple ödenmesi gereken iki yıllık kul maaşlarının ödenmesi hakkında.

Hüküm 1271

Zigetvar Beylerbeyine; Zigetvar ve etrafındaki kalelerin adı geçen melunlar tarafından işgal edilmiş olması hakkında.

[582]

Hüküm 1272

Bağdat'da olan Hızır Paşa'ya; Zerfol ve Meşkuk Hakimi olan Seyyid Mübarek'in merkeze itaati için adamlarından Abdimenaf isimli şahsın merkeze gelme izni hakkında.

Hüküm 1273

İstifa Kadısına; Ağrıboz, Mora, İnebahtı ve Mizistre sancaklarında vaki olan kadıkların mehayif teftişi, müteferrika Bizeban Süleyman'a ferman olunmuş olmakla, İstifa Kadısı'nında müfettiş olup toprak kadılarıyla beraber olayı incelemesi hakkında.

Hüküm 1274

Yenişehir ve Tırhala Kadılarına; Anbarlarda olan terekelerin İstanbul'a gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1275

Midilli Beyi ve Kadısına; Yani veled-i Nikola'nın Midilli'de, Kili isimli karyeden Kostandi Kara Yuğda adlı zımminin evinde yaralı bulunduğu ve sorulduğunda beni Kostandi yaraladı diye cevap verdiğinden olaya Abdullah oğlu Bekir ve Abdullah oğlu Mehmed adlı şahıslarında şahitlik ettiği gerekçesiyle Kostandi'nin yakalanıp küreğe konulması hakkında.

Hüküm 1276

Hüküm İptal Edilmiştir.

Hüküm 1277

Budin ve Zigetvar sınırlarında olan Kadılara; Serhad gazilerinin darü'l-harbden çıkardıkları emir, esir ve sair ganimetlerin yarısını mîr-i mîrân ve mirlivanın aldığı ve bazı zamanlarda da daha fazlasını aldıklarından gazilere haksızlık ettikleri hakkında.

[584]

Hüküm 1278

Sapanca Kadısına; Kaza-yı mezbura bağlı Karaabdiler adlı karyede ikamet eden Karaca, Derviş ve kardeşi ile beraber Hassa topçularından Hacı Mehmed'in evini basıp akçelerini aldıkları ve türlü zararlar verdikleri gerekçesiyle yakalanıp merkeze gönderilmeleri hakkında.

Hüküm 1279

Eriha Kadısına; Eriha yerlisinden Şeyh Namık, Hacı Salih adlı şahısların beraberindeki eşkıyalarla subaşı ve ümenanın yanına gidip, Müslümanları gammazlayıp haklarında çeşitli iftiralar attıkları hakkında.

Hüküm 1280

(boşluk) Kadısına; Vezir İbrahim Paşa'nın, Haymana'da olan haslarının zabiti Haydar'ın subaşısı olan Rıdvan adlı kişiyifuzuli bir şekilde altı gün haps ettiği ve iki binden fazla akçesini aldığı ve bu tür zararlar vermesi hakkında.

[585]

Hüküm 1281

İznikmid Kadısına; Eski Erzurum Defterdarı olan Mehmed'in İznikmid'de olan deve, katır, at vesair hayvanlarınınDergah çavuşlarından Ali'nin mübaşeretiyle mühürlenip güvenli bir yerde korunmasına hakkında.

Hüküm 1282

İznikmid Kadısına; Dergah-ı Mu‘âlla yeniçerilerinden Darende Hüseyin oğlu Sefer adlı yeniçerinin sunduğu arz üzerine, Ayşe nam tellale ile Ali adlı şahısın adı geçen Sefer’in evine girip mallarını çaldıkları sebebiyle merkezde yüzleştirilmeleri hakkında.

Hüküm 1283

Nahcıvan Kadısına; Revan’a bağlı Kerli adlı karyeden Mir Zacan isimli zımminin daima köy kethüdası olup subaşı ve eminlerle birlik olup reayayı gammazladığından vergilerden muaf olduğu ve yaptığı gammazlıklardan reayanın aciz kalıp vatanlarını terk etme seviyesine geldikleri hakkında.

[586]

Hüküm 1284

Bağdat muhafazasında olan Vezir Hızır Paşa’ya; Vilayet-i Bağdat’da olan kıla neferatının yoklanması sebebiyle Dergah-ı Mu‘âlla çavuşlarından Ali Çavuş’un görevlendirilmesi hakkında.

(Bir sureti Şehrizol Beylerbeyine, Bir sureti Basra Beylerbeyine, Bir sureti Lahsa Beylerbeyine).

Hüküm 1285

Sultanönü Beyi, Seydigazi, Eskişehir ve Karacaşehir; Mektup gönderip Trabzon’dan gelip Seydigazi’de yerleşen kazgancılardan bazılarının yeniçeri ve acemi oğlanı değilken o isimle halka zulm edip türlü zararlar verdikleri gerekçeleriyle haklarından gelinmesine dair hüküm.

[587]

Hüküm 1286

Ağrıboz, Mora, İnebahtı ve Mizistre Sancaklarında olan Kadılara ve Dergah-ı Mu‘âlla müteferrikalarından Bizeban Süleyman’a; Adı geçen kazalarda bazı eşkıya guruplarının zuhur edip halka zararlar verdiğine ve bu zuhur eden eşkıyanın haklarından gelinmesine dair hüküm.

Hüküm 1287

Şemahi Kadısına; Kazada olan Zaim Zülfikar’a tabi halka, bazı melik ve kethüdasının karıştığının ve halka hakaretler edip dağıtmaları hakkında.

Hüküm 1288

Kefe Beylerbeyi ve Defterdârına; Eski Cezayir-i Garb Beylerbeyisi olup hala Donanma-yı Hümayun gemilerinde serdar olan Şaban'ın kendi gemisi ile Baf Bey'i gemilerine Kefe ve Özi mukataatından beş yüz kantar peksimet vermesi hakkında.

[588]

Hüküm 1289

Anadolu Beylerbeyi, Karahisar Sancakbeyi ve liva-i mezburda olan Kadılara; Liva-i mezburda ilim öğrenmek isteyen suhte taifesinin sunduğu arzda, Müddet-i Medide medreseler bucağında ilim tahsilinde olup danişmenliğe yükselen bazı şahısların harçlık tedariği için memleketlerine gittikleri ve bazısının da on beş yıldan beri vazifeye tayin edilmesi gereken kimselerden olduğu halde günahsız yere katlolundukları hakkında.

Hüküm 1290

Rodos Beyine; Hazine-i Amire'nin MısırDefterdârı olan Mehmed'in Mısır'a gelmek için iki kadırga ile Rodos'a geldiği gerekçeyle Rodos gemileriyle Mısır'a gönderilmesi hakkında.

Hüküm 1291

AnadoluBeylerbeyi, ... ve Afşar Kadılarına; Nefs-i Afşar'da sakin olan Mustafa adlı zaim, Kadı ve Abdi adlı danişmedlerin kendisine ve başkalarına zulm ettikleri hakkında.

[589]

Hüküm 1292

Kıbrıs Beylerbeyi, Lefkoşa Kadısı ve Dizdarlarına; Eski Aksaray Kadısı olan Mevlana Muhyiddin dem ve diyet hususunda Dergah-ı Mualla çavuşlarından Satılmış Çavuş ile kavgalı olup Satılmış Çavuş ve Hızır adlı müderris ve adamları olan Osman, Ahmed, Mahmud ve Abdullah adlı kimseler**(Bu Hüküm Tamamlanmamıştır).**

Hüküm 1293

Edirne Kadısına; İstanbul'da koyun emini olan Mehmed Çavuş'un gönderdiği mektupta, daha evvel Edirne'den kasaba için her sene yüz bin akçe toplanması emr olunmuşken bu meblağın çok fazla olduğu, Edirne'den Mustafa Çelebi, Halil Hüseyin, Kefenci Ali Çelebi, Yorgaki, Dimitri, Zimo gibi tüccar ve zımmilerin

İstanbul Yeniçerimeydanı'nda kasap olan Binbaşı Yorgi ve Dimitri adlı kasaplara yamak tayin olunmaları hakkında.

[590]

Hüküm 1294

Kilidülbahr Kalesi Dizdarına; Venedik ve Dubrovnik gemilerinin Sultaniye Kalesi limanına zincir bıraktıkları ve sonra yoklandığında ise gemilerin içerisinde meta, tereke, silah, barut, penbe, rişte-i penbe, kurşun, zift gibi yasak olan metaların bulunması sebebiyle gemilere el konulması hakkında.

Hüküm 1295

Mısır Beylerbeyine; Mısır'da Fahavakça Sancakbeyi olan Mehmed ve adamlarına anbar emaneti, tüfenkçiler kitabeti, gönüllüler kethüdalığı, Süveyş emanet ve kitabeti, şehir koruyuculuğu ve dirliklerinin tasarruflarının verilmesi hakkında.

Tablo A.2- 73 Numaralı Mühimme Defteri (434-590) Hükümlerinde Geçen Yer Adları

Akçe Kızanlık	Azılub	Talanda	Bursa	Yemişçiler
Akdağ	Bozuk-Üç	Çatalviran	Remanan	Uzunca
Akdeniz	Kalavurte	Matya	Trablusgarb	Cezayir
Akhisar	Gördük	Selanik	Eyüp	Küre-i Cedide
Akkirman	İnsuyu	Savaraf	Tutub	Manisa
Alaiye	Kengiri	Bolu	Haslar	Halkalı
Asnikara	Kürtün	Hokle	Geldiklan	Uşak
Ayas	Payas	İskenderun	Akliman	Mustafalı
Banaz	Çal	Nay	Eşme	Gököyük
Beledü'l-inab	Kosantin	Sekin	Tunus	Tılımsan
Boğdan	Karesi	Biga	Bergama	Hüdâvendigar
Bohazkilise	Tokluca	Uzunteke	Ermenek	Belviran
Bozok	Kayseriye	Maraş	Palas	Tiflis
Cezayir-i Garb	Venedik	Mısır	Raşid	Dimyad
Çakırca	Kula	Yenişehir	Güzelhisar	Eyne
Çermik	Sogman	Palu	Genç	Atak
Çorum	Sarvan	Akyazı	İçel	Mamuriye
Dadyan	Açıkbaş	Gürel	Simon	Çıldır
Damum	Avlonya	Tepedelen	Lupes	Niğbolu
Daniki	Kefe	'Azak	Tuzla	Silivri
Dukakin	Yanık	Amasya	Dinek	Kızılribat
Edremid	Ağacık	Çandar	Hüseyinabad	Yürük
Emirali	Eleşkird	Karalar	Malkara	Ğureba-yı Yemin
Esenhocalı	Tire	Birgi	Zağra-i Atik	Zağra-i Cedid
Eskişehir	Özi	Basra	Anadolu	Konya
Filibe	Antakya	Karamurad	Karaoğlu	Kalecik
Gilan	Tokad	Zerfol	Meşkuk	Midilli

Girdigan	Mihrabi	Üzeyre	Tercil	Kavala
Hacıbektaş	Kırşehir	Süleymanlı	Bektaşlı	Seydişehir
Isparta	Çukur	Antalya	Ankara	Çukurcuk
İbradi	Yanova	Akseki	Novabırda	Belasniçe
İskenderiye	Budun	Temeşvar	Sigetvar	Bosna
İslamlı	Baba	Tatar	Macar	Akka
İstanbul	Yedikule	Yanbolu	Kızılağaç	Yenicesi
Karacaözen	Van	Bitlis	Tosya	Menlik
Karalı	Kavuklu	Kelebir	Suluz	Rumili
Karaman	Rakka	Musul	Trablusşam	Bağdad
Karaöyük	Karabulak	Samsad	Hısn-ı Mansur	Zülkadriye
Kastamonu	Aracı	Debre	Kalkandere	Burudun
Kavala	Bereketli	Pravişte	Drama	Zihne
Kerpe	Küni	Trabzon	Niğde	Bor
Kırkçeşme	Kars	Zaruşad	Eriha	Sis
Kızılbaş	Gürcistan	Dağıstan	Battal	Elvendbeyoğlu
Kilis	Gelibolu	Ezine	Ağrıboz	Mora
Kömürde	Tebriz	Lefke	Gürle	Kocaeli
Köstendil	Beyşehir	Karaağaç	Tavas	Kızılhisar
Köşk	Kestel	Dalama	Çine	Subiçe
Kratova	Divriği	Mendehuri	Sultaniye	Eğil
Kürtu	Lahsa	Bahreyn	Şumnu	Sakız
Lefkoşa	Kilidülbahr	Dubrovnik	Fahavakça	Kondinic
Lofça	Alaaddin	Yemen	Habeş	Boğazhisarı
Mandiçe	Bozöyük	Karpuzlu	Aksaray	Atina
Marmara	Ladik	Kavak	Derne	Cenderes
Mataros	Balya	Deşte	Malatya	Acara
Medine	Atlı	İshaklı	Safed	Eflak
Memlük	Sultanönü	Segetli	Edirne	Zağna
Menteşe	Sofya	Kayseri	Kıbrıs	Samantı

Mizistre	Sivas	Kalafat	Cidde	Çankırı
Muhtaça	Çatalca	Aydonat	Balis	Künde
Nevrekop	Polçıka	Avrathisarı	Sidrekapsi	Ayntab
Niksar	Batum	Ayapoli	Adana	Mekke
Otkalesi	Tarsus	Esterğon	Kırım	Yenice
Revan	İnebahtı	Tırhala	Apokri	Herinko
Risa	Karataş	Foça	Kırkmasal	Ereğli
Rodoscuk	İnecik	Ortapare	Şirvan	Demirkapı
Samanlı	Yalakabad	Delvine	Uzrib	İlbasan
Sapanca	Kara‘abdiler	Haymana	Nahcıvan	Kerli
Siroz	Vize	Çorlu	Kırkkilise	Ohri
Suğla	Katar	Kağızman	Pec	Kastalon
Suhyan	Kulp	Mazarkan	Pertek	Mazgird
Şam	Diyarbekir	Haleb	Erzurum	Rum
Şehrizol	Seydigazi	Karacaşehir	Şemahi	Afşar
Şucaeddin	Anduği	Semendire	Valpuva	Kurceflik
Teke	Şamlıca	Kütahya	Karahisar-ı Sahib	Ağıl
Tufanca	Londar	Trepoliçe	Yüzdepare	Karakeçili
Tuna	Galata	Hamid	Urla	Bayramlı
Ulubey	İnegöl	Ebulhayr	Cezire	Balıkesir
Ustrova	Sarıkavak	Silifke	Canik	Hayranbolu
Uzunköprü	İpsala	Ferecik	Bolayır	Karlı
Üsküdar	İznikmid	Karamürsel	Mudanya	Gemlik
Zamantı	Şeyhli	Amid	Hazo	Kemahi
Tata	Sarıoğlan	Jojla	Mabusan	‘Urban
Aklak	Daren	Tepeden	‘Alaaddinler	Kindistan
Ferşami	Sarimsilki	Yaya	Karakaba	Cessanbedren
Altundükkan	Sorkun	Mara	Bana	Ğolos
Armiye	Kalci	Simyaki	Köprü	Esroner

Tablo A.3- 73 Numaralı Mühimme Defteri (434-590) Hükümlerinde Geçen Müslüman Adları

Akar	Ali Neşvik	Receb	İlyas	Behram
Alaaddin	‘Abdulfettah	Nureddin	Pirdede Mesud	‘Abdulhayy
Ali Çeribaşı	Puhatlı Hüseyin	Ersin	Nükkar	Şaban
Ayşe Sultan	Şahbende	Mir Ali	Sunduk	Koca
Bali	Bozca	‘Abdurrahman	Zülfikar	Kalender
Bilal	Bıyıklı Çoban	Camkerden	Kara Ali	Rüstem Paşa
Cüce Halil	Hüseyin Bali	Seydi	Kasım	Budak
Dede	Saliha	Tahir	Sungur Beg	Allahverdi Beg
Deli Kasım	Mustafa Çavuş	Aziz Beg	Mir Şeref	Şeyhi Çavuş
Erdoğdu	Aydın	Aydın Durak	Nalbend Hasan	Haydar Paşa
Erkuli	Mazlum	Divane Hasan	Arslan	Şaban Zeynel
Ferhad Paşa	Mehmed Havi	Seyyid Müslim	‘Abdulgani	Can Ağa
Feyzullah	Emir	Kurd Mehmed	Teke Veli	Reman
Gazanfer	Durduhan	İnedola	Bedralmış	Resul
Hacı Kemal	Mevlana Yahya	Hacı Yemin	Sancakbeyi Mahmud	Hızır
Hacı Salih	Nasreddin	Ayşe	Zaim Zülfikar	Satılmış Çavuş
Halim	Mamur	Musa	Şemail	Timurhan
Hamza	Pir Efendi	Pir Çelebi	Mevlaha Şeyhi	Hafız Paşa
Hüdaverdi	Kerim	Hacı Yunus	Mahir Baki	Emrullah
Hüsrev	Boşi	Mevlana Yakub	Hacı Hoşmar	Ubeyd
İshak Beg	Kavlak Mehmed	Muslu Mirza	Nusret	Muhyiddin
İsmail Paşa	Gazi Giray Han	‘Abdi Çavuş	Divane Ahmed	Sündükoğlu MehmedSubaşı

Kabbad Çavuş	Bayazid	Ferid	Mansur Beg	Şahab
Kabil	Kara Seyyid	Edhem	Kara Kuzu	Lütfi
Katib Mustafa	‘Abdullah oğlu Hüseyin	Hasan Çavuş	Mehmed oğlu Mahmud	Uğurlu
Kefenci Ali Çelebi	Pazarbaşı Mahmud Çelebi	Veliyüddin	Taş Timur	Kadı bin Ğayret
Korkmaz	Vezir Cafer	Hattat Mustafa	Yörük Mustafa	Vahid
Mahmud	Halil Beg	Karaca	Ömer	Hacı Kulu
Mehmed Beg	Zekeriyya Beg	Seyithan Beg	Şerefhan Beg	Hüseyin Subaşı
Mirza Çelebi	Seyyid Ahmed	Kapıcı Halil	Ali Reis	Divane Hızır
Mustafa	Mevlana	Emirşah	Okci Memi	Osman
Mustafa Efendi	Kapıcı Ramazan	Memi Paşa	Memi	Abdülkerim Ağa
Nasuh Çavuş	Hızır Çavuş	Davud	Geyvan Çavuş	Abdüllatif
Okci Veli	Kara Mehmed	Turgut	Ahmed	Murad
Sarı Muslihiddin	Nuri	Sancar	Sarı Mehmed	Seyyid Mübarek
Sinan Ağa	Durmuş	Vezir Mehmed	‘Abdullah Çavuş	Bociyanlı Beşaret
Şafi	Aşkı Fakih	Cankadir	Tayyib	Bayram
Şeyh Ebu Said	Şerafeddin	Harkuş	Himan	Azakoğlu
Timur	Perviz	Rıdvan	Fazlullah	Şemseddin
Uğraş	Hacı	Tefru Yakub	Doğancı Bali	Şahin
Üveys Paşa	Turhan	Aydın	Ferruh	Hamza
Veli	Kapıcıbaşı Veli	Pervane Ağa	Cafer Çavuş	Nasuh

Yahya	Hazret Efendi	Mehmed	İbrahim	Hasan
Yusuf	İbrahim Çavuş	Haydar	Kurd	Süleyman
Korcu Hüsrev	Ziner Beg	Kurd Ali	Maksud	Alkakar
‘Acemzade Ahmed	Sarı Receb	Safa	‘Abdüsselam	

Tablo A.4- 73 Numaralı Mühimme Defteri (434-590) Hükümlerinde Geçen Gayrımüslim Adları

‘İlyas	Nikola Aleksandır	Nikola Moladi Boli	Kondos
Banmi	Yani	Nikola	Kostandi
Bekenlu Zakid	Dimitri	Porkila	Nikolo Razter
Darkirduca	Payaburun	Papabaki	Nikola Hıristo
Dimitri Zuvmid	Lezhor Eşakler	Venerucu Yarkara	Yorgi Harami
Gorgi	Dimo Berber	Dimitri Yazıcı	Na‘ufet
Gune	Melik Kıyas	Yakub	Seyyid Şeref
Haraf	Mîr Zacan	Sur‘aki Niyaso	Dimitri Koni
İsak	Binbaşı Yorgi	Todori	Karaca
İsmail	Kürd Süleyman	Kara Todori	Andoni Herito
İstimaki İbnoz	Nikol Zor İskilaruz	Polmeto Mehidor	Niyaki Harkendal
Kara Yuğda	Kanus	Dimitraki	Dimo Kaçıla
Keys	Siyrod	Arnod	Polemyelu
Lamir Nuzmelet	Nerzuka Mahdez	Peterdoz Bavlist	Nikola Karagöz
Melik Ferruhzade	Yakuba	Eburiş	Lahiy
Niyaki Babali	Petercuk Babali	Dimiter Kanehleri	Nikola Rekrares
Niyaki Kançalari	Dimiter Yeneldi	Nikola Kayir	Yorğaki Babali
Papa Kaluca	Dimitri Teraş	Niyaki Paços	Dimitri Terhata
Papamakin	Şiro Avlonti	Nikola Astafid	Manoka
Perlu Kulaço	Nikolu Peter Niko	Kar Nikol	Timo
Şibo Astovlom	Yorgi Karasuyoli	Borğolo Na‘uhi	Elyane Etderne
Şiro Belodayin	Zihri	Musa	Şimon
Veros Bolşo	Kotri Berake	Yermano Turşino	İstamo Valimo
Yani İstortoni	Yorğo Yorti	Banikosta	Andoni
Zerinoğlu	Nadaji	Bigani	‘Ulvî
Molavali Palavioğlu	Niyeserlu Bulheturce	Kızılbaş Meyhaneci	Şeytan Yasef Yahudi

Tablo A. 5- 73 Numaralı Mühimme Defteri (434-590) Hükümlerinin Gönderildiği Kişi ve Makamlar

KİŞİ VE MAKAM	HÜKÜM
BEYLERBEYİ	959, 963, 971, 976, 981, 989, 991, 992, 1004, 1006, 1008, 1009, 1011, 1013, 1017, 1018, 1019, 1022, 1023, 1026, 1027, 1028, 1037, 1038, 1042, 1048, 1052, 1054, 1058, 1068, 1072, 1074, 1076, 1079, 1080, 1081, 1082, 1088, 1089, 1091, 1092, 1093, 1096, 1108, 1111, 1120, 1121, 1124, 1129, 1134, 1141, 1144, 1145, 1146, 1156, 1166, 1173, 1177, 1178, 1182, 1186, 1187, 1188, 1198, 1200, 1212, 1215, 1223, 1225, 1226, 1230, 1231, 1234, 1235, 1236, 1242, 1244, 1247, 1251, 1252, 1253, 1254, 1260, 1264, 1266, 1267, 1269, 1271, 1284, 1288, 1289, 1291, 1292, 1295
KADI	960, 963, 964, 965, 966, 967, 969, 970, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 984, 985, 986, 987, 994, 995, 996, 999, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1007, 1008, 1010, 1014, 1015, 1016, 1017, 1021, 1023, 1024, 1025, 1029, 1030, 1031, 1032, 1033, 1034, 1036, 1037, 1040, 1041, 1044, 1046, 1047, 1048, 1049, 1051, 1053, 1054, 1055, 1057, 1060, 1063, 1065, 1067, 1068, 1071, 1072, 1073, 1074, 1077, 1078, 1079, 1080, 1081, 1083, 1084, 1085, 1086, 1087, 1088, 1092, 1096, 1097, 1101, 1104, 1105, 1110, 1111, 1112, 1114, 1117, 1118, 1119, 1122, 1123, 1126, 1128, 1130, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1139, 1140, 1143, 1147, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1164, 1165, 1167,

	1168, 1169, 1170, 1174, 1176, 1177, 1179, 1180, 1181, 1182, 1183, 1184, 1186, 1193, 1194, 1195, 1196, 1197, 1198, 1199, 1200, 1203, 1204, 1205, 1206, 1208, 1210, 1211, 1213, 1216, 1217, 1218, 1221, 1222, 1225, 1227, 1228, 1229, 1231, 1232, 1233, 1235, 1238, 1239, 1241, 1244, 1245, 1246, 1247, 1249, 1250, 1251, 1256, 1258, 1259, 1260, 1261, 1262, 1265, 1268, 1273, 1274, 1275, 1277, 1278, 1279, 1280, 1281, 1282, 1283, 1285, 1286, 1287, 1289, 1291, 1292, 1293
ŞAHISLAR	961, 962, 966, 967, 968, 983, 989, 991, 993, 997, 1000, 1006, 1009, 1011, 1020, 1039, 1045, 1050, 1056, 1059, 1061, 1066, 1070, 1075, 1077, 1087, 1090, 1094, 1096, 1100, 1106, 1107, 1115, 1116, 1125, 1127, 1132, 1138, 1142, 1147, 1148, 1171, 1172, 1201, 1202, 1212, 1214, 1219, 1220, 1234, 1236, 1237, 1240, 1252, 1253, 1254, 1257, 1263, 1264, 1266, 1270, 1272, 1284, 1294
BEG (BEY)	969, 997, 1025, 1029, 1034, 1039, 1041, 1043, 1045, 1050, 1062, 1071, 1075, 1078, 1085, 1090, 1097, 1109, 1136, 1139, 1140, 1143, 1149, 1151, 1159, 1167, 1170, 1175, 1179, 1194, 1204, 1207, 1208, 1209, 1220, 1221, 1224, 1228, 1232, 1243, 1246, 1265, 1275, 1285, 1290
SANCAKBEYİ	978, 994, 995, 998, 1064, 1122, 1130, 1161, 1162, 1168, 1174, 1176, 1180, 1210, 1237, 1258, 1289, 1295
DEFTERDAR	959, 972, 983, 992, 1021, 1054, 1070, 1098, 1099, 1104, 1155, 1185, 1187, 1201, 1263, 1270, 1288
DİZDAR	990, 1044, 1130, 1157, 1158, 1219, 1269, 1292, 1294

HAKİM	971, 1012, 1112, 1143, 1193, 1220
KAPICI-KAPICIBAŞLARI	961, 993, 1117, 1132, 1138, 1240
ÇAVUŞ	1003, 1113, 1125, 1147
ĞUREBA-YI YEMİN AĞASI	1056, 1061, 1142
KAZASKER	1227, 1248
KAYMAKAM	964, 1130
KAPTAN-KAPTAN PAŞA	998, 1224
YER	1069, 1189
KETHÜDA	990, 1255
KATİB	1000
SEKBANBAŞI	1051
ASAKİR-İ MANSURE	998
EMİN	1100, 1183

SONUÇ

Mühimme Defterleri içerisinde 73 Numaralı Mühimme Defterleri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi'ni yaptığımız defter, III. Murad döneminin (22 Aralık 1574- 16 Ocak 1595) son yılını ve III. Mehmed saltanatının (16 Ocak 1595 – 21 Aralık 1603) ilk yılını kapsamaktadır. Defterin geneli H. 1003-1004, M. 1594-1595 yıllarında yaşanan siyasî, askerî, sosyal ve ekonomik olaylar hakkında bilgiler içerir.

Yapılan çalışmada, defterin yazıldığı dönem ile ilgili eşkıyalık faaliyetleri ve bu faaliyetlerin önlenmesi için alınan tedbirler hakkında hükümler mevcutur. Çalıştığımız defterin tarihi, Osmanlı Devleti'nin doğal sınırlarına ulaştığı tarihlere denk gelmektedir. Bu dönemde Osmanlı Devleti, Avusturya ve İran ile uzun süren savaşlar yapmıştır. Bu savaşlardan istenilen neticelerin alınamaması Osmanlı'da ekonominin bozulmasına yol açmıştır. Ekonominin bozulması beraberinde halktan vergi talebinde bulunulması ve neticede halkın istenilen vergileri ödeyememesi gibi olumsuzluklar, birçok toplumsal olay yaşanmasına sebep olmuştur. Halk toprağını bırakarak "çift bozan" durumuna düşmüş, savaştan dönen piyadelerin bazıları Celali İsyanları'na ön ayak oluşturacak eşkıyâlık faaliyetlerine girişmiş, medreselerde tahsîlini bitirmiş talebeler suhte ayaklanması adı altında halkın çiftlerini kırarak halka zararlar vermiştir.

Çalışmamıza konu olan bu tür olayların engellenmesi için merkezden, farklı yerlerde görev yapan devlet adamlarına emirler gönderilmiştir. Bu emirler bazen bir kişiye bazen iki kişiye bazen de birçok kişiye gönderilmiştir. Özellikle halkın yollarını kesip canlarına ve mallarına kast edenlerin yakalanması, oluşan tecavüz olaylarının engellenmesi, halkın huzur içerisinde yaşaması, kısacası oluşan her türlü eşkıyalık olayları için yetkili kişilerin bu tür eylemlere sebep olanları ele geçirip farklı cezalara çarptırmaları hakkında emirler verilmiştir. Bazen olayın çözülemeyecek kadar büyük sorun teşkil edecek bir hal almasıyla farklı bölgelerin devlet görevlilerininde olaya dahil edilmesi istenmiş ya da ele geçirilen haydutların merkeze gönderilmeleri hükümlere konu olmuştur. 129 adet eşkıyalık hükmü mevcutur.

Zahire hususuna dikkat edilecek olursa genel anlamda, İstanbul halkının sıkıntı yaşamamasına dikkat edilmiştir. Çalışmamızda zahire ile ilgili hükümlerden anlaşılacağı üzere, zahire üretimi yapan yerlerin ihtiyaç fazlası ürünlerini İstanbul'a gönderme zorunlulukları olmuştur. Gönderilen zahirenin zamanında yetişmesi için de özen gösterilmiştir. Zamanında yetişmeyen zahireler, ihtiyaçların karşılanamaması kıtlık anlamına geliyordu. Kıtlık demek ellerinde mevcut olan yiyeceklerinin tükenmesi, kuraklık ve bu sebeple halkın göç etmesi demekti. Fakat bazı hükümlerden anlaşılacağı üzere gemilere yüklenen pirinç, yağ, şeker, mercimek gibi ürünlerin reisler tarafından güzergâhları üzerinde olan iskelelere yanaşıp zahireyi sattıkları bilinmektedir. Bu sebeple zahirelerin satılmaması için şahıslara, kadılara, sancakbeylerine ve bazı devlet görevlilerine emirler gönderilmiş, reislerin yakalanıp beraberlerinde yetkili bir çavuşla merkeze gönderilmeleri hükümlere konu olmuştur. 32 adet zahire hükmü mevcuttur.

İncelediğimiz 73 Numaralı Mühimme Defteri'nde dikkat edilecek bir diğer önemli konuda sefer konusudur. Osmanlı Devleti, tarih sahnesinde varlığını hissettirdiği zamandan itibaren sürekli gaza ve cihad politikasıyla hareket etmiştir. Bu sebeple sürekli savaş halinde olduğundan harp yeteneklerini arttırıp, idari yapısına askeri bir özellik kazandırmıştır. Sefere çıkmadan evvel hazırlıklar yapmış, ordunun sefer ihtiyaçlarını gözetmiş ve savaşlarda kayıp vermemek için çaba sarfetmiştir. Çalıştığımız defterde 33 adet sefer ile alakalı hüküm vardır. Bu hükümlerde; Dergâh-ı Mu'âlla müteferrikaları, çavuşlar, kale dizdarları, kethüdalar kâtipler, tımarlı sipahiler, topçular, cebeciler ve kul taifeleri gibi askerler mevcuttu. Savaşa çağrı seferberlik şeklinde yapılırdı. Sefere iştirak etmeyenler; savaş bedeli öder, haps edilir, dirlikleri ellerinden alınır ya da başka birine verilirdi. Sefer sırasında ordunun barut, top ve silah tedariği hakkında hükümler mevcutur.

Bu hükümlerin haricinde; camii, türbe, köprü gibi yerlerin imar ve restoresi, maden işletimi ve işçilik, hazinenin korunması, koyun tedariği, kassablık, tereke, iskan ettirme hakkında da hükümler mevcuttur.

Çalıştığımız defterde hükümlerin çoğu; kadı, beylerbeyi ve beylere gönderilmiştir. Bunlar haricinde; defterdâr, dizdar, hâkim, kapıcıbaşları, çavuş, kazasker, kaymakam gibi görevlilere hitaben gönderilmiş hükümler de mevcutur.

Sonuç olarak transkripsiyon ve değerlendirmesini yaptığımız,73 Numaralı Mühimme Defteri, Osmanlı Devleti'nin 1594-1595 yılları arasında yaşanan olayları, günümüze aktarması açısından mufassal bilgiler içermektedir.

KAYNAKLAR

AFYONCU, Erhan, "Nişancı", *DİA*, C. 33, İstanbul 2007, s. 156-158.

AHISHALI, Recep, "Reisülküttab", *DİA*, C. 34, İstanbul 2007, s. 546-549.

AHISHALI, Recep, "Tahvil", *DİA*, C. 39, İstanbul 2010, s. 440-442.

AHISHALI, Recep, *Osmanlı Devlet Teşkilatında Reisülküttablık (XVIII. Yüzyıl)*, Tatav Yayınları, İstanbul 2001.

AKBULUT, İlhan, "İslam Hukukunda Suçlar ve Cezalar", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 52, S. 1, Ankara 2003, s. 167-181.

AKDAĞ, Mustafa, "Celâli İsyanlarının Başlaması", *DTCF Dergisi*, C. 4, S. 1, Ankara 1946, s. 53-107.

BEYDİLLİ, Kemal "II. Mahmud", *DİA*, C. 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 2003, s. 352-357.

BOA, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, Yusuf İhsan GENÇ, Hacı Osman YILDIRIM, Nazım YILMAZ vd., İstanbul, Başbakanlık Basımevi, II.Baskı, İstanbul 2000.

ÇETİN, Atilla, "Divân-ı Hümâyûn Beğlikçi Kalemi'nin Görevleri ve İşleyişi Hakkında Önemli Bir Belge", *Vakıflar* Dergisi, S. 25, Ankara 1995, s. 271-283.

DAVİD, Geza, "XVI. Yüzyılda Osmanlı-Habsburg Mücadelesinin Bir Kaynağı Olarak Mühimme Defterleri", *Tarih Dergisi*, S.53, İstanbul (2011 / 1), 2012, s. 295-349.

EMECEN, Feridun M., "Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri: Ahkâm-ı Mîrî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.3, S. 5, 2005, 107-139.

ERTAŞ, Mehmet Yaşar, "Osmanlı Savaş Organizasyonunda Zorlu Bir Süreç: Ordunun Toparlanması", *Türklük Araştırmaları Dergisi*, C. 19, İstanbul 2008, s. 211-233.

FINDLEY, Carter Vaughn, "Hariciye Nezâreti", *DİA*, C. 16, İstanbul 1997, s. 178-180.

FİDAN, Fadimeana, "Osmanlıda Zahire Mübaşiri Olmak: Ziştovili Hacı Ali Örneği (1749-1755)", *DTCF Dergisi, C.* 56, S. 2, Ankara 2016, s. 302-318.

GÖKBİLGİN, M.Tayyib, *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1979.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *Osmanlı Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, TTK Yayınları, Ankara 1996.

HALAÇOĞLU, Yusuf, *XIV ve XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, TTK Yayınları, Ankara 1991.

İNALCIK, Halil, *Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet*, Eren Yayınları, İstanbul 2000.

İPŞİRLİ, Mehmet, "Beylikçi", *DİA*, C. VI, İstanbul 1992, s. 78-79.

İPŞİRLİ, Mehmet, "İlmiye", *DİA*, C. 22, İstanbul 2000, s. 141-145.

İPŞİRLİ, Mehmet, "Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı", *Osmanlı Devleti Tarihi*, (Ed., Ekmeleddin İhsanoğlu), Feza Gazetecilik, İstanbul 1999, s. 139-279.

KALAYCI, İsa, KIZILKAYA, Oktay, "Osmanlı Deveti'nin İskan Siyaseti ve Yerleşim Birimleri Üzerine Bir Değerlendirme", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* C. 9, S. 18, Hatay 2012, s. 361-378.

KILIÇ, Mustafa, "Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Mühimme Defterlerinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 2, Sivas 2003, s. 249-260.

KURTARAN, Uğur, "Osmanlı Seferlerinde Organizasyon ve Lojistik", *Turkish Studies Dergisi*, C. 7, S. 4, Ankara 2012, s. 2269-2286.

KÜTÜKOĞLU, Bekir, "Vak'anüvis", *DİA*, C. 42, İstanbul 2012, s. 457-461.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Defterdar", *DİA*, C. 9, İstanbul 1994, s. 94-96.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Mühimme Defteri", *DİA*, C. 31, İstanbul 2006, s. 520-523.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S.,*Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik),* , Kubbealtı Neşriyatı Yayınları, İstanbul 1994.

MUMCU, Ahmet, "Dîvân-ı Hümâyun", *DİA*, C.9, TDV Yayınları, İstanbul 1994, s. 430-432.

MUMCU, Ahmet, *Divân-ı Hümâyûn*, Phoenix Yayınları, Ankara 2017.

ORTAYLI, İlber, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı*, Kronik Yayınevi, İstanbul 2016.

ÖZBİLGEN, Erol, *Bütün Yönleriyle Osmanlı Adab-ı Osmaniyye,* İz Yayınevi, İstanbul 2011.

POLAT, Serkan, "İstanbul'un Zahire İhtiyacının Temini Hususunda Çapanoğlu Süleyman Bey'in Faaliyetleri", *Uluslararası Bozok Sempozyumu*, Bozok Üniversitesi, Yozgat, 5-7 Mayıs 2016, s.362-373.

TEMELKURAN, Tevfik, "Divân-ı Hümâyûn Mühimme Kalemi", *İstanbul Üniversitesi Tarih Enstitüsü Dergisi*, S. 6, İstanbul 1975, s. 129-175.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti Teşkilatından Kapıkulu Ocakları I*, TTK Yayınları, Ankara 1943.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK Yayınları, Ankara 1984.

YAKUT, Esra, "Osmanlı Hukukunda Bir Suç Olarak Eşkıyalık ve Cezalandırılması", *Kebikeç Dergisi*, S. 33, Ankara 2012.

YETKİN, Aydın, "Divan-ı Hümayun", *International Journal of Social Science*, C. 5, S. 5, Ekim 2012, s. 353-390.

İNDEKS

ʻ

ʻAbdi Çavuş, 163, 292
ʻAcemzade Ahmed, 294
ʻAlaaddinler, 78, 291
ʻAzak, 289

A

Abdullah, 40, 50, 107, 157, 182, 196, 203, 211, 216, 242, 283, 287, 293
Abdülkerim Ağa, 293
Abdüllatif, 293
Abdüsselam, 189, 294
Acara, 63, 155, 223, 264, 290
Açıkbaş, 64, 223, 289
Adana, 56, 126, 219, 251, 291
Afşar, 203, 287, 291
Ağacık, 98, 238, 289
Ağıl, 65, 224, 291
Ağrıboz, 39, 47, 48, 53, 134, 136, 140, 192, 195, 200, 210, 215, 218, 255, 257, 281, 282, 283, 286, 290
Ahmed, 1, 14, 16, 18, 30, 49, 53, 56, 58, 66, 69, 73, 78, 92, 96, 99, 104, 121, 130, 145, 150, 154, 155, 161, 162, 170, 171, 192, 193, 203, 216, 217, 219, 220, 224, 229, 234, 236, 237, 238, 240, 248, 252, 259, 261, 263, 264, 267, 271, 281, 282, 287, 292, 293
Akçe Kızanlık, 216, 289
Akdağ, 13, 156, 264, 289
Akdeniz, 43, 44, 212, 213, 289
Akhisar, 107, 242, 289
Akka, 76, 229, 290
Akkirman, 170, 271, 289
Akliman, 126, 251, 289
Aksaray, 139, 141, 203, 256, 257, 287, 290
Akseki, 162, 267, 290
Akyazı, 123, 249, 289
Alaaddin, 144, 197, 229, 284, 290, 292
Alaiye, 116, 246, 289
Ali Reis, 16, 57, 293
Alkakar, 89, 234, 294
Altundükkan, 101, 291
Amasya, 87, 133, 175, 233, 254, 273, 289
Anadolu, 13, 18, 30, 59, 81, 90, 117, 126, 128, 129, 148, 154, 172, 177, 182, 184, 188, 189, 190, 202, 203, 207, 235, 246, 250, 252, 259, 260, 263, 272, 274, 276, 277, 279, 280, 287, 289
Andoni, 50, 295
Anduği, 146, 260, 291
Ankara, 1, 13, 14, 17, 47, 215, 290, 301, 302
Antakya, 150, 261, 289
Antalya, 65, 224, 290
Apokri, 39, 211, 291
Aracı, 71, 226, 290
Armiye, 134, 255, 291
Asnikara, 174, 272, 289
Atak, 168, 270, 289
Atina, 139, 140, 145, 185, 257, 259, 278, 290
Atlı, 220, 290
Avlonya, 77, 85, 136, 229, 233, 255, 289
Avrathisarı, 169, 271, 291
Ayapoli, 55, 218, 291
Ayas, 126, 131, 251, 253, 289
Aydın, 2, 63, 89, 223, 234, 292, 293
Aydonat, 74, 228, 291
Ayntab, 170, 271, 291
Ayşe, 116, 198, 246, 285, 292
Azılub, 49, 216, 289

B

Baba, 76, 129, 228, 252, 290
Bağdad, 99, 110, 143, 199, 206, 208, 290
Bahreyn, 82, 231, 290
Balıkesir, 35, 209, 291
Bali, 70, 74, 80, 162, 163, 226, 228, 230, 267, 292, 293
Balis, 74, 228, 291
Balya, 61, 222, 290
Banaz, 176, 274, 289

Banikosta, 51, 295
Basra, 10, 28, 35, 45, 190, 199, 206, 209, 214, 222, 280, 285, 289
Battal, 188, 279, 290
Batum, 55, 126, 135, 145, 175, 218, 250, 255, 259, 273, 291
Bayazid, 54, 59, 293
Bayramlu, 15, 33
Behram, 38, 188, 210, 279, 292
Bektaşlı, 224, 290
Belasniçe, 163, 267, 290
Beledü'l-inab, 289
Belviran, 151, 262, 289
BERAT, 298
Bereketli, 129, 168, 252, 270, 290
Bergama, 61, 222, 289
Beyşehir, 161, 266, 290
Biga, 61, 222, 247, 260, 269, 289
Bigani, 194, 283, 295
Binbaşı, 83, 204, 232, 288, 295
Birgi, 159, 266, 289
Bitlis, 12, 35, 209, 290
Boğazhisarı, 290
Boğdan, 61, 83, 144, 221, 232, 259, 277, 289
Bohazkilise, 262, 289
Bolu, 118, 188, 246, 279, 289
Bor, 146, 260, 290
Borğolo, 50, 295
Boşi, 146, 292
Bozok, 16, 70, 226, 289, 302
Bozöyük, 138, 256, 290
Bozuk-Üç, 289
Budun, 20, 45, 86, 108, 109, 117, 120, 121, 124, 127, 128, 129, 179, 196, 248, 251, 252, 290
Bursa, 217, 238, 289
Burudun, 72, 227, 290

C

Cafer, 27, 30, 38, 61, 63, 64, 108, 167, 186, 206, 207, 210, 221, 222, 223, 233, 242, 270, 271, 278, 293
Cenderes, 37, 210, 290
Cessanbedren, 99, 238, 291
Cezayir, 44, 48, 213, 216, 256, 257, 261, 278, 286, 289
Cezire, 167, 209, 269, 291
Cidde, 103, 104, 131, 240, 257, 291
Cüce Halil, 68, 225, 292

Ç

Çakırca, 136, 255, 289
Çal, 176, 274, 289
Çandar, 98, 238, 289
Çankırı, 240, 291
Çatalca, 73, 227, 291
Çatalviran, 156, 289
Çermik, 167, 270, 289
Çıldır, 64, 223, 289
Çine, 138, 256, 290
Çorlu, 130, 252, 291
Çorum, 122, 181, 248, 276, 289
Çukur, 46, 214, 290
Çukurcuk, 47, 215, 290

D

Dadyan, 64, 223, 289
Dağıstan, 19, 187, 279, 290
Dalama, 138, 256, 290
Damum, 76, 229, 289
Daniki, 176, 274, 289
Davud, 11, 19, 63, 71, 113, 114, 148, 176, 187, 191, 222, 226, 244, 245, 260, 274, 279, 281, 293
Debre, 72, 227, 290
Delvine, 85, 136, 233, 255, 291
Demirkapı, 53, 218, 291
Derne, 37, 210, 290
Deşte, 62, 222, 290
Dimitri, 139, 185, 204, 257, 278, 288, 295
Dimo Berber, 204, 295
Dimyad, 91, 289
Dinek, 89, 234, 289
Divane, 59, 124, 130, 221, 250, 252, 292, 293
Divane Hızır, 59, 221, 293
Divân-ı Hümâyûn, I, VII, 1, 3, 5, 11, 108, 300, 302
Divriği, 164, 268, 290

Diyarbekir, 27, 28, 34, 89, 105, 119, 127, 128, 164, 206, 209, 241, 268, 291
Drama, 129, 169, 252, 271, 290
Dubrovnik, 204, 288, 290
Dukakin, 85, 289

E

Ebu'l-Hayr, 15, 33
Ebulhayr, 208, 291
Edirne, 149, 203, 232, 261, 287, 290
Edremid, 98, 238, 289
Eflak, 61, 83, 221, 232, 235, 259, 277, 290
Eğil, 167, 270, 290
Eleşkird, 289
Elvendbeyoğlu, 280, 290
Elyane Etderne, 51, 295
Emirali, 40, 211, 289
Emrullah, 162, 261, 267, 292
Ereğli, 155, 156, 264, 291
Eriha, 92, 197, 236, 284, 290
Erkuli, 122, 248, 292
Ermenek, 151, 262, 289
Erzurum, 2, 27, 28, 73, 79, 88, 126, 135, 164, 198, 206, 227, 230, 234, 250, 255, 268, 285, 291, 301
Esenhocalı, 156, 264, 289
Eskişehir, 28, 86, 183, 200, 206, 233, 277, 286, 289
Esterğon, 127, 128, 291
Eşkıya, 14
Eşme, 176, 274, 289
Eyne, 138, 256, 289
Eyüp, 242, 257, 265, 289
Ezine, 38, 175, 210, 273, 290

F

Fahavakça, 288, 290
Ferhad Paşa, 18, 154, 242, 252, 263, 292
Ferid, 60, 293
Ferruh, 63, 130, 155, 223, 253, 264, 293
Filibe, 149, 261, 289
Foça, 154, 263, 291

G

Galata, 207, 209, 242, 291
Gazi Giray, 252, 292
Geldiklan, 175, 273, 289
Gelibolu, 16, 38, 57, 81, 118, 210, 219, 220, 221, 231, 232, 247, 290
Genç, 4, 167, 270, 289
Geyvan Çavuş, 54, 293
Gilan, 193, 282, 289
Gököyük, 176, 274, 289
Gördük, 107, 242, 289
Gürcistan, 19, 187, 279, 290
Gürel, 64, 223, 289
Gürle, 114, 245, 290
Güzelhisar, 138, 256, 289

Ğ

Ğolos, 134, 291
Ğureba-yı Yemin, 289

H

Habeş, 79, 230, 290
Hacı Hoşmar, 260, 292
Hacı Kulu, 38, 293
Hacı Yunus, 267, 292
Hacıbektaş, 66, 70, 82, 224, 231, 290
Haleb, 27, 28, 37, 45, 60, 92, 125, 126, 129, 150, 155, 162, 170, 190, 206, 250, 252, 291
Halil Beg, 293
Halim, 32, 208, 292
Halkalı, 247, 289
Hamid, 33, 46, 208, 214, 267, 291
Hamza, 10, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 43, 44, 52, 53, 54, 62, 65, 66, 67, 70, 72, 76, 77, 79, 90, 96, 102, 104, 110, 112, 113, 114, 115, 118, 126, 127, 130, 132, 136, 137, 138, 144, 146, 148, 149, 150, 151, 153, 161, 165, 166, 173, 175, 179, 181, 188, 189,195, 196, 209, 224, 256, 260, 276, 292, 293
Han, 20, 69, 98, 129, 193, 208, 209, 225, 238, 252, 275, 282, 292

Hasan, 15, 20, 33, 50, 56, 70, 79, 80, 88, 91, 92, 101, 112, 113, 122, 124, 136, 143, 147, 148, 149, 172, 177, 181, 188, 190, 193, 194, 204, 216, 219, 226, 230, 234, 235, 236, 237, 244, 248, 250, 258, 260, 261, 274, 276, 279, 281, 282, 292, 293
Haslar, 119, 180, 247, 275, 289
Hattat Mustafa, 61, 222, 293
Haydar, 37, 96, 141, 210, 257, 284, 292, 293
Haymana, 284, 291
HAZİNE, 298
Hazret Efendi, 10, 33, 49, 52, 60, 61, 63, 64, 84, 85, 89, 101, 106, 133, 146, 160, 190, 194, 293
Herinko, 39, 211, 291
Hısn-ı Mansur, 68, 225, 290
Hızır Çavuş, 53, 158, 192, 193, 218, 265, 281, 282, 293
Hokle, 175, 273, 289
Hüdâvendigar, 124, 289
Hüdaverdi, 175, 273, 292
Hüseyin Subaşı, 209, 293
Hüseyinabad, 99, 238, 289
Hüsrev, 101, 146, 167, 239, 260, 270, 292

I

Urla, 33, 208, 291
Isparta, 46, 214, 290

İ

İbradi, 162, 267, 290
İbrahim, 15, 18, 33, 36, 55, 63, 66, 70, 76, 98, 110, 121, 132, 145, 154, 169, 178, 194, 198, 219, 229, 238, 243, 248, 254, 259, 263, 271, 275, 282, 284, 293
İçel, 124, 131, 153, 250, 253, 263, 289
İlbasan, 85, 136, 233, 255, 291
İlyas, 38, 185, 292, 295
İnebahtı, 39, 42, 73, 136, 195, 200, 210, 211, 212, 227, 255, 283, 286, 291
İnecik, 16, 52, 148, 217, 261, 291
İnegöl, 36, 176, 209, 274, 291
İnsuyu, 171, 271, 289
İsak, 78, 230, 295
İshak Beg, 292
İshaklı, 220, 290
İSKÂN, 298
İskenderiye, 45, 85, 136, 142, 178, 214, 222, 233, 255, 258, 274, 290
İskenderun, 126, 251, 289
İslamlı, 75, 228, 290
İsmail, 1, 15, 33, 124, 127, 136, 146, 208, 250, 251, 255, 259, 284, 292, 295, 302
İstamo Valimo, 51, 295
İstanbul, VII, 1, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 16, 17, 18, 20, 31, 40, 56, 62, 77, 90, 134, 157, 158, 159, 160, 191, 195, 207, 208, 211, 216, 217, 219, 220, 222, 225, 229, 230, 232, 235, 239, 241, 242, 251, 252, 254, 255, 265, 266, 272, 277, 280, 281, 283, 287, 290, 300, 301, 302
İZİN, 298

J

Jojla, 72, 291

K

Kabbad Çavuş, 59, 293
Kadı bin Ğayret, 96, 293
Kağızman, 183, 277, 291
Kalafat, 101, 239, 291
Kalavurte, 43, 213, 289
Kalecik, 151, 262, 289
Kalkandere, 72, 227, 290
Kapıcı Halil, 293
Kapıcı Ramazan, 293
Kapıcıbaşı, 20, 214, 248, 249, 275, 293
Kara‘abdiler, 197, 291
Karaağaç, 14, 161, 267, 290
Karabulak, 68, 225, 290
Karaca, 37, 41, 83, 197, 232, 284, 293, 295
Karacaözen, 104, 240, 290
Karacaşehir, 200, 286, 291
Karahisar-ı Sahib, 21, 89, 113, 142, 202, 224, 234, 244, 258, 272, 274, 291
Karakeçili, 82, 231, 291

Karalar, 41, 212, 289
Karalı, 290
Karaman, 10, 27, 28, 31, 42, 55, 109, 122, 126, 141, 150, 151, 171, 180, 190, 206, 207, 212, 219, 242, 244, 249, 250, 257, 261, 262, 271, 280, 290
Karamurad, 151, 262, 289
Karaoğlu, 151, 262, 289
Karaöyük, 225, 290
Karataş, 153, 263, 291
Karesi, 61, 222, 289
Karpuzlu, 138, 256, 290
Kars, 91, 183, 235, 277, 290
Kastalon, 186, 278, 291
Kastamonu, 71, 74, 104, 110, 117, 144, 145, 226, 227, 240, 243, 246, 259, 290
Katar, 181, 276, 291
Katib Mustafa, 293
Kavak, 37, 132, 210, 254, 290
Kavala, 129, 168, 252, 270, 290
Kavuklu, 47, 215, 290
Kayseri, 97, 110, 238, 243, 264, 290
Kayseriye, 70, 75, 97, 226, 228, 289
Kefe, 20, 141, 177, 188, 193, 202, 274, 279, 282, 286, 289
Kefenci Ali Çelebi, 288, 293
Kelebir, 47, 215, 290
Kengiri, 104, 289
Kerim, 14, 161, 267, 292
Kerli, 199, 285, 291
Kerpe, 142, 258, 290
Kestel, 138, 256, 290
Kıbrıs, 192, 203, 236, 238, 247, 262, 281, 287, 290
Kırım, 129, 252, 291
Kırkçeşme, 90, 235, 290
Kırkkilise, 252, 291
Kırkmasal, 154, 263, 291
Kırşehir, 67, 82, 165, 224, 231, 234, 268, 290
Kızılağaç, 49, 216, 290
Kızılbaş, 19, 187, 204, 279, 290, 295
Kızılhisar, 14, 161, 181, 267, 290
Kızılribat, 90, 289
Kilidülbahr, 204, 288, 290
Kilis, 37, 210, 290
Kindistan, 82, 291
Kocaeli, 116, 123, 246, 249, 290
Kondinic, 135, 290
Kondos, 185, 295
Konya, 31, 121, 171, 185, 207, 248, 271, 289
Korcu Hüsrev, 63, 294
Korkmaz, 60, 221, 293
Kosantin, 278, 279, 289
Kostandi, 196, 283, 295
Kotri Berake, 51, 295
Kömürde, 112, 244, 290
Köstendil, 160, 163, 266, 268, 290
Köşk, 138, 256, 290
Kratova, 163, 268, 290
Kula, 136, 166, 255, 269, 289
Kulb, 168, 270, 291
Kurceflik, 260, 291
Kurd, 37, 86, 152, 210, 233, 262, 292, 293, 294
Kurd Ali, 233, 294
Künde, 75, 228, 291
Küni, 145, 259, 290
Kürdikan, 168, 270, 290
Küre-i Cedide, 289
Kürtu, 82, 231, 290
Kürtün, 175, 273, 289
Kütahya, 65, 188, 189, 279, 280, 291

L

Ladik, 37, 210, 290
Lahsa, 82, 199, 231, 286, 290
Lefke, 113, 244, 290
Lefkoşa, 203, 287, 290
Lofça, 78, 229, 290
Londar, 80, 137, 230, 256, 291
Lupes, 77, 229, 289
Lütfi, 142, 258, 293

M

Macar, 76, 228, 290
Mahir Baki, 267, 292

Mahmud, 39, 47, 51, 54, 63, 73, 89, 106, 107, 128, 132, 136, 160, 175, 176, 189, 190, 204, 210, 211, 215, 217, 218, 222, 234, 241, 251, 253, 266, 273, 280, 287, 288, 292, 293
Maksud, 86, 233, 294
Malatya, 63, 125, 130, 155, 173, 223, 250, 253, 264, 272, 290
Malkara, 16, 20, 52, 133, 212, 217, 254, 289
Mamur, 10, 32, 278, 292
Mamuriye, 124, 250, 289
Mandiçe, 138, 256, 290
Manisa, 172, 272, 289
Mansur Beg, 293
Maraş, 164, 180, 226, 276, 289
Marmara, 209, 290
Mataros, 290
Matya, 43, 213, 289
Mazarkan, 168, 270, 291
Mazgird, 168, 270, 291
Medine-i Münevvere, 13, 58, 103, 220
Mehmed, I, VII, VIII, 1, 9, 12, 14, 15, 20, 30, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 45, 47, 49, 51, 60, 61, 63, 65, 80, 86, 87, 97, 98, 100, 101, 110, 112, 114, 118, 119, 120, 121, 124, 127, 128, 132, 134, 135, 136, 141, 143, 147, 149, 150, 152, 157, 158, 161, 162, 166,167, 168, 172, 175, 178, 182, 183, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 196, 197, 202, 203, 204, 207, 209, 210, 211, 212, 214, 215, 216, 217, 221, 222, 224, 230, 233, 238, 239, 243, 244, 245, 247, 248, 249, 251, 253, 254, 255, 260, 261, 262, 265, 267, 268, 269, 270, 272, 273, 274, 277, 278, 279, 280, 281, 283, 284, 285, 287, 288, 292, 293, 300
Mekke-i Mükerreme, 13, 103, 104, 140, 240
Melik, 99, 238, 295
Memi, 30, 43, 44, 192, 213, 282, 293
Memlük, 260, 290
Mendehuri, 166, 269, 290
Menlik, 106, 241, 290
Menteşe, 14, 92, 161, 236, 267, 290
Meşkuk, 195, 283, 289
MEVACİB, 298
Mevlana Yakub, 260, 292
Mısır, 5, 16, 20, 45, 57, 61, 62, 79, 91, 94, 95, 102, 103, 104, 115, 140, 150, 162, 171, 184, 202, 204, 214, 219, 220, 222, 230, 235, 237, 239, 240, 245, 257, 261, 265, 266, 267, 272, 277, 287, 288, 289
Midilli, 196, 283, 289
Mihrani, 168, 270, 290
Mirza Çelebi, 10, 56, 293
Mizistre, 100, 136, 195, 200, 239, 255, 283, 286, 291
Mora, 39, 135, 137, 195, 200, 210, 255, 256, 283, 286, 290
Muhtaça, 72, 227, 291
Muhyiddin, 181, 203, 276, 287, 292
Murad, I, VII, VIII, 9, 12, 30, 91, 98, 100, 108, 166, 235, 238, 239, 242, 269, 293, 300
Musa, 14, 33, 57, 63, 78, 85, 161, 181, 204, 220, 229, 233, 267, 276, 288, 292, 295
Muslu Mirza, 168, 270, 292
Mustafa Efendi, 212, 293
Mustafalı, 251, 289
Musul, 12, 27, 28, 35, 90, 206, 235, 290
Mühimme Defterleri, I, III, VII, 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12, 16, 300, 301

N

Na‘ufet oğlu Dimitraki, 204, 295
Nadaji, 194, 283, 295
Nahcıvan, 199, 285, 291
Nasuh, 14, 30, 53, 70, 97, 101, 151, 161, 207, 218, 238, 262, 267, 293
Nay, 176, 274, 289
Nevrekop, 168, 270, 291
Niğbolu, 78, 229, 289
Niğde, 146, 179, 260, 275, 290
Nikola, 50, 139, 185, 196, 278, 283, 295
Nikolu Peter Niko, 139, 295
Niksar, 54, 186, 218, 278, 291
Novabırda, 163, 267, 290
Nuri, 184, 277, 293
Nusret, 80, 168, 270, 292
Nükkar, 41, 211, 292

O

Ohri, 131, 136, 253, 255, 291
Okci, 293
Ortapare, 53, 217, 291
Osman, 4, 14, 30, 55, 85, 101, 145, 156, 161, 168, 175, 203, 218, 233, 239, 259, 264, 267, 270, 273, 287, 293, 301
Otkalesi, 126, 251, 291

Ö

Ömer, 14, 20, 37, 75, 148, 149, 161, 171, 228, 260, 272, 293
Özi, 30, 202, 207, 287, 289

P

Palas, 70, 226, 289
Palu, 167, 269, 289
Papa Kaluca, 139, 295
Papamakin, 50, 295
Payas, 126, 251, 289
Pazarbaşı, 288, 293
Pec, 184, 277, 291
Perlu Kulaço, 139, 295
Pertek, 168, 270, 291
Pervane Ağa, 30, 293
Pir Çelebi, 31, 181, 204, 292
Pir Efendi, 10, 30, 40, 41, 42, 43, 45, 47, 50, 56, 57, 59, 62, 63, 67, 69, 71, 75, 78, 80, 83, 84, 87, 88, 92, 93, 94, 95, 97, 107, 109, 116, 122, 123, 125, 130, 131, 135, 136, 139, 142, 143, 147, 148, 155, 156, 158, 163, 171, 173, 176, 177, 178, 180, 183, 190, 192, 193, 198, 199, 200, 202, 292
Polçıka, 168, 270, 291
Porkila, 139, 257, 295
Pravişte, 129, 169, 252, 271, 290

R

Rakka, 27, 28, 72, 101, 115, 164, 206, 227, 239, 245, 268, 290
Raşid, 214, 289
Remanan, 156, 264, 289
Revan, 7, 41, 151, 211, 218, 262, 285, 291
Risa, 262, 291
Rodoscuk, 16, 52, 158, 217, 265, 291
Rum, 27, 28, 53, 70, 87, 107, 122, 126, 133, 134, 143, 186, 206, 217, 226, 233, 238, 239, 242, 248, 250, 254, 258, 264, 276, 278, 280, 291
Rumili, 56, 119, 128, 290

S

Safa, 156, 294
Safed, 60, 221, 290
Sakız, 84, 102, 152, 232, 239, 262, 290
Samanlı, 85, 232, 246, 291
Samantı, 97, 238, 290
Samsad, 68, 225, 290
Sancar, 186, 278, 293
Sapanca, 124, 197, 249, 284, 291
Sarı Muslihiddin, 181, 276, 293
Sarı Receb, 141, 294
Sarıkavak, 131, 253, 291
Sarimsilki, 89, 291
Sarvan, 122, 248, 289
Satılmış Çavuş, 203, 287, 292
Savaraf, 171, 271, 289
SEFER, 297
Segetli, 261, 290
Sekin, 187, 278, 289
Selanik, 102, 107, 108, 239, 242, 271, 289
Semendire, 147, 260, 291
Seydigazi, 65, 224, 286, 291
Seydişehir, 68, 225, 290
Seyithan Beg, 293
Seyyid Mübarek, 283, 293
Sidrekapsi, 169, 271, 291
Sigetvar, 45, 55, 129, 135, 179, 194, 196, 252, 290
Silivri, 275, 289
Simon, 64, 223, 226, 289
Siroz, 129, 169, 252, 271, 291
Sis, 96, 237, 290
Sivas, 3, 101, 156, 239, 264, 291, 302
Sofya, 96, 237, 290
Sogman, 167, 270, 289

Subiçe, 138, 256, 290
Suğla, 181, 276, 291
Suhyan, 168, 270, 291
Sultaniye, 166, 204, 269, 288, 290
Sultanönü, 148, 150, 183, 200, 260, 261, 277, 286, 290
Suluz, 47, 215, 290
Süleyman, 13, 15, 16, 20, 33, 37, 69, 74, 132, 140, 145, 167, 192, 193, 195, 200, 208, 210, 225, 228, 253, 257, 259, 269, 270, 281, 282, 283, 286, 293, 295, 302
Süleymanlı, 82, 224, 231, 290
Sündükoğlu Mehmed, 136, 255

Ş

Şaban Zeynel, 125, 250, 292
Şahab, 60, 221, 293
Şam, 26, 28, 60, 76, 150, 206, 221, 229, 261, 291
Şamlıca, 65, 224, 291
Şehrizol, 199, 285, 291
Şemahi, 201, 286, 291
Şerefhan Beg, 293
Şimon, 78, 230, 295
Şiro Avlonti, 295
Şirvan, 53, 176, 218, 274, 279, 291
Şucaeddin, 146, 260, 264, 291
Şumnu, 83, 232, 290

T

Talanda, 50, 134, 216, 255, 289
TAMİR VE ONARIM, 298
Tarsus, 127, 144, 251, 259, 291
Taş Timur, 101, 239, 293
Tatar, 76, 129, 185, 228, 278, 290
Tavas, 14, 161, 267, 290
Tebriz, 112, 113, 143, 244, 258, 290
Teke, 14, 65, 152, 160, 161, 224, 262, 266, 267, 291, 292
Temeşvar, 45, 129, 179, 214, 252, 275, 290
Tepedelen, 77, 229, 289
Tercil, 168, 270, 290
TEREKE, 298
Tılımsan, 187, 289
Tırhala, 39, 134, 136, 195, 210, 255, 283, 291
Tiflis, 10, 71, 226, 289
Tire, 159, 266, 289
Todori, 49, 83, 185, 191, 216, 232, 278, 281, 295
Tokad, 289
Tokluca, 151, 262, 289
Tosya, 240, 290
Trablusgarb, 43, 213, 239, 289
Trablusşam, 27, 28, 128, 206, 252, 268, 290
Trabzon, 145, 175, 259, 273, 286, 290
Trepoliçe, 80, 291
Tufanca, 79, 230, 291
Tuna, 31, 90, 116, 207, 235, 246, 291
Tunus, 187, 278, 289
Turgut, 293
Turhan, 63, 222, 293
Tutub, 171, 271, 289
Tuzla, 178, 275, 289

U

Ubeyd, 147, 260, 292
Uğraş, 78, 229, 293
Uğurlu, 52, 217, 293
Ulubey, 15, 33, 208, 291
Ulvî, 194, 295
Urban, 72, 291
Ustrova, 131, 253, 291
Uşak, 176, 274, 289
Uzrib, 85, 233, 291
Uzunca, 156, 264, 289
Uzunteke, 151, 262, 289

Ü

Üveys Paşa, 62, 222, 293
Üzeyre, 168, 270, 290

V

Vahid, 61, 222, 293
Valpuva, 147, 260, 291
Van, 105, 241, 290

Veli, 14, 20, 26, 28, 30, 37, 47, 82, 100, 120, 121, 124, 128, 132, 152, 156, 161, 168, 206, 210, 215, 231, 238, 248, 249, 252, 254, 262, 267, 270, 292, 293
Veliyüddin, 239, 293
Venedik, 44, 204, 213, 288, 289
Veros Bolşo, 51, 295
Vize, 130, 252, 291

Y

Yahya, 33, 47, 208, 215, 292, 293
Yalakabad, 85, 232, 291
Yanbolu, 49, 216, 290
Yanık, 85, 129, 144, 194, 233, 252, 259, 283, 289
Yani, 1, 51, 185, 196, 278, 283, 295
Yani İstortoni, 51, 295
Yanova, 55, 163, 219, 267, 290
Yedikule, 49, 139, 185, 216, 257, 278, 290
Yemen, 79, 230, 290
Yemişçiler, 217, 289
Yenice, 129, 252, 291
Yenicesi, 49, 216, 290
Yenişehir, 137, 195, 256, 283, 289
Yermano Turşino, 51, 295
Yorgi, 50, 83, 139, 204, 232, 288, 295
Yorgi Karasuyoli, 50, 295
Yorğo Yorti, 51, 295
Yörük, 61, 222, 293
Yusuf, 1, 4, 36, 53, 59, 104, 120, 125, 209, 240, 247, 250, 293, 301, 302
Yürük, 99, 238, 289
Yüzdepare, 82, 231, 291

Z

Zağna, 290
Zağra-i Atik, 265, 289
Zağra-i Cedid, 289
Zaim Zülfikar, 286, 292
Zamantı, 243, 291
Zaruşad, 91, 235, 290
Zekeriyya Beg, 293
Zerfol, 195, 283, 289
Zerinoğlu, 194, 283, 295
Zigetvar, 214, 219, 255, 275, 282, 283, 284
Zihne, 129, 169, 252, 271, 290
Ziner Beg, 294
Zülkadriye, 155, 164, 170, 171, 226, 268, 271, 290

EKLER

EK 1. 73 Numaralı Mühimme Defteri'nin Orjinal Metni (434-590)

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı

DEFTER BİLGİ FORMU

BDA-17-FR-10

02-12-2015

KOD:	SIRA NU:	ORİJİNAL NU:
A.{DVNSMHM	73	

Bab-ı Asafî/Divan-ı Hümayun Sicilleri/Mühimme Defterleri

BAŞLANGIÇ TARİHİ:	BİTİŞ TARİHİ:
1003	1004
● Ciltli ○ Ciltsiz ● Ebrulu ○ Ebrusuz	EBADI: 23 X 29
NUMARALAMA USULÜ ○ Varak Usulü ● Sayfa Usulü	TOPLAM SAYFA/VARAK SAYISI : 590 /

Numaralı Boş Sayfalar :

Numarasız Boş Sayfalar a) Başta: b) Sonda: 2

Mükerrer Sayfa Numaraları:

Ekler:

AÇIKLAMA:

Kamera:

Operator: ARSIVISTDIZAYN

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

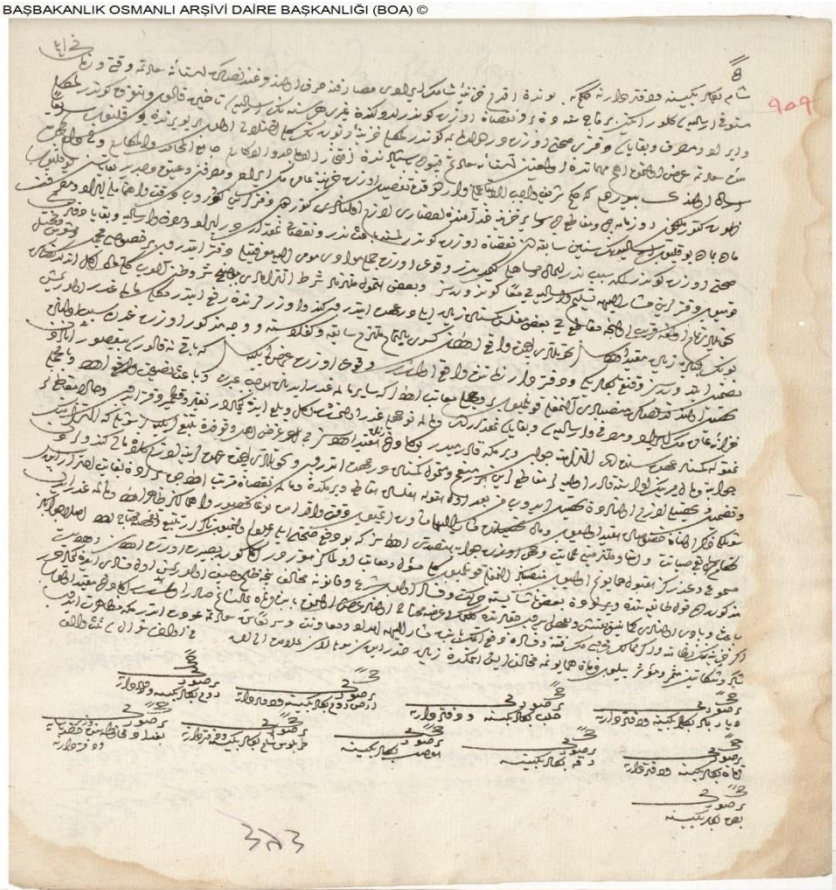

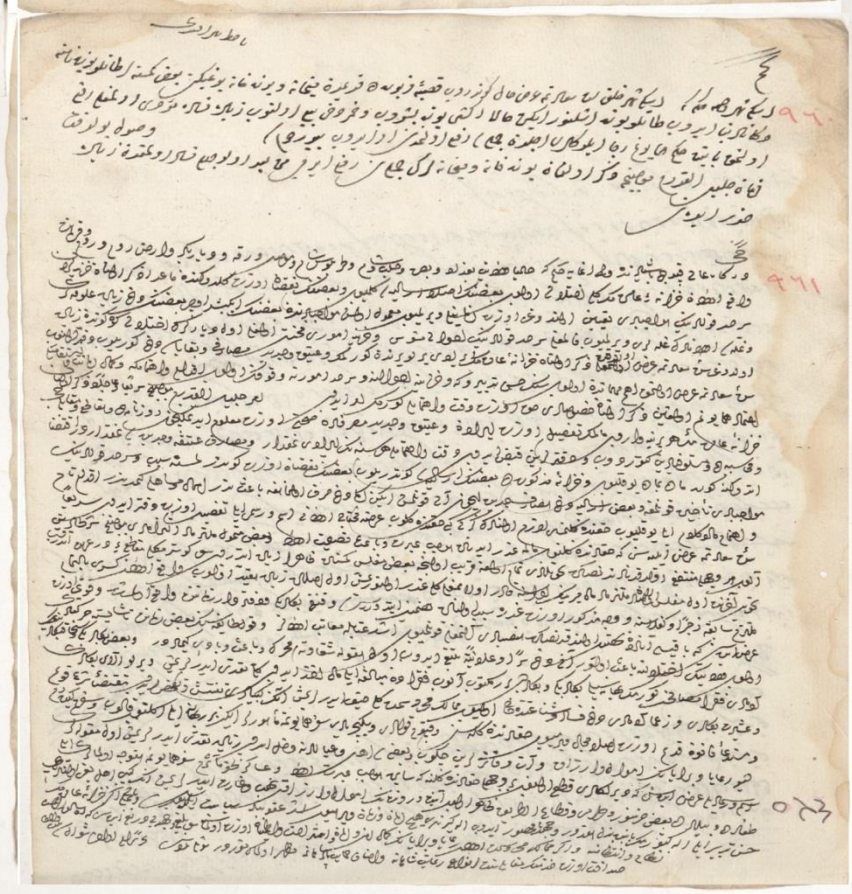

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

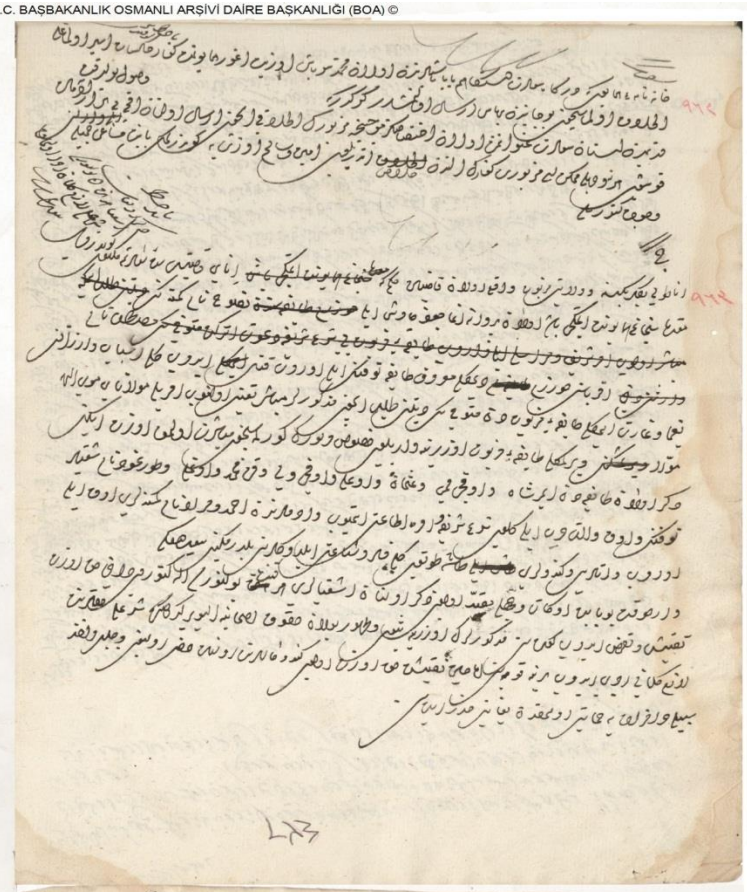

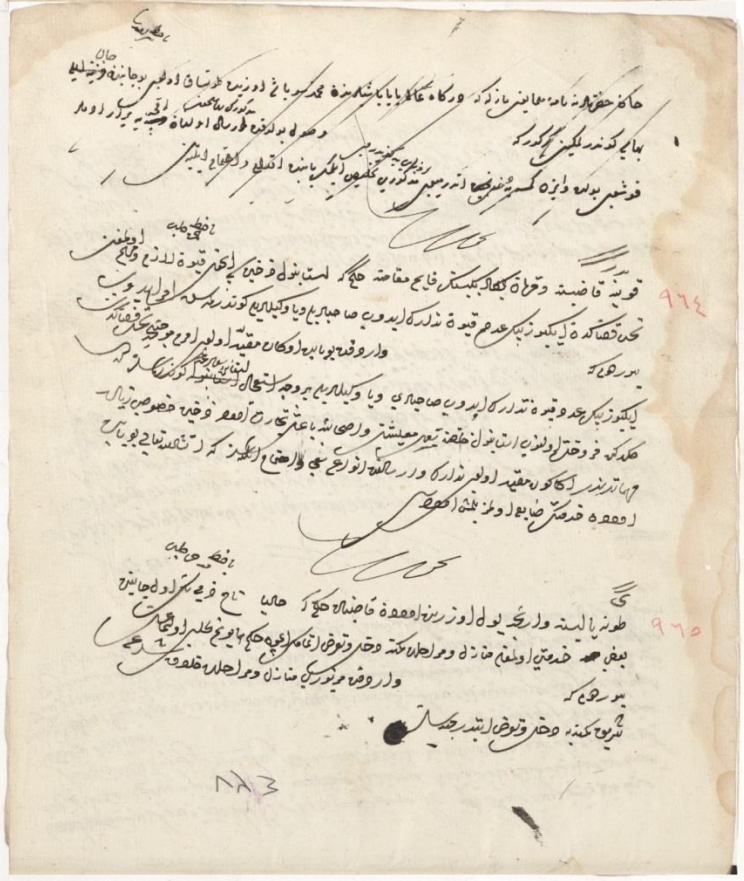

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

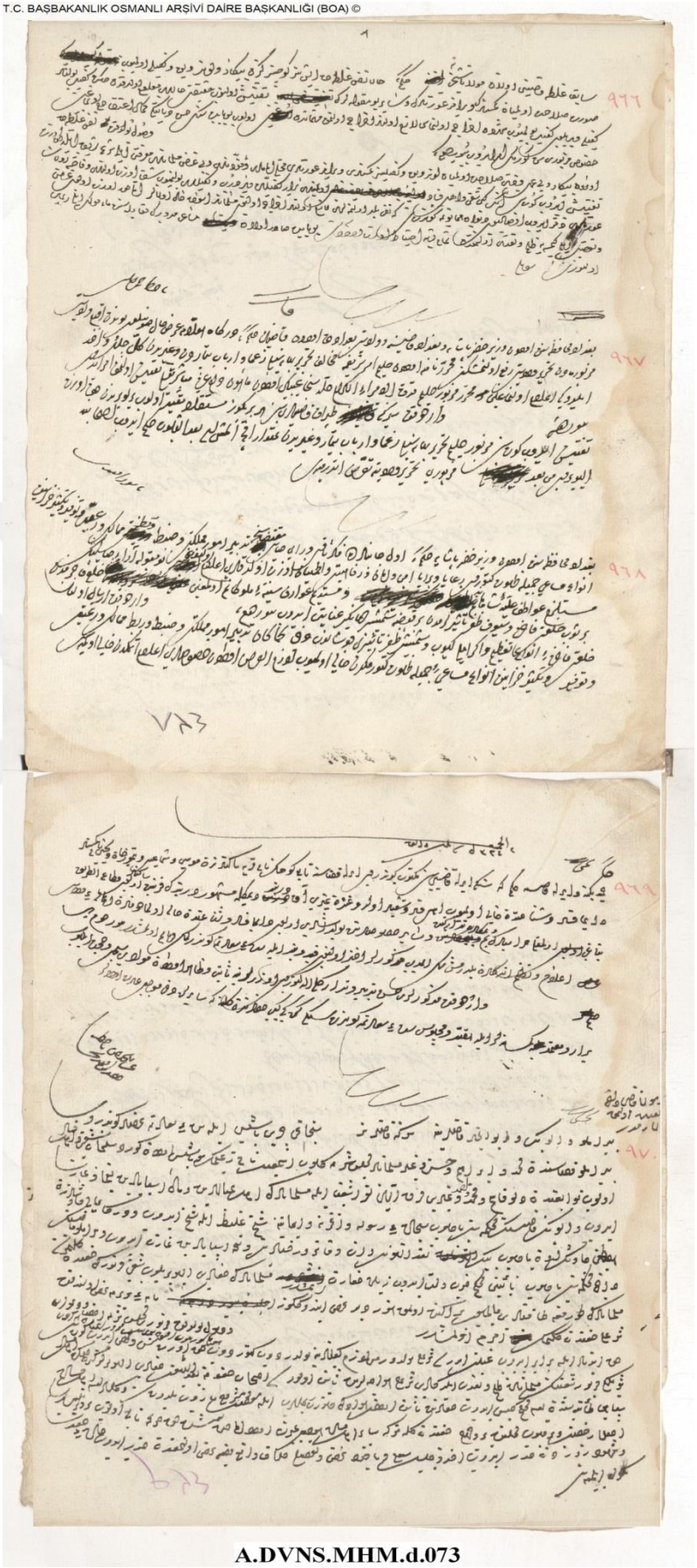

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

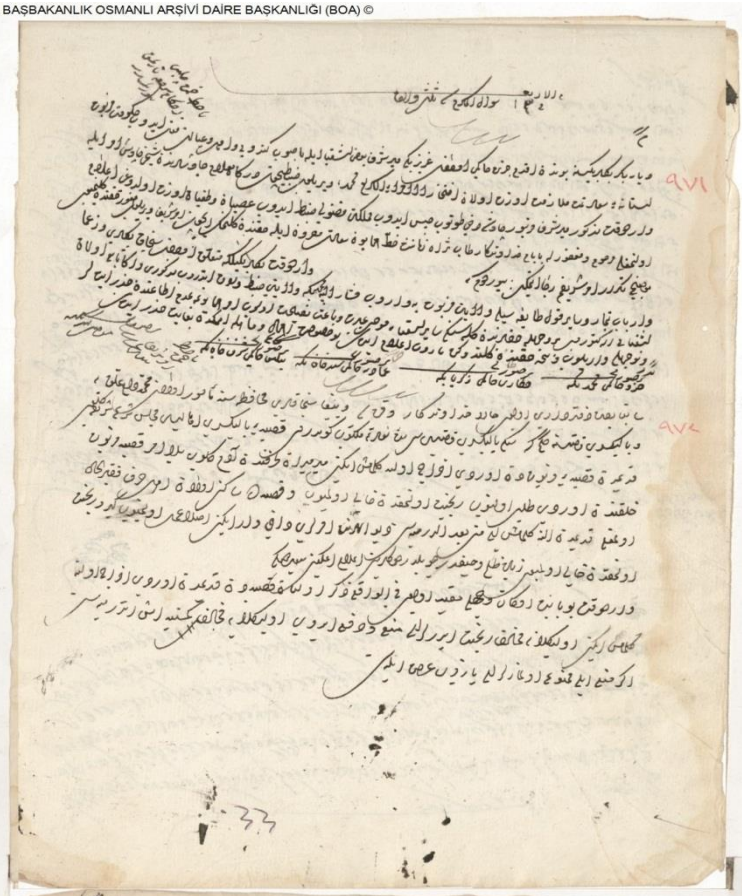

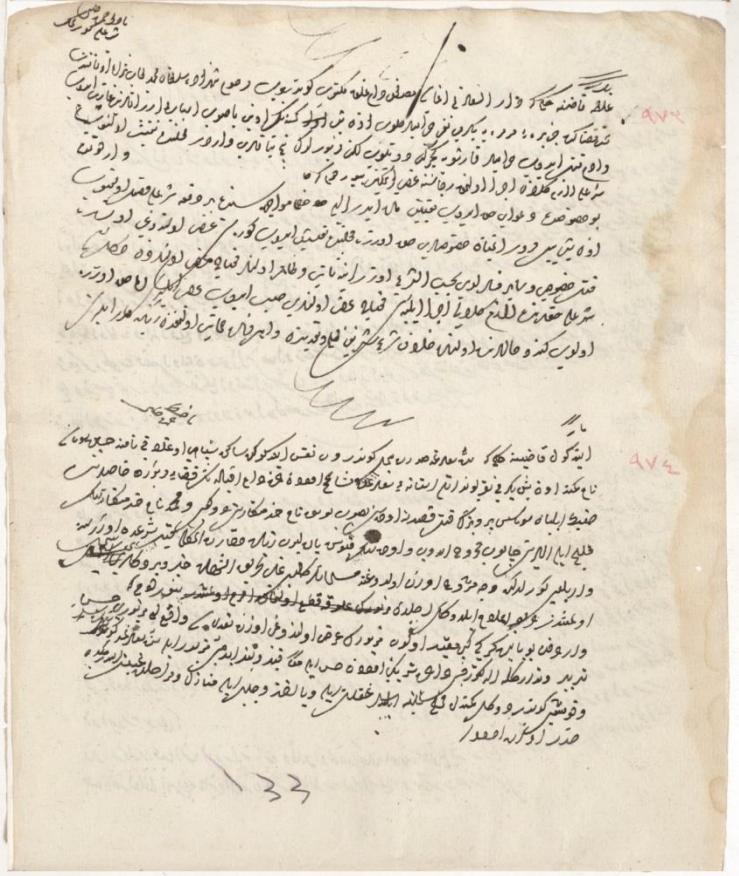

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

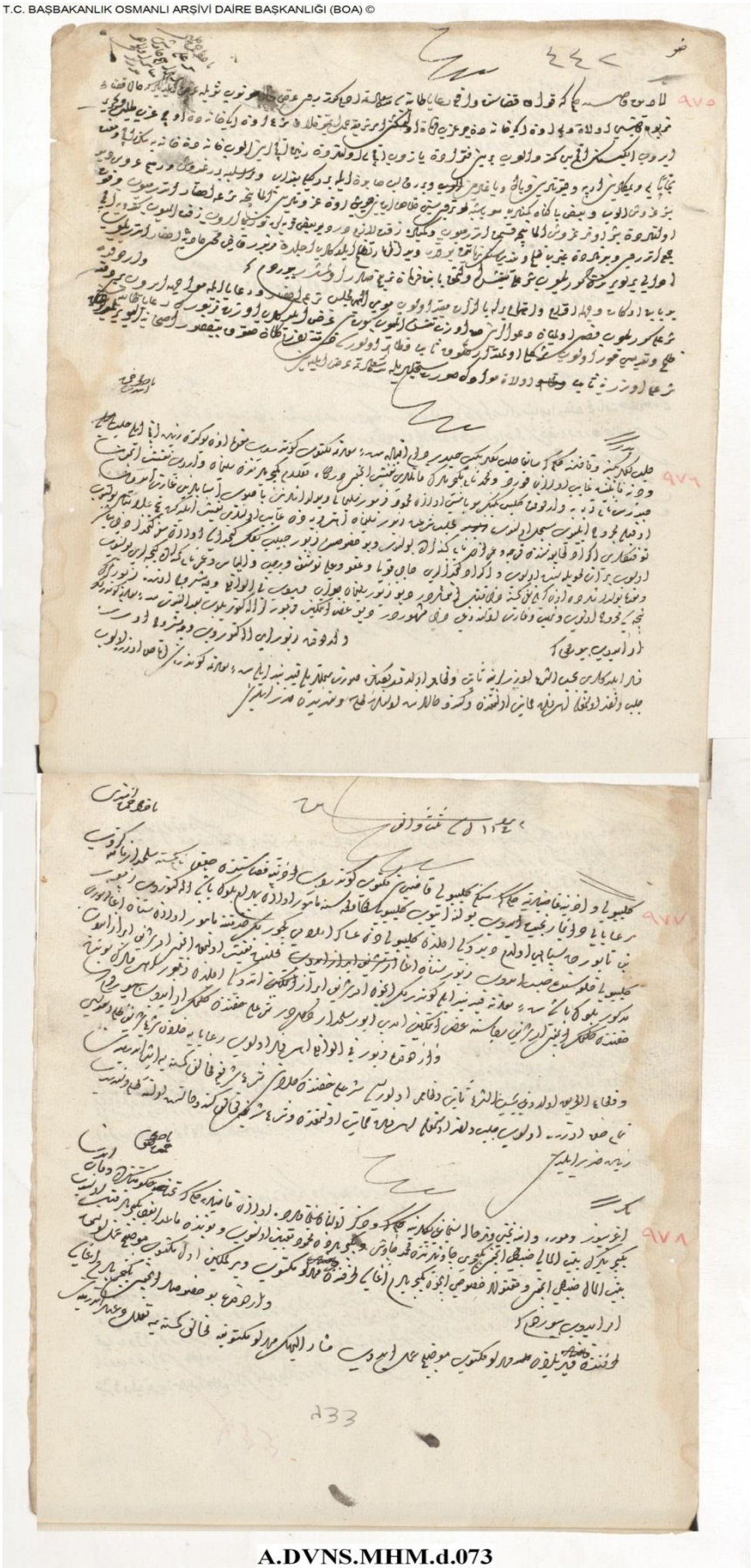

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

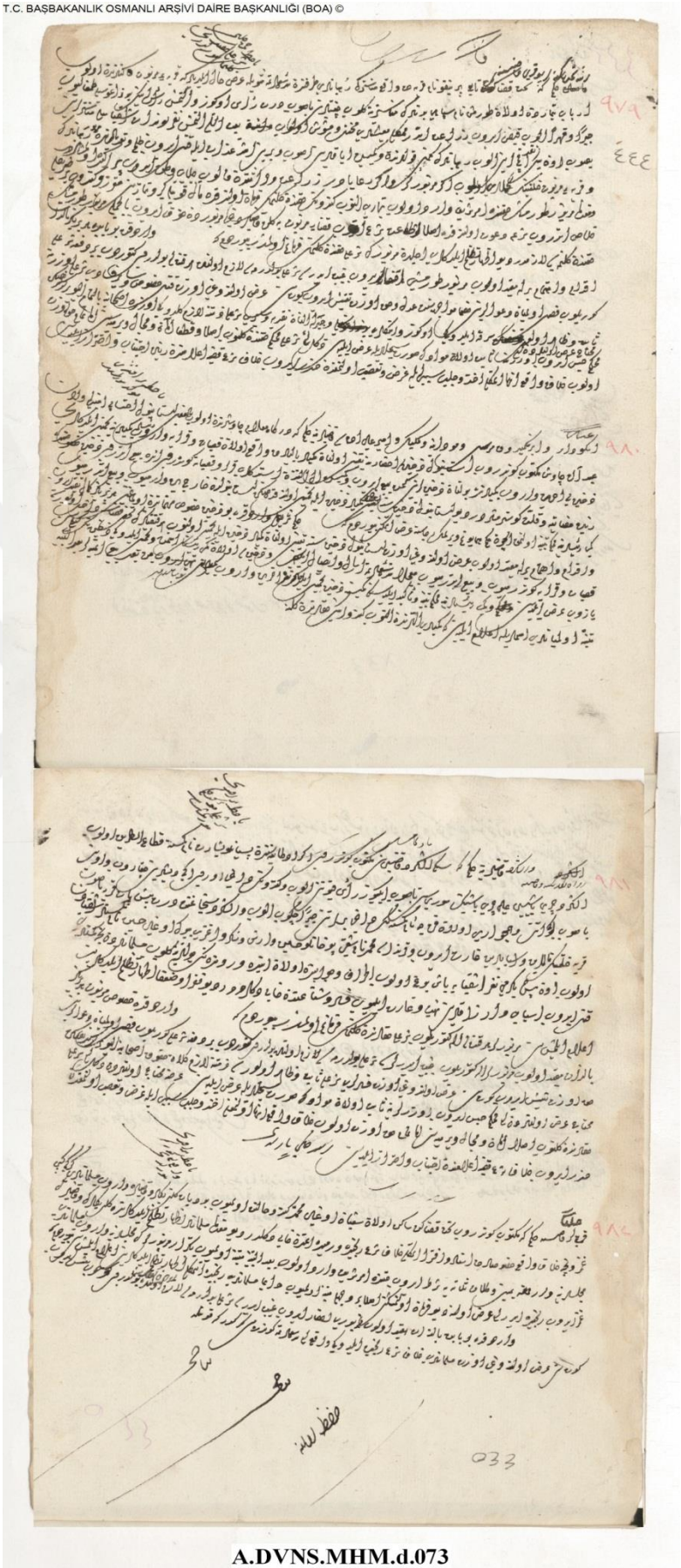

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

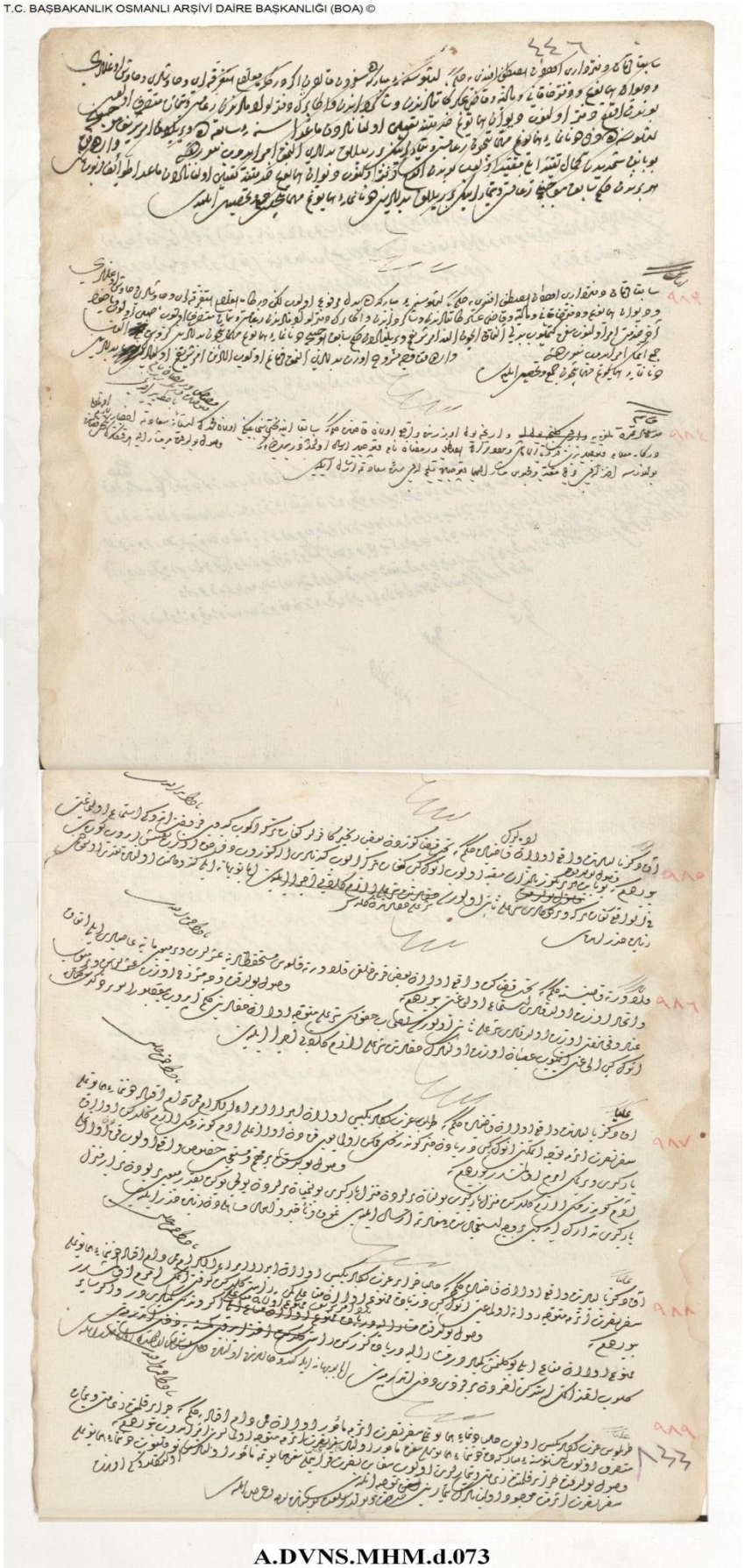

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

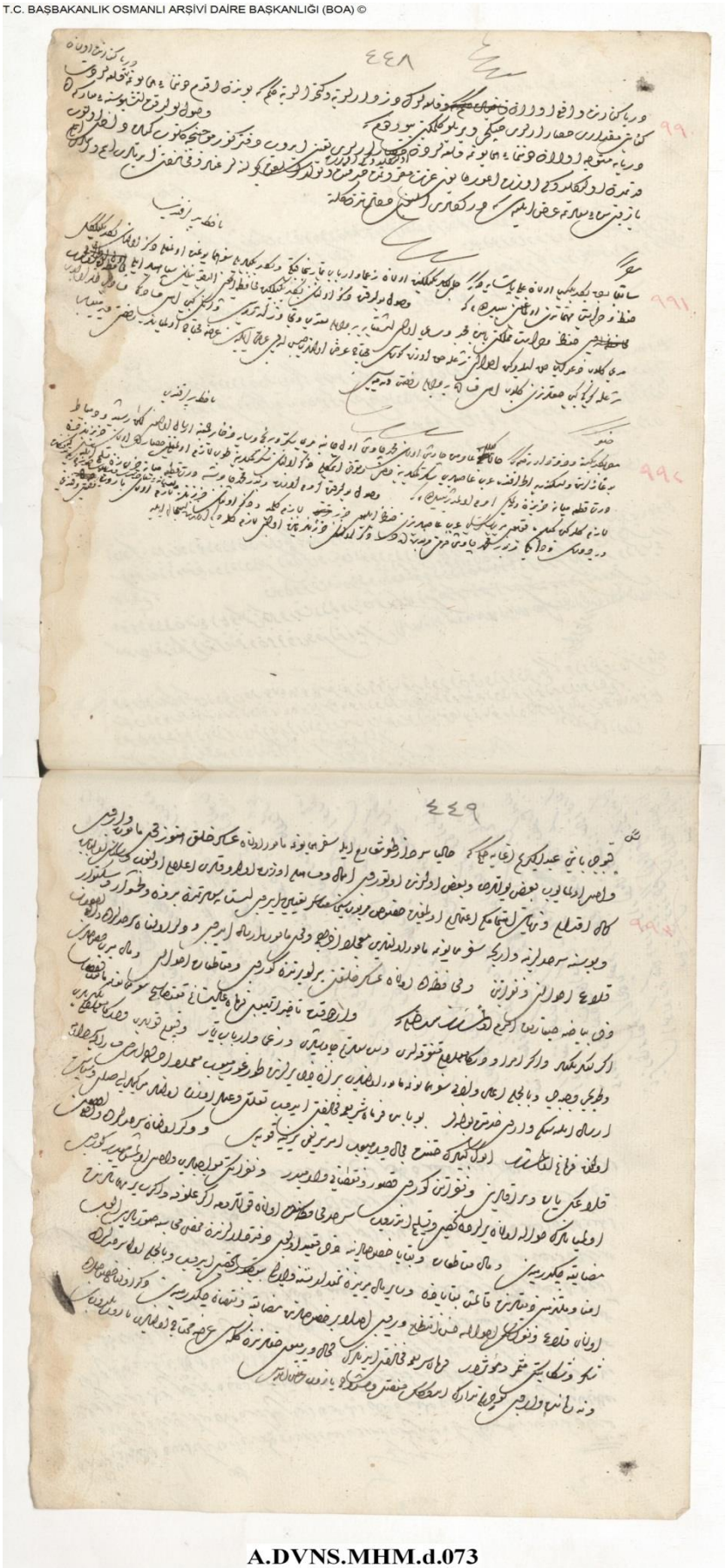

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

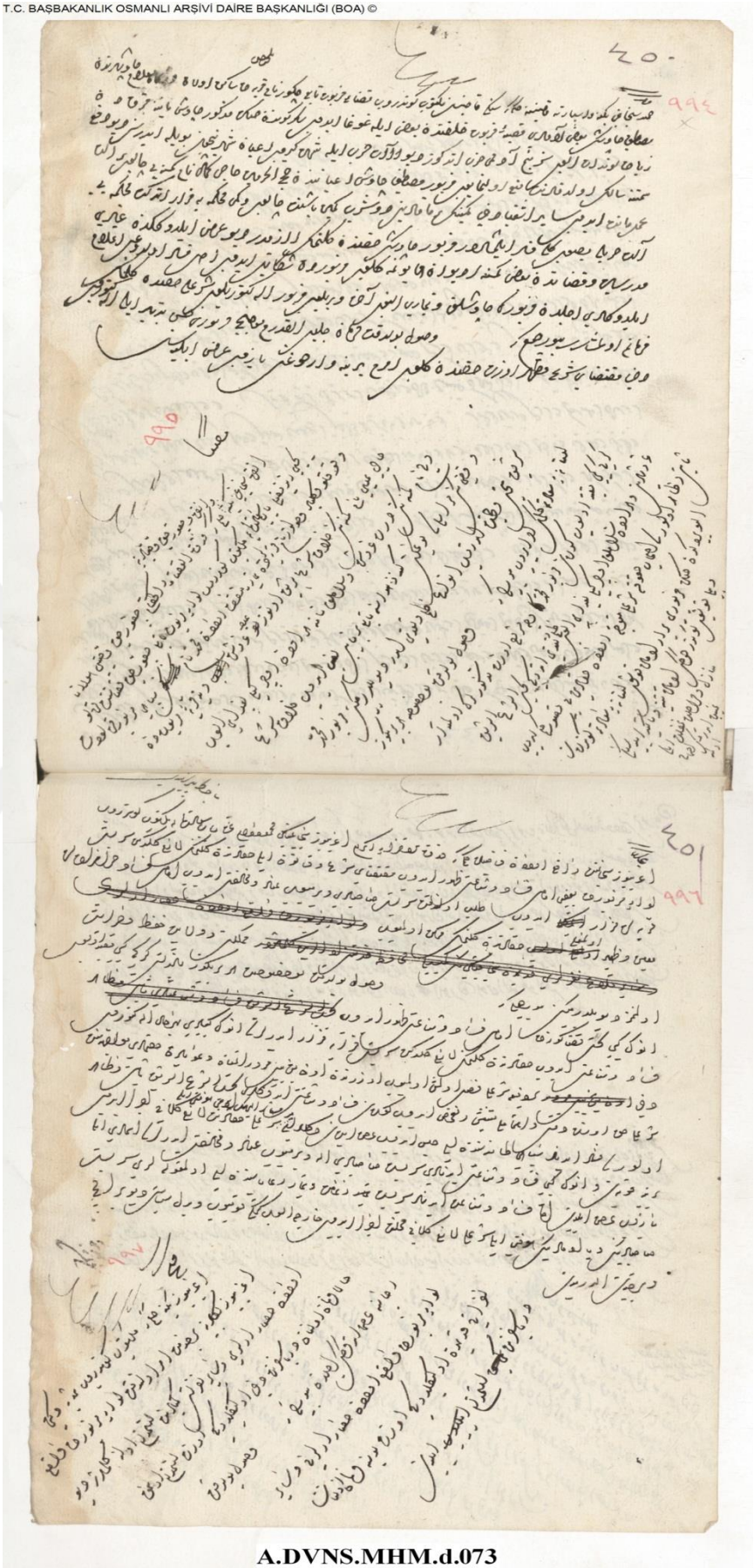

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

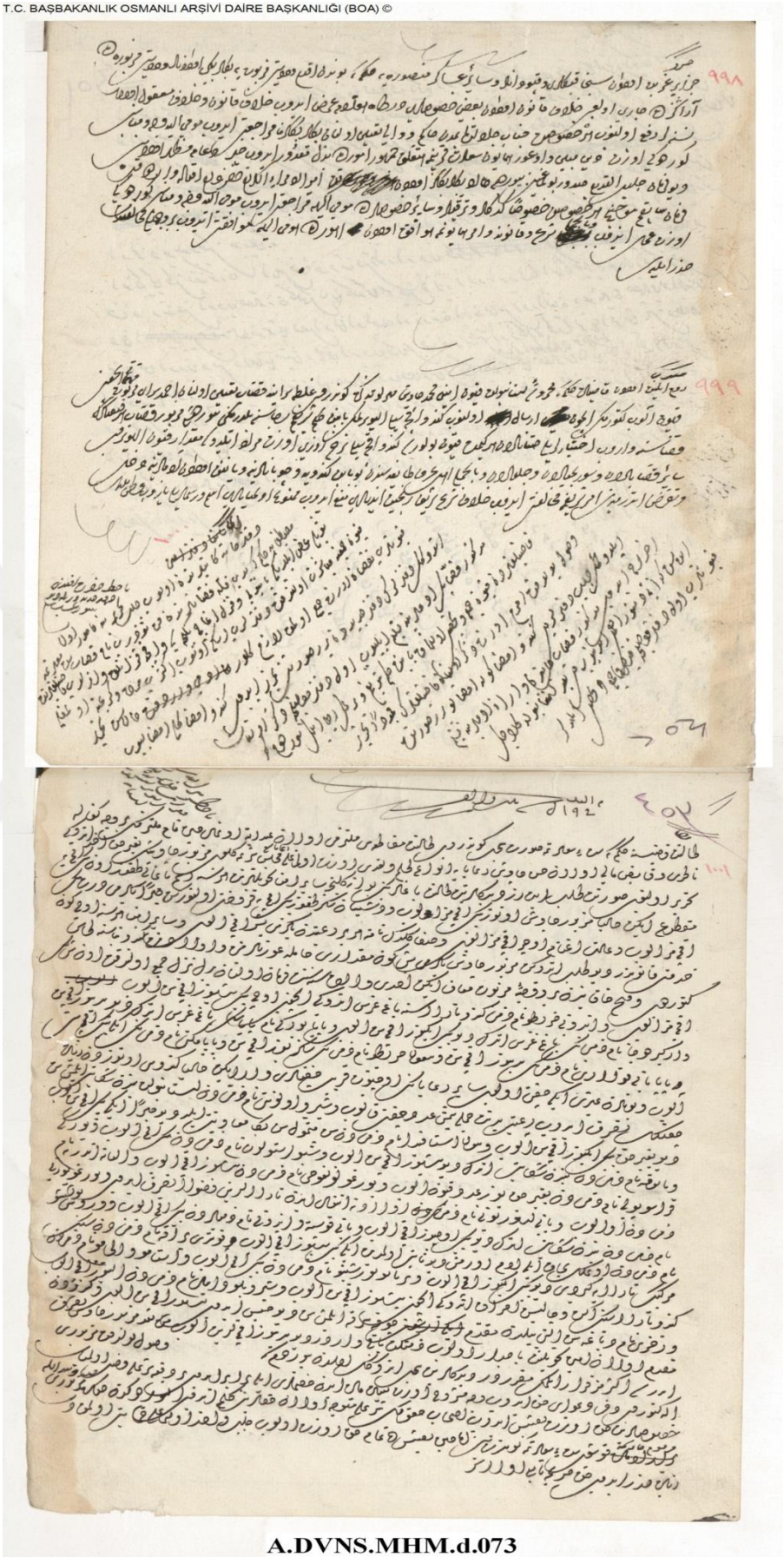

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

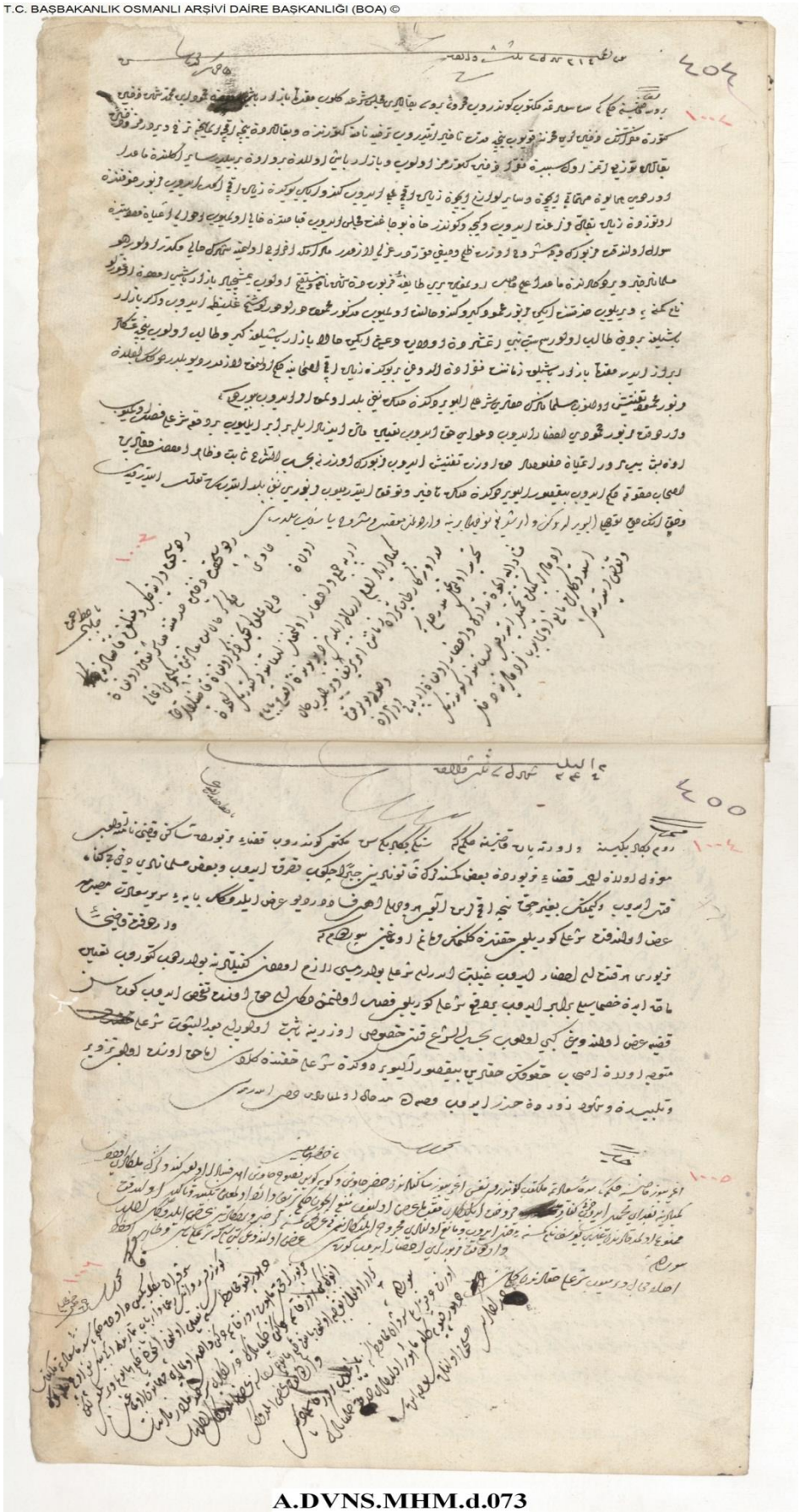

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

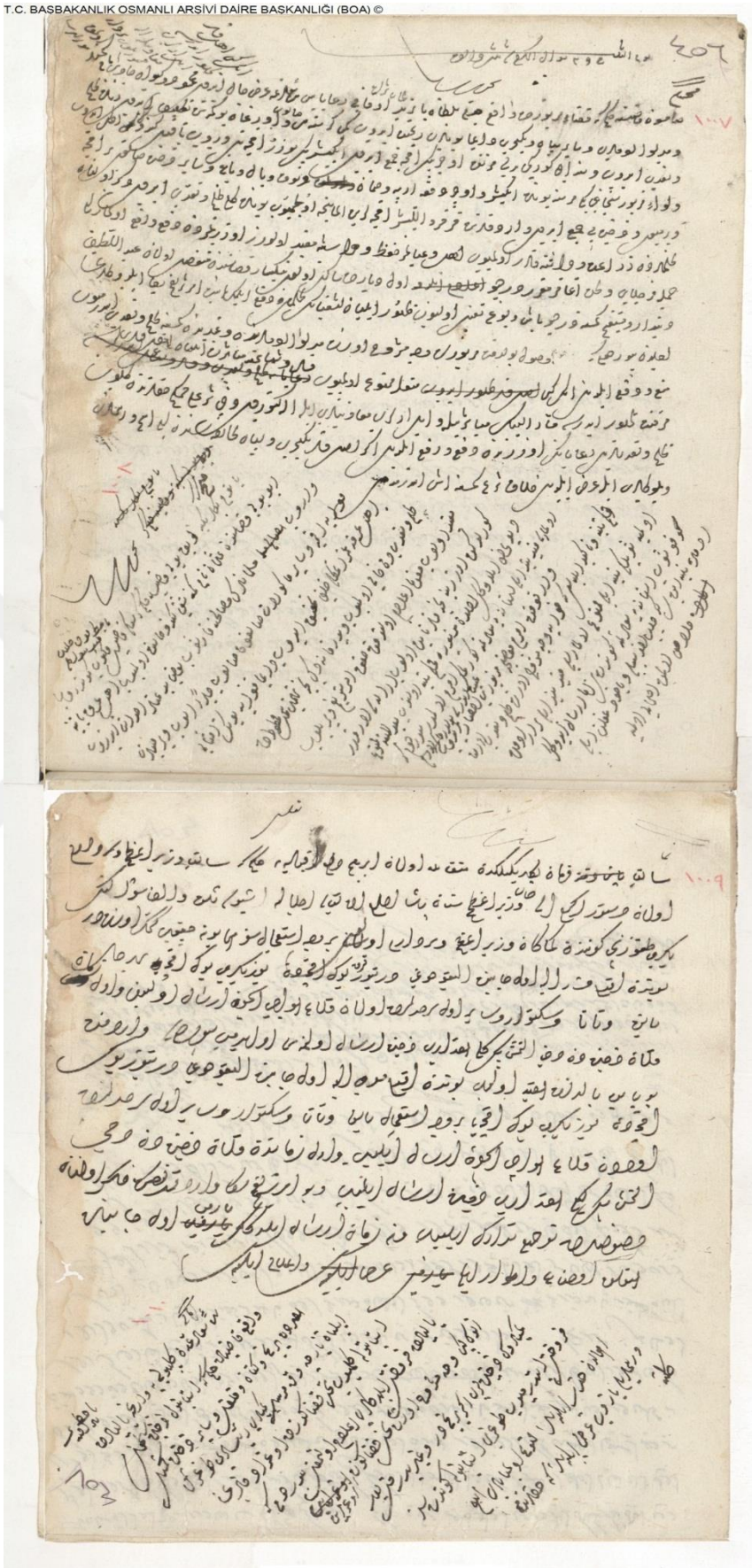

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

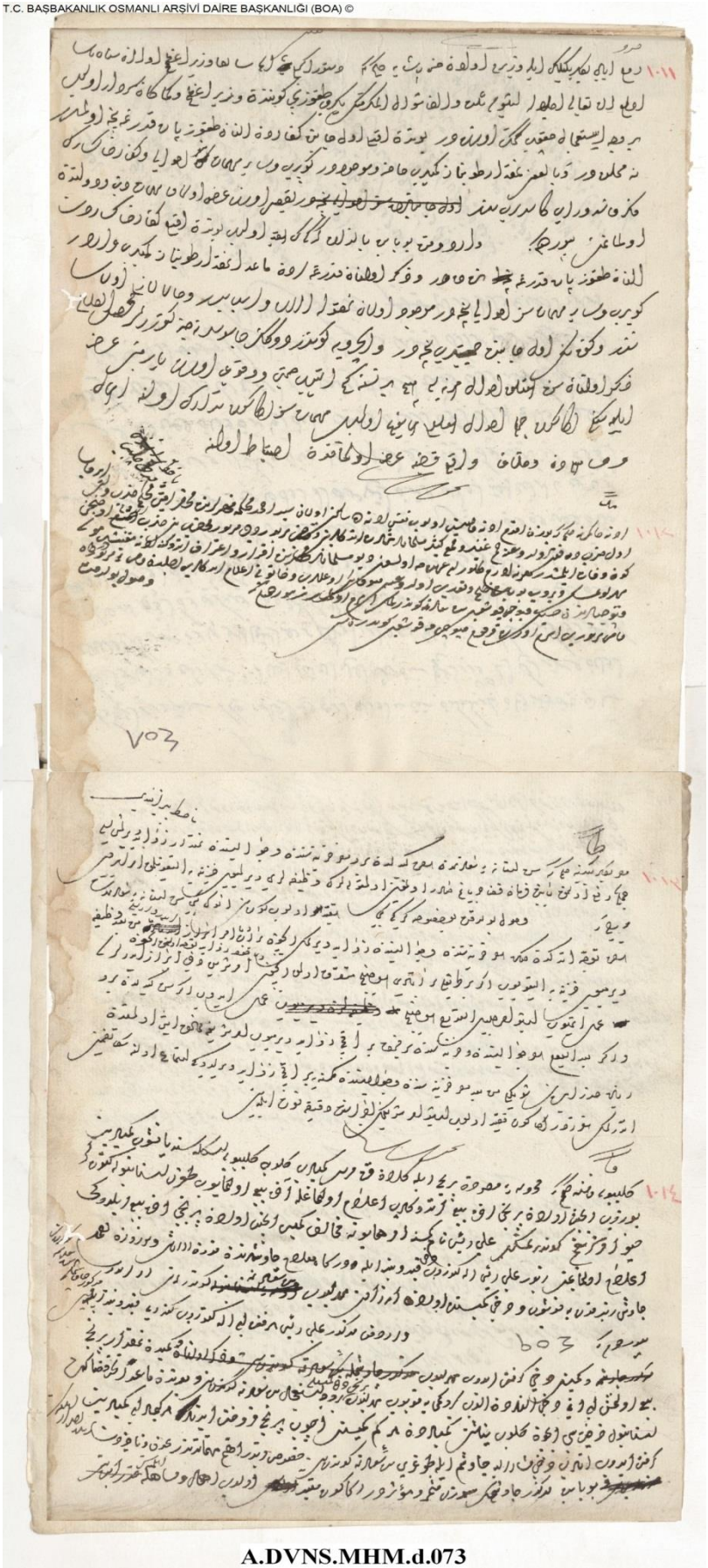

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

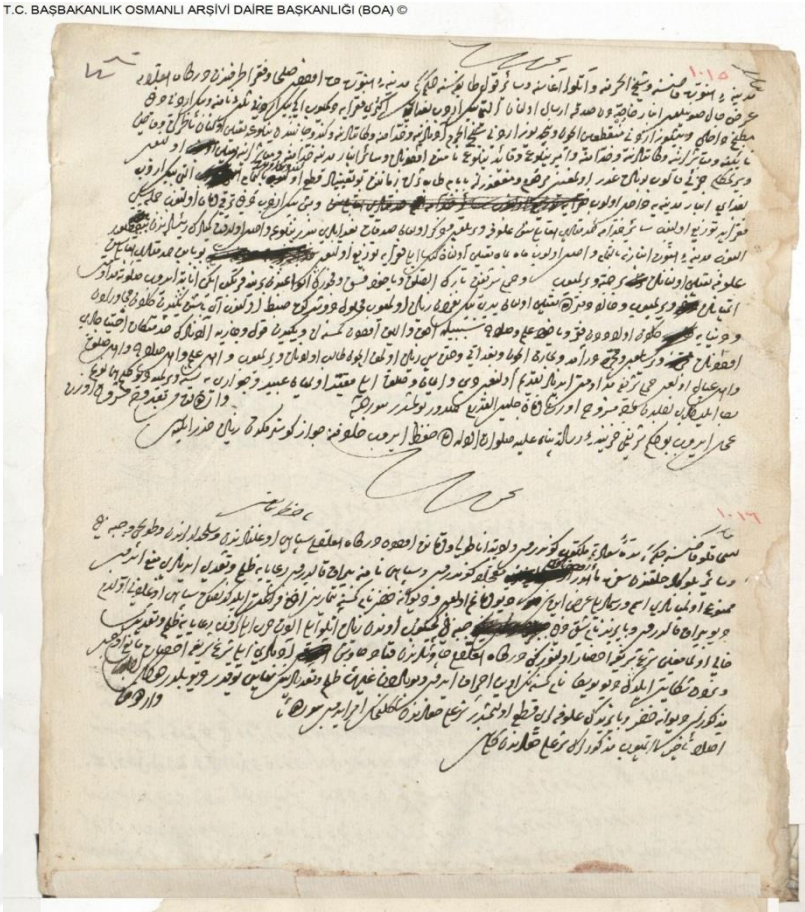

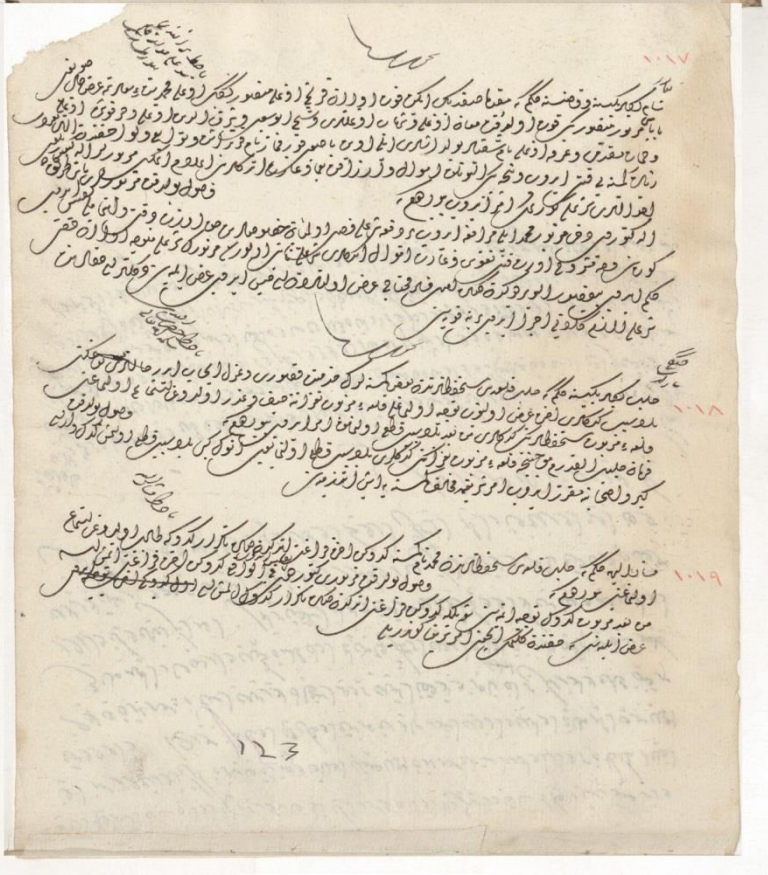

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

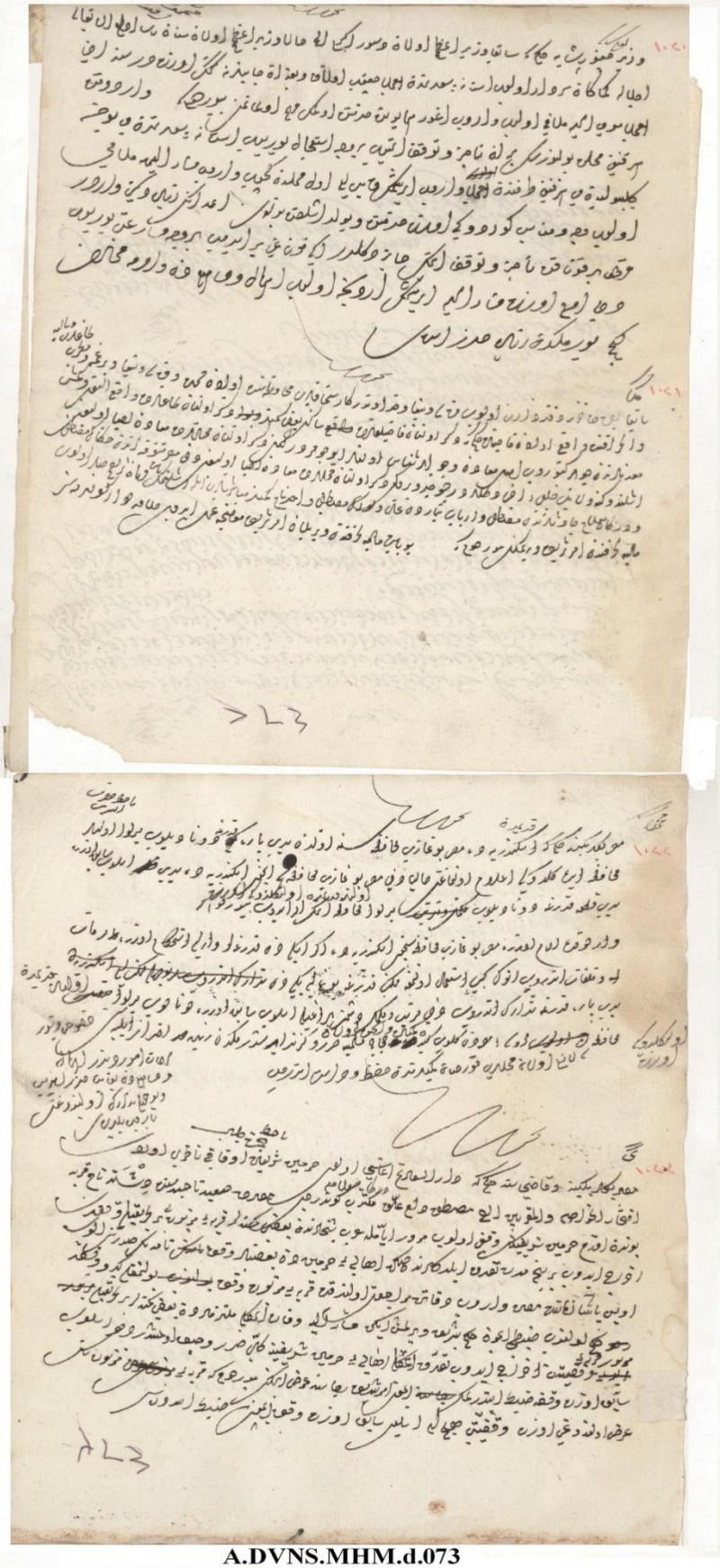

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

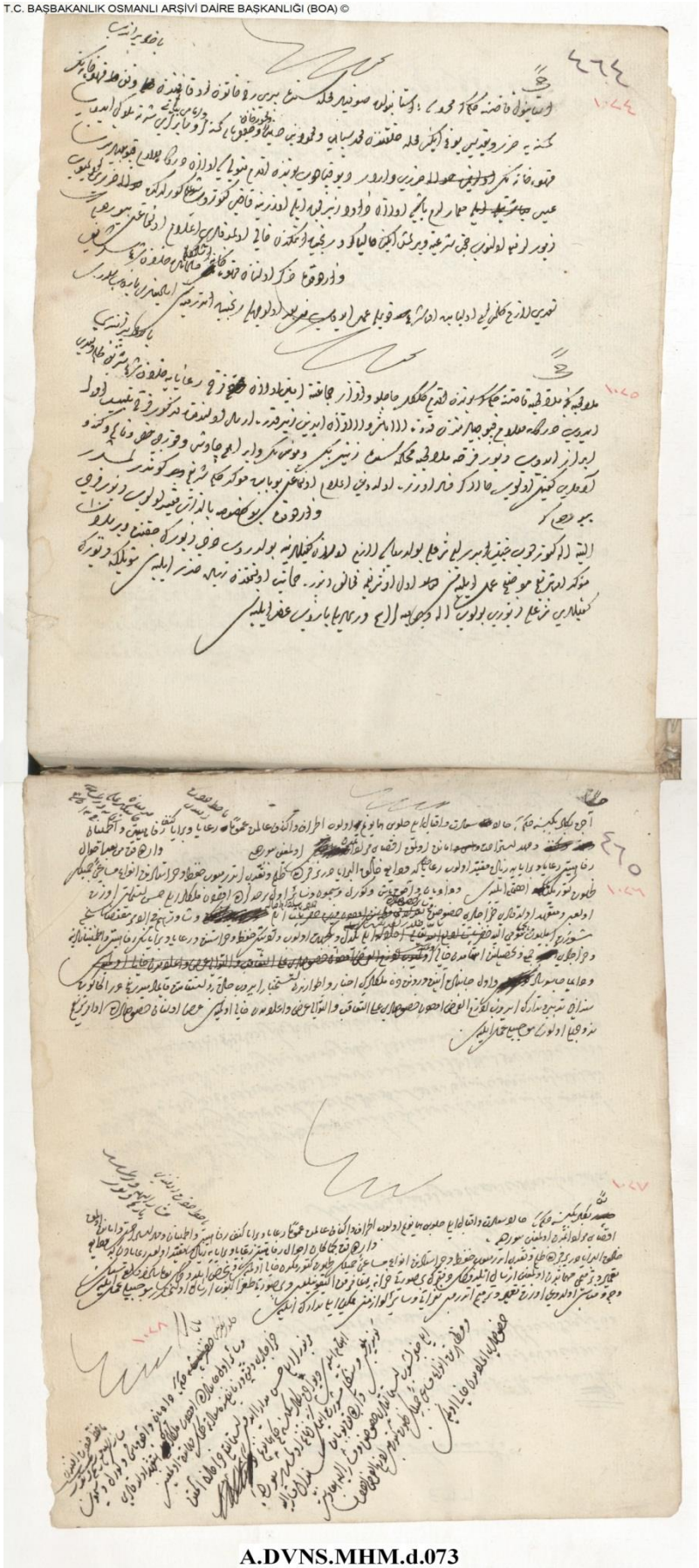

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

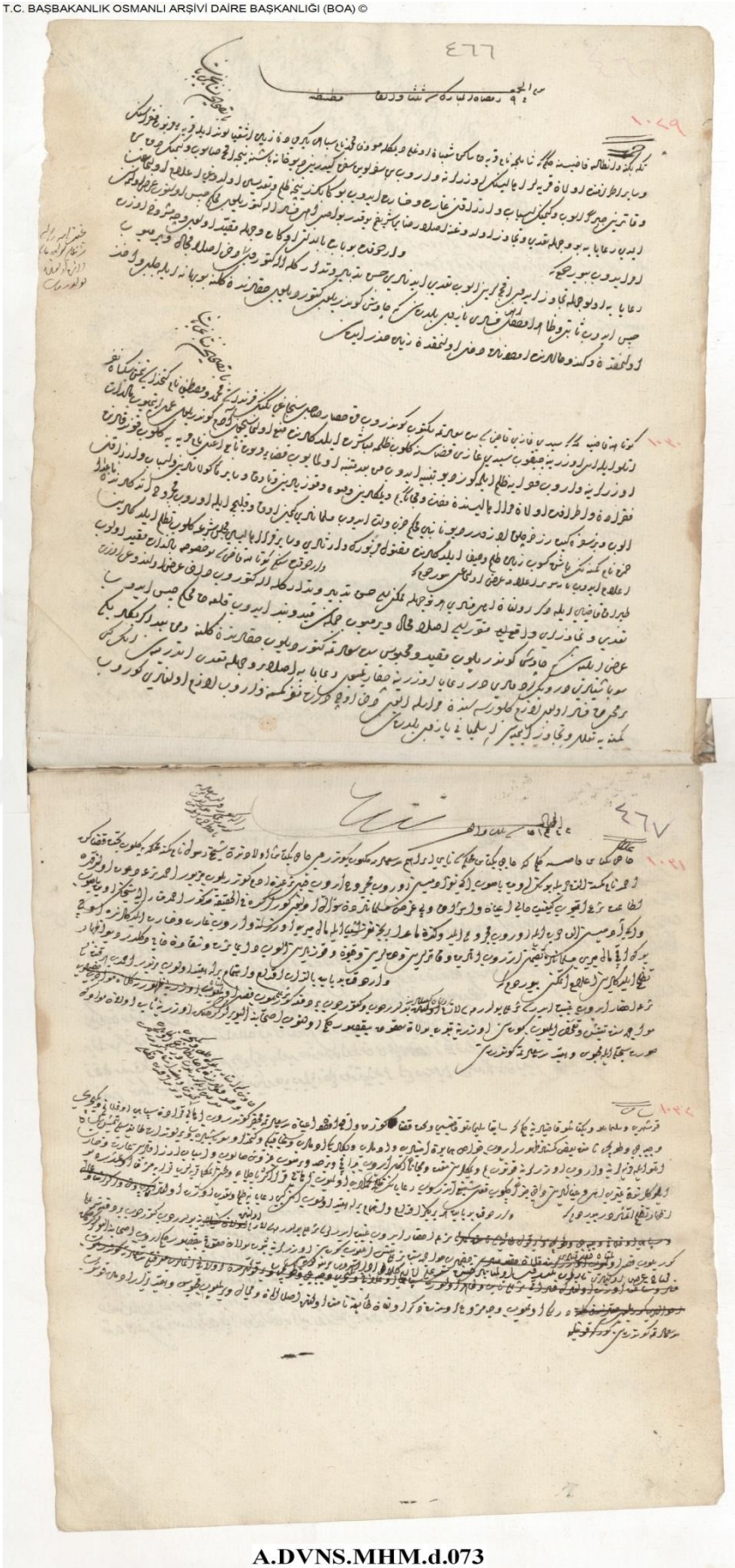

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

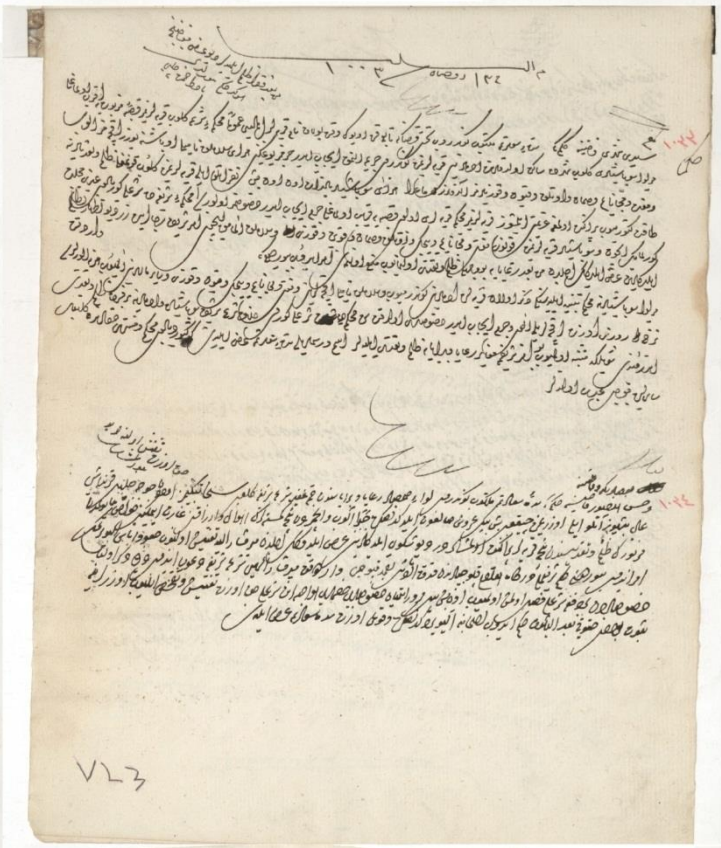

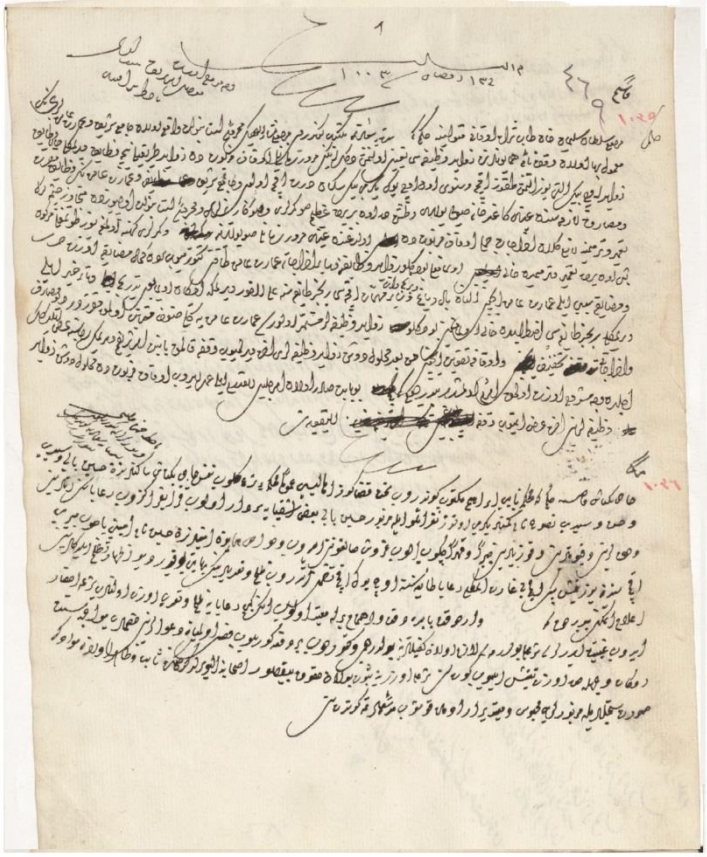

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

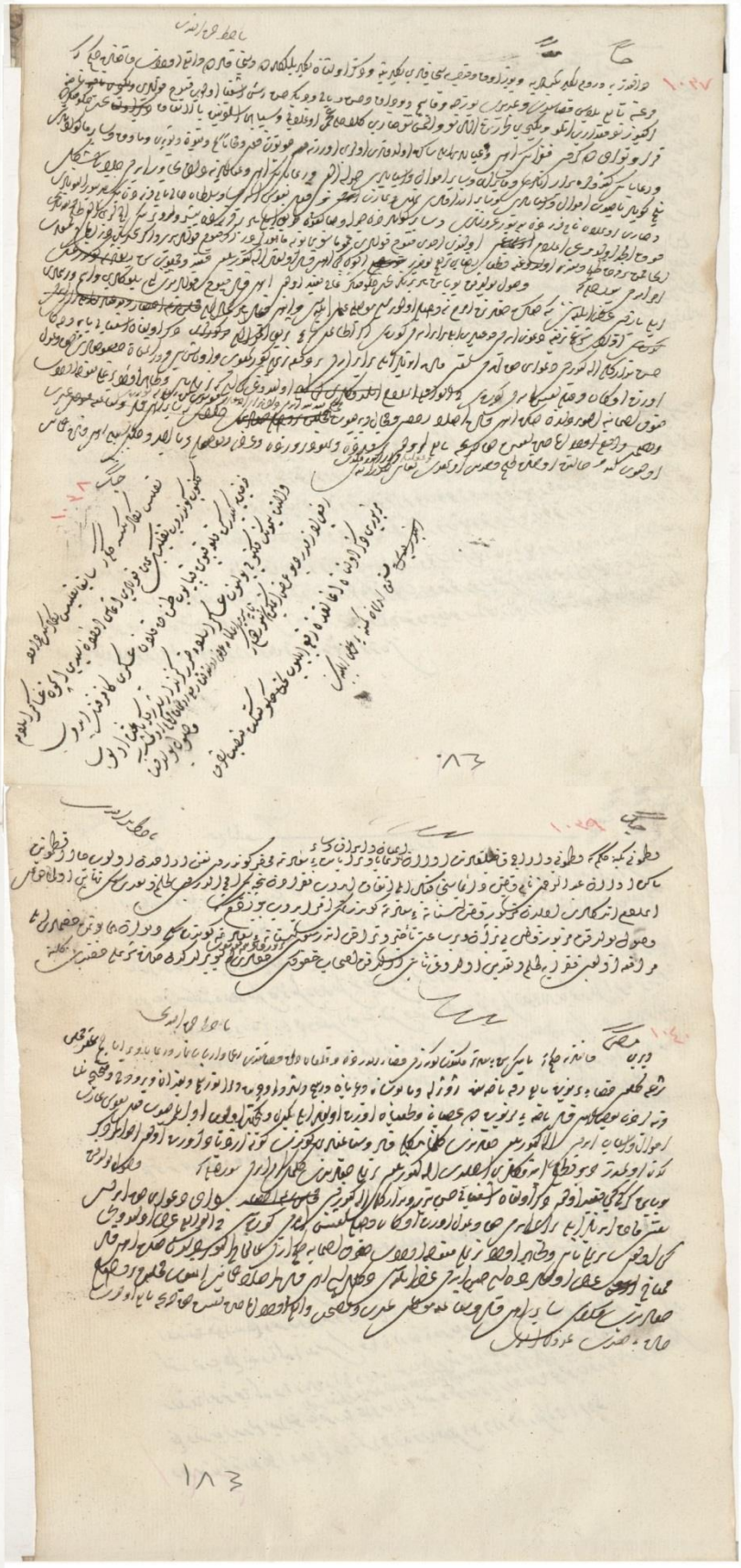

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

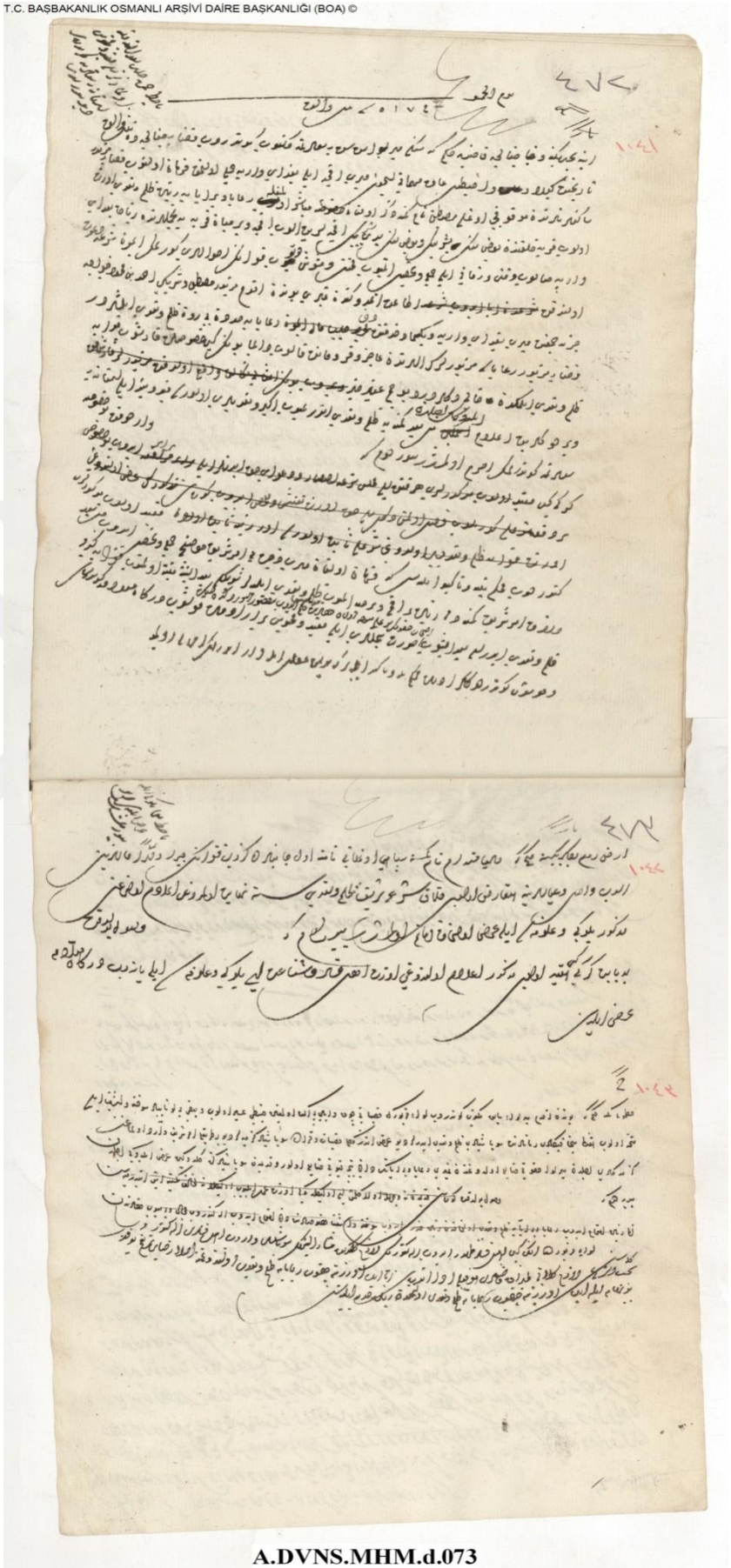

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

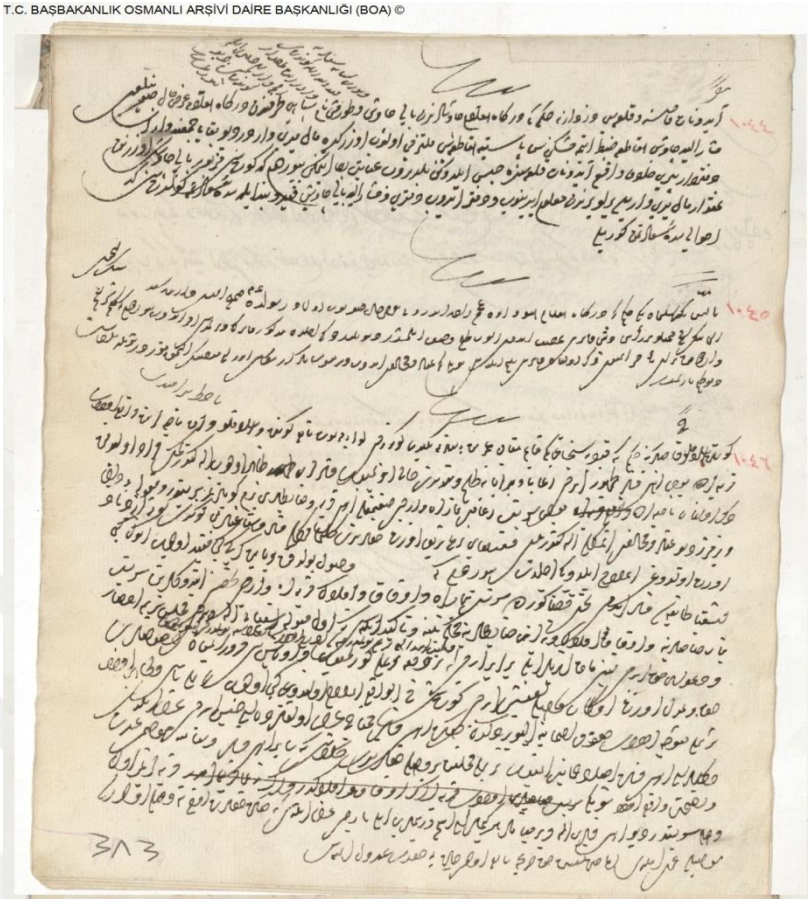

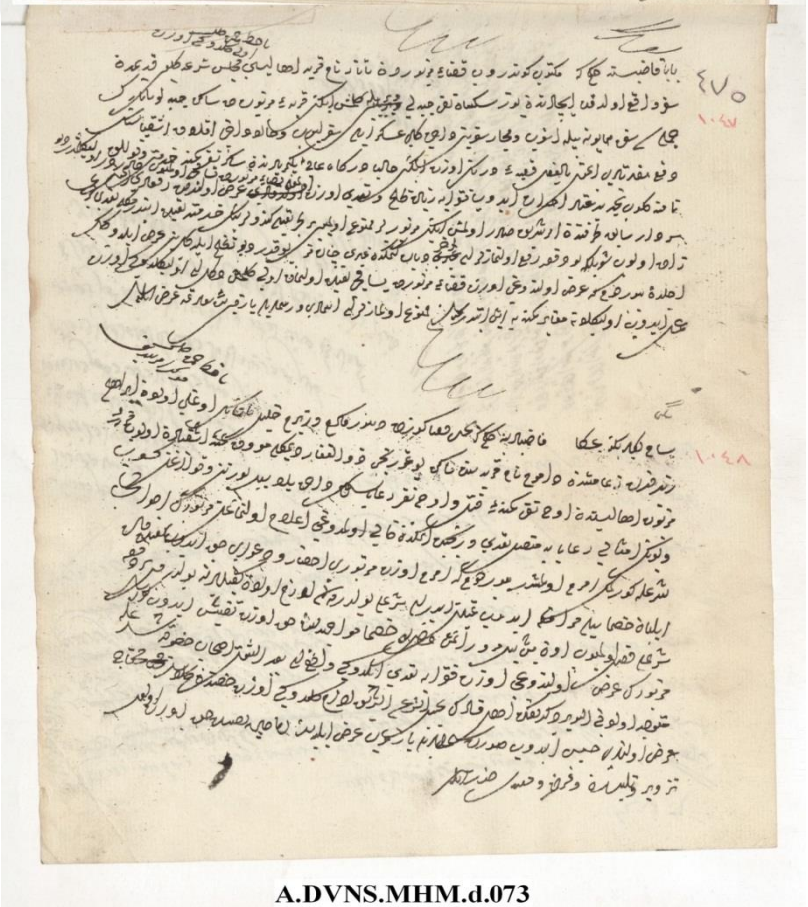

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

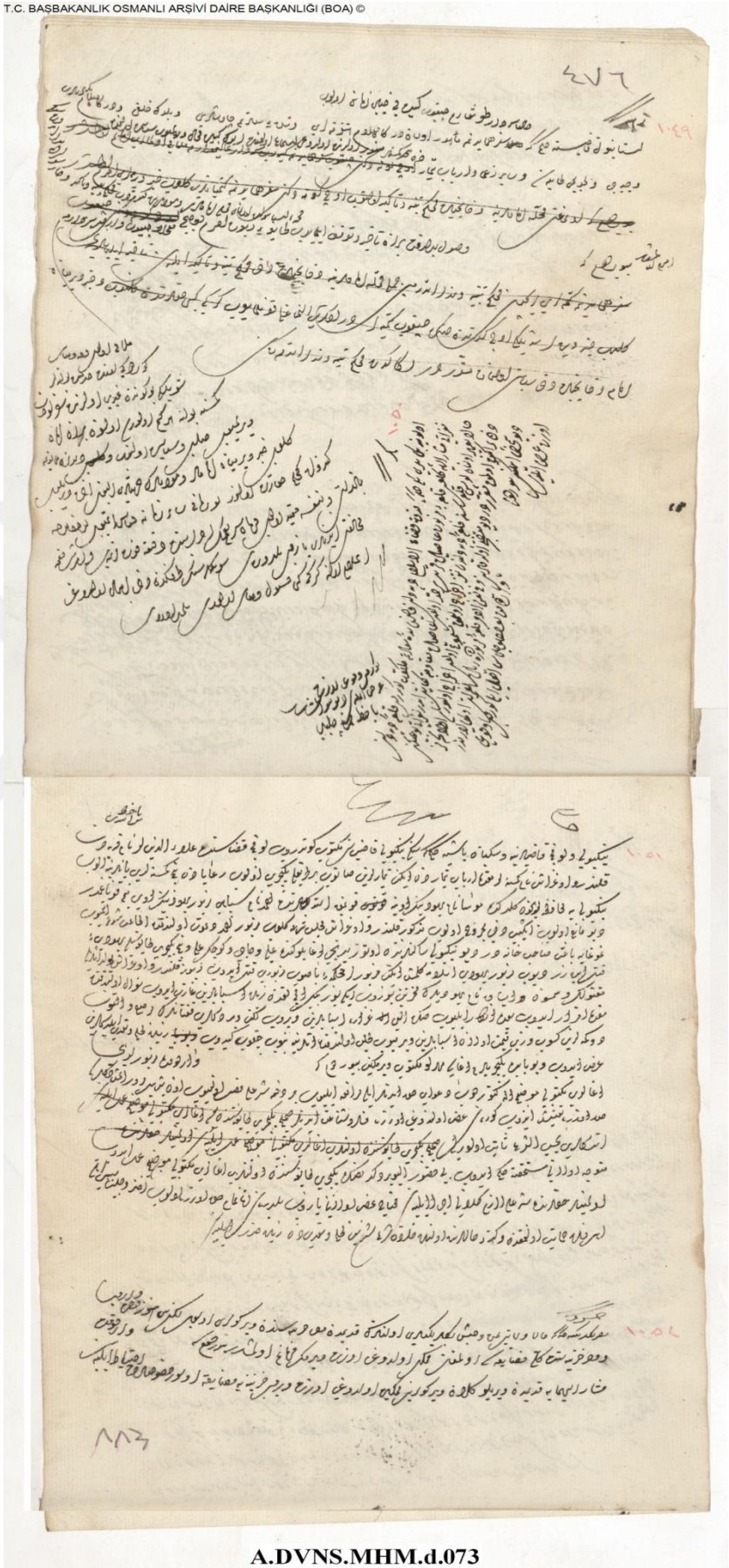

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

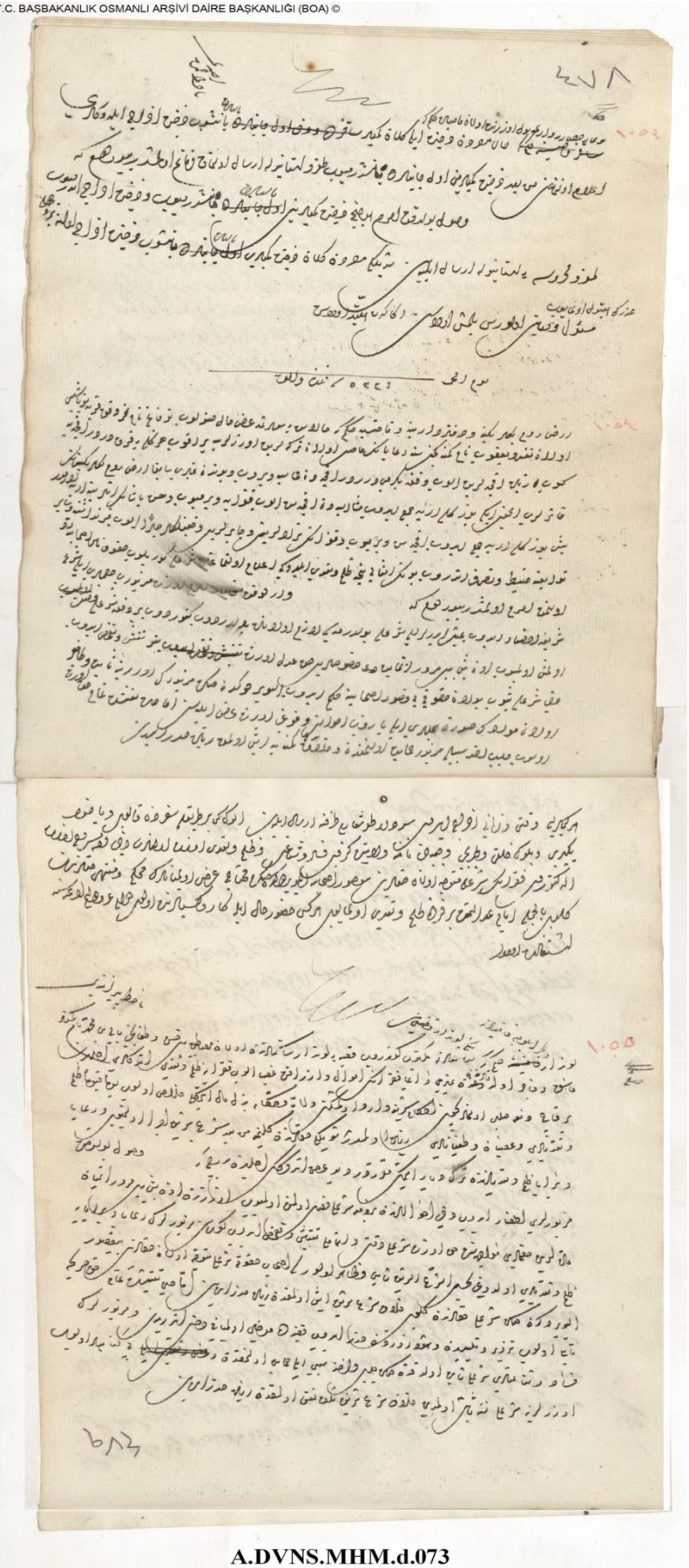

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

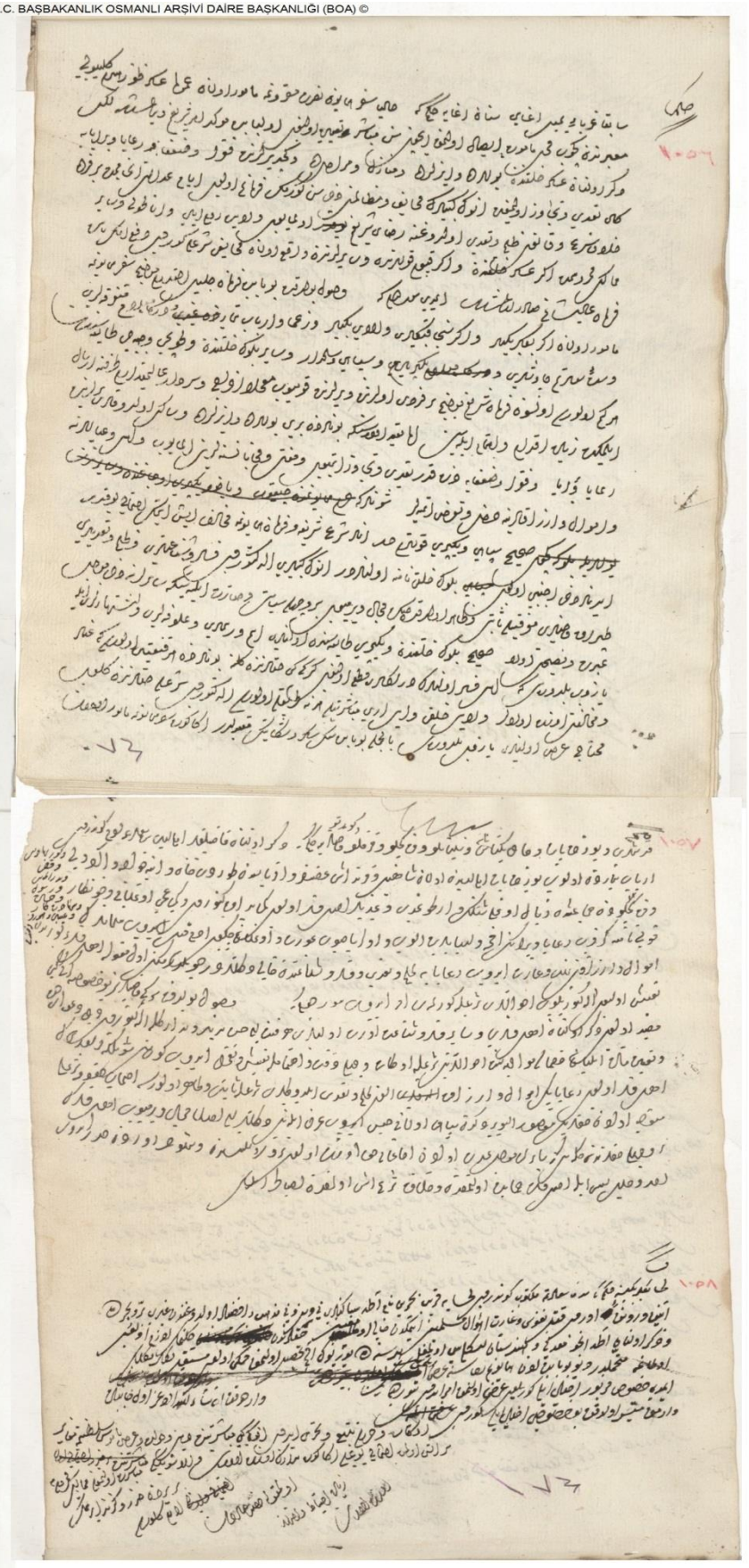

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

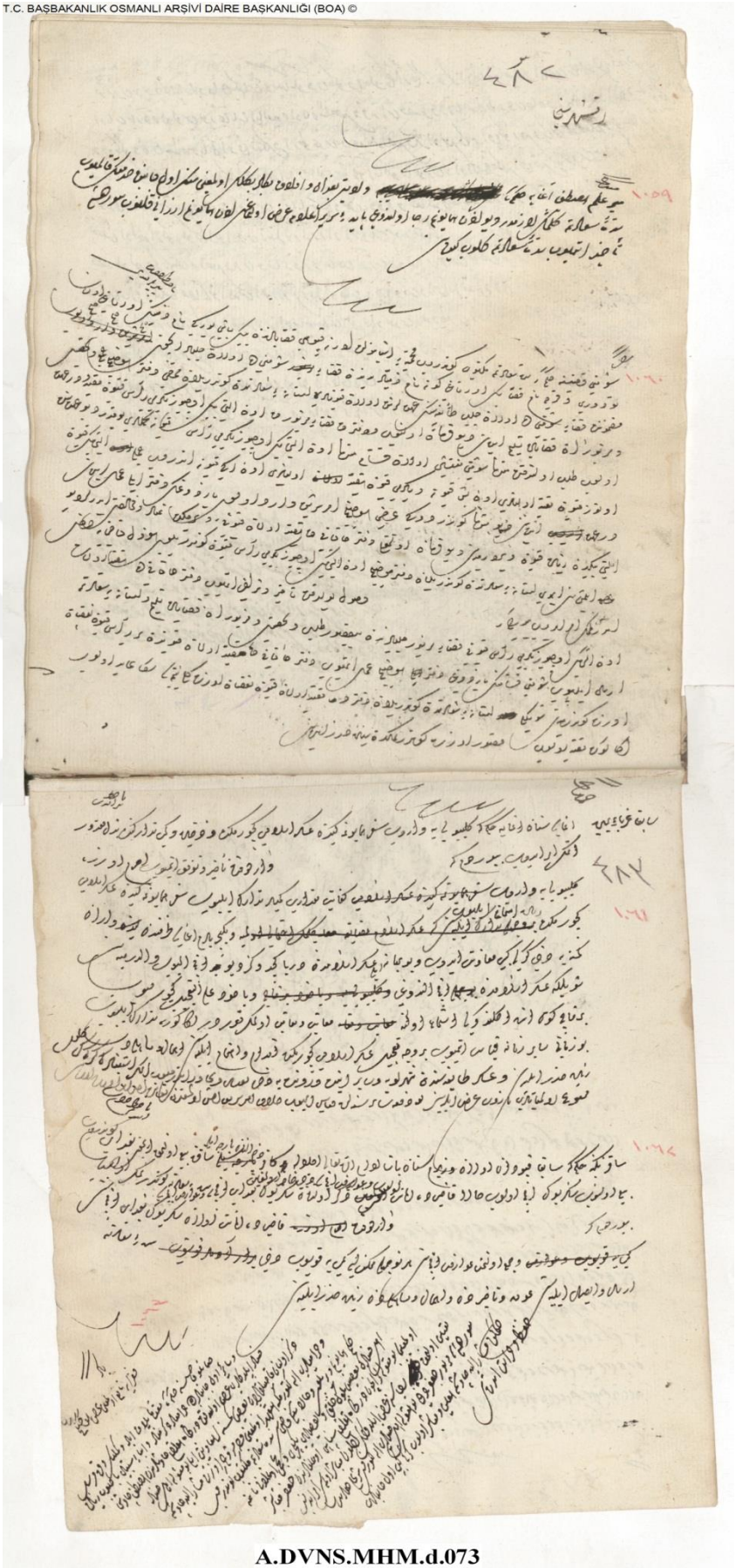

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

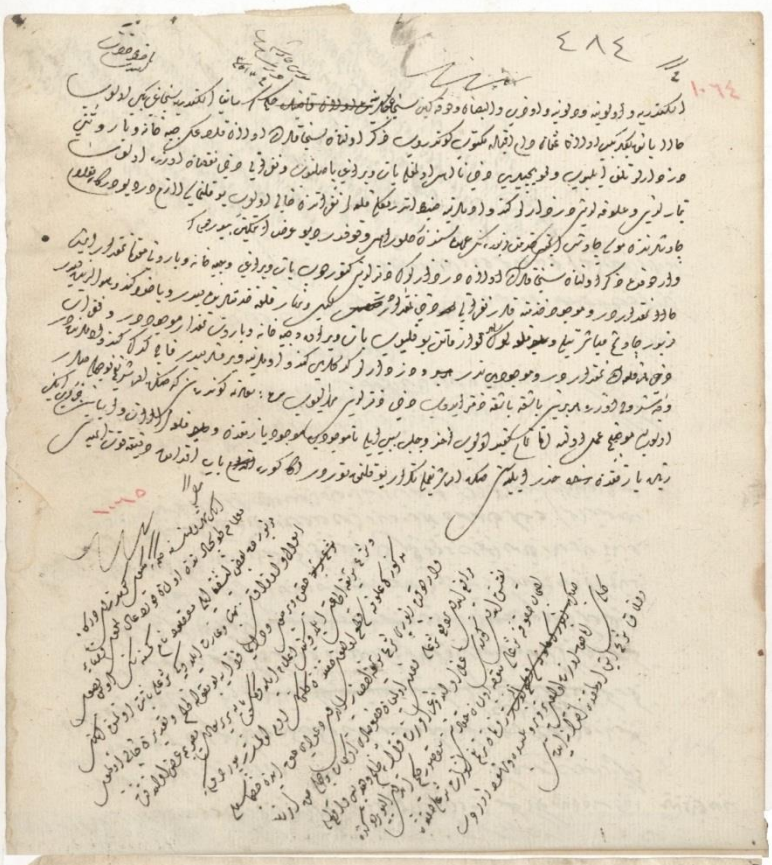

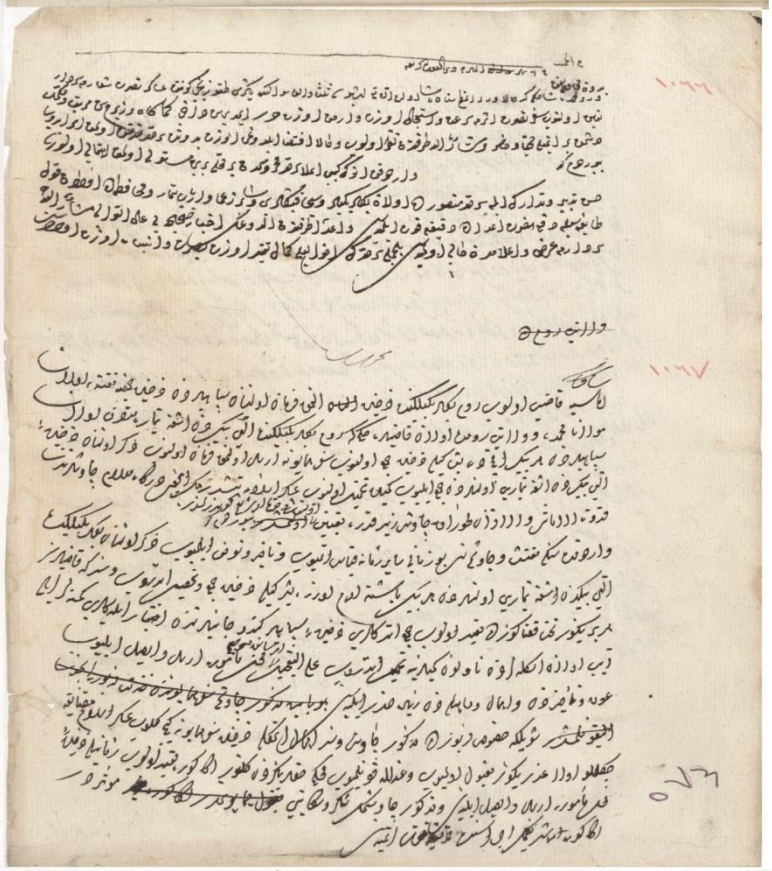

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

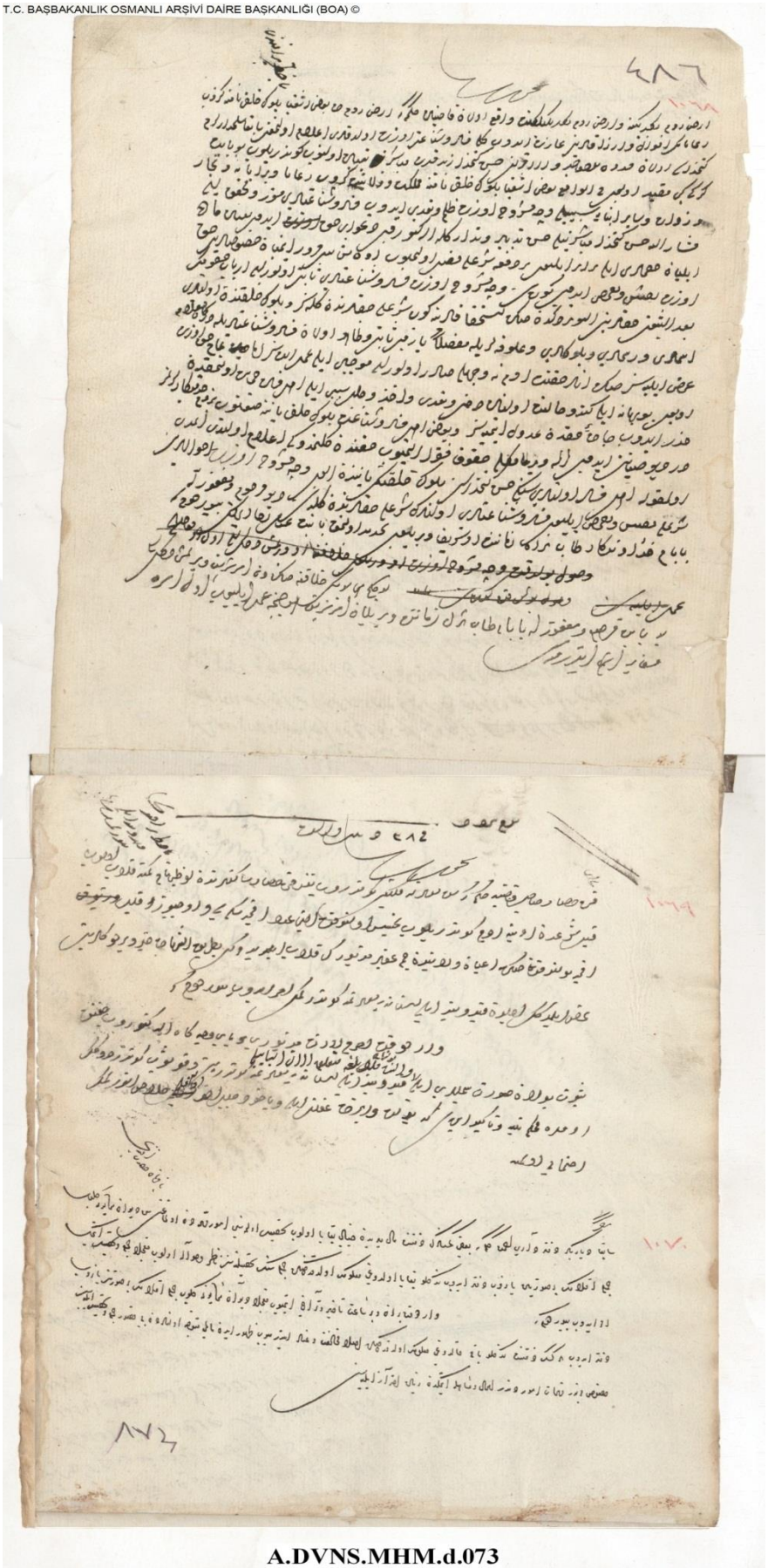

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

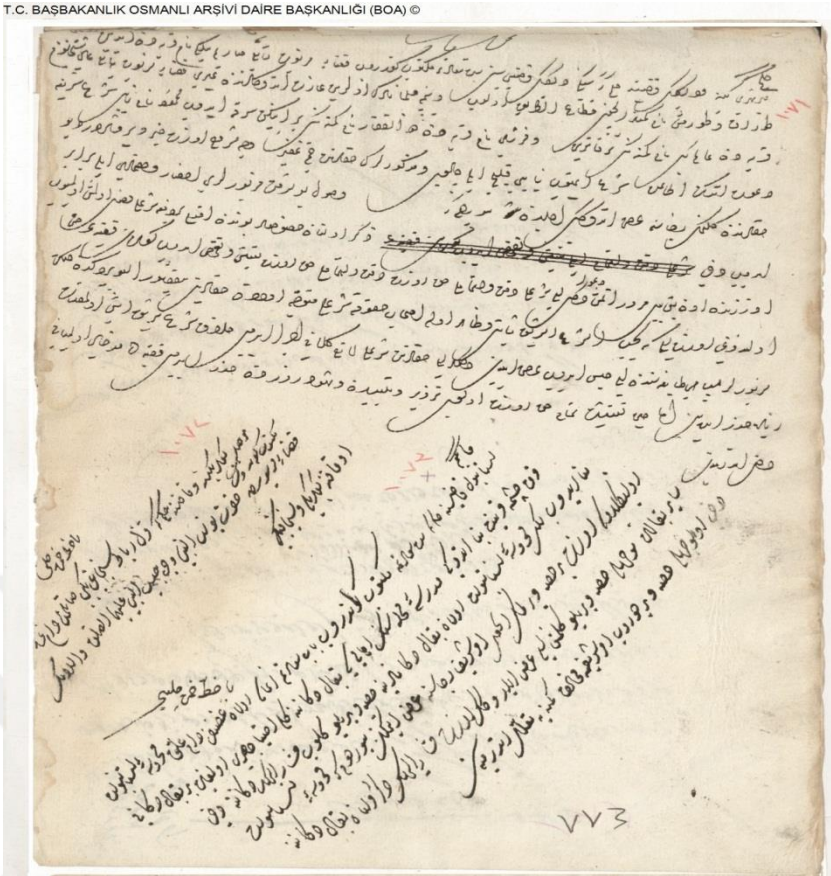

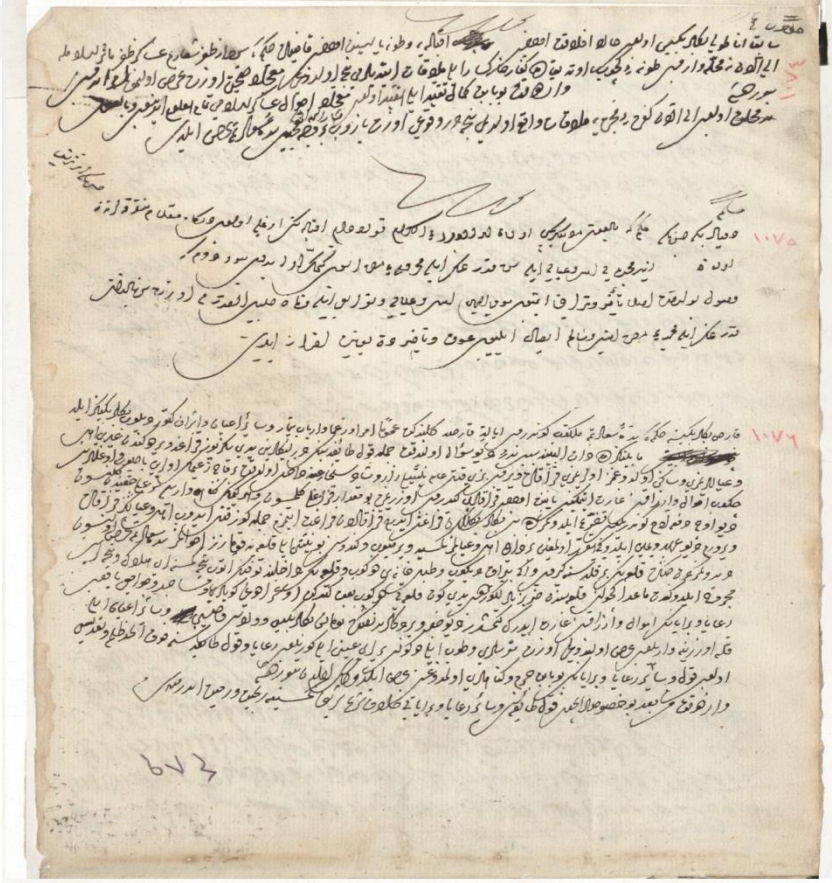

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

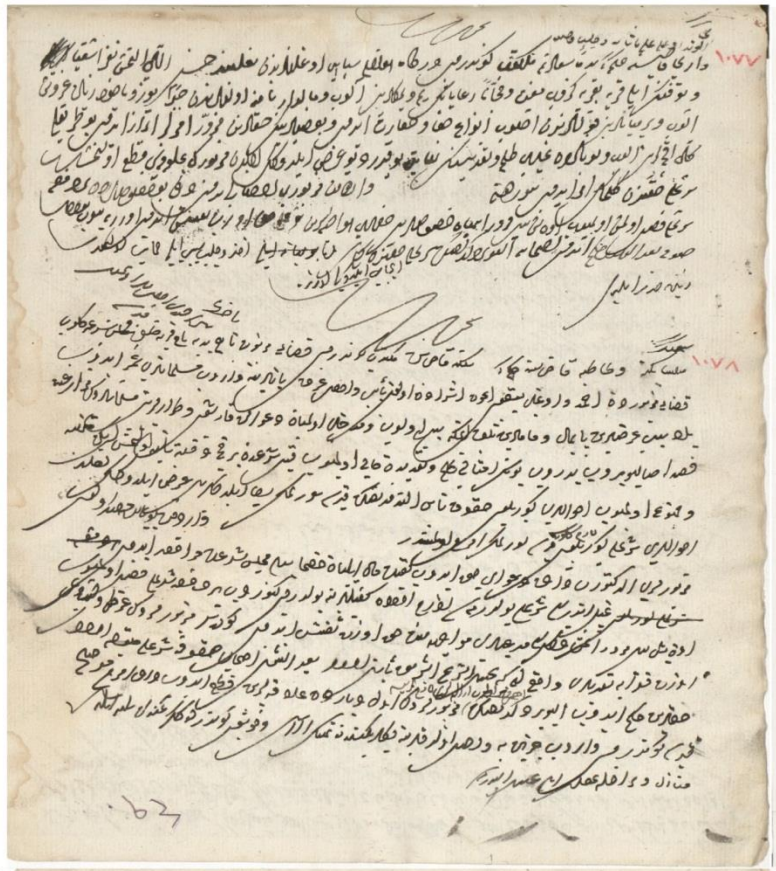

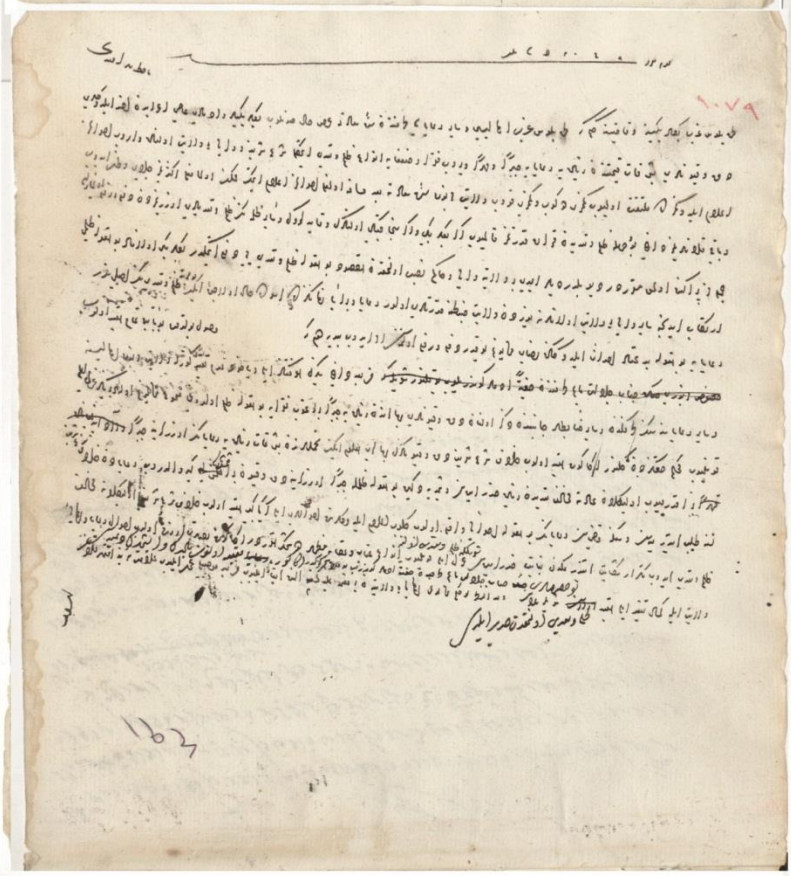

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

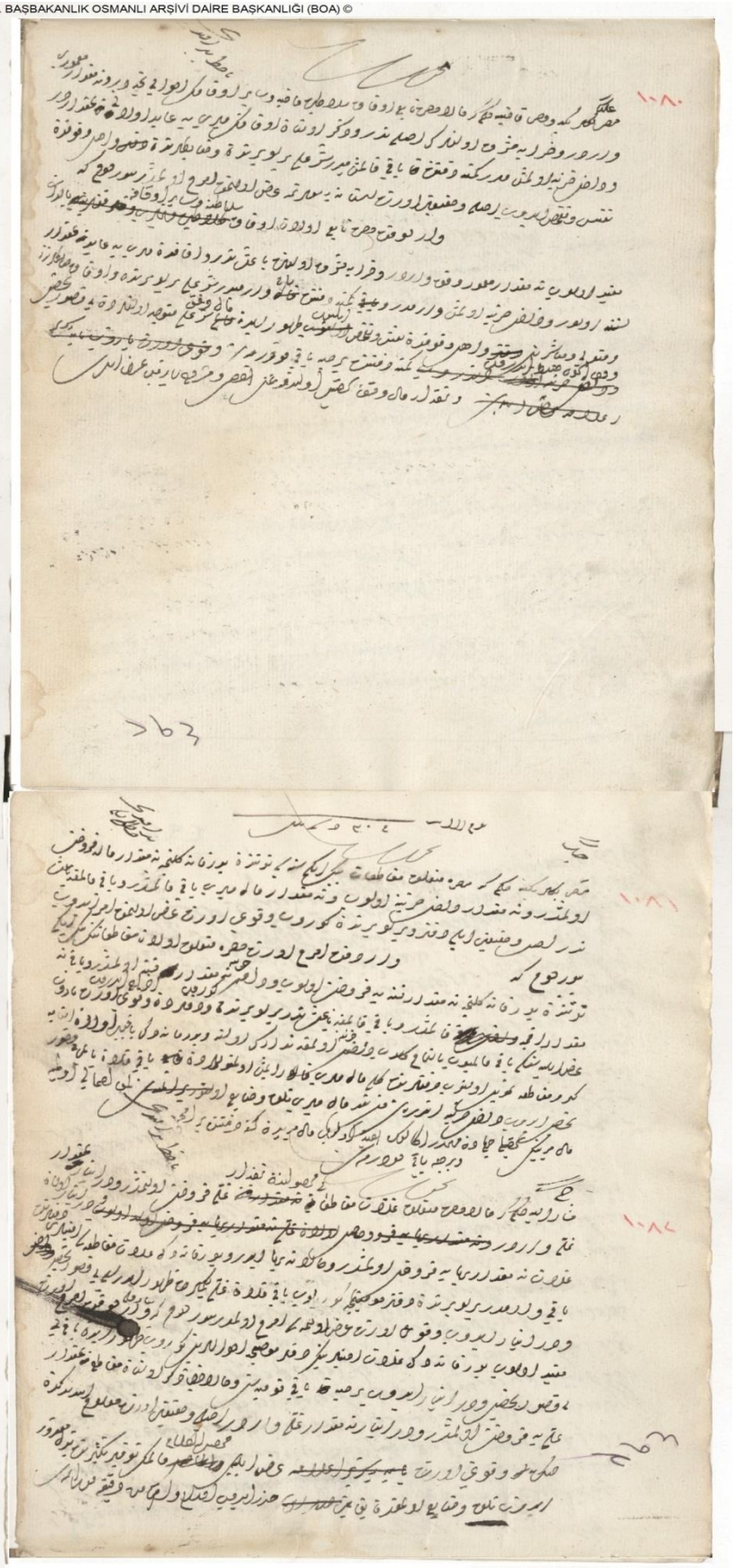

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

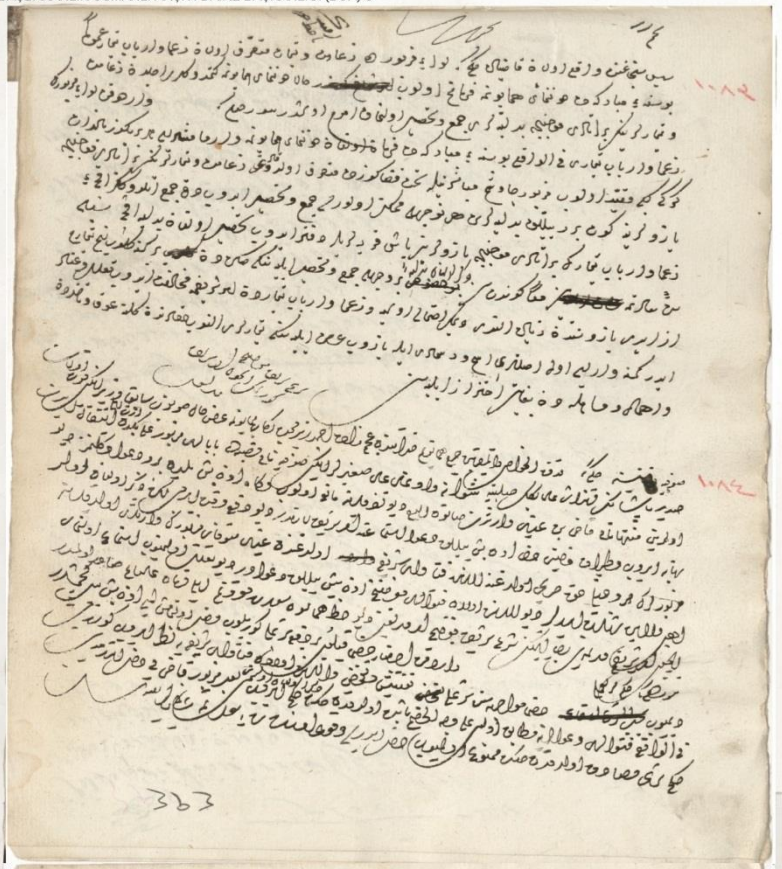

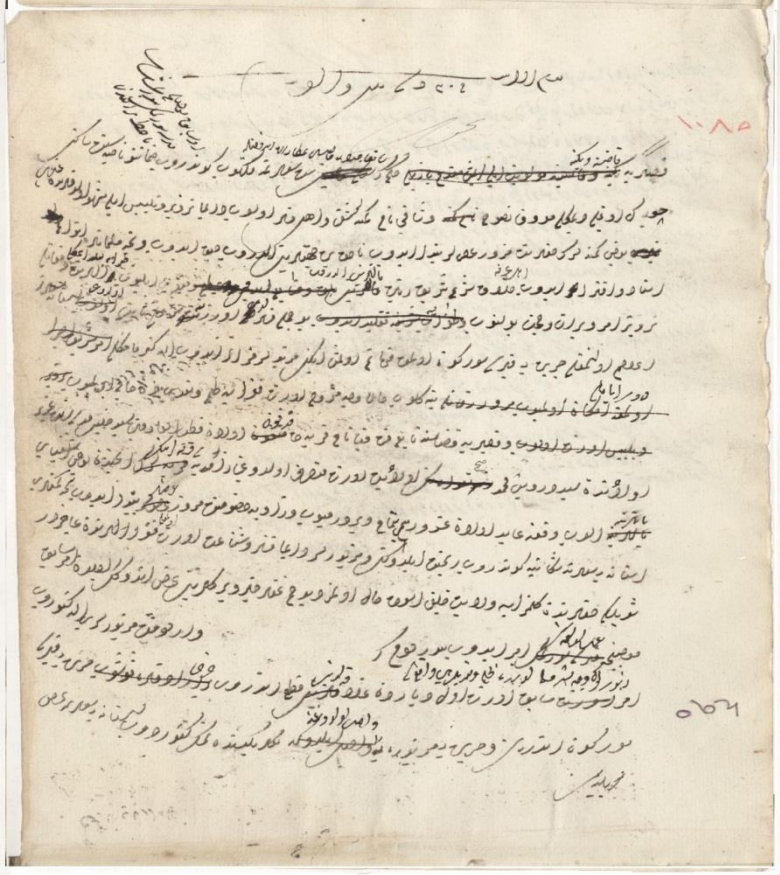

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

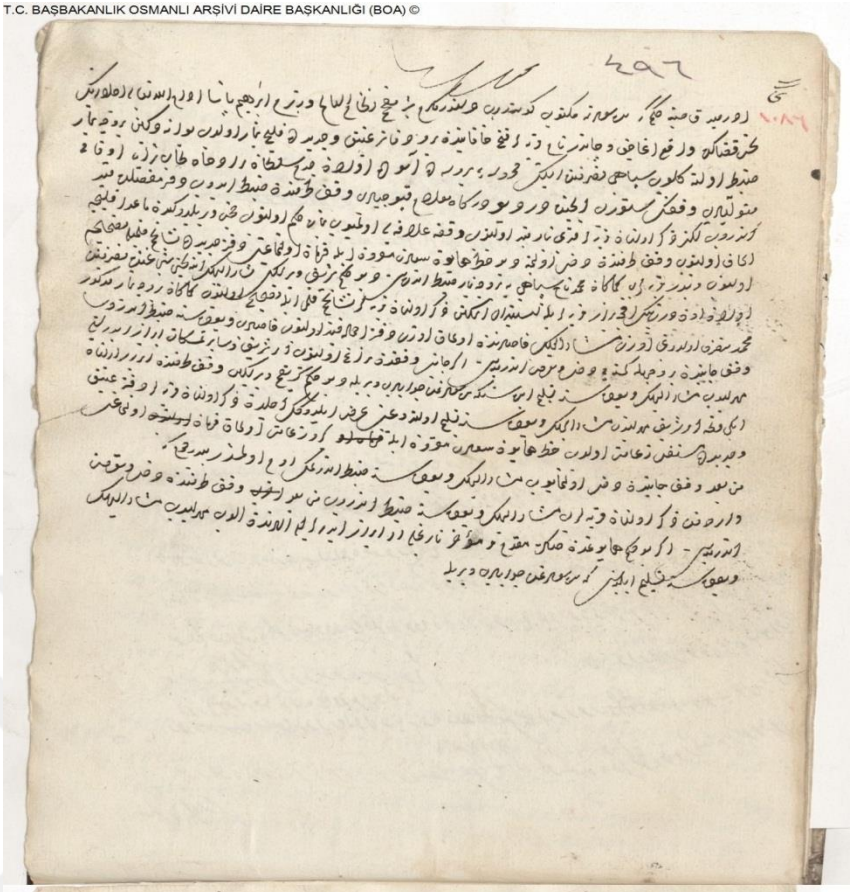

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

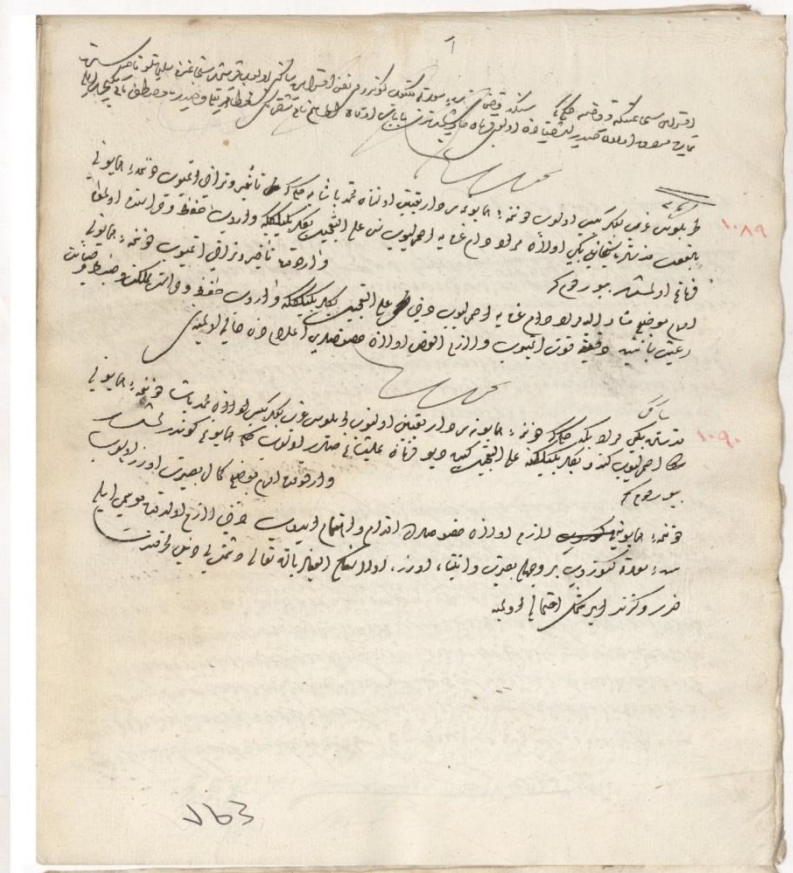

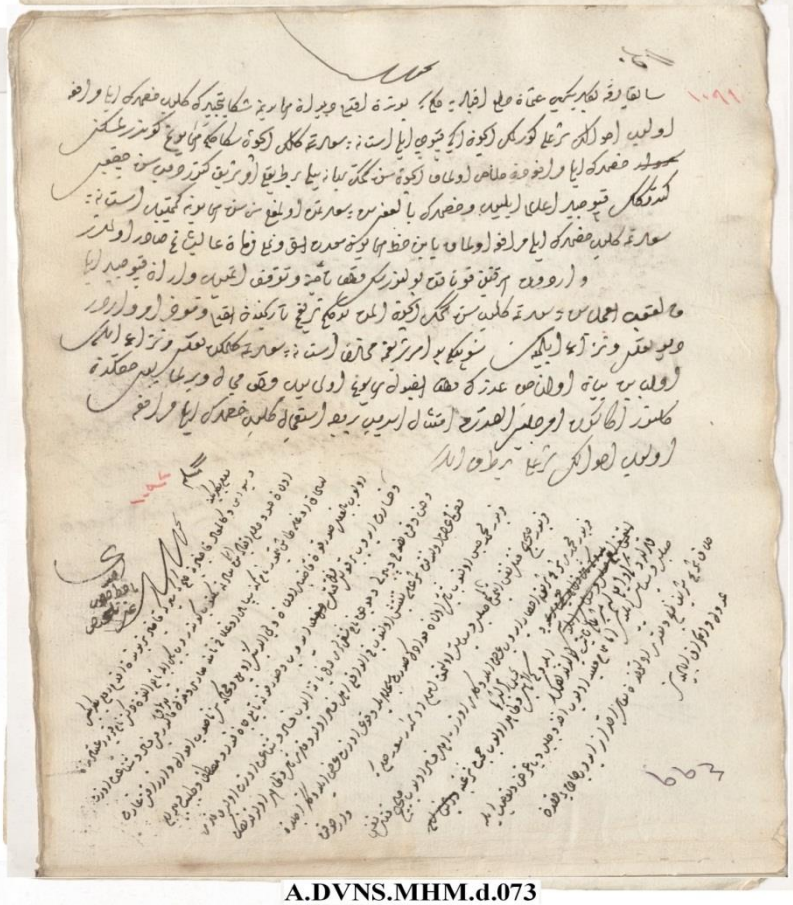

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

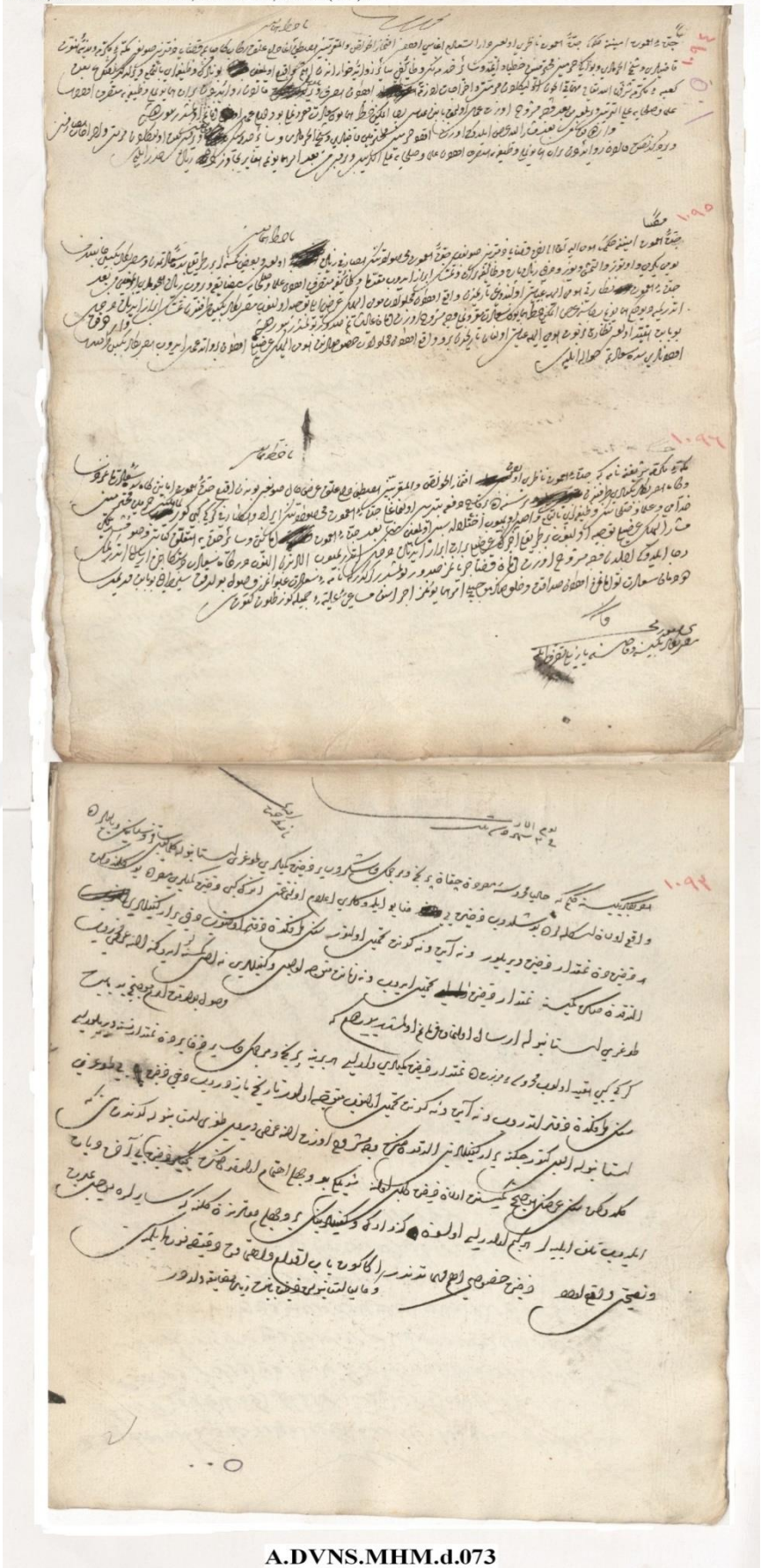

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞİ (BOA) ©

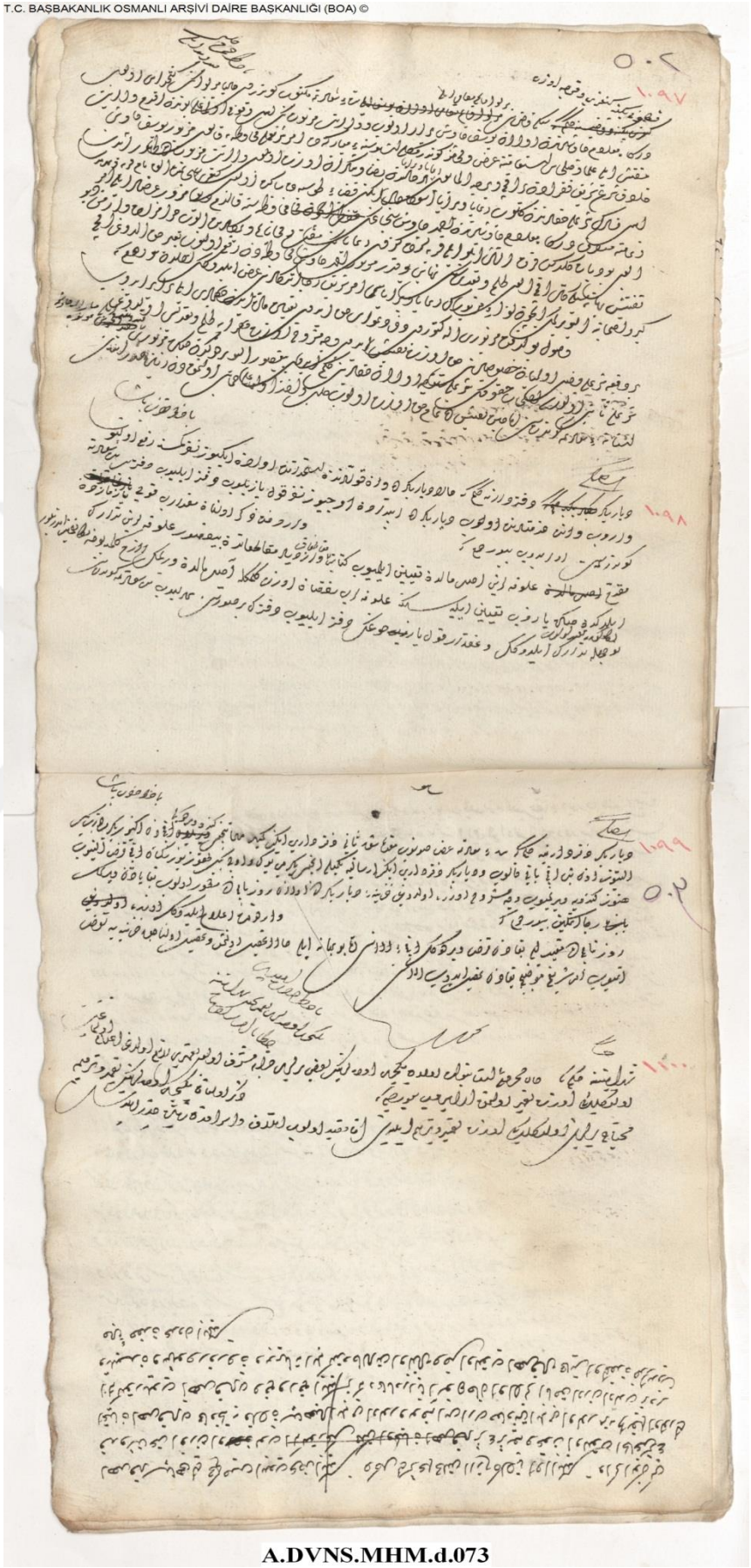

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

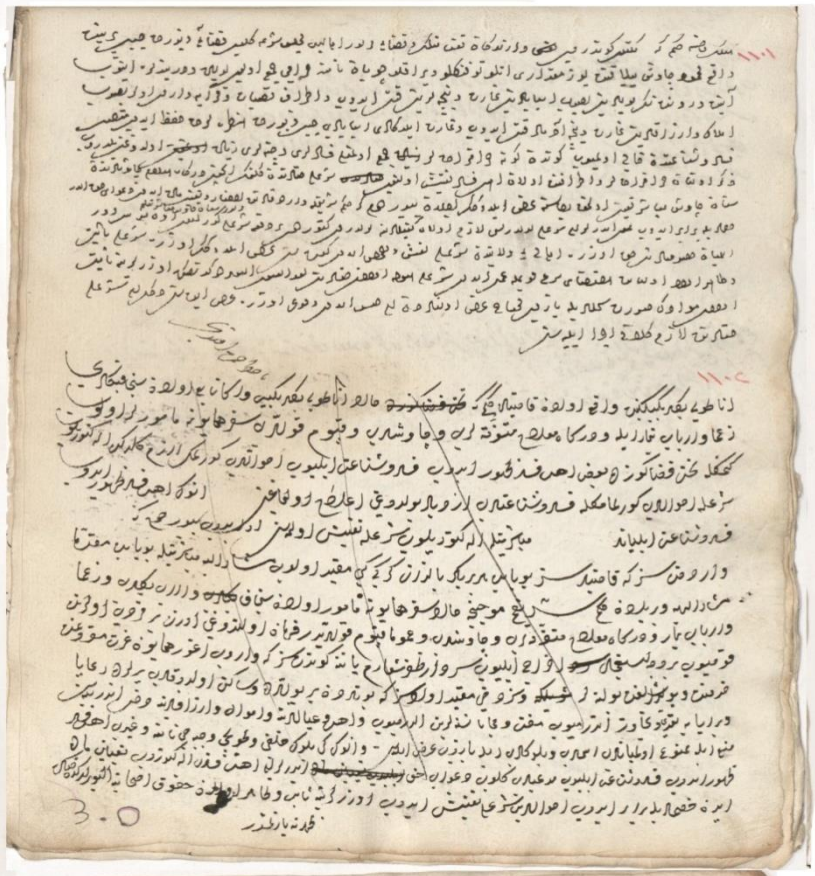

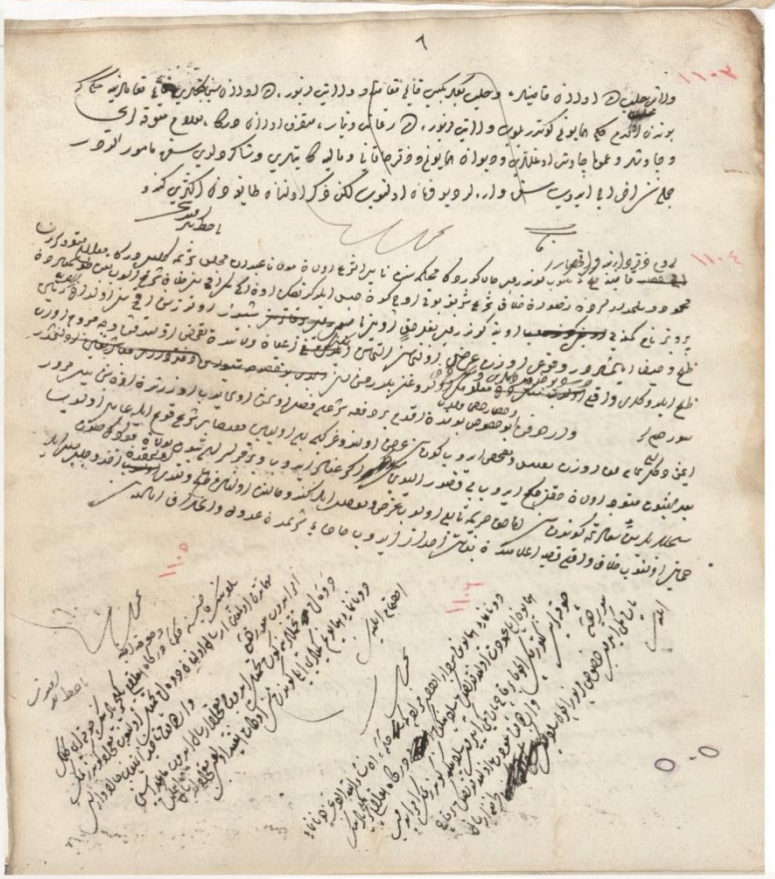

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

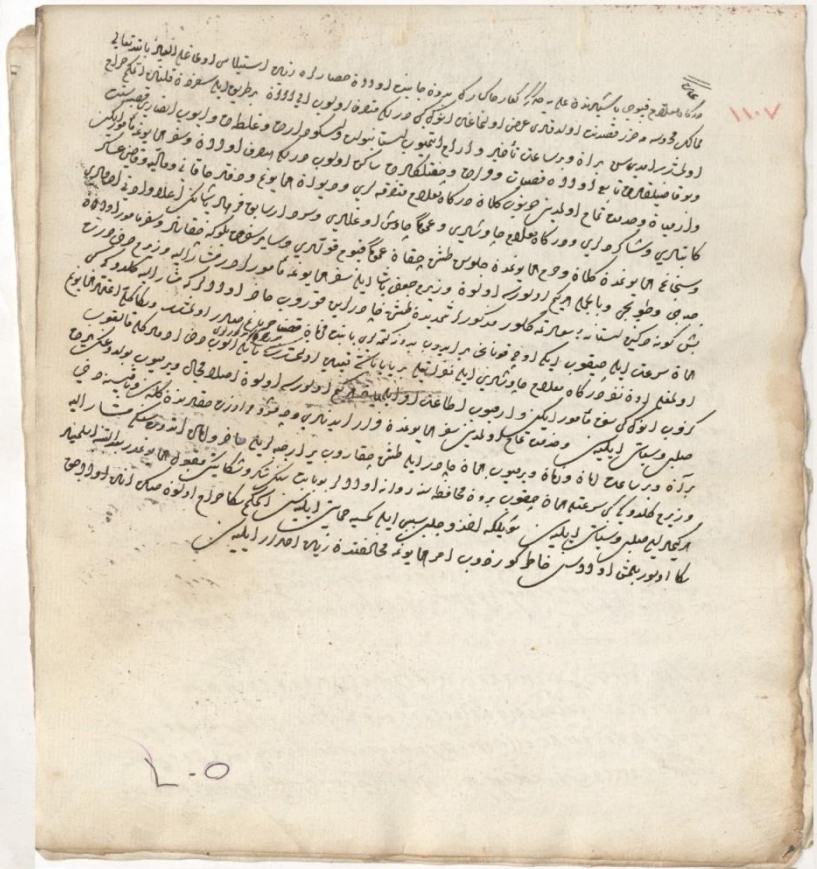

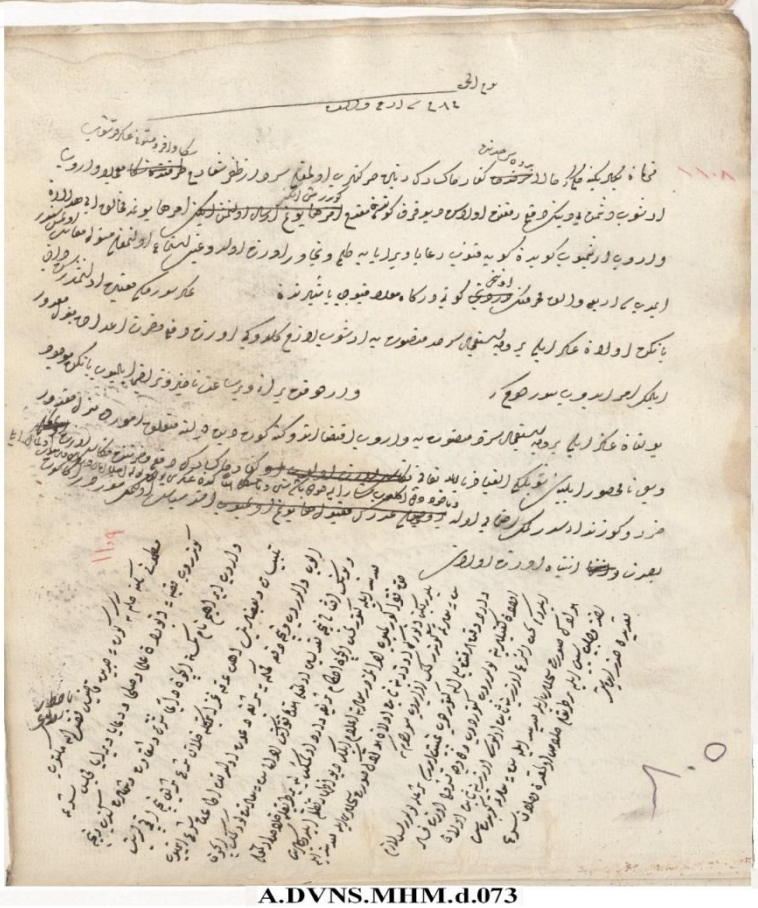

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

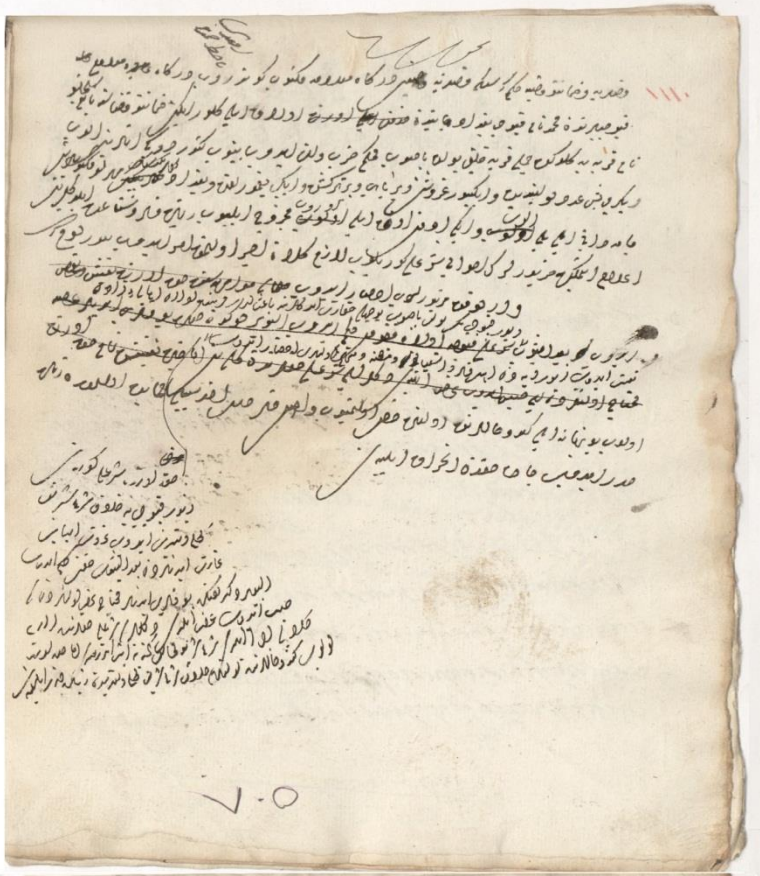

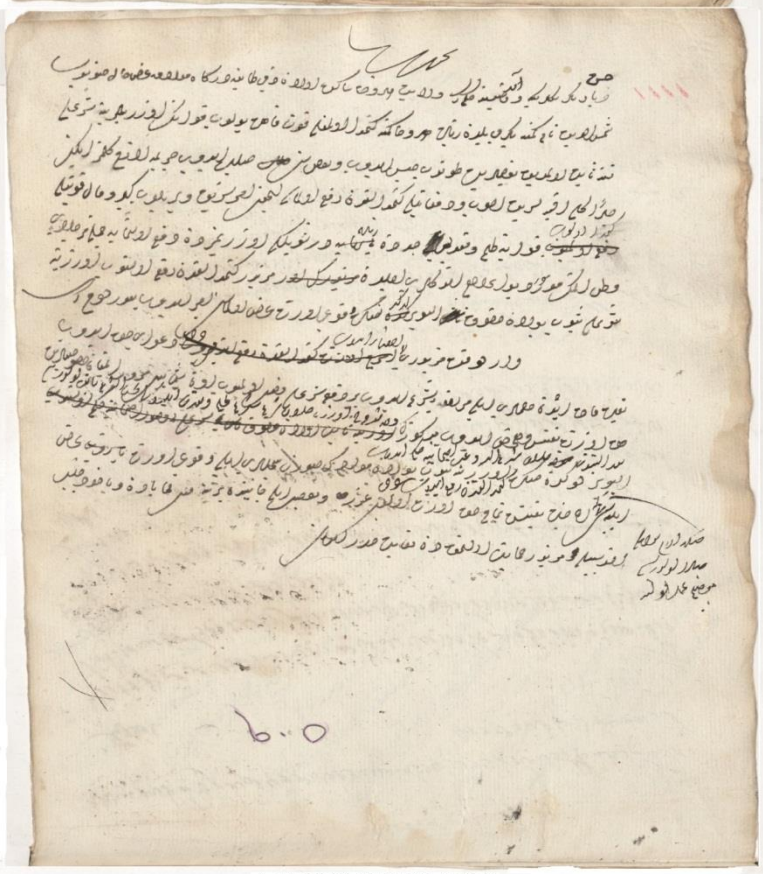

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

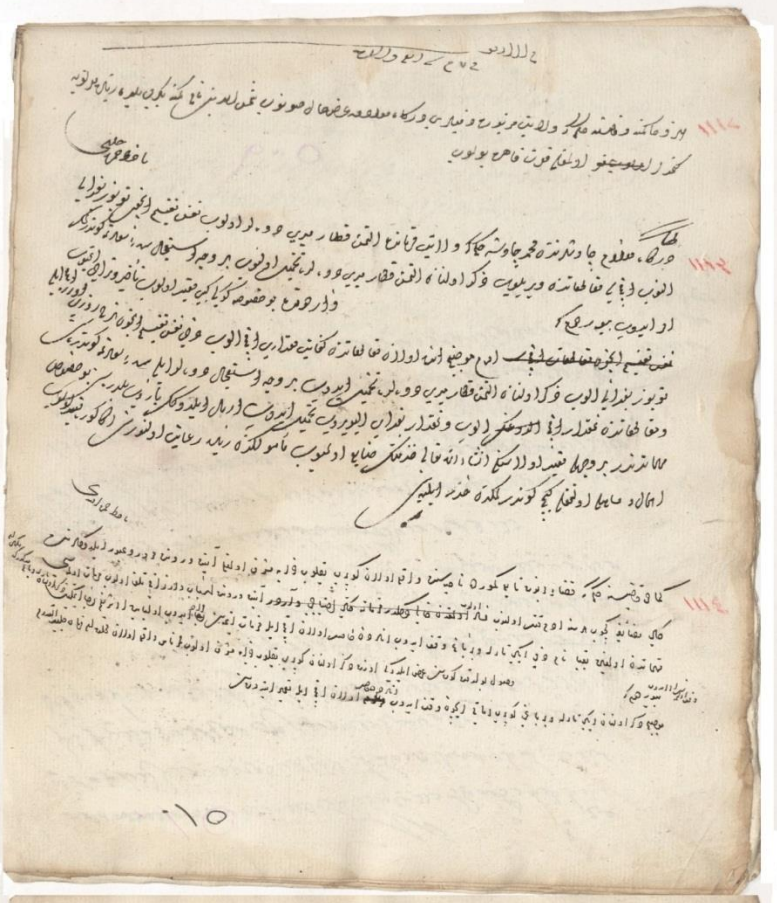

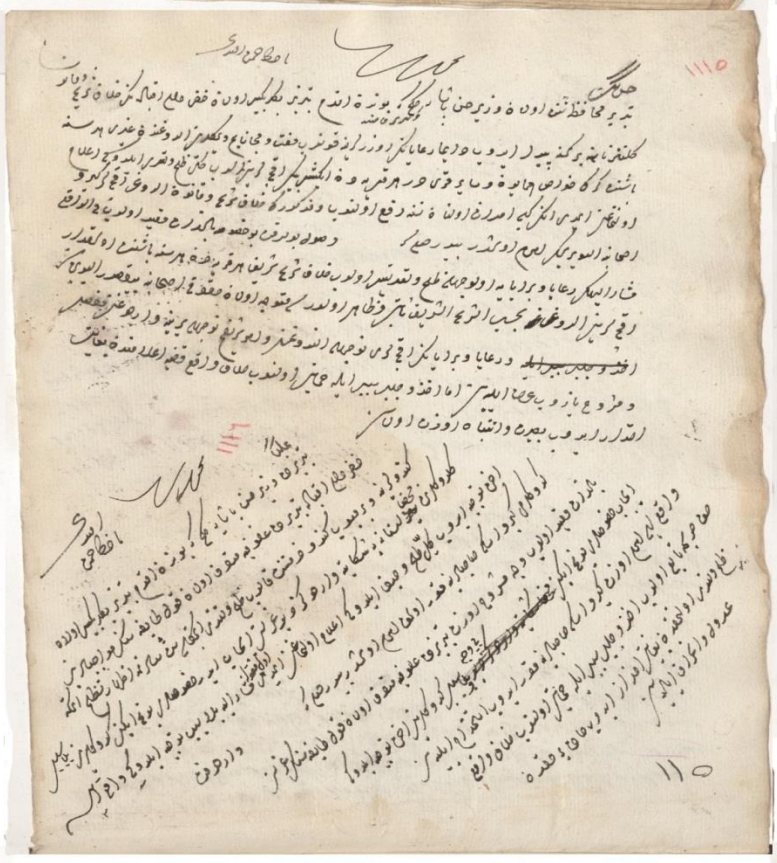

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

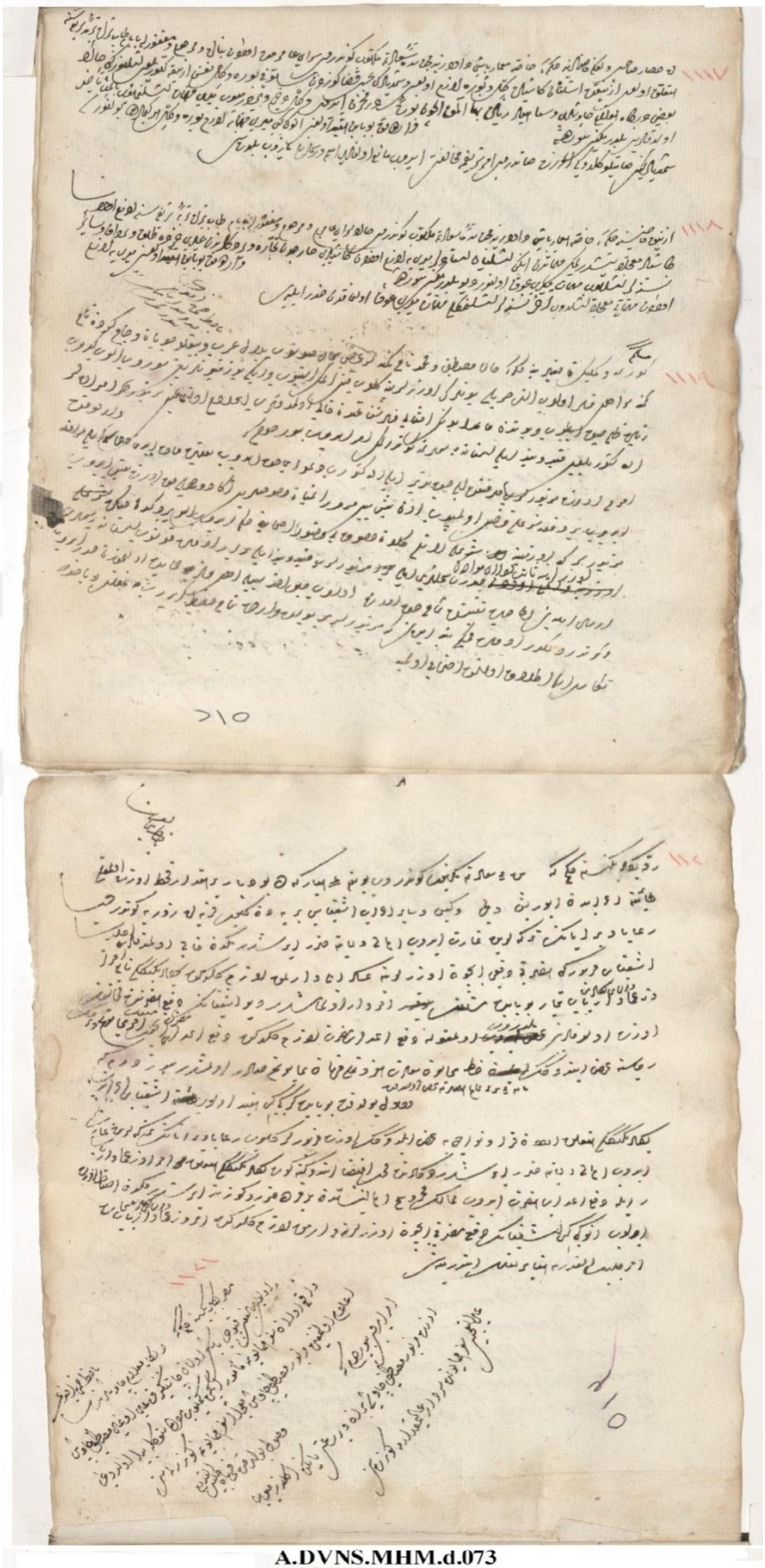

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

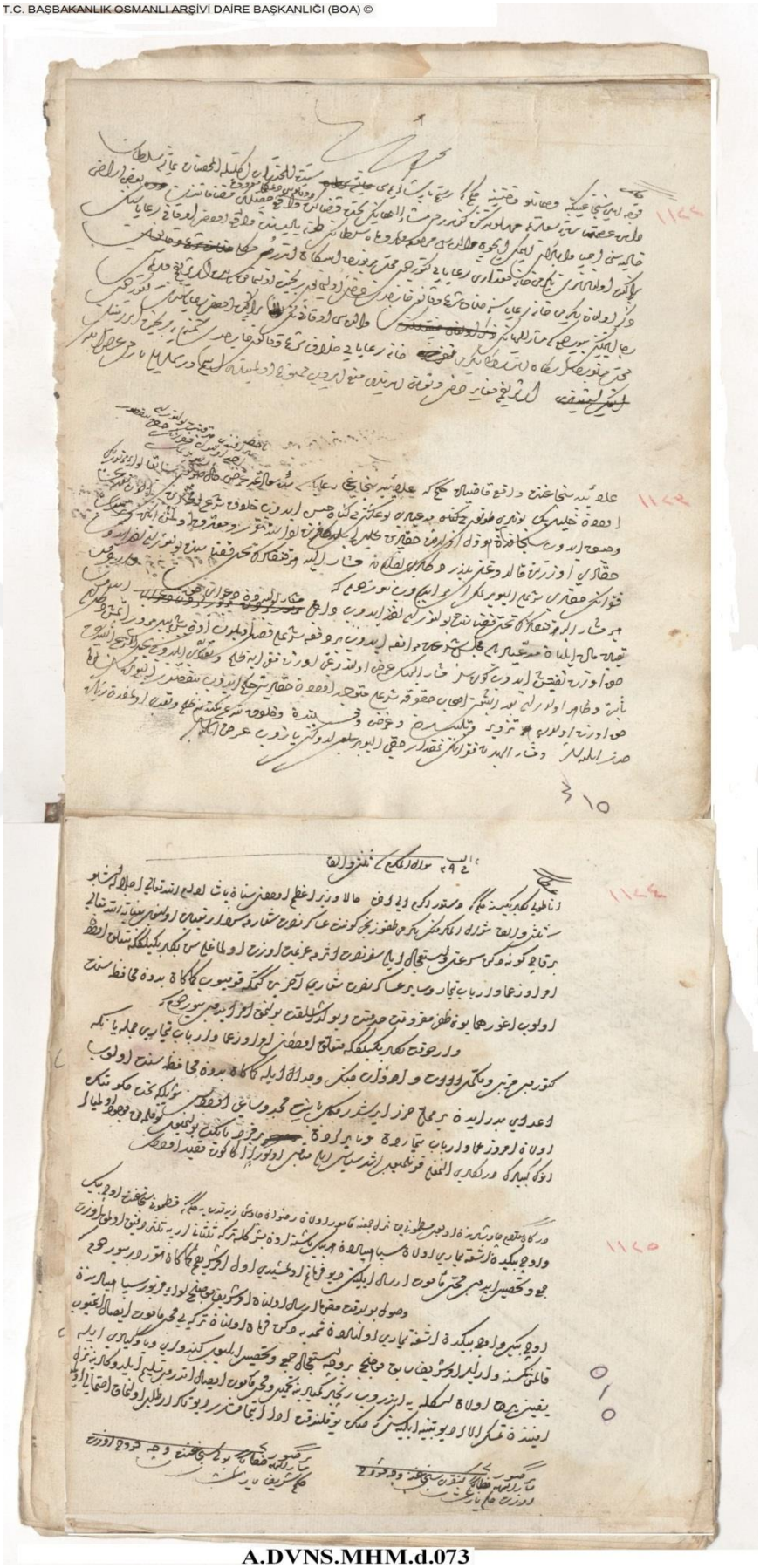

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

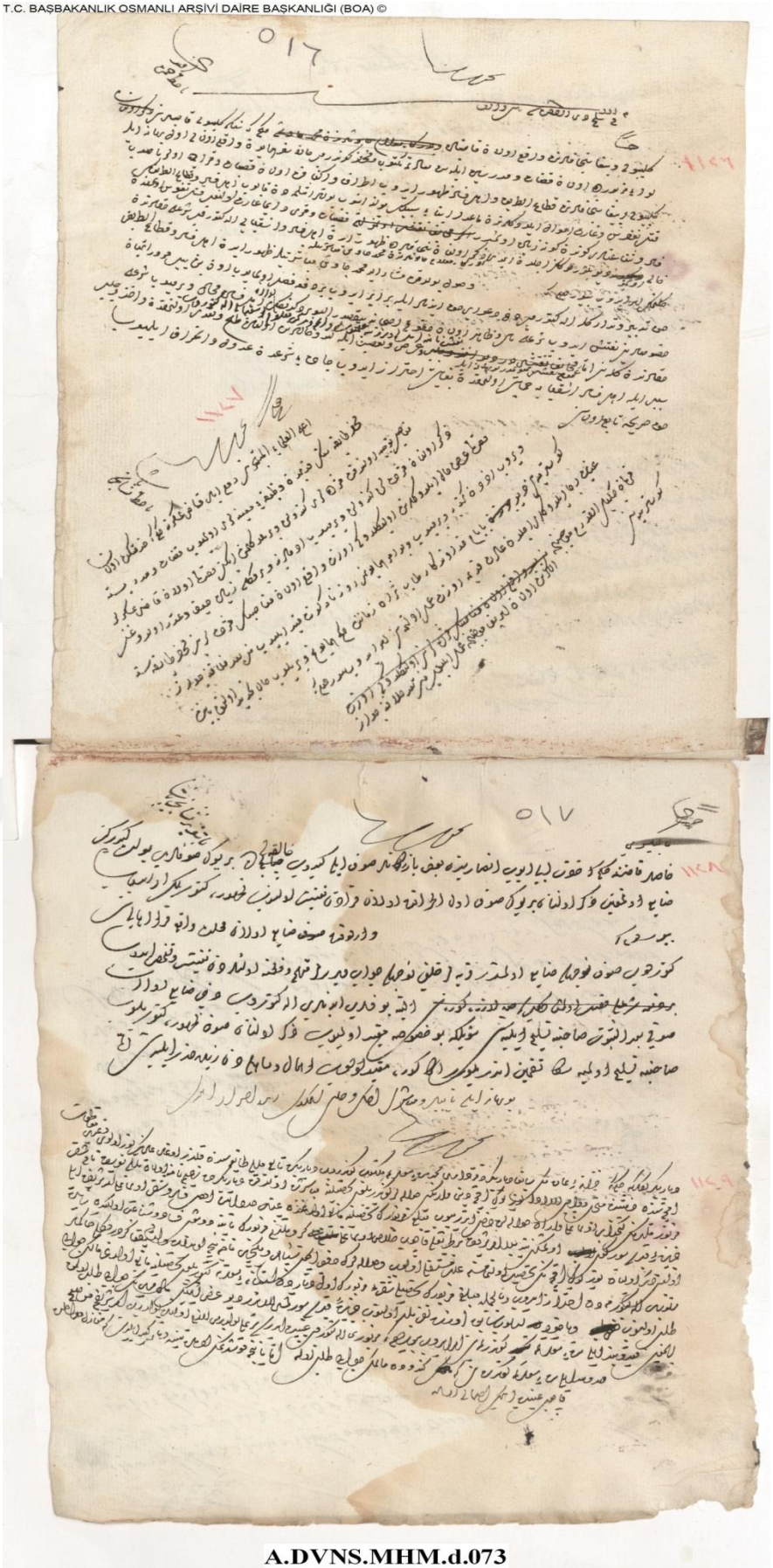

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

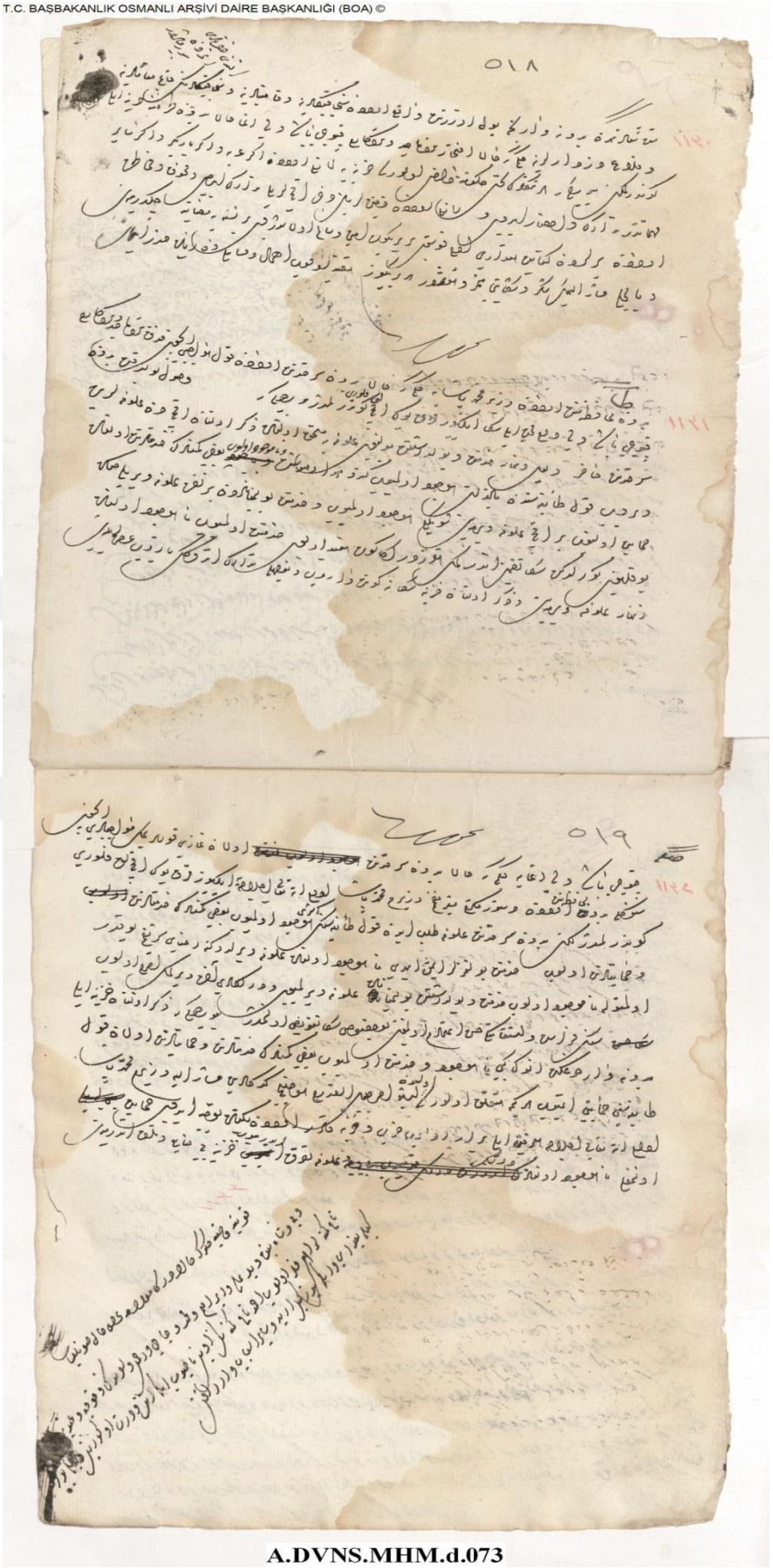

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

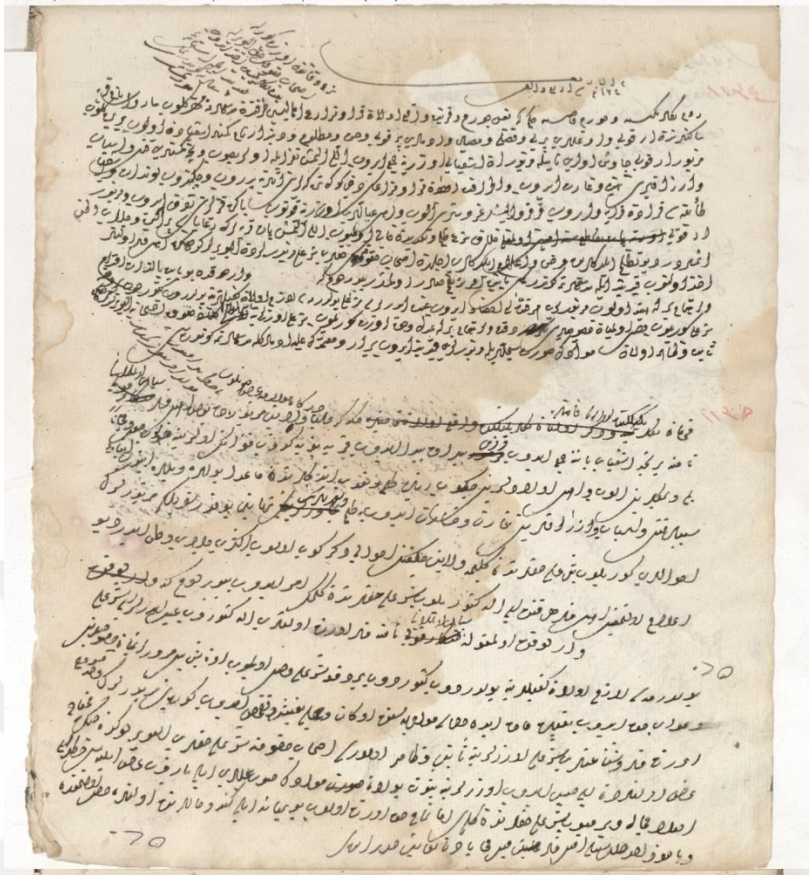

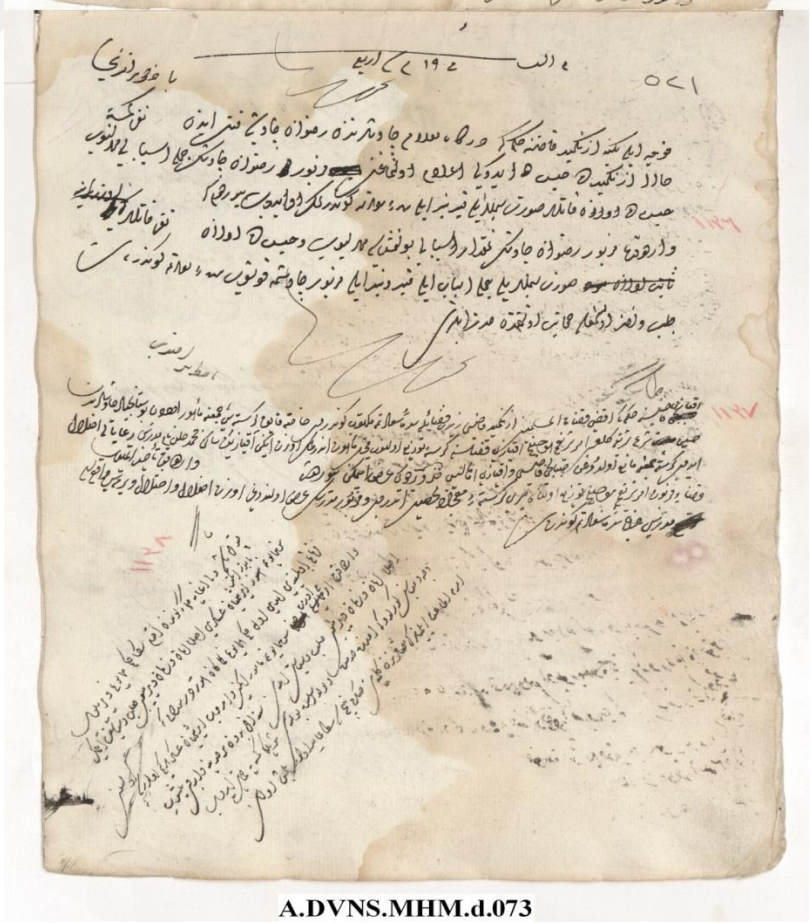

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

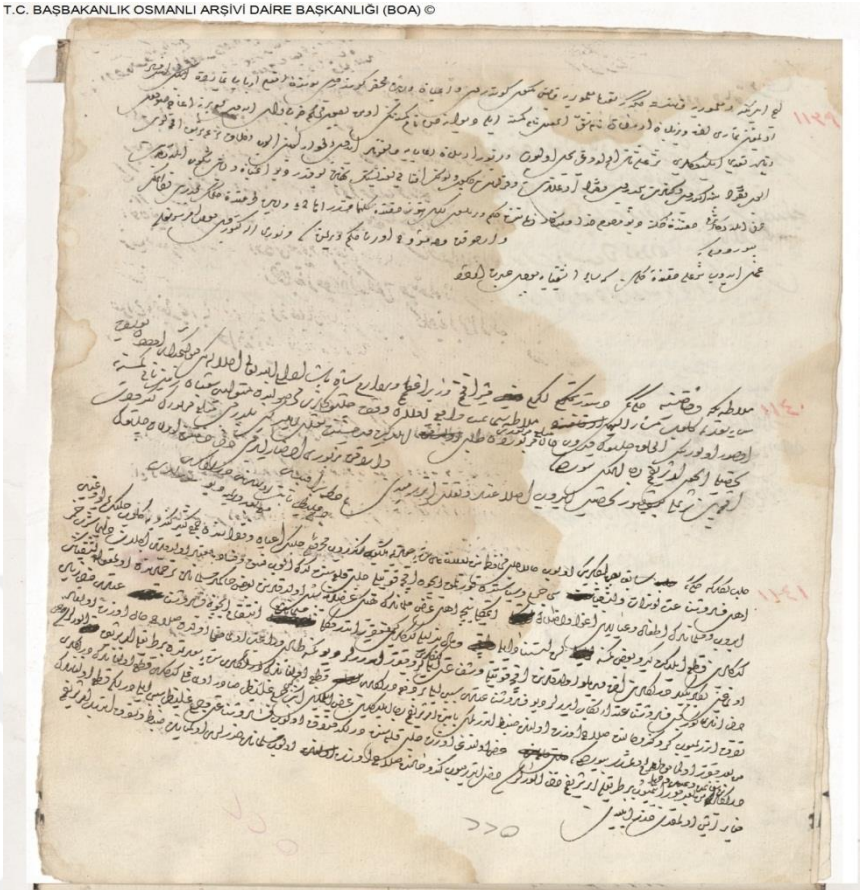

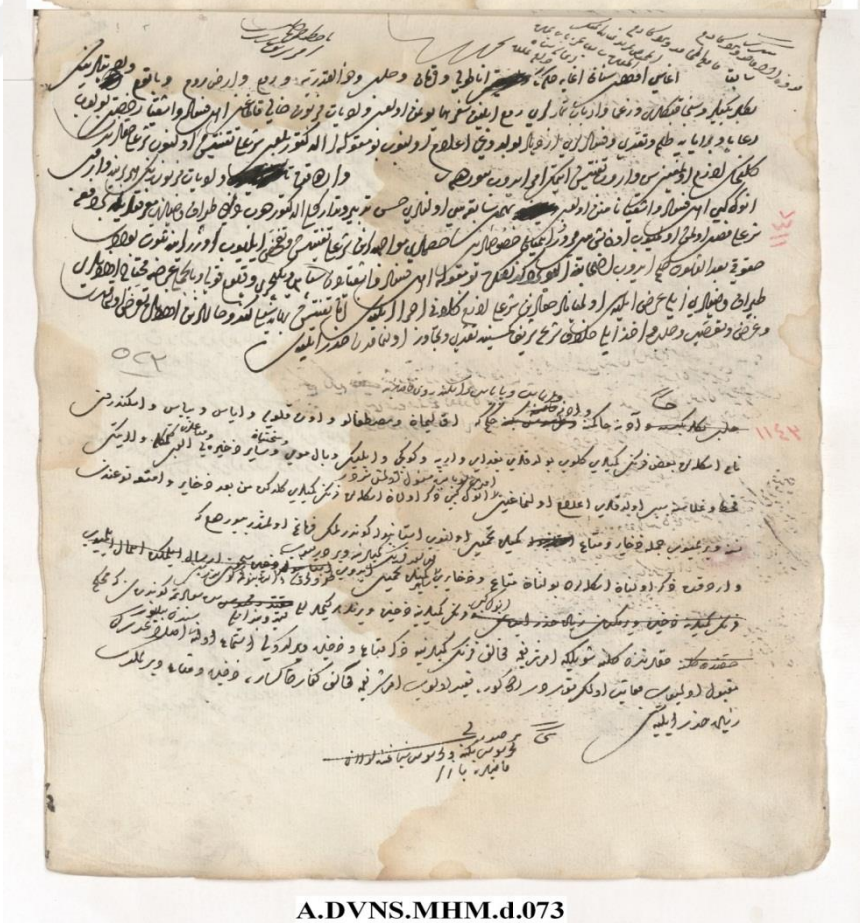

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

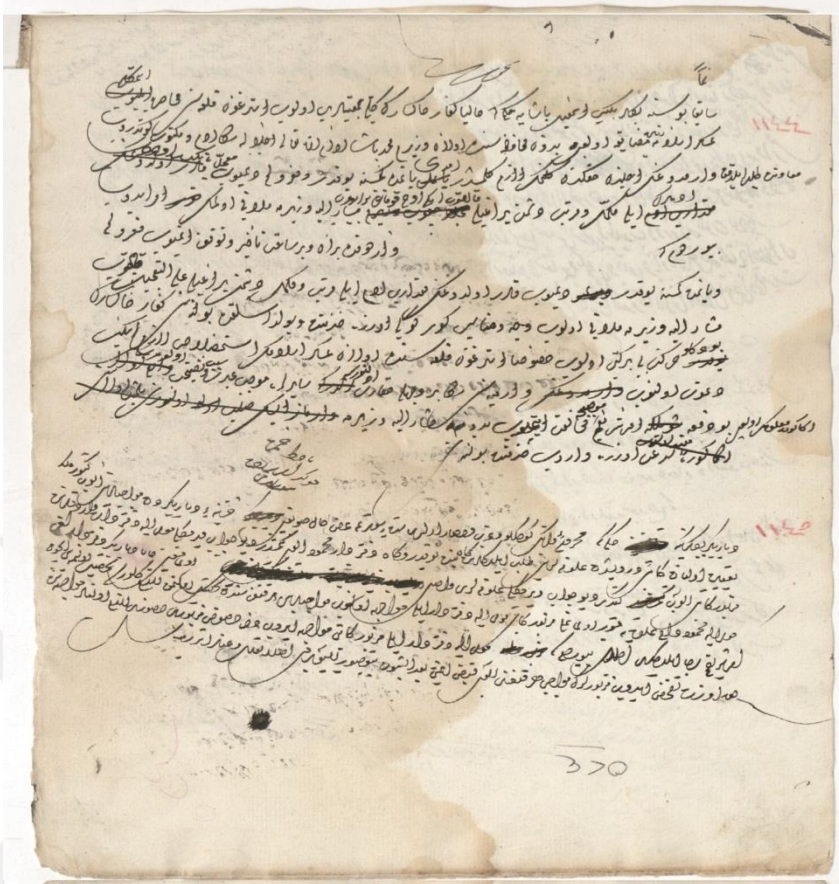

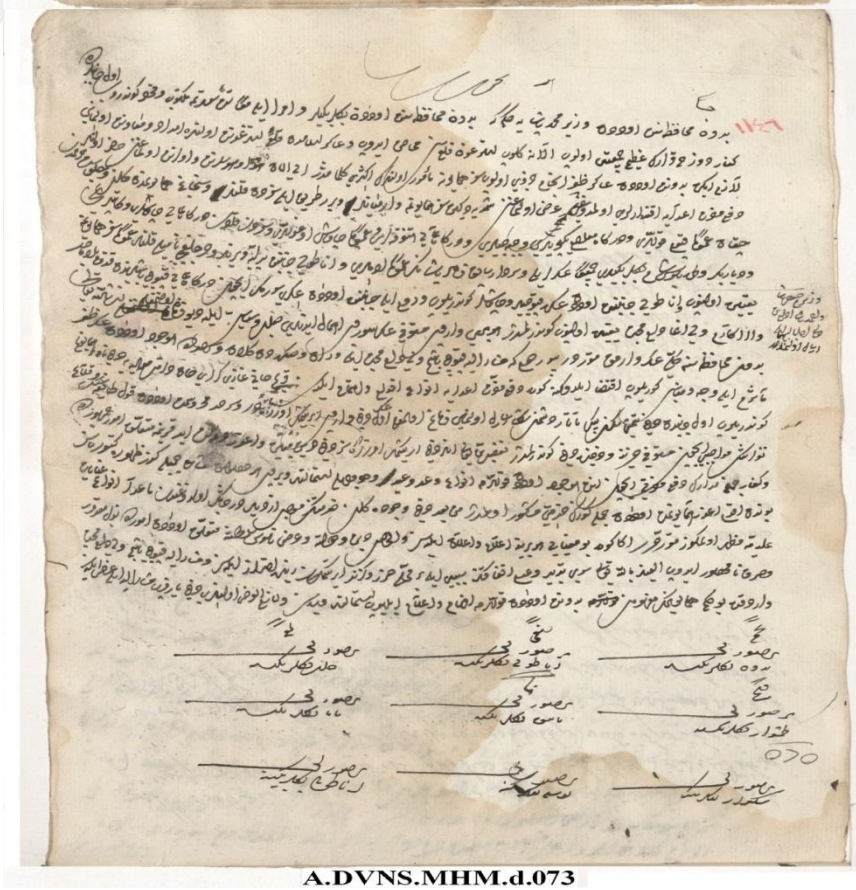

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

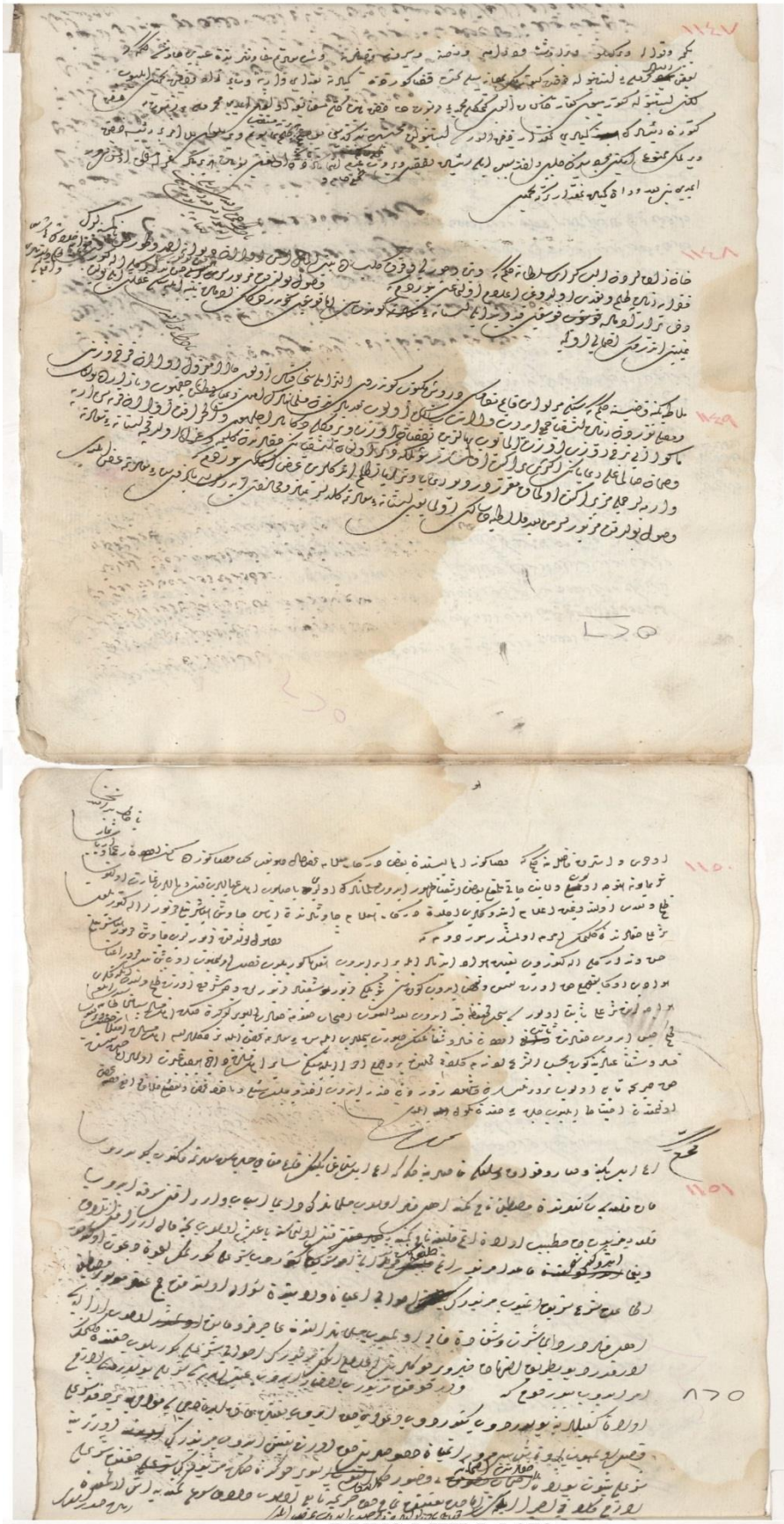

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

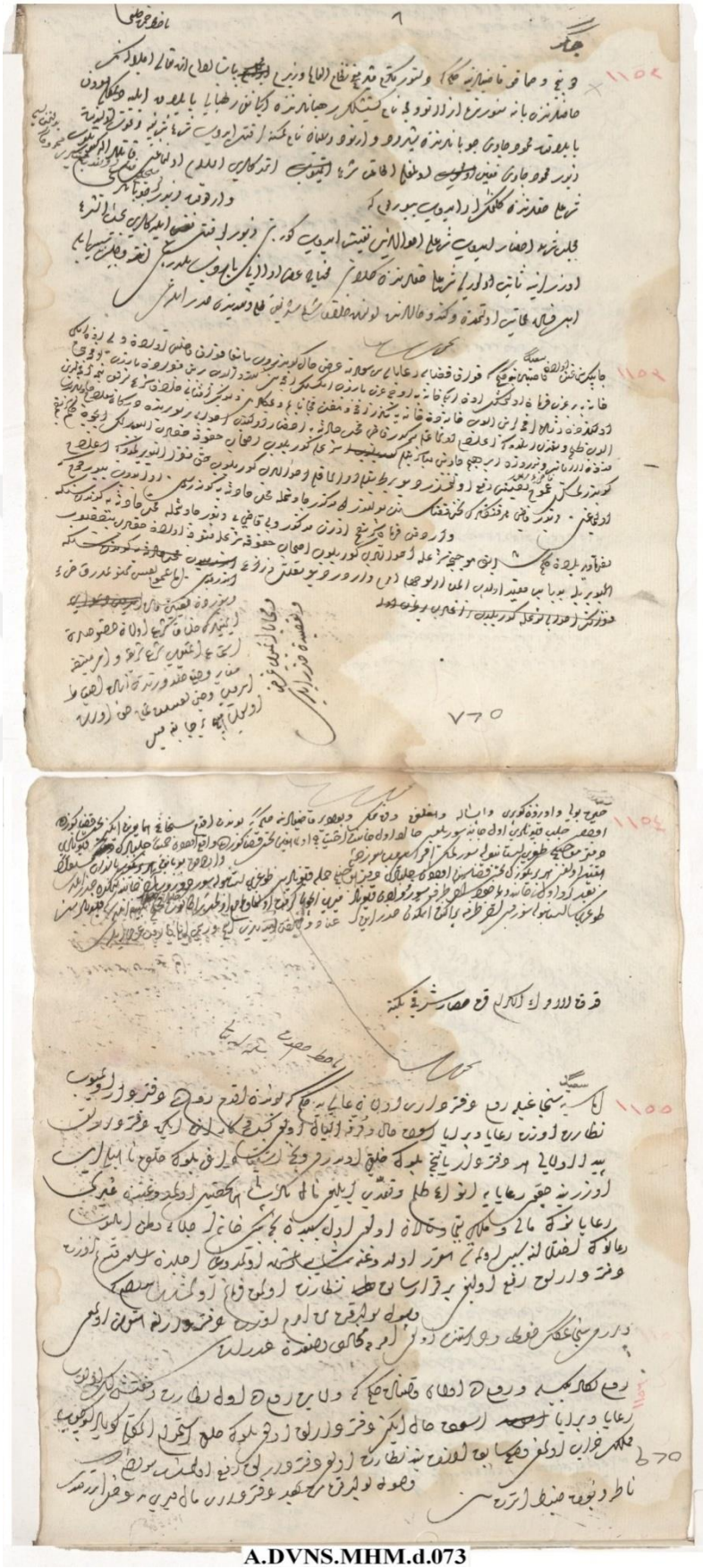

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

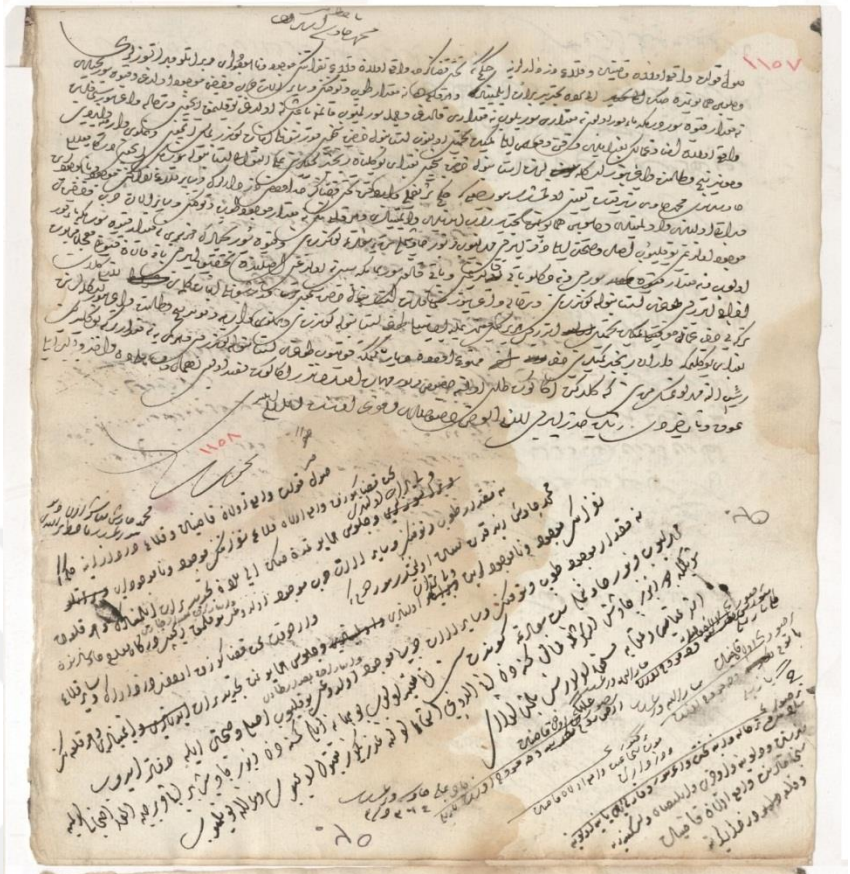

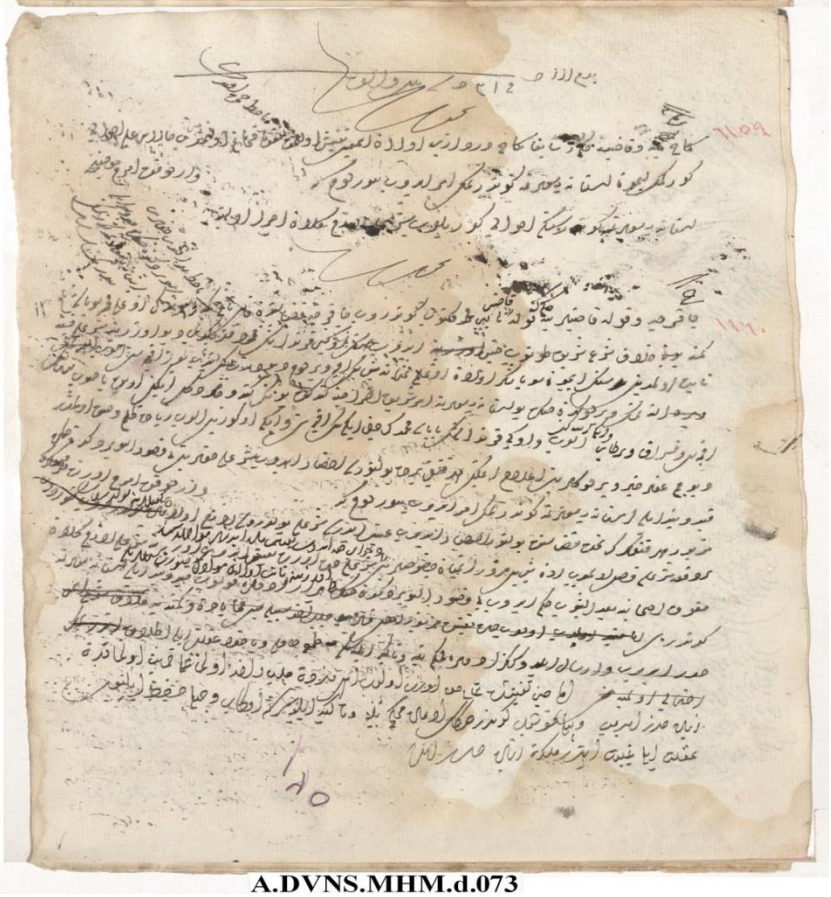

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

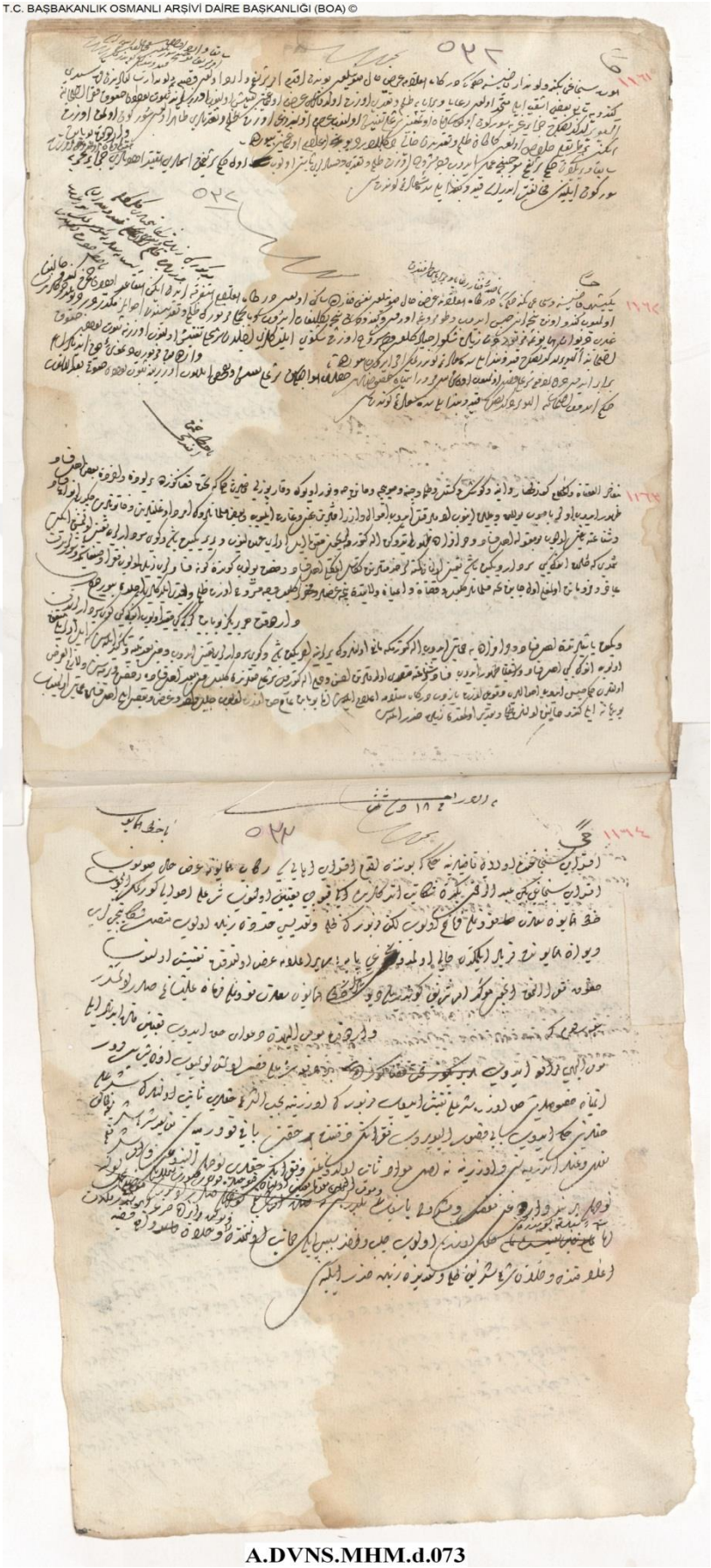

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

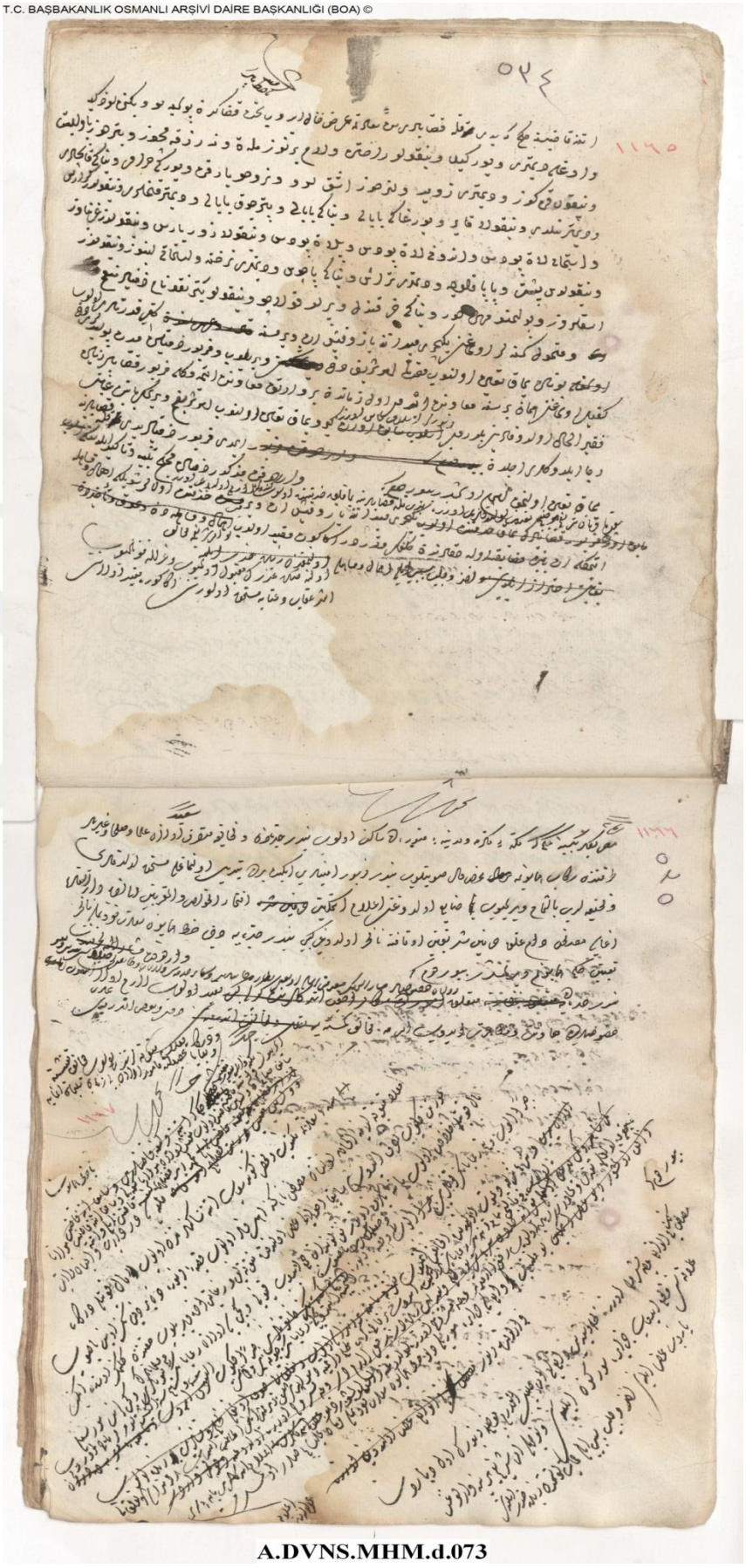

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

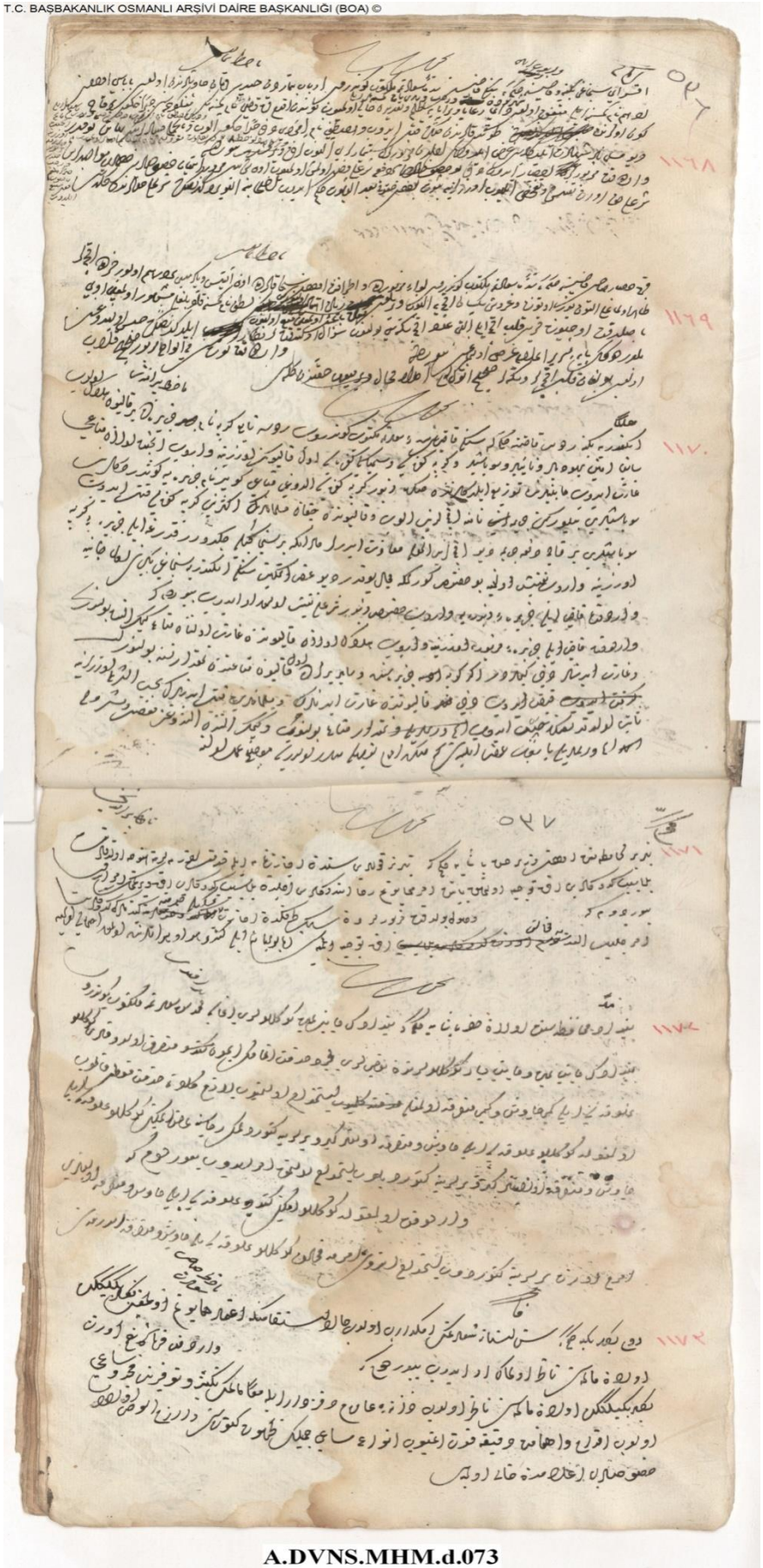

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

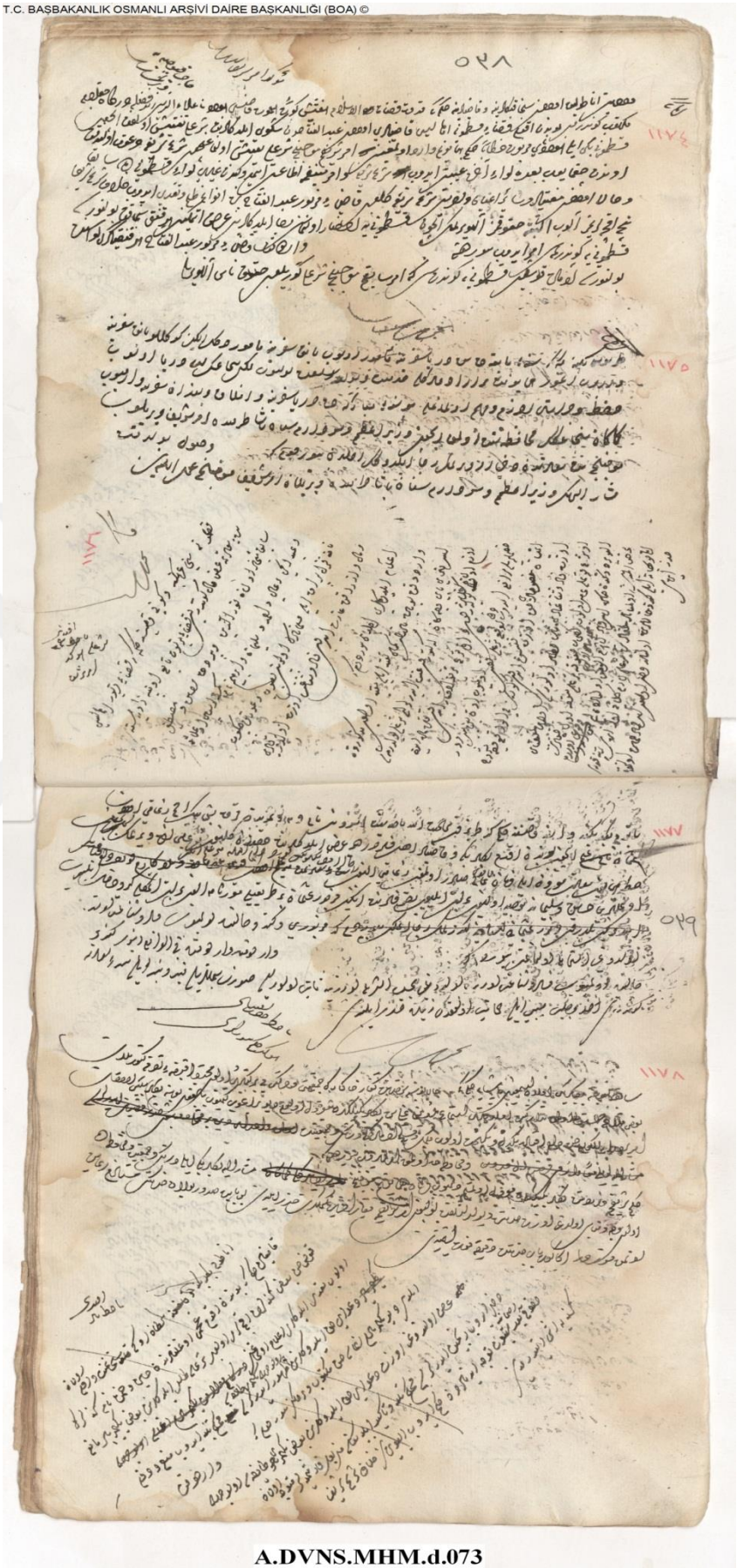

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

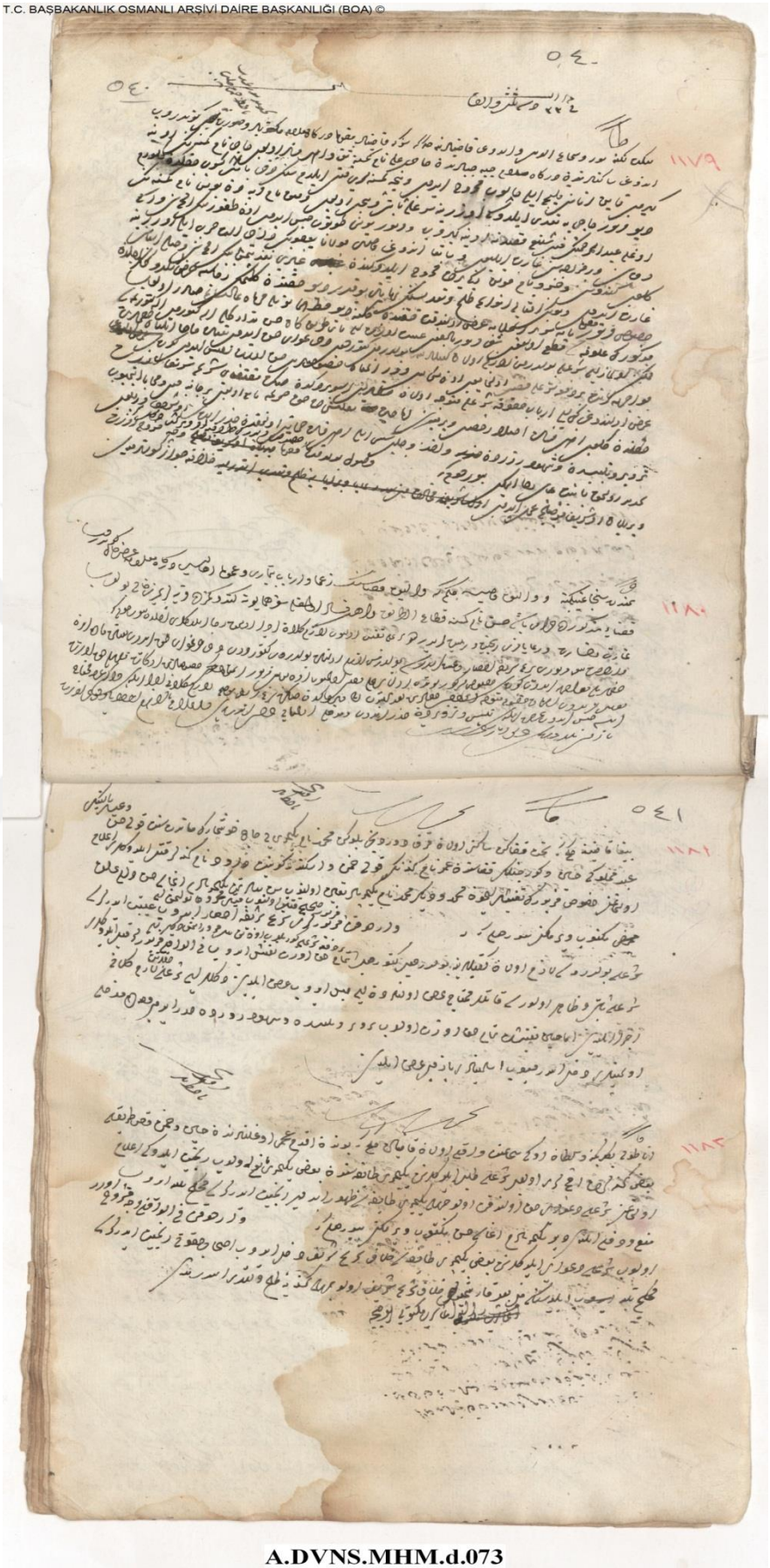

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

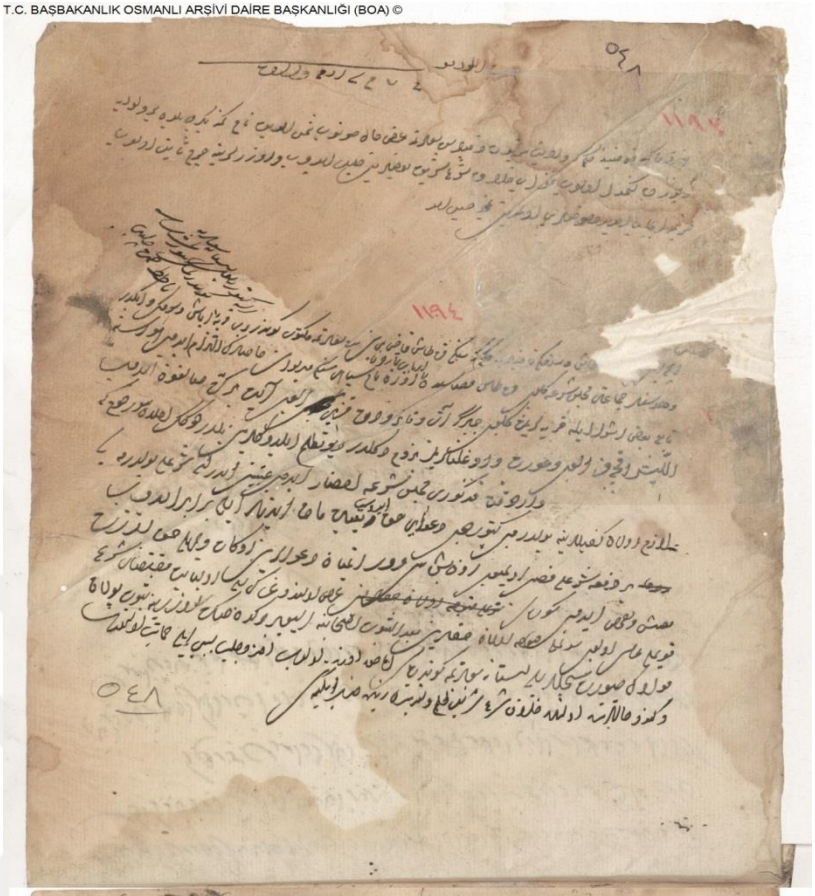

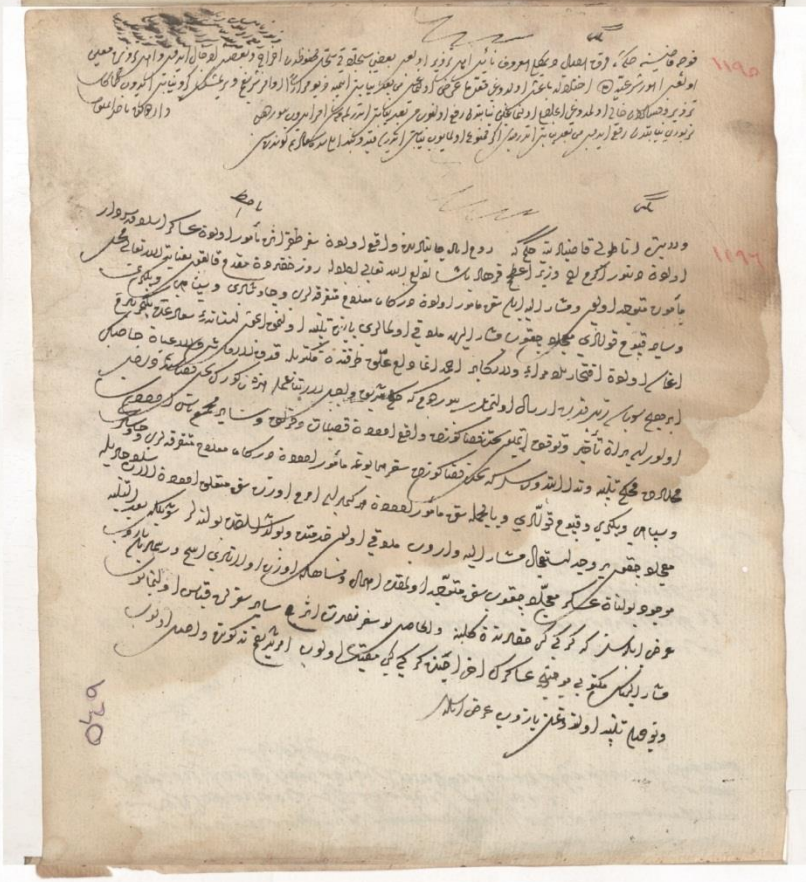

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

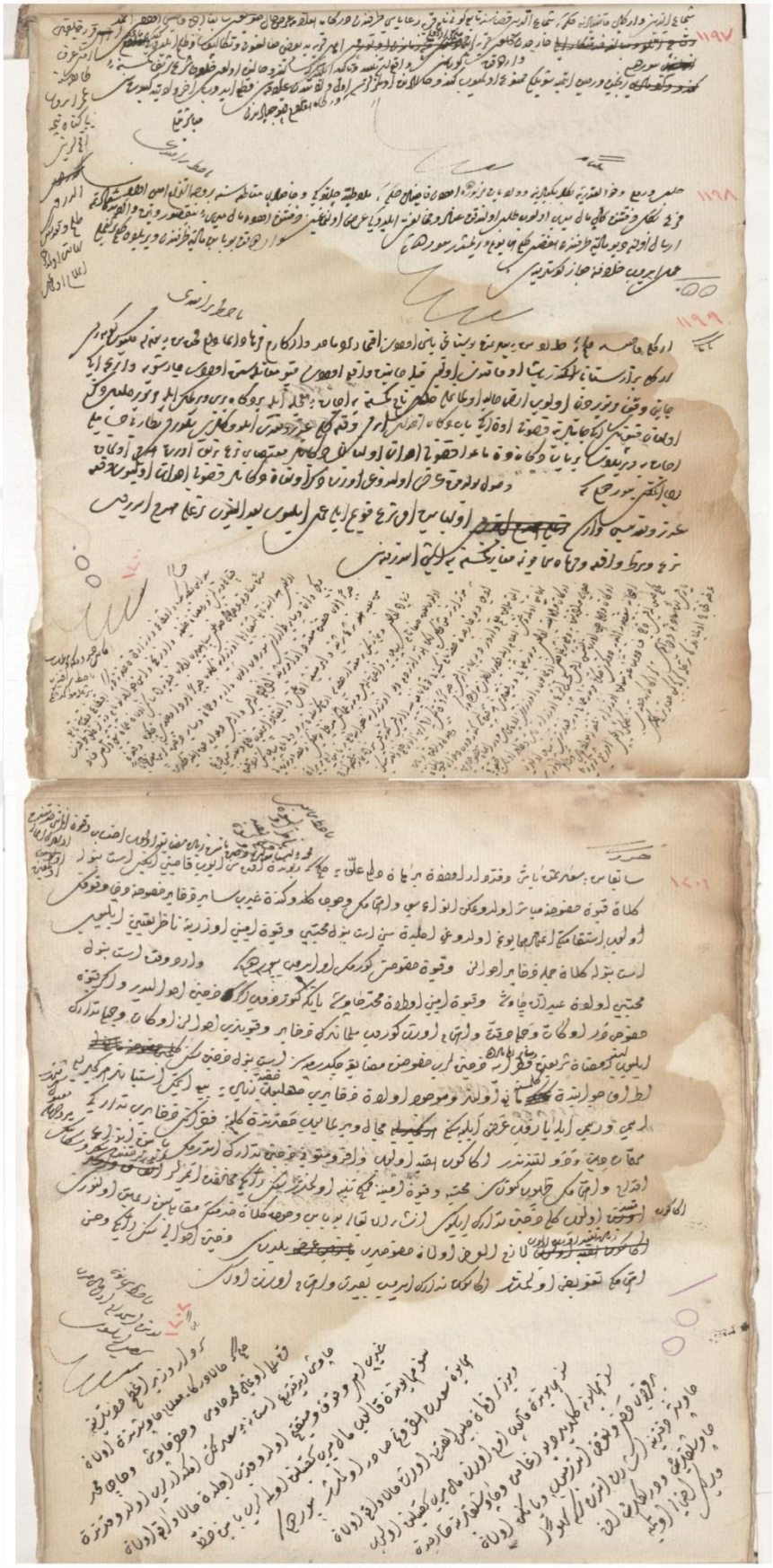

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

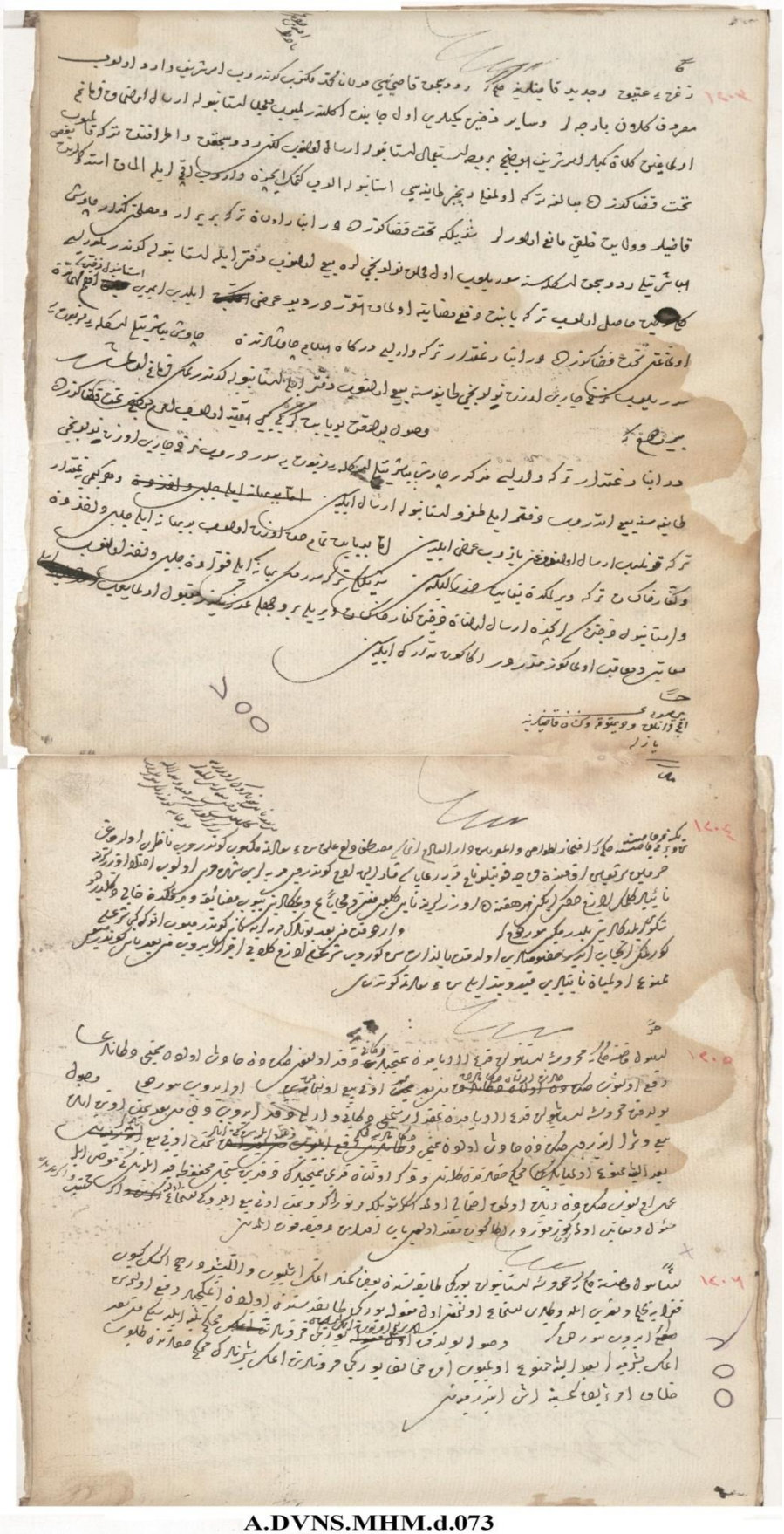

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

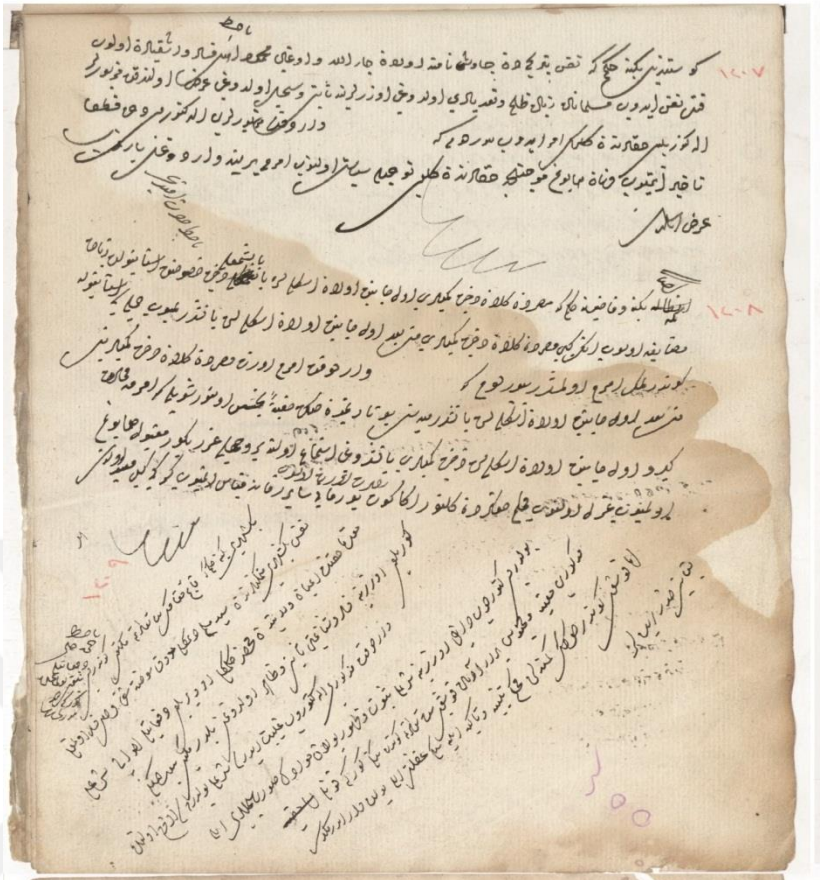

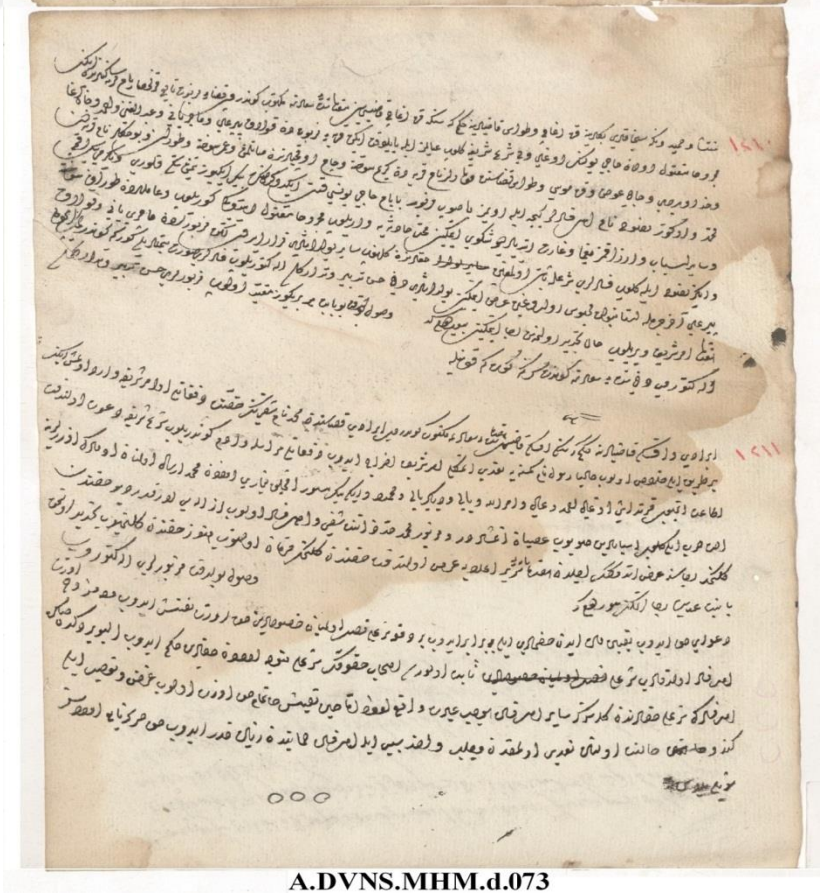

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

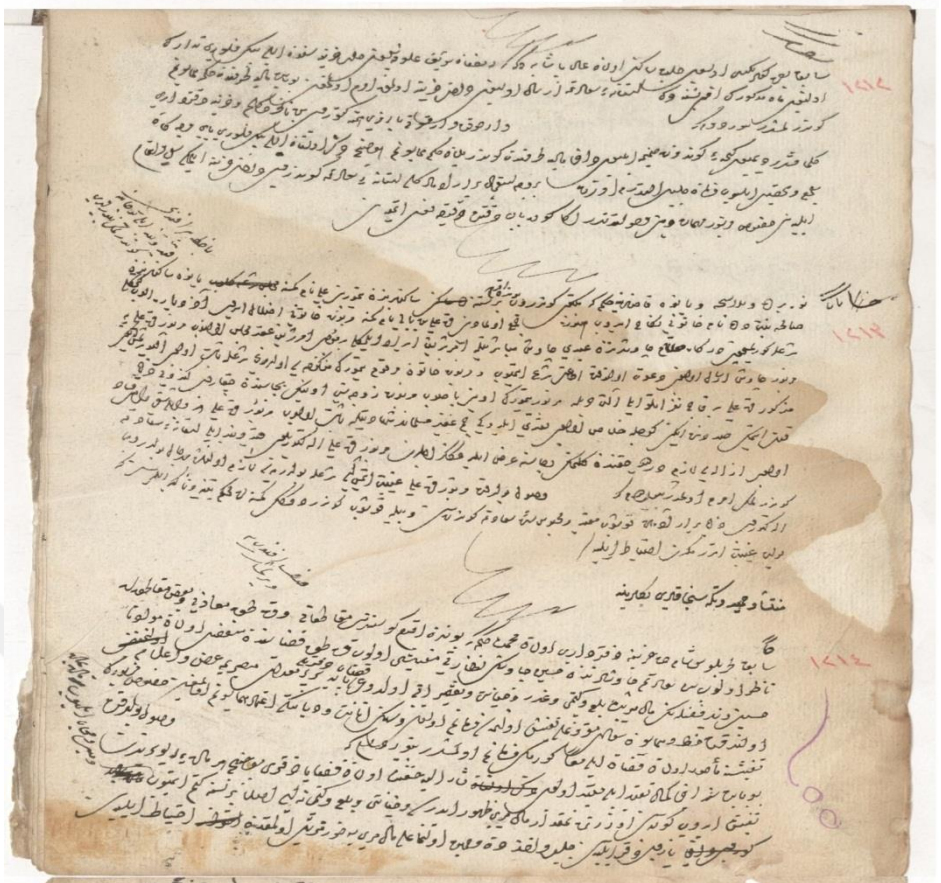

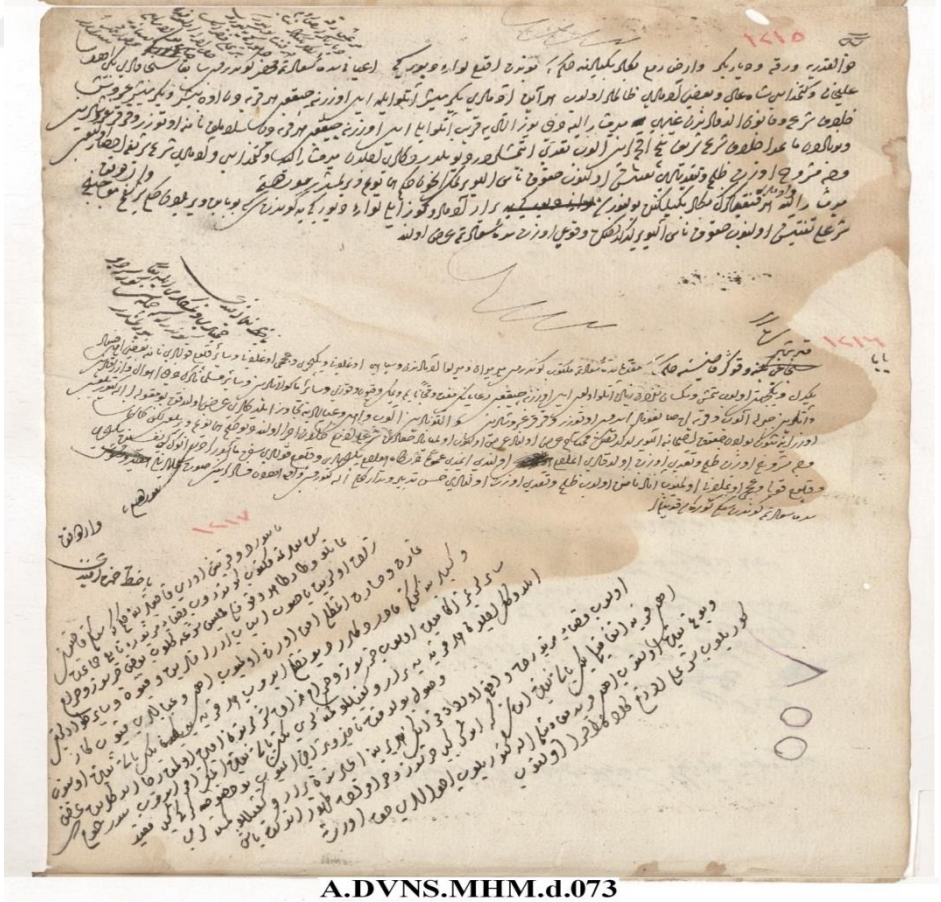

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

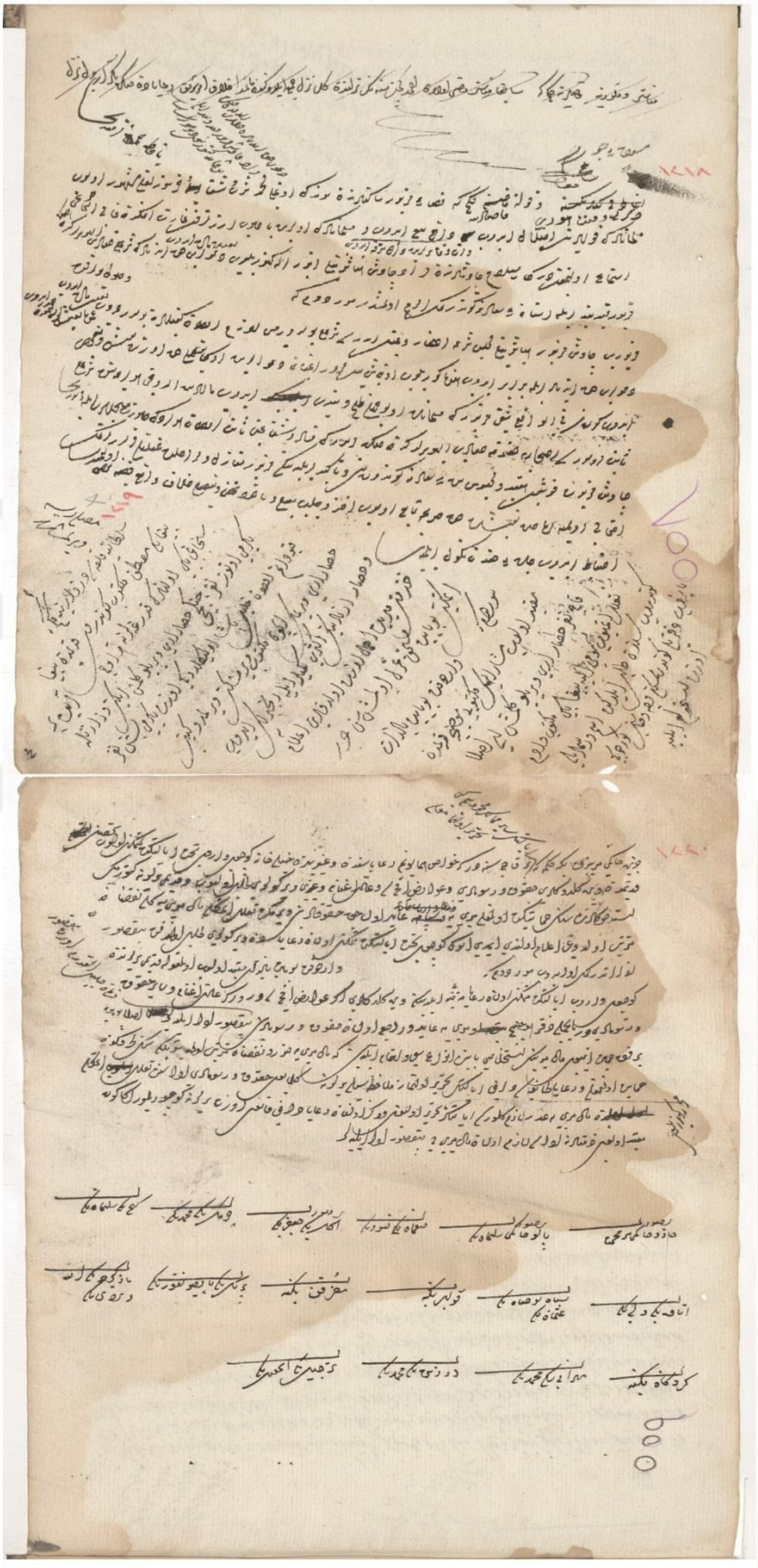

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

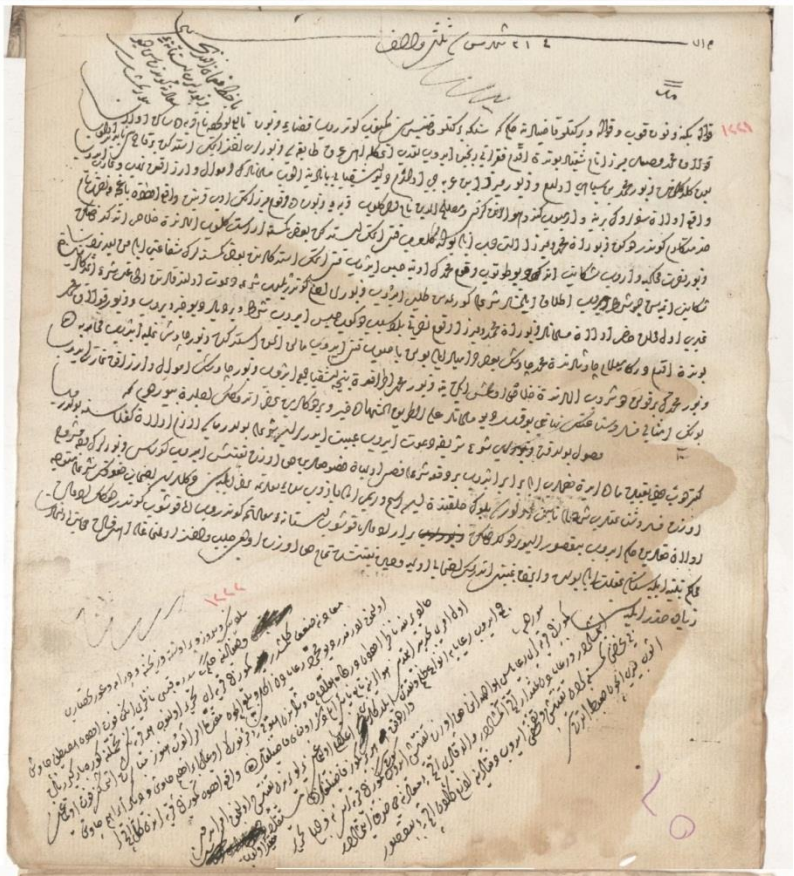

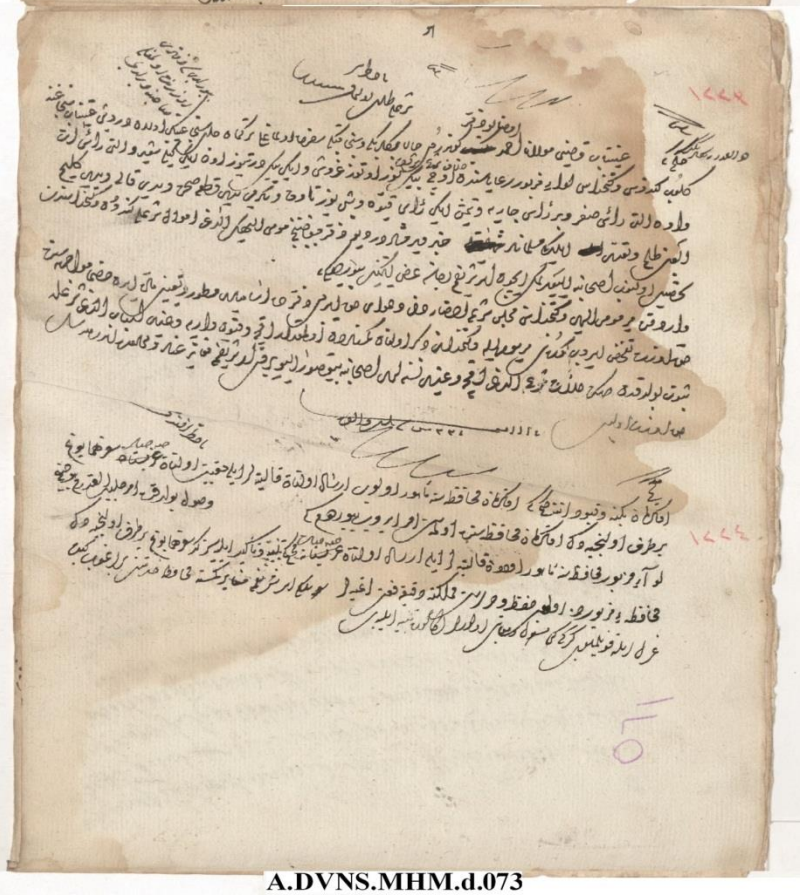

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

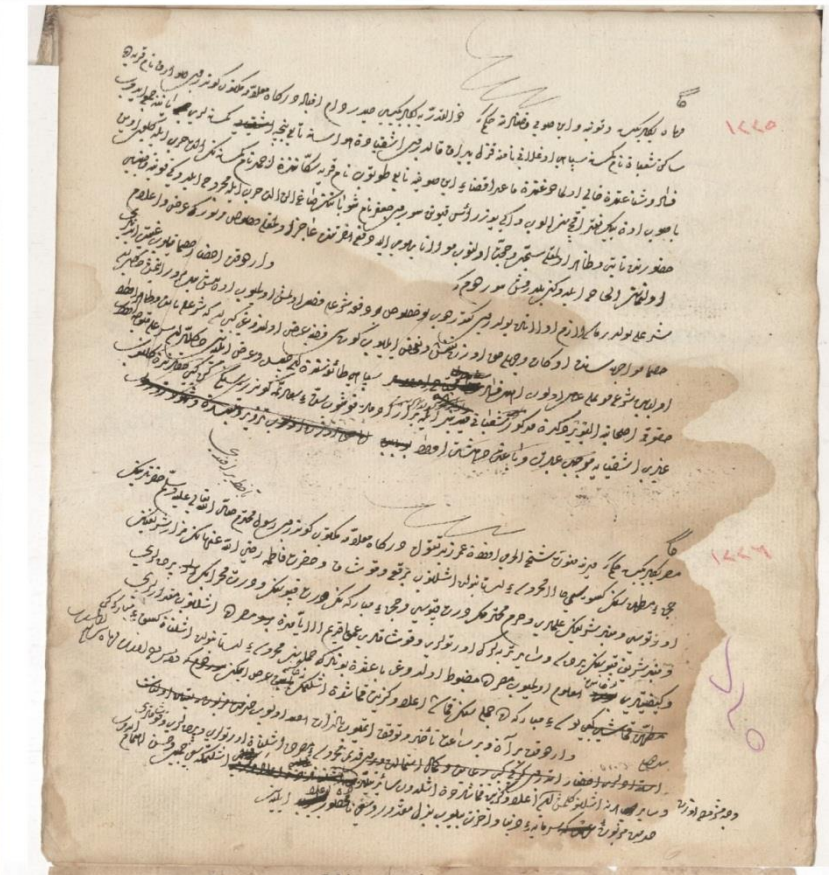

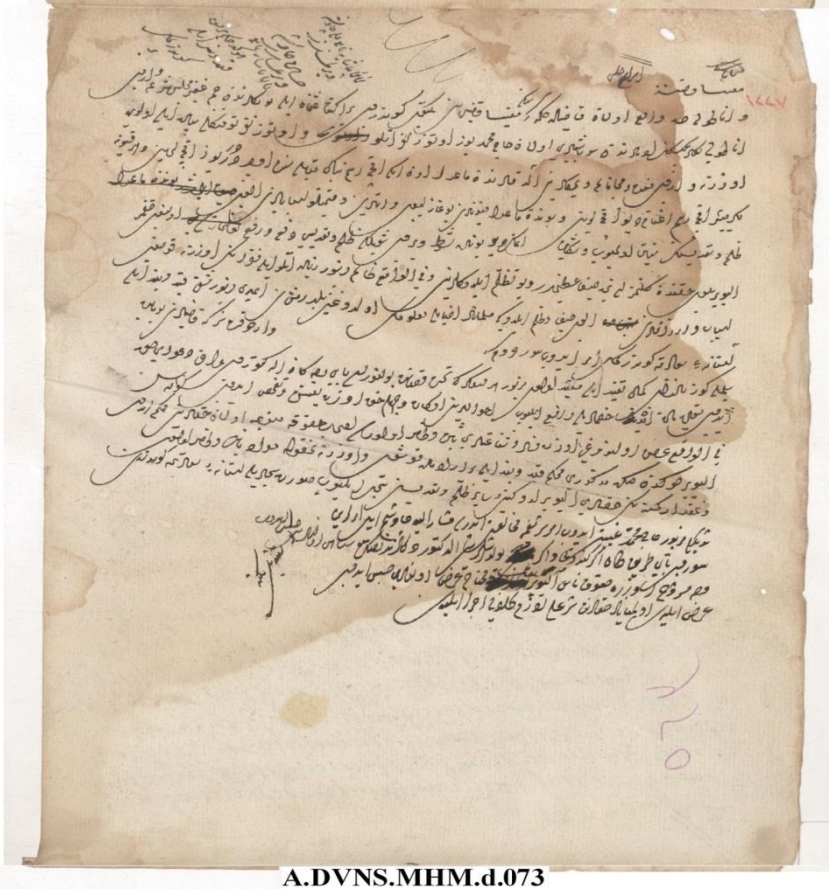

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

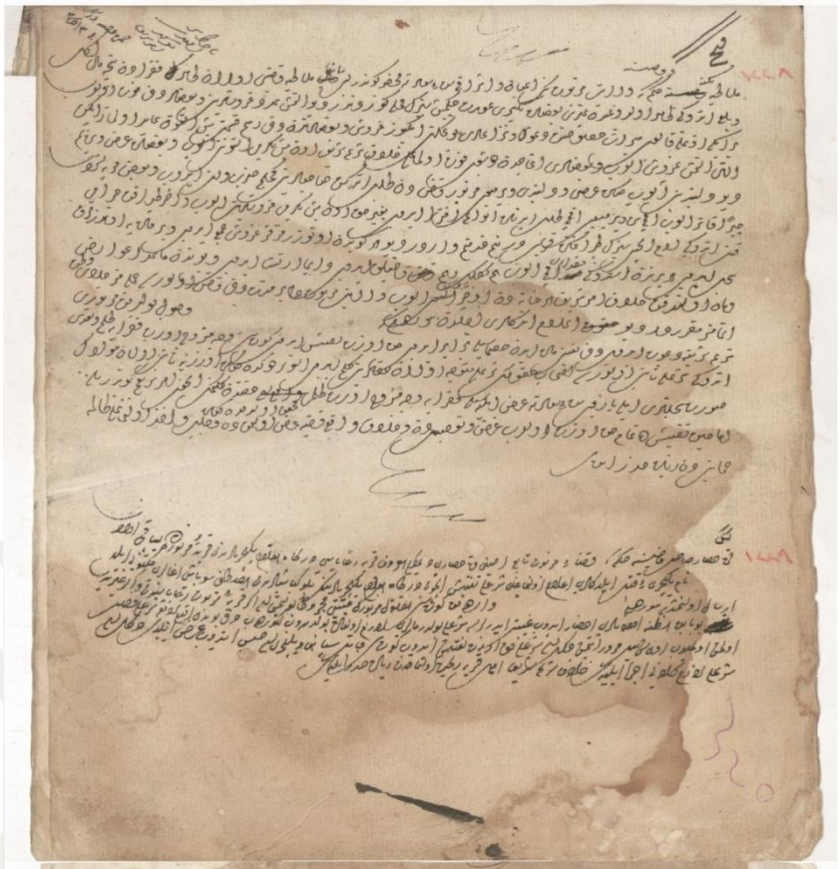

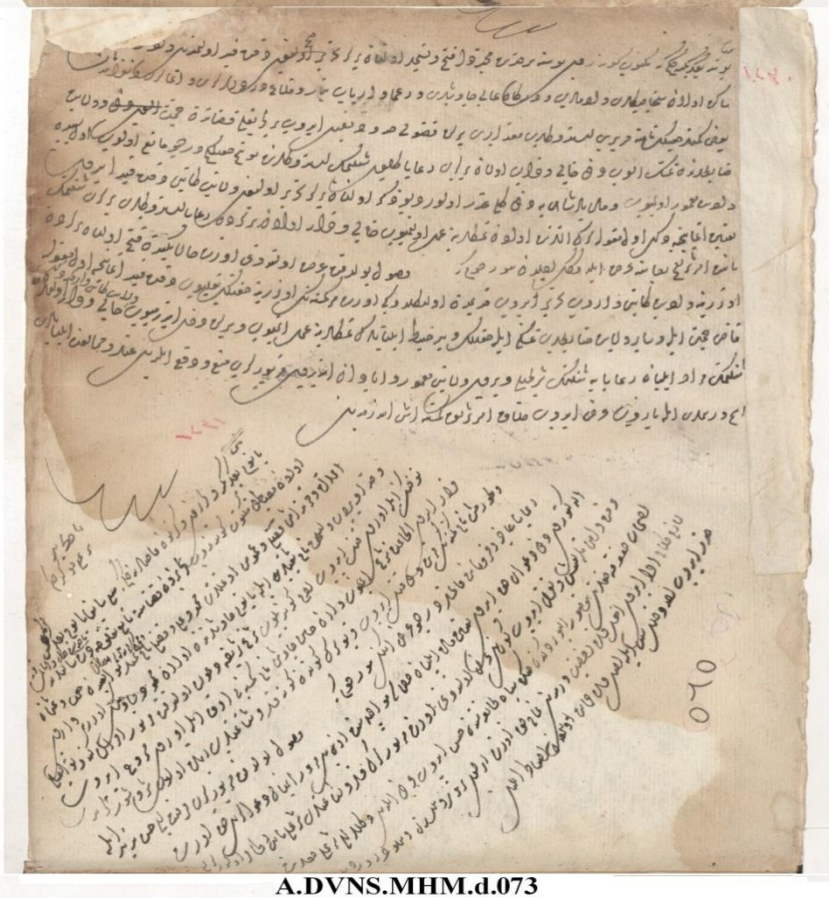

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

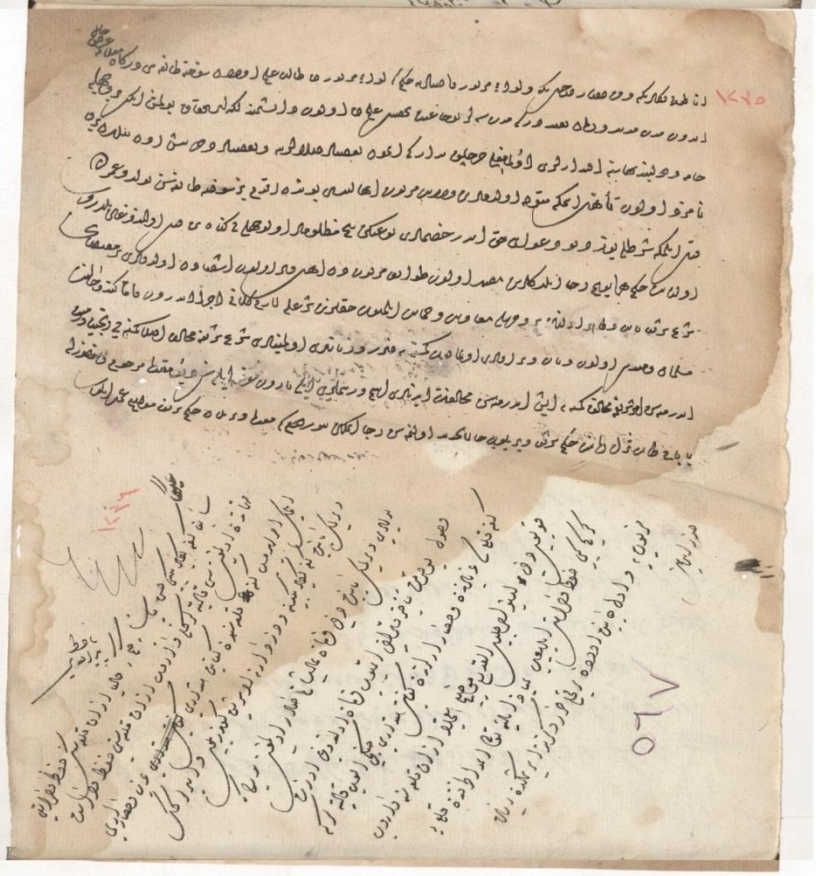

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

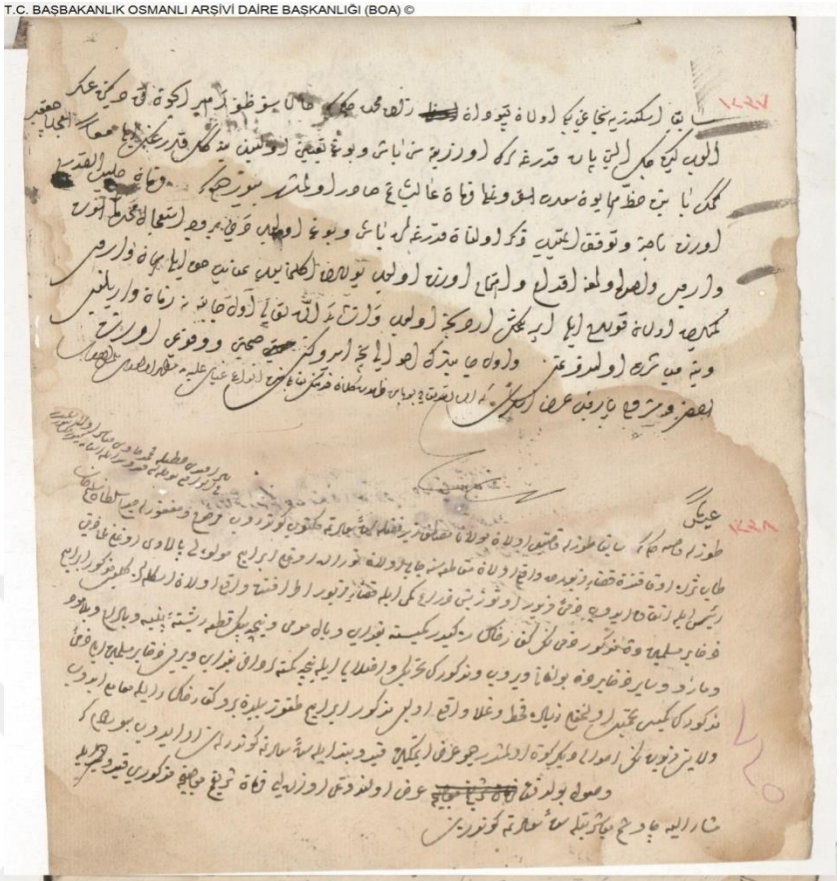

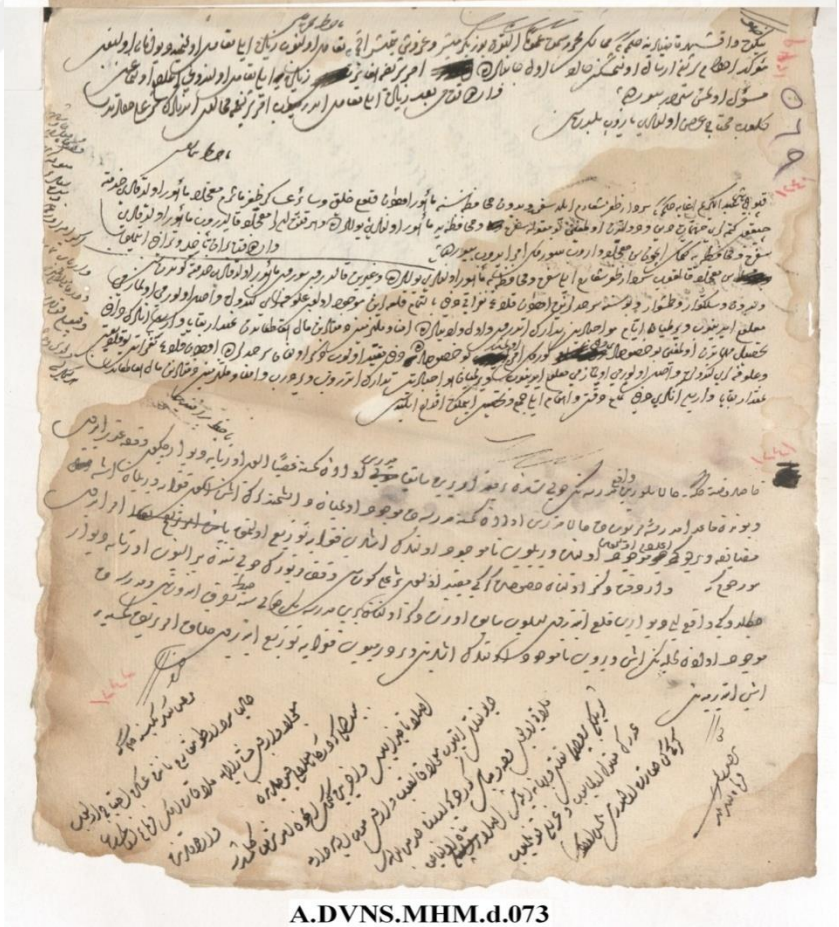

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

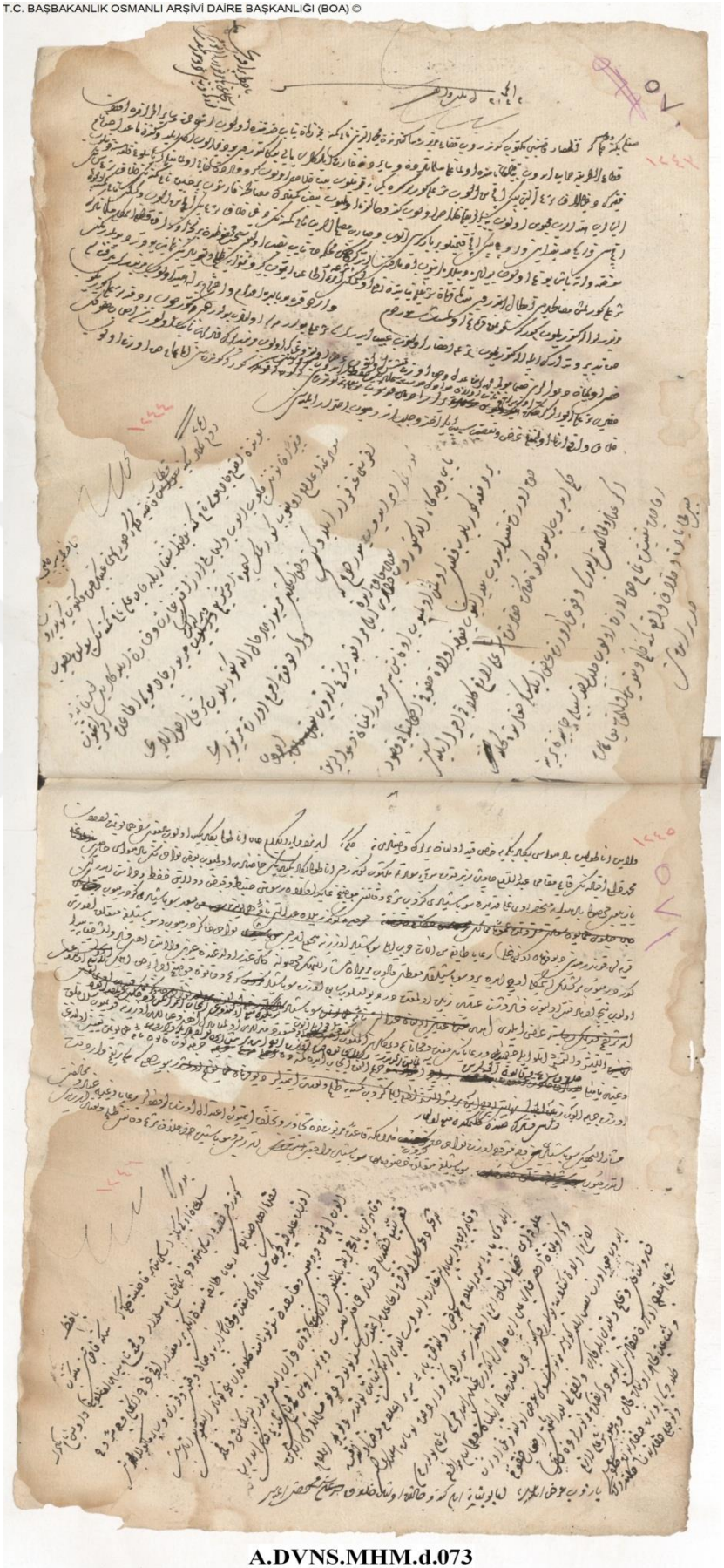

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞİ (BOA) ©

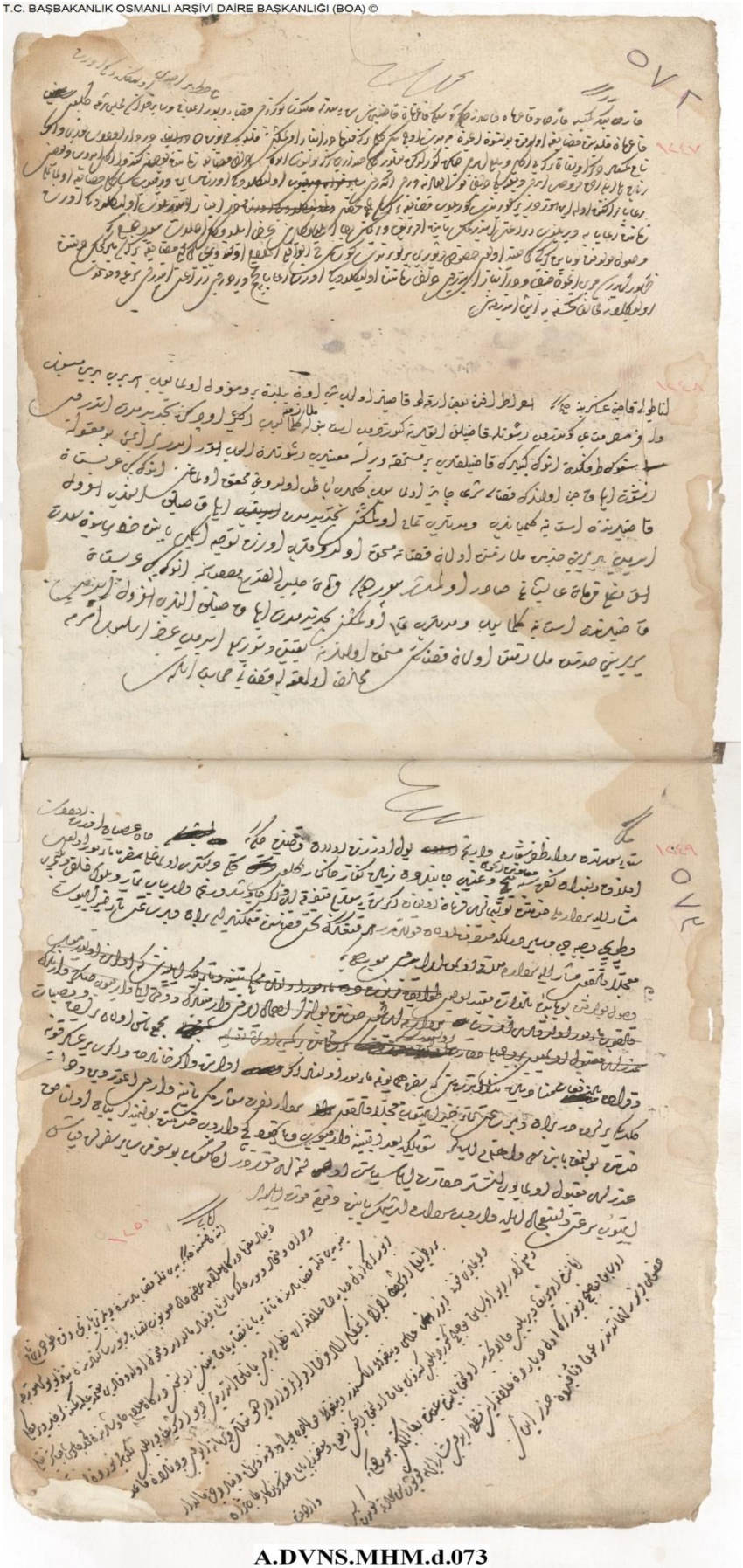

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

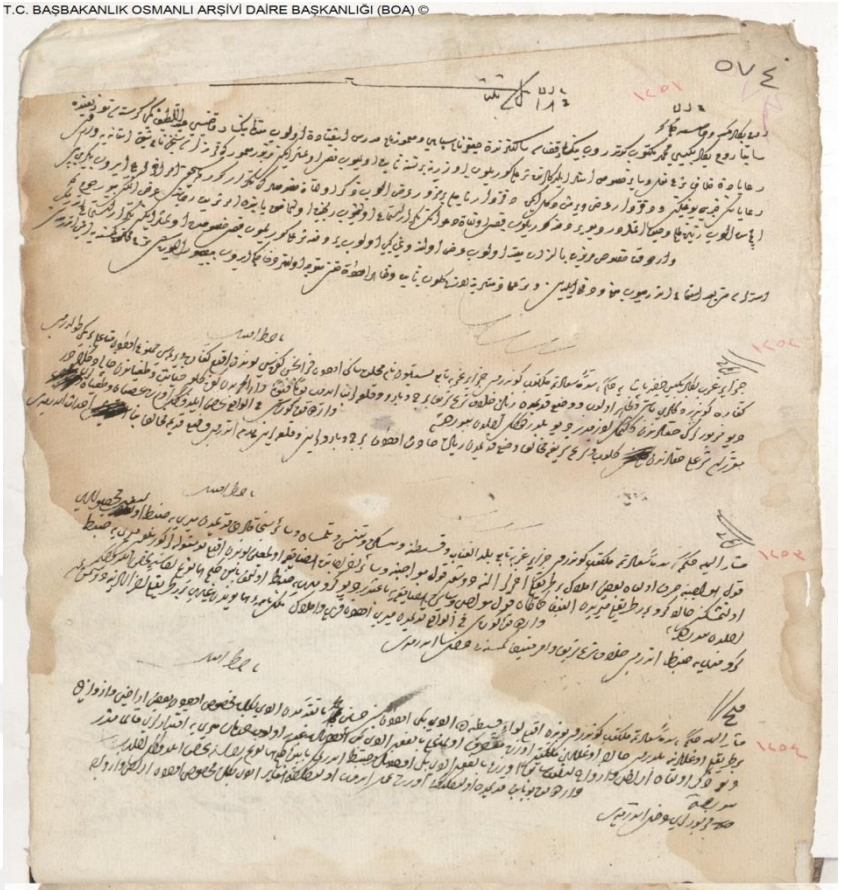

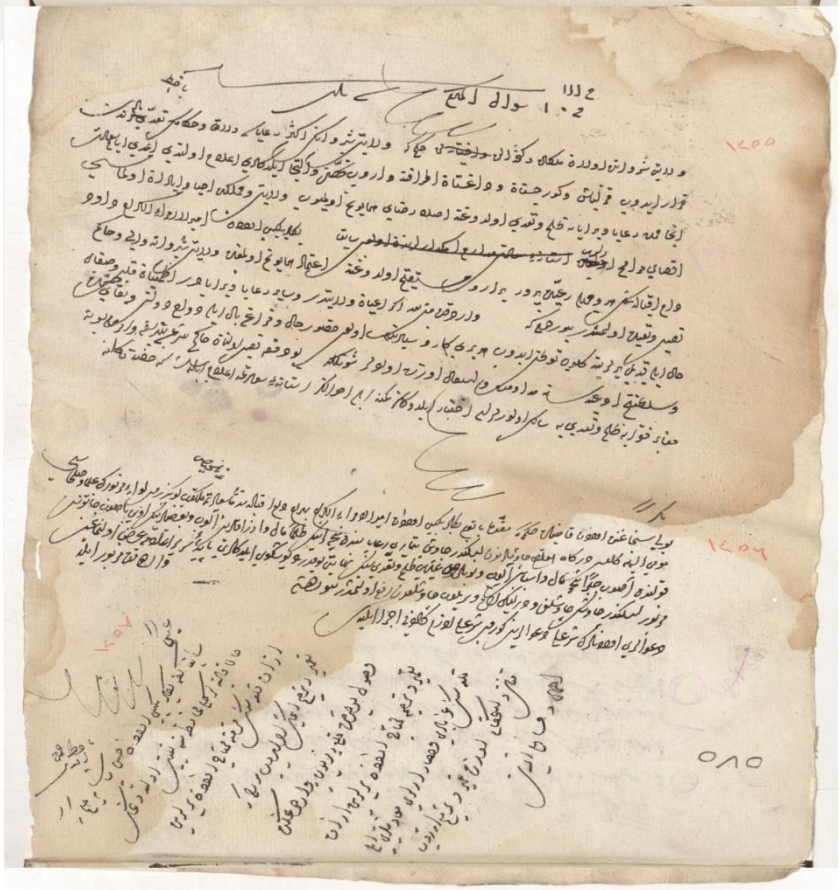

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

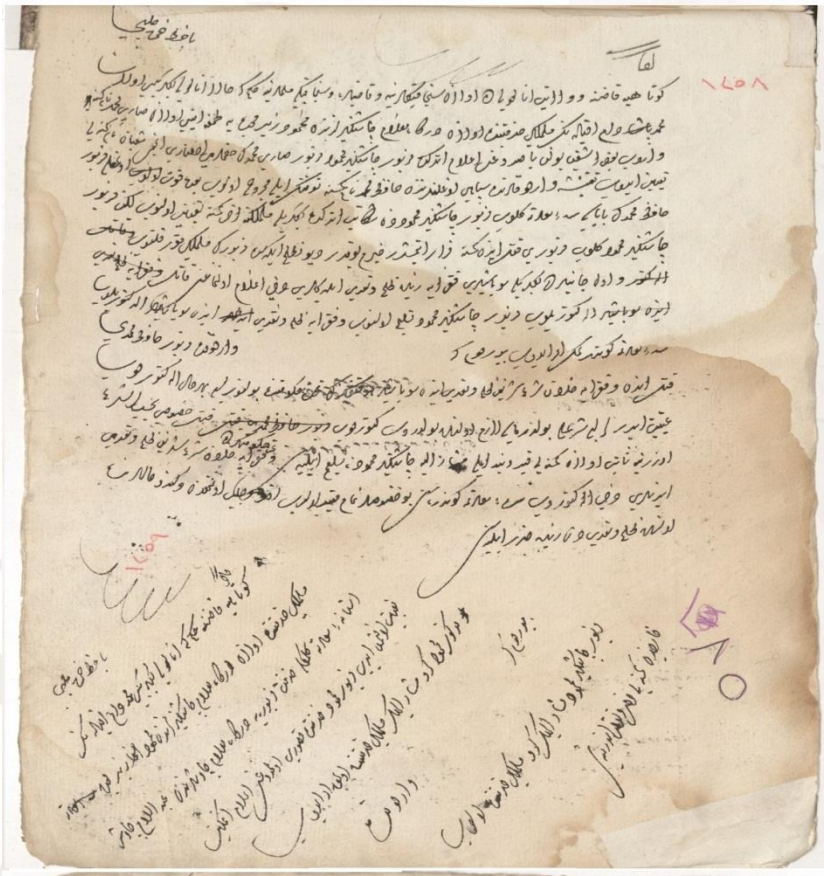

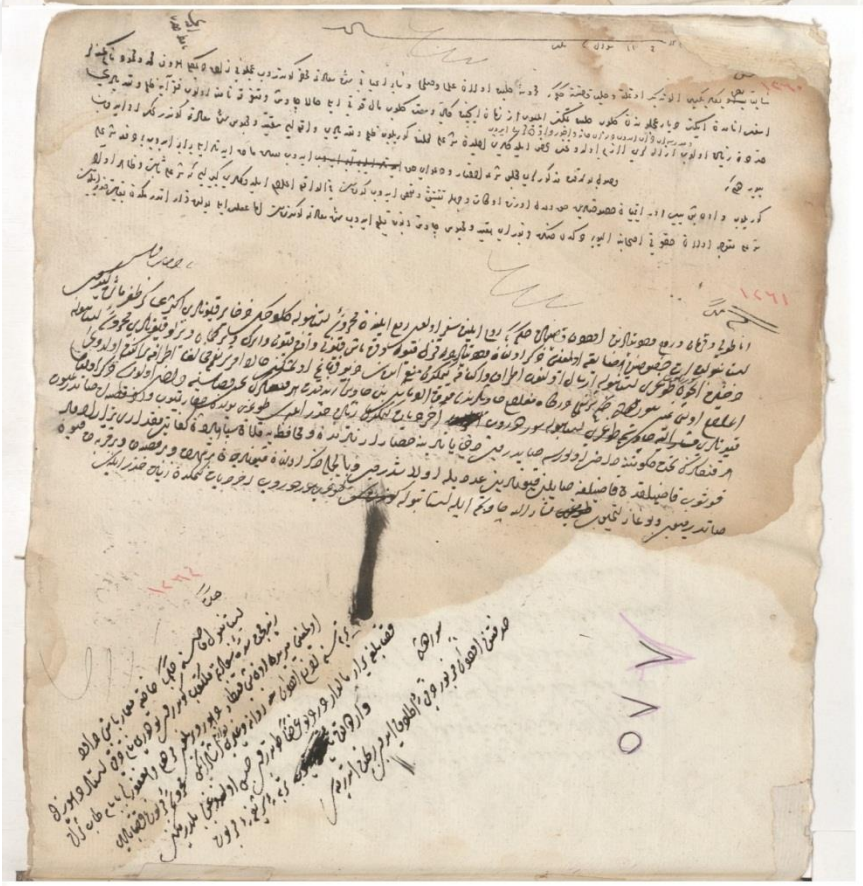

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

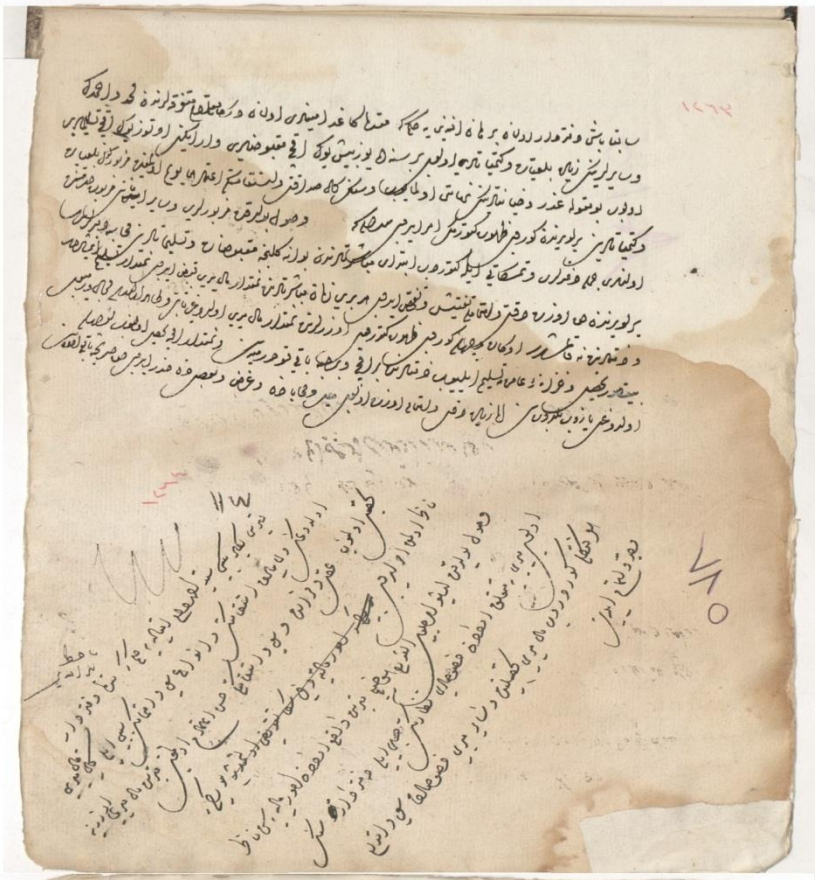

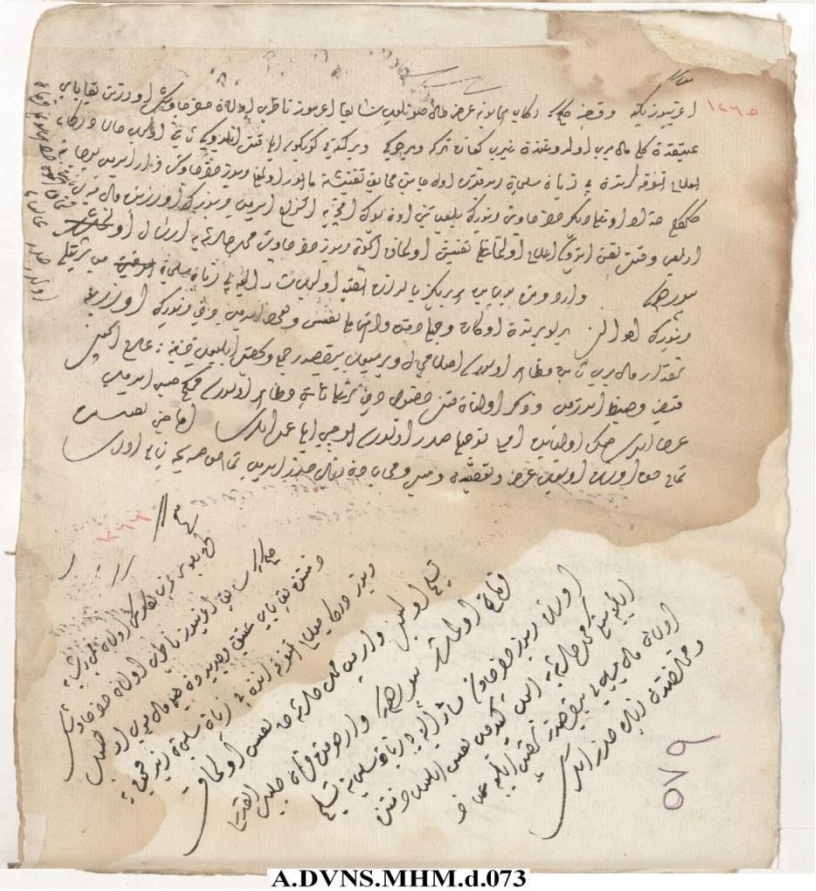

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

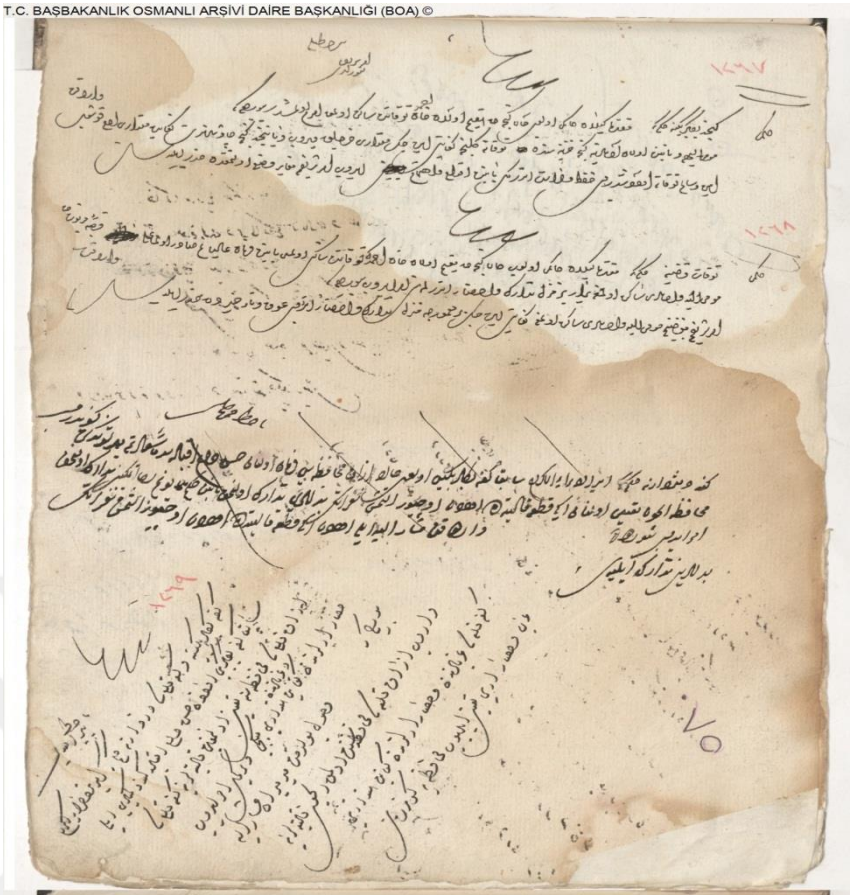

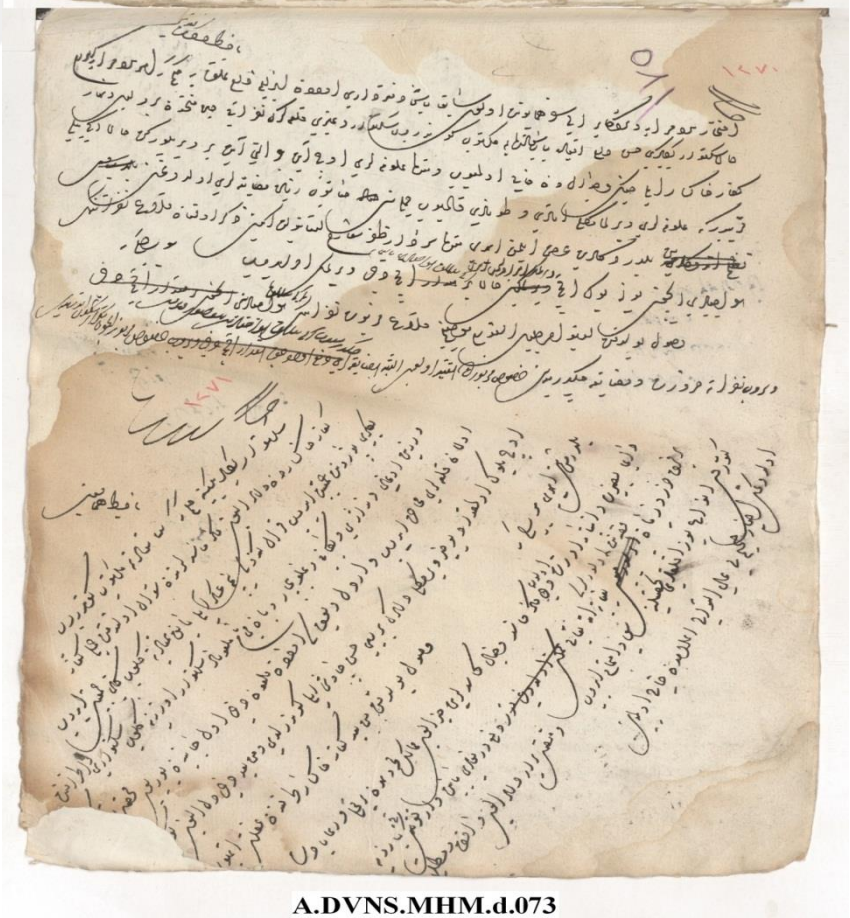

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

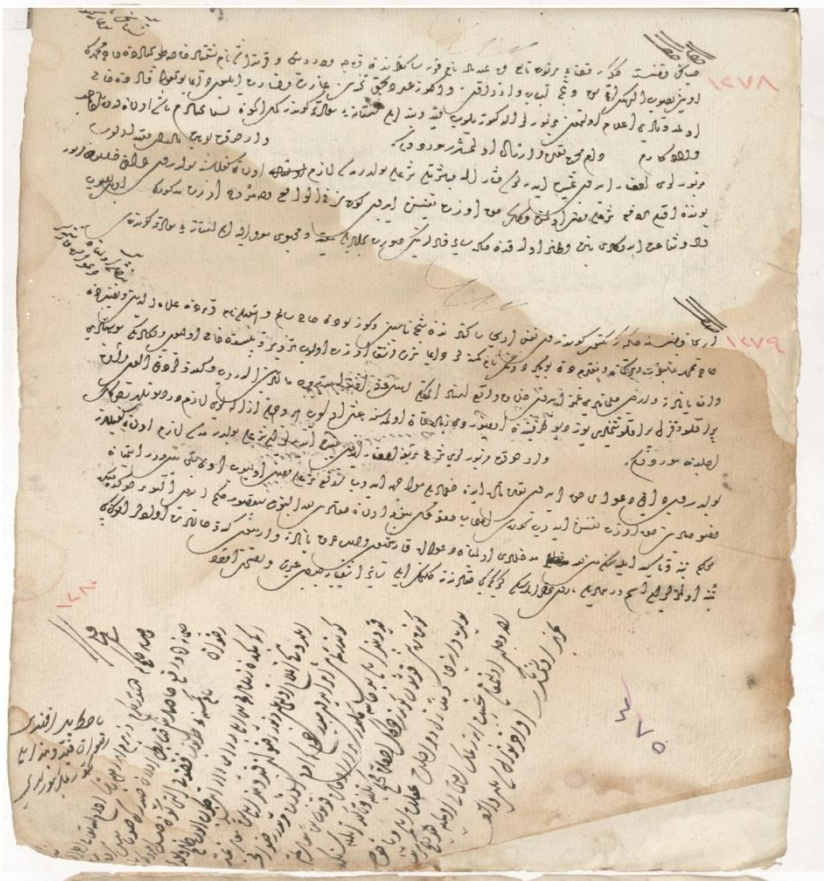

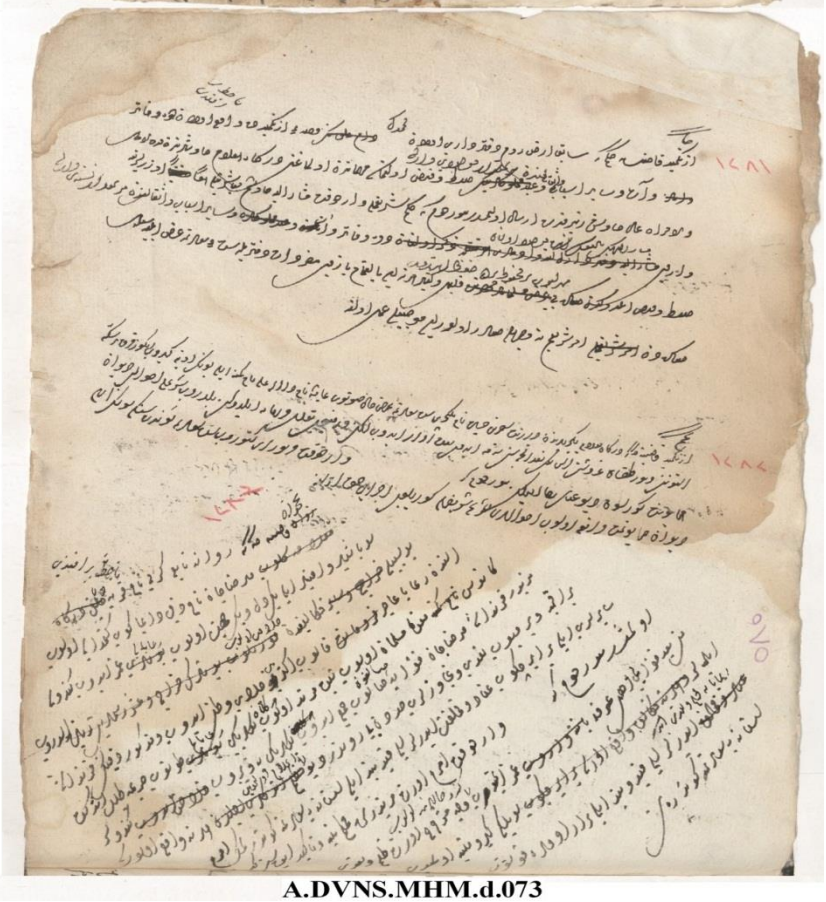

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

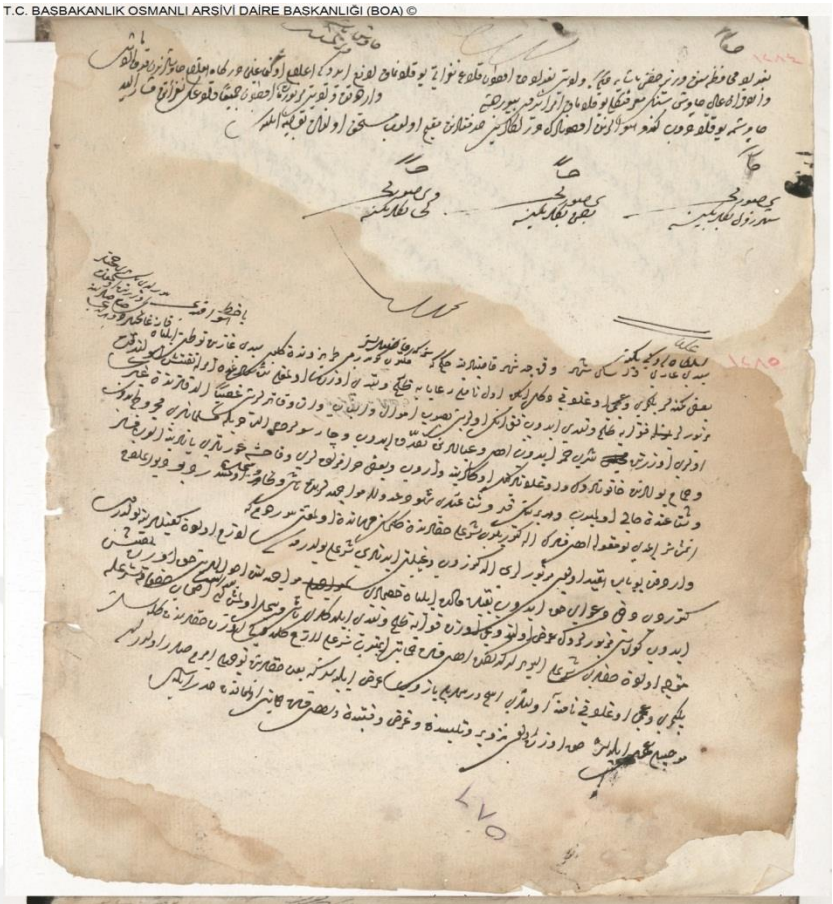

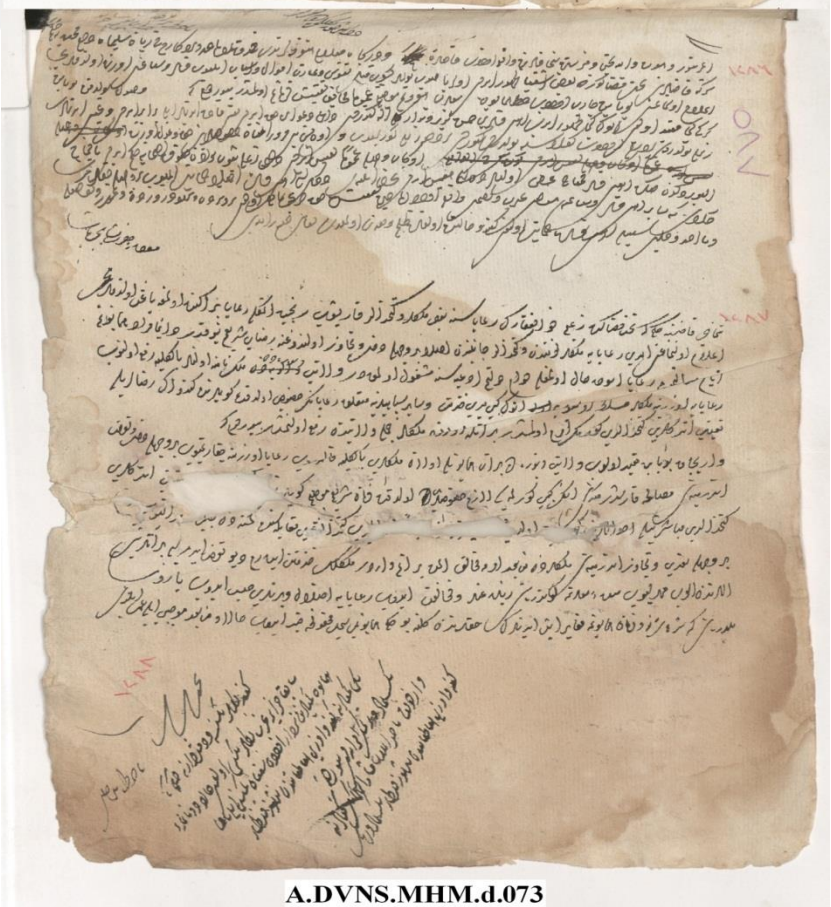

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

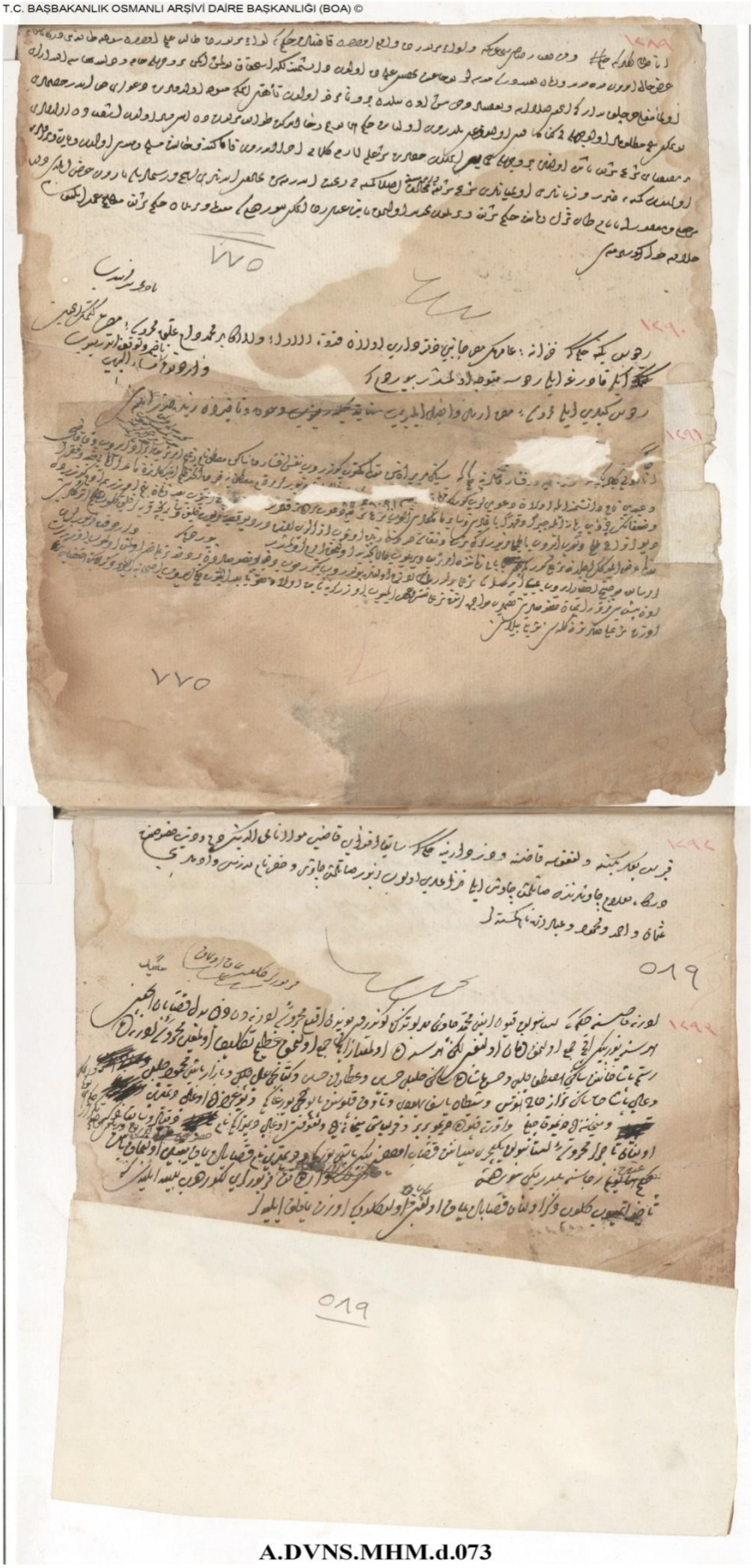

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA) ©

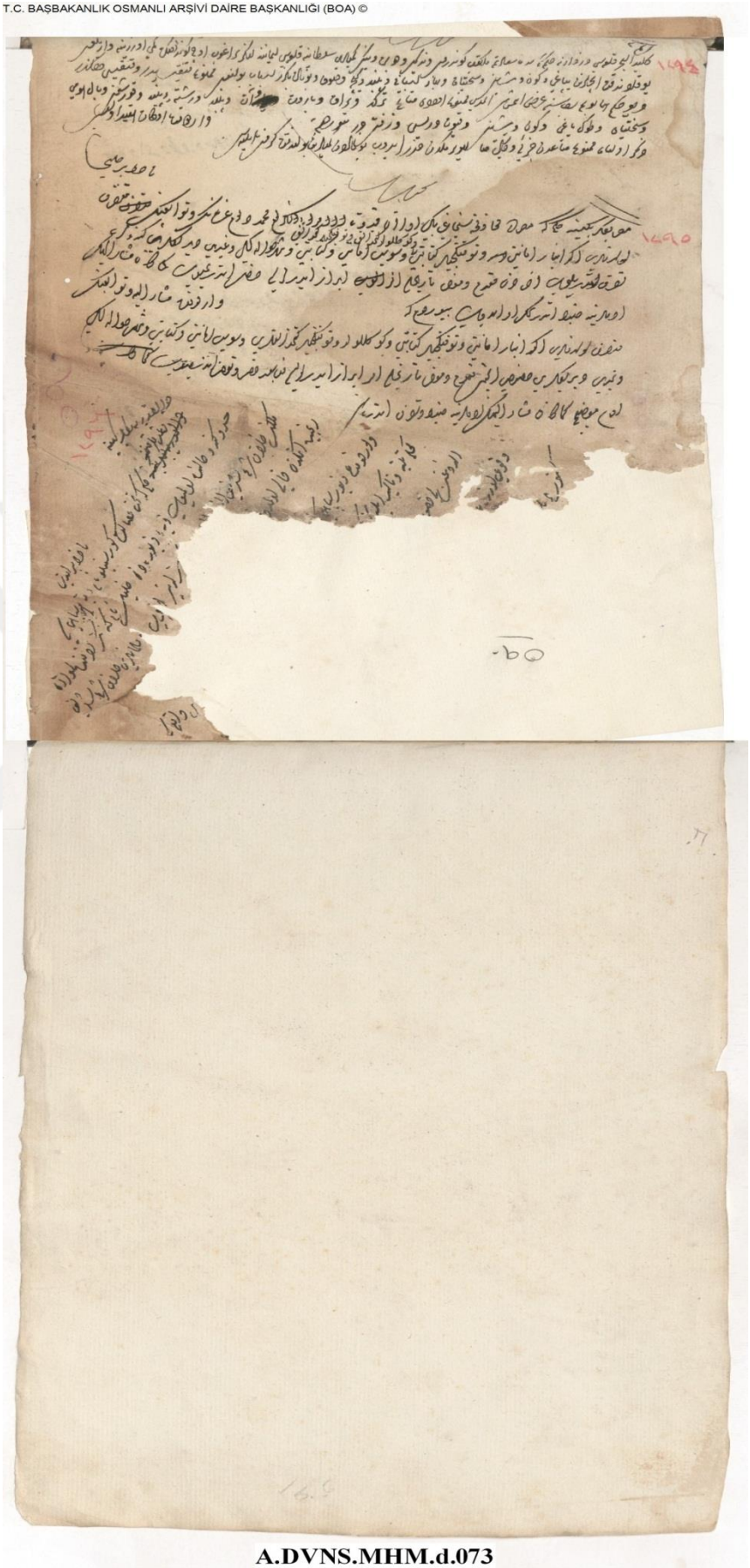

EK 2. YAYINLANMIŞ, TEZ OLARAK HAZIRLANMIŞ VEYA HAZIRLANMAKTA OLAN MÜHİMME DEFTERLERİ

102 Numaralı defter Atatürk Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

103 Numaralı Mühimme Defteri, haz. İlhan Gök, Ersin Kırca, İstanbul 2016.

104 Numaralı Mühimme Defteri Atatürk Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

110 Numaralı Mühimme Defteri Marmara Üniversitesi'nde çalışılmaktadır. (1108-Tarihli)

111 Numaralı Mühimme Defteri Bitlis Eren Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

12 Numaralı Mühimme Defteri 978-979/1570-1572, I-III, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1994.

122 Numaralı Mühimme Defteri Süleyman Demirel Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak çalışılmaktadır.

143 Numaralı Mühimme Defteri İstanbul Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırlanmaktadır.

146 Numaralı Mühimme Defteri Süleyman Demirel Üniversitesi'nde hazırlanmaktadır.

178 Numaralı Mühimme Defteri 19 Mayıs Üniversitesi'nde hazırlanmaktadır.

26 Numaralı Mühimme Defteri , Nevşehir Hacı Bayramı Veli Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

3 Numaralı Mühimme Defteri 966-968/1558-1560, I-II, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1993.

31 Numaralı Mühimme Defteri Fırat Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

44 Numaralı Mühimme Defteri, haz. Mehmet Ali Ünal, İzmir 1995.

48 Numaralı Mühimme Defteri, Erciyes Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

5 Numaralı Mühimme Defteri 973/1565-156, I-II, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara1994.

6 Numaralı Mühimme Defteri 972/1564-1565, I-III, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1995.

7 Numaralı Mühimme Defteri 975-976/1567-1569, I-IV, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 1997.

71 Numaralı Mühimme Defteri Dumlupınar Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

82 Numaralı Mühimme Defteri 1026-1027/1617-1128, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 2001.

83 Numaralı Mühimme Defteri 1036-1037/1626-1628, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 2001.

85 Numaralı Mühimme Defteri 1040-1042/1630-11632, I-II, yay. Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Ankara 2002.

87 Numaralı Mühimme Defteri Dumlupınar Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

90 Numaralı Mühimme Defteri, haz. Nezihi Aykut vd., İstanbul 1993.

91 Numaralı Mühimme Defteri (H.1056 / M.1646-1647): Özet - çeviri yazı-tıpkıbasım, İstanbul: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 2015.

98 Numaralı Mühimme Defteri Atatürk Üniversitesi'nde çalışılmaktadır.

ACAR, Aydın, *74 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi:* 121-241, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015.

AKARSU, Fatih, *213 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi 1801-1802 (1215-1217),* Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2006.

AKÇELİK, Erhan, *39 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, (s. 1-118),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

ALAN, Ercan, *95 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil, Transkripsiyonu ve Özeti)*,Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2008.

ALANOĞLU, Murat, *86 Numaralı Mühimme Defterinin Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.

ALTI, Aziz, *22 numaralı Mühimme Defteri'nin (h.981/ m.1573) transkripsiyon ve değerlendirilmesi (s. 215-351),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

ASLAN, Telhan, *30 Numaralı Mühimme Defteri [s.248-370] (Transkripsiyon, belge özetleri ve dizin)*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2016.

ATEŞ, Murat, *88 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi,* 1637-1638 (H. 1046-1048), Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

ATICI, M. Ali, *61 Numaralı Mühimme Defteri(994-995/1586-1587),* metin-tahlil (s. 1100, hüküm 1-243) Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

AYDIN, Yasemin, *27 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (sayfa 280-408),* Yüksek Lisans Tezi Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Erzurum 2014.

AYTAÇ, Reyhan, *66 numaralı (H.997/998-M.1589/1590) Mühimme Defteri (İnceleme Metin),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2014.

BAYRAMOĞLU, Ömer, *73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi,(s. 277-433),* Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2018.

BIYIK, Ömer, *124 Numaralı Mühimme Defteri (H. 1128-1130),* Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2001.

BİNGÖL, Harun, *Mühimme Zeyli Kataloğu'ndaki 5 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002. (999-1591tarihli).

BOSTANCI, Muharrem, *19 Numaralı Mühimme Defteri,* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

BÜLBÜL, Ali Rıza, *24 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 81-161),* Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2019.

CANPOLAT, İbrahim, *72 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, (s. 160-320),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

ÇAKIR, İbrahim Etem, *10 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (s. 179-356),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.

ÇELEBİ Azize Gelir, *93 Numaralı Mühimme Defteri (1069-1071/1658- 1660), Tahlil, Transkripsiyonu ve Özet,* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008.

ÇELİK, Abdulvahit, *97 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu (hicri 1090–1092/miladi 1679–1681),* Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

ÇELİK, Reşat, *99 Numaralı Mühimme Defteri Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi(1-90),* Yüksek Lisans Tezi, Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2015.

ÇELİK, Sıtkı, *21 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-metin),* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

ÇİÇEK, Fatih, *69 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, (s. 169-336),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2011.

ÇİFTÇİ, Hatice, *248 Numaralı Mühimme Defteri'nin Özetli Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s. 145-297),* Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2016

ÇUKURYURT, Halime, *50 Numaralı Mühimme Defteri (993/1585, Değerlendirme Transkripsiyon, s. 84-166),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2005.

DEMİR, Selçuk, *75 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi, (s. 1-170),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

DEMİRSOY, Muhammet Hanefi, *109 Numaralı Mühimme Defteri`nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2001.

DÖŞEMETAŞ, Ömer, *27 Numaralı Mühimme Defteri'nin Özet, Transkripsiyon Ve Değerlendirmesi (1-140)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Erzurum 2014.

DURGUN, Hatice Çetin, *197 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2009.

ELVAN, Derya, *18 Numaralı Mühimme Zeyli Defteri (H.1013- 1015/M.1604-1607) (Vr.131-260)(İnceleme-Metin-İndeks),*YüksekLisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2017.

ERÇELEBİ, Erbuğ, *190 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi,* s. 98-198, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2012.

EREN, Yunus, *34 Numaralı Ve H. 986/1578 Tarihli Mühimme Defteri [S. 1-164] İnceleme-Metin,* Yüksek Lisans Tezi, MarmaraÜniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2011.

EROL, Ayşe, *78 Numaralı Mühimme Defteri'nde(H.1018/M.1609-1610) Yer Alan Anadolu Eyaleti'ne Ait Hükümlerin Tasnif Ve Tahlîli*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2016.

ERTAŞ, Recep Burhan, *60 Numaralı Mühimme Defteri (s. 105-208),* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

ESKİN, Ulviyenur Pakize, *97 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil, Transkripsiyon, Özet),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2009.

GENÇ, Yusuf İhsan, *Mühimme Defteri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi 113 Numaralı ve H. 1113-115/M. 1701-1703 Tarihli*, Uzmanlık Tezi, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul 1987.

GÖK, Eren Bahri, *89 Numaralı Mühimme Defteri,* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2003.

GÖK, İlhan, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi 168 Numaralı Mühimme Defteri (1183-1185-1769-1771),* Transkripsiyon, Değerlendirme (s. 200-376), Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

GÖKBUNAR, Bekir, *105 numaralı Mühimme Defteri (özet- transkripsiyon),*Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

GÜLTEPE, Necati, *H.1106-1107 Tarihli Mühimme Defterine Göre Devlet Kararları,* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1992.

GÜNAY, Musa, *55 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1996.

GÜNEY, Kadir, *190 numaralı Mühimme Defteri'nin özetli transkripsiyonu ve değerlendirilmesi: H. 1203-1204, M. 1789-1790*; sayfa 1-97, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2012.

İZGİ, Şuayib, *986 (1578) Tarihli 32 Numaralı Mühimme Defteri: [s. 201- 400] Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi,* Yüksek Lisans Tezi, MarmaraÜniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

KAHVECİ, Gülay, *29 Numaralı Mühimme Defteri,* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

KANDIRA, Durmuş, *84 Numaralı Mühimme Defteri (tahlil-metin),* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

KAR, Serdar, *63 Numaralı Mühimme Defteri,* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

KARA, Tuğba, *170 No'lu Mühimme Defteri (H 1185-1188'M. 1771- 1774)'nin Transkribi ve Değerlendirmesi (Değerlendirme- Transkripsiyon-Dizin),* Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 2007.

KARABABA, Meltem, *50 Numaralı Mühimme Defteri (991-993/1583- 1585), Değerlendirme-Transkripsiyon (s. 1-80),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

KARABIYIK, Bayram, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.

KARACA, Mustafa, *68 Numaralı Mühimme Defteri (tasnif- transkripsiyon),* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

KARACA, Müjge, *94 Numaralı Mühimme Defterinin Özeti, Transkripsiyon ve Değerlendirmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2008.

KARACAN, Tuba Meryem Yıldız, *101 no'lu Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirmesi*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2010.

KARAMAN, Hasan, *38 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

KARATAŞ, Gökhan, *14 Numaralı Mühimme Defteri (s. 1-140) Transkripsiyon, Özet ve Değerlendirme*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.

KARATAŞ, Osman, *3 Numaralı ve Rebiülevvel-Cemâziyelevvel 984 (Haziran-Ağustos 1576) Tarihli Mühimme Zeyli) (s. 176-351),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2010.

KARATAŞ, Yeliz, *18 Numaralı Mühimme Zeyli Defteri (H.1013- 1015/M.1604-1607) (Vr.1130) (İnceleme-Metin-İndeks)* Yüksek LisansTezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2017.

KARVAR, Şeyda, *23 Numaralı ve 1573-1574 (H. 981) Tarihli Mühimme Defteri, (s. 282-352),* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2018.

KAVAK, Ayşe, *12 Numaralı Mühimme Zeyli, H. 1117 / m. 1705, inceleme-metin,* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2014.

KAYA, Muhammed Samet, *69 Nolu Mühimme Defterinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

KAYGUSUZ, Zülfiye, *10 Numaralı Mühimme Defterinin Tahlil ve Transkripsiyonu (s. 1-178)*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2006.

KAYTAZ, Fatma, *88 Numaralı Mühimme Defteri (Transkripsiyon-Özet),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

KEÇECİGİL, Hatice Çağlı, *24 Numaralı Mühimme Defteri'nin (H. 981- 982/M. 1573-1574 1-80 S.) Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014.

KELEŞ, Âdem, *75 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (S. 172-331),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2011.

KILIÇ, Ahmet, *23 Numaralı ve 1573 Tarihli Mühimme Defteri, (s.1-86),* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2018.

KILIÇ, Mustafa, *107 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 1996.

KIRAYİT, Yunus, *73. Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, (s.1-120),* Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2017.

KIRCA, Ersin, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi 168 Numaralı Mühimme Defteri (1183-1185-1769-1771), Transkripsiyon, Değerlendirme (S. 1- 200),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

KURT, Zeynep, *13 Numaralı ve 1727-1730 Tarihli Mühimme Zeyli Defteri (Değerlendirme-Transkripsiyon-Dizin),* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2005.

KÜLBİLGE, İlker, *141 Numaralı Mühimme Defteri (H. 1128),* Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2002.

MERCİMEK, Yunus, *96 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (s. 1-99),* Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2013.

Mühimme 43 Erciyes Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak hazırlanmaktadır.

Mühimme 76 Süleyman Demirel Üniversitesi'nde hazırlanmaktadır.

NACAK, Süleyman, *34 Numaralı Mühimme Defteri (H.986/M.1578) Transkripti Ve Değerlendirmesi (s.164-326 arası)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2011.

NEHİR, Nurullah, *219 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (1-60 sayfalar),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015

OK, Tuğba, *23 Numaralı ve 1573-1574 Tarihli Mühimme Defteri, (s. 221-281),* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2018.

OKUMUŞ, Osman, *Hicrî 1000(1591/1592) Tarihli 6 Numaralı Mühimme Zeyli Defteri),* Yüksek Lisans Tezi, MarmaraÜniversitesiTürkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2012.

OSMANOĞLU, Selçuk, *92 Numaralı Mühimme Defteri (Özet ve Transkripsiyon),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2004.

ÖZATA, Mustafa, *38 Numaralı Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

ÖZBAY, Kadir, *177 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Tahlili,* Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van 2008.

ÖZER, Ayşegül, *113 Numaralı Mühimme Defterinin (H. 1112-1115/M. 1701-1703) Transkripsiyon ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2003.

ÖZER, Hülya, *23 Numaralı ve 1573-1574 Tarihli Mühimme Defteri, (s. 156-220),* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2018.

PAŞAZÂDE, Orhan, *9 Numaralı Mühimme Defteri (977-978/1569, Özet ve Transkripsiyon),* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2006.

SEVİLMİŞ, Özgür, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (153-220),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.

Sultanın Emir Defteri (51 Nolu Mühimme), haz. Hikmet Ülker, İstanbul 2003.

SÜT, Neşat, *83 Numaralı Mühimme Defteri (M. 1627-1628 / H. 1036- 1037),* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2000.

ŞAHİN, Dilek, *XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Anadolu'da Celali Hareketleri (8 Numaralı Mühimme Zeyli'ne Göre),* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2003. (1016-1607 tarihli).

ŞAHİN, Mehmet*, Kuyucu Murad Paşa'nın Celali Mühimmesi (8 numaralı Mühimme zeyli),* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002. (1016-1607 tarihli).

ŞAHİN, Rahman, *22 numaralı Mühimme Defterinin (H.981/ M.1573) transkripsiyon ve değerlendirilmesi (s. 1-107),* Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014.

ŞAHİN, Zafer, *72 Numaralı Mühimme Defteri, H. 2002-1003, vr.231-473, incelememetin,* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2015.

ŞAKAR, Muzaffer Fehmi, *1101-1102 (1690-1691) Tarihli 100 Numaralı Mühimme Defteri Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2007.

ŞENER, İlkay, *16 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (1-119),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015

ŞİMŞEK, İbrahim, *123 Numaralı Mühimme Defteri (1127/1715) inceleme*

- çeviriyazı – dizin, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2015.

TAN, Mehmet Ali, *99 Numaralı Mühimme Defteri Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi (91-180),* Yüksek Lisans Tezi, Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2015.

TANRIVERMİŞ, Abdullah, *72 Numaralı Mühimme Defteri*; H. 1002- 1003, vr. 1-230, inceleme-metin, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2014.

TAŞKESENLİOĞLU, Cihat, *74 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (1-117),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2012.

Topkapı Sarayı Arşivi H.951-952 Tarihli ve E-12321 Numaralı Mühimme Defteri, haz. Halil Sahillioğlu, İstanbul 2002.

TORAMAN, Leyla, *128 Numaralı ve 1717-1718 Tarihli Mühimme Defteri (Değerlendirme-Transkripsiyon-Dizin),* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2005.

TORUN, Murat, *III Numaralı (H. 983-984/M. 1575-1576) Tarihli Mühimme Zeyli Defteri'nin transkripsiyon ve değerlendirilmesi: S. 1-175,* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2014.

TURGUT, Vedat, *208 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi 1798-1800 (1213-1215),*Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya 2006.

UĞURLU, Muhammed, *73 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi,(s. 121-276),* Bitlis Eren Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bitlis 2018.

YAŞAROĞLU, Abid, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Koğuşlar 888 Numaralı Mühimme Defteri (1a-260a. Tahlil Ve Transkripsiyon),* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1995.

YAYVAN, Musa Alper, *96 numaralı Mühimme Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (H. 1089-1090/M. 1678-1679),* Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep 2014.

YAZICI, Fatime, *54 Numaralı Mühimme Defteri'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (1-154),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2010.

YAZICI, Murat, *39 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi,(s.119-240),*Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum2013.

YILDIZ, Cevat, *60 Numaralı Mühimme Defteri (s. 209-314, hüküm 492- 942, tarih 993994/1585-1586),* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

YILDIZ, Hasan, *49 numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-Metin),* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1996.

YILDIZ, Murat, *92 Numaralı ve 1657-1658 Tarihli Mühimme Defteri*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 2004.

YILMAZ, Betül, *47 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (s. 133-266),* Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2019.

YILMAZ, Özdemir, *72 Numaralı Mühimme Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi, (s. 1-159),* Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2013.

YÜCE, Oğuzhan, *59 Numaralı Mühimme Defterinin Özetli Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2007.

YÜCEL, Kazım Kürşat, *18 Numaralı Mühimme Defteri (Tahlil-metin),* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002.

YÜKSEL, Hülya, *86 Numaralı Mühimme Defteri (Transkripsiyon, özet ve değerlendirme),* Gazi Üniversitesi SBE, Ankara 2010.

YÜKSEL, Teslime, *22 Numaralı Mühimme Defterinin (H.981/ M.1573) Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi (S. 108-214),* Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2014.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

AD SOYAD : Ferdi SÖNMEZ

UYRUĞU : T.C

DOĞUM YERİ : Tatvan/BİTLİS

E-POSTA : Ferdisonmez_13@hotmail.com

EĞİTİM DERECESİ		KURUM/PROGRAM	MEZUNİYET
DOKTORA	:		-
YÜKSEK LİSANS	:		2019
LİSANS	:		2017
LİSE	:		2010